Paulus Grillādus.

Tractat⁹. De Hereticis: & Sortilegiis omnifariam Coitu: eorumq; penis. Itē de Questionibus: & Tortura: ac de Relaxatione Carceratorum Domini Pauli Grillandi Castilionei: vltima hac impressione summa cura castigat⁹: additis vbilibet Summariis: prepositoq; perutili Repertorio speciales sentētias aptissime continente.

1536

Veneūt Lugd. apud Jacobū Giūcti.

¶ Ad Reuerendiss. Dom. D. Felicem Archiepiscopū Theatin. S. D. M. Dat. Paulus Grillandus Castilioneus pro fide Cliens.

Immensis legum in spacijs que sparsa latebant:
  Vix bene iudicibus cognita multa viris.
Digesti in numerum / paruo contenta libello.
  Iura dabit quisquis noscere vt inde queat.
Impia gens contenta deum quo iure modoq̧
  Plectenda: et vetiti gaudia concubitus /
Querere quo debet iudex discrimine: quove
  Nudare hic subigat crimina quenq̧ modo.
Hos Felix tibi dedico nunc venerande labores /
  Quod possem maius tradere nil habui.

Hieronymus draco Buxetanus /
ad Lectorem.

Discite iustitiam gens impia / discite mores
  Pacatos / leges / scitaq̧ ferre patrum.
Ardorem cohibete animi: cohibete furores:
  Proh scelus / humano sanguine tela madent.
At nisi sponte equa es: moueant te verba Grillande
  Turba scelesta: scelus debita pena manet.

A. 4626

Ad Reuerendissimum in Christo patrē Dominum D. Felicem Archiepiscopū Theatin. Dominum Colend. Paulus Grillandus J.U. Doct. minimus.

CUm sepius fuerim Antistes Reuerēdiss. plurium catholicorum Virorum precibus vehementer excitatus: et amicorum primatum importuna quodammodo deuictus instantia: vt de hereticorum: Sortilegorumq; vana: et reproba disciplina: quaq; seuera animaduersione ipsos iura prosequātur: nonnulla breuiter annotarem: et que notatu digniora viderētur: pro communi maxime ius dicentium commoditate in lucem ederem: ea presertim ratione: q2 istorum maleficorum secta in dies turpius irrepit et numerosius augetur: et quod auditu indignius est: plerūq; Religiosi viri facinoris huius / aut inuentores / aut participes esse noscuntur. Unde criminum huiusmodi animaduersio: maleficeq; artis destructio christiane Religioni non minus proficua: q̄ laudabilis esse dignoscitur. Quia multotiens isti Sortilegi simplicium animos: nec talia opinantes huiusmodi fraudibus decipientes ad credulitatem adducunt: et in aliquam heresis speciem eos facilius ac sepius inuoluunt. Quippe Doctores de hoc veneficio paucis in locis: et rara quedā ac imperfecta quodammodo annotasse reperitur. Ea propter Materiam istius secte in iure raro tactam veluti post terga metentis spiculas colligēs in hoc breue compendium redactam tibi: qui non modo mei: verum etiam cūctorum doctissimorum virorum semper fautor et adiutor: vereq; Religionis cultor extitisti: auctoritate: et presidio tuo illustrandam fouendamq; dicare censui. Sumere itaq; Antistes religiosissime non dedignare hoc seruitutis: obseruantieq; mee pignus tanq̄ libamina quedam ex primitijs meis electa: vt tuo inuicto clipeo accincta aduersus latrantium morsus vndiq; custodiatur. Cum tu verus Dux meus sis: atq; vnicus Protector et Dominus sub cuius triumphātis vexillo et saluberrima vmbra spes vna: solatur mensq; iam lassa quiescit. Uale tibi mihiq; perpetuo sub diuo Clemente opt. Max. q;. Pont. vij. candidissime Felix.

Ad Reuerendissimum in Christo patrem & Dominum. D. Gorum Cherium Episcopum Fanen. Bon. Romandioleque &c. Vicelegatum presidemque Bonon. iustissimum ac summe meritum idem Paulus Galladus obsequio deditissimus felicitatem.

Quanq̄ Reuerēdissime Presul iamdudum decreuerim postq̄ huius mei agelli post longos culture labores ad messem perueneram amenos fructus inde collectos in tutis horreis fideliter condere & ita preconditos conseruare: vt congruis futuris temporibus ab indigentibus expetiti pro communi vtilitate elargirentur. Verū tamen: cum ab Urbe Roma ad hanc felicissimam Bononiē. patriā migrare mihi summopere necessarium fuerit: hunc tātillum laborum meorum thesaurum nulli alij dimittendum: sed mecū potius afferendum esse existimaui: vt cum primum in lucem prodierit faciliori doctrina & magis recto sermone spectātium pre oculis sese exhibeat. Tu igitur Reuerendissime princeps qui mihi priscus ille Mecenas vnicus protector & Dominus iā diu extitisti: meque a teneris annis obsequentissimum sub fido tuo seruitio habuisti: nec meam modo verum & proauorum meorum fidelitatem iamdudum expertus es. Nempe cum sis omnium doctissimorum virorum sapientissimus, non modo in hac florentissima Ciuitate verumetiam in vniuerso orbe terrarum omnes sacratissimos Antistites maxima religione mira omnium pietate honestateque precellis/ haud immerito igitur ab omnibus tam singulariter venereris timeris atque precoleris. Has inquam primas lucubrationes & vigilias nostras quas summis laboribus & vigilijs nuper perfecimus: lucide impressioni pro iudicum maxime commoditate tradere decreui. Tibi propterea vnico protectori absentis loco parētis offerendas esse cēsuimus: vt eas solita tua benignitate amplecti digneris: ac veluti nudum infantem ex matris vtero in lucem exsurgentem a sinistri syderis malignitate defendas: hostiumque incursibus emulātiumque latrātibus morsibus tua singularissima eloquentia tuearis absentisque Theatini fratris officio pietatis fungi pro cōmuni seruo salubriter non dedigneris. Uale precor & in eternum salue.

¶ Repertorium generale sententiarum specialium in hoc tractatu contentarũ incipit.

¶ De litera A.

Abortiuum procurãs fetus nondum animati qua pena teneatur. libro. ij. q̃stione. xiij. numero. 12. fol. lvij.
Abortiuum procurans dupliciter potest considerari. libro. ij. q. xiij. numero. 3. folio. lij.
Acharon nomen est diaboli. libro. ij. questione. 3. nu. xix. fol. xvij.
Actio legis aquilie vel iniuriarum: aut de seruo corrupto competit domino pro strupro cum serua cõmisso. lib. iij. questione. vij. numero. 5. folio. lxxj.
Actio calumniatoris an et qualiter contra instigatorem criminis intentetur. libro. v. de calumni. numero. 1. folio. cxxv.
Actione iniuriarum tãtum tenetur stuprum cũ ancilla in vili habitaculo ꝯsistẽte cõmittens. lib. iij. q. vij. nu. 6. fo. lxxj.
Accusator: querelans: instigator ⁊ sollicitator cause criminalis tenent̃ de calumnia. lib. v. de calũ. numero. 2. folio. cxxv.
Accusator criminis nihil probãs presumitur calũniosus ⁊ vt calũniator punitur. lib. v. de calum. numero. 9. fol. cxxv.
Accusatus ab vno super diuersis criminibus vnico actu perpetratis an diuersis debeat multari penis. lib. iij. q. j. nu. 22. fo. lxviij.
Adminiculum in materia probationis duplex est. lib. iiij. q. iij. numero. 15. fo. xcv.
Adoratio diaboli sapit heresim manifestã. lib. ij. q. x. nu. 9. fo. xlix.
Aduocatus etiã sciẽter cũ excõmunicato cõicans an incidat in excõicationẽ. lib. iij. q. x. nu. 31. f. lxxxiij.
Adulterium ꝯmittens dicitur sacrilegus quia sacramẽtũ violat. lib. iij. q. vj. nu. 3. fo. lxxvij.
Adulteriũ mortis pena punitur. lib. iij. q. xij. nu. 4. fol. lxxix.
Adulterium reputatur inter minora crimina in materia dispẽsatoria. lib. iij. q. vj. nu. 8. fo. lxxviij.
Affines ⁊ sanguine coniuncti in materia fornicationis equiparãtur. lib. iij. q. v. nu. 2. fo. lxxvij.
Affines cum vna ⁊ eadem coeuntes quam penam incurrant. lib. iij. q. iiij. nume. 1. fol. lxxvj.
Affinitas contrahitur ⁊ ex illicito cõcubitu. lib. iij. q. iiij. nu. 5. fo. lxxvj.
Amor non põt in inuitũ cadere. lib. ij. q. iij. nu. 15. fo. xvij.
Angelus quid proprie dicatur. lib. ij. q. vij. nu. 6. fo. xxxiij.
Animal brutum an arte diabolica ⁊ magica loquatur. lib. ij. qõ. vij. nu. 23. fo. xxxij.
Anima hominis dicitur in sanguine cõsistere. lib. ij. q. xiij. nu. iiij. fo. lvij.
Animus occidendi an et quo casu p̃sumatur. lib. v. de absol. innocen. q. v. nu. 5. fo. cxiiij.
Appellatio non admittitur in notorijs. lib. v. q. ij. nu. 9. fo. cvij.
Apostasia differt ab heresi et scismate. lib. j. q. ij. nu. 22. fo. ij.
Apostasia proprie quid dicatur. lib. j. q. ij. nu. 23. fo. ij.
Apostasia tripliciter cõsideratur. lib. j. q. ij. nu. 24. fo. ij.
Apostasia et scisma sunt species heresis. lib. j. q. ij. nu. 17. fo. ij.

Apostata quo casu sit deterioris cōditionis heretico. lib. ij. q. vij. numero. 31. fo. xxxiij.
Apostate de iure ciuili sunt deterioris conditionis q̄ heretici. lib. j. q. ij. nu. 15. fo. ij.
Apostatarum species sunt due. lib. ij. q. vij. nu. 30. fo. xxxiij.
Aque visibilis ablutio quare in baptismo sit necessaria. libro. j. q̄ōne ij. nu. 5. fo. ij.
Arrestatus fugiens an pro confesso habeatur. lib. v. de fuga incar. numero. 22. fo. cxxij.
Argumentum quid dicatur. lib. iij. q. iij. nu. 14. fo. 95.
Argumētum contra legem nō procedit. lib. iij. q. x. nu. 22. fo. lxxxiij.
Ars medicine non operatur in sortilegia: quia diabolus illorum autor est. lib. ij. q. ij. nu. 3. fo. xv.
Asina balaam qua virtute ipsius fuerit bis allocuta. lib. ij. q. vij. numero. 24. fo. xxxij.
Associans maleficū in recessu an videatur associasse in accessu. lib. v. de absol. inocē. q. vij. nu. 2. fo. cxvj.
Associās criminosuꝫ licet nihil agat nihilominus tenetur. libro. iij. q. x. numero. 5. fo. lxxxiij.
Associantes raptorem post raptum commissuꝫ qua pena teneantur. lib. iij. q. x. nu. 11. fo. lxxxiij.
Astrologi futura predicentes diuersimode veniunt in penis imponendis considerandi. libro. ij. q. xj. nu. 24. fo. liij.
Astrologi chiromanti ꝛ similes q̄ futura predicunt an pena sacrilegij puniantur. lib. j. q. iij. nu. 10. fo. xvij.
Autoritas legis aut superioris est in omni iuramento excepta. lib. v. q. vj. nu. 6. fo. cix.
Auxilium et fauorem malefactori p̄stātes diuersimode considerantur. lib. iij. q. x. nu. 13. fo. lxxxiij.

De litera B.

Baptismus est prima porta salutis. libro j. q. ij. nu. 3. fo. ij.
Bannitus restitutus an bona in banno confiscata recuperet vel eorū valorem. lib. v. de benefi. et indulgen. prin. questione. v. nu. 1. fo. cxij.
Banniti secundum communē vsum loquendi q̄ dicantur. lib. v. de benefi. et indul. prin. q. iij. nu. 2. fo. cxj.
Banniti bona fisco applicata an in rebannitione recuperētur. lib. v. de benefi. et indul. prin. q. iij. numero. 1. fo. cxj.
Bona hereticorū nō publicantur nisi per sententiā iudicis ecclesiastici. lib. j. q. v. nu. 12. fo. v.
Bona ab heretico facta an sint sibi meritoria ad salutem. lib. j. q. ij. nu. 27. fo. ij.
Bona in heresi facta an heretico cōuerso et penitente reuiuiscant. libro. j. q. ij. nu. 28 fo. ij.
Bona heretici fisco applicata et a fisco alienata an heretico restituto possint indifferenter vendicari. lib. j. q. vj. nu. 4. fo. x.

De litera C.

Calūniantium spēs sunt tres. lib. v. de calū. nu. 4. f. cxxv.
Calūniator p̄uaricator ꝛ tergiuersator qualiter differant. lib. v. de calū. nu. 5. fo. cxxv.
Calūniator qua pena puniatur. lib. v. de calū. nu. 7. fo. cxxv.

Calũnie presumptio in quibus psonis locum non habeat. libro. v. de calũ. nume. 11. fo. cxxv.
Carceratorum detinẽdi modus iudicis discretioni dicitur esse cõmissus. libro. v. de fideius. reorum. numero. 16. fo. cxij.
Carceres publici vel priuati qui dicãtur ⁊ an differant. lib. v. de fuga incar. nu. 28. fo. cxxiij.
Carceres sunt ad custodiam non ad penã. lib. v. q. j. nu. 4. fo. cvj.
Carceris fractio cum fuga plenissimam facit probationem. libro. v. de fuga incar. nu. 12. fo. cxxiij.
Carnalis coitus dãnabilis est ⁊ summe piudiciale. lib. iij. nu. 1. f. lxviij.
Casuũ ɔformitas iuris ɔformitatem exigit. lib. ij. q. xij. nu. 11. fo. lvij.
Cessante causa cessat effectus. libro iiij. q. vj. nu. 12. fo. cij.
Christus luci comparatur quia veritas est. lib. ij. q. iiij. nu. 3. fo. xxiiij.
Christianus carnaliter cognoscẽs iudeam vel econtra iudeus christianam: qualiter puniatur. lib. iij. q. xij. nume. 1. fo. lxxxix.
Christianus coiens cum iudea quare mitius tractetur quã iudeus coiens cum christiana. libro. iij. q. xij. nume. 14. fol. xc.
Christianus cum extranee fidei professore coiens qualiter puniatur vel ecõtra. lib. xij. q. xij. nu. 15. f. xc.
Circunstantia aggrauat delictũ. lib. iij. q. xij. nume. 10. fo. xc.
Ciuitas an per statutum possit aliquem restituere fame. lib. v. de benefi. ⁊ indulgen. prin. qõne. vj. numero. 1. fo. cxij.
Clericus cum affini coiens incestuz committere dicitur. lib. iij. q. v. numero. 3. fo. lxxvij.
Clericus adulter grauius punitur q̃ laicus. lib. iij. q. vj. nu. 2. fo. lxxvij.
Clericus qualiter pro crimine sodomitico puniatur. libro. 3. q. vj. numero. 9. fo. lxxviij.
Clericus ⁊ religiosus professus cum vna et eadem coeuntes qualiter veniant puniendi. lib. iij. q. xv. numero. 1. fo. xcij.
Clericus pro peccato contra naturã perpetuo infamatur. lib. iij. q. viij. nu. 3. fo. lxxxij.
Clericus incestuosus omnibus sacris ordinibus priuat. lib. iij. q. iij. numero. 3. fo. lxxv.
Clericus in perpetuum carcerẽ detrudendus dr primo degradari. lib. j. q. vij. nu. 2. fo. xij.
Clericus potest pro sortilegijs ecclesiasticis beneficijs priuari. lib. ij. q. xj. nu. 8. fo. liij.
Clerici quãto tempore pro omni fornicatione penitere debẽt. lib. iij. q. ij. nume. 5. fo. lxxij.
Concubita quibus casibus dicatur legitima: vt illius filij succedant patri ab intestato. lib. iij. q. ix. numero. 6. fo. lxxxiij.
Coiens cum meretrice agnata penam incestus incurrit. lib. iij. q. ix. nume. 5. fo. lxxxiij.
Coiens cum moniali de iure ciuili morte punitur. lib. iij. q. j. numero. 24. fo. lxviij.
Coitus cum moniali habitus qualiter sit in foro conscientie. ⁊ contẽtioso puniendus. libro. iij. q. j. numero. 23. fo. lxviij.
Coitus cum quacunq̧ muliere vulgariter honesta sed occulte impudica an sit punibilis. lib. iij. q. xj. numero. 1. fo. lxxxix.
Coitus cum ea que plures affines recepit dicitur contra eosdẽ affines incestuosus. libro. iij. q. iiij. numero. 6. fo. lxxvj.
Coitus nefarius quid sit ⁊ quã penã

erigat.lib.iii.q.ii.nu.7. fo.lxxii.
Coitus nefarius est peccatum contra naturam humane societatis. lib.iii.q.ii.nu.2. fo.lxxii.
Coitus cum masculo est peccatum sodomiticum cōtra naturam humani sex⁹.lib.iii.q.ii.nu.3. f.lxxii.
Coitus cum brutis est peccatum cōtra naturam humani generis.libro.iii.q.ii.nu.4. fo.lxxii.
Coit⁹ quicūq; p̄ter q̄ matrimonialis de iure canonico est reprobat⁹ et punibilis.lib.iii.q.vii.nu.x.f.lxxxi.
Coitus cum virgine impubere minore.xii.an. qualiter sit puniēd⁹. lib.iii.q.vii.nu.11. fo.lxxxi.
Coitus meretricius de iure ciuili p̄mittitur tanq̄ omnino impunibilis.lib.iii.q.xi.nu.iiii. fo.lxxiiii.
Coitus incestuosus i actu fornicario habit⁹ mortis pena punitur.lib.iii.q.iiii.nu.7. fo.lxxvi.
Coitus scienter cum affini habitus aliter punitur q̄ qui sciēter.lib.iii.q.iiii.nu.2. fo.lxxvi.
Coitus mulieris nobilis cum famulo ignobili commissus qualiter sit puniendus.libro.iii.q.vii. numero.iiii. fo.lxxxi.
Coitus crimen secundum personarum diuersitatem consideratur. libro iii.nu.2. fo.lxxiii.
Coitus cum concubina alterius an veniat puniendus.libro.iii.q.vii. nume.7. fo.lxxxi.
Coitus cum meretrice etiam secreta non punitur.libro.iii.q.vii.numero.8. fo.lxxxi.
Coitus cōtra naturam tripliciter cōsideratur. libro.iii. qōne.viii. numero.1. fo.lxxxiii.
Coitus cum moniali quot peccata et mala dicatur inducere.lib.iii.q.i.nume.19. fo.lxxiii.
Coitus ille nefarius dicitur quasi sit nefas de illo loqui.lib.iii.q.ii.numero.8. fo.lxxii.
Compositio cum fisco loco pene succedit.lib.v.de penarum compo. q.vi.nume.2. fo.cxx.
Compositio per curiam aut fiscum partibus absentibus facta an it valida.lib.v.de penarum compo. q.v.nu.3. fo.cxx.
Compositio quid in actu iudiciali dicatur. lib.v.de penarum compo. q.i.nume.1. fo.cxvi.
Compositio non fit indifferenter cū omnibus personis.lib.v.de penarum compo.q.ii.nu.1. fo.cxvii.
Compositio qualiter sit tute facienda libro.v.de penarum compo.q.iiii.nume.2. fo.cxix.
Cōpositio priuata potest sola parte contenta fieri: et an talem procurans compositionem dicatur fateri delictum.lib.v.de penarū compo.q.iiii.nu.3. fo.cxix.
Compositio facta cū fisco vel curia cum consensu partis offense an sit valida.lib.v.de penarum compo.q.v.nu.1. fol.cxx.
Compositio facile fit vbi non cōstat de culpa.lib.v.de penarum compo.q.iii.nu.4. fo.cxviii.
Cōpositio parte non vocata vel non contenta nulla est.lib.v.de penarum compo.q.iii.nu.5. fo.cxviii.
Compositio in materia penarū quid sit.lib.v.de penarum compo.q.i. nume.3. fo.cxvi.
Compositio in penalibus dupliciter consideratur.lib.v.de penarū cōpo.q.i.nu.4. fo.cxvi.
Compositio debet de partium consensu fieri:al's extortio dicitur.libro.v.de penarum compo.q.i.numero.v. fo.cxvi.
Compositio dicitur gratiam in se cōtinere.lib.v.de penarum compo.

q.ii.nu.3. fo.cxviij.
Compositio non fit faciliter post latam sententiam.lib.v.de penarũ compo.q.i.nu.11. fo.cxvj.
Compositio in actu penali plura presupponit consideranda.lib.v.de penarũ cõpo.q.i.nu.8. fo.cxvj.
Compositio non admittitur in criminibus atrocibus.lib.v.de penarũ compo.q.i.nu.9. fo.cxvj.
Compositio in quibus criminibus fieri possit.lib.v.de penarum cõpo.q.3.nu.1. fo.cxviij.
Cõpositio non fit in criminibus atrocibus principe incõsulto.lib.v.de penarũ cõpo.q.3.nu.2. fo.cxviij.
Compositio succedit loco pene.lib.v.de penarum compo.qõne.i.numero.13. fo.cxvj.
Cõpositio in materia penali an etiã famã deleat.lib.v.de penarũ cõpo.q.i.nu.14. fo.cxvj.
Compositione semel in curia facta an potent iudex nouis indicus superuenientibus inquisitiones facere.lib.v.de penarum compo.q.vj.nu.1. fo.cxx.
Cõpositiones penales nõ fiunt absq; causa rationabili.lib.v.de penarum ɔpo.q.i.nu.7. fo.cxvj.
Condemnandi potestatem habens habet et absoluendi.lib.v.de benefi.ꝛ indul.pn.q.vj.nu.3. fo.cxu.
Condemnatio expensarum fit in causis criminalibꝰ qualitercũq; procedatur.lib.v.de expen.dam ꝛ interesse.nu.2. fo.cxxxij.
Cõdemnatus ad mẽbri mutilationẽ an puniet an mẽbro valido an debili.lib.v.q.iiij.nu.1. fo.cxiiij.
Condẽnatus ad mẽbri amputationẽ si illo careat an potent in alio puniri.lib.v.q.iiij.nu.2. fo.cxiiij.
Confessio in tortura facta et postea negata an aliam torturam indicat.lib.iiij.q.vij.nu.13. fo.ciij.
Confessio et conuicto in ciuilibus an remedium appellationis tollat.lib.v.q.ij.nu.7. fo.cxij.
Coniectura quid dicatur.lib.iiij.q.ij.nume.16. fo.xcv.
Consanguinei vel amici homicide post commissum homicidium ipsum in locum tutum deducentes an censeantur criminis participes.lib.v.de absolu.innocen.q.vij.numero.1. fo.cxv.
Consensus parentum an debeat nuptus filie interuenire.libro.iij.q.x.numero.43. fo.lxxxiiij.
Consilium ad finem licitum tendẽs non reprobatur qualitercunq; fiat.lib.iij.q.x.nu.32. lxxxiiij.
Consuetudo torquendi milites decuriones et similes a tortura exẽptas an sit valida.libro.iiij.q.vj.numero.4. fo.cij.
Consulẽs malefactorem assuetum q nihilominus etiam absq; consilio male fecisset an penaʒ incurrat.lib.ij.q.ix.nu.21. fo.lxxxiiij.
Consulens vel persuadens malum qua pena teneatur.lib.3.qõne.x.numero.14. fo.lxxxiiij.
Consulenti an facto non secuto pena imponat.libro.iij.questione.x.numero.19. fo.lxxxiiij.
Conuersantes cũ sortilegis sunt puniendi.lib.ij.q.xj.nu.13. fo.liij.
Conuictus et sponte cõfessus an ab execution sentẽtie possit appellare.libro.v.q.ij.nu 3. fo.cxij.
Conuictus dũtaxat condemnatus post sententiam autem confessus an habeat remedium appellationis.lib.v.q.ij.nu.8. fo.cxij.
Corpora a demonibus assumpta an sint vera vel fantastica.libro.ij.q.vij.numero.7. fo.xxxiij.
Corpora a demonibus assumpta et

qua materia sint.lib.ij.q̄one.vij. numero.8. fo.xxxiij.
Corpora a demonibus assumpta an virtutem habeant generatiuam lib.ij.q.vij.numero.9. fo.xxxiij.
Corporis cruciatus etiam minimus maior est omni pena pecuniaria. lib.iiij.q.vij.nu.x. fo.ciiij.
Correctio et pena dicitur quedam medicina ad disciplinam reuocatoria.lib.v.de penarū compo.q.ij.nu.4. fo.cxviij.
Corrumpēs partē pecunia vel aliter vt illā decipiat nō euitat īfamiā.lib.v.de penarū cōpo.q.j.nu.15. f.cxvj.
Crimen incestus a laico commissum potest dupliciter considerari.lib.iij.q.iij.nu.4. fol.lxv.
Crucis signum inhoneste deturpans τ inique maculans an sacrilegiū committere dicatur.lib.iij.q.j.nume.17. fo.lxviij.
Crimen intentum probans an dicatur calumniator.lib.v.de calum.nume.6. fo.cxxv.
Crimen heresis habet duo extrema substantialia vitiosa.lib.j.q.j.nume.12. fo.j.
Crimē manifestum grauius punit quam occultū.li.iiij.q.x.nu.20.fo.lxxxiij.
Culpa maior maiorem vindictā exigit.lib.j.q.iij.nu.2. fo.iiij.
Custos carcerum rem carnalem exercēs cum incarcerata quā penā incurrat.lib.iiij.q.xiij.nu.1.fo.xcij.
Custos carcerum tenetur carceratā mulierē debite tractare τ illesam custodire.lib.iiij.q.xiij.nu.2.f.xcij.

De litera D.

Damnatus heresi: lese maiestatis rap. vir. τ similibus criminibus an obtenta gratia ad omnia incommoda cēseatur restitutus.lib.v. de benefi.et indul.prin.q.j.nu.1. fo.cx.
Debitor an impune possit aufugere.lib.v.de fuga incarce.numero.32. fo.cxxiij.
Declaratio dictionis vel termini a diffinitione proficiscitur.lib.j.q.j.nu.1. fo.j.
Delictum vnius non debet in alterius detrimentum retorqueri.lib.v.q.iiij.nu.2. fo.cvij.
Demō potest assumpto corpore coire et generare.lib.ij.q̄one.vij.numero.12. fo.xxxiij.
Demones magicis artib⁹ aduocati signis: ritibus et carminib⁹ ipsorū magorum etiā inuiti comparere cogunt.lib.ij.q.iij.nu.18. fo.xvij.
Demones multa agere et eorum natura possunt: sed a diuina maiestate impediuntur.lib.ij.q.vij.nume.13. fo.xxxiij.
Demones non faciunt miracula sed bene angeli boni et homines.lib.ij.q.vij.nu.14. fo.xxxiij.
Demones possunt deo pmittente in corporali specie hominē vere de loco ad locum deferre.lib.ij.q.vij.nume.18. fo.xxxiij.
Demones dicūtur sanguinem amare.lib.ij.q.ij.nu.9. fo.xv.
Demones possunt in homines dupliciter operari. libro.ij.q̄oe.vij.numero.17. fo.xxxiij.
Demonis virtus vehemēs est τ acuta.lib.ij.q.vij.nu.16. fo.xxxiij.
Demoni naturaliter conuenientia: et a deo sibi cōcessa que sint.lib.ij.q.x.nume.3. fo.xlviij.
Denegatum vni et pluribus ceteris censetur esse concessum: τ cōtra quod vni et pluribus nominatim conceditur: ceteris videtur denegatum.lib.j.q.v.nu.10. fo.v.
Deus nullam recipit temporis di-

stinctionem. libro.ij.qōne.iiij.numero.8. fo.xvij.
Deus quandoqꝫ impedit diabolicā operationem ad cōseruationem christiane religionis.lib.ij.q.ix.numero.3. fo.xlviij.
Deus quare permittat diabolū suā diuinitatē deturpare ꝛ persequi. lib.ij.q.vj.nu.15. fo.xxvij.
Deo soli reseruata que sint.lib.ij.q.x.nu.2. fo.xlviij.
Determinabile relatū ad plura determinabilia debet illa equaliter determinare.libro.ij.qōne.xij. numero.12. fo.lviij.
Diabol⁹ potest multa artificiose sortilegia docere etiam incōmodissima et humane nature contraria. lib.ij.q.vj.nu.10. fo.xxvij.
Diabolus futura predicit licet ficte lib.ij.q.vj.nu.6. fo.xxvij.
Diabolus potest somnia et imaginationes in humanis mentibus imprimere.lib.ij.q.vij.nu.2.fo.xxxiiij.
Diabol⁹ summopere abhorret lignū sancte crucis ꝛ insignia dominice passionis.lib.ij.q.v.nu.5. fo.xxiiij.
Diabolus duas manus habuisse dicitur:vnam attrahentem:alterā compellentem.lib.ij.qōne.v. numero.6. fo.xxiiij.
Diabolus aut sortilegus an possit nocere corporibus christianorū.lib. ij.q.viij.nume.1. fo.xlvij.
Diabolus summopere nititur christianos a vero cultu auertere.lib. ij.q.vij.numero.5. fo.xxxiiij.
Diabolus cognoscit omnia malefacta et occultissima. libro.ij.q.vj. numero.iiij. fo.xxvij.
Diabolus an naturaliter Christū super pinnaculū templi detulerit. lib.ij.q.vij.nu.19. fo.xxxiij.
Diabol⁹ multa cognoscit.libro.ij.q. vj.numero.9. fo.xxvij.
Diabolo sacrificātes vt ad honores perueniant qua pena mulctentur. lib.ij.q.xj.nu.28. fo.liij.
Dictio nunqꝫ est vniuersaliter exclusiua temporis et loci et cuiuscunqꝫ alteri subiecti multa quō apponitur.lib.j.q.v.nu.15. fo.v.
Dictio quasi est nota impropietatis lib.iij.q.x.nu.16. fo.lxxiiij.
Dictiones iste continuo ilico incontinenti et similes quid importēt. libro j.q.v.nu.5. fo.v.
Diffinitio vera que debeat continere.libro.j.q.j.nu.2. fo.j.
Dispositio legis vnice.C.de nisi aggenon rumpen.quo casu locum nō habeat.lib.iij.questione.x.numero.34. fo.lxxiiij.
Dispō.l.ij.C.q̄d̄ ap.nō rec.multꝫ casibus limita.li.v.q.ij.nu.5.f.cvij.
Dispositio legis vnice.C.de rap.vir. an locum habeat in rapiente masculum libidinis causa. lib.iij.q. x.nu.9. fo.lxxiiij.
Dispositio.l.qui cōtra.C.de incestis nup.non procedit in ignorantib⁹ vel minoribus.lib.iij.qōne.ij.numero.9. fo.lxiiij.
Distinctio non habet locum in criminibus.lib.iiij.q.v.nu.4. fo.cj.
Diuersa crimina ex eodem facto orta an diuersis penis sint adiudicanda.libro.iij.q.j.nu.21.fo.lxviij.
Diues et nobilis persona pro crimine etiam capitali detētus an ad eius petitionē sit mittēd⁹ ꝛ in loco honesto detinendus.libro.v.de fideius.reorum.nu.14. fo.cxj.
Diues ꝛ pecuniosus de crimie suspectus et in iudicium deductus an sub obligatione propria sub pena pecuniaria debeat relaxari.lib.v. de fideius.reorum.nu.12. fo.cxx.
Diuinatio est principalis species sortilegij.lib.ij.q.ij.nu.v. fo.xv.

Diuinatio per somnia an sit prohibita et punibilis.libro.ij.questione xj.numero.31. fo.liiij.

Diuinationum genera sunt quatuor. lib.ij.q.ij.nu.6. fo.xv.

Diuinatores multipliciter nūcupantur.li.ij.q.ij.nu.7. fo.xv.

Docens sortilegiū et addiscens equaliter veniunt puniendi.libro.ij.q.xj.nu.16. fo.liij.

Doctores non sunt torquendi.lib.iij.q.vj.nu.5. fo.cij.

Donationes constante nefando matrimonio facte an sint adueniente disiunctione reuocande.lib.iij.q.ij.nu.11 fo.lxxij.

Duobus se semel insultantibus an in altero illorū presumatur sui ipsius defensio.lib.v.de absol.innocē.q.vj.nu.5. fo.cxv.

De litera E.

Ecclesia dz sanguinē abhorrere.lib.v.de penarum cōpo.q.j.nume.6. fo.cxvj.

Ecclesia an sortilegijs fidem adhibere possit.lib.ij.q.xj.nu.12. fo.xxvij.

Epūs super quibus penis dispensare possit cum clerico.lib.iij.qōne.ij.nume.7. fo.lxxij.

Episcopus non dispensat in criminibus maioribus.lib.iij.qōne.vj.nume.6. fo.lxxvij.

Episcopus potest in stupro simplici fornicatione et similibus dispensare.lib.iij.q.vj.nu.7. fo.lxxvij.

Error qd sit.li.iiij.q.iij.nu.18. fo.xcv.

Error circa ea que sunt fidei heresim inducit.lib.j.q.ij.nu.4. fo.j.

Excōmunicatus ob contumaciam an si per annum fuit in eadem excōmunicatione contumax poterit vt hereticus cōdemnari.lib.j.q.xiij.nume.6. fo.iij.

Executio sententie quid dicatur.lib.v.q.j.nume.1. fol.cvj.

Executio sententie in causis criminalibus an sit ilico post sententiam facienda.lib.v.q.ij.nu.1. fo.cvij.

Executio sententie quo casu sit post latam sententiam facienda.lib.v.q.ij.nu.2. fo.cvij.

Exemplum sortilegij impedientis coitum et virtutem generatiuā.lib.ij.q.vj.nu.13. fo.xxvij.

Exemplum mirabile sortilegij.lib.ij.q.vj.nu.7. fo.xxvij.

Exemplum sacerdotis hispani preces prophanas in suis sacrificijs offerre consueti.lib.ij.q.xvij.nu.2. fo.lxvj.

De litera F.

Facilitas venie incentiuum tribuit delinquendi.lib.v.de penarum compo.questione.ij.numero.6. fol.cviij.

Factum lege permittente non punitur.lib.iij.q.iiij.nu.8. fo.lxxvj.

Fama vulgaris quid sit.lib.iiij.q.iij.nume.8. fo.xcv.

Fama dupliciter cōsideratur.lib.iiij.q.iij.nu.5. fo.xcv.

Fama in homine quid sit.lib.iiij.q.iij.nu.6. fo.xcv.

Fame restitutio diuersimode consideratur.lib.v.de benefi.et indul.prin.q.vj.nu.2. fo.cxij.

Famulus fugiēs a domo domini presumitur reus rerum tempore sue fuge amissarum.lib.v.de fuga incar.nu.31. fo.cxxiij.

Febris est morbus naturaliter in humano corpore causatus.libro.ij.q.vij.nu.3. fo.xxxiij

Ficta probatio an possit esse sufficiens ad vltimũ suppliciũ inducendum. lib. j. q. x nu. 2. fo. xiij.
Fictio qualiter definiatur. lib. iiij. q. iij. nu. 13. fo. xcv.
Fideiussio quando sit in actibus iudiciarijs necessaria. lib. v. de fideiusso. reorũ. nu. 6. fo. cxx.
Fideiussor an pro reo arbitrarie puniendo sit admittendus. lib. v. de fideiuss. reorum. nu. 9. fo. cxx.
Fideiussor rei debet esse idoneus. lib. v. de fideiuss. reorũ. nu. 4. fo. cxx.
Fideiussor non potest se ad penã corporalẽ pro reo exponere. lib. v. de fideiuss. reorũ. nu. 7. fo. cxx.
Filius ex demonis coitu generatus cuius filius dici debeat. lib. ij. q. vij. nu. 12. fo. xxxiij.
Filij ex matrimonio christiani & iudee procreati non dicuntur legitimi. lib. iij. q. iij. nu. 5. fo. lxxix.
Filij presbyterorũ dicunt incestuosi. lib. iij. q. xv. nu. 3. fo. xcij.
Filij aut parentes mulieris rapte an impune possunt raptorem occidere. lib. iij. q. x. nu. 7. fo. lxxxiiij.
Filij ex incestis nuptijs procreati an succedant in bonis parẽtum. lib. iij. q. ij. nu. 12. fo. lxxiij.
Filij alicuius heretici an si sint fideles succedant in bonis paternis. lib. j. q. iiij. nu. 1. fo. v.
Filij hereticorum debent in perpetua paupertate sordescere: & i hac vita viles haberi. lib. j. q. iiij. numero. 3. fol. v.
Filij innoxij quo casu sint ob delictũ patris puniendi. libro. j. q. 3. numero. 5. fo. iiij.
Filij ex damnato coitu nati incapaces sunt successionis. lib. j. q. iij. numero. 6. fo. iiij.
Fornicatio clerici qualiter in foro iudiciali puniatur. libro. iij. q. ij. numero. 6. fo. lxxiij.
Fornicatio simplex qualiter puniatur. lib. iij. q. ix. nu. 1. fo. lxxxiij.
Fornicatio simplex qualiter in clericis puniri dicatur. lib. iij. q. ix. numero. 3. fo. lxxxiij.
Fornicationẽ committens cum nouerca: socru: nuru: puigna: cognata: & similibus qualiter veniat puniẽdus lib. iij. q. v. nu. 1. fo. lxxvij.
Fornicatio potest ratione circunstantie pro incestu haberi. lib. iij. q. v. nume. 5. fo. lxxvij.
Fratres germani vnam & eãdem carnaliter cognoscentes quam alter postea ducat in vxorem quam penam incurrant. li. iij. qõne. iiij. nume. 4. fo. lxxvj.
Fuga officialis tempore sindicatus fugientis quid inducat. de fuga incar. nu. 9. fo. cxiiij.
Fuga quandoqꝫ plenam inducit probationem. lib. v. de fuga incar. nume. 10. fo. cxiiij.
Fuga receptatoris fugitiuum quid operatur. lib. v. de fuga incar. nume. 11. fo. cxiiij.
Fuga incarcerati an possit cõtra potestatẽ vel iudicem probare. lib. v. de fuga incar. nu. 24. fo. cxiiij.
Fuga incarceratorum dupliciter cõsideratur. lib. v. de fuga. incar. numero. 1. fo. cxiij.
Fuga que fit ante incarcerationẽ an criminis probationẽ inducat. lib. v. de fuga incar. nu. 2. fo. cxiij.
Fuga criminosi maleficium reputat. lib. v. de fuga incar. nu. 3. fo. cxiij.
Fuga quandoqꝫ semiplenã facit probationem. lib. v. de fuga incar. nume. 4. fo. cxiij.
Fuga criminosi magnã presumptionem inducit. lib. v. de fuga incar. nume. 5. fo. cxiij.
Fuga an possit dici delictum. lib. v. de

fuga incar.nu.6. fo.cxxiij.
Fuga vnius an alterius criminis probationem inducat.lib.v.de fuga incar.nu.7. fo.cxxiij.
Fuga quandoq3 nihil operatur.lib.v. de fuga incarce.nu.8. fo.cxxiij.
Fugiens presentiam iudicis crudelis an excusetur a fuga.lib.v.de fuga incarce.nu.18. fo.cxxiij.
Fugiens a carcere de custodis licentia non tenetur: sed ipse custos.lib.v.de fuga incarce.nu.6. fo.cxxiij.
Fugiens a carcere priuato an pro cõfesso habeatur.lib.v.de fuga incar.nu.17. fo.cxxiij.
Fugiens ad superiorem an dicatur fugitiuus.lib.v.de fuga incar.numme.20. fo.cxxiij.
Fugiens animo reuertendi et sponte rediens an probationẽ augeat.li.v.de fuga incar.nu.13. fo.cxxiij.
Fugiens & cito sponte reuertens nõ dicitur fugitiu9.lib.v.de fuga incar.nu.14. fo.cxxiij.
Fugiens a carceribus multis casib9 excusatur.lib.v.de fuga incarce. numero.23. fo.cxxviij.
Fugiens a carcere vel custodia habetur pro confesso.lib.v.de fuga incar.nu.21. fo.cxxiij.
Fugitiui an et qualiter sint ad sententiam citandi.lib.v.de fuga in car,numero.23. fo.cxxiij.
Futura an possint impune pnosticari.lib.ij.q.xj.nu.19. fo.liij.
Futurorum duplex cognitio.lib.ij.q.vj.nu.5. fo.xxvij.

De litera G.

Generaliter et indistincte dictum debet generaliter et indistincte interpretari.lib.j.q.v.nu.14. fo.v.
Gradus torture sunt quinq3.lib.iiij. iiij.q.ij nu.2. fo.xciiij.
Gratia quam hereticus obtinuit a principe per modum indulgentie ad quid valeat.libro.j.qõne.vj. numero.ij. fo.x.

De litera H.

Heremita vnde et q̄re dicatur.lib.j.q.j.nu.x. fo.j.
Heresis apostasis & scisma differũt.lib.j.q.j.nu.13. fo.j.
Heresis generaliter sumpta q̄liter definiatur.lib.j.q.j.nu.3. fo.j.
Heresis est crimen ceteris detestabilius quia directe contra deum cõmitti dicitur.lib.j.nu.1. fo.j.
Heresis dicitur crimen lese maiestatis diuine.lib.j.nu.2. fo.j.
Heresis appellari potest pestis: et labes.lib.j.q.j.nu.5. fo.j.
Heresis in quas psonas cadere possit: et an in iudeũ sarracenum et huiusmodi personas extranei iuris.lib.j.q.j.nu.6. fo.j.
Heresis tria presupponit.libro.j.q.ij. numero.16. fo.ij.
Heresis impropria que dicatur.lib.j.q.ij.nu.17. fo.ij.
Heresis circa quos consistat articulos.vsq3 ad.nu.14.exclusiue lib.j.q.ij.nu.6. fo.ij.
Heresis vnde dicatur.libro.j.qõne.j. numero.8. fo.j.
Heresis comparatur iudicio familie herciscũde et quare.ibidẽ.nu.ix.
Hereses leges que sint.lib.j.qõne.j. numero.11. fo.j.
Hereticus quando debeat penitere et suam heresim reuocare an incontinenti quo est deprehensus an in quacunq3 parte iudicij.lib.

j.q.5.numero.3. fo.v.
Hereticus quilibet est apostata: sed nõ omnis apostata est hereticus. lib. j.q.ij.nu.26. fo.ij.
Hereticus dupliciter consideratur. lib.j.q.ij.nu.1. fo.ij.
Hereticus proprie dicitur aberrans a fide catholica.lib.j.qõne.ij.numero.2. fo.ij.
Hereticus ille dicitur qui cupiditatis causa gignit vel sequitur nouã cõtra christianã fidem opinionẽ. lib.j.q.ij.nu.15. fo.ij.
Hereticus qui heresim abiurauit an in suis bonis restituatur etiã fisco applicatis.lib.j.q.vj.nu.1. fo.x.
Hereticus & scismaticus cũ diabolis eterno incendio sunt adiudicandi.lib.j.q.v.nu.11. fo.v.
Hereticus potest in quacunqz parte iudicij penitere.libro.j.q.v.numero.9. folio.v.
Hereticus per annum absens & contumax an illius bonis fisco applicatis rediens et comparens admittatur ad sua bona & sui defensionem.lib.j.q.viij.nu.3. fo.xij.
Heretico an sit locus penitentie ita vt a pena ciuili liberetur.lib.j.q.v.nu.1. fo.v.
Heretico condemnato & reuocato quã pena sit imponẽda.lib.j.q.vij.numero.1. fo.xij.
Heretico etiã relapso in extremis penitenti non sunt ecclesiastica sacramenta deneganda. lib.j.q.v.nume.17. fo.v.
Heretici tam clerici quã laici qua pena veniant puniendi.libro.j.q.iij.nume.4. fol.iiij.
Heretici quadruplici pena veniunt puniendi.lib.j.q.iij.nu.1. fo.iiij.
Hereticis nemini licet aliquo modo vel quãdocunqz aliquid de bonis suis relinquere. libro.j.qõne. x.
nume.3. fo.xiij.
Hereticorum receptatio omnino est interdicta.lib.j.q.ix.nu.2. fo.xiij.
Homicidium in multorum presentia et comitatu commissum diuersimode in materia penali et respectu astantium cõsideratur.lib.v. de absolut.innocen.questione.v. nume.3. fo.cxiiij.
Homicidium sine dolo commissum põt vltimo supplicio puniri.lib.ij. q.xij.nu.3. fo.lviij.
Homo liber regulariter non torquetur in causa pecuniaria.lib.iiij.q. vij.nu.7. fo.ciij.

¶De litera I.

Ignorantia an liberet a pena in materia fornicationis vel incestus. libro tertio.qõne.iiij.numero.3. fol.lxxvj.
Ignorantia siue nescientia quid sit & qualiter definiatur.lib.iiij.q.iij. nume.17. fo.lxxxv.
Ignorãtia facti liberat a pena in casu matrimonij.lib.iij.qõne.xij.nume.6. fo.lxxix.
Ignorantie & lapsui etatis quandoqz in penalibus parcitur.lib.iij.q.iij. nume.8. fo.lxxv.
Imaginem crucis vel alterius sancti indigne tractans qua pena sit puniendus.li.ij.q.xj.nu.21. fo.liiij.
Imagines baptisantes vt sortilegiũ exerceant qua pena veniãt puniẽdi.lib.ij.q.xj.nu.23. fo.liiij.
Imagines indebite & viliter tractantes an sint heretici habẽdi.lib.ij. q.x.nume.12. fo.xlix.
Imagines an in sortilegijs aliquid operentur.lib.ij.q.v.nu.12. fo.xxiiij.
Imagines facere ad amorem prouo-

candũ superstitiosũ dicit poti⁹ q̃ hereticã.lib.ij.q.x.nu.6. fo.xlix.
Impositio manus violente in personam sacrã dicit sacrilegiũ grauissimũ.li.iij.q.j.nu.16. fo.lxviij.
Improuide accidentia fato non culpe imputantur.lib.ij.q̃one.xij.numero.8. fo.lviij.
Incarceratus et innocẽter tortus et damnificatus an et quod remediũ habeat restitutionis.lib.v.de absolu.innocẽ.q.iiij.nu.1. fo.cxiiij.
Incarcerati omnimoda defensio permittit.lib.iij.q.x.nu.30. fo.lxxviij.
Incestus an cũ affine meretrice vel impudica committi dicatur et an puniatur.lib.iij.q.iiij.nu.9.fo.lxxv.
Incestus in actu fornicationis commissus pena mortis de iure ciuili punitur.lib.iij.q.iij.nu.6. fo.lxxv.
Incestus in forma matrimonij ignorãter commissus qualiter puniatur.lib.iij.q.iij.nu.7. fo.lxxv.
Incestus quid sit et cum quibus personis committat: et quibus penis puniatur.lib.iij.q.iij.nu.1. fo.lxxv.
Indiciũ non debet a tortura inchoari.lib.iiij.q.v.nu.2. fo.c.
Indulgentia indigno indulta dicitur ad prolapsum prouocatoria.lib.v.de penan. cõpo.q.ij.nu.5.fo.cxviij.
Infamia quid dicatur.lib.iiij.q.iij.nu.7. fo.xcv.
Infirmitates corporales an possint licite sortilegijs amoueri.lib.ij.q.vj.nu.17. fo.xxvij.
Infans infra quod tempus dicatur in vtero formatus.lib.ij.q.xiij.nume.5. fo.lxij.
Infans in vtero dicit virtute planetarum fomẽtari et vegetari.lib.ij.q.xiij.nu. 6. fo.lxij.
Infans septem mensiũ potest viuere et octo nõ: et quare.lib.ij.q.xiij.nume.7. fo.lxij.
Indicia legitima que dicantur.lib.iiij.q.iij.nu.24. fo.xcv.
Indicia ad torturã sufficientia que sint.lib.iiij.q.iij.nu.1. fo.xcv.
Indicium dupliciter cõsideratur.lib.iiij.q.iij.nu.2. fo.xcv.
Indicium semiplenum et dubitatum quod dicatur.libro.iiij.q̃one.iij.nume.3. fo.xcv.
Indicium plenũ et indubitatũ quid sit.lib.iiij.q.iij.nu.4. fo.xcv.
Iniuria vni de familia illata censetur toti familie facta.lib.iij.q.x.nume 8. fo.lxxiiij.
Innocentia non presumitur in clerico male conuersationis.lib.v.de absolu.innocẽ.q.vj.nu.6. fo.cxv.
Innocẽs quis dicatur: et an innocẽs et culpabiles sint idẽ.lib.v.de absolu.innocẽ.q.ij.nu.5. fo.cxij.
Innocentia potius presumitur q̃ culpa.libro.v.de fideiuss.reorum.numero.15. fo.cxxj.
Innocentia probatur per testes etiã de iure alias non admittendos.lib.v.de absolu.innocen.q.iij.numero.3. fo.cxiij.
Intellectus.§.ignoscitur.l.sup.ff.ad silla.lib.iiij.q.vj.nu.10. fo.cij.
Intellectus angelic⁹ an post lapsum fuerit obtenebratus vel diminutus.lib.ij.q.vj.nu.2. fo.xxvij.
Intentio corrumpit actum qui aliter excusari poterat.libro.ij.q.xij.numero.14. fo.lviij.
Interrogatio nuda vel leuis territio non dicitur questio.lib.iiij.q.j.numero.2. fo.xciiij.
Instigantes et sollicitantes causam criminalem quo casu de calumnia teneãtur.lib.v.de calum.numero.10. fo.cxxv.
Iudeus an ob matrimonium cũ christiana cõtractum possit morte puniri.lib.iij.q.xij.nu.11. fo.xc.

Iude⁹

Judeus contrahens matrimoniū cū christiana an sit seculari curie subdēdus. lib. iij. q. xij. nu. 9. fo. lxxxix.
Judeus carens signo deferri inter christianos solito si peccet cū christiana presumitur dolo peccasse. lib. iij. q. xij. nu. 13. fo. xc.
Judeo quōdam Auinione ob matrimonium cum christiana contractum fuerunt testiculi amputati. lib. iij. q. xij. nu. 12. fo. xc.
Judex ex cā leges z statuta trāsgrediens an periuriū incurrat. lib. v. q. vj. nu. 15. fo. cix.
Judex pōt in supplemētū legis agere. lib. v. q. vj. nu. 13. fo. cix.
Judex pōt etiam de iure municipali penas statutarias immutare. lib. v. q. vj. nu. 10. fo. cix.
Judex q̄primum scit carcerati innocentiā debet illū absoluere. lib. v. de absol. innocē. q. j. nu. 1. fo. cxij.
Judex ecclesiasticus nullam habet sanguinis iurisditionem. lib. v. q. nume. 15. fo. cviij.
Judex ecclīasticus pcurans sanguinis effusionē irregularitatē incurrit. lib. v. q. v. nu. 2. fo. cviij.
Judex an possit penas a lege statutas augere: minuere: alterare: aut cōmutare. lib. v. q. vj. nu. 1. fo. cix.
Judex nō pōt suā sniam immutare. lib. v. q. vj. nu. 3. fo. cix.
Judex potest ex causa penam iuris commutare. libro. v. qōne. vj. numero. 8. folio. cix.
Judex potest ex causa penam infamie permutare. lib. 5. qōne. vj. numero. 9. fo. cix.
Judex potest in minoribus delictis quandocūq; ad compositionē deuenire. lib. v. de penarum cōpo. q. iij. nu. 6. fo. cxviij.
Judex ex cā pōt cōpositionē in criminalibus inducere. lib. v. de penar cōpo. q. iij. nu. 3. fo. cxviij.
Judex circa reorū custodiā et detentionis modū dicitur habere magnum a lege arbitrium. lib. v. de fideiuss. reorum. nu. 13. fo. cix.
Judex nolēs reū fideiussorib⁹ idoneis relaxare pōt corā sindicatu cōueniri actione iniuriarū. lib. v. de fideiuss. reorū. nu. 3. fo. cxx.
Judex cōtra aliquē p viam inquisitionis pcedens an nulla accedēte pbatione teneatur de calūnia. lib. v. de calū. nu. 12. fo. cxxv.
Judex maleficiorū an cognoscat de causis ciuilibus. lib. v. de expē. dā. z interesse. nu. 3. fo. cxxvij.
Judicis habitū a christianis nō differētē deferens an z qualr̄ sit puniēdus. lib. iij. q. xij. nu. 15. fo. xc.
Judicis crudelitas an mali presumptionē inducat. lib. v. de fuga in carce. nu. 19. fo. cxxiij.
Judicis arbitrio z discretioni relinq̄tur modus z alia essentialia torture. lib. iiij. q. vij. nu. 12. fo. ciiij.
Judici an liceat leges trāsgredi. lib. v. q. vj. nu. 14. fo. cix.
Jus ciuile nō tollit ea que sunt iuris naturalis. lib. j. q. iiij. nu. 2. fo. v.
Jus canonicum punit quēcūq; coitū pter vxoriū. li. iij. q. xj. nu. 3. f. lxxxix.
Jus canonicum alr̄ disponit de filijs incestuosis alendis z puidēdis q̄ ciuile. lib. iij. q. ij. nu. 14. fo. lxxiij.
Jura permittunt quēcunq; modum etiā illicitum in redēptionē sanguinis. lib. v. de fuga incarce. numero. 16. fo. cxxiij.
Jura multū abhorrēt artē maleficā. lib. ij. q. xj. nu. 11. fo. liij.
Jura municipalia regulr̄ puniunt factum. lib. v. de absol. innocen. q. v. nu. 4. fo. cxiiij.
Jura permittunt cōsanguineo cōsanguineū defendere z impune ppu

gnare.lib.iiij.q.x.nu.10. fo.lxxxiiij.

De litera L.

Laicus virginē deflorans tenet eā dotare. lib.iiij.q.vij. numero.3. fo.lxxj.
Laicus cum assini coiēs pōt dupl'r in cā penali considerari.lib.iiij.q.v. numero.4. fo.lxxvij.
Latitās in domo an dicat fugitiuus lib.v.de fuga icar.nu.15.fo.cxxiij.
Latitās an dicat fugere.lib.v.de fuga incar.nu.29. fo.cxxiij.
Lex concedens populo statuta cōdere cōcedit etiam iudici penas immutare.lib.v.q.vj.nu.12.fo.cix.
Liber homo nō torquet in causa pecuniaria.lib.iiij.q.vij.nu.3.fo.ciij.
Lucē odit & fugit qui male agere intendit.lib.ij.q.iiij.nu.2. fo.xxiiij.

De litera M.

Magi pharaonis an arte sua virgas veraciter verterunt in serpētes veros nō illusorios. libro.ij.qōne.vij. numero.22. fo.xxxiij.
Maiestatem diuinā ledere multo peius est q̄ temporalem offendere. lib.j.nu.3. fo.j.
Maior errās in iure an excuset.lib. iiij.q.xiiij.numero.4. fo.xcij.
Maleficiū pōt solis verbis pfici.lib. ij.q.viij.numero.2. fo.xlvij.
Maleficia contra torturas adinuēta alijs remedijs repelli possunt.li. iiij.q.iiij.nu.12. fo.xcvij.
Manifestum et euidens an et qualiter differat a notorio.lib.iiij.q.iij. numero.22. fo.xcv.
Matrimoniū sortilegio cōtractū dissolui pōt.lib.ij.q.vj.nu.11.fo xxvij.
Matrimoniū nefandū vel indebitū ignoranter cōtrahentes si superueniat sciētia tenent abstinere et disiungi: q̄ si persistēt tenent pena legis qui contra.C.de inces.nup. lib.iiij.q.ij.numero.10. fo.lxxiij.
Matrimonium inter christianū et iudeam vel econuerso cōtractū nullum est de iure canonico lib.iiij.q. xij.nu.2. fol.lxxviij.
Matrimonium verum & proprium est cōmunicatio diuini iuris.lib. iiij. q.xij.nu.3. fo.lxxix.
Matrimoniū sciēter inter christianū & iudeā cōtractū punitur excōicatione perpetua de iure canonico. lib.3.q.xij.nu.8. fo.lxxix.
Matrimoniū incestuosum scienter & dolose 9hētes qua pena puniant. lib.iiij.q.v.nu.6. fo.lxxvij.
Matrimoniū scdm cōtrahens viuēte prima vxore quā penā incurrat. lib.iiij.q.xiiij.nu.1. fo.xcij.
Matrimoniū nullā dissolui nō dr: q: qd nihil est rūpi non dicit.lib.iiij. q.xiiij.nu.2. fo.xcij.
Membri languedinem & incurabilitatem inducentes possunt sortilegij pena condemnari.lib.ij.q.xj. nume.17. fo.liij.
Memoria passiōis christi expellit diabolum.lib.ij.q.v.nu.7. fo.xxvij.
Meretrix penitens an rapi dicatur. lib.iiij.q.x.nu.47. fo.lxxxiiij.
Mercatores fugitiui possunt torqueri pro depositis sibi factis. lib.iiij. q.vij.nu.8. fo.ciij.
Metus excusat fugiētem lib.v.de fuga incar.nu.17. fo.cxxiij.
Milites nostri temporis an sint in criminalibus a tortura exempti.lib. iiij.q.vj.nu.3. fo.cij.
Minor culpa leuiorē pati debet vin=

dictã.li.iiij.q.vj.nu.11. fo.lxxviij.
Minores impuberes non debent torqueri.lib.iiij.q.vj.nu.6. fo.cij.
Miraculũ est testimoniũ diuine virtutis.li.ij.q.vij.nu.14. fo.xxxiij.
Modus et forma quibus diabolus innocatur est in materia sortilegij ꝯsiderãda.lib.ij.q.x.nu.10. fo.xlix.
Mors est vltimum terribiliuꝫ. lib.j.q.iij.nu.3. fo.iiij.
Muliebris sexꝰ fragilis ⁊ ad malum labilis est.lib.ij.q.v.nu.8. fo.xxiiij.
Mulier scienter poculum abortiuum sumens quam penam incurrat.li.ij.q.xiij.nu.2. fo.lxij.
Mulier pregnans septem mensium accipiens poculum abortionis tenetur vt matricida.li.ij. q̃ne.xiij. numero.8. fo.lxij.
Mulier vxorata cõmittens adulteriũ an viro defuncto possit impune cũ illo cũ quo adulteriũ cõmisit matrimonium contrahere.libro.iiij.q.vj.numero.13. fo.lxxviij.
Mulier an in materia fornicationis aliquando vt vir puniatur.lib.iij.q.ij.nu.16. fo.lxxiij.
Mulier rapiens virum an puniatur pena legis de raptu.libro.iij.q̃ne.x.nu.41. fo.lxxxiiij.
Mulier per quecunqꝫ coitum siue occultum siue manifestum extra matrimonium infamis efficitur. lib.iij.q.xj.nu.2. fo.lxxxix.
Mulier honesta fideiussorem habens non debet in leuioribus causis detineri: secus in mulieribꝰ inhonestis.lib.v.de fideiusso.reorum. numero.5. fo.cxx.
Mulier fugiẽs a carcere causa libidinis euitande nõ habetur pro confessa. libro.v.de fuga incarce. numero.30. fo.cxxiij.
Mulieris nupte ꝯcubitũ obtinẽs quã penam incurrat. libro.iij.q.vj.numero.1. fo.lxxvij.
Mulieres pregnantes non torquent. lib.iiij.q.vj.nu.7. fo.cij.

De litera N.

Natura angelica est preteritorum et presentiuꝫ occultorum optima iterpres.li.ij.q.vj.nu.3.fo.xxvij.
Nigromantia vnde dicatur.lib.ij.q.ij.nu.8. fo.xv.
Nomen istud fornicatio est nomen generis comprehendens omnes species coitus illiciti.lib.iij. q̃ne.ix. numero.2. fo.lxxxiij.
Notoriũ quid dicatur.lib.iiij.q̃ne.iij. nume.20. fo.xcv.
Nuptie incestuose ignoranter facte nullam penam merentur si aduenie̅te scia dissoluantur. lib.iij.q.ij. nume.17. fo.lxxiij.
Nuptias cum consanguinea contrahens quam penã incurrat.lib.iij.q.iij.nu.2. fo.lxxv.

De litera O.

Obliuio an cadat in demone.lib.ij.q.vj.nume.8. fo.xxvij.
Occisus ictu lapidis ex domo alicuiꝰ ꝓiecti nec constat de proijciente: an omnes tunc domi existentes punientur.lib.v. de absol.innoc.q.vj.nu.2. fo.cxv.
Opem vel fauorem actui ꝓbere qualiter quis dicatur.libro.3.q̃ne.x.numero.25. fo.lxxxiij.
Opem vel fauorem prebens alicui actui dupliciter consideratur.li.iij.q.x.nu.26. fo.lxxxiiij.
Opem alicui actui scienter prebens

tenet etiã actu nõ consummato. lib.iij.q.x.nu.27. fo.lxxxiij.
Opē actui malo cōcomitanter pbēs tenet. lib.iij.q.x.nu.28.fo.lxxxiij.
Opem pstans post commissum maleficium diuersimode consideratur. lib.iij.q.x.nu.29. fo.lxxxiiij.
Oratio indefinita equipollet vniuersali.lib.iiij.q.v.nu.3. fo.cj.
Ostiū carceris apertū inueniens an impune possit exire. lib.v.de fuga incar.nu.25. fo.cxxiiij.

De litera P.

Papa vel imperator post criminis et sententie narrationem proferens hec verba Dam9 gratiam an ad omnia restituāt. libro.v.de benefi.z indul.prin.q.ij. numero.1. fo.cxj.
Pars non consentiens compositioni non impeditur iudiciū psequi.li.v.de penarum cōpo.q.v.nu.2.f.cxx.
Paupertas non excusat a pena.lib.v.q.iij.nu.3. fo.cvij.
Peccatum heresis vt plurimum oritur ex superbia et auaricia.lib.j.q.j.nu.7. fo.j.
Peccatum ignoranter et absq3 dolo ꝯmissum qñq3 punit.libro.iij.q.ij. numero.18. fo.lxxiij.
Peccatū cōtra naturā ꝙ sit abhominabile. lib.iij.q. viij.n.4.f.lxxxiij.
Pecunia in cōpositione imposita venit fisco applicanda.lib.v.de penarum compo.q.j.nu.12. fo.cxvj.
Pena delicti quādoq3 extendit vsq3 ad quartā generationē. li.j.q.iij. numero.7. fo.iiij.
Pena perpetui carceris potest hodie ꝯmutari.lib.j.q.vij.nu.3. fo.xij.
Pena coitus cōtra naturā equaliter in omni statu imponitur.lib.iij.q.viij.nu.1. fo.lxxxiij.
Pena delinquētis quo casu extendat ad alios.lib.v.q.iij.nu.4. fo.cviij.
Pena opem pstantibus adiudicata qualiter sit commensuranda.lib.iij.q.x.nu.39. fo.lxxxiiij.
Pena suū tantū prosequi debet autorem.lib.v.de absolu.innocē.q.v. numero.2. fo.cxiiij.
Pena adulterij qua cleric9 degradatur an hodie procedat.lib.iij.q.vj. numero.4. fo.lxxvij.
Pena est delicto cōmensuranda.lib.iij.q.vj.nu.x. fo.lxxviij.
Pena sortilegis imponenda diuersimode consideratur. libro.ij.q.xj. numero.1. fo.liij.
Pena sacrilegis imponenda diuersimode consideratur.lib.ij.q.xj.numero.12. fo.liij.
Pena sortilegis imponēda plura presupponit cōsideranda.lib.ij.q.11. numero.vij. fo.liij.
Pena est delicto cōmensuranda.lib.v.q.vj.numero.2. folio.cix.
Pena raptus an procedat pro meretrice aut plurium concubina rapte. lib.iij.q.x.nu.45. fo.lxxxiiij.
Pena incestus est eadē cū pena adulterij.lib.iij.q.ij.nu.15. fo.lxxiij.
Pena arbitraria tria presupponit cōsideranda. lib.v.de fideius.reorū. numero.11. fo.cxx.
Pena nō debet excedere suū auctorem.lib.v.q.iij.nu.1. fo.cvij.
Pene quibusdam circūstantijs ꝯcurrētibus sunt leuiande.lib.ij.q.xij. nume.9. fo.lviij.
Pene iuris ciuilis euitantur facti ignorantia probabili.lib.iij.qōne.xiiij. nume.3. fo.xcij.
Pene corporalis inflictio multarum circunstantiarum exigit cōsiderationem.lib.v.de fideius.reorum.

nume.8. fo.cxx.
Penarum executio debet fieri publice in metum aliorum.lib.v.qône j.nume.3. fo.cvj.
Penitentia non procedit in delictis criminalibus atrocibus quo minus ciuiliter puniatur. lib.j.qône v.nume.2. fo.v.
Penitētia spōtanea esse dꝫ ꝛ nō morosa.lib.j.q.v.nu.7. fo.v.
Penitētia heretici quādo ꝛ qualiter dicatur spōtanea. libro.j.qône.v. numero.8. fo.v.
Persona vilis pōt pro vili crimine qbusdam penis coherceri:secus in persona graui et honeste cōditionis.lib.iiij.q.v.nu.8. fo.cj.
Persona pauper que penā pecuniariā soluere non pōt:pōt corporaľr affligi.lib.iiij.q.v.nu.9. fo.cj.
Persona rationalis dicitur triplicem qualitatem essentialem continere.lib.v. de penarum compo.q.j. nume.2. fo.cxvj.
Persone que torqueri nō debent.lib. iiij.q.vj.nu.2. fo.cij.
Persuadens crimen an liberetur reuocatiōe si sequatur effectus.lib. iij.q.x.nu.24 fo.lxxxiiij.
Persuasio potest tam in bonam ꝙ in malam partem sumi.lib.iij.qône x.nume.23. fo.lxxxiiij.
Plurium opem prestantium an pena esse debeat vniformis . libro.iij.q. x.nume.37. fo.lxxxiiij.
Pluribus de homicidio suspectis nec quis actum fecerit sciri potest:an oēs condēnabūtur.lib.v.de absol. innocen.q.vj.nu.1. fo.cxv.
Poculum abortionis ministrantes ꝛ cōponentes eque puniuntur.lib. ij.q.xiij.nu.13. fo.lxij.
Poculum abortionis dans mulieri septem annorum pregnāti tenetur lege cornelia de sica.lib.ij.q.xiij. numero.9. fo.lxij.
Poculum abortionis a muliere pregnāte sumptum diuersimode potest considerari:ꝛ scdm diuersitatem considerationis inspici.lib.ij. q.xiij.nu.10. fo.lxij.
Poculum abortionis tradens ex quo sequatur mors tenetur pena mortis siue dolose fecerit:siue nō.lib. ij.q.xiij.nu.11. fo.lxij.
Poculū amatorium porrigens et ministrans qua sit pena mulctādus lib.ij.q.xij.nu.16. fo.lviij.
Poculū dans amatoriū si ex illo mors sequatur qualiter punietur.lib. ij.q.xij.nu.2. fo.lviij.
Poculū cōceptoriū ministrās si mors sequatur qua pena veniat puniēdus.lib.ij.q.xij.nu.x. fo.lviij.
Poculuꝫ amatoriū dupliciter pōt cōsiderari.lib.ij.q.xij.nu.13. fo.lviij.
Poculū abortionis tradēs mulieri pgnanti qualiter puniatur.lib.ij.q. xiij.nu.1. fo.lxij.
Poculum sterilitatis tradens quam penam incurrat.libro.ij.qône.xij. numero.16. fo.lviij.
Possidentis cōditio preualet ceteris paribus.lib.j.q.vj.nu.5. fo.x.
Preciuꝫ rei alienate restituitur quatenus quis ex ea locupletior factᵘ est.libro.v. de benefi. et indulg. prin.q.v.nu.2. fo.cxij.
Presbyter vel diaconus rebus abutens sacris vel sacratis qualiter puniant.libro.ij.questione.xvj.numero.2. fo.lxv.
Presbyter vel clericus admiscēs res sacras sortilegus omni dignitate priuantur.libro . ij .questione.xvj. nume.3. fo.lxv.
Prestās opē malefactori post factum minᵘ punitur ꝙ facto iteueniēs lib.iij.q.x.nu.12. fo.lxxxiij.
Presumptio in gnē q̄ dicatur.lib.iiij.

q.iij.nu.11. fo.xcv.
Presumptio diuersimode considera-tur.lib.iiij.q.iij.nu.12. fo.xcv.
Primus gradus torture non dicitur proprie tortura sed potius terror. lib.iiij.q.iiij.nu.4. fo.xcvij.
Princeps gratiam alicui faciens non presumitur alteri velle preiudica-re.lib.v.de benefi.et indulgē.pn.q.iiij.nu.2. fo.cxj.
Principi cōpetit populi salutem tue-ri.libro.v.de benefi.et indul.prin. q.i.nu.2. fo.cx.
Priuilegium de se non torquendis habentes quibus tormentis subijci possint.libro.iiij.questione.iiij. nu-mero.8. fo.xcvij.
Probatio per euidentiam facti que dicatur.lib.iiij.q.iij.nu.23. fo.xcv.
Probatio quid sit et qualiter diuidatur. lib.iiij.q.iij.nu.21. fo.xcv.
Probatio in causa penali debet esse clarissima.lib.v.de abso.innocē.q. vi.nu.3. fo.cxv.
Puella an possit nubere raptori eius de parentum consensu. lib.iij.q.x. nume.44. fo.lxxxiiij.
Pueri ex incestis nuptijs habiti non sunt a parētibus filij appellandi. lib.iij.q.ij.nu.13. fo.lxxiij.
Purgationem sibi iniunctam negli-gēs punitur pena criminis plene probati.lib.iij.questione.vj.nume ro.5. fo.lxxvij.
Purgatio indiciorum alicuius malefi ciū dr quedā sñia absolutoria.libro v.de absolut.innocē. questione.ij. numero.ij. fo.cxij.
Purgatus per torturam an nouis in-dicijs superuenientibus poterit ite-rum torqueri et iudicialiter agita-ri.lib.v.de absolu.innocen.q.ij.nu mero.4. fo.cxij.

De litera Q.

Questio facti sub iudicis cōstat arbitrio: sed non pena. lib.v. q.vj.nu.7. fo.cix.
Questio iudicialis quid sit.libro.iiij.q.j. numero.1. fo.xciij.
Quantum condemnationis sentētia ademit tantūdem restitutionis tribuit.lib.j.q.vj.nu.3. fo.x.

De litera R.

Rapiens virginē vel viduam vel nuptā de domo p̄ris quā penā incurrit.li.iij. q.x.nu.38.fo.lxxxiiij.
Rapiens seruā aut libertinam alterius capitis pena punitur.li.iij.q.x.nu.10. fo.lxxxiiij.
Rapientes et vi meretrices etiam publicas detinentes tenentur actio-ne iniuriarum.lib.iij.questio.x.nu mero.46. fo.lxxxiiij.
Raptus mulierum ab vtroqz iure de-testatur et grauissimum crimen reputatur.li.iij.q.x.nu.1.fo.lxxxiiij.
Raptu interueniente eque cū rapto re puniunt.li.iij.q.x.nu.3. f.lxxxiiij.
Raptores mulierum quib9 penis ad-iudicent.lib.3.q.x.nu.2. fo.lxxxiiij.
Ratio legis pricipaliter est attendēda lib.ij.q.vij.nu.28. fo.xxxiij.
Receptator mulieris rapte qualiter puniatur.lib.3.q.x.nu.6.fo.lxxxiiij.
Receptatores et fautores hereticorū quibus sunt penis affligendi.lib.j. q.ix.nu.1. fo.xiij.
Reddēda Cesaris cesari et Dei deo. lib.j.q.ij.nu.14. fo.ij.
Regnum celorum nemo intrat nisi sit renatus ex aqua et spiritu-sancto.libro.j.questione.ij. nume-ro.iiij. fo.ij.

Regula torture generalis est et affirmatiua: nec aliquis dicitur eximi nisi sit expressus. lib. iiij. q. vj. numero. 1. fo. cij.
Relapsio in heresim dupliciter consideratur. lib. j. q. x. nu. 5. fo. xiij.
Relaxatio reorum a carceribus diuersimode ꝯsiderat. li. v. n. 1. f. cvj.
Relaxationum que lite pendēte fiūt species. lib. v. nu. 2. fo. cvj.
Religiosus fornicationem committēs dicitur sacrilegium eo cōmittere. lib. iij. q. xv. nu. 2. fo. xcij.
Reliquias sacras: substantialia sacramentorum ecclesie et ceteras res ab ecclesia benedictas sortilegijs suis immiscētes heretici habent. lib. ij. q. xj. nu. 20. et 23. fo. liij.
Remedium appellādi duobus modis tollitur. lib. v. q. ij. nu. 4. fo. cvij.
Remedia arte diabolica malefica et damnabili disciplina adhibita non sunt a iure ciuili reprobata. lib. ij. q. ij. nu. 4. fo. xv.
Remedia qualiter sint superstitiosa vel naturalia iudicanda. lib. ij. q. vj. nu. 18. fo. xxvij.
Remissio pene non est bis in idipsum facienda. lib. v. de penarum cōpo. q. ij. nu. 2. fo. cxviij.
Rei sue quilibet dicitur moderator et arbiter. lib. ij. q. vij. nu. 21. fo. xxxiij.
Rebus sacris vel benedictis abutens habetur vt sacrilegus. lib. ij. q. xvj. nume. 4. fo. lxv.
Reuocatio heresis duo presupponit. lib. j. q. v. nu. 4. fo. v.
Reuocatio heresis non debet esse morosa: et si sit morosa non est admittenda. li. j. q. x. nu. 4. fo. xiij.
Reuocatio heresis debet fieri sponte et vero corde. li. j. q. v. nu. 6. fo. v.
Reuocatio heresis dupliciter cōsideratur. lib. j. q. v. nu. 16. fo. v.
Reus cōponēs cū curia vel fisco cū cōsensu ptis an dicat fateri delictū. li. v. de penar. ꝯpo. q. iiij. n. 1. f. cxix.
Reus vel innocens quibuscūqꝫ defensionibus vti permittit. lib. v. de absolu. innocen. q. iij. nu. 4. fo. cxiij.
Reus corporaliter puniendus non debet fideiussoribus relaxari. li. v. de fideius. reorum. nu. 6. fo. cxx.
Reus absolutus an omissa calumnia poterit agere dūtaxat ad expensas quas fecit. li. v. de expen. dam. et interesse. nu. 4. fo. cxxvij.
Reus in defectum pecunie pene corporali adiudicandus an poterit fideiussorib9 relaxari. lib. v. de fideius. reorum. nu. 10. fo. cxx.
Reus pro quibus criminibus possit fideiussoribus relaxari. lib. v. de fideiusso. reorum. nu. 2. fo. cxx.
Reo etiā notorio non tolluntur iuris defensiōes. lib. v. q. ij. nu. 6. f. cxvij.
Reo innocenti quibus modis prouideatur. lib. v. de expen. et interesse nume. 1. fo. cxxvij.
Reo absoluto inquirendū est de accusatoris aut delatoris consilio. li. v. de calum. nu. 3. fo. cxxv.
Rumor qd sit. li. iiij. q. iij. nu. 9. fo. xcv.

De litera S.

Sacerdos preces nefandas in sua celebratione faciēs qualiter puniatur. li. ij. q. xvij. nu. 1. fo. lxvj.
Sacerdos causa doloris ecclesiastica immutans infamis est habendus. libro. ij. qōne. xj. nume. 20. fo. liij.
Sacerdos celebrans si pretendes sortilegium faciat preces inhonestas et indebitas quam penam incurrat. libro. ij. questione. xiiij. numero. 1. fo. lxiiij.

Sacerdos celebrās ꝛ nihil consecrās qua pena veniat puniendus. li. ij. q. xj. nu. 22. fo. liij.
Sacerdos celebrās cōtra viuentem vt citius moriatur infamis efficit. lib. ij. q. xiiij. nu. 2. fo. lxv.
Sacerdos simplex aut ignorans an pro sacramentorum abusu sit potius q̄ expert⁹ excusandus. lib. ij. q. xiiij. nu. 3. fo. lxv.
Sacerdos abutens debito modo ꝛ ordine sacrificandi quam penaȝ incurrat. lib. ij. q. xv. nu. 1. fo. lxvj.
Sacerdotes diuina exercentes vt cōtra naturam aliquid eueniat an possint dici sacrilegi. lib. ij. q. x. numero. 11. fo. xlix.
Sacramenta ecclesiastica non operantur in turpem vel indebitum finem. lib. ij. q. x. nu. 18. fo. xlix.
Sacramenta ecclesiastica an effectiue possint in sacrilegijs ꝯcurrere. lib. ij. q. iij. nu. 16. fo. xvij.
Sacramenta ecclesiastica cuius sint efficacie. lib. ij. q. iij. nu. 17. fo. xvij.
Sacrilegium tripliciter considerat. lib. 3. q. j. nu. 15. fo. lxviij.
Sacrilegium quot species habeat et quot modis committatur. vsq ad nume. 12. lib. iij. questione. j. numero. 7. fo. lxviij.
Sacrilegium non committitur in re nō sacra subtracta a loco sacro: et hoc de iure ciuili. libro. iij. qōne. j. numero. 12. fo. lxviij.
Sacrilegium an committatur in subtractioneȝ rei ad vsum sacrum destinate et nondum tradite. lib. iij. q. j. nu. 13. fo. lxviij.
Sacrilegium carnale ceteris carnalibus criminibus in grauitate p̄fertur. lib. iij. nu. 3. fo. lxviij.
Sacrilegium generaliter sumptum quid sit. lib. iij. q. j. nu. 1. fo. lxviij.
Sacrilegium dicitur quasi sacri ledium: qꝛ per illud vel res sacra vel persona sacra leditur. lib. iiij. q. j. numero. 2. fo. lxviij.
Sacrilegium punibile que presupponat. libro. iij. questione. j. numero. 3. fo. lxviij.
Sacrilegium an sit crimen ecclesiasticum vel seculare. lib. iij. qōne. j. numero. 4. fo. lxviij.
Sacrilegium an veniat furti appellatione. lib. iij. q. j. nu. 5. fo. lxviij.
Sanctitas hominis prefertur sanctitati loci ꝛ per ꝯsequēs sacrilegiū grauius est respectu ꝑsone q̄ loci. lib. iij. q. j. nu. 18. fo. lxviij.
Sathanas summopere cupit adorari. lib. ij. q. iij. nu. 6. fo. xvij.
Scientia adueniente ilico cessat priuilegium ignorantie. lib. iij. q. xij. nume. 7. fo. lxxxix.
Scisma dicitur a scissura: quia diuisit Christum qui indiuisibilis est. lib. j. q. ij. nu. 20. fo. ij.
Scisma dupliciter consideratur. lib. j. q. ij. nu. 21. fo. ij.
Scismaticus quis proprie dicat. lib. j. q. ij. nu. 19. fo. ij.
Scripture ligate an possint licite in collo vel alio loco corporis deportari vt ex hoc aliquid eueniat. lib. ij. q. xj. nu. 27. fo. liij.
Secreta cordium sortilegio inquirēs hereticus dicitur. libro. ij. qōne. x. numero. 17. fo. xlix.
Secundam ducens vxorem prima viuēte infamis perpetuo efficitur: ꝛ secundam dimittere cogitur. lib. iij. q. xiiij. nu. 5. fo. xcij.
Semel tortus quo casu possit iterum torqueri. lib. iiij. q. vij. nu. 11. fo. ciiij.
Senatusconsulti turpil. pena que sit. lib. v. de calū. nu. 8. fo. cxxv.
Senex an ꝯprehendatur sub regula torture affirmatiua. li. iiij. q. vj. numero. 11. fo. cij.

Senes etate cōfecti nō sunt torquendi. lib. iiij. q. 6. nu. 9. fo. cij.
Sententia amputationis manus nō specificata exequitur in minus valida. lib. v. q. iiij. nu. 3. fo. cviij.
Sententia potest die feriata in fauorem innocentis ferri. lib. v. de absol. innocen. q. j. nu. 2. fo. cxij.
Sententia absolutoria differt a sñia liberatoria. lib. v. de absol. innocē. q. ij. nu. 3. fo. cxij.
Sñia ⁊ res iudicata an differant ⁊ in quo. lib. v. q. j. nu. 2. fo. cvj.
Sententia contra iuris dispositionē lata an sit valida. libro. v. q. vj. numero. 4. fo. cix.
Sententia penalis an debeat continere causam. li. v. questione. vj. numero. 5. fo. cix.
Sententia petitioni difformis nulla est. lib. v. q. vj. nu. 6. fo. cix.
Seruus alien⁹ an possit in pecuniaria causa torqueri. lib. iiij. qōne. vij. numero. 6. fo. ciij.
Serui liberti quo casu torqueantur. lib. iiij. q. vij. nu. 2. fo. ciiij.
Serui an et quibus casib⁹ possint vel non possint torqueri. libro. iiij. q. vj. numero. 8. fo. cij.
Simulachrum fortune quondam Rome habitū locutum fuisse Valer. mar. refert. lib. ij. questione. vij. numero. 25. fo. xxxiij.
Solennitas iudicialis non est pro leuibus criminibus obseruanda. lib. iiij. q. v. nu. 5. fo. cj.
Sors multis modis intelligi potest. lib. ij. q. j. nu. 7. fo. xiiij.
Sortem in euangeliis querentes: et v̄ba euāgelica in illis immiscētes qualiter sint puniendi. lib. ij. q. xj. nu. 25. fo. liij.
Sortilegus non excusatur simplicitate vel ignorantia. lib. ij. q. xj. numero. 9. fo. liij.
Sortilegus testibus conuictus ⁊ pertinax potest bestiis tradi vorandus. lib. ij. q. xj. nu. 15. fo. liij.
Sortilegus seu maleficiatus non curatur nisi ab eiusdem artis perito ⁊ professo. lib. ij. q. ij. nu. 1. fo. xv.
Sortilegi in forma imaginis aliquem affligentes an sint manifesti heretici. lib. ij. q. x. nu. 14. fo. xlix.
Sortilegi an eorum arte ⁊ demonis suffragio possint aeris mutationem inducere. lib. ij. questione. vj. nu. 14. fo. xxvij.
Sortilegi quare incarcerati et in publica custodia detenti non vtantur arte sua. libro. ij. questione. ix. numero. 1. fo. xlviij.
Sortilegi qualiter cognoscantur vere vel ficte penitere. libro. ij. qōne. ix. numero. 2. fo. xlviij.
Sortilegi quibus rebus mixturis: et instrumentis cōmuniter vtantur. lib. ij. q. v. nu. 1. fo. xxiiij.
Sortilegi vtuntur venenorum compositione. lib. ij. q. iij. nu. 7. fo. xvij.
Sortilegi sunt humani generis inimici: ⁊ humane salutis hostes. lib. ij. q. j. nu. 2. fo. xiiij.
Sortilegi proprie sumpti qui dicant. lib. ij. q. j. nu. 3. fo. xiiij.
Sortilegi qualiter veniāt in foro iudiciali canonico puniendi. lib. ij. q. xj. numero. 3. fo. liij.
Sortilegi diuinatores qua pena d̄ iure ciuili puniantur. lib. ij. q. 11. numero. 4. fo. liij.
Sortilegorum professio duplex. lib. ij. q. iij. nu. 2. fo. xvij.
Sortilegium amatorium non cadit in inuitum. lib. ij. q. iij. nu. 13. fo. xvij.
Sortilegium amatorium requirit puram ⁊ liberam voluntatem. lib. ij. q. iij. nu. 14. fo. xvij.
Sortilegium an effectum a rebus vel simplicib⁹ vel mixtis sortiri dica-

catur.lib.ij.q.vj.nu.1. fo.xxvij.
Sortilegium generaliter captum qd sit.lib.ij.q.ij.nu.1. fo.xiiij.
Sortilegium a quibus sit inuentum. lib.ij.q.j.nu.8. fo.xiiij.
Sortilegium vnde dicatur.lib.ij.q.j. nume.6. fo.xiiij.
Sortilegium multis concurrentibus censetur hereticuz.lib.ij.qõ.x.numero.20. fo.xlix.
Sortilegium amatorium qualiter sit de iure ciuili puniendum.lib.ij. nume.6. fo.liij.
Sortilegium qualiter sit in foro conscientie puniendum.lib.ij.qõne.xj. nume.2. fo.liij.
Sortilegum consulere aut ad executionẽ sue artis ꝓuocare an impune liceat.li.ij.q.vj.nu.16. fo.xxvij.
Sortilegium maleficum quid sit et cuius sit efficacie.lib.ij.qõ.iij.numero.20. fo.xvij.
Sortilegium in bonum finem factuz an sit puniendum.lib.ij.qõne.xj. nume.18. fo.liij.
Sortilegium cum hostia non consecrata an sit hereticum.lib.ij.q.x. nume.13. fo.xlix.
Sortilegium primo profitentes quã obseruent solennitatem.lib.ij.q. vij.nume.26. fo.xxxiij.
Sortilegium profitentes sub qua forma diabolum adorent.lib.ij.q.vij. nume.27. fo.xxxiij.
Sortilegium cum hostia consecrata factum an sapiat heresim manifestam.lib.ij.q.x.nu.4. fo.xlix.
Sortilegium veneficum quibus instrumentis exerceatur.lib.ij.q.v. nume.9. fo.xxiiij.
Sortilegij amatorij instrũa que esse soleant.lib.ij.q.v.nu.3. fo.xxiiij.
Sortilegij ꝛ strigimage siue lamie an vere ꝛ corporaliter deferantur a diabolo quouis voluerint.lib.ij.q. vij.nu.1. fo.xxxiij.
Sortilegij ꝓfessio tacita qualiter fiat lib.ij.q.iij.nu.3. fo.xvij.
Sortilegij professio expressa dupliciter consideratur.lib.ij.qõne.iij.numero.4. fo.xvij.
Sortilegij professionis expresse mod⁹ et solẽnitas.li.ij.q.iij.nu.5.fo.xvij.
Sortilegia tam amatoria ꝙ venefica dupliciter fieri dicuntur.lib.ij.q. iij.nu.11. fo.xvij.
Sortilegia quo mediante vel qua vi operentᷣ.lib.ij.q.iij.nu.12. fo.xvij.
Sortilegia in quibus reliquie sanctorum admiscentur an sapiant heresim.lib.ij.q.x.nu.15. fo.xlix.
Sortilegia in quibus admiscentur essentialia vel substantialia sacramentorum ecclesiasticorũ an heresiz sapiãt.li.ij.q.x.nu.16.fo.xlix.
Sortilegia duo presupponũt considerãda.lib.ij.q.x.nu.7. fo.xlix.
Sortilegia in quibus interueniũt res benedicte non sapiunt heresim. lib.ij.q.x.nu.19. fo.xlix.
Sortilegia simplicia non sapiunt heresim.lib.ij.q.x.nu.5. fo.xlix.
Sortilegia an heresim sapiant manifestam:vt a iudice ecclesiastico debeant examinari.lib.ij.qõne.x. nume.1. fo.xlviij.
Sortilegia quibus in locis vel temporibus fabricari soleant.lib.ij.q.iiij. nume.1. fo.xxiiij.
Sortilegia venefica qualiter veniant in foro conscientie punienda.lib.ij. q.xj.nu.10. fo.liij.
Sortilegia amatoria qualiter sint punienda.lib.ij.q.xj.nu.5. fo.liij.
Sortilegia amatoria ꝛ venefica que puniuntur.libro.ij.qõne.ij.numero.10. fo.xv.
Sortilegia sanatiua ꝛ nullũ ꝑiudiciũ inducẽtia de iure ciuili nõ puniũtur.lib.ij.qõne.xj.nu.3. fo.liij.

Sortilegia multis fiunt modis. libro. ij. q. iij. nu. i. fo. xvij.
Sortilegiorum tres sunt species principales. lib. ij. q. ij. nu. i. fo. xv.
Sortilegiorum species continentur sub verbo noria. lib. ij. qone. j. numero. 4. fo. xiiij.
Sortilegiorum professio dupliciter consideratur. libro. ij. qone. j. numero. i. fo. xiiij.
Sortilegijs per tacite professionis homines exercendis que soleant instrumenta gerrere. lib. ij. q. v. numero. i. fo. xxiiij.
Socius differt a sequace et econtra. lib. iij. q. x. nu. 4. fo. lxxxiiij.
Sperma non generatur in corporibus a demonibus assumptis. lib. ij. q. vij. nu. ii. fo. xxiij.
Sperma hominis oritur ex purissima substantia cibi iam digesti. lib. ij. q. vij. nu. 10. fo. xxxiij.
Spiritus siue angelicus siue humanus multe est potētie. lib. ij. q. vij. nume. 20. fo. xxxiij.
Spōsus suā spōsam rapiēs an veniat puniendꝰ. lib. iij. qone. x. numero. 4. fo. lxxxiiij.
Statutum puniens auxilium et opē maleficio prestantes an includat consulentes. lib. iij. qone. x. numero. 15. fo. lxxxiiij.
Statutum de non prestando opem bannitis nō includit eos qui charitatiue ꝛc. hoc faciunt. lib. iij. q. x. nume. 35. fo. lxxxiiij.
Satutum puniens auxilium prestantes malefactoribus quos comprehēdat. lib. iij. q. x. nu. 18. fo. lxxxiiij.
Statutum faciens de furto mentionem an comprehendere dicatur sacrilegiū. li. iij. q. j. nu. 6. fo. lxxviij.
Statutum de sacrilegio puniēdo de quo statuto sit interpretādum an stricto an largo. lib. iij. qone. j. numero. 14. fo. lxviij.
Statuta recipiunt interpretationez declaratiuam a iure cōmuni. lib. v. q. vj. nu. ii. fo. cix.
Strige ꝛ malefice sunt extra ꝓtectionē eccl. li. ij. q. vij. nu. 4. fo. xxxiij.
Strige et apostate differunt. lib. ij. q. vij. nu. 29. fo. xxxiiij.
Stuprum ꝛ adulterium an possint in eadē persona simul committi. lib. iij. q. j. nu. 20. folio. lxviij.
Stuprum an cum mulieribus inhoneste ꝛ turpiter viuētibus cōmitti dicatur. lib. iij. q. vij. nu. 9. fo. lxxx.
Stuprum quid sit ꝛ qua pena puniatur. lib. iij. q. vij. nu. i. fo. lxxx.
Stuprū cū virgine cōmissuz qualiter puniat. lib. iij. q. vij. nu. 2. fol. lxxx.
Stuprum cum muliere honesta libera honeste cōditionis et fame cōmissum grauiter punitur. lib. iij. q. vij. nu. 4. fo. lxxx.
Supplicatio non procedit pro damnato crimine lese maiestatis. lib. iij. q. x. nume. 33. fo. lxxxiiij.
Suspectus de homicidio nulla accedente probatione vel confessione etiam sequente tortura absoluendus est. lib. v. de absolu. innocen. q. ij. nu. i. fo. cxij.
Suspectus de heresi semel restitutus an ꝛ quando dicatur in heresim relapsus ꝛ vt relapsus puniēdus. lib. j. q. x. nu. i. fo. xij.
Suspitio quid sit. lib. iiij. qone. iij. numero. 10. fo. xcv.
Suspectio leuis ꝛ parua non reddit suspectum hereticū vel relapsuz. lib. j. q. x. nu. 5. fo. xij.
Suspitio an in materia heresis procedat. lib. j. q. viij. nu. i. fo. xij.
Suspitio vel presumptio an sit causa sufficiens ad condemnationez precipue in atrocibus. lib. j. q. viij. numero. 2. fo. xij.

¶De litera T.

Tempus iuridicū est in sententiarū prolationibus ⁊ earū executionibus attēdendum. lib. v. de absol. innocen. q. j. nume. 4. fo. cxij.
Tentatio est precipua diaboli conditio. lib. ij. q. x. nu. 8. fo. xlix.
Tentationi diabolice nemo resistere potest absq̄ gratia diuina. lib. ij. q. v. nume. 4. fo. xxiij.
Thesauri an arte diabolica possint inueniri. lib. ij. q. iij. nu. 9. fo. xvij.
Testis nullo modo examinādus nullam facit probationē: immo nec indicium. lib. v. de absolu. innocē. q. iij. nu. 2. fo. cxiij.
Testes domestici preferuntur ceteris in rebus domi gestis. lib. v. de absolu. innocē. q. iij. nu. 5. fo. cxiij.
Testes familiares et domestici et q̄cunq̄ sunt in causa innocētie ꝓbande admittendi. lib. v. de absol. innocen. q. 3. nu. 1. fo. cxiij.
Tormentorum spēs multe sunt ⁊ diuerse. lib. 4. q. ij. nu. 1. fo. xciiij.
Tortura indistincte cōtra crimen sacrilegij procedit. li. ij. q. xi. n. 14. f. liij.
Tortura an dari possit in causa pecuniaria. lib. iiij. q. vij. nu. 1. fo. ciij.
Tortura quid sit et quare sit inuēta. lib. iiij. q. j. nu. 3. fo. xciiij.
Tortura quid differat a questiōe. lib. iiij. q. j. nu. 4. fo. xciiij.
Tortura est via probationis extraordinaria. lib. iiij. q. j. nu. 5. fo. xciiij.
Tortura datur vbi veritas aliter haberi non potest. lib. o. iiij. qōne. vij. nume. 4. fol. ciij.
Tortura an possit in actione furti dari. lib. iiij. q. vij. nu. v. fo. ciij.
Tortura est de solennijs indicijs: nec ad eā deffenitur nisi cā cognita. lib. 4. q. v. nu. 6. fo. cj.
Tortura non est pro leui crimine inferenda. lib. iiij. q. v. nu. 7. fo. cj.
Tortura qb9 de causis inferri possit. lib. iiij. q. v. nu. 1. fo. c.
Tortura leuis pro nulla est habēda. lib. iiij. q. iiij. nu. 5. fo. xcvij.
Tortura leuis non impedit grauiorem nouis et vehementibus indicijs accedentibus. lib. iiij. q. iiij. numero. 7. fo. xcvij.
Torture tertius: quartus: et quintus gradus qui sint. lib. iiij. qōne. iiij. nume. 9. fo. xcvij.
Tortura in q̄nto gradu dicitur grauior pena q̄ vtriusq̄ manus abscissio. lib. iiij. q. iiij. nu. 10. fol. xcvij.
Tortura quo remedio nocere nō dicatur. lib. iiij. q. iiij. nu. 11. fo. xcvij.
Tortura multos gradus habere dr. lib. iiij. q. iiij. nu. 1. fo. xcvij.
Tortura dicitur a terrendo. lib. iiij. q. iiij. nu. 3. fo. xcvij.
Tortura quibus possit indifferenter tēpore dari. libro. v. de absolu. innocē. q. j. nu. 3. fo. cxij.
Torture primus gradus quis sit. lib. iiij. q. iiij. nu. 2. fo. xcvij.
Torture scd's gradus quis sit. lib. iiij. q. iiij. nu. 5. fo. xcvij.
Torturam in causa pecuniaria dare impiū est. li. iiij. q. vij. nu. 9. fo. ciij.
Tutor cum pupilla cuius tutorē gerit coiens quam penam incurrat. lib. iij. q. vij. nu. 12. fo. lxxj.

¶De litera V.

Vasa sacra ecclesiastica vel res ecclesie benedictas polluens ⁊ in vsum ꝓphanum illas conuertens qua pena

sit puniendus.lib.ij.qone.xvj.numero.i. fo.lxv.
Uenenū diuersimode cōsiderari pōt lib.ij.q.xij.nu.4. fo.lviij.
Uenena quare ꝛ qñ dicanᵗ bona vel non mala.libro.ij.questione.iij.numero.21. fo.xvij.
Uenena mala que dicantur.lib.ij.q.iij.nu.22. fo.xvij.
Uenena sanitatis inducende causa confecta vel multum incommodum generantia non reprobantur a iure.libro.iiij.questione.xij.nume.6. fo.lviij.
Uenena diuersimode in iure considerantᵗ.lib.ij.q.12.nu.15. fo.lviij.
Uenena mala que dicantur.lib.ij.q.v.nu.x. fo.xxiiij.
Uenena nō mala que et quare dicātur.lib.ij.q.v. nu.11. fo.xxiiij.
Uenie facilitas incētiuum tribuit delinquēdi.lib.v.de penarum compo.q.j.nu.x. fo.cxvj.
Uerbum istud venenum medicuȝ est et promiscuum.libro.ij.questione.iij.nu.5. fo.lxiij.
Uerbū videtur quid importet. lib.iij.q.x.numero.17. fo.lxxxiij.
Uerbum rebānire quid importet.lib.v.de benefi.ꝛ indul.prin.q.iij.numero.1. fo.cxj.
Uerbuȝ indulgeo quid importet.lib.v.de bñfi.et indul.prin.qōne.j.numero.iij. fo.cx.
Uerbū restituo plus importat q̄ verbū indulgeo.li.v.de bñfi.ꝛ indul.prin.q.j.nu.4. fo.cx.
Uerba dubia in materia gratiosa sūt latissime interpretanda. lib.v.de benefi.ꝛ indul.princip.questione.ij.nume.2. fo.cxj.
Uerba ista indulgeo et restituo in rescripto principis inserta quid operentur.lib.v.de benefi.ꝛ idul.prin.q.j.nu.5. fo.cx.
Uerba ista ad effectum redimēdi vexationes.ꝛc.inducunt processus ꝛ litis extinctionem.lib.v.de penarum compo.q.j.nu.16. fo.cxvj.
Uerba ista continuo incontinenti.ilico mox et similia quid importent lib.j.q.v.numero.13. fo.v.
Uerba honesta an possint licite verbis inhonestis commisceri.lib.ij.q.xj.nu.26. fo.liij.
Uerisimile dicitur quasi vero simile. lib.iij.q.iij.nume.19. fo.xcv.
Uir rapiens alium virum causa libidinis qualiter puniatur. libro.iij.q.x.nu.42. fo.lxxxiiij.
Uno solo a pluribꝰ armatis aggresso et ab vno tantuȝ occiso: an ille solus puniatur.lib.v.de absolu.innocen.q.v.nu.1. fo.cxiij.
Uotum inhonestuȝ deo exhibēs quā penam incurrat. lib.ij.qōne.xvij.numero.iij. fo.lxvj.
Uulneratus a pluribus si vnius ictu moriatur: an soluȝ ab illo dicatur occisus.lib.v.de absol.innocen.q.vj.nu.4. fo.cxv.
Uxoratus coiens cū soluta an adulterium committat.lib.iij.q.vj.nu.12. fo.lxxvij.
Uxoratus affinem sue vxoris violans nō potest vltra a propria vxore debitum carnis exigere.lib.iij.q.iij.nu.5. fo.lxxv.

¶Explicit Repertorium generale sententiarum specialiū in hoc Tractatu do. Pauli Gillandi contētarum.

¶Regestum.

Aa Bb.Omnes sunt quaterniones.

¶ Proemium operis vna cum illius diuisione.

ILlumina Cor meũ Domine et semitas veritatis ostende mihi: in quacunq; die inuocauero te exaudi me: multiplicabis in anima mea virtutem. ¶ Cũ sepenumero hac presertim tempestate contingat quamplures christianos reperiri qui fidei catholice minus firmiter confidentes: sed potius diffidentes et a recta illius semita sepius declinantes quorũ nonnulli sunt qui falsa quadam eorum opinione decepti contra aliquod et sacre Theologice fidei et Ro. ecclesie institutis cecitãtes aberrant errorem q; suum pro viribus defensare conantur: et hi sunt qui prauam hereticorum sectam profitentur. ¶ Nonnulli vero reperiuntur qui ꝓpria eorũ cupiditate et malitia ducti abiecto ꝓprio baptismatis sacramento: ac dei omnipotẽtis vero cultu penitus derelicto diabolicam professionẽ sectantur: et pro mundi huius vanitatibus diaboli suffragia querunt eidemq; tanq̃ suo proprio Principi obedientiam et homagium medio iuramento prestare non erubescunt eiusq; mandatis postergatis diuinis parere: et quecunq; noxia fidelibus christianis inferre non cessant: ac omnia et quecũq; que in lesionem diuine maiestatis sacreq; legis corruptionem: ac sancte matris ecclesie opprobrium tendunt prompte suscipiũt et pro viribus adimplere student: cuius demonis illusionibus: et prauitate diuersa maleficia in humanis seu brutorum corporibus inferre contendunt: vitasq; insontium labefactare non dubitant: vt .l. multi. C. de malef. et math. futuraq; predicere et occulta penitus cognoscere hac diabolica obseruantia profitentur: quorum opera quidã appellant sortilegia: quidam facturas: alij vero incantationes: alij mallias siue maleficia que omnia arte quadam malefica et plerumq; delusoria non sine demonis ministerio fiunt: et quasi semper in alterius detrimentum vertuntur: quorum vltimus effectus semper tendit in peccatum: hi vero qui ipsorum fraudibus fidem prestant et illorum cultum sectantur perdunt animam. xxvj. q. ij. qui sine saluatore. ¶ Inde enĩ multa mala proueniunt hominũ: ac brutorum infirmitates: adulteria: stupra: incestus: sacrilegia: homicidia: veneficia: seditiones: mẽbrorum debilitationes: abortiões: ac demũ diuerse in humanis corporibus infirmitates: et in fructibus pluuie: grandines: tempestates: arborum ac terre nascentium quandoq; sterilitates. Iumentorum gregumq; abortiones innumere: et q̃plura his similia scelera: turpia: atq; nephanda: de quibus habetur in. l. j. et toto titu. C. de malefi. et math. et in c. j. et. ij. de sortil. ¶ Et propterea post titulũ sortilegiorum subiunximus titulũ de penis omnifariam eorum qui sepius demonis ope et tentatione procedunt et de poculis amatorijs et abortionis illorumq; et pe-

nis quibus puniũtur clerici ⁊ qui-
bus etiam laici vtroq; iure. ¶ Cũ
itaq; et reipub. christiane ⁊ totius
vniuersalis ecclesie plurimum in-
tersit hanc prauorum sectam: tum
animas tum corpora Christi fide-
lium sepius vulnerantium prout
iustitia suadet corripere. l. eorum.
in princ. ⁊ l. multi. C. de malefi. et
math. xxvj. q. v. auguriis. et. c. qui-
cunq;. cum aliis sequentibus: ac
ab omni Ciuitate et regione ex-
pellere. l. cũcti. ⁊ l. arriani. C. de he
ret. ⁊ l. nullus. C. de malef. ⁊ math.
quia vere sunt hostes communis
salutis: ⁊ nature humane peregri-
ni: vt dicit tex. in d. l. multi. ⁊ l. eo-
rum. ⁊ l. fi. in prin. C. eo. tit. ¶ Ego
enim cũ non possem vlterius quo-
rundam peritorum virorũ qui mi-
hi maxima sunt in veneratiõe cre-
bros impulsus euadere: quo mi-
nus doctrinam ipsam quã ex am-
plissimis vtriusq; censure codici-
bus diuersis in locis truncate li-
batam: et a nemine hactenus co-
piose traditam repererim in hoc
breui compẽdio pro communi vti-
litate redigere et ab aliis obmissa
supplere coactus sum. ¶ Et si tan
tulas vires meas tanto oneri im-
pares esse cognouerim et causa-
rum officiuq; assidua me cura sol-
licitet occupatumq; detineat: ve-
rumtamen ipsorum votis paren-
dũ et cuiusq; sanioris consiliũ cor-
rectionis disciplinam subeundũ
esse existimaui. ¶ Materiam igi-
tur ipsam breuiter ⁊ decisiue per
questiones (diuino fauente suffra
gio) exponere decreui: habitaq;
notitia criminum distincte singu-
lorũ penas que in foro poli. ¶ Pri-
mo inferuntur. ¶ Secundo quas
ius canonicum in foro contentio-
so declarauit. ¶ Tertio quas ius
ciuile rigorosius adinuenit: que
omnia suis quibusq; locis seria-
tim aperiemus: sed quia heretico-
rum secta est ceteris perniciosior
et deo detestabilior propter fidei
catholice subuersionem: ideo pre-
posui primo titulum de hereticis
tãquã de grauiori crimine. ¶ Pre
sens huius opusculi compendiũ
in quinq; particulas siue libros
distinguẽdum esse putaui: quorũ
quilibet sub diuerso titulo speciẽ
sui criminis distinctam vna cum
penarum declarationibus cõtine-
bit exceptis duobus vltimis quo-
rum alter materiam torture ⁊ cri-
minum indaginẽ per processum:
alter vero litis decisionem ⁊ car-
ceratorum relaxationem comple-
ctitur. ¶ In primo enim libro tra-
ditur de crimine heresis ⁊ de he-
reticis: et quibus penis puniun-
tur heretici de iure canonico in
vtroq; foro poli et fori: et quibus
etiam de iure ciuili: ⁊ an sit eadẽ
pena statuta in clerico que est in
laico. ¶ Secundus vero comple-
ctitur materiam sortilegiorum: fa
cturarum ⁊ omnium maleficiorũ
que arte malefica demonis mi-
nisterio fabricantur. ¶ Ubi tripli-
cem sortilegiorum speciem vide-
bis. ¶ Et de natura virtute: ac po
tentia demonis et quam potesta-
tẽ habet super homine. ¶ Et an
sit verum quod iste strigimage si-
ue strigones vere et corporaliter
deferantur a demone nocturnis
horis ad ludos ⁊ congregationes
eorum: vel duntaxat illudantur in
spiritu. ¶ Deinde de amatorio: et
abortionis poculo: et quibusdam
aliis poculis venenosis successiue
disponitur: et quibus penis pu-

niūtur istorum rei ex quolibet habes penas distinctas. ¶ Et que statute sunt de iure diuino vel humano in foro conscientie. ¶ Que etiam de iure canonico in foro cōtentioso. ¶ Et que demum de iure ciuili. ¶ Et an clerici sicut laici eisdem penis pariter puniantur vel diuersis. ¶ Tertius continet vniuersas penas omnifariam coitus illiciti que sunt adinuente de iure diuino vel humano in foro conscientie: et que de iure canonico in foro contentioso et que demum de iure ciuili: et an eisdem penis clerici quibus laici puniantur. ¶ Quartus postea torture normam ostendit vbi quinqꝫ gradus torture fuerunt nouiter adinuenti: et nouus datur intellect⁹ vltra doc. ad. §. ignoscitur. l. iij. ff. ad sillan. Concludendo in effectu qꝫ senex torqueri potest eo modo quo ibi. ¶ Quintus demum continet totius operis expeditionem sub vno titulo de relaxatione carceratorum: hoc est quibus: ꝛ quot modis rei incarcerati ex claustris carcerum liberantur: in quo infrascripta capitula inseruntur scilicet. ¶ De legitima sententie executione. ¶ De beneficio: et indulgētia principis. ¶ De absolutione innocentis siue: de innocentia carceratorum. ¶ De compositione penarum. ¶ De fideiussoribus reorum ꝛ de fuga incarcerati demum. ¶ De Calumniatoribus: ac de expensis damnis] et interesse.

¶ habes Proemium.

¶ Utilissim⁹ tractatus sub Compendio de Hereticis: et Sortilegijs omnifariã coitu: eorũq; penis. De Questionibus et Tortura: ac relaxatione carceratorum. Editus per Clar. U.J. Doc. Dñm Paulum de Grillandis de Castilione Florentino dioc. Aretiñ. Criminaliũ causarũ Auditorem. R. P. D. Andree de Jacobatijs. S.D. N. pp. Almeq; Urbis vicarij generalis.

¶ Summarium.

1 ☞ Heresis est crimen ceteris detestabilius: quia directe cõtra Deum committi dicitur.
2 Heresis dicitur crimen lese maiestatis diuine.
3 Maiestatem diuinã ledere, multo peius est q̃ tpalẽ offendere.

Inter Crimina que animaduersiõe digna sunt here-
1 sis † est graui⁹ ⁊ ceteris detesta-
bilius eo quod directo contra ipsum creatorem Deũ omnipotẽtẽ patratur eius omnipotentie detrahẽdo: negãdoq; illius diuinitatẽ: vt habet in.c.j.de sum.trini.⁊ fid.catho.⁊ l.j.C.eo.tit.⁊.c.ad abolendam.de here. nõ immerito igitur appel-
2 lari põt. ¶ † Crimen lese diuine maiestatis ex quo directo tendit in lesionem et preiudiciũ diuine potestatis: vt proxime dixim⁹. d. c.ad abolendam.et.c.vergentis.
3 eo.tit. ¶ † Longe enim grauius est eternam quã temporalem ledere maiestatẽ.xxiiij.q.j.non afferamus.⁊ habetur in.d.c.vergentis. ¶ Ideo tractaturus de criminibus de eo prius tanq̃ grauiori equum visum fuit esse dicendum iuxta notata in Rub.et in.l.j.C. ad leg.iul.maiest.⁊ in.l.j.ff.eo.ti. ⁊.d.c.non afferamus.not.etiã in. c.excõicamus. el.j.§. credentes. de hereti.

¶ Summarium.

1 ☞ Declaratio dictiõis vel termini a diffinitione proficiscitur.
2 Diffinitio vera q̃ debeat ɔtinere.
3 Heresis gñaliter sumpta qualr̃ definiatur.
4 Error circa ea q̃ sunt fidei heresim inducit.
5 Heresis appellari potest pestis et labes.
6 Heresis in quas personas cadere possit: et an in iudeũ: sarracenum et huiusmodi personas extranei iuris.
7 Peccatũ heresis vt plurimũ orit̃ ex superbia et auaritia.
8 Heresis vnde dicatur.
9 Heresis cõparatur iudicio familie herciscunde ⁊ quare.
10 Heremita vnde et quare dicat̃.
11 Heresis leges que sint.
12 Crimẽ heresis habet duo extrema substantialia vitiosa.
13 Heresis: apostasis et scisma: differunt.

Quero nunc primo q̃d
1 est heresis. ¶ † Nam
quelibet bona declaratio ab ipsa diffinitione pficiscitur: vt inquit Cice.in pri.offici.et dicit glo.referẽs Boetiũ in.l.oĩs diffinitio.ff.de reg.iur.q̃d ipsa diffinitio substantiam cuiusq; rei prout est significat: ⁊ habet per Bar.in

Et si is qui pro emptore.in.l.i.q.ff.de vsucap.et in.l.i.§.dolū.ff.de dolo. et idem Barto.in.l.i.§.mutui.ff.si
2 cer.pe.et in.l.i.ff.de testa. ¶ †Ubi dicit q̄d ois diffinitio debet ponere substātialia rei diffinite saltim in genere illius differentias
3 cōtinentia.vnde dico q̄d. ¶ †Heresis in genere sumpta est error quidam pertinax corrumpens Christi fidem:vt colligitur ex doctrina sancti Tho.i secūda scde.q.xi.arti.ij.in ver.sed pestifera.xxiiij.q.iij.hereticus.vbi itroducit snia sancti Augustini.Quii Tho.
4 subiūgit † quod heresis esse non potest:nisi sit error circa ea que sunt fidei:sicut circa propriā materiam.et propterea non dicitur heresis si qs erraret in falsa opinione circa alia que nō sunt fidei sicut est in geometralib⁹ vel alijs
5 hmōi.ita dicit ipse † que appellatur etiam labes et prauitas:vt in Clem.j.§.verū.eo.ti.alibi q̄z appellatur pestis:vt habet in.c.accusatus.§.sane.eo.ti.lib.vj.et qui crimine illo pollutus existit pestilētiosus dicitur vt i.c.excōicam⁹ el primo.§.credentes.versi.sane.
6 ex.eo.tit. ¶ †Ista em̄ est spēs infidelitatis q̄ pertinet solū ad eos qui xp̄i fidē ꝓfitentur:et illi⁹ dogmata corrūpūt:et propterea istud crimen nō cadit ꝓprie in Judeo Saraceno:Maumetano:et alijs hmōi extranei iuris hominibus fm q̄d not.concludit. S.Tho.in
7 scda scde.q.xi.arti.j. ¶ †Q̄d peccatū vt plurimū oritur ex supbia vel cōcupiscentia cōmodi tpalis: vt not.sctūs Aug.in li.de vtilita. creden.et idē Thom.in scda scde.q.ij.arti.ij.et.iij.sed q̄dam arguētes tenebāt ꝯtra istud dictū q̄d si heresis oritur ex supbia et ppter cōcupiscentiā etc.ergo nō est spēs infidelitatis.quia fides et infidelitas cōsistit in credere:et i mēte: nō aūt in actu extrīseco:et hoc idē cōiter tenent Theologi. ¶ Et ppterea idē Tho.i.d.q.xi.et.xij.ar.j.declarādo illd dictū dicit q̄d finis prim⁹ siue causa prima heresis est adherere false inie seu opinioni alo ptinaci:et ex hoc dr esse species infidelitatis sed cā ei⁹ remota:et finalis est ꝯcupiscētia cōmodi tpalis.ex q̄ sequit q̄d dr oriri ex supbia et cupiditate et no.xxiiij.q.iij.c.heresis.et sequeñ. ¶ Et
8 appellat † heresis vt q̄dā dixerūt ab electione.xxiiij.q.iij.heresis q̄ sunt v̄ba scti Hiero.ad galat.qz ois hereticus eligit sibi nouas et extraneas opiniones ꝯtra fidē xp̄i et ecclīe instituta vt dicit Hostien.in sum.eo.titu.et Azo similiter.eo.tit.in sum.§.j.ver.vltimo.et p Feli.in rub.extra.eo.ti. ¶ Archi.autē in.d.cano.heresis.xxiiij.q.iij.ponit plures expositiones.dicit em̄ q̄d heresis dicitur ab electiōe vel ab errando:quia nō est hereticus nisi ille q̄ errat. ¶ Quidā dixerūt quod hoc nomē heresis descendit a verbo greco her.quod latine dr virtus et thesis.i.locutio:vnde heresis quasi virt⁹ locutiōis:et heretic⁹.i.virtuosus i locutione et sermone.quia cōiter isti heretici in sermonib⁹ et disputationibus suis ꝯfidunt:et non in virtute spiritus scti.vel dicas dicit ipse quod heresis diuisio interpretatur.Ex quo ergo per fidē catholicā prima fit fideliū adunatio.Diuisio igitur que spāliter fit a cōione p̄dicta siue a cōi fide heresis appellat:vel dicitur ab ista

verbo herciscorris. quod idez est quod diuido secundum quod dicit glo. i rub. ff. famil. her. ¶ Inde dr † iudiciū illud actio familie herciscū- de hoc est diuidende hereditatis: quoniam ipsi heretici per illas eorum erroneas opiniones diuidūt se ab vnione ecclesie: et xpifidelium.

10 ¶ † Unde dicit ēt heremita quasi separatus ab hominū consortio: vt p Hostié. in d. sum. et Archi. i cano. hereticus. xxiiij. q. iij. et dicunt ēt.

11 ¶ † Hereses leges .i. leges diuidē tes ciuitatem a ciuitate vt. l. si duas. §. est aūt. ff. de excu. tu. et ibi no. glo. prima igit interpetratio recidit i eandem. quia quicunq eligit nouas opiniones extra fidē cōem recedit ab illis communione et congregatione fideliū p quē recessuz fit diuisio inter ipsuz hereticū et cōione predictam secundum Archid. in d. c. heresis. vide Azo. Hostien. et Gofred. in sum. eo. titu. et Archi. in. c. ad aplice. §. ij. de sent. et re iudi. lib. vj. Cardi. in ru. et in Cle. j. eo. tit. d. Feli. in rub. extra. eo. titu. et S. Tho. i scda scde. q. xj. ar. j. et. ij.

12 ¶ † Quod quidē crimen hz duo extrema substantialia sine quibus id esse non pōt. primum qd est respicit heresis initiuz: et hoc est error in rōne: suppleas tu qd sit error circa ea q sunt fidei non circa alia vt cōclusuz fuit supra ex doctrina. S. Tho. Secundum vero extremū est qd respicit complemētū qd est ptinacia in volūtate: vt habet. xxiiij. q. iij. c. dixit. et Archi. in. d. c. heresis. quotiescunq igitur aliquis errat circa fidem predictā et in eius errore nō instat ptinaciter: sed variat vel reuocat nō dr hereticus nec subijcitur penis hereticorum de qb⁹ infra mani- me si sit paratus suscipere correctionē sui erroris. d. c. dixit apls. et. c. accusatus. in prin. eo. ti. li. vj. c. ad abolēdā. c. firmissime. in pn. et. c. vrgētis. extra eo. ti. et no. Abb. et doc. et l. c. j. extra e. et ppterea cōgrue dictū fuit i diffinitiōe error ptinax ad differētiā illorum qui reuocāt et nō psistūt in dicto errore.

13 ¶ Et nota qd † heresis Apostasia: et Scisma sunt diuersa crimina sicut diuersa sūt nomina et qd contineat in se vnūquodq istorum: et an qdlibet sit spēs ifidelitatis de istorum natura et differentijs dicetur ifra prima. q. vbi declarabit quis proprie sit hereticus: quis apostata: et quis scismaticus.

¶ Summarium.

1 Hereticus dupliciter considerarur.

2 Hereticus proprie dr aberrans a fide catholica.

3 Baptismus est prima porta salutis.

4 Regnum celoruz nemo intrat nisi sit renatus ex aqua et spūsctō.

5 Aque visibilis ablutio quare in baptismo sit necessaria.

6 Heresis circa quos consistat articulos vsq ad nu. 14. exclusiue.

14 Reddēda cesarz cesari. et dei deo.

15 Hereticus ille dr qui cupiditatis cā gignit vel sequitur nouā cōtra christianā fidē opinionē.

16 Heresis tria presupponit.

17 Heresis impropria que dicatur.

18 Apostasia et scisma sunt species heresis.

19 Scismaticus quis proprie dicat.

20 Scisma dr a scissura: quia diuidit christū qui indiuisibilis est.

21 Scisma dupliciter consideratur.

22 Apostasia differt ab heresi et scismate.

23 Apostasia ꝓprie quid dicatur.
24 Apostasia tripl'r cōsideratur.
25 Apostate de iure ciuili sunt dete-
rioris conditionis ꝙ̄ heretici.
26 Hereticus quilibet est apostata:
sed nō ois apostata est heretic⁹.
27 Bona ab heretico facta an sint
sibi meritoria ad salutem.
28 Bona in heresi facta an heretico
conuerso ꝛ penitente reuiuiscāt.

1 Secundo quero † quid
sit hereticus. respon-
de. ¶ Hereticus duo
bus modis dicit̄ pro
prie et improprie: si-
2 ue large ꝛ stricte. ¶ † Proprie em̄
ꝛ stricte hereticus d̄r ille qui ꝯtra
fidē xp̄i vel aliquē eius articulū
seu aliqd̄ ex septē ecclesie sacra-
3 mētis aberrat vt. † Est baptismū:
qd̄ est prima porta salutis: qua ꝑ
fitemur xp̄ianam fidē: ideo dicit
4 S. Aug. † qd̄ nisi q̄s renat⁹ fue-
rit ex aqua: ꝛ spūsancto: ꝛ qui ba
ptizatus fuerit erit extra ecclesiā
ꝛ salutis eterne particeps esse nō
poterit: quod firmissime teneas ꝛ
nullaten⁹ dubites. j. q. j. detrahe.
ꝛ. c. firmissime. ꝛ de cōse. di. iiij. in
5 prin. † vbi d̄r perquam necessa-
riā esse aque visibilis in corpore
ablutionē p quā spūs intellect⁹ ꝛ
aia que est inuisibilis ex inuisibi
li fidei sacramento ꝛ doctrina pu
rificatur ad salutē. ¶ Item qui
6 aberrat in Crismate † q̄ d̄r fidei
cōprobatio. de ꝯse. dist. iiij. presby
7 teri. ꝛ. c. null⁹ ministroꝝ. ¶ † Vel
in cōfessione que est pctōꝝ remis-
sio dū tn̄ fiat debito mō ꝛ cū ꝯtri-
tione. de peni. disti. iij. nihil ꝛc. p-
fecta pnia. ꝛ de cōse. dist. v. nihil.
et distin. iiij. ois. ꝛ in. c. j. qui cler.
8 vel vouē. ¶ † Itē q̄ errat in ipsi⁹
eucharistie p̄ciosissimo sacramē-
to. s. in trāsubstātiatione seu alia
quauis eius particula substan-
tiali p qd̄ anima christiani vni-
tur deo. de conse. dist. ij. cū omne.
ꝛc. nihil in sacrificijs. et in cle. j.
de reliq. ꝛ venera. san. ꝛ ibi per. d.
Card. ꝛ sic de alijs hmōi sacra-
mentis qui contra illa seu aliqd̄
ipsoꝝ totū vel aliquod ei⁹ mem-
brū substātiale nouam opinionē
vel adinuenit ꝛ sequit̄ vl'iam in-
uētam tenaciter ꝓsequitur ꝓcul
dubio hereticus est: vt habetur
in. c. ad abolendam. extra co. tit.
ꝛ. l. manicheos. C. eo. ꝛ. c. j. d̄ sum.
trini. in antiq. ꝛ in. vj. ꝛ in clem. j.
eo. tit. ꝛ ibi p scribētes antiquos:
et modernos: ꝛ in. l. j. ꝛ ibi Bald.
9 C. de sum. trini. ¶ † Item dubius
in fide is videlicet qui in illa du-
bietate pertinaciter insistit. c. j. ꝛ
ibi Abb. ꝛ doc. extra eo. tit. ꝛ. d. c.
10 dicat aliquis. xxiiij. q. iij. ¶ † Itē
qui falsum dogma vel extraneū
sensum circa substantialia fidei
diuine scripture attribuit et sic
tributū sensum ptinaciter defen
dit: vel q̄ nouas ꝛ falsas opinio-
nes gignit vel sequit̄. xxiiij. q. iij.
11 heretic⁹. ¶ † Itē qui firmiter cre
dit licere christiano posse exerce-
re vsuras sine peccato: vt in cle.
12 j. de vsur. ꝛ ibi. d. Card. ¶ † Itē
qui potētiam diuine maiestatis
que soli deo cōpetit in priuilegiū
sue vnice potētie omnicreantis
vult attribuere angelice vtriꝗ
vel humane creature h̄ est qd̄ cre
dat ꝛ firmiter teneat per angelū
lucis: demonē vel hominē posse
fieri ea que soli deo competūt in
priuilegiū sicut est infundere ani
mā in infante postq̄ in vtero ma
tris formatus est vt habetur in
c. moyses. xxxij. q. ij. aut mortuū

suscitare seu humanā creaturaȝ
in melius vel deteri⁹ reformare
aut in alterā speciem cōmutare:
futura per veram scientiā reue-
lare: vt no. Esaie.xlj.c. Dicite mi
hi q̄ futura sunt ⁊ dicaȝ quod dij
13 estis. ¶ †Itē homini secreta cor-
dis indicere: vt dr Matth.xxij.c.
vbi xp̄s cognouit mentes phari-
seorū aduersus ipsum deprauā-
tas: ⁊ quod dū ipsum interroga-
bant querebāt eū capere in ver-
bis qñ ipsum interrogarunt cui
deberent reddere censum ex quo
ipse xp̄s vocabat se regē iudeorū
an deberēt sibi dare censum vel
Cesari: at ille viso numismate et
14 Cesaris imagine respōdit † red-
dite q̄ sunt Cesaris cesari: ⁊ q̄ sūt
Dei Deo. De his em̄ ⁊ quibusdā
alijs q̄ ꝯpetūt siue ptinēt ad solū
Deū vide lati⁹ ifra t.seq.i.x.q. vbi
plene tradit an ⁊ qñ sortilegia sa
piūt heresim manifeste vel nō: et
habet etiā .xxvj.q.ij. qui sine sal-
uatore.et.xxvj.q.v.epi.et.c.seq.et
Oldr.in cōsil.cxx.qd incipit regu
laris habet traditio.⁊.S.Tho.i
scda scde.in sepe dicta.q.xj.ar.v.
Host.in sum.Gofre.⁊ Azo.i sum.
eo.ti. ¶ Et dicit.S.Aug.in lib.de
15 vtili.credē.c.j.qd † Hereticus est
qui alicui⁹ tpalis cōmodi ⁊ ma-
xime glie principatusq̄ sui gra-
tia falsas ac nouas opiniōes cō-
tra xp̄i fidem vel gignit vel sequi
tur: ⁊ iste pprie dr hereticus cui⁹
dictum trāslatū fuit.xxiiij.q.iij.
16 in.c.hereticus. ¶ †Dñs Alex.de
ales in scda scde.titu.de heresi di
cit qd ad hoc vt q̄s pprie dicat
hereticus ⁊ subiaceat excōicatio
ni ⁊ alijs penis ꝯ hereticos statu
tis tria requirūt. ¶ Primū.s.fal-
sa credulitas in rōnali: vt no.gl.
xxiiij.q.iij.c.qui aliorū. ¶ Scdm
qd requirit est peruersa volūtas
in cōcupiscibili. ¶ Tertium im-
pugnatiōis pertinacitas ex par-
te irascibili vt postq̄ se implicuit
in errorem in eo pertinaciter in-
stet.al's si nō instaret sed reuoca
ret nō diceret hereticus.xxiiij.q.
17 iij.dixit apl's. ¶ †Improprie vo
et largo modo heretic⁹ dr is qui
sacrā scripturā male et erronee
intelligit seu interpretat.s.aliter
quā sensus spūs scti flagitat.xx-
iiij.q.iij.hereses. ¶ Itē is qui co-
nat velle auferre puilegia eccl'ie
a Deo: vel a romanis ponti.con
cessa.xxij.distin.oēs. ¶ Item qui
precepta aplice sedis trāsgredit
xviij.dist.nulli.⁊ quibusdā alijs
modis de quibus lati⁹ vide per
glo.in.c.firmissime.extra eo.tit.⁊
gl.in.c.inter heresim.xxiiij.q.iij.
Feli.in rub.extra eo.tit.per Car
di.in cle.j.eo.ti.Bal.in ru.C.eo.
tit.⁊ per supradictos summistas
in locis pallegatis ⁊ isti diuersis
penis puniūtur ab illis qui sunt
pprie heretici: de quib⁹ infra tit.
18 seq.xj.q. ¶ †Sed quero an Apo-
stata et Scismaticus continent
sub ista specie heresis vel sub ei⁹
genere. Respōd.qd proprie et stri
cte loquēdo aliud est esse aposta-
ta aliud esse heretic⁹ ⁊ aliud scis-
matic⁹ de heretico vidisti supra.
19 ¶ †Scismaticus enim a princi-
pio maxime non est hereticus qr
scismaticus pprie est ille qui non
vult obedire vere ⁊ ātique eccle-
sie sue: sȝ facit aliā ecclesiā plātū
vel clericos: vel qui faciūt alium
papam relicta prioris pape obe-
20 dientia. ¶ †Scisma vero dicit a
scisura quia scismaticus per de-
negatiōnē obediētie scindit se ab

ecclesia eo maxime dux querit fa
cere ecclesiam vel alios clericos
mō suo ɔstitituere reiectis ꝓprijs
& venit ascindo is.xxiij.q.j.scissu
ra.z.xxiij.q.iij.iter heresim z.c.
scisma:sꝫ quotiescūqꝫ scismatic⁹
pseuerat ptinaciter i illa sua opi-
nione diuisa efficit̄ hereticus di-
uidēdo ecc̄iaꝫ qꝛ venit ɔ̄ illū arti-
culū fidei z vnā sanctā ecc̄iam zc.
¶Et ppea dicunt docto.qđ ois
hereticus est scismatic⁹:quia ois
hereticus scindit vnione ecclesie
diuidēdo se ab illi⁹ vnionē sed nō
econuerso omnis scismaticus est
hereticus saltim stricto modo.qꝛ
tunc dico incipit esse hereticus
quotiescūqꝫ perseuerat in illa ei⁹
diuisione:z in ea ptinaciter insi-
stit sequēdo scissurā rei indiuidue
21 s.ecc̄ie.¶†Et isti quoqꝫ sunt du-
plicis speciei proprij z improprij.
¶Proprie z stricte loquēdo sci-
smatici sunt hi de q̄bus.s.¶Jm
proprie vero z largo mō scismati
ci dicunt̄ oēs q̄ recusant obedire
mādatis ecc̄ie vt sunt excōicati
z similes ptinaces q̄ largo mō di-
cunt̄ scismatici.vide not.doctri-
nā Abb.in rub.z i.c.j.de scismat.
z.xxiij.q.iiij.scismatic⁹.z.c.inter
heresim.Hostiē.Azo.z Gofre.in
sum.eo.tit.de scisma.et per sctm̄
Thom.i scđa scđe.q.xj.arti.i.z.ij.
22 ¶†Apostata vero differt ab he-
retico z scismatico in specie licet
in genere quodāmodo idem sunt
in hoc vꝫ qđ sunt extra ecclesiam
23 z comunionem fideliū.¶†Apo-
stasia eñ proprie est quedam re-
trocessio a sua debita ordinatio-
ne et ista est triplex secundum
glo.in.c.j.de apostat.¶Pri-
ma est apostasia perfidie per quā
q̄s recedit a fide.xj.q.vij.nō.pot.

¶Secunda est inobedientie qꝫ
est quando quis trāsgreditur pre
ceptuꝫ vt in.c.siquis venerit.z.c.
illud.de ma.z obedi.¶Tertia est
apostasia irregularitatis vt cum
quis recedit a regula et habitu
sue assumpte religionis.vt.d.c.
24 j.de aposta.z.l.di.c.fi.†et dicitur
apostata idest retro stans siue re-
trocedens:aut retro abiēs.xxvj.
q.vlt.nō obseruetis.¶Eñ isti qñ-
qꝫ se rebaptizant:z retrocedētes
a veteri noie:z ordinatiōe sue vi-
te aliā nouā suscipiūt:sed qñ rece
dunt a fide xp̄i:z nouā suscipiūt
sunt heretici maxime qñ psistunt
i dicta noua pfessione z illā cre-
dūt esse verā.z hoc modo ēt apo-
25 state dicunt̄ esse heretici.¶†Sed
nota qđ isti apostate sic rebapti-
zati de iure ciuili sunt deterioris
cōditionis quā heretici loquēdo
de his qui sunt ꝓprie heretici:vt
supra qꝛ heretico penitēti parcit̄.
l.manicheos.C.eo.titu.istis vero
nūq̄ parcitur:sed irremissibiliter
vltimo supplicio puniuntur.l.hi
q̄ sanctā.C.de apostat.z ꝓpterea
26 dicendo qđ † oēs heretici sunt
apostate consequētia est vera:sꝫ
nō ecōuerso nisi data ptinacia et
oīmoda recessione a fide catholi-
ca vt dicunt canoniste in.d.c.j.de
aposta.z Hostieñ.in sum.eo.tit.z
S.Tho.i scđa scđe.q.xj.ar.j.z.ij.
z est glo.no.z ibi Abb.in.c.firmis
sime.de hereti.¶Sed q̄ro nunc
de hac not.q.satis pspicua in foro
consciētie:dicit tex.i.c.firmissime.
in fi.extra de heret.qđ homini q̄
non tenet vnitatē ecclesie catholi
ce:neqꝫ baptism⁹ neqꝫ eleemosina
nec alia q̄libet maxima opa cha-
ritatis:imo nec mors noie xp̄i su-
27 scepta pficit ad saluteꝫ.¶†Nō

ero quidã existens laqueo heresis scismatis vel apostasie ꝑfidie innodat⁹ fecit quã plurima charitatꝫ opa vcꝫ eleemosinas:disciplinas:ieiunia:penitẽtias:pegrinatiões:orões:ꝛ multa alia diuina officia:missas:ꝛ silia ꝓ aie sue salute:certũ est qꝺ dũ ille est in pctõ incredulitatis illa nihil sibi prosunt ad saluté.d.c.firmissime.in fine dõm ne erit qꝺ tot bona opera oino ꝑdãtur?adeo qꝺ nullum fructum afferant benefactori? dic fm glo.in.d.c.firmissime.quod dicta pia opa non perduntur aliquo modo:et licet illi non prosint ad salutem pp peccatũ infidelitatis:tñ ꝓdesse illi poterunt ad tria. ❡ † Hostiẽs.tñ in sum.in.titu.de peni.ꝛ remis.in.§.ꝛ an ficte.distinguit meli⁹ aut q̃ritur an pia opera facta ante peccatũ reuiuiscãt ad saluté post cõuersioné peccatoris.ꝛ dicẽdũ est ꝙ sic:qꝛ opa illa p pctm̃ erãt mortificata iõ resurgũt,vna cũ suo auctore aut fuerũt facta in pctõ nũc aut peccator habebat cõtritioné in corde:ꝛ aium cõfitendi ꝛ reducẽdi se ad penitentiã dũ daretur occasio:ꝛ eodẽ mõ ista reuiuiscũt ꝛ ꝓsunt ad saluté sicut priora:vt est glo.no.in Cle.j.de reliq.ꝛ ven.sanc.in pn.ꝛ glo.i.c.j.ꝛ.c.magna pietas.de peni.dist.j.ꝛ tenet Fely.in.d.c.firmissime.in fi.Aut fuerunt facta in ipso pctõ nulla existente cõtritione seu aio ꝯuertẽdi ꝛ ista nũꝙ̃ resurgunt:necꝫ ꝓsunt ad salutem ꝛ sunt mortua penit⁹ qꝛ nunꝙ̃ spũm vite gr̃e dei habuerũt resuscitare nõ possunt ad salutẽ.Sed alia prosunt.s.ad quinꝫ secundum Host.ibi.primo quia ꝛ Diabolus in tali hoie nõ vtiẽ tãta potẽtia sicꝰ pus.Scꝺo qꝛ valẽt ad assuefactionem bonoꝝ opeꝝ. Tertio ad min⁹ suppliciũ substinẽdũ.Quarto ad corpalẽ ꝓspitatẽ:ꝛ ad augumẽtũ bonoꝝ tpaliũ. Quinto ꝛ vltimo ad illuminationem intell'ꝰ vt citius diuina gratia illustretur ad conuersionem:ꝛ penitentiam:ꝛ per consequens ad salutẽ:vt habeẽ de peni.dist.iij.q̃d ergo turbãẽ.ꝯuis.S.Aug.dixit ꝙ piũ ẽ credere:ꝛ fides nr̃a h̄ expostulat:vt cũ gr̃a xp̄i i hoie destruxit mala põra p pniã ẽt remuneret bona nã cũ destruxit qꝺ suũ nõ inuenit:amet ꝛ diligat qꝺ in peccãte plãtauit vt hr̃ de pẽ.dist.iiij.piũ cũ trib⁹.cc.seq.ꝛ Host.vbi.s̃.❡ Et hec sufficiãt ꝓ aliq̃li notitia istius criminis heresis vt facilius cognoscamus qui sunt puniẽdi penis hereticoꝝ ꝛ q̃ aliis penis. ❡ Qui vo querit hr̃e subtiliorem notitiã isti⁹ criminis videat sacros Theologos:ꝛ maxime sctm̃ Thom.in scꝺa scꝺe.q.xj.ar.j.ꝛ.ij.ꝛ.iij.ꝛ per totã illã.q.et in scꝺa scꝺe.q.ij.ꝛ sctm̃ Augu.in lib.quem edidit de vtili.creden.Per totum:ꝛ sctũm Bonauen.in iiij.senten.dist.xiij.art.iiij.q̃ incipit determinat incidẽter que faciunt ꝛc.Alex.de ales in scꝺa pte.q.18 1.in pri.mẽbro.Ubi ipse ꝛ alij omnes in effectu ꝯcludunt idẽ ꝙ.s.Aug.vbi.s̃.ad quoꝝ dcã ꝛ rectã doctrinam latius me remitto ꝛ dicta mea limitanda ac corrigenda si opus fuerit subiicio:ꝓsequar nũc materiã nostrã.

❡ Summarium.

☞ Heretici q̃druplici pena veniunt puniendi.

❡ Culpa maior maiorem vindictam exigitur.

3 Mors est vltimum terribilium.
4 Heretici tam clerici quam laici qua pena veniunt puniendi.
5 Filij innoxij quo casu sint ob delictum patris puniendi.
6 Filij ex damnato coitu nati incapaces sunt successionis.
7 Pena delicti quandoque extēditur vsque ad quartam generationem.

1 Tertio quero † quibus penis puniuntur heretici intelligēdo de illis qui sunt proprie heretici. Dic quod quatuor penis puniuntur de iure canonico secundum Archidi. xxvj.q.v.hereticus.in fi.vbi dicit quod puniūtur excōmunicatiōe: depositione: rerum omniū ablatione: militari psecutiōe frater Angel.vero de clauas.in sum.sua in ver.hereticus.dicit quod.xiiij. penis puniuntur sed illas non cōnumerat nec declarat.declaratio quā facit Arch.fuit prius Gof.in sum.sua in tit.de here.§.punitur hereticus ꝛc.vt refert idem Arch.tamen declaratio illa solū videtur concernere clericos ꝛ non laicos dū loquitur de depositione quia laici non patiuntur depositionē:sed statim cōperto crimine si nolunt penitere facta declaratione per iudicem ecclesiasticum tradūtur in manibus curie secularis puniēdi ꝛc.clerici vero non nisi secuta actuali degradatione vt in.c.ad abolēdam.§.j.ꝛ sequitur extra eo. 2 tit. ¶ Et ideo putaui aliter distinguendū pro faciliori intelligētia quod. Aut sumus in foro conscien 3 tie coram sacerdote dum adhuc crimen est occultū et est pena excōicationis:vt in.d.c.ad abolendā.in prin.ibi vinculo perpetui anathematis innodamus.ꝛ facit tex. in.c.firmissime.eo.tit.ꝛ.xxiij.q.v. nō vos.xxiij.q.j.que dignior domus.vbi referūt verba apostoli dicentis hereticū hoiem post primam monitionem deuita quod est: quando est excōicatus.ꝛ hac pena tam clerici quam laici puniuntur vt ibi dicitur.ꝛ facit in arg.tex.in.c. si quis eps.xxvj.q.v. ¶ Aut sumus in foro cōtētioso canonico postquam sunt deprehensi in heresi et delictum iā innotuit curie ꝛ si clericus est primo priuādus ē ꝛ deponēdus ab omni ordine ac officijs et beneficijs ecclesiasticis quibuscūque ac omnibus quoque bonis patrimonialibus ꝛ alijs si qua sunt confiscatis perpetua notatur infamia: deinde degradatus traditur curie seculari seuerissimis penis corporalibus puniēdus: laicus vero breui manu comperto crimine condēnatur ad perpetuā infamiā ꝛ bonorum oim cōfiscationē:deinde traditur in manibus curie secularis seuerissimis penis puniēdus:vt not.in.d.c.ad abolendā.§.j.et.ij. et in.c.vergētis.ꝛ.c.excōicamus. el.j.in prin.extra eo.ti.ꝛ.c.cū secundum leges.eo.tit.lib.vj.ꝛ ibi Archi.et ceteri moder. ¶ Sed que sunt iste seuerissime pene que imponuntur de iure ciuili. Respon.quod si qua pena atrocior morte reperiretur: illa proculdubio puniretur propter criminis atrocitatem ꝛ horrescētiam quia. † ¶ Ubi maior est culpa ibi grauior debet esse vindicta.c.excōicamus.§.credētes. ꝟ. sane.extra eo titu. ¶ † Sed quia mors est vltimū terribilium: vt inquit Arist.in.iiij.Ethic.ꝛ est extrema penarū.xiij.q.ij.quesitum quem ius ciuile appellat vltimū

supplicium.l.si quis aliquid.§.qui
abortionis.ff.de pen.⁊.l.vltimū.
et.l.capitaliū.in prin.⁊.l.qui vlti
mo.ff.eo.tit.hac mortis pena pu
niuntur ⁊ solent cōiter igne com
buri.l.arriani.in prin.C.de here.
⁊ perpetua notantur infamia et
oia eorū bona publicātur clemē=
tis ipropriis fieret iniuria si ali=
quid ex bonis sibi vel eius poste=
ris relinqueretur.dicit text.in.d.
l.arriani.in pn.⁊.§.j.C.eo.ti.qui=
4 bus † penis tam clerici quā laici
subijciuntur facta prius tamen
degradatione:clericorū apud ꝓ=
prium iudicē ecclesiasticū.d.c.ad
abolendam.in fi.extra eo.titu.c.
accusatus.§.fi.eo.titu.lib.vj.⁊.d.
l.arriani.⁊.l.manicheos.C.eo.ti.
⁊.c.vergentis.extra eo.nec pote=
rūt eius filij seu alij descendētes
vsq₃ in secundam generationem
obtinere aliqua officia aut bene=
ficia ecclesiastica tāq₃ illorū icapa
ces.c.ij.§.heretici.eo.titu.lib.vj.
5 ¶ † Ex quo nota istū casum spe=
cialem in quo filij etiam innoxij
puniuntur ex delicto patris ⁊ sic
alterius crimine puniunt̄:vt ibi:
et in.d.c.vergentis.extra eo.titu.
cuius ꝯtrarium disponit regula
iuris cōis.l.sancimus.C.de pen.
et.ff.eo.titu.l.si pena.⁊.l.crimen.
et.ff.ad silla.l.fi.vbi dr̄ quod pe= 1
na debet ꝓsequi criminis auctores:⁊ nō se extēdere vlteri⁹ ad fi= 2
lios familiares agnatos vl' ami
cos:sed ratio spālitatis est odiū 3
delinquētis propter turpitudinē
⁊ abominationem tāti criminis:
vt dicit tex.in.d.c.vergētis.sicut 1
al's videmus in crimine lese ma
iestatis q filij puniuntur ex deli=
cto patris in successione bonorū.
l.quisquis.C.ad leg.iul.ma.mul=
tomagis dicendū erit isto casu fi=
lios puniri ex delicto pr̄is ex quo
grauius deliquit pater qz longe
graui⁹ est eternā q̄₃ temporalem
ledere maiestatē.d.c.vergentis.
6 ¶ † Secundo habes aliū casum
in quo filij puniuntur ex delicto
patris in auc.qui.mo.na.effi.sui.
§.si qs aūt sumpta.in auc.ex cō=
plexu.C.de incest.nup.vbi filij na
ti ex nephario et damnato coitu
sunt incapaces omnis successio=
nis paterne nec a pr̄e alēdi sunt:
nec filij dici possunt:hoc em̄ non
accidit culpa filiorū:quia ipsi nō
peccarūt/sed in odiū sceleris pa=
terni et illi⁹ turpitudinis.d.auc.
7 ex cōplexu. ¶ † Est ⁊ tertius ca=
sus in quo pena primi auctoris
extendit ad filios ⁊ agnatos illi⁹
successores vsq₃ ad quartā gene=
rationem.c.in quibusdā.de pen.
¶ Quartus reperit casus in.c.
cū multe.xv.q.viij.⁊.j.q.iiij. Jte₃
peccato israelitarū. ¶ Quintum
reperio casum in.c.j.⁊.ij.de fil.p̄s
byte.vide glos.in.d.c. vergentis.
eo.tit.de here.alias quoq₃ penas
⁊ supplicia patiuntur isti hereti=
ci nō tn̄ corporalia:de quibus la=
tius per Host.in sum.de heret.et
Archi.in.c.hereticus.xxiiij.q. iij.

¶ Summarium.

☞ Filij alicuius heretici an si
sint fideles succedāt i bōis pr̄nis
Jus ciuile non tollit ea que sunt
iuris naturalis.
Filij hereticorum debent in per=
petua paupertate sordescere:⁊ in
hac vita viles haberi.

QUarto quero † quid
si filij ipsius heretici
sint bōi ⁊ fideles chri
stiani ⁊ delicti pater=
ni penitus ignari:an

poterunt succedere in bonis paternis saltim i legitima eis debita iure nature vt ex illa possint habere alimēta ꝛ videbat̄ dicēdū
2 quod sic: qꝛ † ius ciuile nō tollit ea que sūt de iure nature ex quo sunt immutabilia. l. ex hoc iure gentiū. ꝛ ibi no. gl. ff. de iusti. ꝛ iu. et insti. de iur. natu. gen. ꝛ ciui. §. sed naturalia. successio autē filiorum in bonis parentū est de iure nature. l. cum ratio. ff. de bo. dāna. in aut. vt cū de appel. cogno. §. aliud quoq; capitulū. l. fi. C. de institu. ꝛ substi. l. pcibus. C. de impub. ꝛ. l. nam ꝛ si parētibus. ff. de inoffi. testa. cū similibus. Sed incontrariū est veritas quia ipsi filij effecti sunt a iure adeo inhabiles ꝛ icapaces paterne successionis quod illi etiam in vno denario succedere nō possunt imo de-
3 bent † semp in miseria ꝛ egestate sordescere sicut filij reorū criminis lese maiestatis: adeo qđ nihil aliud eis relinquendum est nisi sola vita q̄ ex misericordia elargitur. ¶ Et tales esse debēt in hoc mundo quibus vita sit suppliciū et mors solatium. vide textum in dicto. c. vergētis. ꝛ in. l. quisquis. C. ad leg. iul. maiest.

¶ Summarium.

1 Heretico an sit locus penitētie: ita vt a pena ciuili liberet̄.
2 Penitētia nō procedit in delictis criminalibus atrocibus quo minus ciuiliter puniatur.
3 Hereticus qn̄ debeat penitere et suam heresim reuocare an incōtinenti quo est deprehēsus an in quacūq; parte iudicij.
4 Reuocatio heresis duo presupponit.
5 Dictiones iste cōtinuo: illico: incōtinēti: ꝛ silr̄es q̄d importēt.
6 Reuocatio heresis debet fieri spōte et vero corde.
7 Penitētia spontanea esse debet et non morosa.
8 Penitētia heretici qn̄ ꝛ qualiter dicatur spontanea.
9 Hereticus pōt in quacūq; parte iudicij penitere.
10 Denegatū vni ex pluribus: ceteris cēsetur esse ꝯcessum: ꝛ ecōtra qđ vni ex pluribus noiatim concedit̄: ceteris videt̄ denegatū.
11 Hereticus ꝛ scismaticꝰ cū diabolis eterno icēdio sūt adiudicādi.
12 Bona hereticoꝝ non publicant̄ nisi p sniam iudicis ecclesiastici.
13 Uerba ista ꝯtinuo: incōtinēti: ilico: mox: ꝛ similia quid importēt.
14 Gn̄aliter ꝛ idistincte dictū debet gn̄aliter ꝛ indistincte interp̄tari.
15 Dictio nūq̄ est vniuersalr̄ exclusiua tpis ꝛ loci ꝛ cuiuscunq; alteriꝰ subiecti iuxta quē apponit̄.
16 Reuocatio heresis dupliciter cōsideratur.
17 Heretico ēt relapso in extremis penitēti non sunt ecclesiastica sacramenta denegāda.

1 Quinto quero † quid si aliq̄s deprehēsus fuerit in heresi sit paratus tn̄ errorē suū reuocare ꝛ abiurare heresim: an poterit veniam obtinere ꝛ euitare penas corporales de quibus supra: ꝛ videret̄ dicendū
2 qđ non. ¶ † Qꝛ in criminibꝰ regulariter maxime in atrociorībꝰ nō est locus penitētie etiā qđ fur vltra penitētiā ipsam restituisset bona furto subtracta ꝓprijs dominis non tamen parcitur sibi l. qui ea mente. ꝛ ibi Barto. ff. de furt. tu dic quod isto casu admit-

ĉitur penitentia per quam eui-
tantur pene corporales: vt in. d. c.
ad abolendam in princi. in ver.
ibi nisi continuo &c. de hereti. et
l. manicheos. C. eo. tit. ¶ Ex quo
nota casum specialem in quo in
grauioribus criminibus admit-
titur penitentia ex parte rei qua
euitantur pene corporales & ma-
xime pena vltimi supplicij. d. c.
ad abolendam. nam in cõtrariũ
est regula iuris cõis. d. l. qui ea
mente. ¶ Sed nunc insurgit du-
3 bium † nunquid ista penitẽtia & re-
uocatio heresis fieri debeat incõ-
tinẽti quam primũ fuit deprehensus
in heresi: vel ex postfacto in qua-
cunque parte iudicij vsque ad sñiam
vel ei9 executionẽ. quidã dixerũt
qđ incõtinẽti fiẽda sit absque vlla
mora & spõte al's si fieret postea
non admitteret. p q opi. allegãt
tex. in. d. c. ad abolendã. §. j. in ṽ.
4 ibi. nisi continuo &c. † vbi tex. duo
principaliter ponderare videt ad
hoc vt ista reuocatio admittatur
primum est quod fiat in continen
ti post deprehensionem erroris.
¶ Itẽ qđ fiat sponte & non coacte
hoc appetit tex. i. d. c. ad abolẽdã.
ver. nisi cõtinuo patefacto crimi-
ne ad vnionẽ fidei christiane spõ-
te redierit &c. Ex quibus verbis
manifeste apparet dictã reuoca-
tionẽ fieri debere sponte & incõti-
nenti sine tẽporis interuallo sm
qđ declarat ibi Panor. qr dictio
5 ista † cõtinuo: incõtinẽti: ilico: & si-
miles sunt aduerbia tpalia que
de sui natura desiderãt celeritatẽ
absque tẽporis interuallo. l. penul.
C. deposi. & ibi Bar. & Bar. & mo-
der. in. l. lecta. ver. dicebam. ff. si
cer. pet. l. heredes palã. §. fi. ff. de
testa. l. j. §. fi. ff. de penu. lega. l. qđ
ait lex. §. fi. ff. de adulte. et per. d.
Alex. in. l. fructus. ff. solu. matri. &
xxxij. q. vlti. apud misericordẽ. vi-
de tex. optimũ in. l. cõtinu9. in pn.
ff. de ver. obli. & hãc opi. videt te-
nere Panor. Ant. de but. & Feli. i
d. c. ad abolendam. vide Abb. ibi
in. v. no. & in glo. in ver. spõte. Pro
quo facit ista ratio euitãde absur
ditatis. nam si aliter diceremus
s. qđ ista reuocatio qñcunque admit-
teretur sequeretur hoc qđ nulli
vel rarissimi heretici punirentur
penis corporalibus qr quotiescun-
que viderent iudicem paratum ad
exequendũ vltionẽ pene corpora-
lis semper dicerent vt euitarẽt vlti-
mũ supplicium se velle corrigere
& reuocare errorem suum & sic elu-
derent iudiciũ: iudicem: atque iu-
stitiam cõtra ea que habent in. l.
j. & l. diuus. & ibi Bar. ff. de custo.
reo. eo. maxime qr nõ est presumẽ
dum qđ tunc libera voluntate et
sponte dictum errorem reuocent
sed potius timore pene instantis
seu iminentis supplicij. ita videt
sentire. d. Feli. in. d. c. ad abolen-
dam. & idẽ etiã Abb. ibi in. v. not.
faciunt notata per Bart. in. l. j. ff.
6 qđ met. cau. † illa enim reuocatio
fieri dicitur sponte & vero corde q
fit a principio qñ nõ adest adhuc
metus vrgẽs instantis periculi &
que fit aio & intentiõe ampli9 nõ
reuertendi ad errorẽ predictũ. de
peni. dist. iij. in prin. c. penitẽtia il-
la est que fit corde cõtrito oris cõ
fessione & operis satisfactiõe al's
nulla est penitentia. de peniten.
dist. iij. nihil de conse. dist. v. nihil.
ij. q. iij. c. fi. §. destitisse. vbi dicitur
destitisse cũ accipim9 qui totum
7 animũ agendi deposuit. ¶ † Lex
enim veniã indulget his q spõte &

cito ad penitentiā recurrūt.l.ma nicheos.C.de here.l.his qui san ctā.C.de aposta.⁊ cū ista opi.vidē tur trāsire cōiter doc.cano.in.d. c.ad abolendā. quā Abb.in.d.c. excōicamus.el.j.in gl.fi.dicit cō probari ex doctrina dñi Archi.in c.vt commissi.eo.tit.lib.vj.vbi di
8 cit.†qd tunc reus d3 sponte ⁊ in continēti redire ad fidem.s.ante quam neget ⁊ anteq̃ recipiāt te stes ⁊ crimen pbatū fuerit:⁊ iudi cium ad vlteriora prosequat idē etiam sentit Joan.de ligna.in cle men.ad nostrum.eo.tit.¶Contra riam tamen opinionem quāplu res non leuis auctoritatis doct.
9 tenuerūt quod†imo reus admit titur ad penitentiam ipsam ⁊ er roris reuocationem in quacunq̃ parte iudicij etiā post sniam vsq̃ ad executionez exclusiue. in qua opi.fuit Abb.pdict⁹ in.d.c.excōi camus.el.j. extra eo.tit.vbi post lecturā illius.c.extra glo.format hanc.q.in specie.⁊ demū conclu dit q̃ reus admittitur ad penitē tiam istā:⁊ pōt errorem suū reuo care i quacūq̃ parte iudicij etiā post sniam iudicis eccl'iastici an te tñ illius executionē vt latius j.dicam dūmodo nō sit traditus curie seculari q2 postq̃ illi tradi tus reperitur nō est amplius sub ptāte iudicis ecclesiastici.⁊ istam opi.dicit ipse esse mitiorē et ideo tenendā pro cuius cōprobatione adducit doctrinā Jo.and.in.d.c. excōicam⁹.el.j.in quadā apostil la vbi dicit qd illi tradendi sunt curie seculari qui conuicti ⁊ con dēnati sunt ⁊ nolunt ad fidem re uerti illi ergo q̃ volūt ad fidē re uerti l3 in eo statu sint in quo tra dēdi sunt curie seculari:quod est

post sentētiam iudicis ecclesiasti ci addmittēdi sunt oīno ad peni tentiā qd ⁊ tenet ⁊ sequit ēt glos. in.c.penulti.in glo.fi.extra eo.ti. que expresse vult qd volentib⁹ ēt post latā sniam ad fidē xpi reuer ti ⁊ agere penitentia3 corporalis pena remittit. p quo facit ēt tex. in.l.manicheos.C.eo.tit.vbi Im perator dicit penitentibus veniā damus ⁊ non limitat neq̃ restri git tempus ipsius penitentie pro qua etiam opi.Abb adducit do ctrinā Archid.in.c.vt commissi. de hereti.lib.vj.vbi dicit qd rela psis dūtaxat nō parcitur ⁊ dene gatur audiētia ergo alijs qui nō dū relapsi sunt non denegabitur audientia nec eo2 sperneт peni
tētia. ¶†Quia regula est quod 10
vni denegatur ceteris concessum esse videtur.l.cū ptor.ff.de iudi.l. qui testamēto.§.eū q.ver. mulier. ff.de testa.c.cū sit generale. et ibi glo.de foro.cōpet.no.Bal.⁊ doc. in aut.diaconissam.C.de epis. et cler.quamuis Abb.in fi.fatet qd hec eius opinio expresso iure non probat imo poti⁹ posset defendi ɔtrariū in via iuris.q2 illud cap. excōicatus in dānatis nullā dat indulgentiā ⁊ tex.in.d.c.ad abo lendā.loquitur de redeūtibus sta tim.Ego aūt vltra ea q̃ adducta fuerūt per Abb.p ista sua opi.su peraddo tex.i.c.firmissime.extra
eo.tit.vbi dicitur qd † ois hereti 11
cus ⁊ scismatic⁹ cū diabolo ⁊ an gelis eius eterni ignis incendio participabit nisi ante finē vite ca tholice fuerit incorporatus ⁊ re integratus ecclesie ex quo tex.p batur qd penitētia ipsa admittit ⁊ exauditur vsq̃ ad extremum vi te.¶Secūdo pro eadē opi.addu

eo tex.in.d.c.vergētis.in ver.nisi. iuncta glo.vbi repio qđ heretico reuerso restituuntur bona ex misericordia et pietate canonica sʒ clarū est† qđ bona hereticorū effectualiter nō publicantur nisi per sniaʒ iudicis ecclesiastici sicut fit i crimine lese maiestatis vbi pri⁹ fertur snia ꝛ declaratur pena deinde capiūtur bona.l.quisqʒ.ꝛ.l.fi.in princ.C.ad leg.iul.maie.ꝛ in auct.vt nulli iudi.§.fi.facit.l.j.ꝛ ij.ꝛ.l.fi.C.de sent.pass.et rest.ꝛ.l.ariani.C.de here ti. Quibus superaddo bonum tex.qui mihi nuper occurrit in.c.cū sʒ leges.i fi.eo.ti.lib.vj.vbi in effectu ꝯcludit qđ licet bona hereticorū a die cōmissi criminis censeātur ipso iure cōfiscata sicut bona reorū criminis lese maiestatꝫ:vt.l.fi.C.eo.tit.tñ vere ꝛ effectualiter non dicuntur esse publicata nec actualiter apprehendi pñt nisi demum secuta snia iudicis ecclesiastici vt dicit ibi tex.in fi.sup quo Archi. dicit qđ licet oēs cōtractus alienationuʒ facti per hereticū post dieʒ cōmissi criminis retractari possint est verū post latam sniam que retro trahit effectum suū ad dié cōmissi criminis:ex illa die videtur sibi nterdicta alienatio ad istar minoris vel furiosi vide ipʒ in.d.c.cū sm.in fi.in ver.ꝛ est ratio quia non habuit ius vendendi:vbi expresse dicit ꝙ licet donatio facta per hereticū ante dānationé ea demum secuta reuocari possit tñ dominia bonorū hereticorū nō pertinét ad fiscuʒ nec ad ecclesiam nisi demum damnatione secuta super crimine quā fert iudex ecclesiasticus cuius condénationis effectus trahitur retro ad diem cōmissi criminis vt proxime dixi alias sequeretur quod fiscus sine inquisitore vel epō posset ad libitū suū bona ipsa vendicare ꝛ alienare post diem cōmissi criminis ante sniam qđ fieri non pōt vt dicit ipse.d.c.cuʒ sm.in fine.ergo sequitur ꝙ illa cōfiscatio que fit ipso iure nullū vr̄ habere effectū nisi demum secuta sententia.ꝛ videt qđ ante sniam potius hēat vim ꝓhibitionis alienādi:ꝙ dominū trāsferendi in fiscum:vt sonant verba tex.in.l.fi.C.ad leg. iul.maie.super qua ꝛ quibusdaʒ alijs legib⁹ vr̄ esse fundata decisio.d.c.cum sm.ꝛ hoc ēt est de mēte Archi.ibi dum allegat tex.in l.in cause.la.j.§.fi.ff.de mino.qđ patet ratiōe: quia si totū dñium translatum fuisset in fiscum a die cōmissi criminis ipse hereticus vel ei⁹ heredes tenerentur fisco ad restitutionem fructuū omniū bonorū p̄dictorū a die cōmissi criminis vsqʒ ad dié sentétie ꝙ nullibi cautum reperio sed potius cōtrariū.s.ꝙ habēt vim prohibitiōis alienādi ꝛ ꝙ ipse heretic⁹ i hoc equiparetur minori prodigo vel furioso quibus est interdicta administratio ꝛ alienatio bonorū suorū.d.l.i cause.§.fi.ꝛ.l.cōsilio.ff. de cura.furio.ꝛ ibi.Bar.Concludo igitur in hoc puncto ꝙ vera ꝛ effectualis confiscatio per quam dñium trāsfert in fiscū sit statim post latā sniam ꝛ nō ante.Unde sequit qđ restitutio bonorū q̄ petitur ꝑ ipsuʒ hereticum reuersuʒ p̄supponit sniam fuisse latā ꝑ ea q̄ supra dicta sunt q̄ quidem snia fingit fuisse lata die cōmissi criminis. ¶Tertio ꝓ ea.opi.facit ista rō quia statim quod fit reuocatio

deficit alterū ex duobus extremis substātialib⁹ ipsius heresis. qd̄ ē ptinacia in volūtate. vt no. xxiiij. q. iij. dixit apl's. pt dici qd̄ ēt aliud extremū deficit qd̄ ē error in rōe. q꞉ reuocādo errorem deuenit in lucē vitatis꞉ ꝛ lucis igressus ē erroris exclusio. c. cū ex iniūcto. §. j. extra eo. tit. ꝛ no. in. d. c. ad abolēdā. §. j. d̄ficiētib⁹ igit̄ et sublatis ptinacia ꝛ errore q̄ tolluntur per ipsaȝ reuocationē destruit̄ heresis substātialiter vt late diximus s̄. eo. ti. in. j. q. iuxta diffinitionem heresis ꝛ pbat̄ hoc p tex. in. d. c. ad abolēdā. ꝛ. c. vgētis. vbi exposita regula reoꝝ isti⁹ criminis et penaꝝ q̄b⁹ ipsi crucianī subiungit̄ imediate exceptio nisi heresim ipsaȝ reuocauerint. ex q̄bus manifeste cōstat q᷒ per reuocationeȝ ipsam tollitur heresis omnino qd̄ tñ est verū in eo q̄ semel tā tum incidit in crimē nō aūt in relapso q̄ absq̧ vlla spe venie sublata sibi omni audientia postq̄ⁿ fuerit secunda vice deprehensis tradit̄ statim curie seculari vltimo supplicio puniendus. d. c. ad abolendam in fi. et ratio pōt esse qd̄ istius reuocatio recusat̄ et nullatenus admittitur. quia presumit̄ ficta ꝛ falsa ad effectū duntaxat euitādi penas corporales animo potius decipiendi iudicem et iterum reuertendi ad vomitum vt canis q̄ⁿ vere penitēdi. c. excōicamus. el. j. §. qui aūt inuenti. extra eo. tit. ꝛ dicem⁹ infra eo. tit. ꝛ. in viij. q. ex quo tex. probatur illa p̄sumptio qd̄ ex quo al's quis fuit habitus suspect⁹ de heresi vehementi suspitione si iterum postea deprehēdat̄ in ea presumit̄ qd̄ sp fuerit i ea ꝛ pseuerauerit i ei⁹ peruersa intentione heretica vt. d. c. excōicam⁹. §. q̄ aūt. ꝛ. c. ad abolendā. in fi. licet in foro cōsciētie si vero corde peniteat quo ad deuȝ penitentia illa est sibi satis proficua ad salutē aīe nō aūt corporis vt not. in. c. sup eo. §. fi. eo. tit. lib. vj. ꝛ infra hac eadem. q. tangam verbuȝ in fine. ¶ Demum Abb. in. d. c. excōicamus. respondendo eo modo quo potuit ad tex. in. d. c. ad abolendam. dicit qd̄ aut isti heretici fuerūt condēnati p iudicē ecclesiasticuȝ nōdum tñ̄ traditi fuerunt curie seculari ꝛ isto casu poterunt admitti ad penitētiam reuocādo. q꞉ satis dn̄r incontinēti dictū errorē reuocasse si illum reuocarunt anteq̄ⁿ tradantur in manibus iudicis secularis ꝛ ita procedit dispositio illius. c. aut volūt reuocare. postq̄ⁿ traditi fuerunt curie seculari ꝛ non poterūt amplius audire quia tunc dicuntur esse priuati omni priuilegio ecclesiastico propter degradationē ꝛ iō non erit amplius loc⁹ penitentie. ¶ Aduerte quia ista solutio Abb. non vr̄ esse multum tuta de iure nec substentabilis ꝛ licet equa sit in veritate. tñ̄ caret iuris fundamēto꞉ q꞉ nulla lege neq̧ rōe roborat̄ ꝫ. l. illā. C. de colla. ꝛ i aut. de triē. ꝛ semiss. §. cōsideremus. Iteȝ quia non est generalis hec sua distinctio quia non comprehendit nisi clericos꞉ dum dicit q᷒ postq̄ⁿ sunt traditi curie seculari amiserūt omne priuilegiū p degradationem꞉ sed laici nō degradantur merito ꝛc. et ideo melior solutio mihi videtur ista tenendo illius opinionem quod ex quo iudex ecclesiasticus per sententiā suam qua declarauit reum esse

verum hereticum et tradendum eẽ curie seculari vt puniat penis corporalibus illa fuit snia diffinitiua. vt in. c. excoicam⁹. el primo. §. j. extra eo. tit. ꝛ. c. cum fm. §. fi. eo. tit. lib. vj. siue igitur bene pronunciauerit siue male semel functus est officio suo. c. i lrĩs. ꝛ. c. venerabilis. de offic. dleg. ꝛ. l. iudex postq̃. ff. de re. iudi. ꝛ iõ non poterit amplius ipsam sententiam reuocare et reum ipsum ad ei⁹ manus retrahere ꝑ notata ꝑ Inno. in. d. c. l lrĩs. de. offi. deleg. ꝛ multo minus hec reuocatio fieri potest postq̃ snia sortita fuit executionem suam per illam actualez traditionem que proprie executio est. l. a diuo pio. i prin. ff. de re iudi. et. d. c. in literis. ¶ Res igit adhuc apparet dubia qꝛ ex dictis Ab. nõ datur cõgrua ꝛ cõcludẽs responsio ad tex. in. d. c. ad abolẽdaz. in. d. ver. continuo. quod verbum continuo siue continuus de sui natura denotat actum immediatum absq; aliquo tpis interuallo sicut cũ dr̃ q̃d fieri vnico cõtextu intelligit. l. antequã quis diuertat ad extraneos act⁹. l. heredes palam. ꝛ ibi Bart. ff. de testa. ꝛ hoc probat tex. in. l. continuus. in prin. ff. de verb. obli. vbi dicit quod continuus act⁹ dicitur ille qui continuatim ꝑficitur vt post interrogationem sequatur respõsio anteq̃ respondens diuertat ad alia negocia ad que si diuerterit licet respondeat eadem die viciatur actus. ex quo tex. probatur q̃ illa dictio non admittit dilationem vnius diei. Quid dicenduz casus profecto videtur esse satis dubius: ex vna parte vertit rigor iuris ex altera vero suadet equitas: quã in ius canonicum recusare non solet. c. j. qui cleri. vel võnen. de peni. dist. iij. penitentia. et c. perfecta. et est magni effectus ista resolutio ex quo hic agit de vita hois. ¶ Ego vo sum isti⁹ opinionis saluo tamen meliori iudicio quod hec penitentia ꝛ reuocationis admissiõ sit arbitraria ꝛ in mero iudicis arbitrio consistat: donec reus reperitur in manibus ipsi⁹ iudicis ecclesiastici: lꝫ nemine adhuc iuenerim q̃ illã ponat. iudex igitur ecclesiasticus poterit illã admittere aut in principio iudicij. i. incõtinẽti postq̃ q̃s fuit deprehensus in heresi aut in medio vl in fine iudicij anteq̃ tñ tradatur curie seculari: citius vl tardius: breuius aut longius secundum personaꝝ cõditionem ꝛ qualitatẽ facti: vt. l. respiciendũ. in. fi. principij. ff. de pen. ibi in grauioribus penis legum seueritatẽ cum aliquo temperamento benignitatis suscipiãt. dicit iurecõsultus loquendo iudicibus ꝛ i leuioribus ꝓniores ad lenitatez. vide tex. in. l. aut fcã. in ꝑn. ꝛ. §. j. eo. tit. vbi dicit plura esse ꝯsiderãda i penis iniungendis et maxime ꝑsonaꝝ ꝯditiones. ꝓ quo facit tex. in l. nõ oẽs. §. a barbaris. ff. de re militꝫ. Pro; cui⁹ euidẽtia sciendũ est quod heresis est crimen mere ecclesiasticũ. d. c. ad abolẽdã. §. pen. ex eo. ti. ꝛ i. c. vt inq̃sitiõis. §. pen. eo. tit. lib. vj. ita q̃d illi⁹ cognitio atq; decisio ad solũ iudicez ecclesiasticũ ꝑtinet de quo iura plr̃imũ ꝯfidũt ꝛ maxie in hac materia i q̃ multa ꝯtulerũt ei⁹ arbitrio terminãda ꝑut ẽ mod⁹ ꝛ forma abiurãdi heresim. d. c. ad abolẽdã. §. vnisi. ibi ad arbitriũ epi ꝛc. itẽ be

norū ꝯfiscatorū restitutio.d.c.ver gētis.ꝛ qdā alia sicut est traditio in manib⁹ iudicis secularis iuxta no.in.c.sup eo.de heret.li.vj.qua re etiā nō est dicendū qd tps ad= mittendi istam reuocationem sit arbitrariū ꝛ in ipsius iudicis ar= bitrio mere cōsistat:attēto maxi= me qd ista reuocatio habet instar ꝛ similitudinē quandā penitētie spiritualis fauore fidei.qui est vt error istius heresis penitus extin guat:ꝛ qd xpiani omnes sub vna fide catholica religiose viuant.

¶ Quia deus non vult mortem peccatoris:sed vt conuertat ꝛ vi= uat vt habet Ezech.xviij.c.ꝛ.l.di stin.ponderet.xxiij.q.j.si petrus. ꝛ not.in.c.accusat⁹.§.licet.eo.tit. lib.vj.ꝛ in.c.j.ꝛ.ij.qui cleri.vel vo uen.vbi admissio penitentie ꝛ re= uocationis a malo post perpetra tum scelus tota mandatur arbi= trio iudicis in.d.c.j.disponit qd quidam diaconus aliū vulnera uerat in sabbato sancto:ꝛ postea quādam mulierē duxit in vxorē ꝛ matrimonium de facto cōtraxe= rat.dicit ibi Pōtifex qd si ille dia con⁹ vxore relicta humiliato cor de ad penitentiā deueniēs veniā postulauerit sibi parcendum erit ꝛ si iudici videbitur restituēdus erit ad officium suum in ecclesia ꝛ vlterius quoqꝫ ad presbyterat⁹ ordinem iudice arbitrante pote= rit promoueri:cū ibi sint duo gra uia crimina:nihilomin⁹ si inter= uenit penitentia ꝛ iudici equum videbitur non solum parcitur de= linquenti:ꝛ ad pristina officia re= 12 stituitur verum etiam ad maiora extollitur eo maxime quando iu dex cognoscit ipsum reum fuisse alias hominem honeste conditio nis ꝛ bone conuersationis:vt di= cit glo.in.d.c.j.de quo verisimile sit qd debeat se corrigere:ita dica mus in casu nostro quotiescunqꝫ iudex viderit aliquem hoc crimi ne notatum iuuenem simplicem aut mulierem:vel qui alias erat vir bone cōditionis ꝛ fame:ꝛ ho= nestis conuersationibus solitus participare non est dicendum qd nō debeat admitti ad reuocatio= nem vsqꝫ ad sententiam maxime quando spes adest ꝙ in futurum erit melioris vite.d.c.j.ꝛ.ij.q cler. vel vo.ꝛ argu.l. non omnes.§. a barbaris.ff.de re mil.l. qd sit fu= gitiu⁹.ff. de edi edic.ſꝫ si esset vir male cōditionis ꝛ alias crimino= sus in alijs vel in huiusmodi cri= mine multū longeuus.aut alias fuerit habit⁹ suspectus de here= si nō dico graui:sed leui suspitio= ne notatus fuerit:vt in.c.accusa= tus.in princi.eo.tit.lib.vj.de quo spes nō sit ꝙ in futurum debeat se corrigere:isto casu non admit= tatur penitentia sero nisi incon= tinenti ꝛc.ꝛ ex huiusmodi circun stantijs ꝛ qualitatibus iudex po= terit quandoqꝫ citius quandoqꝫ tardius admittere illos ad reuo cationem arg.d.l.aut facta.ꝛ.l.re spiciendum.in princip.ff.de pen. ꝛ.l.j.ff.de custo.reo.ꝛ ibi Bar.qd ꝛ ꝓbari videt per text.in.l.mani cheos .C.eo.titu. vbi imperator simpliciter dicit penitentibus ve niam damus:ꝛ non restringit se ad tempora vel momenta ergo debet intelligi in quacūqꝫ parte iudicij:qꝛ † illa indefinita equi= pollet vniuersali.l.si plures.ff.de leg.iij.ꝛ per.d.Alex.in rub.ff. sol. mat.si ergo ius ciuile qd est rigo rosius admittit simpliciter hanc reuo=

reuocationem ꝛ penitentiaꝫ:qua re volumus dicere quod ius ca; nonicuꝫ ad quod magis spectat prosequi equitatem debeat tam duro modo ꝛ arcte ꝓcedere ꝯtra ipsos reos ꝛ maxime illos q̄ pu; pblice penitentes volunt reuer; ti ad fidem catholicam:hoc esset nimis crudele impiuꝫ ꝛ dãnabile potius quã religiosuꝫ ꝛ ꝯtra mo rem ecclesie que nemini penitẽti ꝛ redeunti gremium suũ claudit. d.l.f.§.equum.C.de sum.tri.l.di; stin.põderet.xxiiij.q.j.si petrus. ꝛ not.in.c.sup eo.eo.titu.lib.vj.ꝛ no.in.c.firmissime.extra eo.titu. ꝛ de ꝯsecra.di.iiij.oĩs.quod potiss; 13 sime ꝓbari videtur per iura ꝛ rõ nes illas quas supra adduximꝰ ꝓ corroboratione opinionis Ab batis veꝫ de restitutiõe bonoꝝ q̄ fit heretico cõuerso de qua in.d. c.vergẽtis.que restitutio fieri nõ posset nisi bona predicta fuissent prius effectualiter publicata ꝛ p fiscum apprehensa:que quidẽ ap prehẽsio fieri nõ põt p fiscum nisi demuꝫ lata sentẽtia per iudicem ecclesiasticum.d.c.cum secũdũ.§. fi.in fi.eo.ti.li.vj.nec minus vrge re videtur aliud fundamentũ qꝺ in penitente tollũtur illa duo ex; trema sĩalia heresis.s.error rõ; nis pertinacia volũtatis quibus deficientibus destruitur oĩs here sis in substãtia sua.xxiiij.q.iij.di; xit apostolꝰ.c.heresis.ꝛ.c.hereti; cus.eadẽ cã ꝛ.q.cũ igit deficiat crimẽ.frustra tractat de pena.l. absentem.ff.de pen.ꝛ.l.sancimꝰ. C.eo.tit.¶ Pro quo facit ẽt gl.in c.excõicamꝰ.el secũdo extra eo.ti tu.in ver.deprehensi.que vult ex; presse qꝺ post latã sentẽtiã admit titur reuocatio.tex.enim ibi ad; mittit reuocationẽ postq̄ hereti; ci predicti in errore fuerint depre hensi.glo.super illo ver.dicit pu; blice ita quod sit notoriũ vel sint ꝯdẽnati.p quo facit in arg.tex.l d.c.accusatus.eo.ti.li.vj.fm Pa nor.vbi relapsis dũtaxat nõ par; citur:ergo aliis q̄ nõ sunt relapsi parcendũ erit. ¶ Et tenendo istã opi.quam verissimam esse puto nõ obstat tex.in.d.c.ad abolẽdã. in illo verbo ꝯtinuo ꝛc.qꝛ dictio ista cuiusmodo debet intelligi cũ facultate alicuius honeste:ꝛ ꝯpe tentis dilationis non tam repen tino modo qꝺ nõ possit aiaꝫ aspi rare.nam ✝ istud vbũ continuo ꝛ alia similia aduerbia tẽporalis si cut est cõtinuo:ilico:incõtinenti: mox:ꝛ similia aliquã dilationem de sui ꝓpria natura recipiũt: qñ q; vniꝰ:qñq; duoꝝ:triũ: quinq;: decẽ vel vltra dieꝝ terminũ:ꝛ plꝰ vel minus arbitrio iudicis: ꝛ fm subiectam materiam fm quod eleganter cõcludit Bal.in.l.ij.C. de edic.diui adri.toll.nec minus ꝓpterea dꝛ icõtinẽti vel cõtinuo aut ilico factuꝫ id quod factũ est post modicum interuallum vt su pra dictũ est:vt habet per Bar.in l.penul.C.deposi.ꝛ per.d.Alex.in l.ꝛ si post tres.ff.si quis caut.ꝛ.l. si debitori.ꝛ ibi Bar.ff de iudi.ꝛ l.cum speciali.C.eo.titu.c.fina.de verbo.sign.lib.vj.ꝛ ibi Jo.andr.ꝛ Arc.ꝛ.l.vnica.C.de his qui se de; ferunt ꝛc.lib.x.ꝛ de conse.distin. v.nũq̄.vbi ꝯtinuo quid dꝛ esse fa ctum licet factũ sit post temporis interuallum.vide Bald.in.d.l.ij. vbi plus dicit quod dictiones iste recipiũt qñq; spacium tpis duoꝝ vel triũ mẽsiũ.ꝛ ꝓpterea ille tex. in.d.c.ad abolendam.non ꝓbat

necessario et concludenter qd per illam dictionem continuo censeatur exclusa ois mora siue tpis intervallum ex quo de sui natura patitur moram alicuius tēporis arg. l. nō hoc. C. vnd. cogna. faciūt notata per Bald. in. l. neq3 natales. C. de probat. et ideo oportune succedit regula illa de qua in. l. j. l ii. ff de in. delibe. vz qd vbicūq3 sumus in materia que designat tempus incertuz illa incertitudo remittitur arbitrio iudicis declaranda. ita dicit tex. ibi sed hic sumus in eisdez terminis ex quo dictio ista continuo est incerta rōe tēporis: qr qñq3 nullam recipit dilationē: qñ q3 aliquam recipit sed paruam quandoq3 longā: vt ex superi⁹ dictis apparet merito dicamus q succedit arbitriū iudicis p quod declarabit illa icertitudo d. l. j. §. si. ¶ Pro qua opi. facit ēt ista ratio quia de ista penitētia et reuocatione fit mentio in pluribus locis in iure canonico: et etiā i iure ciuili. et in. d. c. ad abolēdā. in. c. vergentis. extra eo. ti. et. c. accusatus §. licet. et. §. porro. eo. ti. li. vj. et. l. manicheos. C. de hereti. l. hi qui sanctam. C. de apostat. et tñ nullibi reperio qd iura velint sic statim post apprehensionem erroris dictaz reuocationem fieri debere nisi in. d. c. ad abolēdā q tex. vt prime dixi loquitur per verba duo a apta de sui natura comprehendere dilationez. vt. s. vidistis cetera vero iura de hac reuocatione mentionē facientia videlicet tex. in. c. vergentis. extra eo. ti. in. c. accusat⁹. eo. ti. lib. vj. et l. manicheos. C. eo. tit. et. l. fi. §. equum. C. de sum trinita. oia loquūt idefinite et idistincte: clarū em est qd 14 si reuocatio ipsa fienda esset tam cito de celeritate hmōi in aliqua alia. l. siue. c. exp̄ssior mētio facta fuisset † cū igitur generaliter et indistincte loquātur iura predicta generaliter et indistincte sint itelligenda. l. de precio. ff de publici. et glo. in Clem. j. de iudi. et glo. in Clemē. j. de re iudi. et alia glo. in Clem. ne romani. d electio. et hoc vr clare exp̄ssum in. d. l. fi. §. equū. C. de sum. trini. vbi dicitur q redeuntibus nunq3 gremium sunz claudit eccl'ia. que dictio † nunq3 15 est exclusiua vniuersaliter loci et tēporis et cuiuscūq3 alterius subiecti iuxta quē apponit maxime qñ simpliciter pfert sine limitatione. l. nūq3 actiones. ff. de actio. et obli. et ea. l. nūq3 actiones. ff. de reg. iur. cuius legis sentētia sumpta i sensu affirmatiuo nil aliud significat nisi qd ecclesia redeuntib⁹ ex bono proposito puro corde et fide nō ficta semp tenet gremiū apertuz et salutiferos ostendit amplexus. pro quo facit tex. l c. pderet. l. di. et. xxiij. q. j. si petr⁹. ¶ Pro qua opi. facit ēt tex. in. d. c. accusatus §. licet. eo. tit. lib. vj. hoc mō induct⁹. si em̄ fauore fidei catholice disponit ibi qd standuz sit assertioni et dicto periuri nō tolū cōtra se ipsum deponentis verū etiam ꝯtra alios criminis socios et faciat fidē ꝯtra oēs dūmodo nō liuore nec odio sed zelo orthodoxe fidei processerit cui⁹ cōtrariuz regulariter in iure disponitur q cōfessio socij criminis nō facit fidem regulariter cōtra criminis socium immo nec indiciū: vt. l. j. §. diuus anto. et. §. cum quis latrones. ff. de questio. et. l. quoniā liberi. et ibi Barto. et Sali. C. de te-

ni.z.iiij.q.iij.Praeltes.in fi.ver.itē liberi.z Specu.in titu.de test.§ j. ver.item quod est socius.quod est pro maxime qñ agitur ad penā criminis:qz in criminalibus de-bēt esse ꝓbationes luce clariores ad cōdēnandum.l.sciant cuncti. C.de ꝓba.ij.q.viij.quisquis.z.c. sciant.licet eñ reuocatio prioris dicti facta fuerit ex interuallo vt dicit gl.in.d.§ licet.multomagis dicendum est quod eadem reuocatio debeat ex internallo admitti in eodē crimine qñ agitur de absolutione z cōuersiōe peccatoris dūmodo facta sit bono zelo zc.maxime:qz ꝑ istā interp̄tationē reuertimur ad regulam iuris cōmunis qua cauet quod materia absolutionis est fauorabilis: vt no.doc.in.d.l.sciant.z in.l.absentem.ff.de pen. ¶ Et tenendo istā opinionē cessat illud absurdū de quo supra diximus in princ.primae ꝯclusionis.vcz quod si reuocatio ista indistincte admitteret raro vel nulli reperirentur heretici qui penis corporalib⁹ vltimi supplicij punirentur:quia quotiescūqz reus videret iudicem paratum zc.nam secundū istam opi.hec facultas reuocādi est penitus sublata reo postq̄ȝ est tradit⁹ in manib⁹ iudicis secularis:vt.s.lati⁹ dictum fuit.ideo cessat ratio illa qz tūc non est amplius in facultate rei velle reuocare: vt diximus supra:nec ēt est i facultate sua qñ velit reuocare dū remanet apud iudicem ecclesiasticum nisi reuocet incontinenti:sed est in facultate iudicis ecclesiastici qñ velit admittere suam reuocationē: z penitentiā arg.eorum que habetur l.d.c.vergētis.ibi nisi illis qd cor reuertētib⁹ misereri quis voluerit zc.z.c.j.z.ij.q̄ cleri.vel vouen. ¶ Non obstat etiā tex.in.d.l.continuus.i p̄nc.qz ibi sum⁹ in cōtractu stipulatiōis qui perfici debet vnico cōtextu z de sui natura nō recipit dilationem alr̄s non diceretur factus vnico cōtextu si partes anteq̄ꝫ pficerēt recederēt ad extraneos act⁹.d.l.heredes palā §.fi.ff.de testa.l.iecta.§ dicebā.z q̄ not.ibi doc.ff.si cer.peta.z hoc est de substantia ipsius contractus quod responsio fiat incontinenti a presente presenti.l.j.§.qui presens.ff.de verb.obli. ¶ Et ideo dico quod aut aduerbia ista tēporalia sicut est cōtinuo:incōtinenti:mox:illico:z similia apponunt super actu mometaneo q̄ fieri debet vnico contextu nulla interueniente dilatione:neqz act⁹ extranei intercessione z significat tempus imediatum z nullam recipit dilationem saltim que ꝑoccupet extraneum actum et hoc modo intelligitur.d.l.cōtinuus.in p̄nc.z.l.heredes palā.§.fi.ff.de testa. Aut apponitur sup actu successiuo vel termino reiterabili q̄ req̄rit qñqz terminū ad deliberandū vt est aditio hereditatis vt.l.cū antiquiorib⁹.C.de iur.delib.z tūc recipiūt semp aliquam dilationē z interuallum tēporis quandoqz plus:qñqz minus s̄ȝ subiectā materiam.d.l.penul.C.depo.si.z.l.cū speciali.C.de iudi.z.l.si debitori.ff.eo.titu.z.l.si post tres.ff.siquis caut.z ibi per.d.Alexā.z ꝑ Bal. in.d.l.ij.C.de edic.diui adri.toll. z q̄tiescūqz esset icertitudo tp̄is: qz non esset limitatū nec specifice declaratum in iure statur arbitrio iudicis z illius declaratio

ni.d.l.j.§.fi.ff.de in.delib. ¶ Quibus non obstat etiam illud quod dicit Arch.in.c.vt comissi.eo.ti. lib.vi. dū declarat qui dicuntur sponte ad gratiā redire vbi cōcludit qd illi dicuntur sponte redire qui venerint infra tps gratie.licz testes p̄sonaliter siue corporaliter fuerint requisiti & pbationes cōtra eos nondum recepte fuerint si eni postea cōpareat inquisitus dicitur venire post tēpus gratie audītur ī suis defensionibus:sed volens errorem suum reuocare & veniā obtinere nō admittit ad gratiam:tamen idem Archidia.in fi. declarat dictum suum quod teribi non loquitur de talibus obedientibus quia si essent tales nō deberent post reuocationem incarcerari & sic videtur esse intentionis quod postquam illi incarcerantur post reuocationē quod reuocatio illa admittēda sit etiā post negationem: & receptionem attestationum ex quo incarcerantur post reuocationem loco penitentie & sic non videntur habere liberam indulgentiam in omnibus.vide Hostien.in sum.eo.ti.§. qualiter.per.aduerte tñ ex qbus remanet firma cōclusio. ¶ Ultimo pro complemento istius materie reuocationis hereticis dicas qd duplex est reuocatio & penitētia altera q̄ fit ad salutem aie dūtaxat in foro conscientie & altera vero que fit ad vtriusq3 salutem.s.anime & corporis. ¶ Prima enim indistincte fieri potest per quamcunq3 personam super quocunq3 crimine & quocunq3 loco & tēpore:vsq3 ad finem vite hominis viuentis:vt habetur in.c. firmissime extra eo.titu.dūmodo facta sit puro corde & spontanea voluntate de peni.distin.iii.c. perfecta penitētia.& c.i.x.iiii.di. cter. vel vo...c.super eo.de here.li. vi. ¶ Ex quo infero qd ista penitentia & reuocatio est generalis non solum ratione personarum & criminis:sed etiam ratione loci & temporis.d.c.super eo.in fi. vbi nota casum mirabilem qd heretico etiaz relapso in heresim qui debet igne vitam suaz abiq3 vlla spe venie finire:si emiserit penitentie signa manifesta non denegant sibi ecclesiastica sacramēta sicut confessio & eucharistia q̄bus humiliter ab ipso reo petitis nullatenus erūt sibi denegāda licet corpus sit oino peritaruz.ita est tex.expssus in.d.c.sup eo.in fi. ¶ Secūdo vero casu qn est penitētia & reuocatio q̄ fit gr̄a vtriusq3 s.aie & corporis & p vtriusq3 salute & ista nō est adeo generalis:sz specialis & restringit ad loca & tēpora de quibus supra & ista nūq3 competit relapsis.d.c.ad abolendaz.&.c.accusatus.extra eo.titu. etiam in antiquis.&.in.vi.

¶ Summarium.

1 Hereticus qui heresim abiurauit an ī suis bonis restituatur etiam fisco applicatis.

2 Gratia quam hereticus obtinuit a principe per modum indulgentie ad quid valeat.

3 Quantum condēnationis sniam ademit tantundem restitutionis tribuit.

4 Bona heretici fisco applicata et a fisco alienata an heretico restituto possint indifferēter vendicari.

5 Possidentis conditio preualet ceteris paribus.

Serto videndum est ex
quo diximus supra quod
bona hereticorum con-
1 fiscantur quero quid
si hereticus qui abiu-
rauit heresim et obtinuit restitu-
tionem bonorum suorum tamen repe-
rit bona sua fuisse per fiscum oc-
cupata an illa poterit a fisco re-
cuperare. dic quod sic si iudici vide-
bitur ut in d.c. vergentis in ver. his
tamen et extra eo. titulo et quo no-
ta quod restitutio bonorum que fit
reo postquam habuit gratiam criminis
et pene est arbitraria de iure cano-
nico quod secus est de iure ciuili
vt infra proxime dicam. ¶ Contra hoc
oppo. de. l. i. et. ii. C. de sent. pass. et
rest. nam in restitutione bonorum
que fit reo qui habuit gratiam cri-
minis et pene sunt multum atten-
2 denda verba rescripti gratie si-
quidem gratia fuit elargita a Prin-
cipe per modum indulgentie et sic per
verbum indulgemus aut per modum re-
stitutionis et per verbum restituo.
¶ Primo casu reus non dicitur re-
stitutus nisi ad vitam durataxat bo-
nis et fama apud fiscum remanenti-
bus. d. l. i. C. de sent. pass. ¶ Secun-
do vero quando per modum restitutio-
nis ad omnia censetur esse restitu-
tus. s. ad vitam famam et bona. d. l.
3 i. et. l. ii. C. de sent. pass. quia quan-
tum condemnationis sententia ademit tan-
tundem restitutionis sententia tri-
buit et restituit. d. l. fina. §. ii. et ibi.
Barto. et. ii. q. iii. §. quem. ¶ Solu-
tio dixerunt quidam quod in d. c. vergen-
tis restitutio fit a lege. sed in d. l.
i. et. ii. restitutio fit a Principe vi-
uente et sic ab homine et mitius
agitur cum lege quam cum homine.
l. cassius. ff. de arbi. ista solu. pare-
re videtur quia restitutio de qua in di-
cto. c. vergentis. fit ab homine qui
ab ipsa lege habet arbitrium non
autem ab ipsa lege principaliter et ime-
diate et ideo aliter dicas quod in resti-
tutione illa que fit de iure canonico
vt in. d. c. vergentis. consideratur prin-
cipaliter fauor anime et fidei et in
ea plurimum attenditur mentis
sinceritas et constantia in obser-
uatione et preseuerantia fidei catholi-
ce. d. c. vergentis in ver. ibi nisi illis
ad cor reuertentibus et abiurantibus
hereticorum consortium etc. et. d. c. i. et. ii.
de cler. vel vone. In alia vero que
fit de iure ciuili vigore. d. l. i. et. ii.
non attenditur fauor anime vel fidei
sed fauor largitatis et gratia ipsius
Principis et commodum temporale
et ideo ius canonicum quod principaliter
attendit ad salutem anime parum
curauit de bonis temporalibus
sed diligenter attendit ad id quod
erat maius periculum. c. vbi pericu-
lum. de elec. lib. vi. et propterea non
curauit quod certum disponere de
ipsorum bonorum restitutione sed illam
totam iudicis arbitrio demanda-
uit nec in ea curauit vel attendit
ad subtilitates verborum iuris
ciuilis: an restitutio ipsorum bo-
norum fuerit facta vel concessa
per verbum restituo aut per ver-
bum indulgeo sed qualitercunque
facta fuerit gratia bonorum ipso-
rum restitutio semper stat in ar-
bitrio iudicis. d. c. vergentis. c. ii.
pater. de testa. et. c. licet mulieres.
de iureiu. lib. vi. Ponamus enim
quod ipse reus omnia bona sua
vel saltem maiorem partem ipso-
rum lucratus fuerat ex fenore: quia
dum erat sub praua heretica pro-
fessione exercebat magnas vsuras
ex quibus maiorem partem substan-
tie sue composuerat dicendum ne

erit isto casu quod iudex ecclesiasticus debeat restituere bona dicto conuerso. dico quod nõ. vt no. Card. in Clemen. j. de vsur. et per Dyn. in regu. peccatum. de re. iu. lib. vj. Cum ergo iste due restitutiones sunt diuerse: et ex diuersis causis fiant merito debent diuerso iure censeri. l. papinianus exuli. ff. de mino. l. penn. ff. de calum. cum similibus. ¶ Sed quero re-
4 tentis eisdem terminis † quid si fiscus bona ista iam alienauerat et in priuatos vsus conuerterat i totum vel in partem contra quẽ habebit recursum iste restitutus et an poterit dicta bona ab ipsis possessorib9 vẽdicare. Respõd. distingue aut fisc9 bona p̄dicta alienauerat titulo lucratiuo. s. donationis: aut legati vel titulo oneroso. s. venditionis locationis emphiteosis et similibus. ¶ Primo casu aut bona illa fuerant acquisita ex fenore vel alio iniusto titulo: et nõ datur repetitio dicto reuerso ad fidẽ per not. doctrinam Card. in d. Clem. j. de vsur. et Dyn. in regula peccatum de regu. iur. lib. vj. ¶ Aut fuerunt iusto titulo acquisita et p̄culdubio poterit illa vẽdicare. d. l. ij. et que notat ibi Bar. in. iiij. colum. C. de
5 sent. pass. et resti. † ratio est. q2 iste tractat de dãno euitãdo illi vero possessores de lucro captãdo merito iste preferendus est illis. l. fi. C. de codicil. et in aut. de impoten. lucrat. describ. in prin. ¶ Secundo vero casu quando ex titulo oneroso illa vendicare non poterit: ratio est vna. quia isto casu vterq3 tractat de damno euitando et sunt pares i causa. et regula
6 est quod † in pari causa potior est cõditio possidentis. c. in pari. de regu. iur. lib. vj. alia ratio viget et melior: q2 cũ isti possessores emerunt a fisco: q̃ erat ver9 dñs dcõꝝ bonoꝝ. l. quisq3. et l. fin. C. ad leg. iul. maie. et l. arriani. C. de hereti. c. ad abolẽdã. in fi. et c. vergẽtis. extra eo. titu. et c. cum secundum leges. eo. titu. lib. vj. merito fuit in eisdem emptoribus translatum verum dominium ipsorum bonorum et possessio: ad quod iudex ecclesiasticus: aut superior restituendo bona isti conuerso nõ potest restituere nisi illa que sunt apud fiscu3 quoꝝ adhuc est dñs. alia vero que fuerunt alienata nõ põt amplius restituere absq3 consensu dominoꝝ et possessoꝝ. l. id quod nostrum est. ff. de reg. iur. fiscus eñ succedit in bonis ipsi9 rei tanq3 heres. vt. l. tutor. C. ad leg. iul. de vi. pub. et propterea potuit in eos verum transferre dominium. l. sed etsi lege. §. item si rem. ff. de petit. heredi. et Bart. in d. l. ij. in. iiij. col. ver. pro declaratione. et p̄pterea rei vẽdicatio nõ datur isti conuerso: quia illa non datur contra dominum qui possidet. l. mater. l. cum a matre. et l. a possidentibus. C. de rei vendicat. quomodo igit̃ poterit subueniri calamitati istius peccatoris ꝯuersi erit ne dicendũ quod oĩno perdat suum. dic ꝙ nõ: sed sibi subuenitur hoc modo: q2 datur sibi cõditio ex lege contra fiscum ad recuperandũ pecunias illas quas ex venditione dictorum bonoru3 acceperat: si extant: si vero non extant nulla datur repetitio: et ideo distingue sic secundũ Bar. in. d. l. ij. quod aut fiscus ex pecunijs quas accepit ex venditioni-

bus seu alienationib' dictoꝝ bo-
noꝝ fuit effectus locupletior: q2
verie fuerunt in vtilitatem fisci
aut non: quia forsan fuerũt furto
subtracte aut alio casu deperdi-
te. pmo casu fiscus tenet ad illa-
rum restitutionem: scdo vero nõ
tenetur fm qd decidit Bar. in. d.
l. ij. qué vide lati' exponit z decla
rat ibi hác mã3 p plures qõnes.

Summarium.

1 De heretico condẽnato z reuo
cato que pena sit imponẽda.
2 Clericus in ppetuum carcerem
detrudend' dz pmo degradari.
3 Pena perpetui carceris potest
hodie permutari.

1 Septimo q̃ro † an here-
tico pdicto post reuo-
catioñe heresis sit in-
iungẽda aliq̃ pena lo
co pnie postq̃ habue-
rit indulgẽtiã vite. dic q' sic. q2 in-
trudit in ppetuũ carcerẽ ad agẽ-
dũ ppetuã pniã3. c. excõicam'. el
ij. z ibi. glo. extra eo. ti. z. c. j. eo. ti.
2 lib. vj. ¶ † Et not. qd cleric' q in-
truditur in istũ carcerẽ debebit
prius degradari z deinde in ipso
carcere murari. ita dicit tex. in. d.
c. j. ibi perpetuo murandus zc.
quod videtur quid mirabile vt
postq̃ ecclesia admisit illũ ad pe-
nitentiã z reuocauit heresim pu-
blice medio iureiurando debeat
postea degradari vel si degrada-
tus erat remanere in eodẽ statu
puatus dignitate eccl'iastica sa-
cris ordinib' ac officijs z bñficijs
ecclesiasticis. q2 degradat' dz in-
habilis z incapax ad obtinẽdum
officia z beneficia ecclesiastica. c.
degradatio. in fi. de pen. lib. vj. et
not. per. d. Feli. in. c. non potest.
de re iudi. et hoc modo videtur
esse melioris conditionis laicus
q̃ clericus. q2 laico restituuntur
bona q̃nq3 vt. d. c. vergentis. eo.
ti. z supra late diximus proxima.
q. cogita tñ q2 videt satis durum
qd clericus per insignem penitẽ-
tiam nõ consequit aliud quã so-
lius vite beneficium: quã vitam
miseram ducet in perpetuis car-
ceribus. l3 perquã durum sit tñ
lex ita scripta est. d. c. penul. z. c. j.
eo. tit. in antiq̃s. z in. vj. ideo ser-
uanda est. l. prospexit ff. qui et a
quib. iõ dicit Abb. in. d. c. penult.
q'. satis est sibi si euadunt penam
mortis p ipsam reuocationem cũ
regulariter non soleat tolli pena
corporalis per penitentiam. d. l.
qui ea mente. z supradictum fuit
in prin. pcedentis. q. nihilomin'
3 dicit Abb. in. d. c. pe. quod † pena
istius perpetui carceris poterit
hodie permutari ex dispensatio-
ne z in alteram speciem conuerti
arbitrio superioris vt est text. in
c. vt cõmissi. §. necnõ. eo. ti. lib. vj.
qui ex eo dat facultas iudici per-
mutandi penam ipsius perpetui
carceris z not. q' est ius nouum
Bonifacij octaui qui mitigauit
rigorem iuris antiqui. Arch. tñ
in. d. c. vt commissi. in fin. dicit qd
clericus beneficiatus qui est pa-
ratus corrigi z corde non ficto re
uerti ad vnitatem christiane fi-
dei deponi nõ debet z per ɔ̃ns re
tinebit oia beneficia: et allegat
glo. que videt bene hoc pbare in
c. nunc aũt. xxj. distin. in ver. mar-
cellinus. in fi. tamen credo q' di-
ctũ Arch. z glo. pcedat quando
sponte z a principio quis reuoca
uit errorem pdictum: non aũt qñ
post negationẽ aut sniã3: q2 dice-
ret ɔ̃ tex. in. d. c. j. eo. ti. lib. vj. z gl.

in.d.c.excõicam⁹.el.ij.§.fi.q̃ iura volũt clericũ post reuocationem debere imurari.⁊ iõ limitãt vt.s.

¶ Summarium.

1 ¶ Suspitio an in materia here sis procedat.

2 Suspitio vel p̃sũptio an sit causa sufficiẽs ad cõdẽnationẽ:p̃cipue in atrocibus.

3 Hereticus p annũ absens ⁊ cõtumax an illius bonis fisco appli catis rediens ⁊ cõparens admit tatur ad sua bona ⁊ sui defensionem.

4 Excõicatus ob cõtumaciã an si p annũ fuit in eadẽ excõicatiõe ꝯtumax:poterit vt hereticus cõdemnari.

1 Octauo quero quid si aliquis fuit dep̄rehẽsus nõ in heresi exp̄ssa:sed in aliqua suspitiõe heresis an sit puniendus et qua pena.Respon.q̄ iura non imp̄rimunt contra istũ aliquam penam saltim a p̄rincipio sed mandant illum debere se sufficiẽter purgare aduersus notam illam et congrue docere de innocentia sua ⁊ bona fama que habetur inter fideles christianos ⁊ viros catholicos ⁊ ecclesiasticos ex quibus indicijs ⁊ p̄robationibus purgatur omnis macula istius peccati:que contra ip̄m fuerat obiecta:que quidem purgatio qñq3 maior:qñq3 minor:siue leuior requiritur f̄m grauitatem vel leuitatẽ suspitionis ⁊ cõditionẽ p̄sone:quã purgationẽ si ipse suspectus facere neglexerit 3 postq̄ monit⁹ fuerit ad illam faciendam erit excõicandus:a qua q̄dẽ excõicatione nisi se legitime purgando infra annum exemerit anno elapso vt ver⁹ heretic⁹ ꝯdẽnandus erit:⁊ eisdẽ penis hereticorũ puniendus.ita ad litterã dicit ter.in.d.c.excõicamus.el p̄rimo.§.qui aũt inuenti.extra eo.ti.

2 ¶ Ex quo nota casum istũ valde specialem qd̄ quis ex sola suspitione seu p̄resumptione dãnatur in atrocissimis criminibus contra regulam ordinariã iuris cõis que h3 quod in causis criminalibus debent esse p̄bationes luce clariores.l.sciant cuncti.C de p̄bat.c.pia.de excep.lib.vj.⁊.ij.q.viij.quisquis ⁊.c.sciant.sed tñ dic qd̄ suspitio ista ꝯtinuata in cõtumacia ⁊ in excõicatiõe p annũ est effecta adeo vehemẽs ⁊ violẽtissima ex q̃ dici põt qd̄ sit orta p̄sumptio iuris idubitata ⁊ p ꝯseq̄ns euidens p̄batio vt notat Bar.⁊ doc.in.l.si adulterium cũ incestu.in p̄in.⁊ i.l.qd̄ ait lex.ff.de adult.⁊ Bal.in.l.neq3 natales.C.de p̄bat.p Albert.Gãdi.in suo Trac.mal.in titu.de p̄sump.⁊ indicijs indubita.⁊ Ang.de are.⁊ q̄p̄lures alios modernos q̃s breuitatis cã nõ refero hic:dicã aliqua j.in vlt.li.glo.igit̃ in.d.c.excõicamus.§.qui aũt.quã Abb.ibi.multũ cõmendat ⁊ seq̄tur dicit q̄ iste non dicit̃ ex leui p̄sumptione dãnari sed ex violentissima que facit indiciũ indubitatum ⁊ p̄sumptionẽ iuris exp̄ssam q̃ vt dixi recipit incrementũ ex pertinacia illius qui stetit in excõicatione per annum ⁊ illius contumacia:qd̄ tñ contrarium apparet de iure ciuili †vbi si reus steterit per annũ ꝯtumax in non comparendo:ei⁹ bona annotantur ⁊ fisco applicãtur:qui reus si infra annum p̄dictum redierit comparens recu

perat bona sua ꝛ admittit ad se defendēdū.l.j.ꝛ.l.annus.ff.de re=qui.re.post annum vero rediens nō recuperat amplius bona:sed si vult se defendere admittit ad eius defensiones ꝛ nō condēnat absens.d.l.j.l.annus.et.l.fi.ff.de requi.re.et.l.absentē.ff.de pen.vi de glo.in.d.c.excōicamus.§.qui aūt.q̄ est valde notabilis q̄ in fine ponit alium casum non minus superiore notabilem.
4 ¶ † Quid si aliquis ex alio crimine quā heresis ꝓpter eius contumaciam fuerit excōicatus in qua excōicatione per annū induratus insteterit: an poterit vt hereticus condēnari:eo q꞉ substinuit excōicationem per annū.ꝛ concludit qđ de heresi cōdēnari non poterit:sed bene poterit cōdēnari de illo crimine pro quo fuerat excōicatus:q꞉ illa excōicatio retenta per annuꝫ indurato corde in illa contumacia facit illū haberi:pro cōfesso.vide Ab.qui hoc idem tenet in.d.c.excōmunicamus.in.ij.colum.

¶ Summarium.

1 Receptatores et fautores hereticorum quibus sunt penis affligendi.

2 Hereticoruꝫ receptatio omnino est interdicta.

3 Hereticis nemini licet aliquomodo vel quandocunqꝫ aliquid de bonis suis relinquere.

1 Dno videndum est de receptatoribus credentibus ꝛ fautoribus hereticorum quibus penis puniendi sunt.et breuiter dicas:quod ꝙprimum de ipsorum crimine constat declarandi sunt excomunicati:in q̄ quidem excomunicatione si ꝑ annum indurato corde insteterint nec se corrigere curauerint post annuꝫ efficiuntur infames vtraqꝫ infamia ipso iure notantur: ita quod si laici sunt erunt omnibus actis iuridicis incapaces et vt mortui reputantur:clerici vero hisdē criminibus notati si per annum vt supra in excōmunicatione insteterint:post annū omni officio et beneficio ecclesiastico sunt priuandi:nec mirandum est si grauioribus penis clerici puniunt ꝙ laici:quia vbi maior est culpa ibi grauior debet esse vindicta.ita dicit tex.ad literā in.d.c.excōicamus.el pmo.§.credētes.extra.eo.ti. ¶ Ex quo tex.not.qđ ꝓ eodē crimine grauius puniūt clerici ꝙ laici de iure cano.rōne predicta.
2 ¶ † Nota etiam qđ est omnino īterdicta receptatio hereticorū etiā si essent parentes:filij:fratres ꝛ similes:nec q̄s excusari pōt rōne sanguinis:vt dicit glos.l.d.c.excōicamus.§.credētes.
3 ¶ † Quinimo nemini lꝫ eis etiā.inter viuos:aut in vltima volūtate quicꝙ relinq̄re de bonis suis proprijs:ꝛ in euentū in quē post mortē alicuius inuētū fuerit qđ is in vita sua vł cā mortis aliq̄d ex bonis suis ꝑdictis hereticis reliquerit vel donauerit:vt hereticus damnandus:ꝛ declarandus erit etiam post mortem:cuius cadauer ꝛ ossa si in loco sacro sepulta reperiuntur exhumanda sunt ꝛ in prophanis locis proiicienda:nec cuiquam parcitur licet esset epūs:vt in.c.ij.qđ incipit siq̄s epūs.extra eo.titu. ¶ Contra ꝑdicta oppo.dum dicitur credentes debere excomunicari d.§.credentes.nam text.in.c.penul.§.fi.

eo.tit.dicit qd credentes debent eisdem penis sicut heretici puniri glos.in c.accusatus.§.si vero. co.titu.lib.vj.mouet istam.q.z tāgit difficultatem quam Abb.in d.c.excomunicamus.el primo.§. credentes.extra glo.reassumit:et tandē reddunt hanc solutionem quod in.§.credentes.el primo.illi receptātes erant ignari de illorum praua z dānabili intentiōe: sed putabāt illos esse bonos z catholicos viros:nec credebāt illorū erroribus:in.d.autē.§.credentes. c.excōicamus. el.§.co.tit.qd est penul.sciebant illos esse hereticos z credebāt ad vnguē illorū erroneis opiniōib⁹ z ppterea cū essent eadē labe polluti ideo vt heretici proprie sunt iudicandi. ¶ Uel dicas q dictio illa credentes in.d.c.excomunicam⁹.el primo.improprie ponit hoc est sciētes.quia illi scienter receptabāt hereticos non tn̄ credebant eorū erroribus:z ideo punitur leuioribus penis q̄ heretici in.d.vero.§.credentes lo.ij.ponitur proprie de credentib⁹.i.illis qui sciūt receptatos esse hereticos:z etiā quia eorū falsis opinionib⁹ firmiter credunt ideo puniūtur:vt heretici.vide apostill.d.zachar. super Abb.in.d.§.credentes.que aliter exponit illud verbum:sed mihi non placet.

¶ Summarium.

1 Suspect⁹ de heresi semel restitutus an z qn̄ dicatur in heresim relapsus et vt relapsus puniendus.

2 Ficta probatio an possit esse sufficiēs ad vltimū supplicū iducēdū.

3 Suspitio leuis z parua nō reddit suspectū hereticū vel relapsum.

4 Reuocatio heresis non debet esse morosa:z si sit morosa non est admittenda.

5 Relapsio i heresi₃ dupl'r ɔsideraṫ.

1 Decimo z vltimo queritur quidam fuit habitus suspect⁹ de heresi z facta canonica purgatione arbitrio episcopi heresim abiurauit:deinde post tēpus aliquod deprehensus fuit in expressa heresi queritur an iste habeatur pro relapso z puniēdus sit vt relapsus iuxta not. in.d.c.ad abolendam in fi.vel sit admittendus ad defensiones et pniam ac si nunq̄ fuisset habit⁹ pro suspecto.vt.d.c.ad abolendā. in princi. Respond.tex.in.d.c.ad abolēdā in fi.videtur velle quod indistincte puniatur vt relapsus tex.aūt in.c.accusatus.in princ. eo.tit.lib.vj.aliter dicit distinguēdo z meli⁹ qd:aut suspitio pp̄ter quam ille abiurauerat heresim erat grauis z vrgēs vt q: insurrexerat ex grauibus z vrgentib⁹ indicijs z verisimilibus z isto casu iudicatur vt relapsus:z eisdē penis punitur absq̄ vlla defensione.ita dicit tex.in.d.c.accusatus.in prin.z rō est:q: per hāc secundā dep̄hēsionē exp̄ssa₃ declaraṫ animus illius quod prima vice fuerit in mala opinione cōtra fidem xp̄i:in qua semper presumitur cōtinuasse vsq̄ ad secūdā deprehensionē.ita dicit tex.in.d. c.accusatus.in prin.ibi quadam iuris fictione censetur esse relapsus.que quidē fictio siue p̄sumptio est iuris z de iure cōtra quā non admittitur probatio in contrariū.vt not.doc.in.c.afferte.de presumpt.et.l.quod ait lex.z.l.si

adulteriū cū incestu. ⁊ ibi Bart. ff. de adul. ⁊. l. filiū diffinimus. ff. de his q̄ sunt su. vel ali. vi. l. nō est verisimile. ff. quod met. cau. et per Bal. in. l. neq̧ natales. C. de
2 proba. ¶ Ex quo nota casum valde singularē q̄ in criminibꝰ atrociorbꝰ quis punitur vltimo supplicio ꝓpter fictas ꝓbatiōes cōtra regulā. l. sciant cuncti. C. de ꝓba. et. ij. q. viij. q̄squis. ⁊. c. sciāt. et vide supra que dixi. q. vij. ita colligit ex tex. ⁊ glo. in. d. c. accusatus in princi. idē sentit Abb. in c. excōicamus. el primo. in glo. in ver. condēnentur. extra eo. tit. q̄ alꝰ potuisset per penitentiā euitare penam: sed tu dic q̄ non punitur ibi ꝓpter fictas ꝓbatiōes imo ꝓ veras ⁊ expssas ex quo fuit dephensus in heresi ⁊ ꝓptera punit vltimo supplicio: sed illa prior suspitio hoc operat q̄ p̄sumit siue fingit esse relapsus: ex qua fictione siue p̄sumptione denegatur sibi facultas reuocādi ⁊ abiurandi heresim ⁊ hoc est q̄ in effectu operat illa suspitio.
3 ¶ Si vero suspitio ꝑ qua priꝰ abiurauerat heresim erat leuis ⁊ parua tunc non habetur vt relapsus: sed est ac si nūc prima vice peccasset nec denegabitur sibi reuocatio ⁊ abiurationis beneficium: vt possit penas mortis eui-
4 tare: vt. d. c. accusatus. §. j. ¶ Et nota q̄ isto casu teneo q̄ istiꝰ reuocatio nō sit admittēda nisi incontinēti fiat postq̄. fuit deprehēsus in heresi ꝓpter illā priorem suspitionē q̄ nō caret suspitione relapsi ⁊ in hoc vertit satis arbitriū iudicis qn̄ velit reuocationē ipsam admittere de quo dixi. s. eo. q. v. in fi. vbi etiā tetigi verbā de hoc: quod nota ꝑ declaratione eoꝝ que dixi ibi. pro quo facit q̄ habetur in. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. ⁊. l. quis sit fugitiuus. ff. de edil. edic. et hoc est quod dicit tex. in. d. c. accusatus.
5 §. j. ¶ Et nota vnū in hac materia relapsionis quod nō solū q̄s dicitur relapsus in heresim si in eadem specie heresis bis peccauerit: verū etiā si in diuersis speciebus inciderit: q̄ in hac materia non attendit modus siue species peccādi: sed cōsiderat effectꝰ violationis fidei ad quā oēs species heresis tendunt. vide tex. in c. pen. in prin. extra eod. titu. ⁊ ibi Abb. ¶ Et ex his reddit expedita tota materia heresis ⁊ primꝰ iste liber iuxta intentionē meam quātū ad penas iudiciales: si tñ queris pleniorem habere notitiā de p̄missis crimine ⁊ illiꝰ speciebꝰ mēbris et capitulis vide ꝑ Theologos in locis. s. notatis. in. ij. q. in fin. ad quoꝝ doctrinas et rectū iudicium sancte matris ecclesie quo ad p̄missa ⁊ alia que fidem ipsam cōcernūt: tam dicta quā dicēda semper me refero.

¶ Liber scd's de Sortilegijs.

E quum est vt post heresis tractatū subijciamus tituluz ⁊ materiā Sortilegiorum que sepiꝰ ex illa descendunt vel cū ea habent participationē talem quod sapiūt heresim manifeste: et propterea rei ipsius criminis eximini inquisi-

fortis heretice prauitatis quandoq; subyciuntur: ⁊ eisdem hereticorum penis cruciantur. vt in. c. accusatus. §. sane. de here. lib. vj. deuenio nunc ad materiam.

¶ Summarium.

1 ☞ Sortilegium generaliter captum quid sit.
2 Sortilegi sunt hūani gñis inimici ⁊ humane salutis hostes.
3 Sortilegi proprie sumpti qui dicantur.
4 Sortilegiorū spēs cōtinētur sub verbo noxia.
5 Sortilegorum professio dupliciter consideratur.
6 Sortilegiū vnde dicatur.
7 Sors multis modis itelligi pōt.
8 Sortilegiū a quibus sit inuētū.

1 Primo enī quero † qd sit Sortilegiū generaliter sumpto vocabulo pro omni specie superstitionis. Respon. ¶ Sortilegiū est superstitio quedā illusoria et summe noxia qua vtitur homo Demonis ministerio: vt habetur. xxvj. q v. in sum. ⁊. xxvj. q. ij. qui sine saluatore. vbi de hoc. l. nemo. ⁊. l. multi. C. de malefi. ⁊ Matth. ⁊. s. Tho. in scda secūde. q. xcv. ar. ij. in tit. de superstitio. ⁊ not. in. c. j. et. ij. de Sortil.
2 † et ideo sortilegi diuinatores et malefici huius diabolice religionis professi dicuntur hostes humane salutis ⁊ humani generis inimici. l. et si excepta. ⁊. l. fina. C. eo. tit. Quero nunc quis dicitur proprie sortilegus tert. enī. xxvj. q. j. c. sortilegi. dicit qd.
3 ¶ † Sortilegi pprie hi sunt qui sub noīe ficte religionis p quasdam quas sanctorum seu apostolorū vocāt sortes diuinationis sciētiā profitentur: aut quarundam scripturarū inspectione futura promittunt. ex quo tex. not. quod isti sortilegi et incantatores sub falso quodā ⁊ ficto religionis nomine sanctorū vel apostolorū sua cōficiunt sortilegia: et hinc est quod isti incantatores ⁊ maxime mulieres in suis sortilegiis ⁊ incantationib9 vt vulgariter dicit sepius dicere iubēt per maleficiatum aut infirmū Aue mariā vel Pater nostrū: aut alias similes orationes ad deuotionē alicuius sancti apli vel martyris: vt sub illorū sanctorū apostolorū vel martyrum deuotione ac ꝑsidio opus quod ꝯficiunt videatur ministrari: nihilominus omnia illa sunt falsa ⁊ ficta: ⁊ non ad verā deuotionē seu intercessionē illius sancti apostoli vel martyris dicuntur seu vouentur: sed sub illa falsa religionis demōstratione oīa opa predicta arte et presidio demonis conficiunt ⁊ sub illius deuotione vonēt de quibus tum latius. j. dicemus. q. v. ⁊. vj. tert. tñ in. d. c. sortilegi. videt ponere solū diffinitionē istius verbi sortilegi stricto sumpto vocabulo qd denotat dūtaxat speciem diuinandi: et sic sortilegia diuinatoria. Ego aūt large sumo hoc verbum sortilegiū siue sortilegū pro omni specie superstitiosa: siue malefica siue amatoria siue diuinatoria sit: vt. s. dixi in pn. q. qm sunt tot diuersa noīa ritus et spēs istius diabolice religionis quod nimis longū esset velle cuiusq; suam ponere diffinitionē: ⁊ ideo sub hoc noīe sortilegij siue sortilegi olm maleficorū ⁊ diuinatorū sectas comprehensas habere volo tāq̄

sub vno genere comprehendens
sub se omnes & singulas species
ipsorum maleficiorum in substã-
tia differentes prout requiritur
de essentia vere diffinitionis. fm 8
Barto.in.l.j.ff.de testamẽ.& dixi-
mus supra tit.primo in prin.illa
enim diffinitio est bona respectu il
lius sortilegij spãlis de quo ibi.s.
diuinatiui:sed volẽdo ponere dif
finitionem sortilegij que compre-
hendat omnes pfessos cuiuscũq;
sint speciei sub eadem generali
diabolica religione dicẽdũ est sic
4 qđ. ¶ †Sortilegus ppriie is est q
diabolicã religionẽ professus est
& noxia queq; supstitiosa aut elu
soria demonis instructione com-
ponit.et fm hanc diffinitionem
oẽs spẽs sortilegiorũ continẽtur.
sub verbo noxia continetur spẽs
amatoria & venefica vt infra la- 1
tius dicit. sub verbo elusoria cõ-
tinetur diuinatoria species.sub 2
verbo supstitiosa sortilegia que
fiunt ad sanandũ maleficiatos:
vt.l.nemo.&.l.multi.&.l.eoꝝ.C.de 3
mal.& math.c.ij.de sortil.xxvj.q.
5 v.sortes.&.c.seq. †Istorum autẽ 4
professio duplex est vna tacita:al
tera vero expressa:de quibus ad
plenum dicetur infra eodem in 5
iij.q.& vide in sum.conf.in tit.de
6 sortil.q.ij.& per totum. ¶ †Sorti 6
legium aũt dicitur a sorte que in 7
hac materia accipit p arte diui 8
7 nãdi.xxvj.q.v.sortes.eadẽ cã.q. 9
iiij.c.fi. ¶ †Sors igitur hoc no- 10
men accipit qñq; p fortuna.vt
in aut.vt oẽs obed.iud.puin.§.i
arripiãt.circa fi.sumit etiã p cõ-
ditione humana:& pluribus alijs
modis de qbus per glo.in pem.
Cle.in ver.sortis.et.l.milites.in
ver.sortẽ.C.de testa.milit.& habe
tur in.l.ij.C.cõia deleg.& in.l.sed
cũ ambo.ff.de iudi.vide.d.Fede.
de sen.in cõsil.cclxxviij.quod in
cipit.dñe reuerẽde.vbi plene exa
minauit quid sit sors. ¶ †Queri
posset etiam a quibus fuerũt in-
uenta hec sortilegia:& qui fuerũt
primi qui illa introduxerunt in-
ter hoies? dic qđ populi persi ce-
teris curiosiores noscere ea que
natura humana per se ipsam fa-
cere nec docere põt.xxvj.q.iiij.c.
igit genus.& quid sit sortilegiũ.&
qd sint sortilegi vide Archi.in.c.
accusatus.§.sane.de here.lib.vj.
et in summa cõf.in tit.de sortile.
q.ij.&.iij.hostiẽ.et Rayn.in sum-
ma eo.tit.& sctm Tho.in sum.se-
cũda secunde.q.xcv.in tit.de su-
persti.ver.ad quartũ dicendum.

¶ Summarium.

Sortilegiorũ tres sunt spe-
cies principales.
Sortilegus seu maleficiatus nõ
curatur nisi ab eiusdem artis pe
rito et professo.
Ars medicine nõ operat in sorti-
legia:qr diabolus illorũ autor ẽ.
Remedia arte diabolica malefi-
ca et dãnabili disciplina adhibi-
ta nõ sũt a iure ciuili reprobata.
Diuinatio est pncipalis species
sortilegij.
Diuinationũ gña sunt quatuor.
Diuinatores multiplr nũcupãt.
Nigromantia vnde dicatur.
Demones dñr sanguinẽ amare.
Sortilegia amatoria et venefica
eque puniuntur.

SEcundo quero † quot
sunt sortilegiorũ spe-
cies. Respõ. qr multe
sunt ac diuerse scdm
diuersas hominũ p-
fessiones et formas quibus illa

conficiunt: principaliores vero et magistrales sunt tres. s. Diuinatiua. Amatoria. et venefica. ¶ Prima itaque dicitur diuinatiua per quam isti sortilegi vsurparunt sibi nomen diuinatoris per quam futura quedam presentia vel preterita nobis ignota vaticinari conantur. xxvj. q. v. non oportet. et l. nemo. C. eo tit. de malef. etc. ibi diuinandi curiositas etc. et secundum hanc speciem sortilegium proprie et strictissime sumitur quia dicitur a sorte que in hac materia sumitur pro arte diuinandi. vt supra dictum est. et hoc modo sumpsit tex. hoc verbum in. c. sortilegi. xxvj. q. j. Et Jo. lec. in sum. con. in tit. de sortil. et diuin. q. ii. in fi. dicit quod triplex est genus diuinationis quorum primum est quod fit per manifestam demonum inuocationem quod pertinet ad nigromanticos. Secundum autem est quod fit per solam considerationem dispositionis vel motus alterius rei quod pertinet ad augures. Tertium est dum facimus aliquid: vt nobis manifestet aliquod occultum quod pertinet ad sortes: et ista duo vltima fiunt per tacitam demonum inuocationem: vt ibi dicitur. sub quolibet vero istorum generum diuerse sunt species. vt ibi not. et dicetur infra hac. q. colum. q. ver. redeo nunc etc. ¶ Secunda vero species sortilegiorum ea est que dicitur amatoria quia fit propter amorem libidinosum: et vt plurimum ad flectendum pudicos animos ad libidinem: tam mulierum quam virorum: sed frequentius mulierum. vt. l. eorum in prin. C. eo. tit. et l. iij. §. hec adiectio. ff. ad leg. cor. de sica. l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pen. vbi fit mentio de poculo amatorio de quo latius dicemus. j. eo. tit. xij. q. et quod si ex poculo huiusmodi forsan male compositovel indispo site sumpto fuerit secuta mors absorbentis qua pena ministrator ille qui exhibuit potandum puniantur de hoc latius dicet ibi. et etiam videbimus qua pena puniantur quando non fuit subsecuta mors: sed alius turpis effectus de quo infra. q. xj. ¶ Tertia sortilegiorum species est illa que dicitur venefica siue malefica. et ista est ceteris perniciosior et magis odiosa propterquam multa mala proueniunt et diuerse fabricantur infirmitates: morbi: et calamitates in humanis ac brutorum corporibus et quibus mors sepius causatur quidam enim hac specie malefica polluti cito pereunt. et hoc euenit quotienscunque compositio illa malefica est valde atrox et plurimum veneni habet in se quod qualiter fiat infra dicetur. quandoque vero non tam cito mors prouenit: sed post longas luctuosas querelas: et lachrymabiles fletus persone maleficiate corpus paulatim conteritur: virtus debilitatur ita quod demum perit: et propterea species ista solet dici malefica quia semper tendit ad malum. l. eorum. i prin. et l. multi. C. eo. tit. et ideo non immerito lex vocat istos humani generis inimicos: quia semper quasi tendunt ad hominum necem et destructionem: et quandoque sola carminis potentia interimunt absque vllo veneni haustu: vt dicit S. Aug. l. li. x. de ciui. dei. cuius dictum insertum est. xxvj. q. v. c. nec mirum. §. magi. l. et si excepta. in princi. C. eo. titu. et alibi appellantur hostes communis salutis l. finali. in princi. C. eodem titulo. ¶ Quidam vero reperiuntur qui eadem professione muniti et malefi-

... arte eruditi supradictas infirmitates & maleficas pollutiones ex languentibus corporib⁹ auferũt & corpora ita grauiter turbata breui tẽpore sanant: quib⁹ pro medelis & remedijs ipsoꝝ curas conficiunt & maleficas illas pollutiões remouẽt referre nephas
2 est: †nec putes q̄d cure hmõi fieri soleant absq̄ scientia malefice artis et demonis instructione: q: malefice ille pollutiones destrui non solent nisi per eiusdem artis magistros vel qui sint diabolice professionis bene instructi: aut quo quomodo participes q: maleficia ipsa absq̄ demonis ministerio & suffragio tam rebus ipsis q̄ꝫ verbis cõmuniter inferi non solent in corporibus pariter nec tolli. et hoc est q̄d dixit sanct⁹. Aug. in lib. de ciui. dei prout refertur. xxvj. q. v. nec mirũ. in fi quod huiusmodi remedia & medelas ars nõ cõmẽdat medicoꝝ quippe q:
3 illa nouit. †medicina enim naturalis & olum physicorũ & cyrugicoꝝ ars tota cõiter non sufficeret ad sanandũ corpora ipsa & remouendum dictas pollutiones que demonis opera: & ingenio in dicto corpore fuerunt inserte: eadẽ igitur artis pitia et suffragio equum est vt tollantur: q: cuius est condere eiusdem est soluere cuius est cõdẽnãdi facultas eiusdẽ est & absoluendi libertas. l. condẽnare. ff. de re iudi. & l. nemo qui cõdẽnare. ff. de reg. iur. Et nihil taꝫ naturale est quam eodem genere quodq̄ dissolui quo colligatũ eẽ reperitur. l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. Non nego tamẽ quod si egritudines ipse ex rebus dumtaxat naturalibus causantur pra ta veneni quod ex rebus etiam naturalibus contrarijs tolli nõ possint obq̄ꝫ demonis operatione si homines per se aut naturali scientia hec scire possent & naturalium virtutes & potentias ita subtiliter cognoscerent sicut demon: q: ea que mediantibus naturalibus proueniunt mediantibus et cõtrarijs naturalib⁹ tolli necesse est per ea que prime diximus: sꝫ q: istoꝝ naturalium virtutes & potentie homini vt plurimũ sunt ignote taꝫ in specie quã in genere in arte medicine: & demon q̄ subtilissim⁹ est & pfectissimus naturalis virtutis cognitor melius ceteris oia ista nouit nec vult illa posse cognosci nisi per illos q̄ sub sua fide diabolicã religionẽ pfitent: & ppterea vulgariter dicim⁹ quod maleficia & egritudines hmõi non possunt cõiter tolli per medicos naturalis medicine peritos: sed solum p istos magos & incãtatores qui sub eadem professione morantur et qui maleficia ipsa facere solent & possunt illimet eadem destruere et tollere possunt arte & instructiõe demonis: vt supra. & habetur per sanctum Thom. in secunda scđe q. xcv. arti. vj. & l. coꝝ. §. fin. C. eo.
4 tit. †sed nota quod de iure ciuili remedia ista nõ sunt dãnãda: & hi q̄ dicta remedia faciunt & sanant lãguores p̄dictos nulla pena puniunt de iure ciuili licet id agãt arte malefica & damnabili disciplina: vt est tex. in. d. l. coꝝ. §. fi. C. eo. titu. tamen de iure canonico nõ licet aliquo mõ hoiem maleficiatum contrarijs maleficijs liberare. xxvj. q. vlt. admoneant de quo tamen latius dicem⁹ infra

ti. xv. ¶ Sequitur modo: vt videa mus de aliis speciebus sortilegio rum que sunt quodammodo spe- cies subalterne ad illas de quib⁹ supra que in veritate potius vi- deantur respicere finem ꝛ effectū ipsorum sortilegiorum quam prin cipium: infrascripte vero respi- ciunt finem principium ꝛ mediū: ꝛ iste diversis nominibus nuncu- pantur secundum diversos mo- dos ꝛ formas quibus conficiun- tur et eisdem nominibus appel- lantur eorum magistri ab ipsa
5 eorū arte cognominati. ¶ †Re- deo nunc ad primam speciē que est divinativa que inter ceteras obtinet principatum in qua plu- res homines communiter deci- piuntur atqꝫ incidunt quam in aliis: quia natura humana ꝛ illo rum maxime qui sunt curiosi na- turaliter appetit scire q̄ maiora sunt naturali sciētia ꝛ humano intellectui occulta nimis. ¶ Et ideo videmus quod communiter isti sortilegi nigromātici magi et similes quotiescūqꝫ volūt operi- bus ꝛ superstitionibus suis fidē adhiberi licet extranei sint ꝛ pe- nitus ignoti aliqua que ex prete- rito alicui acciderant eidem ad unguem prout evenerant referre solēt quorū relationes: q2 sapiunt veritatem alliciunt hominum mentes ad credendum sibi etiā ea que falsa sunt omnino ista fuit sententia. S. Augustini in lib. x. de civita. dei relata per sacros. Canones in. c. nec mirum. §. nul- lum suffragiū. xxvj. q. v. sub hac enim spē plures militāt magistri: et omnes fere malefici profitent
6 artem predictam. ¶ †Pro cuius evidentia sciendum est quod di- vinationum quatuor sunt gene- ra sive species: sicut q̄tuor sunt elementa. Primum videlicet geo mantia que fit in elemento ter- ret a geos quod est terra: et man- thos. i. divinatio. Hydromantia que fit in aqua ab hydor: quod ē aqua. Pyromantia que fit i igne: a pyr: quod est ignis et aeriman-
7 tia que fit in aere† hinc dicti sūt Geomanti: Hydromanti: Pyro- manti: ꝛ Aerimanti: qui artes ip- sas profitentur: vt exponit text. xxvj. q. iiij. c. igitur genus. in prin. que verba fuerūt assumpta ex di- ctis sancti Aug. i lib. de nā demo num et Host. in sūm eo. ti. in pn. Quorū q̄dā ex ipsis professoribus appellātur. ¶ Divini sic dicti q̄si deo pleni. Isti em̄ divinitate se eē plenos simulāt ꝛ astutia quadā fraudulenta hominibus futura coniectant. ¶ Alii dicuntur In- cantatores ꝛ hi sunt qui artē ver- bis tantum peragunt: ꝛ est quan doqꝫ tāta istorū potentia carmi- nis vt verbis suis absqꝫ aliquo veneni haustu occidunt: vt habe- tur. xxvj. q. v. c. nec mirum i prin- cipio. ¶ Quidam alii sunt Arioli sic dicti: quia circa aras ydolo- rum nepharias preces emittunt ꝛ funesta sacrificia offerunt: qui- bus celebritatibus demonum re sponsa suscipiunt. ¶ Alii dicūtur Aruspices quasi horarum inspe- ctatores. hi em̄ observant tempo ra dies horas ꝛ momēta ex quorū observantia bona vel mala futu ra predicunt: hi etiam intestina pecudum inspiciūt ꝛ ex his futu- ra pronosticant. ¶ Alii sunt Au- gures qui volatus aviū et voces intendunt: inde dicitur auguriū quasi aviū garrium. ¶ Alii dicū-

tur Phitonissi q̄ q̄dā religiōe dia
bolicā ꝓfessione sectāt̄: a Phito-
ne.i.apolline dicti q̄ auctor fuit
artis diuinādi. ¶ Alij sunt Astro
logi qui in astris vaticinantur:
an vero sit hodie permissa vati-
cinatio per astrologiam dicetur
infra.q.sequen. ¶ Alij dicuntur
Genethliaci sic vocati propter
nataliciorū considerationes.isti
enim capiunt diem natalis ꝛ ho-
ram alicuius ꝛ per.xij.celi signa
syderumq̄ cursus calculantur:
et predicunt felices: et infelices
futuros euentus ꝛ mortem quan
doq̄. ¶ Alij demum sunt Sali-
tores sic dicti: quia dum cui-
quam membri aliqua pars sa-
lierit aliquid exinde sibi prospe-
rum: aut infelix significari pre-
dicunt. hec omnia declarantur
per text. in.d.c.igitur genus.que
tamen non pro doctis viris: sed
pro iunioribus et rudibus re-
ferre placuit quibus superaddo.
¶ Nigromanticos qui per Ni-
gromantiam vaticinantur quia
videntur eorum incantationibꝰ
ꝛ coniurationibꝰ resuscitari mor
tui quibus per dictos nigroman
ticos fiunt interrogationes: et
illi ad eorum interrogata respon
8 dere † sic dicti a nigros siue ni-
gron grece: quod latine dicitur
mortuus ꝛ mantio.i.diuinatio:
ꝛ vt plurimum quando hec fiunt
ipsi magistri adijciunt sanguinē
9 cadaueri.† quia demones dicun-
tur amare sanguinem ꝛ propter-
ea quotiescunq̄ fit nigromantia
cruor aqua miscet̄ vt demōes co-
lore sanguinis facilius ꝓuocent̄.
hec habentur in.c.nec mirū.xxvj.
q.v.in.§.nigromantici que pro ty
ronibus similiter adiūcta fuere.

¶ Videndum est modo qui sunt
professores: siue magistri qui in se
cunda ꝛ tertia specie sortilegiorū
militare solent.ꝛ breuiter dicas
quod hi q̄ sunt professores artis
amatorie ꝛ in illa sortilegiorum
specie militant ijdem in venefica
specie ꝓfitentur ꝛ isti appellant̄
magi.s.qui artem magicam profi
tentur: vt dicit textus in.l.eorū.
in princi.C.eo.titulo.ꝛ.d.c.nec mi
rum.§.magi.ꝛ isti sunt qui vocan
tur etiā malefici ob facinorū ma
gnitudinē: vt dicit tex.in.d.§.ma-
10 gi. Jus enī ciuile † istos vtriusq̄ ar
tis magistros equiparauit tam
in factura quam in penis.s. illū
qui conficit sortilegia amatoria:
ꝛ sortilegia venefica: ꝛ vtrūq̄ pa-
riter eadem pena puniri iubet: vt
d.l.eorum.in princi.ꝛ.l.siquis ali
quid.§.qui abortionis.ff.de pen.
an idē sit de iure canonico quod
eadē sit i vtroq̄ pena statuta aut
diuersa dicemus: infra eo.x.q.
¶ Sunt quidā qui dicuntur in-
cantatores qui sola potentia car
minis perstringunt hominum vi
tas: isti solēt vt plurimum in ter-
tia militare: ꝛ quidā alij q̄ supra
in prima specie expressi sunt. in
hac tertia sepius se exercent: vt
sunt Arioli qui in eoꝝ sacrificijs:
ꝛ imolationibus adiungunt quā
doq̄ imagines cere: vel crete re-
cētis ꝛ illas iuxta feruentissimū
ignem apponunt vel acubus ea-
rum capita vel latera perforant
baptizant: ꝛ quā plura alia tur
pia faciunt: que conueniūt tertie
speciei vt latius infra dicetur in
sequen.q.ꝛ Nigromantici simili
ter sepius solēt in tertia specie la
borare de quibus similiter dicet̄
tur infra in.d.q.sequen.

¶ Summarium.

1 Sortilegia multe fiūt modz.
2 Sortilegorum professio duplex.
3 Sortilegij professio tacita qualiter fiat.
4 Sortilegij professio expressa dupliciter consideratur.
5 Sortilegij professionis expresse modus et solennitas.
6 Sathanas summopere cupit adorari.
7 Sortilegi vtūtur venenorum cōpositione.
8 Deus nullam recipit temporis distinctionem.
9 Thesauri an arte diabolica possint inueniri.
10 Astrologi chiromati et silēs q̄ futura predicūt an pena sacrilegij puniantur.
11 Sortilegia tam amatoria q̄ venefica dupliciter fieri dicuntur.
12 Sortilegia quo mediāte vel qua vi operentur.
13 Sortilegium amatorium non cadit in inuitum.
14 Sortilegium amatoriū requirit puram et liberam voluntatem.
15 Amor non potest in inuitum cadere.
16 Sacramenta ecclesiastica an effectiue possint in sacrilegijs concurrere.
17 Sacramenta ecclesiastica cuius sint efficacie.
18 Demones magicis artib⁹ aduocati signis: ritibus ꝛ carminibus ipsorum magorum etiam inuiti comparere coguntur.
19 Acharon nomen est diaboli.
20 Sortilegium maleficum quid sit ꝛ cuius sit efficacie.
21 Venena quare et quando dicantur bona vel non mala.
22 Venena mala que dicantur.

1 Tertio quero † quot
modis sunt sortilegia loquendo de oi
specie: vt supra. Respōd. multis: ac va
rijs modis fieri pos
2 se. ¶ † Pro cui⁹ itelligētia sciēdū
est q̄d duplex est sortilegoꝝ ꝓfessio tacita. s. ꝛ exp̄ssa intelligēdo de
3 ꝓfessis cuiuscūq3 speciei. ¶ † Tacita eñ ꝓfessio ē ꝓmissio q̄dā quā
q̄s facit alteri ꝓfesso de obseruādo q̄ sibi mādauerit sub ꝓmissione: q̄ grādia faciet: ꝛ mirabilia i vita sua cognoscet futura: ꝛ multa alia his similia dūmodo fidez catholicā abijciat: ꝛ oia ecclesiastica sacramēta pessūdet: ꝛ totis ei⁹ virib⁹ adherebit cultui ꝛ obediētie sui magistri ꝛ illū tāquā verū principē adorabit cultum vere adorationis sub idoloꝝ forma sibi p̄stādo ꝛ alia huiusmodi turpiora pacta: ꝛ cūcta opera ꝑ ip̄m faciēda sub illi⁹ nomine ꝛ deuotiōe ꝯficiet: ꝛ ista dicit tacita ꝓfessio: q2 nō fit ꝓp̄e cū demone s3 cū ministro demonis ꝛ i q̄ nulle interueniūt solēnitates extrisece q̄ interuenire solēt i exp̄ssa ꝓfessiōe sicut ē solēnis stipulatio fides p̄stita ꝑ iuramētū: de obseruātia ꝓmissorū: itē homagiū ꝛ fidelitatz ꝓmissio erga demonē vna cū postergatione ꝛ oimoda diuisiōe fidei christiane ꝛ alijs q̄ i ea reqrūt: vt i. c. q̄ sine saluatore. xxvj. q. ij. ꝛ vid sum. ꝯfes. eo. t. q. iij. ꝛ. vj. vbi fit mētio d̄ vtraq3 ꝓfessione ꝛ pacto habito cū demone. s. tacito ꝛ exp̄sso: ꝛ eo. ti. q. x. i fi. quā submissionē ip̄e demon postea ratā h3: ꝛ reddit se facilē i obseq̄ndo volūtati: ꝛ appetitui illi⁹ sicut alioꝝ q̄ facto oia sortilegia sicut exp̄sse ꝓfessi fabrica

re incipiūt vt ibi not.⁊ notat etiā
ꝑ quendā modernū Theologū in
quodā suo tracta.de strigi.mag.
demon mirand.lib.j.c.iiij.⁊.l.ne-
mo ⁊.l.eoꝝ i pn.C.eo.tit.⁊ i.c.ij.de
sortileg.vbi dicit de illo q̇ aspicie
bat in astrolabio ꝓ inueniendis
furtis.⁊ de hac tacita professione
videtur etiā meminisse tex.si be
ne considerētur verba sua in.d.
c.nec miruꝫ.§.nigromantici ver.
ad hec oia.vbi post narrationem
certorum remediorum que fiunt
erga maleficiatum pro salute cor
poris subiungit textus hec om-
nia fieri arte demonum ex qua-
dā pestifera societate hominuꝫ ⁊
4 angelorū maloꝝ exorta. ¶ †Alte
ra vero dicit professio expressa: ⁊
est illa que fit expresse cum pro-
prio demōe: ⁊ ista est duplex. Una
que dicitur solemnis siue publi-
ca : altera que dicitur priuata.
Solemnis eniꝫ ⁊ publica: est illa
que fit cum demone dum publi-
ce residet in solio maiestatis mo-
re Principis: quando fiūt vniuer
sales congregationes omnium
strigarum ⁊ maleficiorum nigro-
mantū cuiuscūq; generis ꝓfesso-
ruꝫ certis nocturnis horis locis:
⁊ temporibus demonis arbitrio
constitutis vbi vniuersis astanti-
bus fit ista professio. ¶ Priuata
vero est illa que fit cum ipso de-
mone pacto expresso cum iura-
mento: vt infra : citra tamen so-
lemnitates: ⁊ hominum multi-
tudinem: vnde contra istos dici-
tur Esa.xxviij.c. Dixistis percussi
mus fedus et cum inferno feci-
mus pactum. ⁊ de hac fit mentio
in sum. confes. eodem titulo.q.
iiij. in princip. ⁊.q.vj.⁊.xij.fiunt
quandoq; eisdem solemnitatibꝰ
quibus fieri solent vere ⁊ solem-
nes professiones monachoruꝫ in
christi religione dum profitentur
regulam monasticam relinquen-
tes mundum illi vere faciunt cō-
trarium quia relinquunt primo
deum saluatorem abnegantes il-
lius nomen ⁊ baptismum: ⁊ post-
ea reliqua sacramenta ecclesie:
deinde adherēt demoni eidemq;
perpetuam obedientiam spon-
tanea volūtate promittūt super-
addentes etiam sacramentum ⁊
homagium indubitatum adeo
quod penitus efficiuntur demoni
subiecti ⁊ plusq̄ vassali.⁊ ex tunc
contrahitur inter hominem ⁊ de
monem amicitia quedam ⁊ pesti
fera societas ex qua multa mala
⁊ turpissima opera conficiūt: ⁊ q̄-
dam alia turpiora faciunt que re
ferre non audeo: vide illum mo-
dernum Theologum in .d.trac.
de strig.demon. miran.libro.j.in
iiij.c.vbi latius omnia ista ponit:
et in sum.confess.eodem titulo.c.
5 iij.⁊.iiij. in princip. ¶ †Isti vero
qui expressam professionem fece-
runt reddunt etiā expressum cul-
tum adorationis demoni per so-
lemnia sacrificia que ipsi faciunt
diabolo imitantes in oibus diui-
num cultum cum paramentis lu
minaribus ⁊ alijs huiusmodi ac
precibus quibusdam ⁊ orationi-
bus quibus instructi sunt adeo
ipsum adorant ⁊ collaudant con-
tinue sicut nos verum creatorem
adoramus.xxvj.q.v. contra ido-
lorum.⁊ est glo.in.c.accusatus.§.
sane. de here.lib.vj.⁊ in sum.con
fes.eo.ti.q.ij.⁊.iij.⁊.xxvj.q.vj.non
obseruetis ⁊ eadem causa.q.ij.q̄
sine saluatore.vbi est bonus tex.i
quibus autem locis ⁊ quibus tē-

poribus hec faciunt dicetur in-
fra.q. sequen. Et hoc procedit: qr
diabolus summopere desiderat
ab homine adorari ⁊ deum ipsuz
creatorem in hac adoratione imi
tari: quod ꝓuenit ex illo peccato
superbie quo ipse Sathanas vo-
luit se facere equalē deo ⁊ pariter
sicut ipse adorari quod peccatuz
adhuc in se retinet. vt dicit. S.
Tho. in secūda secūde. q. xcv. ar-
ti. v. ⁊. S. Augustinus in lib. x. de
ciuita. dei: cui⁹ dicta tradita sūt.
xxvj. q. v. nec mirum. §. auguria.
ver. sed hoc quosdaz fallit ⁊ ver.
6 ad hoc vbi dicitur quod † Sa-
thanas adhoc valde nititur vt
adoretur quasi deus ⁊ propterea
illi qui interueniūt in dictis sacri
ficijs ⁊ expresse ipsum Sathanā
adorāt ipsi sunt sibi ceteris ꝑdile
ctiores ⁊ nihil petūt quin exau-
diantur ab eo ex his que ipse fa-
cere potest: ⁊ si petuntur ea q̄ ipse
facere non potest fingit illa face-
re posse ⁊ per multas illusiones
decipit suos professos: ⁊ ꝓpterea
dicunt q̄dā quod sortilegia ⁊ ma
leficia que fiunt per istos sunt ce-
teris atrociora ⁊ grauiora q̄ppe
quia diabolus summopere cu-
pit istis complacere a quibus ma
ius premium recipit ⁊ isti sunt q̄
solent quādoq̧ struere imagines
cere: vel crete: seu alicuius mixtu
re gummarum ⁊ similium. ⁊ dicit
S. Aug. in lib. xxj. de ciuitate dei
hec verba not. quod demones
alliciūtur his rebus caractheri-
bus signis ⁊ carminibus magi-
corum non tanq̄ animal cibis:
sed quasi spiritus signis: quia
enim homines in signum subie-
ctionis eis offerunt solemnia sa-
crificia et prostrationes faciunt
gaudent summopere huiusmodi

reuerentie signa sibi exhiberi al-
liciuntur autez diuersi demones
diuersis signis secundum quod
diuersis vitijs ipsorum magis cō
ueniunt verba Sācti Augustini
relata per San. Thom. in tract.
qq. dispu. j. partis in titulo de mi
ra. q. x. versi. respondeo in fin. vbi
dicit. quod Demones certis tem
poribus obseruatis ⁊ determina
tis carminibus ⁊ signis ritibus
⁊ imaginibus consecratis vel po
tius execratis euocati adueniūt
quas imagines isti malefici por-
tare solent ad loca sacrificiorum
deputata: quib⁹ completis com
posito ingenti igne dictas ima-
gines primo baptizant i nomine
Beelzebub principe demonioruz
seu Sathane ⁊ quibusdam alijs
turpioribus verbis que referre
non audeo: quibus sic peractis
imagines predictas igni adhe-
rent ⁊ ibi petunt que mala ⁊ infir
mitates volunt in vera naturali
persona illius quem vel quam
ipsa representat imago inferri ⁊
quibus doloribus et tormentis
cruciari quandoq̧ enim acubus
vel alijs ferris acutis perforant
sibi capita costas femora pectus
ventrem: aut aliam corporis par
tez in qua cupiunt exoriri infirmi
tatem in personam maleficiati.
de quibus imaginibus fit mētio
in sum. confes. in tit. de sorti. q. xij.
vbi dicitur q̄ hi qui faciūt dictas
imagines dicuntur astronomi ⁊
illas vocant astronomatas: que
omnia opere demonum habent
effectum. cuius signum euidens
est quia in eis necesse est scribi
quosdā caractheres qui naturali
ter itelligi non p̄nt ⁊ ad nihilum
operant̄ nisi ad opera demonum
execrande: ⁊ illinc ad modicū tē-

pus auditur persona illa ꝯ quaz sortilegia ⁊ maleficia ꝑdcã facta fuerũt ꝙ grauiter dolet ⁊ lamẽtat de maximo cordis viscerum vẽtris femoris stomachi aut capitis dolore dicẽs grauiꝙ dez infirmitate repentina cruciari quã nullus medicorũ cognoscere nec curare potest: ⁊ hec est illa quam sortilegus demonis arte malefica sibi imposuit iteruenięte postea sortilegio formali: vt infra dicaz. ⁊ ista est veritas cui nec sacri canones nec sacrorum theologorum schola repugnat. vt in. d. c. nec miruz. §. si aũt quilibet opponit. circa finez vbi adhoc speciale quesitum respondet. S. Aug. ⁊ fatet quod demones possunt in sanis corporibus christianorum immittere egritudinem mediãte ministerio sortilegii ⁊ malefici: sed reprehendit illos qui credunt in eis propter periculũ anime: quia qui in illis credunt recedunt a fide christiana in totum aut dubitant siue vacillant in ea. arg. c. j. extra de hereti. ⁊ diximus supra

7 tit. primo. q. ij. ¶ † Non tñ tibi ꝑsuadeas quod ex sola illa imaginum obseruantia tactu ⁊ cerimo 8

niis absq̃ alia factura ⁊ maleficio possint huiusmodi infirmitates in dictis humanis corporib⁹ exoriri: quia hoc esset ridiculum credere: sed fiunt postea venenoꝝ compositiones ⁊ cõficiunt mixturas maleficij quod prestãt maleficiãdo aut in corpore aut extra corpus in corpore. s. per pulueres venenorũ cõmixtos in cibo: aut potu persone maleficiande: aut per varias vnctiones factas in aliqua corporis parte: i qua egritudinem cupiunt exoriri: extra corp⁹ vero fiunt: quãdo ipse facture siue maleficia sic in vnum composita absconduntur in lecto persone maleficiande super quo iacitura sit aut sub limine hostij camere: vel alterius hostij: super quo persona ipsa maleficianda transitura sit illacq̃ pedibus calcare continget de quibus latius infra dicetur in. vj. q. Et isti met expresse ꝑfessi pactis sacrificijs huiusmodi sepius consueuerunt interrogare Sathanaz in forma idoli super altare existentem: vt futurorum aut preteritorum siue presentium occultorum notitiã sibi demonstret: ꝙ Sathanas sub idolorum forma illis responsa restituit de presentibus ⁊ presentib⁹: valde occultis ⁊ remotis veruz ⁊ certum consueuit prestare responsum ex quo ipse qui est spiritus liber subtilis: ⁊ eleuatus nulloq̃ premitur pondere carnis: sicut homo videt ⁊ expresse cognoscit omnia que fiunt ⁊ facta sunt in vniuerso orbe terrarum: que omnia facile homini indicare potest: sed que futura sunt minime: quia illa solus deus nouit esse vera ꝑut sunt vel erunt in suo esse † quia apud ipsum vt dicunt Theologi nulla datur temporis determinatio presentis preteriti vel futuri: qr oia sunt illi ꝑsentia in speculo diuine maiestatis: eo igit̃ excepto nulla creaturarum habet certaz notitiam futurorum. vt latius infra dicemus. q. x. ⁊ habetur per Esai. xlj. c. annunciate nobis que futura erunt: ⁊ dicemus quod dij estis vos. ⁊ ideo Demon qui est dei creatura: vt habetur Gene. primo. non potest cognoscere futura ex certa scientia: sed ꝑ quasi

dam coniecturas vt latius infra dicetur in decima questione: quotiescunqz igitur fit interrogatio 9 de preteritis: aut presentibus occultis: vel de his que fiūt in longinquis partib⁹ redditur prompta responsio: sicut ab eo qui habet certam sciētiam vt not. in. d. c. nec mirum. xxvj. q. v. et notant cano. in. c. ij. de sortil. z. l. multi. C. eo. tit. quotiescūqz vero queritur notitia futurorum tunc non venit tā prompta responsio sed tardior dubia z implicita quippe q illorum in veritate ipse est ignarus: quorū certa notitia ad solū deum spectat z ad illū duntaxat cui deus voluit reuelare: vt habetur Ysaie dicto quadragesimo pmo capitulo: z dixi supra prime: et habetur act. apostolorum. i. c. vbi dicit. nō est vestrū noscere tpa vel mométa que pater posuit in sua potestate. z per. S. Thom. in secunda secūde. q. xxvj. articu. vj. z dixi infra eod. q. vj. hi vero qui tacitam habent professionem cū demone licet ipsi quoqz sua exercant maleficia demonis ministerio z suffragio z corpora saucia ab huiusmodi lāguoribus sanāt nihilominus non habent eandez vim z potestatem: sicut hi q sunt expresse professi z sunt respectu illorum vt ita dixerim tanquam fratres nouitij: aut fratres tertij ordinis respectu professorum cuz ipsi tam in eoruz professionibus quam in cultu imitantur diuinū z mores nostre religionis secundum diuersitatem professionis: z cerimoniarum: omnia tamen ad eūdē effectū tēdētia: vt dixit ter. in. c. excōmunicamus: el secundo. in princi. extra de heret. vbi dicitur facies quidem habentes diuersas caudas vero adinuicem colligatas zc. ¶ †Inter quos nō obmittam illos qui arte huiusmodi iactāt se posse inuenire thesauros in locis valde remotis et subterraneis absconditos: z quādoqz inducunt homines ad talem insaniam vt foueas quam ingentes conficiunt pro inueniendis thesauris huiusmodi: z ista videtur mihi quod fit vna ex turpioribus illusionibus: quas demon homini faciat: q: in rei veritate nūquam legi: vidi: nec audiui: quēquā ex nigromantis magicis aut sortilegis huiusmodi aliquos vnquam inuenisse thesauros: aut alias aurū vel argentū: sed plures vidi huic operi incūbētes qui mirabiliter conati sunt velle experiri: post multos labores z diabolicas obseruātias demū nihil viderunt nec inuenerūt nisi terram: z ratio est quia deus non permittit nec vult demonem posse thesaurizare: quia alias sequeretur quod isti magici nigromantici: ac ceteri diabolice fidei professores essent ceteris christi fidelib⁹ ditiores ac prestantiores. z quam plures reperirent ex ipsis christi fidelibus qui animo ditanti prosequerentur illos nec curarent christianam ipsam posterga re fidē vt magno thesauro abundarent z venerarentur ab omnibus. Quinimmo videmus hodie totum oppositum q isti sortilegi magi nigromantiantici z similes sunt ceteris christi fidelibus pauperiores sordidiores z viliores z in hoc mundo deo permittente calamitosam vitaz communiter peragunt demum vero infelici

morte pereũt τ eterni ignis incẽ-
dio cruciãtur: vt. in. c. firmissime.
extra de heret. τ. xxvj. q. v. nec mi-
rũ: τ ea qua demon argutia illos
decipit eadẽ τ similibus pmissio
nibus ipsi nos decipere student:
sed non capiunt nisi aliquos qui
sunt simplicis cognitionis: τ ca-
rent intellectu τ ratione: vel qui
sunt nimiũ creduli τ curiosi qui
auiditate quadã impudenter ap
petunt scire ea que nulla ratione
aut honesta causa cõpetit sibi in-
uestigare. d. c. nec mirum. §. augu
10 ria. ver. portentis. ¶ †Sed que-
ro nunc an astrologi τ chiromãti:
τ similes qui ex signis celestibus
τ astrorũ cursibus futura predi-
cunt incidunt in peccatũ τ vide-
tur dicendũ qd sic qr istorũ noti-
tia ad solũ Deũ creatorẽ ptinet
vt supra proxime dixim⁹ τ habet
Isa. xlj. c. annunciate nobis τc.
Tu dic aut isti Astrologi: τ aliĳ p-
nominati volũt futura ipsa pre-
dicere ex certa sciẽtia: τ non licet
eis quia signa illa celestia sunt si-
gna rerũ non cause rerũ. s. cause
finales: et licet inclinent naturã
humanã ad aliquid faciendũ: nõ
coarctant nec imponunt necessi-
tatẽ alias nulla esset in nobis li-
beri arbitrĳ ptãs a deo tributa: si
cogeremur ꝯ volũtatẽ nostrã pec
care. vt dicit sanctus Thom. in se
cũda secunde. q. xxvj. articu. vj. τ
not. per Abb. in. c. ĳ. de sortileg.
aut predicunt illa per modũ de-
monstrationis seu inclinationis:
τ bene dicunt dũmodo nõ demõ-
strent necessitatez precisam neqꝫ
causatiuã in eo quod ratione li-
beri arbitrĳ prudẽter homo eui-
tare potest: vt dixi τ isto modo nõ
peccant nunciando. ¶ Iteꝝ que-
ri potest quid de chiromantia q̃
est diuinatio quedam que fit per
lineamenta manus: an liceat fie-
ri sine peccato vel sine pena. dic
quod eodem modo aut quis nar
rat preterita que euenerunt illi
cuius manus intuetur τ non est
peccatum nec prohibitũ: aut qs
predicit futura: τ isto casu fit ea-
dem distinctio de qua supra: aut
quis vult predicere necessitatiue
τ certo modo: aut inclinatiue. p-
mo casu diuinatio ipsa sapit he-
resim per ea que supra proxime
diximus secundo vero casu non
sapit heresim nec meret penaz q̃
illa predicit: quia vaticiniũ istius
chiromãtie fit vt plurimũ per re-
gulas astrologie. vt not. isti sum-
miste maxime Joan. lec. in sum-
ma confess. eodem titulo. q. secun
da τ tertia τ quinta. τ. S. Thom.
d. distin. 9. 5. articu. v. aut nos lo-
quimur de secunda specie que di-
citur amatoria: et hec sortilegia
fieri possunt per vtrunqꝫ profes-
sum. s. tacite τ expresse professio-
nis sicut alia diuinatiua. † sed 11
aduerte quod hec sortilegia τ ea
que sequuntur tertie speciei fie-
ri possunt dupliciter τ in corpore
τ extra corpus persone maleficiã
de. vt. l. eorum. in princi. τ. l. mul-
ti. C. eodẽ titu. τ. l. siquis aliquid.
§. qui abortionis. ff. de pen. τ. l. ĳ.
§. hec adiectio. ff. ad leg. cor. de si-
ca. τ habetur in. d. c. nec mirum.
§. nullum suffragium. in ver. sed
hoc quosdã fallit τc. I corpore em̃
fieri dicũtur per cibum vel potũ
regulariter vt. d. §. qui abortiõis.
τ. §. hec adiectio. extra corpus au
tem hoc est extra intestina fiunt
per aliquas mixturas cõpositas
ex herbarum folĳs vel radicib⁹

metallis reptilibus terre auium
plumis:vel membris:seu intesti-
nis earundem auium animaliū
vel piscium:aliarūq; similiuz re-
rum naturaliū : illaq; quandoq;
consuunt in clamide persone ma
leficiande ad amorem:vel sub ca
pite lecti sup quo psona ipsa dor-
mit abscōdūt aut sub limine ho-
stij camere aut alteri⁹ super quo
ipse maleficiādus vir aut mulier
transitura sit. Quidā solent ap-
ponere imaginē cere iuxta ignē
ardentē completis sacrificijs de
quibus supra ⁊ adhibere quasdā
preces nepharias:⁊ turpia ver-
ba:vt quemadmodum imago il-
la igne consumitur ⁊ liquescit eo-
dem modo cor mulieris amoris
calore talis viri feruēter ardeat
⁊c. In istis etiā sortilegijs ad amo
rem:vt plurimum admiscentur
sacramenta ecclesiarum sicut est
hostia cōsecrata:vt not.glo.in.c.
accusatus.§.sane.de hereti.libro
vj.vel nondum sacrata sed circū-
scripta notis ⁊ literis sanguineis
super qua dici curant:quandoq;
vnā:duas:tres : quinq; pluresve
missas quibus celebratis tradūt
hostiam ipsam non integrā ꝑut
est:sed in puluerē redactā valde
subtiliter persone maleficiande
quam assumere faciūt in cibo:si-
cut in menestra vel in potu:eodē
modo faciunt cum calamita im-
mixta alijs speciebus ⁊ tradita
vt supra in cibo vel potu persone
maleficiāde ex quo dicunt illam
esse nature attractiue.⁊ qd pote
rit cor ⁊ voluntatem absorbētis
attrahere ad amorez persone tra
dētis:sed omnes sunt nuge:⁊ de-
monis fallacie que raro vel nun
q̄ sortiuntur effectum stante libe
ri arbitrij potestate mirum quid
esset quod mulier casta ⁊ honesta
violenter traheretur ad peccan-
dū ⁊ ad amandum illum quem
natura ipsa sue ꝯditiōis nō pati-
tur.quia nemo:vt supra proxime
dixi inuitus compellitur ad pec-
candum nisi qui curiose ⁊ spon-
te accedit ad peccatum.d.c.nec
mirū.§.auguria.ver.his ergo por
tentis non negatur tñ quod De-
mon astutia et sollicitudine sua
non possit tam grauiter:⁊ sollici-
te mulierem ipsam tentare ⁊ illi
persuadere adeo quod incidat in
peccatum ⁊ incipiat amare virū
illum quem prius nunquam no-
12 uerat. †Et ideo dixerunt quidā
magni Theologi quod si aliquis
maleficiatus.aut maleficiata re-
peritur qui deuenerit ad effectus
quos tendūt maleficia predicta
id profecto non prouenit virtu-
te:⁊ potentia maleficij:vel sortile
gij rationibus predictis:propter
liberi arbitrij potestatez.sed de-
uenit virtute diabolice tentatio-
nis qui Demon:vt credentium
animas facilius decipiat ita qd
firmiter credant quod illa sortile
gia faciant miracula ⁊ vera sint
eorum opera. Ipsemet adeo ve-
hementer ⁊ sollicite infestat mu-
lierem ipsam tentationibus ⁊ ꝑ-
suasionibus die nocteq;:adeo q
nunquam sinit ipsum vel ipsam
aliquo momēto quiescere:nec in
somnijs:nec in vigilia:ad quod
multoties accedēte maxime ope-
ra:⁊ ministerio extrinseco sortile-
gij:qui extrinsecus cooperatur:⁊
literis amatorijs ⁊ precibus pol
licitationibusq; ṽbalibus :adeo
quod fragilis sex⁹ sepe illaquea-
tur:⁊ cadit in peccatum ⁊ hoc nō

prouenit virtute: et potentia sortilegij: sed demonis tentationibus et opera hominis extrinsecus cooperantis: vt dixi. qui insectantur mulierem ipsam tanquam venatores ferã: aut aucupatores auẽ et necesse est quod post aliquod bellum reddat se victam in manibus hostis et cedat propter suã debilem naturam: et imbecilles vires quas hz ad resistẽdũ diabolo imo p quã facilis est credula et quia noua sunt tam bona quam mala libẽter appetit: vt no. Gen. iij. et c. fortus. de vb. signi. nec dici põt hoc violẽter fieri: sed sponte quia mulier ipsa sponte incipit incalescere in amorem illius viri et voluntarie illum desiderat: et hoc euenit ex natura sua: et volũtate violentia sortilegiorum et hec est facilior via ad flectendum pudicos animos ad libidinem quam alia: et maxime si quando hec tẽtatio fit mittuntur nuncij Epistole amatorie: et similia ad mulierem his vel similibus modis videntur facilius flecti quã vi ipsius

13 malefici. ¶ †Et nota vnum valde singulare quod Sathanas videns se minus potentem in hac specie sortilegiorum amatoria: in qua non potest hominem inuitũ trahere ad amandũ: sicut in tertia specie: in qua etiam viro vel muliere inuita in eius corpore egritudines intromittit vt infra latius dicemus in specie illa et hẽtur in. d. c. nec mirum. circa finem in ver. sed hoc quosdam fal

14 lit etc. †Effectus enim istius sortilegij requirit puram et liberam

15 voluntatem. † quia nemo amat inuitus. et licet isti vulgares fateri soleant se inuitos amare: et propter poculum assumptum cõpelli ad amanduz hoc est falsissimũ si volumus intelligere de necessitate precisa vt compellatur homo ratione et volũtate. quia hoc non permittit deus ne tollatur liberi arbitrij potestas quam habet homo: si tu diceres compellitur homo persuasionibus demonis tunc dico quod non compellitur in ratione: sed in concupiscentia carnis. quia fragilis est et nisi fortiter et deliberate resistat vel fugiat incidit in laqueum vt latius infra dicam in hac. q. et hactenus nunquam vidi: nec legi potest maleficiorum ordinationibus siue potius machinationibus ab istis maleficis sacra misceri nisi in his que fiunt ad amorẽ et in hac specie in. ¶ Hoc bis aut ter habui in facto sortilegos qui huic sortilegio sine maleficio incumbẽtes hostiam cominiscuerant vnũ vez clericum religiosum qui hostiam ipsam sacratissimaz accipiebat cuius partem ipse sceleratissimus qui cupiebat amari assumpserat dicendo quedam verba satis turpia atque nephanda que hic referre non expedit: reliquã vero partem hostie miserat ad ipsam mulierem non in forma hostie sed minutatim contritam aut in puluerem redactam sumendam in cibo aut potu. ¶ Iterum habui alium qui hostiam ipsam nondum sacratam acceperat: et super illa circum circa cum sanguine anularis digiti nonnulla verba satis turpia descripserat: deinde ipsam hostiam super altari imposuerat hoc est super nudo lapide sacrato sub linteamine tamen altaris absconditam et a

quodam sacerdote rotunde con-
scientie super illa quinqꝫ missas
celebrari fecerat certis orationi-
bus ad eius propositum superad
ditis: deinde hostiam ipsam sum-
pserat que tamen non erat expres-
se consecrata cuius partem pro
se assumpserat: alteram vero par
tem persone maleficiande tradi-
derat redactam in pulverem: ut
prime dixi asserentes utrumqꝫ ipso-
rum qui hostiam ipsam assum-
pserat indissolubili amoris vin-
culo adinvicem colligari nihilo-
minus nullū effectum apparentē
vidi nec percepi. ¶ Nec sunt ad-
huc anni duo elapsi quod alium
similem casum audivi Rome ac
cidisse de quadam impudica mu
liere in cuius cofanis reperte fue
re due hostie super quibus am-
babus erant descripta verba q̄-
dam sanguinea &c. quas ipsa te-
nebat ut asseruit ad effectum tra
dendi cuidam alteri mulieri ad
instantiam viri qui eiusdem mu-
lieris amorē ꝯcupiscebat. ¶ Alis
quoqꝫ nondū est annus elapsus
quod due impudice mulieres Ro
me quas vidi & audivi ab excel-
lentissimo viro Reverendo domi
mino Locūtenente Reveren. D.
Vicarii pape: qui illas captiva-
tas habuerat & examinaverat q̄
acceperant oleum baptismatis
quo inunxerant sibi labia dicen-
tes hec verba: fides abrenuncio
tibi: & cum labiis illis sic inun-
ctis deosculate fuerāt viros quos
dam causa captandi amorem ab
ipsis: ut ipse asserebant: nihilo-
minus demum omne experimen
tum fallax et suorum excessuum
condignas vidi luere penas.
¶ Aliud exemplum a triennio et
citra in eadem urbe contigerat
quod quedā turpissima mulier
acceperat particulā cutis illius
qua infans indutus egreditur de
utero matris & primū venit in lu
cem illamqꝫ similiter super nu-
do lapide sacrato latuerat & su-
per illa plures missas numero
quinqꝫ celebrari fecerat cutimqꝫ
predictā post modū assumpserat
& baptizaverat sub nomine per-
sone maleficiādē cū aqua baptis-
matis & cerimoniis ꝯsuetis: de-
inde eādē in pulverē redegit ad
effectum tradendi persone male-
ficiāde: tn̄ interim capta fuit: nec
perficere potuit sortilegium: sed
ꝯgruas sceleris sui luit penas.
16 ¶ + Redeūdo igitur ad proposi-
tū dico quod isti sortilegi sepius
requirunt remedia sacramentoꝝ
ecclesiasticorū in istis sortilegiis
amatoriis videntes forsan quod
diaboli auxiliū non est sibi satis
putantes secundū demonis per-
suasiones: quod sacramenta hu-
iusmodi summopere ꝯmoveant
animos hominum ad amādum
terrena & illorū concupiscentias
naturales: sꝫ in hoc iudicio meo
summopere decipiuntur putan-
tes tantū immensum eucharistie
sacramentū mūdanis lasciviis &
17 peccatis ꝓstare suffragiū. + quia
in sacrificiis nullū aliud est ma-
ius per quod omnia tollūtur pec
cata & anima christiani per ipsū
unitur deo. de conse. distin. ii. cuꝫ
omne crimen. & c. nihil in sacrifi-
ciis. & in Clemen. i. de reliq. & vē.
sanct. & ibi not. d. Cardin. & simi-
liter cetera sacramenta que ad
exclusionē spiritus maligni & pu
rificandū animā a peccatis: & ad
confirmandū unionē fidei chri-

stiane adinuenta fuerunt prout est oleum sanctū baptismatis crismatis et extreme vnctiōis.j.q.j. detrahe.et c.firmissime.de heret. et de cōsecra.dist.iiij.in prin.et ca. dē dist.presbyteri.c.nullus ministrorum.et tetigi supra titu.j.in ultimo prin.fatuū esset dicere qđ ista contrarios effectus operarentur. Sed ego credo q Sathanas sub hac specie vehementer decipit illos sortilegos persuadē do illis quod istorū sacramētorū abusus parit mirabiles effectus quod ad amotētiā hoc ipse facit in vilipendium christiane fidei:et vt grauius offendat diuinam maiestatem.quinimo quandoq; reperiuntur quidam sacerdotes qui sunt adeo proterue et reprobe cō scientie:qui audent in ipso sacrificio misse scienter dicere nonnullas prauas orationes:et nephārias preces:et maleficiandā personam nominare:et apprehensis sortilegus super altari manibus ppriis illa immolari deo non verent erotantes qđ suscipiātur et exaudiēde preces:vt illum ad quē destinata sunt sortiantur effectū ex quibus apparet q Sathanas adeo subtiliter operat quod ab hominib9 et sacerdotibus dei ministris apud altare sacratū cultū adorationis extorquet in maximum dedecus ecclesie et diuine maiestatis offensā illos decipit prout vidimus.ī. prime de Thesauro. ¶ Quidam alii capiūt cutim virgineam aut infantis de quo supra diximus:aut alterius quadrupedis nondū nati hoc est quādo nascit abortiuum quam redigunt in membranam quam appellant chartam virginē et te-

nent quandoq; in forma quadrata quandoq; vero i forma rotūda sicut hostia vel parum minus et super illis describūt aut scribere faciūt verba incantatiua et coniuratiua spirituū qbus immiscent certos caractheres et signa qdā extranea quibus demonū inuocatio continet:vt latius.j.dicet.
18 q.viij.† q demones magicis artibus aduocati:mediātibus istis sortilegijs caractherib9 et signis coacti adueniunt certis temporibus obseruatis et determinatis carminibus ritib9 et imaginib9 consecratis vel potius execratis vt dicit sanctus Tho.in trac.qq. prime partis.q.x.ver.nonum.in titulo de miracu.vbi etiam dicit qđ per ista vł similia nomina demones vocati coguntur venire si magus illos aduocat:et licet insint:et appareant aliqua nomina dei nihilominus illorum finis:et vltimus effectus semp tendit ad istud:sed ideo illa dei nomina apponunt:vt facilius legentes decipiantur:et credāt per illorum nominum expressionem rem ipsam sanctam atq; deuotam esse. Et ex istis quam plurimas vidi et abstuli de manibus maleficiorum: et inter alia sepius vidi ista verba iserta.agios otheos:agios ischyros:agios athanatos:hoc est de9
19 acharon:de9 immortalis:et † clarum est quod hoc nomen acharon est nomē Sathane:siue Beelzebub.vt not.iiij.Regum dum Elias diuino numine inspiratus reprehendit Ochosiam Regem qui derelicto diuino cultu deos extraneos adorabat dicēs. Numquid non est vobis deus vester deus israel:vt eatis ad ꝯsulendū

Beelzebub deū acheron de lecto quem ascendisti non resurges &c. Quidam alii admiscent in ipsis sortilegiis amatoriis partem ali- quam clamidis aut camisie illi- us habere possunt quos one maleficia- re ‹et› cum illis et aliis mixturis cōponunt facturas suas. quidam vero capiūt aurū aut brutorum in- testina vel membra seu aliam cor- poris vel mēbri particulā prout quidam cepere iecur vulpis ocu- los lupi aut illi⁹ caudicos ceruī nocte intestina aut bubonis sīn- guas milui aut philomene et si- milia. ¶ Nec putes qd sola illa- rum mixtura sufficiat ad cāndi- ctos amoris effect⁹ nisi adesi- sent vba diabolica exorcizantia et sortilegi mēs et intēto adorata- dia latriane vouentis et demū sacri- ficia immolātis ad huius turpes effect⁹ quēadmodū enī per verū sacerdotem immolat hostia que deo creatori cū deuotione offertur ita per istos maleficos et sortilegos verum diuinum cultū imitantes violanteque hec eorum reproba sa- crificia imolantur quib⁹ solatis et emissis precibus statim efficiun- tur a demone consecrata seu po- tius execrata per not. in. d. c. nec mirum. q. ied hoc quosdam tenet sanct⁹ Aug. in lib. z. et xx. de ciui. dei idem testatur vide. S. Tho. in tract. qq. disp. q. c. per nonū prime partis in ar. de mira. et in ver. re- spondeo. aliter alioquin sequeret qd quiber alius christianus extra illorum professionem si haberet no- titiā illorum verborum posset eadem cōficere sortilegia et eadem effe- ctus cōcipere qd non est dicendū per ea que supra dicta sunt et per ea que habentur in. d. c. nec mi- rum q necromantici. ver. ad hec

20 omnia. ¶ Tertia succedit spe- cies sortilegiorū que malefica di- citur et merito nam ex illa nullum boni sed omnia mala proueniunt diuerse egritudines ex ipsis sorti- legiis in humanis aut brutorum corporibus exoriūtur et mors quā- que succedit citius vel tardius ſm venenorū atrocitatem aut leuis- tatem. et ista similiter dupliciter fiunt aut in corpore aut extra cor- pus sicut amatoria excepto qd fiūt diuerse compositiones. et diuer- sis speciebus et mixturis quia in specie illa precedenti et plurimum interueniunt res dulces calide et amice humane nature placabi- les continuantes naturalem ca-

21 lorem et potentiam luxuriādi. et ideo lex appellat illa bona vel nō mala venena que non sunt facta hois necandi causa ut. l. iii. §. hec adiectio. ff. ad leg. corn. de sicar. In hac vero vltima specie que di- citur malefica et que odium vel in- dignationem et plurimum fit ad vindictā et vltionem alicuius in- iurie fiūt diuersa immo cōtraria sortilegia et malefica in quib⁹ ma- la venena. i. ea que facta sunt ho- minis necandi causa et plurimū cōmiscent quicque plus quicque minus ſm quod sit malefici grauiorē vel le- uiorē querit inferre iacturā. et ista pocula venefica sunt cōiter frigi- da amara et nociua et nature hu- mane dominūque fiunt cōtraria. ut dicit tex. in. l. et si excepta. et. l. si.

22 in prin. C. eo. ti. de malef. et ideo lex appellat ista mala venena et nō solū punit ille qui ipsa potanda tradit verū et qui illa cōficit seu cōponit tenet et vendit. d. l. iii. §. hec adiectio. et his enī varie ac

buerit puenitt in humanis aut
brutoꝝ in corporib' infirmitates
et egritudines insanabiles eros
riunt. Crebris itaqꝫ ptusis frene
sis dementia vel furia in interuallis
interimentia corrosiuis doloꝝ
intensius vel capitis ventris ma
gistus morb' sensibus inticatis de
bilitatione nerui aliquis artractio
vel alia similes calamitas et qua
corpus paulatim consumitur et
absqꝫ remedio medicorum ducit
ad necem. Quiqꝫ vero introducit
tur virilis membri languedo et
debilitas tenui in virorum mulie
re vero vulue arctatio aut matri
cis frigiditas et indignatio talis
et qua vir redditur omnino impotens
ad generandum mulier vo incapax
et vndiqꝫ reproba ad recipiendum
sperma in coitu et ad concipiendum ita
quod redditur inutilis pro matrimo
nio: sic quoqꝫ separatio non dico
diuortium totius matrimonij: dat
facultas itenum nubendi illi qui pe
tit dissolutionem: et ego vidi semel
in facto casum huiusmodi vbi mulier
conquerabatur de viri impotentia
que ex maleficio huiusmodi peruenerat q
durauerat per triennium put iura
requirunt adhibita postea septi
ma manu ppinquorum fuit facta
dissolutio matrimonij sm qd ha
betur in c. l. t. c. lite. de frig. et ma
lefi. et not. doc. in c. fraternitatis.
ex. tt. quas compositiones et mixtu
ras isti malefici ex pluribus specie
bus venenorum componunt quedam
ex herbarum folijs seminibus aut ra
dicib' piscibus aialib' aut repti
libus venenosis lapidibus atqꝫ
metallis. vide. S. Thom. in tract.
q. q. c. quarte prtis in tit. de miras
culo. per versu. quotquot sunt queдам in
liquoribus quedam vo in pulueri
bus resoluta tenent et cum ipsis sorti
legia sua fabricare student. Qui
dam vero sunt qui sola visione hoꝝ po
tentia hoiem aut brutum interimunt
aut egrotare permittunt et alia
quedam miranda faciunt: vt habet
in. c. legitur genus. xxvi. q. iiij. et di
ximus supra hac. q. in prin. et satis
est nota. eo. q. seq. q. oia demonis
instructione et doctrina nouerunt
et hec sunt in veritate q reddunt
humana corpora languentia vel
moribunda sepe licet in ipsorum
maleficiorum siue facturarum re
solutionibus species et materie
quedam multum extranee appareant
put alias vidi plures qui dicti
maleficiati postqꝫ habuerunt re
medium liberationis sepi' et per
ore pducit aurelter ore euomunt
vel inferius p secessum emittunt
acus capillos ferramenta clas
uos plumas sulphur lapides et
res demum tales quas impossibi
le erat dictum maleficiatum potuisse
comedere non solum integras sed
nec fractas vel minutim in frus
sta concisas. vnde videtur quid mi
randum: sed dic vt quidam dixerunt
quod sathanas ad maiorem hoium
deceptionem facit apparere di
ctas extraneas species in resolu
tione facture vt res magis mirā
da videatur quādoquidem incipi
ciuntur: et considerantur ea esse ta
lis nature forme et qualitatis qd
impossibile erat illa potuisse in
gredi in corpore maleficiati p aliā
quā partē naturaliter: sed in rei
veritate nō sunt vere species na
turales: et qd sic veri apparent: ac
illa emittunt per vomitum vel se
cessus et sic inter illas materias liq
das apparent a principio cum pa
rum exeunt de corpore: sed si fer-

nares materias illas biduo tri⸗duo: aut quinq3 dierum spacio ꝓut alias ego studiose seruari feci videres oia ea liquefacta penitus ꝛ ipsaꝝ formas periisse totas quod si naturalia essent ꝓfecto i sua priori siue primeua forma remanerent nec possent ꝑ aliquos liquores aut humidates corrūpi maxime ferrum ꝛ lapides ꝑꝑ eiꝰ naturalem duritiez vt manifestū est omnibus. Quidā alij dixerunt quod demones vt res miranda videatur tunc temporis quando maleficiatꝰ prouocat ad vomitū vel ad opus vētris velocissime et inuisibiliter afferūt ibi spēs illas siue materias de q̄bꝰ supra veras ꝛ naturales quas aliūde accepe⸗rāt ꝛ attulerāt ibi. Sed nota q̄ licet demon sui potentia naturali hoc facere posset ꝛ tā dextro modo illas inserere i vomitu vel stercore maleficiati q̄ nullꝰ hominū aduerteret: tamen prior opi. mihi magis placet q̄ sint apparen⸗tes species sub illis formis non naturales: quod sit verum appa⸗ret ratione predicta. quia com⸗muniter non durant sub illa for⸗ma sed breui tempore resoluun⸗tur in illis liquoribus cum qui⸗bus mixta aduenerāt: prout ego pluries vidi: ꝛ manibus propriis tetigi que a principio vt dixi ap⸗parebant vere ꝛ naturales ꝛ reti⸗nebant in se nesci o quid duri ta⸗men breui tempore vt predixi re⸗soluuntur et pereunt. Quandoq3 vero iste mulieres malefice siue malefici media nocte ingrediun⸗tur thalamum persone malefici⸗ande (in quibus quomodo ꝛ qualiter igredi possunt: maxime quā⸗do hostia et fenestre sunt omnia

clausa et fortissimis ferris et cla⸗uibus conclusis dicetur infra co q. viij) et maleficiandum ipsum siue masculꝰ sit: siue femina dor⸗mientem suis liquoribus: aquie: olcis: aut pinguedine siue aliis similibus vnctionibus plura et diuersa venena continentibꝰ in⸗ungunt quandoq3 femora: quan⸗doq3 autem ventrem: aut caput guttur pectus vel costas seu aliā partem corporis persone malefi⸗ciande que sic dormiēs nihil sen⸗tit: et est tanta vis et potentia il⸗lius vnctionis q̄ paulatim du⸗rante calore ipsius dormiētis in⸗greditur intus carnes et vadit ad penetralia cordis ꝛ viscerum maleficiati: vnde paulopost cau⸗santur ingētes dolores in corpo⸗re maleficiati cum primum scili⸗cet maleficium vel factura: vt di⸗cunt tangit intestina maleficiati illinc succedunt maximi vlula⸗tus et lamentationes quam cre⸗bre: et hoc vno modo sortilegia venefica fiūt in corpore: quia ma⸗leficium siue factura tangit inte⸗stina. Alio modo fiunt similiter in corpore per cibum: aut potu3: quia illa eorum venena et malefi⸗cas mixturas i puluerem vt plu⸗rimum redactas in vino vel fer⸗culis intromiscent et isto mo⸗do tradunt mala fercula ꝛ pesti⸗feros potus ignaris et his qui bona fide cum eis comedunt vel bibunt: ꝛ ideo consulo omnibus vt quam maxime precaueant ne comedant vel bibant cum his qui dicuntur malefici aut cum mulieribus maleficis: sed fugiāt eorum vel earum conuersatio⸗nem. ꝛ merito constituit impera⸗tor quod istorum conuersatio⸗

nem et amicitiam quãuis vetus
sit vnusquisqꝫ omnino fugiat.l.
nullus.C.de mal.⁊ math.qꝛ sunt
inimici humani generis et ho-
stes cõis salutis.vt dicit tex.in.l.⁊
si excepta.in prin.et.l.fi.C.eo tit.
semperqꝫ student inferre aliqua
mala in humanis corporibus vel
in bonis et hoc faciunt demone
instigante vt semper operentur
malum contra aliquem ex christi
fidelibus:et necesse est quod hoc
faciãt imperãte Sathana postq̃
illius imperio se subiecerunt ⁊ ꝑ-
miserunt obedientiã:vt latius di
ximus supra.ea.q.in pn.in secun
da specie. ¶ Alio modo fiũt hec
maleficia.s.extra corpus quod est
qñ isti malefici abscondunt in ca-
pite lecti vel in alia parte super q̃
maleficiandus iacere debet ipsa
venefica sortilegia aut sub limi-
ne ostij camere abscõdunt eadẽ
dũmodo ꝑsona maleficiãda sup
illis trãsitura sit ⁊ illa pedibꝰ cal
care contingat:quia statim facta
calcatione qñ sunt in limine vel 1
facta iacẽtia corporis qñ fiunt in
lecto factura ipsa sortit effectũ et 2
recipiũt qñqꝫ certa venena adeo
atrocia ⁊ furibũda q̃bus pedibꝰ 3
calcatis statim perit q̃ illa calca-
uerit:quedam alia sunt que non 1
statim occidunt:sed spacio duorũ
triũ vel octo aut.x.dieꝫ plus vel
minꝰ fm qd voluerint ipsi male-
fici:qꝛ sciunt illa temperare ꝑut
ex pluribꝰ cõfessionibꝰ reoꝫ istiꝰ
criminis accepi q̃ similiter fassi
sunt ex q̃bus rebꝰ cõficiunt ⁊ q̃li-
ter fiat illorum tẽperatio ⁊ quem
effectum operantur singula que
hic referre non licet:sufficiat tibi
scire q̃ hec fieri possunt arte et
industria demonis ex rebus natu
ralibꝰ ministerio ⁊ opera sortile-
gi interuenientẽ vt fatetur sanctꝰ
Augu.in lib.x.de ciui.dei.⁊ habe
tur.xxvj.q.v.c.nec mirum.circa
finem.et.c.multi.et.l.eorum.in
princip.cum pluribus alijs legi-
bus.C.eodem titu.Et nota vnum
quod in omnibus sortilegijs cu-
iuscunqꝫ sint speciei semper in-
teruenitunt verba quedam male-
fica opus illud quodcunqꝫ sit de-
moni consecrantia et eius auxi-
lium ad id faciẽdum siue potius
machinandũ inuocantia. ¶ Cõ-
cludo igitur in hac materia q̃ in
quolibet sortilegio tria concur-
rere debent persona malefica:sci
licet professa.verba consecrati-
ua:et materia consecrata.et ad
illum effectum composita:exce-
pto maleficio incantatoris quod
verbis tantum perficitur:vt ha-
betur.xxv.q.iiij.igitur genus.et
v.q.nec mirum.⁊ supra diximus
hac ea.q.in princ.

¶ Summarium.

☞ Sortilegia quibus in locis
vel temporibus fabricari soleãt.
Lucem odit ⁊ fugit qui male age
re intendit.
Christus luci comparatur quia
veritas est.

Quarto quero ⁊ quibꝰ
locis et tpibus hec
sortilegia fabricant:
⁊ vbi ipsi sortilegi et
alij similes cõuenire
solent. Respond.qd vt plurimum
in locis forestibꝰ occultis subter
raneis.⁊ ab hominum conuersa-
tiõe remotis ⁊ peregrinis ruino
sis atqꝫ desertis ⁊ semper de no-
cte fiũt:vt not.in.c.episcopi.xxvj.
q.v.ratio potest esse duplex.pma
qꝛ demon post casum ex paradiso

effectus fuit obscurus: et tenebro-
sus. vt concludunt cōiter Theo-
logi et maxime S. Tho. i trac. qq.
q. xvj. art. j. et. vj. in tit. de demon.
cōsequens est qđ omnia opera q̄
ipse facit fiant in obscuro et tene-
broso loco et tpe eo maxime ēt q:
opera ipsa sunt peccata q̄ comu-
niter dicuntur nigra et opposita
luci veritatis virtutis et iustitie
merito cōficienda sunt tpe nigro
et obscuro. quia dici solet cōmuni
2 ter quod † qui male agit odit lu-
cem. xviij. q. ij. pnitiosam et de pe
3 nit. disti. j. item si ante. † Lux em̄
veritatis est illa que illuminat
omnem hoiem venientem in hūc
mundū. q᷑ est xp̄s. vt habetur Jo.
i. 3. 5. et. 8. c. et. l. inter claras. i prin.
C. de sum. trini. et est lux interna q̄
clarificat aiam et intellectum ho-
minis de conse. dist. iiij. in princ.
Sathanas em̄ virtutibus bonis
operib᷒ et veritati quantū pōt ad-
uersatur ex quo ipse mendax est
et tenebrosus: vt supra diximus ni-
mirū si loca sordida obscura et te-
nebrosa sibi elegit ad similitudi-
nē sui: vt not. Jo. iij. c. et lxxxj. dist.
valent interdū. ¶ Secunda red-
ditur ratio quare poti᷒ de nocte
q̄ de die hec opera fiunt: q: si de
die fierent possent videri ab ali-
quo et facilius discoperirent eorū
maleficia et deuenirēt ad notitiā
curie: et iustitie facilius caperen-
tur puniren turq3 ne igitur tam
facile detegantur et impediantur
eorum opera fieri et sacrificia cele-
brari faciunt de nocte in locis p̄-
dictis vt a nemine habeant impe
dimentum p̄ ea que supra dicta
sunt. et no. in. d. c. ep̄i. xxvj. q. v. et. c.
nec mirum. ea. q.

¶ Summarium.

1 ☞ Sortilegi quibus reb᷒ mix-
turis et instrumentis comuni-
ter vtantur.
2 Sortilegus per tacite professio-
nis homines exercendis que so-
leant instrumenta concurrere.
3 Sortilegii amatorū instrumenta
que esse soleant.
4 Tentatiōi diabolice nemo resiste-
re potest absq3 gratia diuina.
5 Diabolus summopere abhorret
signum sancte crucis et insignia
dominice passionis.
6 Diabolus duas man᷒ habuisse
dicitur: vnā attrahentem: alterā
compellentem.
7 Memoria passiōis christi expellit
diabolum.
8 Mulieribus sexus fragilis et ad
malum labilis est.
9 Sortilegium veneficum quibus
instrumentis exerceatur.
10 Uenena mala que dicantur.
11 Uenena nō mala q̄ et q̄re dicant.
Imagines an in sortilegiis aliqđ
operentur.

1 Quinto q̄ro † q̄bus re-
bus mixturis et instru-
mētis vtūtur isti sorti-
legi ad hec sua sortile-
gia fabricandum: Re-
spond. q᷑ varus atq3 diuersis quo-
rum pars maior declarata fuit
supra. eo. q. iij. nihilomin᷒ ad ma-
iorem expressionē: quia materia
ista non est minus confusa q̄ dif-
fusa dicam aliqua vltra ea que
ibi dixi: ideo dic quod. ¶ Aut lo-
quimur de prima specie que est
diuinatiua in qua quandoq3 ver-
santur sortilegi qui sunt p̄fessio-
nis expresse: aliquando hi qui ta-
cite sunt professionis. ¶ Primo
casu dic quod quotiescunq3 sunt
in celebratione sacrificiorū omni-
bus fere

bus fere et eisdem instrumentis vtuntur ad sacrificandum quib9 vtũtur nostri sacerdotes christia- ne religionis ꝛ cum illa reueren- tia cultum demonis sub idolorũ forma celebrare solent ꝛ offerre preces qua ꝛ quibus veri sacer- dotes christiane religionis veruz diuinum cultum venerantur vt not. Jo.lec.in sum.confess.in tit. de sortileg.c.j.ꝛ.ij.ꝛ not.in.c.nec mirum.xxvj.q.v.ꝛ in.c.cõtra ido- lorum.xxvj.q.iiij.ꝛ not.glo.in.c. accusatus.§.sane.de heret.lib.vj. ꝛ ibi.d.Archid.Gemin.ꝛ alij vbi expressa fit mentio de istis sacri- ficiis:in locis enim que supra pro xime diximus que ipsi retinent lo co templorum solent sepius con- struere ꝛ super eisdem ponere ido la et alias diuersas imagines q̃- bus in ipsis sacrificiis et precib9 offerre solent thura ꝛ alios diuer sos profumos:deferunt etiam tu nicas quasdaz loco camisie cotte tunicelle planete vel piuialis:ꝛ cũ illis celebrant sacrficia habentq3 inter ipsos quosdam qui melius ceteris sunt dispositi ad illas ce- rimonias exercendum quos illis ꝓponunt ꝛ appellant sacerdotes sicut apud veteres dicebantur sacerdotes cybelis sacerdotes a- pollinis ꝛ similes: ꝛ nunc idem obseruant iudei inter se.isti enim sunt qui sacrificia ipsa manibus propriis celebrant ꝛ ministrant ꝛ maximo reuerentie cultu dia- boluz venerantur ac si vere esset illorum deus ꝛ hoc est in quo dia bolus summopere delectatur vt edocetur.d.c.nec mirum.ꝛ per S.Tho.in sum.q.xcv.artic.iij.in ti.de superstit.ꝛ habetur Matth. iiij.c.quibus completis sacrifi- ciis ipsi sortilegi suas proponunt interrogationes de his que nos- scere cupiunt ꝛ ab ipsis idolis vo ce diabolica responsa suscipiunt de futuris:ac de presentibus oc- cultis secũdum quod ipsi magis scire cupiunt licet futurorum re- sponsa sint vt plurimum dubia: ꝛ ad plures sensus accommodan da:quoniam futurorum ipse de- mon est ignarus quatenus vellet illa predicere et certa scientia prout sunt in suo esse de quo la- tius dicam infra.q.sequen. ¶ Se cundo vero casu quando ipsa sor-

2 tilegia fiũt per homines qui sunt tacite ✝ professionis ꝛ tunc diuer sa interueniunt instrumenta quã doq3 illa faciunt in aqua per hy- dromantiam: quandoq3 in igne per pyromantiam: quandoq3 in terra per geomantiam: quando- q3 vero vtuntur aere:quando fa- ciunt per aerimantiam: vt late ponit ꝛ declarat ista.d.Hostien. in sum.de sortilegiis.§.ij.quan- doq3 faciunt illa ex inspectione intestinorum auium animalium aut per eorundem voces garritũ occursum ꝛ similia: vt late dixi- mus supra eodem.q.ij.ꝛ habetur in.c.igitur genus.xxvj.q.iiij.ꝛ.q. v.nec mirum.ꝛ Jo.lec.in sum.cõ- fess.in titu.de sortilegiis.q.4.ver. diuinatio.alij respiciunt in astro- labio: vel in clauicula Salomo- nis:vt in.c.ij.extra eodem titulo.

3 ¶ ✝ Si vero loquimur de secun- da specie sortilegiorum amatoria distingue:aut ipsa sortilegia fiũt in corpore:aut fiũt extra corpus. hec enim distinctio non conue- nit priori speciei in corpore enim communiter fieri solent per cibũ vel potũ.vt.l.ij.§.hec adiectio.ff.

ad leg. corn. de sica. ⁊ l. siquis aliquid. §. qui abortionis. ff. de penis. ⁊ l. eorum. in princip. ⁊ l. multi. C. de male. ⁊ mathe. in quibus poculis et mixturis comestibilibus commiscentur multa que late diximus supra eodē. q. iij. quas non expedit iterum repetere. vide ibi. ¶ Si vero fiunt extra corpus ⁊ tunc interueniunt quedam ligature quas ipsi magistri consuunt in chlamide maleficiandi: aut in alia parte latenter abscondunt sicut in lecto inter plumas vel mataratia: aut sub limine ostij: vel alio loco super quo persona maleficianda transitura: aut sessura sit: ⁊ vltra ea que diximus ibi i. iij. q. adde q̄d ipsi sortilegi admiscēt sepius in istis amatorijs aquam benedictam. s. fontis baptismatis: aut communis amphore cristētis in ecclesia: aut oleum sanctum baptismatis: crismatis: aut extreme vnctionis: ramos oliuarum benedictarū: frondes palmarum: candelas benedictas: sacros agnusdeos: thura benedicta: cerei pascalis ⁊ his similia. Quandoq; autem capiunt aliqua ex reliquijs sanctorū martyrū si habere possunt. s. particulas ossiū capillorū vel vestiū. ali autem capiunt frustula quedam indumentorum sacerdotaliū aliorumq; panniculorum benedictorum quibus sacra ministeria venerantur celebranturq; sicut camisi corporalis purificatorij tunicel'e manipuli amicti stole candide: lapidis sacrati mappe altaris planete sudarij calicis ⁊ similiū: ⁊ ista omnia vel eorū partes admiscere solent in ipsis sortilegijs amatorijs adhibitis eorum ne- 4

phandissimis precibus ⁊ diabolicis verbis ad turpes libidinis actus tot sacramentorum ⁊ aliorum sacrorum perpetrantes abusum: nec obmittam vnum q̄d quidam ex his qui sunt expresse professionis deferunt quandoq; imagines quasdam ad loca sacrificiorum terra vel cera aut gummarum: seu alia quauis mixtura cōfectas illasq; baptizant prius nomine persone maleficiande sub deuotione ⁊ inuocatione diaboli cum eisdem cerimonijs quibus vti solent nostri sacerdotes in vero baptismate ⁊ adijciunt quedā verba valde turpia ⁊ nephanda que hic inserere non placet: ne quenq; fortasse nimis curiosum ad illorum experientiam concitarem: q̄uis alius extra professionem effectus huiusmodi efficere non posset vt latius diximus supra in si. iij. q. quibus imaginibus quandoq; aperiūt pectora ⁊ ipsarum corda ingenti calore ignita reddunt: aut tantum detinent q̄ liquefiunt putātes q̄d eodem modo cor hominis maleficiandi vel mulieris simili amoris ardore aduret seu mollificet: ⁊ obediens reddatur ad votum sortilegi vel amantis: sed stulti non aduertūt q̄d demonis fallacia vehemēter decipiuntur vt alias diximus supra in. d. iij. q. si tamen postea appareat q̄d mulier flecti videatur ⁊ amari incipiat id non prouenit virtute ⁊ potentia sortilegij: sed diabolice tentationis ⁊ opera extrinseca alicuius hominis q̄ ipsā sollicitat ⁊ persuadet: vt diximus supra. d. iij. q. ¶ † Pro cuius corroboratiōe adde q̄d dixit. S. Bonauen. in. iiij. sent. dist. xxxiiij. nume

fo.39. vbi dicit qd tāta est vis diabolice tētationis quod homo isti absq3 diuina gratia resistere non potest: non qd hominem precise compellat ad peccādum propter liberi arbitrij potestatem z gratiā passionis domini nostri Jesu christi: sed tanta est quandoq3 ad malum hominis inclinatio z voluntatis pnitas qd nisi esset aliud substentans necesse haberet homo quandoq3 motu voluntatis
5 in malū incidere. ¶ †Diabolus enim nihil est qd magis timeat z vehementer abhorreat q̄ signu3 siue figuram crucis: z memoriam passionis domini nostri Jesu christi: z ratio est quia ante aduentū christi z illius passionem diabolus habebat mirabile3 potestatē super omnes homines viuentes habebat enim duplicem manum vna que dicebatur manus attrahens: altera que dicebatur manus cōpellens. Manus em̄ attra
6 hens erat illa † potestas qua ipe Sathanas trahebat ad limbum oēs iustos z sanctos viros. Manus vero cōpellens erat illa potestas precipitandi hominem in malu3 8 vel per fallaciam vel per violentiā: qz tunc tentabat vt Draco tētabat vt Leo. oēs enim homines vel per fraudulentia3 vel per violentiam superabat. que magna ipsius potestas debilitata fuit p passionē dn̄i nostri Jesu christi p quem apparuit lumen veritatis: z interius per diuina3 inspirationem z exterius per humanam instructione3 ita quod nos omnes
7 a manibus illius liberauit †: z propterea Diabolus ta3 fortiter abhorret memoriam passionis predicte: per qua3 eius potentia debilitata fuit: z nobis liberi arbitrij vires: z potestes grandius restituta est: nihilominus remansit sibi illa generalis tentandi facultas quam potest cōtra omnes indifferenter exercere deo pmittēte imo cōtra ipsummet Jesu3 illam experiri voluit: vt habet Matth. iiij.c. non tamen habet nunc illā per modum violentie: sed persuasionis z fraudulentie quoru3 tot z tantas ipse habet: vt vix homo illis resistere possit. ista sunt x̄ba not. S. Bonauenture in.iij.sent. distin.xix.q.iij.nu.22.z.23. ¶ Redeundo nunc ad propositum dico non esse mirum si mulier pudica ex se: quādoq3 flectitur ad libidinem z dirigit cor suū ad amādum illu3 quē prius nullo modo cognouerat: quod solū prouenit ex illa festina z insatiabili demonis tentatione que intrinseca est sollicitās animā accedēte postea sortilegi extrinseca operatiōe sermonis ambasiate literaꝝ amatoriaꝝ z alijs similibus extrinsecis sollicitationib⁹ que ppriae sunt cā imediata lapsus ipsius mulieris vt incidat in laqueū. †z qz muliebris sexus fragilis est facile decipitur flectitur z apprehēditur. vt habetur in.c. forus. de ver. sig. z not. glo. in.c.j. de cland. despōs. xxxij.q.vij. quod proposuisti: z.q. v.c. adā.z.c. mulier. z dixi.j.eo.q. vj. in fi. Sortilegia vero ipsa qualiacunq3 z quotcūq3 sint non sunt cā imediata flectēdi pudicā aiu3 zc. sed dicunt causa mediata z remota pp̄ter q̄ demō magis delibe rate studet illā tētare z capere in laqueum postq̄ per turpem abusum illum sacramentoru3 in graué offensa3 diuine maiestatis ob-

tinuit diuinū cultū prosterni et ipse vt de⁹ adorari et hoc est qđ ipse magis desiderat q̄ȝ aliud vt alias diximus supra.q.precedenti et latius dicam infra in fine huius.q.
9 ¶ †Tertie speciei instrumenta similiter plurima sunt quorū partem vidistis supra in.iii.q. quib⁹ aliqua superaddam:ideo dico q̄ q̄ aut fiunt in corpore per cibum vel potum aut extra corpus aliquo ex modis p̄dictis.primo casu nota vnū breuiter et ḡnaliter qđ oīa p̄ sortilegia siue maleficia venefica q̄ fiūt in corpore nō fiūt absq̄ȝ veneno sȝ oēs ille mixture ꝯpositiōes et pocula sunt mixta veneno aliq̄ mitiori vt minus officiat aliqua vero atrociori vt cit⁹ vulnerent:vel occidant:que vt dixi: ex diuersis rebus cōficiunt̄ : quedam ex herbarū folijs festucis aut radicibus:quedā ex venenis serpentum:quedam ex reptilib⁹ terre:animalibus vel piscibus venenosis:lapidibus sulphure gūmis ere plumbo argento viuo quod ipsi mercuriū appellant alijsq̄ȝ diuersis metallis in puluerem redactis seu alio modo combustis et sic ex rebus naturalibus illa cōponūt demonis instructiōe docēte:et hec sunt que i veritate diuersas inducunt egritudines in hu-
10 manis corporib⁹.† et ppterea lex vocat ista mala venena que sunt facta hominis necādi aut egrotādi causa.l.iij §.hec adiectio.ff. ad leg.cor.de sica.et.l.siquis aliquid.
11 §.qui abortionis.ff. de pen.† bona siue non mala venena dicuntur ea que nō sunt composita ad nocendum nec facta hominis necādi causa vt sūt illa amatoria q̄ in poculis amatorijs cōmuniter cōmisceri solēt.d.l.iij .§. adiectio et.d.§.qui abortionis.et ibi . Bar. ¶ Aut illa fiūt extra corpus.s.extra cibū vel potū et diuersas similiter vnctionū mixturas et venenorum compositiones accipiunt quibus maleficiandorum corpora dormientium linire et perstringere solent et q̄ȝ primum ipsa vnctura ad p̄cordia penetrauerit q̄ facile penetrat stante calore dormiētis stati audiunt̄ gemit⁹ et maximi vlulat⁹ isurgūt quos psona maleficiata dolore q̄ȝ graui subsistinere nō pōt. ¶ Quidā alij sortilegia hmōi sub alia forma cōposita consuunt latenter in clamide aut abscondunt in lecto ipsius maleficiādi seu i aliquo loco subterraneo fouea fctā aut sub limine ostij sup quo destruēdus trāsitur⁹ sit:et pedibus illa calcare cōtingat. ¶ Quidā aūt capiunt residua quedam ex corpore persone maleficiande. s. capillos dentes vngues pilos:siue setas corporis sanguinem si habere possunt aut particulam pellicule manus vel pedum. ¶ Alij vero capiunt particulas vestium earumdem personarum caligarum solearū siue planellarum calciamentorum camisie diploidis biretti scuffie aut veli muliebris cinguli siue zone: stringarū et similiū. ¶ Quidā ēt capiunt particulam corporis alicuius cadaueris eorū.s.qui iā sepulti fuerunt et vt plurimum querūt illorū cadauera qui furca suspēsi aut alia turpi morte periere:et illorū vngues q̄nq̄ȝ aut dētes:capillos aures oculos barbā manum pedē vel digitū:aut aliqđ ex eorū intestinis scilȝ cor iecur epar siue pulmonem : militiam recte ven-

tris partẽ aut intestinoꝝ pinguedinem neruos ossa vel carnẽ ⁊ cũ istis alijs ⁊ similibus turpissima cõponũt sortilegia: quidã alij capiunt particulas quasdã vestiũ ipsoꝝ cadauerum cũ quibus humati fuerunt. quidam alij capiũt chordã siue capistrũ viri laqueo suspensi: aut illius camisiam et cum illis similiter quã plura mala turpissime execrantur nec verentur nocturnis tẽporibꝰ cadauera ipsa exhumare aut ipsimet ĩ sepulchris ipsoꝝ intrare ⁊ hec pluries habui ĩ facto Rome ⁊ ab ipsis reis in eorum examine per plures spontaneas confessiones accepi que quidem omnia fuerũt per demonstrationem ad oculuꝫ verificata. Quidam vero ceperũt auium aut feraꝝ intestina membra ossa plumas vel setas quid de oculis aut capite vel dentibꝰ lupi: quid de iecore vulpis: pedibus vel cornibus cerui capite vel lingua milui: pedibus vel vnguibus castoris: quid de ore vel becho aq̃le: q̃d de galli crista ⁊ testiculis ⁊ alijs quãpluribꝰ. ¶ Quidã sunt q̃ imagines cere vel alterius mixture cõficiunt illasq̃ portant ad loca sacrificioꝝ quibꝰ cõpletis imagines ipsas sub noĩe p̃sone maleficiãde certis adhibitis cerimonijs baptizãt oĩa opa ipsorũ cum deuotione Sathane offerentes q̃bus sic oblatis ⁊ execratis imaginibus ignem ingẽtẽ apud ipsas confouent illasq̃ spinis acubus clauis vel alijs rebꝰ acutis q̃nq̃ in capite: q̃nq̃ in vultu: in gutture in renibus pectore femore costis aut ventre vel similibꝰ locis perforãt ⁊ cruciãt deprecãtes ꝯtinue vt veꝝ corpꝰ maleficiandi easdeꝫ patiatur pũcturas ⁊ penas: ⁊ eisdem doloribus crucietur: ac si eius corpus his instrumentis vere perforari contingeret: ⁊ licet sepius persona maleficiata in eadem corporis parte similes dolores intolerabiles patiatur nihilominus nõ proueniunt virtute vel potentia dictarum imaginum vel sacrificiorum: sed potius ex vnctionibus et alijs mixturis veneficis quas adherent corpori ipsorum maleficiatorum vt supra dictum
12 est in .iij.q. Sed q̃ro tunc si dicte imagines nihil ꝓsunt nec operãt̃ effectũ ĩ sortilegio quare fiũt? Respond. q̃d licet ex istarum imaginum imolationibus non subsequãtur imedietate effectus de q̃bꝰ.s̃.tñ ex lõginquo ⁊ mediate sequunt̃ q: demõ iter alia desideria sua hoc maiꝰ hꝫ vt adoretur ab hoĩe ad similitudinem dei: vt supra ꝑime dixi: sed vt promptius ⁊ facilius adorationẽ ipsaꝫ consequat̃ ⁊ augeat docuit sortilegos suos hec sortilegia ꝑ imagines fabricare illasq̃ ꝑmo ⁊ añ oĩa baptizare ⁊ cũ illis p̃ces more sacerdotali offerre ad hoc: vt cultꝰ sue adoratiõis amplificet̃ et latiꝰ extẽdatur ⁊ sub isto colore captãdi amorẽ ĩferẽdi egritudinẽ iueniẽdi thesauꝝ vel alia simili nõ decipit istos ignaros: nihilominꝰ opꝰ maleficij ꝑficit̃ venenis q̃ sũt ꝑpe cã immediata egritudinũ: iste vo imagines dñr cã remota ⁊ mediata ꝑꝑ quã Demõ subtiliꝰ ⁊ diligẽtiꝰ satagit ad istructionẽ veneno rũ ⁊ illoꝝ exhibitionẽ ita q̃d psona maleficiata audiat q̃d hꝫ ĩ corpore: ⁊ iõ ista dr̃ cã remota ⁊ mediata ad maleficiũ mixtura autẽ

poculi aut vnctiōis est causa immediata: vt not. i. c. nec mir. xxvj. q. v. ¶ Ex qb⁹ vides qd Sathanas sub diuersis signis: instrūs: mixturis: cōpositionibus: ligaturis: caractherib⁹ atq; figuris instruit sortilegos ad conficiendū diuersa maleficia fz diuersas hominū opiniones quas psequi intendūt: et vt facilius demon simplices credentium aios fallacijs suis apprehēdat: sepi⁹ sortilegia ipsa sub aliquo tegmine sanctitatis abscēdit aut cultu vere deuotiōis obumbrat vt res videat honesta et sanctitatis deuotione foueri. et iō iste muliercule vel similes in dissolutiōe dictoꝝ sortilegioꝝ semp quasi iubent dicere angelicā salutationē siue dñicaz orationē hoc est Aue mariā vel Pater nostrū ad deuotionem alicui⁹ sancti apl'i vel martyris seu sctāꝝ virginū ad deuotionē vero dei et btē passionis seu virginis marie nunc. nec repies etiā qd faciant vnū dicere symbolū fidei. s. credo in vnū deū etc. et hoc est qd diabol⁹ vehementer abhorret: vt alias diximus. s. ea. q. q: per illud fidei xpiane obseruantia et demonis exclusio demonstratur ipse vero mulieres aut viri remedia huiusmodi vt plurimū faciūt instructiōe et suffragio diaboli: et iō dñr supstitiosa et reproba: vt latius dicemus. j. in seq. q. vbi plenius examinabimus istū articulum an et quando liceat maleficiatū contrario maleficio liberare: et quō et qualiter cognoscat an remedia ista sint supstitiosa et reproba vel nō et casu quo sint dānata qua pena puniatur qui illa scienter exercet ibi dicetur.

¶ Summarium.

1 Sortilegiū an effectum a rebus vel simplicibus vel mixtis sortiri dicatur.
2 Intellectus angelic⁹ an post lapsum fuerit obtenebrat⁹ vel diminutus.
3 Natura angelica est preteritoꝝ et presentium occultoꝝ optima interpres.
4 Diabolus cognoscit omnia malefacta occultissima.
5 Futurorum duplex cognitio.
6 Diabol⁹ futura pdicit licet ficte.
7 Exemplum mirabile sortilegij.
8 Obliuio an cadat in demonē.
9 Diabolus multa cognoscit.
10 Diabol⁹ potest multa artificiose sortilegia docere etiā incōmodissima et humane nature cōtraria.
11 Matrimonium sortilegio contractum dissolui potest.
12 Ecclesia an sortilegijs fidem adhibere possit.
13 Exemplum sortilegij impedientis coitum et virtutē generatiuam.
14 Sortilegi an eorum arte et demonis suffragio possint aeris mutationem inducere.
15 De⁹ quare pmittat diabolū suā diuinitatem deturpare et psequi.
16 Sortilegū consulere aut ad executionem sue artis prouocare an impune liceat.
17 Infirmitates corporales an possint licite sortilegijs amoueri.
18 Remedia qualiter sunt superstitiosa vel naturalia indicanda.

1 Sexto tqro quō pōt esse qd ex pmissis reb⁹ simplicib⁹ aut mixtis effectus sortilegioꝝ hmōi: et tot accidētia in humanis corpib⁹ ita fortiter causentur seu ēt tollant aut futuroꝝ oc-

cultorũve reuelationes taz clare succedere pñt: nã qbusdã ridiculũ potius quã credibile esse videbat q ex tactu vnius imaginis cere crete aut alterius mixture si tangat in aliqua pte sui corpis p maleficum: in eadẽ pte corpis psone maleficiande statim exoriat infirmitas: z causentur dolores intensi aut amoris cupiditas et vehemens libido pparet incẽdia cordi: z sic de singulis alijs sortilegioz specieb⁹: hec eñ vident esse satis remota a credulitate recti iudicij z tñ in rei veritate effect⁹ z accidẽtia hmõi negari non põt quod veniunt atq recedunt opa z ministerio dictoz sortilegorũ. ¶ Et iõ pro faciliori solutione istius dubij. Videndũ est primo de virtute z potentia demonis q z qualis sit z quã ptãtem hz super hoie qua cognita facilis reddet solutio istius dubij. ¶ Sciendũ est eñ qd angel⁹ sathane qui est pprie diabolus mirabilem hz virtutem z ptãtem cognitiuã circa naturalia z secreta nature pl⁹ enim de his ipse solus est instructus z bene informat⁹ q oẽs homines de mundo simul: ita dicũt Theologi: z maxime. S. Tho. in trac. qq. q. xvj. art. vj. in tit. de demon. z. S. Aug. lib. x. de ciui. dei. z habetur. i. c. nec mir. xxvj. q. v. ex quo eñ ipse Angelus est substantia spũalis: z pura intelligẽtia hz oẽs virtutes intellectiuas z oia secreta nature q naturaliter spectant ad angelũ siue bonum siue malum. de quibus latius p eundẽ Thom. in dicto lib. qq. q. xvj. ar. j. ij. z. vj. z per totum de demoni. et. q. vj. art. iiij. z. vj. in titu. de mira. ¶ Deus enim dum a principio creauit naturã angelicã in paradiso eandem virtutẽ z ptãtẽ dedit angelo sathane quam dedit angelo lucis: qz a principio oẽs lucidos z pclaros creauit: ita dicũt omnes Theologi: z habet Ezech. xxviij. c. dũ loquitur diabolo figuratiue in personã regis tyri dicẽs Tu signaculũ similitudinis plen⁹ sapiẽtia z perfect⁹ decore in delitijs paradisi dei fuisti omnis lapis preciosus operimẽtũ tuum sardius topasius zc. tu cherubin extẽtus z protegens posui te in mõte scõ dei in medio lapidũ ignitoz ambulasti perfect⁹ in vijs tuis a die cõditionis tue: donec inuẽta est iniquites in te. Peccasti z eieci te de mõte scõ dei z perdidi te: o cherubin hec dicit dñs de. ⁹habetur etiã de hoc de cõse. dist. v. j. hi duo. z no. xxvj. q. j. nec mirum. §. sed hoc quosdã zc. vbi. S. Aug. loquens de acutissima itelligẽtia diaboli dicit quãto magis potest diabolus cognoscere egritudinẽ esse mortalẽ vel non si hec eadẽ cognoscit hõ per quasdam cõiectures z signa multo magis illa cognoscit diabol⁹ quem angelica ptãte sublimẽ pphetica oracula fuisse testantur. idem dicit Thom. d. q. xvj. de demon. Quãprimum igit Sathanas qui tunc pp illius summam pulchritudinẽ z splẽdorẽ Lucifer vocabat incidit in peccatũ supbie ꝯ suũ creatorẽ volens se facere equalẽ deo credens posse exercere vires suas in celo z alijs pnominari preter z ꝯtra dei voluntatẽ statim ipse cũ sequacibus suis de celo expulsus fuit: z p sua eterna habitatione statut⁹ fuit infernus loc⁹ teterrim⁹ z tenebrosus

et ppterea perdidit oem beatitudinem sedem celeste diuineqꝫ maiestatis speculationem: ꝛ lux celestis candoris conuersa fuit in te-
2 nebris. ¶ Hinc queri posset an intellectus diaboli post peccatu fuerit obtenebratus: ita quod no habeat lucem illa intellectus cognitiuam ita subtile ꝛ clara sicut prius habebat. de quo vide S. Thom. in. d. q. xvj. arti. vj. de demo. vbi cocludit in effectu quod Diabolus peccando proprietate nature sue angelice no amisit sed naturalia in eis adhuc integra remanent ꝛ splendidissima. idem sentit Dio. in lib. de diui. nomi. c. iiij. ꝛ not. in. d. c. nec miru. xxvj. q. v. §. sed hoc q̄sda fallit ꝛc. ¶ Quo ad ea vero q̄ sunt diuine cognitionis put est scientia futurorũ ex certa rone secreta cordis hominu ꝛ similia. ista enim omnis intellect⁹ angelic⁹ etia angeli boni est incapax ex se ad cognoscendiu ꝛ coprehendedu ꝛ propterea indiget quoda superiori lumine illustrari ad ipa cognoscenda qd lume est diuine gre ꝛ ad hoc no p ueniut nisi ageli boni p graz. angel⁹ aut sathane est idign⁹ ꝛ incapax isti⁹ gre pp pctm. de 2se. dist. j. hi duo. ꝛ io no pt veraciter futura pdicere. ¶ In his vo q̄ nalia sunt vterqꝫ angelus hꝫ mirabile virtute ꝛ potestate cognitiua longe supra humanu intellectu adeo quod ea que sunt hominis scientie quodamodo impossibilia ipse Diabolus videt oia ꝛ expresse cognoscit quippe quia ipse est spiritus liber ꝛ eleuatus ꝛ dicitur substantia spiritualis ꝛ incorporea ita appellatur ab omnibus Theologis nulloqꝫ premit pondere carnis seu alia corporea ponderositate ex qb⁹ possit ei⁹ velocitas itellect⁹ quoquo modo offuscari aut impediri quominus videat ꝛ expsse cognoscat oia que 2ueniut nature angelice vt supra
3 dixi. † ¶ Et ideo aut nos loqmur de scientia preteritorũ aut presentiu occultorũ q̄ homini sunt ignota penit⁹ ꝛ istorũ ipe est optimus interpres ꝛ cognitor. ita dicit S. Thom. i. d. q. xvj. ar. vj. ꝛ S. Aug. in lib. x. de ciui. dei. ꝛ not. in. c. nec
4 miru. xxvj. q. v. ¶ † Hinc est quod Diabolus cognoscit atqꝫ videt omnia furta etia latetissima ꝛ eoru fures ꝛ alia hmoi crimina licet occultissima sint. vt sunt coiurationes: tractatus: incendia: assassinia: homicidia occulta: falsitates: sacrilegia: stupra: adulteria: ꝛ his similia: non solum que fiunt inter presentes: veru etia ꝛ inter absentes ꝛ in partib⁹ multu logīnqs atqꝫ remotis: ex quo ipse omnibus his ictu oculi hominis presentialiter adesse pot ꝛ de illis notitia haud dubia nobis exhibere pot: vt patebit. j. in eade. q. in quibusdam exeplis: exceptis tn̄ hominum cogitationibus in mente retentis que lꝫ sint de presenti: tamen Diabolus illas ignorat maxime qn̄ nodu fuerut deducte ad cognitionem alterius per alique actu extrinsecum aut signu. istoru em̄ sol⁹ de⁹ est cognitor ꝛ ver⁹ interpres: vt habet Math. xxij. c. ꝛ Marc. xij. et dicemus. j. eo. q. x. Futurorum quoqꝫ diabolus est incapax. sed si deuenerit ad cognitione quanda coniecturalem ꝛ demonstratiuam siue inclinatiuam: qꝛ hac hꝫ ex co siderratione corporum celestiuz ꝛ

motus astro℞ sicut astrolog⁹:sed
ista dr̃ dubia ꝛ incerta notitia:qꝛ
põt abesse a veritate vt not.in.c.
epi.xxvj.q.v.ꝛ.c.sortes.c.auguria
5 cadē causa.q.iij.¶†Et ideo di-
cit.S.Tho.d.q.xvj.art.vij.qđ fu
turorum duplex est cognitio:vno
modo cognoscuntur futura quā-
tū est i se ipsis ꝛ natura sui:ꝛ hec
cognitio ptinet ad solū deū:nulla
eñ creatura habet istam faculta
tē nisi ex diuina gr̃a specialiter
fuerit sibi reuelatū sicut fuit san
ctis Prophetis:ꝛ ideo bene dixit.
Esa.xlj.c.annunciāte nobis que
ventura sunt ꝛ dicem⁹ qꝛ dij estis
vos.¶Alio modo cognosci pos-
sunt futura in suis causis.s.quā-
tū ad causas suas actiuas vel fm
potentiā causarū ꝛ hec est illa co-
gnitio cōiecturalis ꝛ demonstra-
tiua de qua supra proxime dixi ꝛ
de hac Diabol⁹ participare po-
test quippe qꝛ ipse cognoscit:prin
cipia reruꝫ ꝛ est illi magis nota
virtus causarū naturaliū ꝙ ho-
minibus nā per scientiā astrolo-
gie vel per alia signa ꝛ coniectu-
ras facili⁹ ꝛ certi⁹ cognoscit dia-
bolus futura ꝙ homo.qꝛ subti-
lius cognoscit causas ipsarū re-
rū naturales ꝛ que antecedūt rē
ipsam essentialiter que nos voca
mus indicia ꝛ signa rerū:qꝛ sunt
principia quedā futurarū re℞ ꝗ
pcedūt opatiões naturales post
modum successuras siue euentus
rerū futura℞:ꝛ per ista fuit inuē-
ta pronosticatio per astrologiam
que fit iuxta demonstrationes ꝛ
indicia astrorum ꝛ corporū cele-
stiū:is igitur qui per scientiā ꝛ no
titiā ipsam futura cōiecturaliter
ꝛ inclinatiue pdicere ꝗrit nō pec
cat si dixerit ꝙ sic astra minant

siue demonstrant:sed dicendo af-
firmatiue et certitudinaliter p-
ut res sunt vel erūt in esse suo pec
cat grauiter:vide Abb.ꝛ alios ca
no.in.c.ij.extra eo.tit.ꝛ ideo Dia
bolus vt videat habere maioreꝫ
potestatē ꝛ se esse equalē deo non
veretur futuro℞ quorūcunqꝫ vel-
le clare certā notitiā necessariaꝫ
demonstrare:ꝛ rē futurā ꝗ adhuc
nō est i re℞ natura certo mō futu
raꝫ put erit in suo esse demōstra-
re qñ venerit in lucē ꝛ erit certa
in rerū natura:sed in hoc mēdax
est ꝛ decipit hominē:qꝛ istius no-
titie ipse diabolus est omnino in-
capax:vt ꝯcludit.S.Tho.in.d.q.
xvj.arti.vij.de demon.ꝛ hoc ideꝫ
ceteri Theologi cōcludunt ꝛ te-
6 nent.¶†Et ppterea ipse diabo-
lus vt facilius hominē decipiat
quotiescunqꝫ cōtingit de ipsis fu
turis interrogari semper respon-
dere solet verbis implicitis du-
bijs ꝛ incertis que ad vtrūqꝫ sen-
sum accōmodari possunt affirma
tiuū.s.ꝛ negatiuū:vt patet exēplo
vaticinij strenuissimi Ducis ar-
morū dñi Brachij senioris perusi
ni qui paulo anteꝙ cū hostibus
concurreret ꝛ bellū iniret consu-
luit demonē quendā quē astrictū
tenebat nunquid futuri belli vi-
ctoriā vel suā aut suorum stragē
reportaret:et an ipse incolumis
euaderet vel periret:cui respon-
sum dedit per ista verba:vcꝫ ibis
redibis non morieris in bello:ꝛ
aliud qđ grecis prenūciasse legit
videlicet dico te Aiacidē Enonē
vicere posse.ꝗ verba media sunt
adeo cōposita que adaptari pos
sunt ad vtrūqꝫ sensum affirmati
uū.s.ꝛ negatiuū hoc est victorie ꝛ
succumbētie siue mortis et hoc

mō decipere solet simplices credē-
tium animos: ⁊ quoties rei euen-
tus preter aut contra spem cōsu-
lentis succedit tunc diabolus se
optime saluat in cōtraria opinio
ne redarguendo ipsum consulen
tē de ignorantia sua aut mala in-
telligentia verborum suorū aut cō-
traria interpretatione. ¶ Et quia
diximꝰ supra q̄ diabolꝰ habet no
titiam omnium preteritorū ⁊ p̄-
sentium que iā facta sunt vel fiūt
taz inter presentes quā inter ab-
sentes licet nobis occultissima
7 sint. ¶ † Subdam exemplum cla
rum diebus nostris exortū in ci-
uitate perusina vt referri audiui
a quodā religiosissimo viro ⁊ ho-
nesto sacerdote mature etatis q̄
retulit mihi cognouisse quēdā p̄-
sbyterum Jacobum perusinū q̄
magice artis erat multum erudi
tus: ⁊ sepius experiebatur artem
predictam quadam die dum ipe
presbyter Jacobꝰ celebraret mis-
sam in ecclesia Cathedrali San
cti Laurentij illius ciuitatis duz
esset circa medium misse verte-
retq̄ faciem ad populum ad di-
cendum verba illa que dici so-
lent paru ante ꝯsecrationē eucha
ristie videlicet. Orate fratres ⁊c.
loco illorum verborū dixit. orate
pro castris ecclesie quia laborant
in extremis: ⁊ illo tūc eodēq̄ mo
mēto Dux militum ecclesie vna
cum toto exercitu ab hostibus cū
quibus paulo ante concurrerant
succūbebant ⁊ exercitus ipse rue
bat ⁊ scindebatur in diuersis parti
bus ⁊ nihilominus distabant ex-
ercitꝰ hmōi ab vrbe perusina spa
cio quinquaginta miliarium vel
circa adeo quod impossibile erat
quod per hominē etiam curren-
do staffettam siue per postas po-
tuisset taz cito tale factū nūciari.
Deinde interrogatus presbyter
ille ab aliquibus ex circunstanti-
bus qui preconiū ipsuz audierāt:
quidnā sonarent verba illa ⁊ ad
quem effectū in illo mysterio mis-
se loco solitorū verborū orate ⁊c.
promulgata fuissent: qui presby-
ter respōdit ex tempore quod ita
dixerat: quia verum est quod illo
tunc milites ⁊ exercitꝰ ecclesie q̄
cum hostibus concurrerant suc-
cūbebant atq̄ peribant: ⁊ q⁊ au-
xilio indigebāt ipse sacerdos ora
bat ⁊ intercedebat pro illis interro
gatus quis dixerat vel reuelaue-
rat sibi q̄ milites ⁊ exercitus ipsi
tunc succūberent: qui respondit
quod spū scō sibi tūc eadē reuelā
te populo manifestauerat ⁊ cum
ista respōsione illos quietos dimi
sit: nihilominꝰ i rei veritate Dia
bolꝰ fuit q̄ illa dicto p̄sbytero ma
nifestauerat de quibus sepius in
terrogabat cū de ipsis militibus
⁊ exercitu ⁊ de ꝯcursu atq̄ victo-
ria ⁊ habita reuelatione a diabo
lo illā populo manifestauerat eo
modo quo supra ⁊ licet ea que in
castris ipsis tunc contigerāt pro-
pter loci distantiam impossibile
esset quod tā cito hominibꝰ ipsis
innotescerent: tamen diabolus q̄
est spiritus liber ⁊ incorporeus
potuit illa videre ⁊ presentialiter
interuenire ⁊ ictu oculi se trans-
ferre perusiam ⁊ ea omnia dicto
presbytero auido illa scire mani-
festare ⁊ aperire totam seriem fa
cti sub breui verborum compen-
dio: ⁊ ipse populo prout fecit a-
peruit ex quibꝰ apparet quod de-
mon habet notitiā omniū pre-
sentium ⁊ preteritorū tā corum que

sūt inter presentes quam eorum
que sūt inter absentes quecunq3
sit absentia longa vel breuis.
¶ Aut nos loq̄mur de notitia re
rum naturaliū creatarū ab ipso
deo siue natura aut hominū ope
ratione: et circa ista similiter ha-
bet mirabilem virtutē cogniti-
uā quia omnia que a Deo crea-
ta sunt in mundo ipse cognoscit
vna cū virib⁹ z virtutib⁹ suis: ip-
se enī nota habet omniū herbarū
nomina z vires suas quas habēt
in folijs festucis atq3 radicibus:
itē omnia animalia terrestria: z
eorum naturas z qualitates om-
nes aues z volatilia celi: itē om
nes pisces z animalia aquatilia
omnium metallorū sulphurisq3
vires omnium lignorū lapidūq3
z eorum virtutes z potentias na
8 turales habet i promptu. ¶ † Et
breuiter dicas quod circa ista na
turalia et secreta nature in ipso
demone nulla cadit oblivio nec
ignorantia: qz cūcta notissima te
net āte oculos: ita dicit S. Tho.
in.d.trac.qq.q.xvj.art.vj.in ver.
respondeo et quia peccando zc.z.
§.ad primū ver.ad.vij.de demon.
Idem concludit ille Prierias in
d.suo trac.zc.lib.j.c.xiij.z lib.ij.c.
vij.vbi recitat quod Demon qui
cunq3 etiā minim⁹ nouit omnia
cum suis viribus: et proprietati
9 bus. ¶ † Primo enī nouit oīa ele
menta. ¶ Secundo oia metalla.
¶ Tertio oēs lapides. ¶ Quar-
to oēs herbas. ¶ Quinto omnes
plantas. ¶ Sexto omnia repti-
lia terre. ¶ Septimo oēs aues.
¶ Octauo oēs pisces. ¶ Nono
omnes orbes z motus celorum.
¶ Decimo omnes z singulas stel
las figuras z signa celestia ac eo-
rum influxus z omniū predicto
rum virtutes z potētias natura-
les ex quibus infinita quodāmo-
do sumūtur venena quorum que
dā sunt ad nocendū occidendūq3
q̄dam vero orta sunt ad sanandū
que dicunt bona venena ex quo
natura illa ꝓcreauit ad medelā.
l.iij.§.hec adiectio.ff.ad leg.corn.
10 de sica. ¶ † Cum itaq3 Diabol⁹
habeat notas omniū supradicto
rum noīa vires virtutes atq3 po-
tētias naturales sicut melior me
dicus quam reperiri possit in vni
uerso orbe terrarū: z propterea di
cunt Theologi quod iste diabol⁹
est optim⁹ philosoph⁹: theolog⁹:
arithmetic⁹: matematic⁹: dialecti
cus: logicus: grāmatic⁹: music⁹: z
medicus excellentissim⁹: qui mo-
dica experientia quoscūq3 viros
etiā excellentissimos z practicos
dictarum artiū z peritie mirabi-
liter superaret: z ideo ex eorum si
ue earū mixturis ipse Diabolus
facit vel facere instruit suos sor-
tilegos quomodo z qualiter age-
re debeāt vt cōponāt venena illa
ad formādū sortilegiū siue factu-
ram z diuersas īducere egritudi
nes in humanis corporib⁹ quorū
venenorū z maleficiorū. ¶ Quedā
cōponunt ex herbarū folijs festu-
cis aut radicibus que sunt mira-
bilis virtutis z potentie: z quedā
sunt que non oriuntur in partib⁹
nostris: sed illas offert demon ex
egypto aut ex partibus orientali
bus seu alijs: vbi nascūt z habēt
meliores vires vt alīs a q̄busdā
magicis ꝑ me examinatis refer-
ri audiui. ¶ Quedā vero ex lignis.
¶ Quedā ex lapidibus. ¶ Que-
dam ex metallis.s.ex plumbo: ere
stanno argēto viuo quod appel-

lant mercurium. ¶ Quedā ex reptilibus terre venenosis. ¶ Quedam ex proprio serpentum veneno. ¶ Quedam ex auiū aut animaliū siue pisciū venenosoꝝ mēbris vel intestinis que habēt diuersas proprietates a natura in quibus insunt diuersa venena et virtutes: seu potētie naturales q̄ diuersas operatiōes iducūt. vide S. Aug. lib. iiij. q. xxiiij. ꝺ ciui. dei. ꝛ S. Tho. in. ꝺ. trac. qq. q. vj. art. x. in titu. de miracu. ꝛ Puer. i suo trac. de strig. mag. lib. scđo. c. vij. ¶ Quedā em̄ redigūt in puluerē ꝛ hec vt plurimum miscentur in ferculis vel potu ex quibus fiunt diuersa pocula deq̄bus dicem⁹ infra eo. q. xj. quedam vero redigunt in pinguedinem: cum q̄bus faciunt diuersas vnctiones nec verētur qn̄qꝫ in ipsis pulueribus siue mixturis cōmiscere pinguedinē siue assungiā quā sumunt ex ꝑprio corpore christiani aut ifantis defuncti sine baptismo ꝛ hāc ipsi appellant pingredinē pagani quaꝫ dicunt habere mirabileꝫ virtutem ꝛ cū ipsis ꝛ dictis pulueribus aliisqꝫ rebus adiunctis diuersas componūt vnctiones maleficas ex quarū tactu aut aliorū cibo vel potu in humanis aut brutorum corporib⁹ infinite causantur egritudines ꝛ morbi itrinsec: qn̄qꝫ ex his ꝓuenit lucis priuatio: quandoqꝫ vero membri debilitatio: neruorum attractio: dolor capitis: dentium: pectoris: stomachi: vētris: cordis. ꝛ iste sepius ceteris euenit: quandoqꝫ renum dolor intensus aut alterius membri ꝛ partis corporis. ¶ Quandoqꝫ vero ꝓuenit febris: tussis: demētia: ptisis: hydropisis: aut aliq̄ tumefactio carnis in corpore siue apostema extrinsec⁹ apparēs: quādoqꝫ vero intrinsece apud intestina aliqđ apostema fit adeo terribile ꝛ icurabile q̄ nulla ars medicorum id sanare ꝛ remouere pōt nisi accedat ali⁹ malefic⁹ siue sortilegus q̄ cōtrariis medelis et remediis egritudinem ipsam maleficam tollat quam facile ꝛ breui tēpore remouere potest. ceteri ṽo medici qui artem ipsius mecine profitentur nihil valent ꝛ nesciūt afferre remediū: ꝛ hoc est qđ dixit. S. Aug. in lib. x. de ciui. dei. ꝛ not. in. c. nec mirū. § adhec aūt. xxvj. q. v. vbi dicit̄ quod ista remedia que fiunt ad tollendum istas maleficas egritudines nulla ars cōmendat medicoꝝ: ꝛ iō sunt valde prohibita de iure cano. ꝛ ecclesia multum reprobat illa. xxvj. q. vij. admoneāt. et latius dicemus infra ea. q. loco suo. Si igit̄ remedia hmōi nō adsint corp⁹ ipꝫ maleficiatū paulatim ꝯsumitur vsqꝫ quo deuenit ad extremū vite: quādoqꝫ vero veloci⁹ occidūt: quādo volūt inferre mortem absqꝫ remedio adhibent venena atrociora q̄ vitā ipsam citi⁹ perimūt. ¶ Quedam etiam faciunt vt inducant abortiuum pregnantis mulieris ꝛ hec dicūtur pocula abortionis de quibus habetur in. l. siquis aliquid. §. q̄ abortionis. ff. de pen. ꝛ. l. iij. §. hec adiectio. ff. ad le. cor. de sica. et. l. diuus. ff. de extraor. crimi. vbi est glo. not. l. cicero. ꝛ. l. pregnantem. ff. de pen. de q̄b⁹ diffusius dicemus. j. eodē. tit. q. xiij. ¶ Quādoqꝫ ṽo inducit̄ desiccatio lactis in nutrice. ¶ Quedam fiunt ad desiccādū totū lac vnius gregis vel fecūdi armēti vaccaꝝ

adeo quod nihil casei penitꝰ red-
dā: q̄uis antea i maxima abun
dātia reddidissent ⁊ sil'r abortio
nes totius gregis vel armēti in-
ducere possunt: ꝑut alias vidi et
habui in facto Rome qđ due ma
lefice mulieres cū iſtis maleficiis
perire fecerant abortādo multos
pecudū fetus ⁊ lactē matrū desic
cauerant penitus. ¶ Quidā vero
cū eisdem cōpositionibus ⁊ vene
nis impediunt in masculo vel fe
mina virtutem generatiuā emit
tēdi spma. ¶ Quāq₃ vero in mas
culo membri lāgnedinē ⁊ oimo
dam impotentiam coeūdi: in mu
liere vero vulue arctationez siue
matricis idignationem talē que
summopere abhorret concubitū
⁊ viri accessum ad coeundum: et
pati non potest aliquo modo co-
11 pulā carnis. vnde euenit. † quā-
doq₃ quod durante huiusmodi
maleficio ⁊ impedimēto ecclesia
mandat mr̄imoniuz ipsum sepa-
rari et impartiri licētiam alteri
coniugum qui vel que non pati-
tur impedimentum ad alias nu-
ptias conuolare: sed hoc ꝓcedit
quando impedimentuz ipsum du
rauit triēnio: deinde alter vł vter
q₃ coniugum fatetur impotentiā
suam tunc adhibita septima ma
nu ꝓpinquorum aut vicinoꝝ fit
separatio ipsius matrimonij per
ecclesiaz: vt habetur in. c. j. ⁊. c. f.
de frigi. ⁊ malefi. ⁊ ibi Panor. ⁊ ħ
12 † dixit Hosti. in sum. eo. tit. de sor-
ti. §. fi. in fi. quod isto casu ecclesia
credit sortilegijs ⁊ illorum effecti
bus de quibus habetur. xxvi. q. j.
j. si ꝑ sortiaria. ⁊ pro clariori huꝰ
rei intelligentia exemplum facti
13 exhibeo. ¶ † In agro Sabinensi
in quo hec maleficaruz secta pu
rimū inualuit ⁊ de pn̄ti quoq₃ ma
gna ipsaꝝ copia repit. Quidā vir
egregius literatus ⁊ illese condi
tionis ⁊ fame qui in vno ex oppi-
dis illis ortuz habuit lz modo sit
senex quadaz die a quinquennio
citra mihi retulit quod ipse dum
erat in flore iuuentutis sue tem-
pore quo sponsam duxit ad ma-
trimoniū cōsummandum opera
et ingenio cuiusdaz malefice mu-
lieris quā mihi nomine ꝓprio de-
clarauit maleficiatus fuit ⁊ adeo
fortiter apprehēsus fuerat dicto
maleficio qđ cum vxore ea nocte
⁊ postea ꝑ multos dies nulluz pe
nitus debitum reddere potuit ex
quo habebat maximam verecun
diam ⁊ nunq̄ cessabat admirari
considerans quod prius erat per
quam validus in simili actu car
nalis copule ex quo maximam so
litus erat habere delectationem
tunc v̄o cōtra adeo q̄ sua misera
vxor eiusq₃ parentes reclamare
ceperūt p̄mo priuatim putantes
postmodū durante impedimēto
deuenire ad matrimonij separa-
tionem adeo quod iste sponsus ꝓ
dolore ⁊ verecundia quasi demēs
et desperatus euaserat: et mul-
tos ac multos medicos ꝯuocauit
vt liberaret ab ip̄a infirmitate et
impedimento ⁊ nihil ꝓderant si-
bi: demū q̄dā senex ipsum consu-
luit vt mitteret i q̄busdā mōtibꝰ
altis pro quodaz magno ⁊ solen-
ni magistro qui vocabatur magi
ster magne experientie qui in ve-
ritate erat solēnis magus ⁊ male
ficus: qui q̄p̄mū vidit ip̄m spō-
sum cognouit illiꝰ infirmitatē et
breui tp̄e illum liberare spopon-
dit vna nocte tantum ⁊ iussit qđ
dormiret illa nocte cum vxore et

prius exhibuit quoddam poculũ
dũ volebat ire dormitũ ⁊ premo-
nuit ip̄m eiusq̄ vxorē ne illa no-
cte munirent se signo crucis neq̄
timerēt aliquo pacto si aliq̄d ea
nocte viderēt vel audirent: q̄ꝛ nō
poterant sibi nocere: q̄ maleficia
tus cupiēs multũ ab ipso malefi
cio liberari oīa ad vnguem serua
uit: q̄nta aūt noctis hora vel cir-
ca cepit audire maximos tonit⁹
pluuias tēpestosas ⁊ fulgura quā
maxima deinde terremot⁹ adeo
terribiles q̄ tota dom⁹ quassaba
tur a vētis terremot⁹ velut arbor
q̄ quassaret̄ a ventis: deinde audi
uit voce humana quosdam ma-
gnos vlulatus ⁊ clamores. ⁊ auer
tēs oculos vidit in eius camera
plus quā mille vt apparebat ad
inuicem certantes ⁊ vnguib⁹ pu
gnis ⁊ calcib⁹ crudeliter pugnan
tes ⁊ lacerantes alterius facies ⁊
vestimenta tota: inter quos vidit
mulierem quandā que erat alte-
rius oppidi vicini et dicebat̄ q̄d
erat malefica: de qua ipse spōsus
multum suspicabat̄ ne ab ea pol
lutus fuisset: que vltra oēs maio
ribus gemitib⁹ ⁊ vlulatibus cru
ciabat̄ ⁊ crines faciēq̄ suā totaꝫ
vnguib⁹ lacerauerat ꝑpter que
ipse maleficiatus dixit quod ali-
quantulū pertimuit a principio
dubitās nequid mali sibi accide
ret. deinde recordat⁹ de monitio
nib⁹ magistri reassumpsit vires:
vxorē vero semꝑ tenuit sub pan-
nis absconditam ne ista videret:
postq̄ꝫ vo ita certauerant per me
diam horam vel circa ingressus
fuit magister in camera p̄dicta ⁊
erat tūc circa mediā noctē: ad cu-
ius ingressum oēs illi pugnantes
vna cū muliere ipsa statim dispa-

ruerūt ⁊ abierūt penitus: ipse aūt
magister accessit ad ip̄m malefi-
ciatū ⁊ illi⁹ humeros tetigit ma-
nu perfricādo aliquantulū dicen
do q̄ nō dubitaret ampli⁹ q̄ꝛ iam
liberatus erat: et illinc discessit
post cuius recessum dict⁹ malefi-
cat⁹ sentit paulatim calorē quē-
dā in renib⁹ ⁊ lūbis: ita q̄d mem-
brū virile cepit erigere vultum et
subito saluti: ⁊ ipse apphēdēs vxo
re reddidit debitū satis p̄ngue
cū maxima dulcedine et delecta-
tione: ⁊ deinde ꝓsecutus fuit vsq̄
ad senectutē ⁊ suscepit optimam
prolē vtriusq̄ sex⁹: ⁊ ego quosdā
ex suis filiis cognoui ⁊ allocutus
fui cū eius vxore tunc vetula: que
oīa predicta ingenue fassa est di-
cēs q̄d nunq̄ dieb⁹ suis grauiori
fuit pulsata timore quā nocte il-
la de qua supra. Alia etiā plura
exēpla de hoc referri possent que
cā breuitatis omitto. vide illum
Peter. l. d. suo trac. de strigima. de
mon. ⁊c. lib. ii. c. iii. vbi in. iiii. pūcto
refert exēplum cuiusdā ditissimi
Comitis dioc. argentin. q̄ hmōi
maleficio steterat biennio impe-
ditus q̄d nunq̄ potuit vxoris co-
mitisse virginitatē deflorare que
pulcherrima erat: vide ipsum.
14 ¶ Post hec q̄ro an isti malefi-
ci ⁊ magi possint eoꝝ arte ⁊ demo
nis suffragio inducere pluuias
grandines ⁊ fulgura aut magna
tonitrua ⁊ ēt an possint q̄n illa ve
nerint remouere et facere vt ces-
sent. ⁊ videretur dicēdū q̄d nō q̄ꝛ
ea que de celo veniunt et ad nos
descendūt diuina dispositione ꝑ-
ueniunt a corporibus celestibus
vel ab aere mediāte ordine quo-
dam naturali dictorum corporū
e illorum cōiunctionū ſm quod

clare demonstrāt astrologi:tñ dicas q̄ isti possunt demonis industria inducere imbres grandines et fulgura et alia de quib⁹ supra & econuerso ea sic irruētia remouere:& ratio est:q: demones possunt elementa concutere & inducere ventos pluuias fulgura et grandines inducere: & hoc est qđ dicit text.in.l.multi.C.de malef. et mat.l.eorum.in fin.eo.tit.in.D. l.multi. dicitur quod multi sunt qui magicis artib⁹ manibus accincti elementa cōcutiunt &c.per que omnia supradicta prouenīūt in.d.l.eorū.dicitur q̄ ipsi malefici pñt tēpestates ipsas remouere & id opari ne segetibus aut terre nascentibus officiāt.& propterea iura ciuilia nolūt q̄ isto casu malefic⁹ siue malefica puniat̃ qñ illoꝝ effect⁹ tēdunt ad bonū & vtilitatē: istarū eñ maleficarū vna componit maleficiū altera tollit vna instruit:altera destruit: vna polluit altera sanat: vna ipedit altera soluit impedimentū:et sic vna illudit alterā:diabolus vero vtrancꝫ et vt plurimū ea que destruit maleficiū idicat alterā maleficā siue maleficū q̄vel q̄ malefi 15
ciū fecerat non tñ v̄bis exp̄ssis ſʒ quibusdā signis:et cōiecturis ex q̄bus facile cōprehēditur qui fuerit:& hoc prouenit astutia & fallacia demonis q̄ delectat̃ in fraudibus & scādalis hominū:vt dicūt Theologi in locis supra no.& habetur in.c.epi.&.c.nec mirū.xxvj. q.v. ¶Cū itacꝫ egritudines mortes & accidentia de quibus supra p̄ueniunt ex p̄dictis mixturis et reb⁹ naturalibus non est dicēdū q̄ procedant ex illis ceromonijs et imaginibus seu illarum tactibus & sacrificijs & alijs turpibus obseruantijs de q̄bus supra:sed ideo cerimonias illas obseruant & baptizāt imagines & alia h̄mōi faciūt:q: diabol⁹ vt al's dixim⁹ supra summope delectat̃ in sacrificijs illis q: cupit adorari: et vt facilius ipsi sortilegi et malefici ad illa deueniāt diabolus persuadet illis qđ ex h̄mōi obseruātijs & solemnitatibus effectus de quibus supra proueniunt:sed valde mentitur q: proueniūt ex naturalibus reb⁹ vt supra vidistis.eodē modo dicēdū est de sortilegio siue maleficio amatorio in quo sepi⁹ demō instruit & mandat cōmisceri sacramenta ecclesie vel sanctorum martyrum reliquias hostiā sacratam & similia de q̄b⁹ supra. ij.q.in.ij.specie tñ effect⁹ amoris & flexibilitatis pudici animi ad libidinē non prouenit virtute illi⁹ sortilegij siue maleficij:sed virtute diabolice tentatiōis & vtriusq̄ solicitationis & persuasionis intrinsece et extrinsece:vt ibi dixi. sed hoc iō facit diabolus vt facilius adoretur & turpius diuinuꝫ cultū tractet & dissipet & illius destructionem querat. ¶ †Sed queri posset quare deus p̄mittit Diabolo q̄ tā turpiter res diuinas & cultū sue adorationis deturpet & destruat quodammodo cū facile posset illi resistendo oia ista p̄hibere ne fierent sicut alias non p̄mittendo impedit demonem ne possit quedā alia facere q̄ alias de sui natura facere posset:vt dicemus infra.q.seq. Respond.fm cōmunē Theologoꝝ cōclusionē quod ideo deus nō p̄hibet hominē hec facere ne videat̃ sibi velle auferre liberi arbitrij potesta-

tem quā a principio sibi dedit vt possit operari bonum ꝛ malū ad libitum suū ꝛ impediendo ne incidat in malum videretur sibi auferre illam libertatē ꝛ velle illum omnino fieri bonū. ne igitur rumpat aut violet legem quā a principio ipse constituit vt sequatur ordo nature sicut a principio ordinatum fuit: ideo non impedit hominē qđ non faciat ista: ꝛ quecunqꝫ alia mala qñ vult operari malum alioquin quis dubitat qꝛ deo renitēte hec fieri minime possent. Sed hanc ptātem liberi arbitrij homini dedit vt posset operari bonū ꝛ malum quodcūqꝫ velit ad libitū suū: si bonum fecerit consequetur glorīā si vero malū perpetuam dānationē. Deditqꝫ diabolo facultatē tentādi vt posset potestatē ipsam contra quoscūqꝫ indifferēter exercere: vt not. Gen. iij. ꝛ Math. iiij. c. vbi contra ipmmet Jesuꝫ christū potestatē illam tentādi expertus fuit: vt habetur etiam Marc. j. ꝛ Luc. iiij. c. in prin. ¶ Sed anteqꝫ ad vlteriora
16 deueniā. † Quero aliqua de remedijs istis que fiunt erga maleficiatū ad tollendū maleficiū ꝛ liberādū maleficiatū. ¶ Et primo quero an liceat impune cōsulere sortilegū siue maleficum vt dissoluat facturas ꝛ liberet egrotum a maleficio ꝛ silr an liceat incantare ꝛ cōiurare hymbres grādines ꝛ fulgures ne noceant fructibus arboribus aut plantis. ¶ Et dic breuiter aut nos loquimur de iure ciuili: aut de iure canonico: primo casu lꝫ impune ꝯsulere ꝛ adhibere sortilegiū siue maleficum ad faciendum opera que vertuntur in bonū ꝛ prosunt: ꝛ nō debet quis p bono opere cruciari. l. eorum. §. fi. ꝛ ibi Bar. hoc notat expresse. C. de malef. et math. et hoc est clarū de iure ciuili: sed de iure canonico nō lꝫ aliquo modo etiā pro recuperanda corporis sanitate querere remedia diabolica ꝛ superstitiosa lꝫ aliter sanitas ipa recuperari non posset nisi per remedia predicta. ita dicit text. ad literam in. c. admoneāt. xxvj. q. vij. ꝛ tangit verbū Panor. in. c. ij. de sortil. vbi potius sanctissimi Pontifices patiunt bona ecclīarū furto subtracta penitus perdi quaꝫ quod querantur p remedia ꝛ artē hmōi: ꝛ hinc est qđ ecclesia potius tolerat dissolutioneꝫ matrimonij ꝛ tanti vinculi sacramētalis fracturam qꝫ quod permittere ꝛ concedere maleficiatū cōtrarijs maleficijs liberari. tex. xxxiij. q. j. si p sortiarias. ꝛ de frig. ꝛ malef. c. fi. ꝛ ratio hui9 est: qꝛ magis expedit pati in corpe quā in anima: qꝛ minor est corporis iactura quam anime. d. c. admoneant. c. fi. de sortil. arg. c. solite. de maio. ꝛ obediē. ꝛ ibi Panor. ꝛ oēs scribētes ad qđ ius ciuile non considerauit quod principaliter tēdit ad conseruationē tpaliū. d. c. solite. ꝛ not. doc. in. d. c. admoneant. ꝛ no. etiā in. c. nec mirū. §. ad hec. xxvj.
17 q. v. qđ tene mēti. ¶ † Idem dicēdum est de remedijs superstitiosis ligaturis ꝛ appendiculis que fiūt per ipsos sortilegos siue maleficos: ad sanandum alias egritudines non maleficiales: vt est febris: dolor capitis: ventris: ꝛ similes quas amouere nō licet huiusmodi remedijs: ꝛ hoc est quod vult dicere tex. in. d. c. nec mirum. §. ad hec oia ꝛc. vbi dicit quod ad

hec ptinēt

hec pertinent ligature execrabi-
lium remediorum quas ars non
commēdat medicorum: quibus
autem penis puniuntur: qui pre-
missa faciūt vel consulunt facien
tes dicetur infra eo.ti.q.xj. ¶ Pre-
18 terea non pretermittā hūc † nota
bilē casum qui sepissime occurrit
in facto maxime apud rusticos:
reperitur quidaʒ egrotus aliqua
egritudine: non maleficiali loco
medicorum quorum vt plurimū
habent penuriam adducitur: mu
lier que quibusdam verbis: ꝛ re-
medijs asserit velle egrotum bre-
uissimo tempore liberare: egro-
tus vero qui est pure conscientie
dicit caue: quia nolo curari per
remedia superstitiosa: ꝛ ab eccle-
sia reprobata: quia magis expe-
dit: vt patiatur corpus quaʒ ani-
ma vt supra proxime diximus: ꝛ
illa respondet quod nullatenus
dubitandum est de hoc quia ipsa
cum sanctissimis precibus ꝛ ora-
tionibꝰ: ac remedijs ecclesiasticis
vult ipsum liberare ꝛ incipit face
re ligaturā ꝛ dicere egroto: quod
dicat cum deuotione salutationē
angelicam aut orationem domi-
nicam.s. Aue mariam vel Pater
nostrum: ꝛ ipsa quoqꝫ magistra
aliquas preces alta voce promul
gat deinde duo vel tria verba di-
cit submissa voce que nullum sa-
piunt diuini cultus odorem: ꝛ li-
cet per illa verba expresse non cō
stet quod fiat demonis inuocatio
tamen non possunt congrue ada-
ptari ad sensum precedentiū ver
boruʒ quippe: quia quo ad illa lō
ge extranea sunt: queritur an dicta
remedia sint reproba ꝛ supstitio-
sa: ꝛ quilibet diceret quod non ex
quo nō cōstat aliqđ expsse de ma
lo: sʒ de bono patet expsse. ¶ So-
lut. tu dic fʒ qđ scribit. S. Tho. i
sum.q.xcvj.art.ij.in tit. de super-
stitio. ꝛ. D. Jo. lec. in sum. conf. eo.
titu. de sortil.c.xj. quod in istis re
medijs plura sunt consideranda.
Et primo considerādum est vtrū
remedia illa naturaliter tales ef-
fectus sanitatis causare possint
quod facile iudicabitur consilio
medicoꝝ quod si tales effectꝰ na-
turaliter concipere possunt non
erūt iudicāda supstitiosa: sʒ vera
ꝛ naturalia ex quo medicine pro-
fessio approbat illa: si vero tales
effectꝰ naturaliter parere nō pos
sunt: sūt oīno illicita ꝛ dānata qꝛ
necesse est qđ ptineāt ad qdam ta
cita pacta cū demonibꝰ inita. vt
not. S. Aug. in li.xxj. de ciui. dei ꝛ
habetur in.d.c. nec mirū. §. ad hec
oia.xxvj.q.v. Hoc em̄ specialiter
apparet ꝛ cognoscit secūdū ipsos
quotiescūqꝫ adhibētur aliqui ca-
ractheres seu nomia ignota aut
alie quecūqꝫ obseruationes q̄ ma
nifestū est ꝙ naturaliter efficaciā
sanitatis ꝛ expulsionis egritudi-
nis illius habere non possunt ta-
lia semp iudicāda sūt supstitiosa
ꝛ illicita: ꝛ ista sit regula firma ꝑ
quā facile iudicari poterit an re-
media ipsa sint honesta vel illi-
cita ꝛ superstitiosa: ꝛ hec nota qꝛ
sunt valde vtilia in foro conscien
tie ꝛ multum conferunt sacerdo-
tibꝰ his maxime qui laicoꝝ ꝯfes-
sionibus incumbūt que em̄ dicta
sunt de ꝟbis eadē dicēda sunt de
breuibus ꝛ cedulis: q̄s sepius fa-
ciunt isti incantatores vt suspēse
deferantur ad collum siue in sinu
ipsius egroti vbi si vltra nomina
dei: alias orōnes ꝛ p̄ces reperiū
tur aliq̄ caractheres aut nomia

ignota vel male sonantia ad precedentia iudicanda sunt omnino superstitiosa: quia sicut dicit .s. Crisostomus multi ꝯfingunt aliqua nomina hebraica dei ꝛ angeloꝝ ꝛ alligant que non intelligentibus metuenda esse videntur: cauendū est etiam ne aliquid falsitatis cōtineant: quia impossibile eēt q̄ effect⁹ dictoꝝ operū possit expectari a deo qui nō est auctor neq; testis falsitatis: sꝫ pure veritatis. vt habetur Jo. primo: plenum gratie ꝛ veritatis: illa ēt breuia reprobata sunt i q̄b⁹ apparēt nomina queda ignota ineffabilia ꝛ inusitata: vel ubi hac ꝯditione inducuntur quod quicunq; portauerit breuia huiusmodi apud se nullos timeat hostium incursus: aut insult⁹: vel q̄ sibi aliq̄d boni cōtinget inueniet vel cōsequetur aut aliq̄a aliud simile: oia ista sūt ab ecclesia reprobata merito dānabilia: ꝛ puniēda: vide. d. Jo. lec. in sum. confes. xiij. c.

Summarium.

1 Sortilegi ꝛ strigimage siue lamie an vere et corporaliter deferāt a diabolo quouis voluerit.
2 Diabolus potest somnia ꝛ imaginationes in humanis mentibus imprimere.
3 Febris est morbus naturaliter in humano corpore causatus.
4 Strige ꝛ malefice sunt extra protectionē ecclesie.
5 Diabol⁹ summopere nititur christianos a vero cultu auertere.
6 Angelus quid proprie dicatur.
7 Corpora a demonibus assumpta an sint vera vel fantastica.
8 Corpora a demonibus assumpta ex qua materia sint.
9 Corpora a demonib⁹ assumpta an virtutem habeāt generatiuā.
10 Sperma hominis oritur ex purissima substantia cibi iam digesti.
11 Sperma non generatur in corporibus a demonibus assumptis.
12 Demon potest assumpto corpore coire ꝛ generare.
Filius ex demonis coitu generatus cuius filius dici debeat.
13 Demones multa agere ex eorum natura possunt: sed a diuina maiestate impediuntur.
14 Demones non faciūt miracula sed bene angeli boni ꝛ homines.
15 Miraculum est testimonium diuine virtutis.
16 Demonis virtus vehemens est et acuta.
17 Demones possunt in homines dupliciter operari.
18 Demones possunt deo permittēte in corporali specie hominez de loco ad locum deferre.
19 Diabolus an naturaliter christū super pinnaculū tēpli detulerit.
20 Spiritus siue angelicus siue humanus multe est potentie.
21 Rei sue quilibet dicitur moderator et arbiter.
22 Magi pharaonis an arte sua virgas veraciter verterint in serpentes veros non illusorios.
23 Animal brutum an arte diabolica ꝛ magica loquantur.
24 Asina balaā qua virtute ipsum fuerit bis allocuta.
25 Simulachrum fortune quondaz Rome habitum locutum fuisse Valer. max. refert.
26 Sortilegium primo profitentes quam obseruent solennitatem.
27 Sortilegium profitētes sub qua forma diabolum adorēt.
28 Ratio legis principaliter est attendenda.

29 Strige et apostate differunt.
30 Apostatarum species sunt due.
31 Apostata quo casu sit deterioris conditionis heretico.

1 Septimo † quero an isti sortilegi et strigimage siue lamie vere et corporaliter deferantur a demone maxime quando accedunt ad ludos et congregationes nocturnas de quibus aliqua tetigi supra eodem. q.iij. in principio. vel solum in spiritu patiantur diabolicas illusiones. Respond. questio ista est multum ardua et famosa. doctores vtriusqꝫ facultatis pro maiori parte tenent quod non deferuntur in corpore: sed duntaxat deluduntur in spiritu per textum in capitulo episcopi. vigesimasexta. q. v. ex quo textu videtur firmiter probari ista opinio. Theologi vero tenent contrarium quod demon potest deferre corporaliter hominem viuentem de loco ad locum vero motu locali: et per consequens quod defert istas lamias siue strigas corporaliter: vt supra: quam opinionem rationibus auctoritatibus et exemplis preclare demonstrant: ego vero vtranqꝫ referam demum superaddam opinionem meam. Fundamentum vt dixi prioris opinionis est textus in dicto. c. episcopi. vbi dicitur quod quedam scelerate mulieres retro post Sathanam conuerse demonum illusionibus et fantasmatibus tam grauiter seducte sunt quod credunt se ꝛ profitentur cum Diana dea paganorum nocturnis horis vel cum herodiade vel cũ innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias et multa terrarum spacia intempeste noctis silentio pertransire eiusqꝫ iussionibus obedire velut domine ꝛ certis noctibꝰ ad eius seruitium euocari. ꝛ in fine dicitur quod Demon quam primum mentem cuiuscunqꝫ mulieris ceperit et illam per infidelitatem subiugauerit ilico transformat se in diuersas species personarum et mentem quam captiuatam tenet in somnijs deludens per queqꝫ deuia deducit: et cum solus spiritus hec patitur infidelis hec non in spiritu siue anima: sed in corpore euenire opinantur. deinde subiungitur ratio. Quis enim in somnijs ꝛ nocturnis visionibus non extra seipsum deducitur: ꝛ multa videt dormiendo que nunq̃ vigilando viderat? quis vero tam stultus ꝛ hebes sit qui hec omnia que in solo spiritu fiunt etiam in corpore accidere arbitretur? Hec sunt q̃ in effectu dicũt in. d. c. episcopi. ꝑ quem tex. dicunt manifeste probari quod iste mulieres strige siue strigimage ꝛ strigones: vt vulgariter loquar et ceteri qui sunt malefice professionis non in corpore: sed in spiritu duntaxat deferuntur: hoc est quia in somnijs deluduntur a demone: et omnia que ipsi vel ipse asserunt corporaliter vidisse tetigisse: fecisse et presentialiter interfuisse omnes sunt illusiones demonuꝫ perstrigiose et figure apparentes oculis intellectus ꝛ mentis iam captiuate ipsorum virorum siue mulierũ: quas figuras ꝛ ap-

parẽtia signa ac operatiões illas diabolus tam subtiliter ꝛ diligẽter accõmodat quod vnusquisqꝫ q̃ illa videt in somnijs oculo mentis vere ꝛ corporaliter vidisse non dubitet imo teneat ꝛ firmiter credat more somniãtis: ꝛ tamen vere corpus non mutatur de loco. ¶ Preterea dicũt ipsi si esset verũ quod Demon deferret hominem corporaliter de loco ad locum tã veloci motu ad remotissimas partes sequerentur plura inconuenientia ꝛ maxime hoc quia posset ad libitum suum trahere quoscunqꝫ etiam inuitos et illos deferre ad extranea et deserta loca et compellere illos ad peccãdum aut male tractaret eosdem: vel etiam quoscunqꝫ cupidos perficere longum iter breuissimo tempore posset illos apprehẽdere per aerem corporaliter ictu oculi et deferre vsqꝫ ad locum ipsum ad quẽ ꝑuenire desiderãt et sepius hoc faceret qm̃ ex his multi reperiuntur qui vellent euolare si possent. hi maxime qui magnorũ Principum secreta ꝛ ardua negocia tractãt: imo posset etiam trahere hominem ad infernum: ꝛ sequeretur diuine legis destructio. q: data possibilitate in vno quo ad materiam corporalis delationis sequit̃ in omnib⁹ alijs q̃ sunt eiusdeꝫ ponderis ꝛ qualitatis: vt dicit Sanctus Tho. in trac. q. prime partis. q. v. in titu. de mira. ꝛ q. xvj. art. ix. ꝛ x. titulo de demon. quam potestatẽ licet Sathanas haberat tempore legis antique ante Christi incarnationem et passionem: tamen per mysterium mirabilis passionis illa potentia quam hẽbat Sathanas illius duplicis manus attrahentis ꝛ compellentis partim fuit totaliter abscissa ꝛ remota: partim vero debilitata siue ingustata: vt alias diximus supra. q. precedenti adeo q̃d hodie non potest ista miracula facere nec hominem deferre aut cõpellere ad malum secundũ quod concludit sanctus Bonauent. in iij. sentent. distin. xix. q. iij. nume. 22. 23. Item sequeretur aliud: quod quotiescunqꝫ isti Sortilegi ꝛ malefici vellent aliquem incarceratum crimine capitali a furca vel vltimo supplicio liberare possent vtiqꝫ ad ipsorum libituꝫ hoc facere si demones possent aliquẽ corporaliter deferre: quia isti magi mandarent demoni: vt dictum incarceratum apprehenderet: ꝛ extra carceres incolumem deferret: quod esset valde mirabile si esset verum: quia isti essent domini dominantium. quinimmo ipsimet dum capiuntur pro ipsis criminibus sortilegiorum: si possent a Demone corporaliter deferri semper facerent se deferre extra carceres: ꝛ euitarẽt penas corporales: adeo q̄ rarissimi aut nulli ipsoꝝ perirẽt: ꝛ t̃n videmus ꝯtrariũ q̃d ipsi malefici tota die capiunt̃ cruciãtur mille tormentis suspenditur laqueo: concremant̃ igne: ꝛ multis alijs supplicijs afficiunt̃ absqꝫ aliquo impedimento: vnde sequitur quod ipsorũ corpora non sunt in Demonis potestate: sed anime solum. ¶ Nec est mirandũ si ea que iste strigimage ꝛ alij similes ea que vident oculo mentis in apparentia siue in imaginatiua intellect⁹ dormiẽdo asserunt vere ꝛ naturaliter vidisse ꝛ corpaliter iterfuisse: q: sepe vide-

mus quod somniãtes adeo veri-similia putãt ea que prius vide-rãt esse i somniis vt p veris q̃nq̃ illa pmulgare nõ dubitent adeo
2 firmiter insistũt in illa opinione.† Si eñi vapores ꝛ fumositates ci boꝝ ex stomacho isurgẽtes ad ce rebꝛũ siles effect⁹ ꝛ somnia cãre põt vt medici testantur: quanto magis Demon põt apparentias ipsas humano intellectui repñsen tare ꝛ demonstrare mille reꝝ spe-cies que nulle sunt hoc enim ne-gat nemo.
3 ¶ † Preterea si febris que est morbus naturalis ꝛ ex in dispositione elementoꝝ corporeo rũ vt plurimum cãtur ꝛ est calor mutat⁹ in igneum vt inquit Ga-le.in pri. pte amphoris.vj.c.qui aggrediẽs q̃nq̃ partes illas cere bri intellectiuas siue imaginati-uas adeo illas vehemẽter apphẽ dat ꝛ poccupat quod inducit fre-nesim ita quod egrotus vigilan-do ꝛ loquendo in meridie effici-tur freneticus ꝛ ex sano intelle-ctus efficit insanus demens fu-riosus: ꝛ dũ plures adsunt nõ ve-ret fatua quedã ꝛ extranea loqui ꝛ affirmare pro veris itẽ videre multa que nulla sunt in veritate si enim accidentia hmõi inam-mata pmutant hois intellectuꝫ ita tenaciter ꝛ verisimiliter quã-to magis Diabol⁹ qui est subst㠭tia spũalis ꝛ creatura dei anima ta sensibilis et ingeniosa potest istas imaginatiões ꝛ apparẽtias demonstrare humano intellectui quia cũ sit incorporeus põt ptes illas imaginatiuas humani in-tellect⁹ poccupare ꝛ demõstrare per apparẽtiã aliqua esse que in veritate nulla sunt naturaliter ꝛ adeo verisimiliter quod q̃s putet etiam medio iureiurando affir-mare vera esse ꝛ interuenisse que nulla sũt vera neq̃ naturalia: vt d.c.episcopi. ¶ Sit ergo conclu-sio istius opinionis quod iste mu lieres strige nuncupate aut viri eiusdem professionis non deferũ-tur a demone in corpore aliquo pacto sed duntaxat deludũtur in spiritu. Que opi. exemplo etiam comprobatur. ¶ Quidam mari-tus ex oppido quodam agri Sa-bineñ. habens vxoreꝫ maleficam siue strigam: vt vulgariter dicũt: de quo tamen crimine maritus non habebat certam notitiã: sed suspicabatur satis de ipsa iterro-gata: quandoq̃ ab ipso nunquid esset verũ q̃ð ipsa eẽt talis pfessio nis ꝛ secte: semp mulier ipsa au-dacter negauit: deinde paulatim crescẽte fama ꝯ ipsam de isto cri-mine quam maritus ex plurium viroruꝫ fidedignoꝝ testimonio ꝛ relatione perceperat quod dicta vxor multum stricte conuersabat cũ quibusdaꝫ aliis mulieribus: q̃ erant strige ꝛ malefice publice ꝛ quod interueniebat cum eis ad multa turpia maleficia: ꝛ ad con gregationes etiaꝫ nocturnas: vn de maritus decreuit velle animũ suum declarare ꝛ ipsam in flagrã ti apprehendere ꝛ cepit inuigila-re pluribus noctibus magna cũ diligẽtia ꝛ attentione: ꝛ ita stetit vigil per duodeciꝫ noctes vel cir-ca: vt videret si ipsa de nocte ibat ad luduꝫ demonũ vel ad faciẽdũ aliquod maleficiuꝫ ꝛ singulis no ctibus obseruabat inquirendo le ctuꝫ postq̃ vxor venerat dormitũ si reperiebat ipsam penes se: aut locũ vacuum ꝛ semper illã adin-uenit ꝛ manib⁹ palpauit q̃ apud

ip̄m iacebat. Deinde mulier ipsa paucos dies vna cū quibusdam alijs mulieribus strigis ⁊ maleficis capta ⁊ incarcerata fuit: que vna cum alijs examinata demū confessa est venisse ad ludū vna cū alijs mulieribus incarceratis eius socijs tali die vndecima mēsis ⁊c. ⁊ tali nocte hora tali ⁊c. idē econuerso fatebant alie. Marit⁹ vero volēs vxorem defendere asserebat sub grauissimo iuramento quod illa nocte de qua dicebatur ⁊ illa hora maxime vxor sua erat in lecto apud ip̄m iacens et qđ illā studiose tetigit non semel tantū: sed iterū ⁊ pluries: ⁊ allocutus fuit cū ea: ergo sequit̄ quod corpus non patitur neq̄ mouet̄ a demone: sed solus spiritus hec patit̄ per dictas illusiōes. ❡ Cōtrariam tñ opinionem q̄plures excellentissimi viri tenuerūt qđ imo vere ⁊ naturaliter deferantur in corpore: ⁊ hanc opi. omnes fere Theologi sequuntur. S. Bonauen. in iij. sent. dist. xix. q. iij. S. Augu. in lib. x. ⁊ xxi. de ciuit. dei. S. Thom. in sum. secunda secunde. q. xcv. arti. v. in titu. de superstit. ⁊ idem Thom. in trac. qq. prime partis. q. vi. ij. in tit. de mira. ⁊ q. xvi. ar. v. ⁊ vi. in tit. de demō. et quidā Modernus Theol. mag̃ Siluest. prier. in quodam tractatu quē nuper edidit de strigi. demon. miran. lib. i. c. penul. ⁊ lib. ij. c. i. vbi tenet expresse qđ possunt corporaliter deferri atq̄ deferūtur a demone ea maxime ratiōe q: demon natura sua ⁊ fm eius vires ⁊ potentiam naturalem potest mouere ⁊ portare corpus longe etiam magis ponderosum q̄ corpus hominis de loco ad locū motu locali deo tamen permittēte ⁊ nō aliter: ⁊ satis isto casu deus videtur p̄mittere quādo demoni nō resistit i istis operibus quod nō resistat: sed permittat p̄z q: ⁊ viri ⁊ mulieres qui fecerunt hāc professionem saltim expressā vt faciūt cōiter oēs iste strige ⁊ male-
4 fice que oēs sunt ✝ extra gremiū ecclesie ⁊ a cōione fideliū penit⁹ aliene de quibus deus ⁊ ecclesia nullam penitus curam gerit et habentur siue reputantur pro creaturis diaboli: vt not. xxvj. q. ij. qui sine saluatore. ⁊ q. v. d. c. episcopi. in princ. ⁊ pluribus alijs rationibus ⁊ auctoritatib⁹ de q̄bus latius p̄ eos in locis predictis: cōcludentes in effectu demonē deferre posse hominem de loco ad locum motu locali vere ⁊ corporaliter. ⁊ respondent ad dictū c. episcopi quod responsio hoc ꝯcludit in effectu quod ille tex. loquitur de alia secta mulierum longe diuersa ab ista. ❡ Ego autē olim adherebā priori opinioni per tex. in. d. c. epi. nihilominus postea ex longa rerū experientia ⁊ causarū hmōi multitudine p̄p multas: ac varias earū operatiōes ⁊ exēpla q̄rū aliqua vidi: aliqua vero a fide dignis accepi sum modo istius secunde opinionis quod deferātur in corpore. ❡ Pro cuius declaratione preponā. ❡ Primo aliqua euidentialia. ❡ Secundo fundamēta quedā declaratiua. ❡ Tertio nonnulla exempla subiciam pro corroboratiōe. ❡ Quarto respondebo ad ea que dicuntur supra pro priori opinione ⁊ maxime ad. d. c. episcopi. ❡ Quinto ⁊ vltimo deducā incōueniētia q̄dā que sequerent̄ tenēdo priorē opi

5 nionem. ¶ Primo igitur ꝑ euidētia ꝓsuppono vnū quod est tritū apud omnes Theologos ⁊ canonistas quod Diabolus inter alia desideria q̄ ipse hꝫ hoc vnū tenet quod summopere desiderat ab homine adorari: ⁊ sicut deus maxima cum veneratione cultū habere ⁊ in hoc vehementer satagit vt christianos a vero diuino cultu auertat ⁊ illos obedientes atq̧ deuotos sue ptāti subijciat: vt ab eis cultum ipsum recipiat: ita dicit. S. Aug. lib. x. de ciui. dei relatus per sacros canones. in. c. nec mirū. §. magi. ⁊ sequē. xxvj. q. v. et. S. Bonauen. in. iij. sent. dist. xix. q. iij. S. Thom. in sum. secūda secunde. q. xcv. ar. v. in titu. de superstit. in quo quidē cultu eūdem fere ritū ⁊ ordinem tenet quē in vero cultu diuino obseruat ecclesia ⁊ nō solū circa res ⁊ mysteria verūetiam quo ad ꝑsonas sicut em̄ ecclīa ⁊ christiana religio admittit plures viros diuerse congregationis habit⁹ ⁊ nominis sicut est cōgregatio ⁊ religio sancti Benedicti que est monachorum: item sancti Augustini Dominici atq̧ Francisci ⁊ aliorū qui licet sint diuersi nominis ⁊ habitus ⁊ circa modum viuendi diuersas regulas obseruent: tn̄ quo ad diuinū officiū. s. horas ordinatas ⁊ missarū celebrationem ⁊ alia pia opera omnes tendunt ad eundē effectum. s. laudandi deum ⁊ orādi ꝓ anime sue salute ⁊ proximi: eodem modo Sathanas sub sua diabolica religione recipit plures professos diuerse professiōis habitus ⁊ nominis qui habent diuersos rit⁹ ⁊ mores: tn̄ in effectu oēs tēdūt ad idē. s. ad laudandum et venerandum diabolum infernalem ⁊ illi bonā fidelitatē ⁊ homagium continuandū. ⁊ hoc est qđ dicit text. in. c. excommunicamus. in ꝑnci. ēi primum ⁊ secundū de hereti. facies quidem habentes diuersas caudas autem adinuicē colligatas: quia de veritate omnes conueniunt in idipsum: de quibus quidem diuersis nominib⁹: ac diuersorū ordinū professorib⁹ sub eadē religiōe constitutis diximus supra latius
6 eodem titulo. q. ij. ¶ Secundo euidentaliter presuppono quod Angeli tum boni cum mali secūdum Philosophum ⁊ communiter Theologos sunt substātie q̄dam spirituales intellectiue mobiles arbitrio ⁊ incorporee que nō depēdēt a corpore nec quo ad sui principium nec quo ad finem ⁊ non habent corpora nāliter sibi vnita. ita dicit. S. Tho. in trac. qq. disput. in prima parte titu. de mira. q. vj. ⁊ ꝫ nō habeant corpora naturaliter sibi vnita possunt tn̄ quādocunq̧ volunt assumere diuersas corporeas formas ⁊ cū illis diuersimode hominibus apparere ⁊ multas naturales operationes in assumptis corporib⁹ hmōi efficere: vt idem Thom. testatur eo. ti. q. vij. ⁊. S. Aug. in. iij. de trinit. ⁊ idem Aug. xij. c. super genesi. ¶ Sed dubitatur an corpora hmōi sic assumpta sint vera ⁊ naturalia corpora vel fantastica ⁊ apparētia? sol. dic q̄ nō sunt vera ⁊ naturalia ex carne ossib⁹ ⁊ neruis formata: sꝫ sunt q̄si naturalia ⁊ similitudinaria: ⁊ licet habeāt in se aliquas opatiōes naturales sicut est mot⁹ localis: locutio: delatio: comestio pot⁹: ꝓpri-

ista duo vltima sint naturalia q̄
ad principium tantum non quo
ad finem: quia cibi z pot⁹ assum-
ptio fit naturalis in eis: sicut in
homine digestio vero nulla fit: qꝛ
substantia cibi z potus non con-
uertitur in nutrimentū talis as-
sumpti corporis: z licet plures ha
beant ex ipsis operationibus na-
turalibus non tñ omnes habent
sicut est crescere pinguescere nu-
triri: macrari dormire audire ge-
nerare z similia: ista nō habēt nec
alia que mutant formā dicti as-
sumpti corporis sicut esset etiam
egrotari pallescere z similia q̄ q̄-
dem corpora nō dicūtur esse per-
petuo z naturaliter vnita dicte
substātie spirituali sicut est vnio
anime ad corpus humanum: sed
est q̄lis q̄lis vnio z adherentia
quedā sicut motoris ad mobile
8 vel figurati ad figurā. ¶ †Dein-
de videdū est ex qua materia cor-
pora ipsa dicuntur esse composi-
ta seu fabricata an ex aliqua ma
teria elementari simplici vel ꝯpo
sita aut ex alia substātia separa-
ta. dic qꝺ ex quolibet elemēto cō-
fici possunt nihilominus magis
cōiter fiunt ex aere quem ipsi an-
geli possunt facilius inspissare z
ingrossare z corp⁹ ipm formare:
deinde in coꝝ resolutiōe dū a spi-
ritu separant̄ similiter fit facilior
resolutio: quia resoluuntur in fu-
mum z vapores: vt idem Tho. cō
9 probat eo. titu. q. vij. in fi. ¶ †Et
quod dixi corpora hmōi non ha-
bere virtutem generatiuam est
verū in angelo bono vtroqꝫ mo-
do ex quo nullā habet operatio-
nē generandi: nec quo ad poten-
tiā neqꝫ quo ad actū quia hoc nō
cōuenit nature angelice que coi-
tum ipsum z omne aliud peccatū
penitus abhorret cuius est quo-
dāmodo icapax. ¶ Demones ve
ro bene possunt in assumptis cor
porib⁹ generare quippe: qꝛ in coi
tu carnali sicut i alijs pctis sum-
mope delectant̄: si qua tñ gñatio
ex illoꝝ coitu succederet illa non
ꝓuenit ex semine illius assumpti
corpis qꝺ nullū hꝫ i se: qꝛ ex quo
nō habet virtutē digestiuā nō ha
bet etiā virtutē generatiuā qꝛ ca
10 ret sanguine. †nā spma orit̄ ex pu
rissima substātia cibi iā bene di-
gesti. vt inqt Auic. fen. xx. in trac.
pmo. c. iij. vbi dicit qꝺ sperma est
supfluitas digestionis quarte q̄
fit cū cibus dispartitur in mem-
bris resudando a venis: tertia di
gestiōe iā cōpleta z est de summa
humiditatis ꝓrime coagulatio-
ni ex qua nutriūtur mēbra dura
11 z vena arterie. †Iste em̄ operatio
nes naturales nō cōueniunt cor-
poribus assumptis per demonē.
qꝛ non sunt naturalia ideo nō fa-
ciunt sperma: nec possunt per se
ipsa virtute propria gñare. Dia-
bolus igitur in coitu ipso gene-
rat ex spermate alieno. s. alicui⁹
viri in somnijs polluti aut etiam
in vigilia quotiescūqꝫ demon in
forma succubi se transformat: id-
est in forma mulieris z hꝫ coitū
cū viro: tunc recipit formā viri: z
quāto citius velocissime accedit
ad mulierē in forma incubi. s. viri
z assumens coitū cū ea intromit-
tit dictū sperma in natura z ma-
trice mulieris: z inde sequit̄ pre-
gnātia mulieris infantis: z gene
ratio ac si mulier cū naturali vi-
12 ro coitū habuisset. †tñ infans ipe
si oriat̄ nō dicet̄ esse filius demo-
nis: sed illius cuius erat sperma.

ita firmant cōiter Theologi. S. Aug. in. iij. de trinita. & xxj. de ciui. dei. & S. Tho. in dicto tra. qq. in prima parte tit. de mira. q. viij. ver. ad primū. ¶ Conclusiue igit dico in hoc scdo euidētiali q Angelus tum bonus cum malus in assumpto corpore regulariter retinet & operatur oēs illas operationes naturales per quas non alteratur forma assumpti corporis: sed remanet in esse suo & in eadē proportione figure & forme: oēs vero operatiōes per quas alteratur forma siue figura corporis predicti de qbus supra diximus sunt illis phibite rōne predicta. ita firmāt ipsi Theologi in locis predictis: sed deferre corpus aut aliud pondus de loco ad locū: motu locali nō immutat formā dicti assumpti corporis ergo sunt capaces isti9 operationis.

13 ¶ † Tertio psuppono qd angeli mali. i. Demones multa facere possent fm eorum naturalē virtutē & potestatē que tñ facere non possunt diuina prouidentia ipsos reprimēte & eorum operibus resistente: & sic maiora possunt in habitu & potentia quā in actu. ita idē Tho. in trac. qq. q. v. tit. de mira. & Aug. in. iij. de trini. vbi dicit quod angeli mali quedā facere possunt eorum virtute & potentia naturali si permitterētur a deo que ideo facere nō possunt: quia non pmittuntur: impediuntur itaqꝫ qñqꝫ ab illis agēdis ad que eorū naturalis virtus se extēdere pōt: idē etiam cōprobat. S. Bonauent. in. ij. sentē. lib. ij. disti. vij. vbi late disputat de virtute & potentia demonū quā habent respectu craturarum quid possint qualiter & quantū possunt & quātū eis pmittitur a deo vbi enumerat plures opationes naturales quas demon facere potest tā in assumpto corpore quam sine eo.

14 ¶ † Quarto & vltimo presuppono quod licet angeli boni & homines quādoqꝫ per fidē & diuinam gratiam operētur miracula & faciant aliqua que sunt vltra eorū naturalem virtutē & ptātē: vt dicit. S. Aug. in. iij. de trini. Demones tñ miracula aliqua operari non possunt: vt sint vera miracula: qm miracula ipsa fiūt per gratiā & donū dei: qz est diuina virt9 in effectu que miracula facit mediante persona & instrumēto angelico siue humano sicut gratia prophetādi tradita fuit sanctis pphetis simplicib9 & ignaris. vt refert. S. Greg. in. ij. dialogo: et idem Grego. in prima Omel. sup Ezechi.

15 ¶ † Miraculū enim siue operario miraculosa est quoddā diuinum testimoniū indicatiuū diuine virtutis & veritatis: vt dicit. S. Tho. in. d. trac. prima parte. q. v. de mira. ver. respondeo qd si demonibus quorum est tota voluntas ad malū potestas hec daretur a deo faciēdi miracula de9 ipse falsitatis eorum testis existeret quod diuine bonitati penit9 incongruit. Concludendum est igitur quod Demones nō faciūt nisi ea ad que eorū naturalis virt9 se extendit & diuina volūtas nō refragatur sꝫ pmittit: vt idē Tho. hec eadē testatur ibi.

16 ¶ † Virt9 em Demonis est adeo vehemēs & acuta qd multa opera que ipse facit eius virtute & industria: & ex rebus naturalib9 adeo bene cōponit & velociter exequitur quod homines qui illa vidēt dicūt esse

miracula licet i veritate nō sint.
17 ¶ Possunt ergo † Demones mi
rabiliter in nobis dupliciter ꝑpa
rari vno modo per verā corporis
transmutationē q̄ fit vera muta
tio corporis. ¶ Alio modo ꝑ quādā
illusionē sensuū ex aliqua immu-
tatione imaginatiōis: neutra tū
operatio est miraculosa sꝫ ꝑ modū
artis ꝛ nature composita. vt ibi
18 vide in. d. q. v. ¶ † Quib⁹ sic pre-
suppositis dico quod Demones
deo permittēte possunt in assum-
pta corporali forma hominē de-
ferre vere et naturaliter de loco
ad locū motu locali. ꝛ per conse-
quēs illas strgimagas: ꝛ sortile-
gos professos deferunt ad nutū
in naturali forma ad quecūqꝫ lo-
ca: qꝺ dictum probatur primo ra
tione per ea que not. S. Tho. in
trac. qq. in prima parte. q. xvj. ar.
x. vbi dicit. Quod in actionibus
virtutū actiuarū considerandus
est ordo rerū qui non solū attēdit
secundum naturas ipsarum re-
rum: sed etiam secundum earum
mot⁹. Habent em̄ et ipsi motus
quendam ordinem adinuicem q̄
dupliciter consideratur vno mo-
do secundum propriam rationeꝫ
ꝛ secundum hoc mot⁹ localis ad
alios motus duplicem habet cō-
parationem. Prima est quia ipse
motus est primus motuum secū-
do quia per motum localem mi-
nima variatio fit circa mobile
nā cū per alios motus varietur
aliquid quod est intrinsecum rei
puta qualitas quātitas accidēs
aut forma substantialis per mo-
tū istū localē variatur solū corp⁹
secundū aliquid extrinsecum qꝺ
est ipse locus per cuius mutatio-
nem non mutatur nec alteratur
res i substātia vel in accidēti aut
alia qualibet eius qualitate in-
trinseca: ꝛ quantū ad hec secun-
dum predicta cōpetit quod cor
pora moueant a substantijs spiri
tualibus motu locali facili⁹ ꝛ im
mediatius q̄ alijs motib⁹. Alio
modo consideratur ordo motuū se-
cundū ordinē mobiliū: sicut eniꝫ
motus celi est prior motu corpo-
ris elementaris: ita motus corpo
rum celestiūꝫ est prior motu cor-
porꝝ inferiorꝝ respectu ordinis: ꝛ
sm̄ hoc cōpetit superiorib⁹ sub-
stantijs spūalibus mouere supe-
riora corpora celestia: ita etiā in-
feriores substantie spirituales q̄
sunt Demones respectu peccati
ꝛ priuationis gratie cōuenit qꝺ
mouere possint: ꝛ moueāt corpo-
ra inferiora siue humana sint si-
ue alia: quia data possibilitate in
vno per ꝯñs datur in oibus alijs:
his maxime que sunt eiusdē pon
deris vel magnitudinis: vt dicit
idem Thom. in. d. tit. de demon.
q. xvj. art. x. in fine ꝛ habetur per
S. Augu. in. iij. de trini: vbi dicit
qꝺ demones colligunt quedam
semina ex quibus formant spe-
cies quasdam siue aialia viuen-
tia que fieri non pn̄t absqꝫ corpo-
re mobili: ergo mouere pn̄t corpo
ra inferiora de loco ad locuꝫ mo
19 tu locali. ¶ † Secūdo ꝓbatur hec
opinio auctoritate sacri Euāgelij
Math. iiij. c. vbi Diabolus in as-
sumpta humana forma tētando
Jesum in deserto adduxit illū in
sanctā ciuitatē ꝛ statuit ipm̄ su-
pra pinnaculū tēpli quod est loc⁹
quidā excelsus ꝛ eleuatus: super
quo doctores antique legis ꝑdi-
cabāt ꝛ doctrinā legis ꝑdicte pu
blice populosqꝫ docebāt vt dicit

S.Tho.in glo.sup.d.c.iiij.in v̄si. diabolꝰ aūt ꝛc.vbi dicit nota qđ oīa opera illius tētationis corpo reis sensibus completa fuerūt qꝛ diabolus tunc apparuit Christo in forma humana:ꝛ licet due sint opi.Theologorū sup illo puncto qualiter xp̄s statutus fuerit sup illo pinaculo an p delationē de- monis vel quod ipsemet pedibus ꝓprijs ascēderit mediātibus dia bolicis persuasionibus:verior tn̄ opinio est illa quod fuerit porta- tus a demone.s.eleuatꝰ de terra ꝛ vnico ictu siue momento fuerit positus in loco predicto:ꝛ hec in telligentia magis cōuenit litere euāgelij dū dicit statuit qđ idē est sicut posuit siue cōstituit.si em̄ pe dibꝰ ꝓprijs xp̄s ascēdisset ad de- monis ꝑsuasiones:tex.dixisset ad duxit sicut dixerat supra qñ illuz adduxit in sanctā ciuitatem.vide S.Tho.in.d.glo.ꝛ Alber.ma.su- per.d.c.iiij.et.S.Bonauen.in.ij. sen.lib.ij.dist.vij.per totuz. quod manifestius demonstratur quod xp̄s delatus fuit a demone ex eo q; oēs theologi firmiter ibi ꝯclu- dunt quod xp̄s dum statueretur super dicto pinnaculo reddidit se inuisibilem circūstantibus qui ibi aderant ne insurgerēt clamo- res i populo putātes miraculose xp̄m ascendisse locū:qui si ꝓprijs pedibꝰ naturaliter ascendisset nō erat opus quod se inuisibilē red- deret ex quo nil mirandum fecis- set.fatendū est igitur quod diabo lus ipsum assumpsit de terra ꝛ ra ptim vnico ictu statuit illū sup di cto pinnaculo.Cuz itaq; demon portauerit xp̄m in vero corpore qui erat deus ꝛ homo:ꝛ verū cor- pus humanū habebat:ipsumq; mouit de loco ad locum etiaz sur sum qđ difficilius est motu locali deo ꝑmittēte nulla ratio diuersi- tatis redditur quare non possit etiam deo permittente portare hoies istos ipsosq; mouere motu locali ad nutū de loco ad locū eo maxime accedēte hois volūtate secundum ea que diximus supra
20 in.iij.euidētali.¶ †Tertio ꝓbat sic.si humanꝰ spūs q̄ est anima: que est inclusa in isto carcere ter- reno corporis hūani hz vires mo uendi corpꝰ ip̄m de loco ad locū: ascendendi:descendendi:curren- di:saltādi:sistendi:ꝛ aliud quoq; corpus supra suum portandi ad omnē eius libituz que est minus potens natura angelica:vt dicit S.Aug.in.iij.de trini.ꝛ.S.Tho. d.q.xvj.art.x.quāto magis De- mon:qui est substantia spūalis li bera ꝛ soluta nulloq; ꝑmit pōde- re carnis q̄s neget quod similes operatiōes naturales ꝛ lōge ma- iores in assumpta corporali for- ma diuina potētia nō reprimēte opari nō possit:certe nemo:ꝛ qđ ipse demon sit lōge maioris robo ris q̄ homo imo pluribꝰ homini bus simul habetur per.S.Aug. in lib.x.de ciui.dei relatum.xxvj. q.v.nec mirum.§.super hoc.non est igitur mirādum si demō cor- pus humanuz p ethera portare possit ꝛ quam velocissime dūmo- do diuina voluntas sibi nō repu- gnet.ad que faciunt ea q̄ diximꝰ s.in.iij.euidētiali ꝛ que dicemus
21 infra in seq.mēbro.¶ †Quarto dico quod vnusquisq; eoꝝ q̄ sua sunt est bonꝰ moderator:et arbi- ter.l.in re mandata.C.manda.et de rebꝰ ꝓprijs quisq; pōt ad libi- tū suū disponere imo ab ipso dn̄o

auferri nõ põt absq̃ ei⁹ libito vo
luntatis.l.id quod nostrũ est.ff.de
reg.iu.l.fi.ff.de pac.⁊ per Bar.in
l.iuris gẽtium.ff.eo.tit.Iste enim
strigimage magi ⁊ sortilegi per il
lam professionẽ effecti sunt demo
nis creature eo qđ spõte sua sub
illi⁹ imperio ⁊ ptãte se subiecerũt
vt latius supra dixim⁹ in.ij.⁊.iij.
q.ergo sequitur quod demon de
ipsis siue i anima siue in corpore
ad eius libitũ quicq̃d vult dispo
nere põt deo pmittẽte qui in hoc
demoni nullũ prestat impedimẽ-
tum:sed relaxat sibi arbitrium et
libertatẽ viriũ suarũ:in istos dico
professos nõ autem in alios scđm
quod dicit.S.Aug.in lib.x.de ci-
ui.dei.⁊ in.iij.de trini.et.S.Tho.
d.q.xvj.ar.ix.⁊.x.⁊ habetur in.d.
c.epi.ibi mẽtem quam diabolus
captiuatã tenet p q̃cq̃ deuia ad
eius libitum deducit ⁊c.Et quo
enim ipsi semel deum reliquerũt
abnegãtes fidẽ catholicam ⁊ to
tum xpiane religionis cultum nõ
est dicẽdũ qđ de⁹ amplius ipsos
ptegat vel de his curã aliquã ha
bere velit:sed illos dimittit peni
tus sub potestate et arbitrio Sa-
thane postq̃ illi spõte ⁊ sub cui⁹
imperio se subiecerũt:⁊ eum prin
cipem habere voluerũt:cum sint
igit extra cõionẽ fideliũ nõ sunt
amplius oues xpi que fuerũt tra
dite in custodiam Petro:sed sunt
oues externe.s.diaboli:vt habet
in.c.firmissime.et.i.c.excõicam⁹.
in prin.extra de hereti.⁊.d.c.nec
mirũ.xxvj.q.v.⁊ eadẽ causa.q.ij.
qui sine saluatore nimirũ:ergo si
demones illos deserũt etiã i cor-
pore pmo:quia respectu substan
tie spiritualis adest potẽtia natu
ralis secundo:q: respectu diuine
maiestatis nullũ prestatur impe-
dimentũ:vt cõcludũt theologi in
22 locis supra notatis.¶†Quinto
pbat hec conclusio a maiori p ea
que habẽtur Exod.vij.c.vbi dicit
quod Magi Pharaonis arte de-
monũ conuerterũt virgas in dra
cones et fuerũt veri dracones nõ
aũt supstitiosi nec illusorij:vt di
cit.S.Aug.super glo.ibi dicẽs q
demones hoc facere potuerũt eo
rũ virtute naturali per aliquas
potentias naturales:seu per que
dam semina collecta que habent
vim putrefaciẽdi ligneas virgas
et cõuertendi in lubricã draconis
speciẽ sm quod dicit.S.Augu.in
iij.de trin.quem refert ⁊ sequitur
S.Tho.in dicto trac.qq.q.v.ver.
ad octauũ in tit.de mirac.vbi di
cit qđ licet ista apud nos videan-
tur esse miracula:quia humana
virtus ista nõ capit nec se extẽdit
ad illa:tamen quo ad secreta na-
ture ⁊ demonis intelligẽtiam nõ
sunt miracula immo opa ipsius
nature demonis industria fabri-
23 cata.†Itẽ no. aliud mirabile de-
monis arte factũ legit in sacris li
teris quod Simon magus arte
demonũ canes loq̃ faciebat nec
dũ est annus elapsus quod casus
iste euenit in facto Rome vbi mu
lier quedã magica vetula q̃ Frã-
cisca seneñ.dicebat artis diabo-
lice plurimum perita canẽ quen-
dã magne stature nigrum totum
secum ducebat quem post nõnul-
las preces reuerenter emissas lo-
qui admodũ faciebat ⁊ voce qua
dã velut humana verba articula
ta proferebat que audita fuerũt
a pluribus:⁊ maxime a quodam
sacerdote psbytero qui rẽ ipsam
ppalauit domino alme vrbis Se

natori qui de mandato. S. D. pp. adiuncto sibi Reueré. D. Locum tenente Uicarij sui vna cũ quibusdã alijs viris maxime doctrine et experientie mulieré ipsam solenniter examinarunt: et comperto facinore flammis publice consumpserunt ipsam: que canis loquela duplici mõ fieri potuit secundum Thom. d. q. v. de mirac. aut quod demon assumpserit corpus in forma canis oibus partibus suis bene proportionatum: z locut⁹ fuerit: aut quod eẽt canis verus z naturalis: z demon p impulsum aeris motu locali sonum quendam formauerit similitudinem literate z articulate vocis

24 habẽtez. † z hoc modo etiã dicit quod Asina Balaam allocuta fuit ad ipsum duabus vicibus vt habet Nume. xxij. c. vbi Asina ipsa q̃ portabat Balaã ibat ad regem Balac qui miserat pro eo vidẽs asina Angelã resistenté in p via z se opponẽté Balaã Asina declinauit a recto tramite et iuit p agros: Balaã pcutiebat illã volens q̃ iret p viã illa recusabat: z adeo vehementer pcussit illaz q̃ cecidit: z tunc dñs aperuit os Asine z locuta est ad Balaam dicendo: quid feci tibi: cur pcutis me? At Balaam dixit q: cõmeruisti z illusisti mihi vtinam hẽrem gladiuz vt te percuterem: cui Asina iterũ respõdit. Nõne animal tuũ sum? cui semper sedere consueuisti vsq; in p̃sentem diẽ: dic q̃d simile vnq̃ fecerim tibi? At ille ait nũq̃ que verba adeo bene z articulate ab ipsa asina prolata fuerũt q̃d ab homine dicta videret: sed hoc factum fuit ab angelo ex diuina volũtate: vt ibi dicit. z dicit. S. Thom. in. d. q. v. ad tertiuz quod Angelus mouit linguam asine predicte z per crebraz aeris repercussionem protulit articulata verba de quib⁹ ibi naturaliuz verborũ similitudinez habentia. ter. aũt ibi dicit q̃d dominus aperuit os asine non Angelus vide Thom. i. d. q. v. z. vj. i tit. de mira.

25 ¶ † Ultimo nõ obmittã illud q̃d dixit Ualer. Max. quod olim Rome fortune simulachrũ quoddaz marmoreum q̃d positum erat in via latina dicitur locutum fuisse infrascripta ṽba ad Matronas illas Romanas vez rite me matrone vidistis riteq; dedicastis. nec putes ista fuisse Poetarum figmẽta: q: si talia essent pfecto sacri Theologi in suis diuinis literis nõ insererẽt approbãdo put fit p. S. Tho. in. d. q. v. in. iiij. not. z est glo. not. in. c. moyses. in ver. habitare. xxxij. q. ij. q̃ dicit q̃d Angeli taz boni q̃ mali habitant in siccis corporib⁹. s. in statuis lapideis eneis z marmoreis z i cadaueribus defunctorũ in quibus in quibus ipsi demones dant respõsuz. z refert exẽplũ Saulis q̃ adorauit Diabolũ: et al's dixi supra q̃d demõ sub idolorũ forma peractis sacrificijs z precibus sortilegorũ siue magorũ ipsis interrogãtibus z scire querẽtibus q̃ occulta sunt respondet ad propositũz voce quadam sonãti articulata verba: ac si ex ore hois pcederẽt: nihilominus neq; vox: neq; ṽba naturalia sũt sicut hũana: sed ex crebra aeris repcussione p demonem concitata verba illa plata fuerunt: vt supra dictum est. Si igitur hec fieri possunt arte z virtute demonis q̃ lõge maiora sũt:

⁊ intellectui humano min⁹ capacia ⁊ difficiliora quod canis aut aliud animal brutum seu statua marmorea verba articulata protulerint quāto magis credēdū est ꝙ demon possit hominem corporaliter deferre motu locali aut brutum quod minus est quaꝫ animal de nouo creare vel vnam speciē i alterā trāsformare ꝓut diximus supra de virga cōuersa i draconeꝫ. ¶ Demum vt res ipsa cunctis clarius innotescat subdam exemplo. Annis citra .xx. in agro Sabinen. vicino vrbi Rome in q̄dam oppido erat quidam Rusticus habens vxorē que erat de expressa demonis ꝓfessione: et pluries ab eo iterrogata si erat de dicta professiōe semꝑ audacissime negauerat: qui marit⁹ ex quibusdaꝫ signis que viderat maior suspitio animum eius apprehēdit. vnde decreuit velle videre si verū erat qđ de nocte ipsa exiret extra domum: ⁊ quorsum tēderet: ⁊ pluribus noctibus summopere inuigilauit: vt videret q̄d ipsa faceret que semper volebat post maritū ire dormitum: ⁊ diu postq̄ ipse intrauerat in lecto multoties vigilabat: demuꝫ nocte quadam hora quinta vel circa: qua ipsa citata ire tenebatur ad ludum ipse maritus iacebat quasi dormiēs ⁊ ipsa venit ad illum ad ꝑscrutādū si dormiebat qđ videns maritus statim cōnixit altius dormire et grauiori somno teneri: ipsa viso dormiēte retrocessit statim: et pedetentim ibat lento gradu: tunc marit⁹ magis argute inuigilat: atq̄ obseruat cū diligētia cuncta q̄ vxor ipsa faciebat: demuꝫ vidit ꝙ accessit ad quēdā anguluꝫ dom⁹: ⁊ eleuata q̄dā cista assumpsit pixidē seu ollulā quandā q̄ haberat: deinde exutis vestibus cepit inungi cū certo vnguento in dicta ollula existēte apud ignē calefacto: postea pixidē seu ollulā predictam ad pristinuꝫ eius locū reposuit: deinde vidit illam velociter exeūteꝫ de domo: ac si pedib⁹ non tangeret terram. post cuius discessum maritus assurgens accessit ad ostiū qđ clausuꝫ optime vidit et cū pessulo siue stanga interius: de quo magis obstupuit: deinde accessit ad angulū ex quo illa vnguentum assumpserat: ⁊ reperta ollula illam accepit: ⁊ alibi abscōdit ⁊ reuersus fuit in lecto: ꝑfecitq̄ somnum vsq̄ ad mane. die vero sequēti reuersa vxore maritus illam interrogauit quonā ꝓficisceretur nocte illa quando ex domo recessit media nocte sola: q̄ a principio fortiter negabat salua fronte: tunc maritus sumpto ligno cepit illam acriter verberare: vt haberet veritatē: ipsa adhuc indurato corde sistebat demum marit⁹ sumpto pixide siue ollula: ecce dixit mulier maledicta: vide si credis qđ nouerim scelera tua. ⁊ grauiter sibi cōminabatur aut ꝙ mortē subiret aut illū doceret q̄uo facit illas vnctiones ⁊ discessus: q: volebat oīno accedere ad ꝯgregationes illas q̄s intēdebat oio videre ⁊ q̄ fierēt in eis: tūc mulier ipsa cōfusa dum vidit pixideꝫ vnctionis fassa est ingenue erroreꝫ suū implorando suppliciter veniā ab ipso viro qui libenti animo sub fide ꝓmisit ei indulgeri dūmodo ipsum adduceret secū vna nocte ad cōgregatiōes ꝑdictas: ipsa tūc aperiēs os suū cepit

ꝟba loq̄ ⁊ cūcta dicte ꝓfessiōis ca-
pitulo recensuit:⁊ ostendit volu-
ptates illecebras:⁊ gaudia immē
sa q̄ inde assumebāt ⁊ de amenita
te ⁊ delectatione ludorū magnifi
centia coreaꝝ opulentia cōuiuio-
rum Principis illius liberalitate
⁊ de vinum i effectus dulcedine cū
cta narrauit:ex quo indulgentiā
admissorū a marito ipso impetra
uerat qui marit⁹ curiosus ista vi
dere ⁊ interesse precepit vxori vt
q̄primum ad dictam cōgregatio
nem accessura erat ipsum euoca-
ret:que mulier promisit illum ad
ducere ⁊ impetrata prius licētia
a dño Sathana de adducēdo ma
ritum ad ipsam congregationē:
adueniēte hora adhibitis vnctio
nibus vnusquisq̄ ipsorum super
suo hirco equitando q̄ velocissi-
me peruenerunt ad locū ipsi⁹ cō-
gregationis ⁊ anteq̄ discederent
de domo vir ipse diligēter premo
nitus fuit ab vxore:vt summo pe-
re precaueret ne in itinere eundo
vel redeūdo:aut in loco cōgrega-
tiōis signo crucis se muniret:aut
illius nomē nec dei vł Jesu Chri-
sti quouis modo cōmemoraret:
maxime in laudādo vel adorādo
qui sic facere ꝓmisit in quo loco
sistētes vxor dimisit maritum in
certa parte monēdo ipm:vt illaꝫ
expectaret donec reuerteretur a
prestando obedientiā earū prin-
cipi Sathane queadmodū vnus-
quisq̄ aliorū tenebatur q̄ marit⁹
videns tam innumerā virorū ac
mulierū multitudinem illic ad-
esse vehementer obstupuit: finita
obedientia fiūt tripudia ⁊ corree
q̄ celeberrime cū maxia cymbalo
rū tympanorum aliorūq̄ instru-
mentorū dulcedine ⁊ trepudiaū-
tiū numerositate ordine quodam
retrogrado cōtra morem naturā
et ordinem corearum quib⁹ nos
vtimur: quibus peractis prepa-
rantur mense quam amplissime:
cum maxima epularum ⁊ conui-
uantiū copia ⁊ optimis ferculis
vxor illa ex indulgētia Principis
introducit maritū ad mēsam: co-
medere incipiūt: maritus degu-
stās epules insipidas petijt salē
qui nullus aderat in oib⁹ mēsis:
nec dum veniens quisq̄ cum sale
iterum petijt atq̄ rogauit proce
dente mora:iterum atq̄ iterum:
terq̄ quaterq̄ salem ipm suppli-
cando petijt: ⁊ toties replicauit
qđ demū quidam salē ipsum at-
tulit:vnde maritus videns saleꝫ
summopere gauisus est:⁊ p̄ gau-
dio magno dixit hec ꝟba. hor lau
dato sia dio:pure vēne questo sa-
le. quo verbo prolato postq̄ audi-
tum fuit nomē dei laudatū vni-
co momēto cuncta periere:⁊ oēs
vndiq̄ statim discesserunt mense
epuleq̄ omnes cōsumpte sunt lu-
minaria cuncta que multa erāt
ilico extincta sunt adeo:q̄ mari-
tus ipse reperitur solus ⁊ nudus:
in loco ipso in medio tenebrarū
stetitq̄ sub illa frigidissima nuce
beneuentana per totā noctē vsq̄
ad mane cum maximo frigore et
periculo:die vero sequenti vidēs
pastores qui pascebāt greges cir
ca loca vicina ab ipsis petijt:vbi
nā esset ipse que regio illa diceba
tur:cui respōsum fuit qđ erat be-
neuētana:que distabat a patria
ipsi⁹ viri centū miliarib⁹ vel cir-
ca:ipse ꝟo erat nudus sicut alij q̄
vadunt ad coreas demonū:mul-
tum male se habuit in partibus
illis adeo qđ substulit periculuꝫ

mortis:et q: valde ignotus erat
in ea regione ꝛ sine pecunijs coa
ct⁹ fuit mēdicare hostiatim amo=
re dei adeo quod inuenit tunicel=
lam quandā satis cōtritā:vt pos=
set se tueri a frigore quod tunc vi
gebat:ꝛ sic paulatim querēdo vi=
ctum in itinere amore dei tantū
ambulauit qđ puenit ad patriā
spacio octo dierū vel circa:ꝛ erat
adeo deformatus et macilentus
quod a paucis recognoscebatur:
et accedēs ad curiam Principis
illius castri detulit querelam cō=
tra ei⁹ vxorē ꝛ quasdā alias mu=
lieres eiusdē professionis eius so=
cias que omnes fuerunt incarce
rate ꝛ dum a principio negarent:
instante viro predicto et testimo=
nium verum de visu ferente tan=
dem omnes fasse sunt:ꝛ ardētissi=
mis flammis cōbuste. ¶ Nec dū
decem lapsi sunt vel circiter anni
quod mulier quedam iuuencula
infra.xvj.annum etatis existens
adhuc virgo eiusdē Sabineñ. dio
cesis ex altero tamē oppido oriū=
da a quadā alia malefica striga
seducta vt religionē diabolicam
pfiteretur ad ludū adducta fuit
et pmonita ne signo crucis se mu
niret aut deū Jesumve christum
collaudādo memineret postq̄ ad
locū cōgregationis accesserūt iu=
nior ipsa vidēs tam maximā mu
lierum virorūqꝫ multitudinem ꝛ
Principem ipsum Sathanam in
solio maiestatis tam superbe se=
dentem ꝛ tot auratis ornamētis
ꝛ purpureis vestibus decoratum
vehemēter obstupuit:ꝛ que sim=
plex erat virgo incauta pme mo=
nitionis oblita ob rerum magni=
ficētiā ꝛ maximū stuporē quo ap=
prehensa erat se signo crucis mu
niuit dicēdo. Jesu benedet to che
cosa e questa? nec dum verba pre=
dicta perfecerat quod statim cun
cta euanuere:et omnibus lumi=
naribus penitus extinctis sola
hec misera inter maximas tene=
bras valde mesta reperitur ꝛ quā
maximus pauor vehemēter illā
apprehendit ex quo pene mortua
est:sed recordata de nomine Jesu
ꝛ beate virginis marie deuotissi=
mis precib⁹ se illis commēdauit
vouitqꝫ castitatem perpetuam si
incolumis inde euaderet ꝛ diuino
auxilio suffragata tante solitudi=
nis periculum mox euasit. q: qui
dam senex rusticus vna cū filio
ꝛ asello transibat prope locū pre=
dictum vbi erat ista puella que
plurimum lamētabatur de sorte
sua:qui senex audito gemitu ac=
cessit ad illā dicens:filia mea qđ
facis istic sola isto tpe nocturno:
quam cum nudā videret magis
obstupuit que simplex virgo ma=
xima erubescentia ducta que ni=
hil habebat:vnde pudibūda per
tegeret post multas lachrymas:
gemitus:ꝛ suspiria:huic viro q̄
plurimū se commendauit vt illā
secū adduceret ad domum suam
qui senex accepit pallium suum ꝛ
posuit super humeris puelle et il
lā secum ad domum suā que nō
multum distabat adduxit:ꝛ in iti
nere totam seriem facti sibi nar=
rauit:qui senex stupore ꝛ pietate
plurimū afficiebat:audiuitqꝫ ex
qua patria qbusue parentibus
orta eēt ꝛ decreuit senex omnino
hec eius parētibus enunciare: et
puellā ipsam eisdē restituere in=
gressi sunt domū vxor senis que
erat multun pia perq̄ blande vir
ginem recepit:ꝛ apud se in lectū
retinuit:

retinuit: ꝛ deinde ꝑ duos vel tres dies maxima charitate ꝛ materna pietate tractauit eãdẽ vestib⁹ suis induit: ꝛ post triduũ marit⁹ accepit asellũ ꝛ comite filio puellã ipsaz eqtãtẽ ad patriã suã illesam reduxit ꝓpꝛiisq₃ parentibus eãdẽ restituit q̃ dudũ fleuerãt ꝑditionẽ filie putãtes ne aliqs miles aut ali⁹ nequã vir nocturno tpe rapuisset eãdem: q̃ senex maxima veneratione ꝛ amoris dulcedine a parẽtib⁹ puelle amplexus est receptisq₃ munerib⁹ pro se ꝛ filio dimissa puella ad domũ suã reuersus fuit: q̃ q̃dẽ puella postq̃ dono dei ꝛ gratia beate marie virginis tã graue periculũ euaserat decreuit oino votũ iã factũ adimplere ꝛ ingressa fuit monasteriũ sancti Frãcisci assumptoq₃ hitu solẽniter ꝓfessa fuit: ꝛ castissime vixit cuius parẽtes liberũ ꝓstitere cõsensuʒ: illã vero maledictã strigã q̃ filiã suaʒ adduxerat ad illũ locũ denũciauerũt curie ꝛ re cõperta publice fuit igne ꝯbusta. ¶ Hec eñ q̃ audiui retuli: mõ referaʒ q̃ ipse vidi ꝛ i facto habui q̃ plura sunt lꝫ duo tãtũ q̃ recẽtiora sũt referã. Anno dñi.1524.mense Septẽbris dũ essẽʒ in quodã Castro Monasterii.S.Pauli de vrbe apud regionẽ Sabineñ.vt mea q̃dã illic expedirẽ: ꝛ mox ad vrbẽ reuerterer summis fui p̃cib⁹ rogatus a Reuerẽ.P.dño Abbate illi⁹ monasterii q̃ est dñs i tpalib⁹ dictoꝝ Castroꝝ.vt accederem ad aliud Castrũ eiusdẽ monasterii ibi vicinũ qd Nazanuʒ appellãt ad examinãdũ tres mulieres maleficas siue strigas: vt dicebãt q̃ i arce ipsius Castri aliquãdiu icluse remãserãt ꝛ q̃ ex eaꝝ dictis acciperẽ ã bi referrẽ atq₃ ꝯsulerẽ q̃d mihi in re illa agẽdũ esse videret. Ego eñ q̃ meis ꝓpedit⁹ erã lꝫ nõ potuerĩ absq₃ magno meo icõmodo illuc accedere ꝛ huic rei vacare nihilo min⁹ vt morẽ gererẽ tãto viro quẽ alias in meis valde gratũ ꝛ benignũ reperi nõ potui euitare quin ei⁹ p̃ces mihi mandata seruarẽ. Accessiq₃ ad illas quaꝝ vnã q̃ mihi facilioꝛ videbat examinare cepi: ꝛ plurib⁹ exhortatiõib⁹: vt veritatẽ apiret ꝑsuaderi q̃ demũ post aliqualẽ hesitationẽ cepit vera loq̃: ꝛ rẽ ipsaz totã fateri q̃liter ipsa erat de secta illa strigimagarũ ex ꝓsse ꝓfessa i qua ꝓfessione institerat ꝑ annos quatuordecim cõtinuos q̃b⁹ continuũ cõmerciũ habuerat cũ demone ꝛ noiauit alterã mulierẽ maleficã q̃ fuerat eius magistra ꝛ ipsam professionẽ adduxerat: ꝛ quod isto tpe plurima malefica siue veneficia fecerat: ꝛ cõtra hominũ personas ꝛ ꝯ iumẽta ex q̃bus hoies tres perierant: iumenta aũt quatuoꝛ: ꝛ qd agrorum pluriũ segetes immaturas ventis: grandinibus ꝛ tempestatibus strauerat ꝛ penitus deuastauerat: ꝛ multa alia his similia obscena machinata fuerat arte illa malefica ad vlciscẽdum iniurias suas. ¶ Quaʒ ego subtilius interrogãs vt clarius haberẽ q̃ sunt istius diabolice religiõis seu ꝓfessionis secreta. Pꝛimo eñ perscrutat⁹ fui q̃d est illa ꝓfessio quã mulieres ipie faciũt cũ demone: ꝛ q̃bus modo ꝛ ordine ad illã accedũt: ꝛ q̃bus cerimoniis ꝛ solẽnitatib⁹ vtunt in ea: Ad q̃d se obligãt demoni. Sub qua forma verboꝝ fit obligatio ipsãtem postea que sunt ab eis seruãda ꝛ ad q̃

tenētur. Similiter q̄ p̄mia habēt ⁊ que habere sperāt ab eo⁊ Prin cipe demone: ⁊ ex quibus rebus simplicibus vel mixtis compo- nunt vnguenta quibus liniūt cor pora sua dū vadūt ad ludos ⁊ cū quibus etiā rebus faciūt alia ve- nefica maleficia. Item quem ordi nem tenent qn̄ accessure sunt ad ludos p̄dictos: ⁊ si est verū q̄d va dunt corporaliter vel illa sit illu- sio siue visio q̄dam in apparentia in mente ⁊ itellectu. ⁊ casu quo ac cedant corporaliter an ambulent pedibus proprijs vel aliter defe- rant ⁊ q̄uo ⁊ p quē. Itē q̄uo ⁊ qua liter celebrāt sacrificia q̄ offerūt preces ⁊ munera demoni. Item q̄ sunt illis precipua in obseruātia in dicta professione ⁊ alia q̄dam que nunc non recordor: que qui- dē mulier sub spe venie cuncta a principio vsq̄ ad finez recensiuit que professio ipsa requirit expri- mēdo oia ⁊ singula illi⁹ capitula.

26 ¶ Primū em̄ dixit quod qn̄ ad- ducta fuit p illā eius magistram añ tribunal Principis earū q̄ est diabolus in forma Regis p̄sidēs i solio maiestatis instructa p̄us a magistra quid factura erat ve- nit ⁊ oportuit p̄mo abnegare ba ptismum ⁊ oia christiane fidei do cumenta relinquere: deinde eccle siastica sacramēta cūcta p̄ijcere pedibusq̄ p̄prijs ꝯculcare crucez ⁊ imagines bt̄e marie virginis ⁊ aliorū sanctorū: q̄uis hec vltima non fiunt coraz eo: sed alibi post- ea satis est q̄ ista promittant se fa cturas q̄ primum cedet occasio: deinde fecit obligatonē p solēnē stipulationē in manibus ipsius Principis: qua vouit ⁊ promisit q̄d p̄petuo erit illi fidelis ⁊ obe- diēs ⁊ omnibus eius mandatis parebit. Deinde medio iureiurā- do tactis scripturis super quodā magno libro obscuras paginas ꝯtinēte p̄stitit homagiū siue p̄pe- tuum vassalagium: ⁊ quod nunq̄ redibit ad fidez xp̄i: nec diuina p̄ cepta seruabit: sed soluz ea que p̄ ipsum principē erant decernēda: ⁊ q̄d perpetuis futuris tp̄ib⁹ erit obediens illi ⁊ veniet cōtinue cū vocata fuerit ad ludos ⁊ congre- gationes nocturnas: ⁊ que i eis p̄ alias mulieres fiūt ipsa faciet: et quod etiam aderit sacrificijs illo tum nocturnis: ⁊ solitas preces ⁊ cultū adorationis prestabit: ⁊ vo- ta q̄cūq̄ que ipsa p̄stare cōtigerit pro viribus adimplebit: ⁊ quos- cunq̄ poterit alios ad eande pro fessionē adducet. ¶ Ecōuerso aūt ipse Princeps egregia fronte pro misit eidez mulieri sic p̄nti presta- re perpetuam felicitatez: gaudia immensa ⁊ voluptates quascun- q̄ in hoc mundo habere deside- rauerit: ⁊ demū post hāc vitā lon- ge maiora munera consequetur. Quo facto statim vnū demonē cō stituit ad custodiā ip̄si⁹ mulieris quā nunq̄ relinquere debeat: sed illi inseruire in oib⁹ que ipsa cu- piet: ⁊ quotiescūq̄ cōtigerit ad lu dos accedere hoc ipse intimabit mulieri: ⁊ illam deferet ⁊ instruet vt supra: q̄ quidē demon associa- tur ei tanq̄ maritus vxori: insup̄ dixit q̄d sepius accedunt ad con- gregatiōes illas vbi maxima mu lierum numerositas cōgregat: et nō vident illa in mēte ⁊ itellectu in apparentia: sed in vera ⁊ natu- rali forma accedunt ad loca p̄di cta hoc mō ⁊ ordine: vez q̄ primo per vnū: vel duos dies anteq̄ fiat

congregatio intimatur sibi per de-
monem illum qui est ad ipsarum cu-
stodiam constitutus qualiter no-
cte tali et tali hora se preparet ad
veniendum ad ludum: que mulier
si haberet iustam causam impedi-
menti deducit: et auditur dūmo-
do sit causa vera: et excusabilis q̄
legittime excusare posset alioqn si
fingeret habere causam que nulla
esset ut non accederet non defere
bat invitatio: sed remanebat in do-
mo sua nihilominus pro pena sui
mendacii adeo fortiter cruciaba-
tur a demone ut in mēte et in cor-
pore maximis et cōtinuis doloribus
et egritudine intrinseca vel extrinse
ca tā fortiter vexabatur quod die
nocteque nil penitus quietis habe
ret: sed semper tribularetur: et oīa que
ipsa ageret evanescerēt et perirēt
in fieri adeo quod necesse fuit ut
tot mala cessarent quod peccatū
suum fateretur et promitteret etiā
medio iureiurando quod amplius
nō recusabit accedere: et hoc mo-
mo evasit ab illis malis. Cum ve
ro promitteret accessuram statim
adveniente nocte et hora evoca-
batur voce quadā velut humana
ab ipso demone quem non vocāt
demonē sed magisterulū alie ma-
gistrū Martinettū sive Martinel
lū hoc nōie diminutivo q̄ sic evo-
cata mox sumebat pixidem vn-
ctionis et linibat corpus suum in
quibusdā partibus et mēbris: quo
linito exibat ex domo et invenie-
bat semper magisterulum suum
in forma hirci illum expectantem
apud ostium super quo mulier ipsa
dixit quod equitabat et applicare
solebat fortiter manus ad crines et
statim hircus ille ascendebat per
aerē et brevissimo tempore deferebat
mulierem ipsam usque ad nucem
beneventanam et ibi illam leniu
ter deponebat ubi innumera mu
lierum virorumque multitudo co-
ram Principe illo undique confiue
27 bat. †Primum autē quod faciēdū
erat per ipsas mulieres erat signū
obedientie et reverētie que fiebat
coram principe ordine quodam re
trogrado in oppositum directo il
li reverentie quā nos prestare so-
lemus: nos enī inclinamus caput et
humeros flectimus genu crure re-
tro curvato volventes vultum ad
principem sive ad alium quem
veneramur: ipsi vero faciunt con
tra quia terga volunt versus prin-
cipem et caput curvāt versus hu-
meros adeo ut mētum celum re-
spiciat crura vero nō curvant re-
tro ut nos facimus: sed elevāt sur
sum a terra a parte anteriori: et ita
servatur ibi: peracta igitur reve
rētia princeps mādat quod omnes
tripudiēt: saltētque cū letitia et gau
dio sumentes unaqueque volupta
tes suas et unusquisque demonū ac
cipit mulierem suam ad cuius cu-
stodiam deputatus est: et cum ea
gerit saltationes illas magna le-
titia atque dulcedine: et interim pre-
parantur mense cū lautissimis fer-
culis abūdātissime ornate et cele-
bratis choreis veniunt ad convi-
via: quibus completis et cibatis
omnibus extinguuntur luminaria
omnia: et quisque demon in forma
incubi. i. viri suam capit mulie-
rem: si qui vero sunt viri habent
demonem suum in forma succu-
bi. i. mulieris et sic adinvicem
adimplēt coitū carnis cū maxima
voluptate q̄ officio cōpleto rever
tuntur ad domū oēs equitātes super
illis hircis: sacrificia vero cū fiūt

fieri solent statim post peractum reuerentie signum fit adoratio qua expleta deueniunt ad tripudia et alia de quibus supra quãtis sacrificia ipsa celebrare solent etiam in alijs locis extra locum congregationis puta in domo priuata vel in quibusdam locis occultis vt late diximus. s. eo. q. iij. z. v. ¶ Sed aduerte ad duo quod ipsa dixit. vnuz est q2 demones festinent reportare illas ad domũ anteq̃ labat nox et anteq̃ pulsetur cãpana pro Aue maria de mane que pulsari solet in aurora vel parum ante. quoniam si forte pulsaret campana tpe quo deferunt ad domum necesse hz illaz magister i eodẽ loco vbi audit sonum predictũ deponere mulierẽ aut virum nec põt amplius ipsuz vel ipsam tangere: sed necesse est qd residuũ illud itineris pedibus proprijs ambulet quod perraro quidez euenire solet: q2 ita velociter ipsas reportant q̃ nõ impediunt a sono: secundum est quod retulit quod quotiescunq3 interfuerat ludis ita fessa reuertebat ad domuz propter illas choreas z crebras saltationes: q2 erat debilis cõplexionis vt apparebat quod per tres vel quatuor dies male se habebat i corpore pp magnos labores quos sustinuerat q̃ similiter cũ demone suo dũ esset i forma Icubi sepissime fuisse carnaliter cognitã maria cũ delectatione testata fuit: hec illa ibi. ¶ Aliud breuius exemplum superaddam alia quoq3 mulier eiusdem professionis que vna cuz precedenti erat incarcerata dum deferret a demone suo reuertendo a ludis p̃dictis in itinere anteq̃ peruenirẽt ad domuz dum esset vicine oppido patrie sue audiuit pulsare cãpanam de mane pro Aue maria. vnde demon necesse habuit illaz deponere z discedere quem depo suit statim z dimisit in quodam agro iuxta quandam ripam vbi erant spineta quedam z in dicto loco ipsa misera mulier necesse habuit expectare vsq3 ad mane: quo lux clara appareret: sed fortuna pfuit sibi: q2 illa die i aurora: z in diluculo q̃dã iuuenis illi9 oppidi ibat ad alium locuz ibi vicinum quem ipsa videns trãseuntem cognouit atq3 vocauit nomine proprio quod audiens iuuenis prima facie timuit aliquãtulũ: sz vidẽs postea mulierẽ ipsam que seminuda erat a femorib9 supra z crinib9 sparsis scapillata tota magis obstupuit: nec audebat ad ipsaz accedere: nihilominus illa adeo benigne z humiliter ipz rogauit vt accederet ad illam qd venit z iterrogauit eãdẽ postq̃ illaz recognouit cur illic ita sola moraret i ea forma? cui illa dixit quod tota nocte asellum suum quem perdiderat perquisierat z nunq̃ potuit illuz inuenire: cui iuuenis subridẽs minusq3 credens dixit. hoc em̃ aliud sibi querit quã asellũ inquisitio: qui querit asellũ vadit cũ socio: z nõ sola sic seminuda z scapillata: aliud est quod querebas dixit ipse: dicas mihi veritatem si vis quod adiuuẽ tibi: vnde venis vbi fuisti quid facis hic sola? qs te adduxit dicas mihi oĩa si vis habere suffragiũ z ero tibi secret9 z fid9? ¶ Tũc mulier ipsa Lucretia nuncupata que erat satis pinguis z pulchra lz satis timeret seuitiam viri z suorũ cõsan

guineorum tñ confisa est de iuuene illo rogando ipsum prius summis precibus ne cuiq reuelaret factũ illud sed taceret: qꝛ ipsa volebat pinguiora munera sibi elargiri: cui iuuenis sub fide pmisit quod absq dubio cũcta referret: ꝛ ille futurꝰ erit sibi secretissimꝰ: tũc ipsa fassa est quod reuertebatur ea nocte a ludis beneuentanis: ꝛ dũ esset i itinere deferretur q per aerẽ a magisterulo suo audito sono cãpane que pulsat de mane p aue maria fuit sibi necesse q illã deponeret in terrã eodẽ loco in quo reperiebatur qñ audiuit sonum predictum ꝛ hoc modo ipsa sic sola reperiebat ibi: q iuuenis accessit ad illam ꝛ prestitit sibi opẽ i reuestiẽdo ꝛ recaptãdo se. deide associauit illã vsq ad domũ absq eo qd aliquis factũ illud aduerteret: p cuiꝰ laboribꝰ ꝛ fide mulier ipsa donauit dicto iuueni vnum par caligaꝝ vnũ birettum ꝛ camisiã vnam. ꝛ certas petias casei rogãdo eũ iterũ atq iteꝝ vt taceret: ꝛ ita promisit ꝛ tacuit rẽ ipsam per plures menses: deinde nescit quo spiritu aut indignatiõe vel lapsu iuuẽtutis ductꝰ rẽ ipsam secreto mõ cum vno deinde cum altero propalauit: adeo qd paulatim res deuenit ad notitiã curie: vnde mulier ipsa capta ꝛ cũ alijs icarcerata fuit ꝛ iuuenis ille vt testis oia hec medio iuramento deposuit adeo qd ipsa quoq post multa facinus suum diutiꝰ tergiuersare nõ potuit ego tñ illaꝝ sentẽtijs interesse nõ potui: qꝛ necesse mihi fuit ad vrbem reuerti illasq dimisi earum iudici ordinario vt iustitiã faceret sed cuncta retuli prefato dño Abbati prout inueneram qui mãdauit suo Locũtenenti vt de ipsis iustitiã faceret: ꝛ inde ad paucos dies retulerunt mihi quod vitam suã finierũt flãmis istarum: vnguenta vidi atq tetigi ꝛ quasdã alias maleficas mixturas: quibus grauissimas egritudines i humanis corporibꝰ inferebant: ꝛ illud etiã vidi quo hoies ad eaꝝ libitũ i furorem ꝛ insaniã inducebant que oia mãdaui igne comburi. ¶ Ex quibus omnibꝰ manifeste deprehendi põt quod vere ꝛ corporaliter deferuntur nõ aũt in spiritu illuduntur: ad quid enim opꝰ erat q illa prior cõquereretur de lassitudine corporis ꝛ mẽbroꝝ postq reuersa erat a ludis: vbi dixit q per tres vel quatuor dies se male habebat i corpore pp magnos labores dictaꝝ coreaꝝ si in spiritu dũtaxat fuisset apphẽsa illusione illa nõ erat opus quod conquereretur de corpore ꝛ nimio labore qꝛ corpus nõ laborat in somnijs: sed animus duntaxat vt. d. c. epi. Altera etiã mulier de qua in vltimo exẽplo non fuisset comperta sola in illo loco nisi iuisset in corpe: vt ex predictis pꝫ. ¶ Sꝫ quero nunc quare est quod in ista secta vt plurimũ sunt mulieres viri aũt rari sunt? Respõ. plures redduntur rõnes per doc. prima est quod mulier tanq debilior et fragilior facilius decipitur a diabolo: ꝛ credit oia que sibi persuadentur. c. forus. de verbo. signi. c. j. de cland. despon. ꝛ habet Gen. iij. c. vbi diabolus serpẽs priꝰ decepit mulierem quam virum: eo qꝛ magis credula fuit: alia põt esse rõ q hoc faciũt pp explẽdã libidinem carnis quam alio mo

do non possent absq ignominia satiare:isto enim modo capiũt delectationẽ cũ demone et complent desiderium suum absq eo quod cõtra ipsas insurgat infamia vt ex plurium ipsarum mulierũ cõfessionibus accepi dũ ista subtiliter indagarer. Quidaz alij dixerunt quod mulier est magis vana et curiosa et magis familiaris diabolo quam sit vir et quia minus timet trãsgressionem precepti superioris quam vir quasi quod magis regitur volũtate appetitu et sensualitate quam ratiõe: vt habetur .xxiij.q.vij. quod proposuisti. et q.v. adã. et c. mulier. et per glo. in d.c.j. de cland. despon. et d.c.ij. super Gen. et ibi per sacros doc. ¶ Ex predictis itaq concludo conclusionem ipsam esse sufficienter probatam cui nõ habent obstare quedã que superius in cõtrarium adducebantur. Et primo non obstat tex. in d.c. epi. super quo tenentes cõtrariũ se oẽs fundãt cui licet per alios doc. antiquos et moder. fuerint date plures responsiones ad vnum tñ tẽdentes. s. quod ille tex. non loquitur de secta ista strigarum: sed de alia lõge diuersa ab ista. Ego tñ idẽ cõprobando alio modo respõdebo ad illum tex. declarando literam et mentem illius cõcilij: et antequam ad vlteriora procedam premitto quod omnis lex recipit interpretationem a ratione sua maxime quando ratio in lege reperitur expressa que magis attẽdẽda est quã dictũ legis. l. adigere. §. quis. ff. de iur. patro. l. cũ pr. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. l. milites probibent. et l. milites agrũ. in prin. ff. de re mil. lit. l. nomẽ. l fi. ff. de leg. iij. et Bar. in. l ij. §. videndũ. ff. ad tertul. idẽ Bar. in. l. oẽs populi. in. vij. q. principali. ff. de iusti. et iur. Bar. in. l. si constante. in. v. col. in. vij. et ix. q. ff. solu. matr. et in. l. si vero. §. de viro eo. ti. et in. l. j. C. que sit lon. con. et j. distinc. consuetudo per Gemi. in c. vbi periculuz. in. ij. not. de elec. lib. vj. et est glo. not. in Clem. j. de elec. in vsi. eligatur. et glo. in. d. c. cõsuetudo. j. dist. Ideo dicũt doc. quod cui non cõuenit ratio legis minus conuenit ipsa lex. d. l. cum pr. §. dulcissimis. et d. l. nomẽ. l fi. et d. l. milites. la pma. et la. ij. ff. de re mili. Quibus premissis dico quod ratio principalis illius. c. et intentio concilij aquiren. non fuit velle impugnare et habere pro impossibili quod demõ deo permittẽre non possit hominem corpaliter deferre de loco ad locuz motu locali: quia si fuisset istius intentionis dixisset contra cõmunẽ omniũ Theologorum et canonistarũ sniam imo cõtra tex. proprium sacri euangelij Math. iiij. Luc. iiij. et Marc. j. c. in pn. vbi apparet quod diabolus tẽtando xpz qui erat deus et homo naturalis detulit ipsuz corporaliter super pinnaculum templi et in montem excelsum vt latius infra dicemus: intentio igitur finalis illius concilij in illo ver. Illud etiã non est obmittendum etc. fuit velle improbare et damnare errorẽ illum in quo erant mulieres ille scelerate de quibus ibi quia erant heretice et in sua obstinata opinione damnate: et quia fuit ratio pricipalis atq finalis quare Conciliuz illud declarauit mulieres illas esse hereticas et dãnatas. Nõ dico pricipalis fuit illa quã ponit ibi tex. vez Cum aliquid diuinitatis aut numinis esse extra vnum deuz arbi

trantur hec est ratio principalis que facit illas esse damnatas: qđ melius declaro sic Concilium il- lud in princi.text.ponit generale edictum quo mandat omnibus Epis ⁊ clericis vt summo studio elaborēt perniciosam sortilegā ⁊ magicā artem ex parochijs suis penitus eradicare. ⁊ sic primo im probat artem: deinde deuenit ad speciē.s.ad homines illius artis peritos dū dicit: quod si aliquē vi rū aut mulierem hmōi sceleris se ctatorem inueniant turpiter de- honestatū ex parochijs suis deij- ciāt: quia subuersus est ⁊ his etiā qui similis est sibi subuersi sunt oēs ⁊ a diabolo captiui tenent̄ q̄ relicto creatore suo diaboli suf- fragia q̄rūt: ⁊ ideo a tali peste de- bēt mundari sancta ecclesia. hic eñ remanet completa oratio pri- me partis capituli vbi Conciliū mandat extirpari hanc reprobā artē magicā ⁊ sortilegā ⁊ illius ꝓ fessos turpiter dehonestatos et externos a fide catholica ex oīb⁹ parochijs suis expelli ad hoc vt sancta ecclesia a tali peste libere- tur. Deinde incipit secūda pars ibi illud etiā non est obmittendū quod quedā scelerate mulieres retro post Sathanā conuerse ⁊c. vbi Concilium predictū mutua- uit sermonem ⁊ posuit alium cā- sum diuersum a precēdeti: quod patet ibi dū dicit illud nō est ob- mittendū q̄ quedā scelerate mu- lieres ⁊c. tex. ibi in princ. locutus fuit de mulieribus que artē ma- gicam et sortilegam profitentur ibi dum dicit si aliquem virū aut mulierē huiuscemodi sceleris ⁊c. si eñ cōciliū predictū in illa scđa parte voluisset intelligere de eis-

dē mulieribus de quib⁹ fuerat fa cta mentio in principio. tex. nō di xisset per ista verba q̄dā scelerate mulieres ⁊c. sed dixisset p̄ aliqua verba repetitiua earundem ꝑso- naꝝ ⁊ qualitatū. vcꝫ eedem ipse dicte vel predicte: vel per alia si- milia verba: ex quo eñ tex. in di- cta secūda parte non fuit locut⁹ per verba repetitiua: sꝫ per diuer sa ⁊ diuersum sensum ⁊ casuꝫ de- monstrātis fatēdū est de necessita te quod ille sit diuersus casus a precēdēti ⁊ sic diuersa species ꝑ- sonaꝝ: ⁊ quod sit verū clarius de- monstrabit̄ infra. Concilium igi tur deueniendo ad secundā par- tem exponit istaꝝ mulieꝝ profes- sionē ⁊ qualiter sub falsis illusio- nibus ⁊ fantasmatibus illudun- tur a demone: deinde enumerat quasdā operationes quas mulie res ille ꝓfitentur facere cū Dia- na vel Herodiade deabus suis quarū iussionibus ad illarū serui tiū euocantur ⁊ nocturnis horis accedere profitentur: sed vtinam he sole in sua perfidia perijssent ⁊ non multas alias ad illarū interi- tum pertraxissent: deinde ponit modū infidelitatis: ⁊ errorem ex- primit quo principaliter deducū- tur in heresim dū dicit nā innu- mera multitudo hac falsa opinio ne decepta hec vera esse credūt. s. qꝛ putant Dianam ⁊ Herodia- dē eē veras deas: ⁊ posse illa ope- ra de quib⁹ ibi perficere ⁊ creden do a recta fide deuiant ⁊ errore paganorum inuoluuntur. Ratio finalis ⁊ principalis omnium su- pradictorum operum ⁊ damna- te credulitatis ex q̄ dñr heretice nunc ponitur dū dicitur. Cū ali- q̄d diuinitatꝫ aut numinis extra

vnū deum arbitrātur ꝛ huc vsq̄ perficitur: secunda oratio ꝛ dictū illius secunde partis deinde sequitur improbatio illarum false opinionis ꝛ erroris predicti. Ratio igitur finalis est illa quā prime dixi ex qua omnes alij errores ꝛ illusiones successiue dependent cū credant illas Dianam ꝛ Herodiadem esse veras deas ꝛ in eis multū diuinitatis ꝛ numinis esse: ꝛ iste est verus intellectus illius capituli si bene cōsideretur in verbis ꝛ in mente. Stante igitur rōne predicta expressa secūdū illā verba ipsius legis sunt interpetrāda: ꝛ vbi ratio ipsa non cōuenit lex quoq̄ omnino cessat. ff. l. cū pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. l. hec actio. ꝛ ibi Barto. ff. de calū. l. is qui animo ff. de acquiren. posses. Ratio autem predicta nō conuenit neq̄ verificari potest in hac secta strigarum ꝛ maleficoꝝ quippe quia ipsi vel ipse non decipiunt ista falsa opinione putātes inseruire deabus istis ꝛ extra vnum deum aliqd numinis esse: sed ipse vident cognoscūt ꝛ apprehendūt expsse qd illaꝝ Princeps cui inseruiunt ꝛ quē obediunt ꝛ adorant est diabolus inferni inferior deo: ꝛ inimicus dei: sꝫ illi inseruiunt relicto creatore propter mundi vanitates ad explēdas illaꝝ libidines. d. c. episcopi. in pn. ꝛ. c. siquis episcopus. eadem. q. v. si em̄ ratio ipsa de qua supra istis strigimagis non conuenit verba legis ꝛ illius dispositio minus cōuenire debet per ea q̄ proxime dicta sunt. eo maxime. Quia rō legis determinata restringit dictū legis: vt illa duntaxat lex ipsa cōprehendat ad que ratio illa naturaliter adaptari pōt: ꝛ non vltra d. l. cum pater. §. dulcissimis. ꝛ. l. hec actio. ꝛ ibi Bartol. ff. de caluūnia. ꝛ. l. is qui animo. §. de acquiren. posses. ꝛ prima distin. consuetudo. ꝛ not. glo. in Clemen. pri. de elec. ꝛ per Geminia. in. c. vbi periculum. in princi. eo. tit. lib. vj. Cū autem iste sint exclusse a ratione dicūtur esse excluse a legis dispositiōe per ea que supra diximus: nec obstāt exēpla ꝛ auctoritates quas textus inferius deducit de Paulo ꝛ Ezechiele: quia illa oīa referuntur ad sectam illam: de qua ibi non autem ad strigas siue maleficas: de quibus hic. fateor tamen quod strige iste ꝛ malefice in quibusdam conueniunt cum mulieribus illis de quibus in. d. c. episcopi. in secunda parte in hoc. s. conueniunt quia vtraq̄ secta inseruit Diabolo etiam illi⁹ imperio gubernatur: sed vna scienter altera ignorāter: vna decipitur altera decipit. Cōueniūt ꝛ in alio: quia quo ad effectum eterne damnationis: ita sunt dānate ille sicut iste ita Demones habent imperium super illis sicut super istis ꝛ eodem modo ille sunt eliminānde ꝛ deiciēde extra parochias sicut iste strigimage: qꝛ oēs sunt dānate. nō tñ sequit̄ si in aliqbus conueniūt ꝛ equiparantur: ergo in oībus debent esse eq̄pate: qꝛ data diuersitate rōnis dat̄ etiā diuersitas iuris: vt. s̄. diximus ꝛ dicem⁹ etiā infra eo. tit. q. xij. dū declarabit̄ mā poculoꝝ siue venenoꝝ: ꝛ vt dixi extra cōionem fideliū posite sunt ille sicut iste ꝛ omnes tāq̄ oues morbose sunt penitus a christi fidelibus euitāde ne sanas oues morbo ils

so inficiant.l.ij.C.de sum.tri.z.l. hi qui sanctā.C.de aposta. qz oēs sunt eiusdē diabolice religionis: sed diuerse pfessionis z habitus dico animi nō corpis z ordinis p̄fesse sicut monachi et moniales xp̄iane religionis diuersos ordines pfessionis accipiunt ad vnū tn̄ diuinū cultū oēs tendētes:ita isti dānati diuersos ordines z ritus accipiūt z sub diuersis ordinibus z moribus diabolo inseruiūt z diuersis quoqz noibus nūcupātur:quidā sunt heretici:quidam manichei alij vero apostate:alij scismatici donatiste:z similes de q̄bꝰ in.l.manicheos.C.de heret.z l.j.z.l.hi q̄ sanctā.C.de aposta.et habet per glos.Abb.z alios doc. in rub.z in.c.j.de aposta.z de scismat.z hoc est quod in effectu voluit dicere text.in.c.excōicamus lo primo.z lo.ij.in pn̄.extra de heret.vbi dixit.facies quidem habētes diuersas caudas aūt adinuicē colligatas qz de vanitate cōueniunt in idipsum p facies dico diuersas itellexit de diuersis ordinibus hereticoꝝ siue sortilegoꝝ per caudas adinuicē colligatas intellexit de vnico cultu eiusdem diabolice religionis:qz oīa eorū opa tēdunt ad cultū Sathane siue in mente et intellectu:siue in corpe fiant. ad hoc vide q̄ dixi.s.
29 in primo euidētiali huius.q.†Ille igit mulieres de q̄bus in.d.c. epi. dicunt ppie heretice ex quo psistūt in illo errore putantes aliqd numinis esse in illis deabꝰ et illas esse veras deas relicto deo saluatore nr̄o vt i.c.j.de sum.tri. z.xxj.q.ij.q̄ sine saluatore.z.c.firmissime.de hereti.Iste vero strigimage magi z sortilegi que sciēter z ex propria malitia peccant relinquentes diuinum cultum z christi fidem z scienter adherentes diabolo quem sciūt z cognoscūt esse diabolum infernalem et inimicū dei nō dicunt ppie stricte heretice:qz nullo dr̄ errore seducte:sz potiꝰ apostate pfidie: qz sciēter ppria temeritate recesserūt a fide xp̄i q̄uis ista eaꝝ apostasia longo tpe indurata z ptinaciter defensata trāsit in heresim.vt dixim̄ꝰ.s.tit.j.q.ij.z dicūt glo.z doc.in rub.extra de aposta. z hētur p impatorē in.l.j.z hi q̄ sanctā.C.eo.tit.vbi apostate proprie dr̄ q̄ sciēter z propria auctoritate siue potius temeritate retrocedūt a fide xp̄iana vt hētur in.d.l.j.z in glo.rub.z l.c.j.extra eo.tit.z p.S.Thom.in scd̄a scde. q.xcv.art.v.z.vj.in titu.de supsti. ad q̄ faciūt que diximus.s.in primo euidētiali z supra etiam.q.ij.
30 ¶ †Et nota vnū valde singulare qd̄ istoꝝ apostataꝝ due sunt spēs vna est q̄ simpliciter retrocedit a fide z seqtur cultū z obediētiā demonis : altera est q̄ postq̄ xp̄i fidē abnegando postergauit z deiecit ex corde suo iteꝝ se baptizat expsse in noie diaboli:z aliud nomē sibi superimponit lz vtraqz spēs sit damnata ; prior tn̄ si pctm̄ suū reuocat admittit ad pniaz z euitat, penas corpales sicut heretici:vt.l.manicheos.C de heret.secūda vero spēs nunq̄ admittitur ad pniam in foro iudiciali ex q̄ possit euitare penas corpales ēt si millies abiuraret pfessionē illam z vellet ad xp̄i fidē reuerti nō auditur quo ad istū effectū:z iste est tex.valde not.ad hoc in.d.l.hi qui sanctā.z ibi glo.C.de aposta.

eodem modo irremissibiliter pu-niūtur qui abnegato baptismate xpiano iudei effecti sunt ꝛ inter iudeos commorātur. vt in. l. j. C.
31 de aposta. ꝑ quo ad aiam vero in foro ꝯsciētie admittit pnia istoꝝ ab ecclesia ꝛ alioꝝ quorūcūqꝫ: vt not. in. d. l. manicheos. per doc. ꝛ ꝛ hētur in. c. ad abolendā. ꝛ. c. fir-missime. de heret. ꝑ glo. in. c. exercī-tamus. cl. ij. eo. ti. ꝛ. c. sup eo. titu. lib. vj. ꝛ diximus. s. tit. j. q. v. circa finē. ꝛ ista sit prima dr̄ia que repe-ritur inter istas quo ad nomen ꝛ ordinē professionis. ¶ Scdo dif-ferūt in modo profitēdi: qꝛ ille de qbus in. d. c. epi. non faciunt pro-fessionem expssam cū demone si-cut iste nec credūt inseruire de-moni: sed deluduntur sub specie boni. ꝛ ꝑpea dicit tex. ibi qꝫ diabo-lus postqꝫ illaꝝ mentē ceptiuatā tenet transformat se in diuersas species ꝑsonarum. ¶ Tertio dif-ferūt: qꝛ ille nulla cōficiūt sortile-gia nec maleficia i humanis aut brutoꝝ corporibus ꝛ nemini no-cent nisi sibipsis ꝛ ꝑpea non di-cunt maleficē: sꝫ hereticē. iste ve-ro sunt deterioris cōditionis: qꝛ nocēt multis per diuersa malefi-cia: vt latius supra vidistis in. ij. iij. q. ¶ Quarto disconueniūt in hoc qꝛ non reperit quod ille ali-quē maleficiatū curauerint ꝛ ipa maleficia ꝯtrarijs maleficijs ab-stulerūt: iste vero publice incūbūt cure ꝛ medelis maleficiatorum ꝛ postqꝫ aliquē dicto morbo cura-uerint sepius indicant maleficiā-tē saltim aliqb⁹ indicijs. vt habe-tur ꝑ S. Aug. in lib. x. de ciui. dei ꝛ in. iij. de trini. ꝛ. S. Thom. in. d. q. v. prime ꝑtis tract. qq. in titu. de mira. ꝛ hētur. xxvj. q. v. nec mi-rum. §. necromāti. ver. ad hec oia. ¶ Quinto quia ille licet inser-uiant demoni virtualiter tñ inser-uiūt sub forma dearum ꝛ bonoꝝ numinū: iste vero ꝓprio demoni sedenti in solio maiestatis cui vt vero ꝛ vnico Principi reddūt obe-dientiam vt supra latius diximꝰ in. ij. ꝛ. iij. q. ¶ Sexto quia nō ap-paret quod ille de quibus in. d. c. episcopi. accedant ad ludos: ꝛ ex-erceant ibi choreas ꝛ saltatiōes ꝛ demum coitum carnalem ha-beant cum sicut iste per ea que. s. latius i hac. q. ꝯclusimus ꝛ per. S. Thom. d. q. v. ¶ Septimo discor-dāt in hoc: qꝛ ille nulla celebrāt sacrificia nullasqꝫ imagines offe-rūt neqꝫ baptizant: aut responsa petūt: iste vero cūcta opera hmōi faciunt vt supra late vidistis in ij. ꝛ. iij. q. ꝛ in hac etiā in primo. ꝛ ij. fundamēto. ¶ Et qd̄ sint diuer-si ordinis specie differētes appa-ret ex diuersitate tractatuū ꝛ ca-pituloꝝ ꝛ ēt auctoꝝ. ea em̄ q̄ dis-ponunt in. d. c. epi. decreta fuerūt in cōcilio aquirē. dispositio aūt. c. nec miꝝ sumpta fuit ex doctrina tertuliāi. S. Aug. in lib. x. de ciui. dei. cū igit ex diuersis auctorib⁹ tpibus ꝛ causis decreta ipsa sta-tuta fuerint supflua fuisset alte-rius decisio si vtrūqꝫ eundē casuꝫ comprehenderet vel decideret cō-tra not. in. §. qbus in prima con-stit. C. ꝛ in. c. si papa. de priuileg. lib. vj. ne igit istud incōueniēs su-pfluitatis succedat dicamus qd̄. c. epi loquat de diuersa specie mu-lieꝝ ab ista ꝛ ab illa de qua in. d. c. nec mirū. maxime cū in verita-te plures repiuntur spēs ꝛ diuer-se ꝓfessoꝝ sub hac diabolica reli-giōe vt. s. dictū est in pmo euidē-

tiali. ¶ Sed contra predicta op- po. et dico qd imo. d. c. episcopi. lo quitur de illis strigimagis mascu- lis et feminis et de oib9 sortilegis vt app ret i princ. ipsi9. c. dum dr qd epi et eorũ ministri curã hẽant sortilegi et magicã artẽ a zabulo inuẽtã extirpare et si aliquẽ virũ aut mulierẽ hmõi sceleris secta- torẽ inuenerint ex parochijs suis omni studio eliminare et deijcere curẽt. sol. verũ est quod oẽs illi q̃ sũt diabolice religiõis et sub illi9 obedientia debent a limine eccle siaz et a xpi fideliũ cõione repelli siue sint heretici: siue scismatici: siue apostate: magi: necromanti: sortilegi: cuiuscũq3 sint ordinis et gradus aut quocũq3 noie nuncu pent quo ad hoc vt a fideliũ xpi cõsortio separent oẽs equiparãt ex quo oẽs dãnati sunt et dicũtur veluti oues morbose et ab ouili xpi fideliũ penitus externe et me- rito sũt igit ab ipsoz cõsortio se- parãde: vt. l. ij. C. de sum. tri. et. l. hi q̃ scãm. C. de aposta. c. firmissime. et. c. ad abolẽdã. extra de heret. et i Clem. j. eo. ti. et. d. c. epi. in prin. lz eni q̃ ad hoc sint equiparati non sequitur ergo qd quo ad oia cen- seantur esse eqparati: vt no. in. c. excõicamus. in pn. el primo. et lo. ij. de hereti. lz enim iuris lator in princ. d. c. fecerit mẽtionẽ de hac secta nihilomin9 postea dũ loqui tur de illis mulierib9 i specie mu tauit casuz in facto i ver. ibi illd etiam non est obmittendũ quod quedam scelerate mulieres retro post Sathanam conuerse ec. qui est diuersus a precedenti vt pz ex his que tradit. S. Thom. in. d. q. v. prime ptis trac. qq. tit de mira- cu. vbi dicit quod demones pñt mirabiliter in nobis operari du- pliciter: vno modo per veraz cor- poris trãsmutationẽ et per veros effectus corporeos. Alio modo p apparentiam et illusionez sensuũ ex aliqua immutatione imagina tionis p que verba voluit intelli- gere de vtraq3 mulierz secta sub- iũgens ẽt qd neutra tñ ipsoz opa tio est miraculosa sed ex reb9 na- turalibus et per modum artis de monis subtilitate iuẽta: et hec suf- ficiant quo ad solutionẽ opposi- tionis facte de. d. c. epi. ¶ Ad illd secundum dico dum adducitur il lud incõueniens qd demõ porta- re posset ec. solu. colligitur ex his que dicit. S. Thom. in. d. q. v. ver. respondeo in ti. de mirac. vbi di- cit quod demones multa possent facere que nobis viderentur esse miracula: tñ ea faceret eoz natu rali virtute et ex reb9 naturalib9 si a deo facere pmitterent: sed qr non permittunt iõ ea facere non possunt que quidẽ facultas fuit illis adẽpta per passionẽ dñi nri Jesu christi. vide ibi: vt singulari- ter dixit. S. Bonauen. in. iij. sent. dist. xix. q. ij. et diximus supra. q. precedenti. nec est mirandum si demon strigimagas et alios suos professos defert corporaliter: qr id facere põt deo pmittente: ex q̃ sunt oues gregis diabolici: vt la- tius dixim9. s. ea. q. in. iij. funda- mento isti9 vltime opi. et tetigi ẽt supra in vltimo fundamẽto eius- dez post septimã differẽtiã iter. d. c. epi et sectã strigarũ. Pro q̃ opti- me facit dictũ illd. S. Bonauẽ. in iij. sen. dist. xix. q. ij. nu. 2. 1. et. 23. de q̃ dixim9. s. q. prio a 2io sensu. si eni Diaboli potẽtia fuit depsse et debilitata p passionem dñi nostri

Jesu xpi a quo fit manus attrahens penitus abscissa manus vero cōpellens debilitata: et ciuavires coangustate fuere: illud est verum respectu christianorū pro quibus effusus fuit ille sanguis preciosus: illi vero qui sunt extra baptismū et abnegarūt fidem xpi sicut pagani sunt reputandi et sunt extra omnē gratiam et beneficiū salutis. vt. d. c. firmissime. de heresi. et. l. hi qui sanctā. C. de aposta. ergo sequitur qd diaboli potētia quo ad istos remanet illesa: et per cōns ipsos deferre pōt ad libitum accedente maxime ipsarū mulierum voluntate et consensu. ¶ Ad tertiū dico qd demones non pñt extendere eorū vires cōtra iustitiam humanā et eripere captiuos de manibus publice iustitie: quia deus non permittit; vt dicit. S. Aug. in lib. x. de ciui. dei: et Sctūs Tho. d. q. v. in tit. de mirac. al's sequeret qd demonis potētia esset supra diuinā et qd iustitia oino periret: et iura oia subuerterent quod deus nullo modo patitur vt dicit Tho. ibi vide q̄ dixi supra eo. q. v. ¶ Ad quartū non negatur immo cōcedit qd demones possunt mirabilia operari in imaginatiua et humano intellectu que verisimillima sunt et vera vndiq3 esse videntur: ex hoc tñ non sequitur q̄ non possint aliquas opationes naturales efficere et mouere corpa inferiora: vt late diximus. s. in primo fundamento: et etiā in scdo huius conclusionis et. S. Tho. in. d. q. v. ver. rñdeo. vbi dicit qd demones possunt mirabiliter in nobis operari dupl'r vno modo per veram corporis trāsmutationē. alio mō per prestigiosam mētis illusionē et formas apparētes: vt habet in d. c. epi. in. ij. parte. ¶ Ad quintū qd datur de illo exēplo rñdeo qd demones facile pñt hoies decipere dum capiunt mulieres ad ludos pdictos et illorū sacrificia celebranda necesse est qd habeant mulierē in corpore et earum naturali forma si ea q̄ cupiunt pficiunt volunt et ppterea ne sequat scandalū aut periculū cōtra ipsas sathanas mittit aliū demonē in forma succubi q̄ iacet ad lat' mariti loco vxoris: et quoties contingit oia vxoris officia in thoro coniugali etiā coitus subire nō denegat: sed libēter appetit: et adeo se bene accōmodat qd quēq3 etiā sapientissimū falleret. vide. S. Tho. in. d. q. v. et dixi. s. late in primo fundamento cōclusionis et in. ij. euidentiali. dui3 dixi de opationib' incuborū et succuborū. Nēpe vellē qd hi q̄ tenent aliā opi. qd deferunt solū in spū reducerēt mihi intellectū illū ad practicā. Aut em̄ volūt qd demon capiat partē spūs: sc3 anime: qr spūs hominis idem est qd ala vt no. declarat Arch. in c. moyses. xxij. q. ij. et hoc facere non potest: quia anima est vnica in substantia et indiuisibilis et nullam recipit diuisionem in q̄titate nec i qualitate: vt dicit philos. in primo de anima. et est glo. no. et ibi Abb. in c. j. de sum. tri. in ver. simplex. et Bar. in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de vb. obli. in iij. oppo. vbi dicit quod anima ē indiuisibilis: et est tota in toto et tota in qualibet parte corporis: aut volunt q̄ demon capiat totū spiritum siue totam animā et necesse esset quod remaneret hominis cadauer et sic mortuu3 absen

te anima ⁊ sequeretur maius incon
ueniens: qz esset in potestate demo
nis auferre vitā homini ⁊ illi de-
functo restituere ⁊ sic mortuū su-
scitare: qđ est impossibile qz solus
deus hoc facere pōt: ⁊ nulla crea
tura neq; angelica neq; humana
habet hanc facultatē suscitandi
mortuū: vt dicā. j. in. x. q. vñ nō vi
deo quomodo illoꝝ opinio possit
saluari intelligendo de strigis et
magis: ⁊ si tu diceres non dico ꝙ
demon auferat totā nec partem
anime sed deludit dormientē per
illa signa pstigiosa formata i in-
tellectu siue intellectui presenta-
ta per immutationē imaginatio-
nis qđ facere pōt demon. tūc rñd.
qđ est impossibile: vt tot natura-
les operationes que fiunt p istā 1
sectā strigimagarū maleficorū et
aliorū similiū fieri possunt in spi-
ritu solo qn interueniat corpus ⁊ 2
mēbra naturalia: quō enī possent
in cōgregationib⁹ ⁊ ludis predi- 1
ctis tot choreas reuerentias ⁊ re
trogradas saltatiōes efficere nisi
corpus adesset: quō possent coitū
carnis implere quē faciūt in sin-
gulis cōgregationibus ludis cō-
pletis nisi corpalr iteressent: nec
dicendum est ꝙ sit pollutio som-
niātis: qz demones pñt vere ⁊ cor
poraliter cū mulieribus coitū pfi
cere ⁊ illas qñq; reddere pregnā
tes in assumptis corporibus fm
ea que. s. diximus in. ij. euidētiali
istius. q. ergo sequitur necessario qđ
corpalr perficiunt coitū: nō nego
tñ ꝙ etiā non possint in somnijs
pollui diabolo operāte. Quō etiā
possent illorū sacrificia ⁊ cerimo
nias celebrare: et imagines illis
imponere si in solo spū hec fierēt
quarū imaginuz olim vnā vidi Ro
me ⁊ manibus palpaui: ⁊ erat ve-
species materialis habens mate-
riam ⁊ formam ⁊ formata erat ex
quibusdam mixturis mihi igno
tis: quomodo etiam possent tot
maleficia ⁊ sortilegia contra hu-
mana corpora fabricare nisi cor-
poraliter interessent: in spū enī et
in somnijs nemini vnq̄ vidi iniu
riam fieri nec occidi quēq̄. Cum
igitur operationes iste ⁊ alie hmōi
q̄ sunt naturales ⁊ corporee non
possunt fieri nisi per corpus ⁊ mē
bra: ergo sequitur qđ strigimage et
alij similes deferūtur ⁊ intersunt
corporaliter et non in spū solo: ⁊
per ista sum expeditus de ista se-
ptima difficili questione.

¶Summarium.

☞ Diabolus aut sortilegus an possit nocere corporibus christianorum.

Maleficium potest solis verbis perfici.

Octauo q̄ro tū si demon
per se non potest noce
re corporibus christia
norum qui nō sunt de
sua religiōe. quia de⁹
id non permittit vnde fit quod se
pius infantes ad latus parentuz
et in proprijs gremijs matrum re-
periuntur quandoq; suppressi: et
eoruz corpuscula concisa et muti
lata aut aliqua alia intrinseca
egritudine polluta et qua sepius
moriūtur. Sol. dic quod licet de-
mon per seipm corporibus chri-
stianorum nocere non possit ad il
los maleficiandum vtitur instru-
mēto malefice siue magi qui vel
que cū vnctionibus pulueribus
ceterisq; mixturis maleficis ⁊ ve
nenis predictis infantib⁹ ⁊ alijs
in occulto noctis silentio dū dor

miunt parētes ⁊ omnes quiescāt ipse demon aperit ostia etiam si fortissimis ferris clausa essent ⁊ illas maleficas intromittit p ostiū dicto: aut quandoq; per fenestras in domo maleficiādi quos sic intromissos instruit quomodo facere debeant: et ne lux candele aut lucerne impediat maleficum ne discoperiatur aut cognoscatur a maleficiādo: ipse demō in assumpta forma felis siue gatte lucernam: lampadem siue candelam quam lucentem reperit illico extinguit vt malefic⁹ ipse cōmodi⁹ possit maleficia sua perficere quibus factis malefic⁹ furtiue abit: demon vero vt facili⁹ illinc recedere possit aperit ostia deinde reclaudit prout ante illa repererat: nec potest (vt quidam ignari vulgares asserunt) quod ipse strige seu malefici transformēt se i spēcie gatte aut alterius animalis bruti: q: hoc est impossibile demoni quod possit hominē transformare in alteram speciem: vt dixim⁹ supra q. preceden. ⁊ dicemus infra eoq; ⁊ bene verum est quod ipsemet demon assumit illas varias formas ⁊ facit operationes illas de quibus supra secundum quod declarat. S. Aug. lib. x. de ciui. dei ⁊ lib. de trini. ⁊ S. Tho. d. q. v. nume. parua q. q. di. par. intra de mira. ⁊ S. Bonauē. li. g. ii. sententiarū. q. vi. et in c. episcopi. xxvi. q. v. Et vt facilius ⁊ sine periculo ipsi malefici possint perficere dicta eorū maleficia demō est illis ... et tamē dux in tenebris illis quos ducit ad tertium maleficiū discooperit pannos ⁊ ostēdit omnia que facienda sunt dormientibus oībus quib⁹ ipse demon iponere potest iuxta caput femina quedam aut pulueres ex quibus inducitur ꝓfundus somnus: quibus sic dormientibus introducit maleficum ⁊ omnia perficit: et hoc ego alias referri audiui a duabus mulieribus maleficis quas ꝓ maleficiis huiusmodi per manib⁹ examinandas acceperat: est verisimile: quod ita sit quia nunq̄ reperi nec audiui q̄d aliquis maleficus siue malefica fuerit vnq̄ apprehēsus in flagrāti crimine ⁊ videtur quodāmodo impossibile quod ēētes in domos alienas ⁊ per secreta domus nocturno tēpore clausis ostiis atq; fenestris possent ita tute in obscuris tenebris ingredi et euadere absq; aliquo rumore vel scādalo nisi haberent ducem demonem qui illos in operib⁹ ipsis saluas redderet. ¶ Quandoq; nullo veneni haustu vel mixtura in corpore vel extra corp⁹ adiectatur sed sola potentia carminis ⁊ verborū perficitur maleficiū: vt habetur in d. c. nec mirū. ꝟ. magi. xxvi. q. v. vbi tex. refert dictū Lucani: mēs hausti nulla sanie polluta veneni ⁊c. ¶ Et ego alias vidi Rome quēdam magum excellentissimum grecum tempore Boriani vt anteq̄ perueniret ad vrbem Romā ipse qui solis verbis compescerat vires cuiusdā ferocissimi tauri existentis in armento in loco silicis quē sic assumpsit vt ita deuictum ⁊ humiliatum apprehēderet per cornua ⁊ chordula quadā satis debili arte tamen magica fabricata taurum ipsum ligatū quo voluit adduxit media nocte circiter quatuor aut quinq; mulieribus ... per noctem ... que vidi

fuerunt p ductos et vltra vires quem postea habui in carcerib⁹ capitolinis examinandum: ꝛ oia ista ꝛ maiora quoqꝫ ingenue fatebat verborꝫ potētia efficere posse ꝙ tamē postea euasit imperfecto examine fauorib⁹ populi Romani ꝛ quorūdam magnatum.

℄ Summarium.

Sortilegi quare incarcerati ꝛ in publica custodia detenti non iuuantur arte sua.

Sortilegi qualiter cognoscantur vere vel ficte penitere.

Deus quandoqꝫ impedit diabolicam operationem ad conseruationem christiane religionis.

Ono quero † quare est quod postqꝫ tales malefici ꝛ strigimage sunt in manibus publice iustitie incarcerati non faciunt se corporaliter deferri a demonib⁹ ex his carceribus in quibus iacent vt possint saluare vitam ꝛ euadere penas corporales quod quidā iudices curiosi quādoqꝫ tentarunt experiētiā rei videre et tñ nihil fecerunt: qꝛ post multa viderūt ex eorū sortilegis nullum penitus effectum sortiri huiꝰ corporalis delationis: ꝛ ꝑpterea multi tenuerūt quod ipsi malefici ꝛ strigimage corporaliter deferri non pñt a demone. pro solutione istiꝰ q dne redduntꝰ rōnes per sacros Theologos ꝛ canonistas in c. nec mirū xxvi. q. v. ꝑma est quod demon qui nil aliud cupit quā animas multas lucrari ad tenebras inferni multifariā fraudibus homines protrahere quā primū videt hominem ipsum apprehēsum ꝛ illius animā sub sua ptāte subiectam nil aliud querit nisi vt separetur a corpore vt quā adhuc sub conditione retinet certaꝫ lucret̄ quē posset p pniam illiꝰ impiū subterfugere ꝛ se reunire cū xpi fidelib⁹ ad hoc igit vt certam eius predā possideat semper querit illiꝰ mortē et dissolutionē anime a corpore: qꝛ nonnulli qñqꝫ reperti sunt qui reuocauerūt errorē suū ꝛ grauem susceperūt ex cōmisso crimine penitentiam ꝛ residuū vite sue sanctissime durerūt: ꝛ ꝑpterea dicūt ꝙ tūc diabolus nil aliud satagit nec laborat in alio nisi i persuadēdo ipsi malefico vt ꝑsistat in eiꝰ opinione ꝛ ꝑfessionē ipsam nullatenus reuocet sed in ea perseueret vsqꝫ ad finem vite: qꝛ licet adducatur ad furcas ꝛ superimponātur igni ipse demon statim illū arripiet corporaliter ꝛ liberabit a laqueo ꝛ flammis adeo qꝺ nullam penitus dolorem patiet̄: ꝛ casu quo mori contingeret trāsibit sine pena supplicii: ꝛ liberabit se a tot periculis huius mundi ꝛ longe maioribus gaudiis in alio seculo fruetur cū eo: quibꝰ igit̄ illusionibus ꝛ falsis persuasionibus ab eo premunitus sepius tenaciter perseuerat in eiꝰ opinione: nec curat quoque modo errorem suum reuocare ꝛ penitētiaꝫ agere: sed obstinatus permittit potius vltimo supplicio perimi.

℄ † Quedā vero ex ipsis maleficis mulieribus reperiuntur que errores sui mirabiliter sepe nitere videntur: et maximis fletibus agere penitentiam: que oia ficte peragūt nullāqꝫ gerunt in corde memoriā aut vere penitētie amaritudinē. ℄ Ad cognoscendā autē an vere vel ficte peniteāt ma-

ꝑime mulieres que habēt faciles lachrymas. aduertendum est ad oculos ipsarū an in fletu ⁊ gemitu hmōi emittunt lachrymas ꝗꝛ si nō emittūt nulla adest cordis cōtritio: sed omnia simulate fiūt et alias audiui a quodā excellentissimo canonista qui erat etiam optimus theolog⁹ quod regula ista est verissima: maxime in mulieribus q̄ non laborāt multū in lachrymis ⁊ dixit mihi qꝺ lachryme ipse sunt signa manifesta vere: ⁊ interne penitētie. et adduxit mihi tex. de peni. dist. j. c. petrus. ⁊. c. lachryme. vbi dicit ꝙ lachryme lauāt delictū quod pudor est ꝯfiteri: ⁊ habet Luc. iij. cap. ⁊ ego alias habui in facto nōdum tertius est elapsus ann⁹ Rome: in agro Sabineñ. dum quandā vetulam maleficā examinarez que iam. xx. annos in ipsa professiōe cōpleuerat ⁊ infinita quodāmodo sortilegia venefica suis mixturis fabricauerat ⁊ magnū Christianorum numerū diuersis egritudinibus pollutum reddiderat quosdā ꝟo occiderat raros vel nullos sanauerat: q̄ postꝙ̄ ꝯfessa fuit crimen dū ego ꝓsequerer illi⁹ examinationē ꝑ horas duas et vltra quam maxime videbat cōdolere de suis cōmissis excessibus ⁊ cōtinuos fletus ⁊ suspiria cōficiebat asserēs velle professionem illā omnino relinquere ⁊ ad veram orthodoxe fidei religionē reuerti: verūtamen in tanta flet⁹ ⁊ suspiriorū copia nullā vnꝙ̄ etiā minimā lachrymā emittere potuit: ad quod ego al's instructus plurimum aduerti: et visum fuit quid valde mirabile qꝺ mulier fleret sine lachrymis: ⁊ nisi vidissem fortasse nō credidissem: licet in viro nō sit mirādū ex quo ipsi duriores sunt in lachrymis: non tñ nego q̄n mulieres possint in multis confingere lachrimas: vt al's dixit Cato. Instruit insidias lachrymis duz femina plorat. in actu tamen penitētie videtur qꝺ mirandum sed dici pōt quod diuina iustitia hoc agit fauore penitentie. ¶ Secunda ratio reddit quare non possunt euadere: quādo sunt incarcerati: quia diuina iustitia tunc nō permittit demonē posse suā naturalē potentiam exercere i illos: ne aliqui iudices ⁊ officiales curiosi forsan videntes aliqua signa manifesta liberationis eorum inuitarentur ad ꝓsequendum illorum professionez ⁊ hoc est qꝺ dixit. S. Aug. i lib. iij. de trini. i. x. de ciui. dei. ⁊. S. Tho. in trac. q. p̄ime partis. q. v. in tit. de mira. ⁊ canoniste in. c. nec mirum. xxvj. q. v. quod deus impedit potētiam demonis in quibusdam ꝑ cōuersatione christiane fidei: vt late diximus supra eo. tit. vij. q. quia al's fides ipsa christiana paulatim tota subuerteretur maiorēꝗꝫ potestatē videretur habere diabolus quā deus ⁊ iudex qui est minister dei. xj. q. iij. nemo cōtemnat. ⁊. c. seq. ⁊ iō tunc deus resistit demoni ⁊ illius vires comprimit per ea que not. S. Aug. in lib. x. de ciui. dei: ⁊ refert ⁊ sequit. S. Thom. in. d. trac. qq. d. q. v. et dixi supra eo. q. vij.

¶ Summarium.

1 ☞ Sortilegia an heresim sapiant manifestam vt a iudice ecclesiastico debeant examinari.

2 Deo soli reseruata que sint.

3 Demoni naturaliter cōueniētia et a deo

& a deo sibi concessa que sint.
4 Sortilegiũ cũ hostia consecrata factum an sapiat heresim manifestam.
5 Sortilegia simplicia nõ sapiunt heresim.
6 Imagines facere ad amorez prouocandum superstitiosuz dicitur potius ꝙ̃ hereticum.
7 Sortilegia duo presupponit considerãda.
8 Tẽtatio ẽ pcipua diaboli ꝯditio.
9 Adoratio diaboli sapit heresim manifestam.
10 Mod⁹ & forma q̇b⁹ diabol⁹ inuocatur est in materia sortilegij considerãda.
11 Sacerdotes diuina exercentes vt contra naturam aliquid eueniat an possint dici sortilegi.
12 Imagines indebite & viliter tractantes an sint heretici habendi.
13 Sortilegium cũ hostia nõ consecrata an sit hereticum.
14 Sortilegi i forma imagis aliquẽ affligẽtes an sint mãifesti hr̃tici.
15 Sortilegia i q̇b⁹ reliq̃e sanctoꝝ admiscentur an sapiãt heresim.
16 Sortilegia in quibus admiscent̃ essentialia vel substantialia sacramentoruz ecclesiasticorum an heresim sapiant.
17 Secreta cordium sortilegio inquirens hereticus dicitur.
18 Sacramenta ecclesiastica nõ operantur in turpẽ vel indebitũ finẽ.
19 Sortilegia in quib⁹ interueniũt res benedicte nõ sapiũt heresim.
20 Sortilegium multis concurrentibus censetur hereticum.

1 Decimo †videdũ est an & qñ huiusmodi sortilegia & opa maleficorũ sapiũt heresim manifeste: ita q̇d ipsorum rei & machinatores iudicis ecclesiastici inq̇sitoris heretice prauitatis examini subijciant̃ & hereticorꝫ penis puniant̃. Respõd. i hoc deueniendũ esse ad distinctiones. ¶ Sꝫ anteꝙ̃ ad vlteriora ꝓcedã ꝓ euidẽtia. ¶ Presuppono p̄mo quod q̇dã sunt q̇ ad solũ deũ creatorẽ ptinẽt ex quo illa reseruauit sibi i puilegiũ nulliꝗ creature ẽt
2 angelice illa ꝯcessit. ¶ †Prout est hominẽ verũ naturalẽ creare: vt hr̃ Ge.ij. & S. Tho. i.j. parte trac. qq. in ti. de potẽ. generã. & de creatio. q. ij. ar. vj. q. iij. art. j. & ij. & iiij. ¶ Uel iam creatũ in melius aut deterius reformare: aut in alterã speciẽ commutare: vt ibi dicitur. Itez mortuũ suscitare: ita vt vere & naturaliter viuat: sicut resuscitatus fuit Lazarus q̇ iã quatriduanus erat. vt habet̃ Joã. xj. caplo & qñ ẽt filiũ illi⁹ vidue dũ deferretur ad sepulturã ex feretro suscitauit & surgere iussit: vt habetur Math. xvij. c. ¶ Itẽ futura scire ex vera & perfecta sciẽtia ad solũ deum ptinet: vt dicitur Esa. xlj. c. annũciate nobis que futura erũt & dicemus q̇z dij estis vos. ¶ Itẽ celi motum sistere ab eius vnica voluntate dependet vt inquit. S. Tho. in trac. qq. in prima pte. q. j. arti. iij. & vj. ¶ Item secreta cordis humani que i animo sunt occulta nec dum ad aliquem actuz extrinsecũ deuenerunt solus de⁹ est scrutator & verus cognitor: vt habetur Matth. xxij. c. vbi christus optime cognouit secreta cordis phariseorum qui cupiebant ipsum calumniari apud Cesarez ex eo quod vocabat se Regem iudeorum: & propterea interrogarũt ipsum cui nam deberẽt offer-

re tributum ipsi vel Cesari: tunc Jesus petijt ab eis vt ostenderent sibi monetã aliquã si habebant: ꝛ vnus ipsorum exhibuit numisma: quod Jesus vidẽs interrogauit cuiusnã esset illa imago i numismate sculpta: at illi responderũt est Cesaris imago. tũc Jesus restituẽs illis numisma dixit: reddite ergo que sunt Cesaris Cesari: ꝛ q̃ sunt Dei Deo: demonstrãs qḋ deus non querit thesaurum pecuniarum: sed corda fidelium ꝛ opa charitatis. de penit. dist. j. ecce. ꝛ c. seq. ꝛ dist. ij. c. radicata. ꝛ c. seq. ꝛ not. in. c. a nobis. de sent. excõ. ꝛ in. c. j. q̃ cle. vel vouẽt. Et ista ac his silia null⁹ demonũ nec angeloꝝ facere aut cognoscere põt sꝫ sol⁹ de⁹: vt dixi. ꝛ habet. ij. q. iij. c. ꝯsuluisti.

3 ¶ Quedã ṽo sũt sub cognitione ꝛ naturali potẽtia demonis ꝛ q̃ demon ipse pmissu diuine clementie facere põt: q: sibi nõ reprimit: ꝛ hec multa sunt iter que est tentandi facultas ꝛ flectẽdi pudicos animos ad libidinem ꝛ ad alia peccata: vt habetur in apocali. ij. c. Ecce missur⁹ est Diabolus aliquos ex vobis i carcerẽ vt tẽtemini: vt habeatis tribulationẽ diebus decẽ: nolite timere ꝛc. S. Aug. lib. x. de ciui. dei. ꝛ S. Thom. in secũda secũde dist. xcv. q. ij. in tit. de superstit. ꝛ habetur Gen. iij. ꝛ Matth. iiij. Marc. j. Lu. iiij. vbi Diabolus ausus fuit tentare Christum: et diximus supra eo. q. vj. ¶ Item omnium naturalium ꝛ virtutum creatarum cognitio tam superiorum quam inferiorum. ex quib⁹ q̃dẽ rebus naturalibus inferiorib⁹ multa fiũt veneficia ex quibus diuerse ꝛ q̃ꝫ plurime causant ifirmitates i humanis corporibus: sciũtq̃ꝫ dictas egritudines sic ex accidenti expositas contrarijs remedijs curare quam q̃dem scientiam naturaliũ demões possunt homines docere ꝛ instruere q̃uo facere debeãt ad sauciãdam sanãdumve corpora hmõi: vt prime dixim⁹ supra eo. titu. in. vj. q. ꝛ alia hmõi q̃ꝫ plura facere pñt coꝝ natura ꝛ pmissu dei. vt dicit. S. Tho. in tra. qq. prima parte. q. v. de miracul. ꝛ eo. li. q. xvj. arti. vij. de demon. ¶ Quibus sic presuppositis nunc distingue aut Sortileg⁹ malefica siue magus sunt de expressa professione diabolica: quod est quando expresse abnegarunt Christi fidem: ꝛ iterum se baptizarũt in nomine Beelzebub: vt plene diximus supra eo. d. q. sexta. ꝛ q. tertia: vt habetur in. l. hi qui sanctam. C. de aposta. aut malefici huiusmodi sunt tacite professionis quod est quando nondum se remouerunt penitus a diuino cultu ꝛ a fidei christiane religione nec celebrant expssum demonis cultum per sacrificia diabolica nihilomin⁹ habent quãdã tacitã ꝛ occultã amicitiam seu familiaritatẽ cũ demone ꝛ alijs maleficis pp quam quedã conficiunt sortilegia ꝛ operationes superstitiosas que nõ pñt absq̃ꝫ demonis suffragio ꝛ instructiõe cõpleri seu effectũ sortiri: vt sunt ligature execrabilium remedioꝝ ꝛ incãtationes quas faciũt iste muliercule: vt plurimuꝫ cũ cedulis oibus aut alijs mixtoris siue ligaturis suspẽdẽdis aut ligãdis ad colluꝫ maxime qñ student sanare personam maleficiatam: ꝛ hoc est qḋ dicit tex. i. c. nec mirꝫ. i princ. in ver. ad hec omnia. xxvj.

q.v.z.S.Aug.li.x.de ciui. dei vbi dicit qd in istis oib⁹ ars demonū est ex quadam pestifera societate hominū z angelorꝝ malorꝝ exorta. Primo casu dic qd qualitercūqꝫ z quomodocunqꝫ fiunt ipsa sortilegia per illum qui est expresse ꝓfessionis semper dñr sapere heresim manifeste si nō respectu operis saltē respectu operantis qui est vere z proprie heretic⁹ ex quo relicto deo ꝓprio creatore adorat demonē tāq̄ vnicū deū z ꝓpea dr heretic⁹.qz ɔtrauenit primo diui norū precepto. Unū cole deuz zc. Itē ꝑmo ex articulis xp̄iane fidei. Credo in vnuz deū zc.idē dicēdū est de eo qui non est hereticus tamen in ipsis sortilegiis fabricandis associat sibi hereticum vel pueruz rebaptizat zc.vt dicit glo. in.d.c.accusatus.§.sane.de heret. libro.vj. ¶ Et licet quedaz ex his que faciunt sint de his que demō facere potest naturaliter que regulariter non deberent sapere heresiz manifeste tamen isto casu dici possunt heretica nō respectu rei:sz respectu operātis z hoc est quod voluit dicere glo.i.d.c.accusat⁹.§.sane.que exēplificat plures casus in qb⁹ ipsa sortilegia sapiūt heresim manifeste inter quos ponit istos.s.quādo sortilegi ad ipsa sortilegia conficienda associant sibi hereticū aut puerum rebaptizant zc.z quedaz alia his similia faciunt. ¶ Scdo aūt casu quando hec fiunt ab his qui sunt tacite ꝓfessionis : z tūc distingue ꝑm qd fecit Oldra.in cōsi.ccx.qd incipit regularis habet traditio zc. vbi dicit ꝙ aut imploraꝛ auxiliū demonis ad ea faciendum aut cognoscendum que ipse demon sua naturali virtute z potestate facere pōt diuina virtute non reprimente sicut est hoiem tentare ad peccandum:aut flectere pudicos alios ad libidinē z similia facere: vt dictuz est.s̄. late in.iij.z.vj.q. z isto casu non sapiunt heresim manifeste:vt dicit glo.z not.Arch.Gemin.z ceteri doc.in.d.c.accusat⁹. §.sanc.idem esset si ei⁹ virtus inuocentur ad reuelandū furta vel alia occulta p̄ntia vel p̄terita vel ad preparandum docēdūqꝫ medelas ad sanādum maleficiatū:ista lꝫ fieri omnino prohibeanꝛ demonis auxilio de iure canonico : vt habetur in.c.ij.de sorti.vbi copiose ꝑ Panor.z.xxvj.q.vltima.c.admoneāt.tñ nō sapiūt heresim manifeste : qd patet ex genere pene vt in.d.c.ij.de sortil.z per Oldra. in.d.cōsi.ccx.Aut imploratur auxilium demonis ad cognoscendū vel faciendum ea que de sui natura scire aut facere nō potest : qz sunt de his que pertinēt ad ipsuz creatorēz.vt supra late diximus: z tunc siquis putat demonē posse facere ꝑ seipsum illa que ad soluz deuz pertinent est hereticus z pagano deterior.d.c.episcopi.§.quisquis.i fine z.d.c.q̄ sine saluatore. ✠ ¶ † Sed quero quid si aliquis assumeret hostiam sacratam in sortilegiis ipsis que fiūt maxime ad amorem in quibus sepius ista sacra miscentur : vt diximus supra in.ij.z.iij.q.an ista sapiunt heresim manifeste qñ in eis nullus hereticus interuenit: distingue aut illa fiunt ad effectū cognoscendi animū mulieris vel viri si amat illū aut illam qui vel que sortilegia facit:vt sepi⁹ faciunt isti amātes q̄ sūt demētes:aut fiūt ad effe

ctũ introducendi amorẽ erga sor-tilegũ aut sortilegã in corde illiꝰ amate ꝑsone que nullum vel minimum habet amorez. Primo casu nõ videtˀ qꝺ sapiãt heresiz manifeste ex quo i hoc sortilegio imploratur auxiliũ illius sacramẽti ad ea q̃ sunt propria diuine virtutis.s.ad reuelãdũ secreta cordis hoium fm quod concludit Oldr. in.ↄ.cõsil.ccx.de quo supra proxime diximus hereticũ potius esset si pro notitia occultoꝝ predictoꝝ quis inuocaret auxiliũ demõis putans demonẽ posse ipsa reuelare ex certa scientia fm qꝺ dicit idem Oldra.in.d.ↄsi.ꝛ diximus supra. Et fm hoc nota quod multi hodie incidũt in hãc spẽz heresis qꝛ ꝑles sunt ex istis amãtibꝰ fatuis q facere studẽt hec eoꝝ sortilegia: cũ alijs diuersis rebꝰ vt sciãt aluz amasie siue amasiũ an teneat dilectionez sui:vt hi qui in hac opinione persistunt firmiter id credẽtes sunt heretici alias nõ. ¶ Secundo vero casu qñ fiunt ad effectũ calefaciẽdi coꝛ frigidũ:ꝛ ista similiter nõ videntˀ quod sapiãt heresim manifeste qm̃ iuocatˀ suffragiũ illius sacramẽti ad diligẽdũ. sed dilectio in se non est peccatuz imo videtur esse meritum apud deum vt habetur in diuinis preceptis.diliges proximum tuum sicut te ipsum.ꝛ no.Matth.xxij.c.ꝛ dixit Pau.apo.si oẽs virtutes habuero charitatẽ aũt nõ habeã nihil sum.ꝛ not.in.c. firmissime.de heret.glo.xñ.in.ↄ.§.sane.c.accusatus.de heret. lib.vj . videtˀ tenere cõtrarium ꝙ sortilegia in q̇bꝰ interuenit hostia consecrata sapiũt heresim manifeste dum ponit plura exempla in quibus sortilegia ipsa sapiũt heresim manifeste:ꝑõnit etiam istud de per se quando interuenit hostia consecrata nec specifice ponit ad quẽ effectũ illa fierent vnde intelligi põt ad oẽm turpẽ effectũ maxime vbi vertitur materia peccati ꝛ ab ista opinione q̃ fauorabilis est ꝓ fide nõ discederẽ:vt dicit tex.in.ↄ.c. accusatus.maxima em̃ temeritas est illiꝰ christiani qui in rebus vanis ꝛ lasciuistanti sacramẽti abusuz audet ministrare:ꝛ ad ea q̃ supra in contrariuz adducebãtur respõdeo nec nego qꝺ diuina virtus ꝑcibus implorata ad reuelandum ea que secretissima sunt in corde hoiuz hoc facere posset qꝛ hec sũt sub eius arbitrio ꝛ potestate non aũt demonis q̃ est creatura:hoc est verũ quotiescunqꝫ consultatio ipsa fieret debito modo iuxta ritũ viri diuini cultus ꝛ christiane religionis ꝛ ꝑ modũ sacrificioꝝ q̃ in ecclesia celebrantur per bonos sacerdotes non autem isto modo superstitioso ꝛ retrogrado iuxta no.in.c.nihil in sacrificijs.de cõsecra.dist.j.ꝛ no.in.c.cum marthe. de celebra.miss.vide.ↄ. Jo . lec.in sum.cõf.in ti.de sortile.q.xix.ꝛ. q. vlt.per ista enim sortilegia nõ imploratur auxiliũ sacramẽti mixti in factura aut ipsa diuina virtus ad reuelãdũ ista:sed potiꝰ demonis suffragium vt illa reuelet per abusuz istoꝛũ sacramẽtoꝝ cui oia hmõi opera sortilegia imolantˀ ꝑ illam amicitiam quam ipsi maleficij habent cum demone secũdũ pacta iter eos inita.xxvj.q.v.c.nec mirũ.✠.ad hec oia.ꝛ Jo.lec.i sum. con.eod.titu.c.ij.ꝛ hoc faciunt in opprobriũ diuine maiestatis: ꝛ si qua respõsa reuelatiõis ide lequã

tur illa profecto sunt diabolica ꝛ non diuina: sed istū tam turpem abusuʒ sacramētoꝝ diabolꝰ in- 5
struit hoieʒ facere vt sub eo ipse facilius adoreť ab homine ī dedecus diuine bonitatis ꝛ hoc modo hominē decipit: vt dicunt canoniste ꝛ sacri Theologi ī locis supra not. in. vj. ꝛ. vij. q. ꝛ habetur in. d. c. episcopi. Ad secūdū dū dicebať quod diligere in se non est peccatum: est verum quando dilectio 6
ipsa est in charitate fundata tūc eīn est opꝰ meritoriū deo qꝛ charitas est recta volūtas ab oibꝰ terrenis: ac presentibꝰ penitus ad- 7
uersa iuncta vero deo inseparabiliter vnita igne quodā spūs: omnis extranee corruptiōis nescia: nulli vitio mutabilitatis obnoxia: supra oia que carnaliter diligunť excelsa: ꝛ in effectu cōclude quod illa est dilectio maxima circa diuina ꝛ ecclesiā vel erga primum ꝑꝑ deuʒ qui respicit anime beatitudinem non hec mundana fragilia. vide tex. ꝑclarū de peni. dist. ij. c. charitas est. vbi plura sin- 8
gularia de charitate narrantur: hec eīn est illa charitas ꝛ dilectio que habet merituʒ regni celestis hec est illa de q̄ locutꝰ fuit Pau. apl's ꝛ Matth. xxij. c. ꝛ de qua loquitur diuinū preceptuʒ. ꝛ tex. in d. c. firmissime. ꝛ ibi glo. cetere vero dilectiones carnis que terrene sunt potius hn̄t annexum peccatum quam meritum respectu vltimi effectus q̄ est carnalis coitꝰ ꝛ ꝓpea ille qui putat sacramentū eucharistie operari ea que sūt mediate vel imediate peccatū est in maximo errore: nec caret manifeste heresis suspitione nihilominꝰ ī istis semꝑ me refero ad cōmunē 8
Theologoꝝ opi. ꝛ rectum iudicium sctē matris ecclesie. ¶ Oldradus † autem in hac materia. in consil. suo. ccx. quod incipit regularis hʒ traditio ꝛc. sic distinguit dicens qđ sortilegia simpliciter: itē pocula amatoria vel assumere hostiā non sacratā ista non inducunt heresim: vt in. c. j. de sorti. ꝛ in Rub. eo. tit. l. si quis aliq̄d. §. qui abortionis. ff. de penit. ꝛ. c. de hoie. de celebra. miss. ¶ † Imagines vero facere ad amorē mulieris prouocādū dicit ipse quod magis videť esse supstitiosum q̄ hereticū. ¶ † Sed circa hoc duo sunt cōsideranda. ¶ Primum est modus inuocationis qūo inuocatur demonis suffragiū. ¶ Secundū est considerādum circa rē que expetitur. ¶ Primo igitur casu aut inuocatur auxilium demonis per modum imperij ꝛ suffragij: aut ꝑ modū adorationis ꝛ cultus latrie: primo casu aut imploratur ad tentandum ꝛ flectenduʒ pudicos aios mulieꝝ ad libidinem vel his similia † que sunt de propria demonis natura ꝛ nō sapiunt heresim: vt habeť in apocalips. ij. c. ecce missurus est diabolꝰ aliquē ex vobis in carcerem vt tētemini ꝛc. ꝛ habetur Matth. iiij. Marc. j. ꝛ Luc. iiij. hoc eīn est proprium demonis tentare hominē ad peccādum: vt ibi dicit ꝛ diximus supra ea. q. in princi. ¶ Aut imploratur eius auxiliū ad sciendum futura vel ad aliquid aliud faciēdum qđ soli deo creatori cōpetit ꝛ tunc sapiunt heresim manifeste: qꝛ vult attribuere creature quod est ꝓpriū creatoris: vt. c. accusatꝰ. §. sane. de heret. lib. vj. ꝛ ibi not. doc. ¶ † Secūdo vero ca

fu principali qñ inuocatio illa fit
p modū adorationis ꝛ cultus la
trie adorando Diabolū absqꝫ du
bio illud sapit heresim imo est ꝓ
prie heresis adorare diabolum: si
em̄ adorare hereticū est heresis
nō ꝓpter ꝑsonā sed ꝓpter vitiū
in quo est graue peccatum: vt di
cit Oldrad. ibi. et Gemin. in. d. c.
accusatus. §. sane. ita ꝛ multo for
tius adorare diabolum est opus
hereticū: quod enim maius ꝛ de
testabilius vitium est quam ado
rare diabolū? ꝛ hic nō ponderat
persona: sed vitium quod cōmit
10 tit in illa adoratione. ¶ †Et ideo
diligenter est aduertendum ad
modum ꝛ formam: quibus demo
nis suffragium inuocatur: quia
si per modum imperij ꝛ gratifica
tionis ꝛ petuntur ea que diabo
lus facere potest non sapiunt he
resim: si vero per modum certe
adorationis tunc sapiūt heresim
expresse per ea que proxime dixi
mus que fuit singularis doctri
na Oldrad. in dicto Consil. ccx.
¶ Ex qua nota singularē cautelā
in practica pro aduocatis vt sint
cauti in formādo positiones vel
interrogatiōes qꝺ per modū im
perij seu gratificationis quis in
uocauit auxilium demonis: ꝛ isto
mō euitabit labes heresis: si ve
ro ponat qꝺ ꝑ modū adorationis
ꝛ veri cult⁹ latrie quis incidit ꝓ
prie in heresim per ea que supra
diximus. ¶ Post hec videndum
11 est †quid de sacerdotib⁹ q̄ cū do
loris spoliāt altaria ꝛ celebrant
missas veste lugubri in liuorem
ꝛ odiū alicuius inimici vel cele
brāt missas defunctoꝝ ꝓ ipsis vi
uētib⁹ ꝛ sumūt ꝑces vt citius mo
riant vel icurrāt mortis ꝑiculū
nunquid ista sapiunt heresim ma
nifeste. dic qꝺ non qꝺ apparet re
spectu pene que imponit pro isto
crimine. xxvj. q. v. quicunqꝫ. ꝛ cla
rius dicetur infra eodē. q. sequē.
vbi tradet de penis istoꝝ. ¶ De
12 inde †quero quid si clerici vel lai
ci crucem aut imaginem beate
marie virginis seu alioꝝ sancto
rū irreuerenti ausu proicerūt in
terrā ꝛ spinis vel vrticis suppo
suerint aut pedib⁹ forsan calcaue
rint an ista sapiāt heresim manife
ste vel dicant ꝓprie opera hereti
ca: ꝛ similiter dicas quod nō licet
grauissimū sit peccatum in se. c.
si canonici. § fi. de offi. ordi. lib. vj.
13 ¶ Ulterius †quero quid si Sacer
dos celebrat vnā aut plures mis
sas super hostia quā nunquā sacra
uit si postea cōicat secū illa an in
cidat in heresim vel dicatur here
ticus ex eo similiter si aliquis ac
ceperit hostiā super qua celebra
te fuisset vna aut plures misse nō
tñ fuit sacrata ꝛ illā imiscuerit in
sortilegijs maxime his que fiunt
ad amorē an incidat in heresim
sacerdos qui missas illas sciēter
celebrauit: ꝛ ille qui hostiā ipsā
cōmiscuit in sortilegijs: dic quod
neuter committit heresim: ꝙuis
grauiter peccat vterqꝫ. c. de hoie
de celebra. miss. ꝛ ꝑ Oldra. in. d. cō
si. iij. col. ꝛ diximus verbum supra
ead. q. in prin. ꝛ habetur ꝑ. d. Jo.
lec. in sum. conf. eo. ti. q. xij. ꝛ. xvj.
14 ¶ Nec obmittam† eos qui in sor
tilegijs suis apponunt imagines
illasqꝫ baptizāt sub nomine per
sone maleficiāde vt affigāt in eo
vel ea illꝺ accidēs qꝺ ipsi vel ipse
desiderant an ista sapiunt heresim
manifeste: dic ꝙ cōsiderandū est
ad quem effectum imagines ille

fuerūt fabricate ꝛ ad quem effe-
ctum tendunt sortilegia ꝛ ad q̄d
imploratur auxiliū demonis aut
ad ea que facere pōt virtute sua
nāli aut ad ea q̄ spectant ad crea
torem.item sub quo modo ꝛ for-
ma imploratur demonis suffra-
gium aut per modum imperij ꝛ
gratificationis vel p̄ modū ado-
rationis ꝛ cultus latrie de quibꝰ
omnibꝰ diximꝰ supra eadē.q.iō
nō insisto vlteriꝰ in declaratiōe.
vide.d.Jo.lec.in sum.conf.eo.tit.
15 q.xij. ¶ Quid † de his qui in ipsis
sortilegijs imiscēt reliquias scōꝝ
martyꝝ.s.particulas ossium car-
nis aut neruorum capillorū vn-
guium ꝛ similium vel particulas
aliquas vestium eorūdem vel dn̄i
nostri Jesu xp̄i aut beate virginis
marie seu aliorum sanctorū aut
sanctarū an sortilegia ipsa dicā-
tur esse heretica vel sapere here-
sim manifeste p̄supposito q̄ im-
mixta fuerint in sortilegio amato
rio vt sepiꝰ fieri solet:dic quod nō
sunt heretica nec sapiūt heresim
manifeste q̄uis negari nō potest
qd̄ sunt valde superstitiosa dānā-
da qd̄ est verū quando fierent ipsa
sortilegia ad flectēdum pudicos
animos ad libidinē vel ad alios
effectus qui fieri possunt per de-
monem ꝛ non interuenit cultus
adorationis:si vero interueniret
cultus adorationis ꝛ fierent ad
sciēdū illa que pertinent ad deū
semper sapiūt heresiz manifeste:
vt late diximus supra proxime.
vide.S.Thom.in sum.scda scde
dist.95.arti.iij.ver.dicendum in
tit.de supersti.vbi hoc idē tenet.
idē etiā tz Joā.lec.in sum.conf.
16 eo.tit.q.xvj. ¶ Modo † quero q̄d
de his q̄ sacramēta ecclesiarū vt
est oleum sanctum baptismatis:
crismatis:vel extreme vnctionis
aut aquā fontis baptismatis in
dictis sortilegijs ɔmiscuerint an
sapiant heresim vt supra ? et bre-
uiter dicas qd̄ nō:qd̄ pz ex diuer
sitate penaꝝ indictaꝝ pro hmōi
maleficijs q̄ sunt diuerse a penis
hereticoꝝ de quibus in.c.ad abo
lendā.ꝛ.c.vergentis.extra de he-
ret.ꝛ late diximus supra ti.j.q.vj.
Quod tn̄ est verum quando per
ipsa sortilegia non imploratꝰ au-
xilium demonis nisi ad ea que de
sui natura facere potest de quibꝰ
al's diximus supra ea.q.ꝛ.q.vj.ꝛ
vij.si vero inuocaretur ad ea que
nō ad ipsum:sed ad deū creatorē
spectant sine dubio tunc saperēt
heresiz manifeste vl' si p̄ demonis
suffragium inuocantur per mo-
dū adorationis ꝛ cultꝰ latrie:q2
ipsi sortilegi ꝛ eos cōsulētes ado-
rarent cum deuotiōe diabolū tūc
illoꝝ opera essent heretica al's si
p̄ modū imperij vel gratificatio-
nis dicas q̄ non vt.S.proxime di-
ximus ꝛ per Oldra.in.d.ɔsil.ccx.
17 ¶ † Et iō dic qd̄ siquis in ipsis sor
tilegijs q̄reret auxilio demonis
scire si mulier in corde suo amat
ip̄m amantem vel econuerso q̄n
mulier sortilegat erga virū isto ca
su sortilegia sapiūt heresiz mani-
feste:q2 secreta cordis hoiz ne-
mo scit nisi solꝰ deꝰ ꝛ cui ipse vo-
luit reuelarꝰ:vt hꝛ.ij.q.iiij.ɔsului
sti:ꝛ late diximus.S.ea.q.in prin.
18 ¶ Sz † quero q̄n ipsa sacra posita i
amatorijs sortilegijs ad flectēdū
vt.S.an operenꝰ effectū vt ex po-
tentia illiꝰ sacramēti flectatꝰ ani-
mus illiꝰ ad amādū ꝛc.dic qd̄ nō
q2 illis nō vtunꝰ debito mō nec
ad honestū:sed turpem effectum

quod vt plurimum tēdit in pctm̄ ad que opera diuina grā vel sa-cramēta eccl'iarū se non extēdūt vt al's diximus. s. eo. q. vj. ꝛ ideo ↄmuniter appellari solet iste ab-usus quidam sacramentoꝝ. ꝛ sor-tilegiū. xvij. q. iiij. sacrilegiuz. ꝛ c. siq̄s ↄtumax. §. j. ¶ Nec dum est annus elapsus ꝙ vidi Rome ca-sum istū euenire in facto vbi due mulieres impudice cū oleo san-cto baptismatis ꝛ crismatis quo inunxerunt sibi labia dicētes q̄-dā turpia verba ad formandū sor-tilegiū: deinde deosculabanꝫ vi-ros a quib⁹ amari cupiebāt asse-rentes quod illud sortilegiū ꝛ ob-seruantia operabatur maximuz effectū quo ad iniungendam dile ctionē in corde vacuo: nihilomi-nus vidi ambas fustigari ꝑ vrbē ꝛ mitratas in loco quodā publi-co notissimo turpiter dehonesta-ri fm quod dicit Panor. in. d. c. ij.

19 de sortil. ¶ Idē† dicendum est de his qui in hm̄oi sortilegijs ama-torijs immiscēt aquā benedictā sumptā ex amphora cōi que pa-tet in ecclesia cādelas bn̄dictas: frōdes palmaꝝ: ramos oliuarū benedictarū: sacros agnusdeos ꝛ similia: iste dicitur poti⁹ abusus quidā sacramentoꝝ vt supra pri me diximꝰ: quā heresis expressa. idē dicendū est de his qui aliq̄s reliquias vestiū scōꝝ aplōꝝ mar tiruz aut alioꝝ sanctorū vel qui particulam lapidis sacrati puri-ficatorij super quo imolatur ho-stia: itē calicis vel alterius rei be-nedicte siue sacrate cōmiscuerint in ipsis sortilegijs amatorijs dn̄r abuti sacramētis hm̄oi ꝛ grauis-sime peccāt citra tamē heresis la bem: vt notat per. d. Oldra. in. d. ↄsil. cxx. ꝛ Panor. in. d. c. ij. de sor til. vbi expresse dicit. ꝙ quotiescū-q; non interueniunt ea de quib⁹ per glo. in. d. c. accusatus. §. sane. q̄uis inuocētur demones vt pro-moueant animū mulieris ad im-pudicitiā: lꝫ istud sit grauissimū pctm̄ in se: tn̄ non sapit heresim. q: ꝓpriū est demonis tētare crea turā: vt habetur apocalip. ij. c. ꝛ xvj. q. ij. visis. vide. S. Thom. in sum. scd̄a scd̄e dist. 9 5. ar. iij. ver. dicēdū in tit. de supersti. ꝛ Jo. lec. in sum. in titu. de sortil. q. xxv. ad literā. qui oēs tenent quod ꝑ ista quis non incidit in heresim dūta

20 mē fiāt modo predicto. ¶ † Que omnia predicta limitanda sunt pluribus modis: ꝛ primo vt non ꝓcedāt quotiescūq; in ipsis sorti-legijs celebrarētur solēnia sacri-ficia interpositis aris idolis et alijs de quibus supra in. iij. ꝛ vj. qq. ꝛ diabol⁹ adorareꝫ: q: isto ca-su cōmittiꝫ heresis: vt sepi⁹ supra prime diximus. ita tenet expsse Oldra. in. d. ↄsil. ꝛ Hem. ꝛ alij doc. in. d. §. sane. dicētes qd̄ peius est adorare diabolum q̄ʒ hereticum. ¶ Scd̄o limitanꝫ vt non ꝓcedāt in sacramento eucharistie corpo ris vel sanguinis domini nostri Jesu xp̄i: q: tunc cōmittitur here sis. ita dicit expresse glo. in. d. §. sa ne. ¶ Tertio limitātur qn̄ inter-ueniret rebaptizatio pueri i ipsis sortilegijs q: etiā saperēt isto ca-su heresiꝫ manifestā. vt ꝑ. d. glos. in. d. §. sane. ¶ Quarto limitan-tur nisi in ipsis sortilegijs mini-strādis hereticus interuenerit: vt per. d. glos. ¶ Quinto ꝛ vltimo li mitāda sunt quotiescunq; demo-nis suffragiū inuocatur ad habē dum notitiā eoꝝ: vel faciēdū ea

que soli deo creatori competunt in priuilegium de quibus plenius diximus. s. eadem. q. in prin. et per ista sit expedita hec decima vtilis questio. que omnia bene no. quia istorum scientia est maxime importantie tam respectu examinis: quam penarum: de quibus dicemus infra. q. proxima.

¶ Summarium.

1 Pena sortilegis imponenda diuersimode consideratur.
2 Sortilegium qualiter sit in foro conscientie puniendum.
3 Sortilegi qualiter veniant in foro iudiciali canonico puniendi.
4 Sortilegi diuinatores qua pena de iure ciuili puniantur.
5 Sortilegia amatoria qualiter sint punienda.
6 Sortilegium amatorium qualiter sit de iure ciuili puniendum.
7 Pena sortilegis imponenda plura presupponit consideranda.
8 Clericus pot pro sortilegijs ecclesiasticis beneficijs priuari.
9 Sortilegus non excusatur simplicitate vel ignorantia.
10 Sortilegia venefica qualiter veniant in foro conscientie punienda.
11 Jura multum abhorrent artem maleficam.
12 Pena sacrilegis imponenda diuersi mode consideratur.
13 Conuersantes cum sortilegis sunt puniendi.
14 Tortura indistincte contra crimen sacrilegij procedit.
15 Sortilegus testibus conuictus et pertinax pot bestijs tradi vorandus.
16 Docens sortilegium et addiscens equaliter veniunt puniendi.
17 Membri languedinem et incurabilitatem inducentes possunt sortilegij pena condemnari.
18 Sortilegium in bonum finem factum an sit puniendum.
19 Futura an possint impune prenosticari.
20 Sacerdos causa doloris ecclesiastica immutans infamis est habendus.
21 Imaginem crucis vel alterius sancti indigne tractans qua pena sit puniendus.
22 Sacerdos celebrans et nihil consecrans qua pena veniat puniendus.
23 Imagines baptisantes vt sortilegium exerceant qua pena veniant puniendi.
24 Astrologi futura predicentes diuersimode veniunt in penis imponendis considerandi.
25 Sortem in euangelijs querentes et verba euangelica in illis immiscentes qualiter sint puniendi.
26 Verba honesta an possint licite verbis inhonestis commisceri.
27 Scripture ligate an possint licite in collo vel alio loco corporis deportari vt ex hoc aliquid eueniat.
28 Diabolo sacrificantes vt ad honores perueniant qua pena mulctentur.
29 Reliquias sacras: substantialia sacrorum ecclesie: et ceteras res ab ecclesia benedictas sortilegijs suis immiscentes heretici habentur.
30 Sortilegia sanatiua et nullum preiudicium inducentia de iure ciuili non puniuntur.
31 Diuinatio per somnia an sit prohibita et punibilis.

Vndecimo post premissa videndum est quibus penis isti sortilegi puniuntur in qua sit his distinctio de. s. repetenda est aut sapiunt heresim manifeste: aut non. primo casu pene ipsorum declarate fuerunt. s. ti. j. q. iiij. vbi copiose diximus quibus penis puniuntur heretici. secundo casu quando non sapiunt heresim

expressam. distingue aut sum⁹ in prima specie sortilegiorum diuinatiua aut i scda que est amatoria: aut in tertia q̄ dr malefica de quibus alias diximus. §. eo. tit. q. ij. ¶ Primo casu aut fiūt ad habendū notitiā futurorū aut eorū q̄ in corde sunt hois: ꝛ ista qꝛ sapiunt heresiꝫ manifeste: vt. §. prime diximus puniunt penis hereticorum de q̄bus. §. idē est si in illis cōmitterēt hostiā sacratā aut alia de q̄bus ꝑ glo. in. d. c. accusat⁹. §. sane. de here. lib. vj. quia tunc sortilegia ipsa saperēt heresim manifeste ꝛ hereticorum penis essent puniendi q̄ premissa faciūt. ita dicit Oldra. in. d. cōsi. ccx. Panor. in. c. ij. extra eo. ti. ꝛ diximus. §. prima q. circa fi. † aut fiūt ad habendū notitiā presentiū occultorum prout sunt furta: rapine: icēdia: tractatus: adulteria: homicidia occulta: ꝛ his similia facinora aut eorum q̄ iam facta sunt de p̄terito seu eorum q̄ in lōginquis partibus fiūt ꝛ similiū. qꝛ tūc nō sapiūt heresiꝫ manifeste aliis penis puniūtur: qꝛ si est cleric⁹ de iure cano. siue diuino in foro cōsciētie subycitur pnie. xl. dierum extra collegiū ecclesie siue cōronē fidelium q̄ imponit per sacerdotē qua subyciūtur etiam laici vt est tex. in. c. j. de sortileg. et ibi Panor. ꝛ aly q̄ ita declarāt text. illū lꝫ glo. fi. videat aliter sentire: sꝫ ipsa loquit de penis iudicialib⁹ imponēdis a iudice ecclesiastico in foro cōtentioso ſm iura q̄ glos. ipsa allegat vt infra prime dicā. ¶ † Aut sum⁹ in foro cōtentioso iudiciali canonico postq̄ delictū innotuit curie et tunc ꝓ eodē crimine imponūt grauiores pene: qꝛ cleric⁹ erit suspēsus a diuinis ꝛ ab altaris ministerio per annū ꝛ vltra ad arbitriū iudicis ſm facti qualitatem aut turpitudinē ꝛ personarum cōditionē quo termino elapso cleric⁹ ipse statim ipso iure reuertit ad p̄stina sua. ita dicit tex. in. c. ij. eo. tit. ꝛ ibi ꝑ do. Abb. quē vide ꝛ Feli. ꝛ alios. laic⁹ vero regulr excōicatur. xxvj. q. v. nō oportet. Sꝫ hoc est verum quotiescūq̄ ex simplicitate ꝛ bono zelo clericus peccasset secūdū terminos. d. c. ij. alias grauius punietur: qꝛ deponitur ab omni ordine sacro ꝛ priuat omnibus beneficijs ꝛ intrudit in monasterium ad agendū perpetuaꝫ penitentiā: vt habetur. xxvj. q. v. siquis eps. et ibi glo. idem tenet Panor. in. d. c. ij. Et nota quod vltra penas predictas poterit iudex ecclesiasticus exercere etiam alias penas contra laicos hmōi sortilegia exercētes: quia si serui sunt ꝛ viles persone poterunt mitrari fustigari ꝛ alijs similib⁹ modis dehonestari: digniores vero poterunt relegari vel ad perpetuos carceres cōdēnari vt in. c. contra idolorum. xxvj. q. v. quod est verum ꝛ procedūt iste vltime pene quotiescūq̄ alrs moniti laici ab ipsis sortilegijs noluerint se abstinere ꝛ sic de his qui pluries inciderunt in crimen. vide Panor. in. d. c. j. de sortil. in gl. fi. vbi subiungēdo dicit nota qđ licet istud sit crimen ecclesiasticū tamen nō est mere ecclesiasticū: quia iudex etiā secularis pōt de hoc crimine cognoscere pariterq̄ punire licet reos ipos penis grauioribus ꝓsequatur. ¶ † De iure autem ciuili punitur pena capitis tam ille sortilegus ꝛ magus quaꝫ ille

qui cõsulit ipsos ⁊ sortilegia ipsa confici mandat.⁊ iste est tex.in.l. nemo.C.de malef.et mat.Isti em̄ diuinatores sunt multũ deo ab=ominabiles:⁊ erosi ratio est q̄r volũt se facere eq̄les deo dũ diuinã potestatem que vertitur in cognitione futurorũ sibi vsurpare contendunt ⁊ esse similes deo:⁊ dicit do.Joã.de tur.crem.in.c.contra idoloꝝ.xxvj.q.v.quod queadmodum Lucifer ⁊ primi nostri parẽtes voluerunt esse similes deo in altitudine ⁊ pulchritudine:item in cognitione ⁊ sciẽtia boni ⁊ mali:ideo omnes de celo deiecti fuerũt quorũ quidã in profundũ inferni:quidã vero in hoc variarũ calamitatũ mundo peruenerũt. ita dicendũ est de istis diuinatoribus qui in cognitiõe futurorum volunt esse equales deo de ecclesia dei q̄ pro celo figurat omnino expellẽdi sũt ⁊ a xp̄i fideliũ grat⁹
5 repellendi.¶†Aut sumus in secunda specie que dicit amatoria ⁊ si in ea interueniũt ea que narrant per glo.in.d.c.accusatus.§. sane.dicẽdum est q̄ sapiũt heresim manifeste ⁊ puniũt penis hereticorum:vt.s.proxime diximus.idẽ dicit Abb.in.d.c.j.de sortil.aut illa non interueniunt et nõ sapiũt heresim et dic aut sumus in foro conscientie ⁊ eadẽ.xl.dierum penitẽtia subijciunt tã clerici q̄ laici sicut alij de quibus supra.d.c. j.de sortil.qui tex.loquit indistincte ⁊ gñalr de q̄buscūq; p̄sonis ⁊ de hac etiã spẽ sortilegioꝝ in qua viget eadẽ ratio itelligi põt arg. tex.in.c.si q̄s ep̄s.xxvj.q.v.vbi loquit de omni specie:ex quo etiam nõ dat diuersa ratio inter casum ⁊ casum ar.l.illd.ff.ad leg.aquil. cũ similibus:⁊ ita tenent doc.ibi.

¶Si vero sum⁹ in foro iudiciali de iure canonico ⁊ eisdẽ penis puniuntur clerici atq; laici tam prima quam secunda vice ꝑut s.proxime diximus in precedenti specie.xxvj.q.v.c.non opꝫ.c.si quis ep̄s.c.aliquanti.c.cõtra idolorũ.⁊.c.augurijs.q̄ oia iura maxime.c.non opꝫ.⁊.c.aliquanti.loquunt de plurib⁹ speciebus sortilegioꝝ et de ista quoq; loquuntur.
6 ¶†De iure ciuili sil'r eadẽ pena capitis puniũtur.d.l.nemo.C.eo. tit.que oẽs sortilegorũ professiones ac sortilegiorũ spẽs cõplectitur vide tex.ibi ⁊ glo.⁊.l.eorum. in principio.eo.ti.vbi text.videt eq̄parare quo ad penas illos maleficos q̄ flectũt pudicos aios ad libidinẽ ⁊ illos qui contra salutẽ hoim moliti sunt:oẽs em̄ seuerissimis penis sunt puniendi q̄ non denotãt nisi vltimũ suppliciũ:vt no.glo.in.d.l.eoꝝ.in p̄n.⁊.l.multi.
7 ¶†Et circa p̄missa nota vnũ singulare qd̄ dixit Abb.in.d.c.ij. de sortil.qd̄ pena imponẽda istis sortilegis vel eos consulentibus est arbitraria potestq; iudex illaꝫ aggrauare seu grauiorem aut leuiorem imponere secundũ qualitatem facti conditionẽ personarum ⁊ animũ delinquentis ⁊ s̄m ipsas q̄litates ⁊ accidẽtia penas ipsas moderari.arg.l.hodie.et.l. aut facta.ff.de pe.⁊.l.quid ergo. §.pena grauior.ff.de his qui no. infa.xxiiij.q.j.nõ afferam⁹.Hoc tñ ꝓcedit de iure canonico in foro eccl'iastico.de iure tamẽ ciuili secus est vt supra proxime dixi.
8 ¶†Et nota etiam aliud qd̄ dicit Abb.ibi qd̄ clericus ꝓ hmōi sortilegijs de quibus ibi potuisset

officijs et beneficijs ecclesiasticis priuari. arg. text. xxvj. q. v. c. aliquanti. sed ibi ideo clericus ille fuit dignus misericordia vt illa minori suspensionis pena puniretur: quia ex simplicitate peccauit et bono zelo pro inueniẽdis bonis ecclesie que fuerant furto subtracta: vt dicit in. d. c. ij. alias grauius fuisset penitus que nota pro limitatione eorum que supra dixi. ¶ Et
9 nota etiã hoc aliud quod in istis criminibus non parcitur simplicitati nec ignorantie: quia licet sortilegia ipsa facta fuerint bono zelo et ad bonum effectũ. s. reperiendi res ecclesie furto subtractas nihilominus puniunt qui illa cõficiũt aut consulunt facientes. d. c. ij. de sortil. et ibi Panor. vbi dicit. quod isto casu mitius puniunt ex quo tex. iuncta hac doctrina apparet decisio illius casus an liceat hec sortilegia fieri ad sanandum corpora maleficiata et siquis maleficis remedijs et arte predicta aliquos sanauerit an puniat et qua pena de quibus habetur. xxvj. q. vlti. admoneant et dicemus ea. q. loco suo. ¶ Aut sumus in tertia specie principali que dicit veneficia et si i ea interueniũt aliqua de his que narrat glo. in. d. c. accusatus. § sane. dicẽdũ est quod sapiunt heresim manifeste et penis hereticorũ sunt puniendi vt alias dixim⁹ supra: si vero ea nõ interueniunt vel alia his similia: et tunc aliter
10 puniũtur: quia aut sumus in foro cõscientie et punit fabricãs: et ille qui consulit penitentia eiusdem. xl. dierũ extra gremiũ ecclesie et fideliũ cõionem. d. c. j. de sortil. iuncto c. siquis episcop⁹. xxvj. q. v. et licet tex. in. d. c. j. loqui videat de alia specie. s. diuinatoria tamẽ. c. siquis episcop⁹ loquitur generaliter de omnibus et in fine vna et eadẽ pena omnes punit qua pena tã clerici quam laici subijciũtur: quia tex. in. d. c. j. loquitur generaliter et indistincte. l. de precio. ff. de publi. et xxvj. q. v. aliquanti. et cum hac solut. videntur trãsire doc. in. d. c. j. nullam faciẽtes differentiam de aliqua specie sortilegiorum aut psonis. ¶ Aut sumus in foro canonico contentioso et sic in foro fori si laic⁹ hoc crimine peccauit prima vice erit excõicatus et ab ecclesia remoued⁹ erit. xxvj. q. v. siquis episcopus. et c. aliquãti. si vero semel monitus adhuc in eodem proposito perseuerando iterũ cõmisit idem delictũ et tunc si est vilis persona debet fustib⁹ cedi siue fustigari publice per vrbẽ mitrari et publice tãquam infamis dehonestari: digniores vero relegãtur in carcerib⁹ siue ad perpetuos carceres cõdẽnant. xxvj. q. v. contra idolorum. ¶ Clerici vero efficiũtur infames et omnib⁹ officijs atque beneficijs ecclesiasticis priuant: et nihilomin⁹ ipsi quoque intruduntur i carceribus aut in monasteriũ ad agendum perpetuam penitentiam. xxvj. q. v. siquis episcopus. et c. aliquanti. et sequẽ. in hoc tamen non recederem ab opi. Abb. de qua in. d. c. ij. de sortileg. quod sit considerãda conditio psone qualitas facti et anim⁹ delinquentis et secundum qualitates illas penas ipsorũ quãdoque augere quãdoque vero minuere iuxta sanũ iudicis arbitriũ. ¶ De
11 iure autem ciuili hec sortilegia grauius puniũtur: quia iura ipsa multum abhorrent artem malefi-

cāz:vt i toto ti.C.de malefi.⁊ ma-
the.⁊ ideo omnes isti malefici pu-
niūtur vltimo supplicio.l.nemo.
l.multi.l.⁊ si excepta.⁊.l.eorū.in
prin.C.eo.tit.⁊ ideo lex vocat il-
los humani generis inimicos ex
quo vt plurimum querunt inno-
centū corpora illis veneficijs la-
befactare.d.l.multi.⁊.l.⁊ si exce-
pta.vbi etiā appellātur hostes cō-
munis salutis.d.l.multi.⁊ natu-
re humane peregrini.l.si.eo.titu.
12 ¶ †Regulariter igitur puniun-
tur pena capitis tā ipsi magistri
quā hi q̄ illos cōsulūt ⁊ hec fieri
mādāt.d.l.nemo.in fi.⁊.l.multi.†
siqs vero magister ad alteri⁹ do-
mū accesserit exercendi maleficij
causa igne concremat:is vero q̄
illū p̄mijs ⁊ suasionib⁹ euocaue-
rit ⁊ associauerit omnia eius bo-
na publicantur ⁊ in insulā depor-
tātur. Sed ɔtra hoc est tex.in.l.
nemo.C.eo.titu.vbi d: q ille qui
consulit ⁊ vocat istos magistros
punit pena capitis.solu.gl.in.d.
l.nemo.refert vtrāq penam:sed
non soluit contrarium.quidā di-
xerunt qd in.d.l.nullus.licet ille
magister fuerit adductus ad do-
mū alterius causa faciendi sorti-
legia ipsa tamē non fuerūt facta
in.d.l.nemo.facta fuerūt hec.so-
lu.nō placet quia sapit diuinatio
nē:quia si non apparet qd in.d.l.
null⁹ fuerint facta sortilegia mi-
nus etiā apparet in.d.l.nemo.qd
facta vel nō facta fuerint:nisi di-
ceres quod ille qui cōsulit inter-
uenit in eis ⁊ credit his q̄ fiūt esse
vera ppterea graui⁹ punitur:vt
d.l.nemo.is vero qui adducit ma
leficum siue sortilegum ad domū
alterius potest esse q sit ignarus
puta famulus vel alius qui non
interuenit vel non credit in eis:
ideo mitius punitur:tñ in hoc co
13 gita. ¶ †Et nota qd istoz amici-
tiā ⁊ ɔuersationē quibus vetus be-
niuolētia fuerit debem⁹ relinq̄re
⁊ eos odio euitare q̄ vero ɔtraxe-
rint oib⁹ eoz bonis publicatis in
insulā deportādi sunt.d.l.nullus.
14 ¶ †Et nota q p isto crimine oēs
poterūt indistincte torq̄ri nō ob-
stante quocunq priuilegio digni
tatis:qd est speciale in isto crimi-
ne.⁊ ex hoc nota limitationē ad
l.miles.C.de questio.l.decurio-
nes.et.l.diuo marco.eo.titulo.
15 ¶ †Siquis aūt de hoc crimine
testibus cōuictus fuerit ⁊ nihilo-
minus obstinato corde insisterit
in negādo etiā p̄sentib⁹ testibus
qui illius detexerūt facin⁹ tradi-
tur viuus bestijs vorandus ac dē
tibus ⁊ vngulis lacerandus.ita
dicit tex.i.d.l.⁊ si excepta.in fine.
16 ¶ †Et nota etiā quod eadē pena
capitis punitur ille qui docet ar-
tem predictē ⁊ ille qui ipsam ad-
discit.l.culpa.⁊ ibi glo.C.eo.titu.
quod videtur esse speciale in isto
crimine in crimine heresis est cō-
tra.l.quicunq.§.eos vero.C.de
heret.vbi minori pena.s.pecunia
ria puniūtur scholares:magistri
17 vero pena capitis. ¶ †Eadē pe-
na vltimi supplicij puniuntur q̄
eisdē maleficijs inducunt mēbri
languedinē ⁊ virtutem viri aut
mulieris gñatiuā impediūt aut
lac nutricis desiccant: vel quo-
uis alio modo ipsa sortilegia ⁊
maleficia conficiūt siue in corpo-
re p cibū vel potū:siue extra cor-
pus aliquo ex modis quibus di-
18 ximus supra in.ij.⁊.iij.q. ¶ †Sed
quero nunc quid si aliquis sorti-
leg⁹ sortilegia exercet ad bonū fi-

nem.sed ad sanandum egrotos maleficiatos et soluendum aliorum facturas: an hoc liceat impune fieri et videtur dicendum quod sic ex quo facto nemini nocent sed alicui psunt nõ sunt ergo digni punitione aliqua. et de hoc ē tex.in.l. eorum.§.j.C.eo.tit.vbi ille qui fecit sortilegia ad incātādū hymbres ne noceāt segetibus vel plātis nulla pena punitur: et ideo Bar.ibi per illā tex.decidit hāc.q.dicēs quod non debet q curat istos infirmos maleficiatos aliqua pena puniri hoc tamē est veruz de iure ciuili: vt ibi: secus autem est de iure canonico. quia ecclesia summopere abhorret ista remedia sortilega ēt si fiāt ad effectum recuperāde sanitatis non vult fieri posse hac rōe quia nō licet inuocare auxiliū demonis etiam pro mille corporū sanitatibus recuperandis: quia minus malū est quod pereat corpus quā anima cuius maius esset detrimentuz. vide tex.in.c.admoneāt. xxvj.q.vij.et siqs hec facere psumpserit si clericus est degradetur et omni officio ac beneficio ecclesiastico priuandus erit: laicus autē excōmunicandus. pro quo facit ēt tex.in.c.nec mirum.§.ad hec autez. xxvj.q.v.vbi oēs iste ligature et superstitiosa incantationum remedia sūt omnino dānata: quia hec fieri non possunt absque demonis opa et suffragio: et iō dicit.S.Aug lib.x.de ciui.dei: cuius verba relata sunt in.d.c.nec mirum.quod hec sunt talia remedia que ars nō cōmendat medicorum et ab ecclesia omnino reprobata merito sūt a xpi fidelibus euitāda: vide.S. Tho.in sum. secūda scde dist.95. art.iij.in ver. dicendum.titu.de supstit.et Jo.lec.in sum.conf.eo. tit.q.ij.xj.et xiij. ¶ Ultra ea que 19 diximus supra in prima specie diuinatius addēda sunt hec quid dicēdū sit de astrologis et chiromātis qui secundum cursum astrorum et signa celestia futura pnosticāt an liceat hoc facere vel sint puniendi sicut augures et aruspices aut alio modo? Respond. aut hec futura pdicant ex certa sciētia imponētes futuris cōtingētibus rebus necessitatē quandā quā dicunt causari ex motu corporuz celestium et isto modo sunt heretici et puniūtur vt heretici: vt late diximus.S.hac.q.in princ. et.q.precedenti. Ratio est quia signa illa nō sunt cause rerum finales imponentes necessitatem humanis rebus agēdis aut homini: sed sūt signa quedam inclinatiua siue indicatiua rerum futurarum secunduz cōmuniter accidentia per regulas quasdam: et naturas corporū celestium que multoties fallunt quibus non subijcitur necessario natura humana: quin possit illa euitare et vti liberi arbitrij potestate: vide Abb.i.d.c.secūdo extra eo.titulo.et Joā.lec.in sum.cōfess. eo.titulo.q.quinta.aut illa predicunt demonstratiue psumptiue: siue inclinatiue asserentes quod ex motu corporuz celestium tale quod inclinatiue demonstratur siue figuratur in actibus hominum inferioribus: et hoc modo non est peccatum ex quo nullam imponunt necessitatem: sed inclinationem quandam quam quis libere euitari poterit si velit vti prudentia et sui liberi arbitrij potestate vt latius dicemus infra. et habetur per Abb. in.d.c.ij.eo. titulo

20 ¶†Pro faciliori intelligētia premissorum subijciaȝ infrascriptas questiones speciales declarando penas criminis cuiuscꝫ. Et p̄mo quero quid de sacerdotibus qui causa doloris spoliant aras aut extinguunt luminaria consueta qua pena puniūtur. Dic quod clericus honore et dignitate priuatur ꝛ sic efficitur infamis: vt in. c. quicunqꝫ. in primo respō. xxvj. q. v. ꝛ Jo. lec. in sum. con. eo. titu. q. xviij. ꝛ hoc nisi sponte de premissis coram episcopo vel metropolitano se culpabiles detulerint ꝛ de ipsis condignam peregerint penitentiam. d. c. quicunqꝫ. alij sacerdotes reperiunt qui sumpta veste lugubri missas defunctoruȝ celebrant pro viuentibus causa inimicitie vt is pro quo sacrificiū ipsuȝ offerūt moriatur aut incurrat mortis periculum qua pena sit puniendus? Dic isto casu ꝙ sacerdos vel clericus q̄ sciēter ista fecerit a proprij ordinis gradu priuat ꝛ perpetui exilij ergastulo vna cū eo qui ipsuȝ sacerdotē cōsulit aut premissa fieri ordinauit siue mandauit relegat: vt est tex. i. d. c. q̄cūqꝫ. i fi. xxvj. q. v. ꝛ Jo. lec. in sum. cō. eo. tit. q. xx. ¶Deinde
21 quero† q̄d de clericis vel laicis q̄ imaginem crucis aut beate marie virginis seu aliorum sanctoꝝ proiecerunt in terram illasqꝫ vrticis spinis vel pedibus conculcarunt q̄ pena puniēdi sunt? casus iste ponitur p tex. in. c. si canonici. §. fi. d offi. ordi. lib. vj. vbi dicit qd vltrix sic pcedat dura snia cōtra eos per quam alij id facinus patrare pertimescāt. glo. vero declarando text. primo dicit quod erūt priuandi loci sui dignitate atqꝫ honore nisi celeri satisfactiōe coram metropolitano se sufficienter purgauerint: demum deuenit ad aliam penam dicēs qd statur arbitrio iudicis cōcludens in effectu ꝙ sit pena arbitraria p prima allegat tex. i. d. c. q̄cūqꝫ. xxvj. q. v. ꝛ. l. j. ff. de iur. delib. cum qua glo. transit Hemi. ibi Archi. aūt dicit qd poterunt tēporaliter puniri quod i vinculis publicis cōuinciātur: vt. l. j. C. de his qui ad statu. ꝯfu. ꝛ. ff. de pen. l. capitaliū. §. qui ad statuas vel quod moriātur. vt not. in. l. j. C. ne lice. sign. saluat. ꝛc. ꝛ hec vltima pena infert de rigore iuris ciuilis: vt. d. l. j. alie vero superiores inferri possunt p iudicē ecclesiasticum: vt dicunt doc. in. d. c. si canonici. §. fi. ¶Uidēdū esset etiā qd de iudeo qui super crucē dum deferret publice per vrbem proiecit immunditias qua pena puniat? istū casum decidit Pet. de ancha. in consil. xv. quod incipit spiritualis iudex in puincia romandiole. vbi dicit quod iudeus ipse poterit p vtrūqꝫ iudiceȝ castigari ecclesiasticum ꝛ laicū: ꝛ seueris penis pu
22 niri. ¶†Quero quid dicendum sit de his qui in sortilegijs cōmiscuerunt hostiam non sacratā super qua tn̄ celebrata fuit vna aut plures misse qua pena puniat sacerdos qui scienter super hostia illa celebrauit missas vel qui celebrando non cōsecrat aliquid: sed capit panem ꝛ vinum apud altare sine sacramēto ꝛ omnes ac singulas cerimonias ꝛ solēnitates fecit apd altare excepta consecratione qua pena puniat? casus iste ponitur in. c. de homine. de cele. miss. vbi tex. nullaȝ ponit penam

temporalē: sed credo quod sit pena arbitraria in eo qui celebrat missam ꝛ sine consecratione accipit hostiam ꝛ vinum quam iudex ecclesiasticus sibi iniūget loco penitentie: is vero qui scienter celebrat super hostia aut alia re cū qua fieri debent sortilegia grauius puniendus est sicut is qui sortilegia ipsa conficeret: quia paria sunt aliquid prohibitū facere vel efficere aliquod necessarium antecedens per quod peruenit ad illud vt. l. oratio. ff. de sponsa. vide tex. in. d. c. siquis episcopus. xxvj. q. v. qui loquit generaliter de omnibus sortilegijs. ille em̄ q̄ habuit animū delinquēdi ꝛ deuenit ad actum proximum delicto habet ac si fecisset ꝛ consummasset delictum nō solum de iure canonico: vt in. c. sicut dignum. de homic. cum multis similibus: sed etiam de iure ciuili. vt. l. is qui cū telo. C. ad leg. corn. de sic. ꝛ. l. j. §. diu. ꝛ ibi Bar. ff. eo. tit. ꝛ habet p Panor. in. d. c. ij. de sortil. ꝛ Jo. lec. in sum. cō. eo. tit. q. xxiiij. ꝛ Oldra. in d. consil. ccx. in. iiij. colū. laicus vero excōmunicatur ꝛ relegatur de iure canonico in foro iudiciali. c. aliquanti. xxvj. q. v. sꝫ si semel monitus iterum se immisceat in predictis si est nobilis intruditur in carcerē: ignobilis fustigatur mitriatur ꝛ publice dehonestat. d. c. siquis episcopus. c. aliquanti. c.

23 sortes. cū alijs sequen. ¶ † Quid dicendum de his qui imagines conficiūt atqꝫ baptizant ꝛ cū illis conficiūt sortilegia. dic aut sortilegia ipsa fiunt ad aliquē effectum qui demoni non conuenit sed soli deo ꝛ sapiūt heresim manifeste vt supra diximus. q. precedenti: ꝛ iō puniendi sunt vt heretici: vt. s. diximus tit. j. q. iij. salua tamen doctrina glo. de qua in. d. c. accusatus. §. sane. de hereti. lib. vj. ꝛ saluis etiam limitationibus de quibus infra in fi. dico illos esse puniendos eisdem penis quibus alij in superioribus casibus vide Oldra. i. d. cōsi. ccx. vbi de hoc facit mentionem expressam ꝛ Joā. lec. in sum. con. eo. tit. q. xij. ¶ Idem dicendū est de his qui in ipsis sortilegijs immiscēt sacras reliqas sanctorū martyrū. s. ex membris vel ossibus aut de vestibus eorūdē. d. c. si quis episcopus. ꝛ. c. aliquāti. ꝛ Panor. in. d. c. ij. ꝛ Jo. lec. in. d. tit. in sum. q. xvj. ¶ Idē etiā iudicādū est de his q̄ sacramēta ecclesiaꝝ. s. oleū sanctū baptismatis crismatis aut extreme vnctionis: seu aquā fontis baptismatis ꝛ similia. d. c. ij. ꝛ ibi Abb. ꝛ. d. c. si quis episcopus. cū alijs sequen. ¶ Idem quoqꝫ censendum est de his qui in eisdē sortilegijs admiscēt aquam benedictā: candelas bn̄dictas: sacros agn usdeos: ramos oliuarum aut frondes palmarū ꝛ similia: de quibus habet p Joā. lec. in. d. sum. eo. tit. q. vlti.

24 ¶ † Iuxta p̄dicta videndū est q̄d de astrologis qui futura p̄dicūt an puniātur ꝛ qua pena: dic aut illa predicūt ex certa scientia q̄si signa illa per que futura coniecturantur sint cause rerū imponentes futuris rebus necessitatē inesse qd sic vel sic erunt omnino ꝛ istud est hereticum ꝛ puniri debēt vt heretici: quia futurorum notitia certa prout est inesse rei est solius dei vt hr̄ Matth. xxij. c. ꝛ. ij. q. iiij. consuluisti. ꝛ. xxvij. q. iij. sciēdū. ꝛ late diximus. s. q. precedēti aut illa

vel illa predicét coniecturaliter demonstratiue siue inclinatiue: ꝛ isto modo non errant nec puniuntur aliqua pena: q2 verū est quod corpora celestia habent quedam motiua ꝛ inclinationes ad corpora iferiora: ꝛ operationes humanas secundum quas multotiens sic fieri contingūt quāuis euitari possunt ꝛ propterea dicitur quod illa sunt signa rerum: non autem cause rerum. de quibus vide Panormita. in dicto. c. secundo ex-
15 tra eod. titu. iij. colum. ¶ †Quid enim dicendum sit de his qui sortes querunt in euangeliis aperiēdo librum ꝛ sortificando in illis. dic quod prohibitum est ꝛ puniūtur q premissa faciunt modo quo supra. xxvi. q. ij. hi qui. Et quia diximus supra q sunt prohibita remedia sortilegiorum: que fiunt ad sanandum corpus maleficiatum de iure canonico licet de iure ciuili permissa sint vt supra dixi-
16 mus eadem. q. ¶ †Quero nunc quid si aliquis in opere sanatiuo dixit plura verba honesta: ꝛ sanctas ac deuotas orationes dei beateq virginis Marie et aliorum sanctorum: ꝛ illa eadem fecerit dicere: per ipsum maleficiatum ad deuotionem beate virginis Marie aut alicuius Sancti Martyris: nihilominus postea Magister siue Magistra Sortilegiorum aliqua verba extranea dixerit publice vel secrete: que non videntur congruere illi operi Religioso: ꝛ sanitatis an ista dicantur esse superstitiosa ꝛ punienda dic quod sic quia quotiescunq cū rebus aut verbis religiosis siue ecclesiasticis miscent aliqua verba extranea: ꝛ que naturaliter nō tendunt ad opus illud sanitatis nec possunt naturaliter talē effectum operari necessario. tunc dicūtur esse superstitiosa ꝛ faciunt totum opus superstitiosum ꝛ dānabile quod est maxime quotiescunq adiunguntur nomina quedam ignota aut caracteres seu alie diuerse obseruationes quas manifestum est naturaliter efficaciam ad sanitatē habere nō posse illa non fiūt sine superstitiose ꝛ demonis ministerio: vt dicit. S. Tho. i sum. scda scde. q. xcv. art. ij. ver. dicendū in tit. de supstit. ꝛ Jo. lec. i sum. con. eo. tit. q. ij. Et ppea sunt punienda de iure canonico q2 si clericus est qui talia fecit deponitur: laic9 vero excōicatur p pena vice. xxvj. q. vij. admoneant sed si monitus spreta monitione itē se ingesserit in eisdē si est nobilis vir ꝛ honeste familie icarceratur aut relegat: ignobilis vero cū vituperio fustibus cedit. xxvj. q. v. c. si qs eps. c. aliquāti. c. sortes ꝛ. c. seq. ꝛ p Ab. in. d. c. ij. de sortil. vbi dicit q pena istorū est arbitraria ꝛ hoc puto verū scd'm qualitatē facti cōditionē psonarū ꝛ aiaz delinquentis. arg. l. aut facta. ꝛ. l. respiciendū. §. delinquūt. ff. de pē. ꝛ l. qd ergo. §. pena grauior. ff. d his qui no. infam. c. sicut dignū. i pn. de homic. De iure aūt ciuili remedia ista non puniuntur dūmodo fiant ad bonum finem. d. l. eorū. §. fi. ꝛ ibi Bar. C. de male. ꝛ math. ꝛ alias diximus supra eodē. q. vj.
17 ¶ †Idē dōm est de his q faciunt cedulas aut breuia ꝛ ligaturas suspendendas: et deferendas ad collū maleficiati cū ptinent aliqd extrinsecū siue extraneum signuz caracther aut nomē qd naturali-

ter non tēdit ad conclusionē ꝛ in tellectū aliorū verborū vel ad opꝰ sanitatis tunc iudicatur illud esse superstitiosū ꝛ punibile: quia fieri nō potest absqꝫ suffragio ꝛ instructione diaboli: vt dicunt supradicti doc. in locis pdictis ꝛ habet in. c. nec mirum. §. ad hec omnia ꝛc. xxvj. q. v. ꝛ per. S. August. in lib. xxj. de ciui. dei. ꝛ ideo puniuntur his penis quas supra diximus hac eadē. q. in mēbris prime relatis.

¶ Quid si inter alia verba vel nomina dei que iste malefice sepius describere faciunt in earū cedulis vel breuibꝰ apposuerint hoc verbum. Deus acharō an sit verbū superstitiosum ꝛ diabolicum. Dic qꝛ sic: qꝛ illud est nomē Beelzebub principe demoniorum: vt habet iiij. Regum. j. c. dum Elias monitus ab angelo reprehendit Ochosiam Regem sub his verbis numquid non est vobis deus in israel vt eatis ad consulendam Beelzebub deum acharon idō de lectulo super quē ascēdisti non descēdes sed morte morieris: qđ bñ nota: qꝛ sepiꝰ in istis cedulis ꝛ breuibꝰ hoc nomen. s. deus acharon reperies expressum. vide. d. Jo. de turr. crem. in. c. contra idolorum. xxvj. q. v. ꝛ d. Jo. lec. in sum. con. eo. tit. q. xj. ꝛ
28 xiij. ¶ † Quid dicendum de his q sacrificant mammoni deo nummorū vt diuites efficiantur qua pena sunt puniēdi? Dic quod si est clericus fm quorūdam opinionē indistincte est priuatus ipso iure omni officio beneficio honore ꝛ dignitate siue occultū sit crimē siue publicum: ꝛ ideo necessario indiget dispensatione si vult amplius celebrare: quidam alii dixerunt qđ qñ crimen est occultū possunt agere penitētiam confitendo peccatum suum ꝛ non incurrunt penam illam priuationis ꝛ ideo nō indigent necessario dispēsatione. si vero crimē esset publicū aut notoriū: tunc incurrit irregularitatē ꝛ priuationem ipso iure ꝛ indiget dispēsatione: nihilominus precedēs opinio videtur esse magis tuta in foro conscientie vt quis petat dispēsationē et qñ crimē esset occultū vide. d. Jo. lec. in sum. cōf.
29 eo. tit. q. vlti. ¶ † Ubi istis equiparat et sacerdotes qui i sortilegijs imiscēt sacramēta ecclesiastica. s. oleū sanctum crismatis baptismi vel extreme vnctiōis aut aquā fōtis baptismatis eisdē penis puniuntur de quibus alis dixim. s. ea. q. laici vero de iure canonico prima vice sunt excōicati ꝛ sunt a limine ecclesie repellēdi: ꝛ si post primam monitionem iterū se ingesserint in eisdem si nobilis est cōdemnat ad ppetuos carceres: ignobilis vero fustigatur publice cum maximo dedecore: deinde in exilium condemnatur fm qđ habet. xxvj. q. v. si quis eps. c. aliquanti. cum alijs seq. Abb. tamen dixit in. d. c. q. de sortil. quod istorū pene erūt arbitrarie mitigāde alterande necqꝫ leuande secundum facti qualitatem aut turpitudinē seu scandalum quod inde posset oriri aut exortum iam esset. item personarum conditionem ꝛ animū delinquētis aut ex simplicitate dicitur lapsus in illud: ꝛ ad aliquem bonum effectū vt habetur in. d. c. q. extra eo. tit. vel si ex propria malitia animo aliquē decipiēdi ꝛ similia vt ibi p Abb. latiꝰ dicitur ꝛ diximus supra proxime vide tex. in. c. sicut dignum in pri-

de homic. ¶ † De iure vero ciuili pro omnibus sortilegijs huiusmodi est pena vltimi supplicij.l. nullus.l.eorum.in princip.l. nemo.l. multi.z.l.si excepta.C.eod.titulo. ¶ Exceptis sortilegijs que fiunt ad sanandũ maleficiatum vel liberandum aliquem ab alia infirmitate aut incantandũ hymbres grandines z fulgura ne noceãt segetibus arboribus z plantis aut animalibus vel fetibus eorũ omnia ista que prosunt z non nocent rebus temporalib⁹ aut personis permissa sunt de iure ciuili z nullam penam merentur vt.d.l.eorũ. §.fi.z ibi Barto.C.eo titu. z alias diximus supra. ¶ † Uidendum quoqз esset quid de diuinationib⁹ que fiunt per somnia secundum illorum interpretationẽ prout habetur in somnijs Danielis z per dñm Albumasar in li.quem fecit de interpreta.somnio.de quibus late vide.d.Joã.lec.in sum.conf. eo.titu.q.vj z quid dicendum sit de incantationibus serpentum illas videlicet que fiunt contra serpentes vbi dicas quod aut i illis precantationibus imploratur dũtaxat auxilium dei simpliciter cũ deuotione absqз aliqua machinatione intrinseca vel extrinseca et non erunt reprobande imo commendãde aut in illis imploratur diaboli suffragium vt sortiantur effectum siue tacite siue expresse z erunt illicite penitus z damnabiles:sed qualiter cognosci poterit an sint licite vel illicite z an zquã do in eis imploratur auxilium demonis tacite vel expresse vel solius Dei:dic quod ẽ diligẽter aduertendum ad verba ipsa: item ad modum ritum z ordinem ipsius incantationis:qz si in eis insunt aliq̃ verba extranea vel ignota nomina aut caracthere sine verba quedam extranea que non cõgruunt conclusioni nec nature verborum supradictorum nec possunt secundum eorum naturã aliquid operari circa effectũ de quo agitur:tũc opera ipsa dici nõ possunt nisi superstitiose z diabolica in quibus diabolus plurimũ operatur z illius suffragium saltim tacite inuocatur secundum quod concludit Jo.lec.in sum.conf.eo. tit.q.xv.z diximus supra ea .q. in illo arti.de remedijs que fiunt cõtra maleficiatũ: z ideo isto casu puniendi erunt de iure canonico penis supra prime dictis. De iure vero ciuili nulla pena erunt puniẽdi ex quo dicte incantationes fiũt vt prosint.s.ne hominibus noceant serpẽtes. Uerum qz in istis sortilegijs amatorijs maxime et veneficijs que dicũtur fieri in corpore sepius interueniunt pocula quedam que traduntur potanda persone maleficiande que cõmuniter appellari solẽt pocula amatoria aut venefica: ex quorũ potu quãdoqз preter spem z intẽtionẽ tradẽtis mors absorbentis succedit:qñqз vero nõ:ideo aliqua de ipsis poculis specialiter videam⁹.

¶ Summarium.

1 Poculũ amatoriũ porrigẽs z ministrans q̃ sit pena mulctãd⁹.

2 Poculuз dans amatoriũ si ex illo mors sequatur qualiter puniẽ.

3 Homicidium sine dolo cõmissum põt vltimo supplicio puniri.

4 Uenenum diuersimode cõsiderari potest.

5 Uerbum istud venenum mediũ est z promiscuum.

6 Venena sanitatis inducēde causa cōrecta vel multū incōmodū generantia nō reprobantur a iure.

7 Pena .l. cornelie de sica .q hodie dicatur.

8 Improuide accidentia fato non culpe imputentur.

9 Pene quibusdam circunstantijs concurrentibus sunt leuiande.

10 Poculum conceptoriū ministrās si mors sequat̄ qua pena veniat puniendus.

11 Casuum conformitas iuris conformitatem erigit.

12 Determinabile relatum ad plura determinabilia dz illa equaliter determinare.

13 Poculum amatorium dupliciter potest considerari.

14 Intētio corrumpit actum qui aliter excusari poterat.

15 Venena diuersimode in iure considerātur.

16 Poculuz sterilitatis tradens quā penam incurrat.

1 Duodecimo igit̄ nūc q̄ro † siquis ministrauerit vel dederit poculū amatoriuz mulieri ad flectendum eius pudicum animuz ad libidinē ⁊ calefaciēdū eius cor ad amendum virū predictuz vel econtra quid si mulier dederit poculuz viro vt amet ipsam licet hoc rarius contingat qua pena punietur qui poculum ipsum dederit. Respondeo quod de iure ciuili humiliores in metallum damnantur: honestiores vero in insulam dimidia parte bonorum suorum confiscata relegātur: ita dicit tex. in .l. siquis aliquid .§ qui abortionis .ff. de pen. ¶ Clerici vero de iure canonico sunt priuandi. xxvj. q. v. c. siquis episcopus. ⁊ per Abba. in .d. c. sicudo de sortileg. ¶ † Sed quid si

2 ex pocuū huiusmodi assumptione mors abiorbentis succedat eo qd forsan male compositum fuerat et non erat bene tempera um vel in mala sorbentis dispositione sumptum fuerit qua pena punietur qui dederat: ⁊ videtur dicendū qd aliqua pena punietur extraordinaria relegationis vel simili ex quo homicidium illud nō fuit commissum cum dolo nec cū proposito occidendi: ideo non debet puniri pena vltimi supplicij .l. primo .§ diuus. ⁊ .l. diuus .ff. ad leg. cor. de sicar. tamen contrariū dicit text. in .d. l. siquis aliq̄d .§ qui abortidis. quod si casu moriatur q̄ vel que poculū predictū absorbuit qui tradidit vltimo supplicio puniendus est licet dolo nō dederit sed bono zelo: ⁊ hoc eo q̄ res ipsa est mali exempli. ¶ Ex

3 quo † nota casum singularē i quo quis punitur pena vltimi supplicij pro homicidio cōmisso sine dolo ⁊ itentione aliqua occidēdi cuius ɔtrariū disponit regula iuris cōis de q̄ in .d. l. i lege cornelia. ⁊ .l. diuus. ⁊ .l. j. §. diuus .ff. ad leg. cor. de sicar. ⁊ .l. is qui cū telo. C. eo. titulo que habet quod nunq̄ infertur pena mortis p̄ homicidio cōmisso sine dolo ⁊ proposito occidēdi imo i casu predicto lata culpa nō equiparatur dolo vt notat. dicit Bar. in .d. l. i lege cornelia .ff. de sica. hic eñ nulla ratio neq̄ p̄sumptio viget contra ipsuz qui dedit poculū amatoriū ex qua cōiecturari possit: quod habuerit aīuz occidendi imo in p̄te nulla offendēdi .d. l. in lege ⁊ .l. j. §. diu⁹ .ff. eo. ti. ¶ Cōtra p̄dicta oppo. de .l. iij. §.

hec adiectio.ff.ad le.cor.d sic.vbi videtur esse tex. valde contrarius d.§.qui abortionis.ibi enim dicit quod venenorum plura sunt genera siue plures species quorum quedam dicuntur mala venena ea.s.q facta sunt hominis necandi causa:quedam alia sunt que dicuntur bona siue non mala venena et ea sunt que facta fuerint ad sanandum corpus egrotum item ea que sunt ad concipiendum et illud quod amatorium appellatur vel aliud quodcunque factum ad alium effectum dummodo non ad occidendum:et propterea subiungit tex.in ver.adiectio qd adiectio illa mali veneni oportune posita fuit in illa lege qm ex illa qualitate mala adiuncta demonstrat quedam esse venena non mala. ergo nomen hoc venenum medicum est siue promiscuum et aptat ad vtranque partem respecta vero adiuncte qualitatis:tam illud quod ad sanandum quam illud quod ad occidendum paratum est continet:sed et id quod amatorium appellatur vel quod ad conceptionem tradit continet oia ista q comprehendi possunt sub nomine isto veneni solum cum in ea lege notat quod hominis necandi ca fit. ergo cetera venena que non sunt facta hois necandi ca put sunt venena sanatiua amatoria et ea q sunt ad concipiendum non continetur sub lege illa nec pena illius legis plectuntur qui illa tradunt et propterea text.ibi in fine exemplificat regulam istam ponendo casum cum sua decisione:vz quod ex senatus consulto iussa est relegari mulier illa q non malo quidem animo:sed malo exemplo medicamentum ad conceptionem dedit ex quo ea mulier q illud acceperat decesserit ex qua decisione probatur qd omnia venena que non sunt facta hominis necandi causa dicuntur non mala venena:et ideo si ex illorum potu quisque perierit qui tradidit non tenet pena illius legis cornelie de sicariis 7
q hodie est pena capitis lz olim esset perpetua deportatio et oium bonorum publicatio l.iij.§.legis.ff. ad leg.cor.de sic.et in § item lex cornelia.inst.de pub.iudi.lz alia minori pena punietur .s. relegationis:vt.d.l.iij ... adiectio. in sitatione predicta: qr defuit animus occidendi tam in compositione quam in traditione. pro quo facit text.no.in l.j.§.fi.C.eo.ti.de sicar. vbi dicit quod ea q ex improuiso casu potius quam fraude accidunt fato plerunque non noxe siue culpe imputantur et per consequens mitius puniuntur: vt.d.l.j.§.fi.et.l.j.§.diuus.ff.co.titu. vbi siquis in rixa alium cucuma vel claua percusserit ex quo non occidendi animo illum percussit leuiandam esse penam huic percussori iurisconsult' constituit idem 8
sit in casu nostro et lz tex.in d.l.iij. §.j.i decisione loquat de veneno conceptionis non autem amatorio ratio tamen precedens quam dedit iurisconsultus est generalis comprehendens oia illa venena q facta non fuerunt hominis necandi ca sed ad aliud effectum put est iste.xij. Quotiescunque aut ro e gfalis et indeterminate posita in lege comprehendit oem determinationem que ad illam potest adaptari et vbicunque se extendit ratio extendit etiam ipsa lex:et illius dispositio.l. metum aut.§ animaduertendum.ff.qd met.cau.et ibi Bar.in primo not. l.nomen.§.fi.ff.de leg.iij. illa igit 9

ratio que multū in ea lege notatur.s.qđ venena fcā nō sint hois necandi 7c.comprehendit gnāliter oia venena q̄ facta sunt absq̄ illa qualitate.tria em̄ venena de q̄bus iurisconsultus fecit mētionē in.d.l.iij.illa expssit tanq̄ exēpla regule.vt sit sensus quicunq̄ venenū amatoriū sanatiuum vel cōceptionis seu quodcūq̄ aliud venenū non factū hois necādi cā cuiq̄ tradiderit nō aio occidēdi ex cui⁹ potu ille q̄ assumpsit qūt q̄ dedit poculū puniri non debet pena illius legis cornelie:cuius decisionis rationem duplicem cōsiderani.prima est q̄ lex cornelia de sicarijs vt proxime dixi capite quinto non comprehendit ista venena de quibus supra in.d.l.iij. in prin.7 ibi Bart.secunda est q̄ quotiescunq̄ mors prouenit facto alicui⁹ absq̄ animo 7 proposito occidēdi nō q̄ ille punit pena illi⁹ legis cornelie 7 sic pena mortis:s3 alia mitiori pena iuxta modum culpe.d.l.j.§.fi.C.ad leg.cor. de sica.vbi dicit q̄ ea que ex improuiso casu absq̄ fraude accidūt fato potius q̄ nore imputantur ideo excusantur a pena ipsi⁹ legis:idem disponitur in.d.l.j.§. diuus.7.l.diuus.7.l.in lege corne lia.7 ibi Bartol.ff.eo.titu.Idem Bar.in.l.absentē.7.l.aut facta. ff.de pen.7 in.c.sicut dignum.in prin.7 ibi p canonistas de homic.

10 ¶ †Cū itaq̄ in poculo siue veneno conceptionis dolus 7 anim⁹ occidendi omnino defuerit tā in compositione quā in traditione videbatur dicēdū qđ nulla pena puniri deberet:tamen iurislator dicit quod propter malū exemplum iussa est relegari ea que nō quidem malo animo: sed malo exemplo medicamenta ad conceptionem dedit ex quibus illa que biberat perijt. ¶ Hec autem tria venena sunt equiparata.primo quo ad compositionē:quia sunt facta absq̄ causa hominis necādi:secūdo quo ad traditionem:q̄ omnia traduntur absq̄ animo 7 proposito occidendi:quare nō est dicendum quod etiam in decisione 7 pene impositione sint similiter equiparata cum factum idem esse videtur.7 eadem ratio in omnibus militat:vt supra dixi:ergo deberet in omnibus esse eadē iuris dispositio.l.illud.ff.ad leg.aqui.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iur.patro.l.cū pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.l.hec actio.7 ibi Bart.ff.de calum.7 est glos.in clemen.auditor.in ver.Romana.de rescri.7 in clemen.j.in ver.eligatur.de elec. maxime:quia alia ratio mali exēpli:que est posita pro ratione decidendi in.d.§.adiectio.7 dicto §. qui abortionis:ita militat in vno sicut in alio casu.ergo deberet esse eadem pena in vtroq̄ casu:

11 statuta de qua in.d.§.adiectio †attēta casuum conformitate 7 equalitate in facto deberet etiā esse conformitas iuris per ea q̄ no.voluit Barto.in.l.omnes populi.in.iiij. q.principali.ff.de iust.7 iur.7.d. Alexan.in.l.peregre.§.quib⁹.i.ij. colum.ff.de acquiren.poss. ¶ Pro

12 quo facit etiā regula illa †quod vnum determinabile relatum ad plura determinabilia debet illa pariformiter determinare.l.nam hoc iure.ff.de vulga.7 pup.7 Bartol.in.l.centurio.in.viij.columna in versi.pro alia.eo.titu.sed ratio compositionis traditionis:atq̄

decisiōis vnica videt esse in oib⁹ hoc est qđ ea q̄ ponitur in vno casu militat etiā in alio casu: ergo deberet esse vtriusq̄ pariformis pene decisio. d. l. iam hoc iure. cū alijs predictis. ¶ Quid dicendū in hac ambiguitate: cōtrariū pfecto est valde vrgēs: ista eniz opinio posset sustineri per regulas 15 r rōnes predictas r magis equa videtur quam illa de qua in. d. §. qui abortionis que est nimis rigida r cōtra omnes regulas iuris cōmunis. Bart. enim in dicto. §. qui abortionis: nihil dicit sed remittit se ad dictū. §. adiectio. vbi mouet istud contrariuz de dicto. §. qui abortiōis. tamē soluit multum simpliciter nec tangit difficultatē poculi amatorij. dicit eñ quod in dicto §. adiecit. ter. loquitur in poculo cōceptionis: r sic in re licita. ibi vero in. §. q̄ abortiōis ter. loquit l poculo ipsi⁹ abortionis: r sic de eo q̄ icūbebat rei illicite r phibite: ideo tradit diuersa pena in vno quam in alio. de poculo autem amatorio de quo in vtraq̄ lege mentio fit nullum verbum fecit Bart. ¶ Ego enim post aliquas meditationes ꝯsiderati cōtrariū istud ita solui posse quod in dicto. §. qui abortiōis. vterq̄ habebat animum occidēdi vnus occidendi infantem in vtero matris r sic est homicida corporalis: vt. l. pregnantem. r. l. Cicero. de pen. Alter autem qui dedit poculū amatorium: ex quo illud dedit causa fornicādi r peccandi cum ea dicitur homicida spiritualis: quia illo peccato mortali occidit animam. de conse. di. s. in. quarta q̄ris. de peni. dist. j. no li. r. xxiij. q. v. ille. r. c. si aliqs. extra de homic. Ex quo igit vterq̄ est homicida: tam in ipsa traditione quā in proposito ergo pari pena puniēdi sunt: sed ista solutio parū valet: qr nō reperio cautū de iure ciuili quod pro vno pctō mortali quis incurrat penā mortis sicut r homicidio dolose cōmisso nisi in casib⁹ a iure expssis. ¶ Ideo deueniendū est ad aliam solutionem r anteq̄ ad vlteriora procedā sciendū est quod in hac materia poculoꝝ duo sunt principaliter consideranda que precedūt casum mortis. Pmū est quod cōsiderari debet compositio: sm vero traditio: in cōpositiōe vero ꝯsideranda est cā ppter quā venenū ipz ꝯponitur r fit: aut enim fit cā occidendi hominez aut non. primo casu sit locus pene. d. l. legis cornelie. de sica. secundo vero non vt. d. l. iij. in princ. r. §. adiectio. in traditione vero duo alia sunt cōsideranda. s. cā prima r immediata que respicit principiū. i. principalis intētio ipsius tradētis. Itē cā mediata r finalis que respicit finem actus ad quem tendit animus illius qui tradidit: si enim proxima cā r principalis intētio tradentis tendebat ad occidendum nulli dubium est quod tradens tenet pena illius legis cornelie de sicarijs: vt. l. j. §. diu⁹. r. l. iij. in prin. r. l. l lege cornelia. ff. eo. tit. etiā q̄ mors secuta nō fuerit. l. in prin. r. l. is qui cum telo. C. eo. tit. ¶ Si vero nō habuit animū occidendi tūc ꝯsideranda est illa causa remota r finalis itētio siue vltim⁹ effectus rei ad quē tradūtur ipsa pocula: aut eñ tradūtur ad bonum r honestū finē. s. cōceptiōis vel sanitatis r indicāt bo

na z honesta z tunc quis excusa-
tur a pena capitali morte secuta:
sed alia mitiori pena punitur:vt
d.l.iij.§.adiectio.in fi.z supra diri
14 mus. ¶ Aut finalis intẽtio z vlti
mus eius effectus tẽdebat ad turpe
z illicitũ sicut est in poculo ama-
torio cuius effectus est libidinis
apprehensio z illicitus mulieris
cõcubitus vt alias diximus supra z
habet.l.eorũ in prin.C.de malef.
z math.z isto casu nõ excusat ꝓ
pter principalem eius intentionẽ
siue causam proximã.licet non ha
buerit aīum occidendi:sed atten-
ditur magis illa causa finalis z
vltimus effectus ad quem vene-
na tendebant:z ideo indubitãter
punitur pena vltimi supplicij.d.
l.siquis aliqd.§.abortionis.vbi
est casus.ff.de pen.z rõ decisionis
est.quia dabat operam rei illici-
te:nõ non videtur excusandus q
dicit esse in culpa z ideo tenetur
etiam de casu fortuito qui preter
spem z intentionẽ inopinate pro-
uenit:vt est casus l.c.fi.de homic.
lib.vj.z facit tex.in arg.in.c.sicut
dignũ.eo.ti.in anti.l.si mulier.ff.
qd met.cau.l.q occidit.§.in hac.
ff.ad leg.aquil.Ex quibus pz qd
illorũ trium venenorum de qbus
i.d.l.iij.§.adiectio.nõ est omnimo
da similitudo quo ad oia sed so-
lũ quo ad pmas causas respectu
compositionis z traditionibus in
eo qd in vtroqz deficit animus oc-
cidendi quo ad ista sunt similia z
equiparata.sz quo ad vltimũ effe
ctũ z cãm finalẽ ipsius traditionis
sunt dissimilia:vt supra diximus q
ea que fiunt ad sanandum z con-
cipiendum hñt honestum z lauda-
bilẽ finem.l.eorũ.§.fi.C.de malef.
z math.z.d.l.iij.in pn.z hic Sen.
lj.c.ea vero que fiunt ad amãdũ
z flectendum zc.habent turpem
z illicitũ finẽ.d.l.eorũ.in princi.z
diximus supra.In istis igitur dis
conueniunt z sunt dissimilia:q̃ iđ
faciunt diuersificare penas:q: lz
a principio neuter haberet ani-
mũ occidendi:tñ vnus dabat ope
ram rei hõeste z honeste:alter ve
ro dabat operã rei illicite turpi
et reprobe:vt proxime diximus.
¶ Post hec alio mõ cõsiderãti re
sponderi posse ad istud cõtrariũ
quod.in.d.§.qui abortionis.ideo
punitur pena mortis ille qui de-
dit quia venenum illud fuerat
compositũ arte malefica per sor-
tilegum siue maleficum qui illud
demonis instructione z suffragio
interueniẽte composuerat fm ea
que diximus.§.in.iij.z.vj.qq.in.§.
aũt adiectio compositũ fuit arte
z scia naturali.s.medicorũ peritia
nulla interueniẽte superstitione.
Ars enim ipsa malefica z mathe-
matica est valde reprobata z vn-
diqz dãnata z per cõsequens oia
opera que ipsi malefici faciũt si-
ue ad amorem siue ad occisionẽ
vel egritudinem sunt dãnata nec
minori pena puniũtur quam pe-
na mortis.d.l.eorũ.in prin.vbi po
nit vterqz casus z vnica est vtri-
usqz decisio z pena:ea enim que
dñr in.d.§.qui abortionis debẽt
intelligi z interpretari fm termi-
nos.d.l.eorũ.in princi.ideo atro-
ctius puniunt ibi qz in.d.§.adie-
ctio.ꝓpter superstitionẽ illius dã-
natissime artis z fm istã declara-
tionẽ ille tex.in.d.§.qui abortio-
nis.nõ vr esse ita exorbitãs a iure
cõi imo fm ius cõe regulatur.Ad
tex.aũt i.d.§.adiectio põt duplici
ter respõderi primo:quia decisio

stinus ter. z pena de qua ibi non adiũgitur pro poculo amatorio: sed conceptionis que sunt diuersa quo ad vltimum effectum: vt supra dixim⁹: ergo deberet diuersomo censeri. l. papinianus eru ii. ff. de mino si aliter enim euenit casus ꝙ ipse opinabatur sibi imputent qui dedit poculum amatorium per modũ superstitiosũ: quia ex quo a principio dabat operã rei illicite et hoc est non caret culpa ideo tenet etiã de casu fortuito vt in. d. c. si. de homic. lib. vi. vbi si dñs mãdauit seruo qd acciperet baculum et percuteret ticiũ citra mortem tñ z quod diligenter caueret ne ipsum occideret. qz nolebat eũ interficere si tñ famulus tam grauiter ticiũ percusserit quod ipsum occiderit ille dñs mãdãs nõ excusat potera a pena homicidij licet nũꝙ habuerit animũ occidendi illum z rõ est illa de qua s. prime ꝓ quo facit ter. in. c. sicut dignũ. in prin. extra eo ti. in antiq. l. si mulier. ff. quod met. cau. et. l. qui occidit. §. in hac. ff. ad leg. aquil. venena igitur de quib⁹ loquitur ter. in. d. §. adiectio. non fuerunt facta per sortilegum siue maleficũ per modum superstitiosum: sed arte naturali hominis z peritia medicorum sicut fiunt z componuntur venena sanatiua medicinarũ qd patet. † qz in vtroqz titulo fit mẽtio de venenis. s. in tit. legis cornelie de sicarijs. ff. z. C. z in titu. de malef. et math. C. sed in titu. legis cornelie fit mentio z tractatur de venenis naturalibus que hoĩs ingenio z peritia medicorum fiũt absqz aliqua supstitione siue demonis inuocatione tacita vel expressa prout est venenum sanatiuum quod miscetur in medelis ad sanandum corpora egrotantium. d. l. j. z. l. iij. in pñ. ff. ad leg. cor. de sica. Venena vero de quibus loquit titul⁹ z infra. C. de malef. z math. sunt illa que fiũt per sortilegos magos maleficos aut nigromãticos z similes ope z suffragio demonis ad ꝙ illi⁹ inuocatio diuersis precib⁹ tacite vel expresse semper interuenit z habet: vt dicit Jo. lec. in sum. con. eo. tit. q. xj. z. xiij. z. l. mlti. l. etsi excepta. C. eo. titu. ¶ Ex hac igit declaratione colligit ista distinctio quod aut venena siue pocula amatoria fuerunt composita per sortilegum siue maleficũ modo superstitioso z per inuocationẽ demonis tacitã vel expressam: z tũc si ex illorum potu causetur mors potãtis tradens ille punitur pena vltimi supplicij de qua in. d. §. ꝗ abortionis: aut nõ fuerũt facta per sortilegũ nec eo mõ superstitioso sed humana industria aut medicorum peritia: z isto casu morte secuta nõ punietur pena mortis ille qui tradidit sed alia minori pena de qua in. d. l. iij. §. adiectio. an sũt z quãdo remedia z pocula ipsa dñt esse supstitiosa z qualiter cognoscatur vide que dixim⁹ supra eo. q. preceden. in materia remediorum que fiunt ad sanãdum. ¶ ¶ Cogita tñ super premissis: qz doc. nõ declarant z ego hactenus non reperi magis congruam responsionem. Et tenendo istã opinionem pro solutione dicte oppo. non obstant ea que supius in contrariũ adducebantur z primo quod illa vnica rõ de qua i. d. l. iij. in pñ. z. §. j. viget pariter in omnib⁹ ve

uenis que nō sunt facta hois necandi &c. q: fateor: quod quo ad cōpositionē respectu prime cause: & quo ad traditionē respectu vnius qualitatis. s. carētie animi occidendi equiparantur omnia ista: non tamē sequitur quod quo ad alia q̄ sequūtur & sic in omnibus dicantur esse equiparata: q: quo ad vltimū effectum siue naturalē intētionē sunt lōge diuersa: vt latius supra diximus: non mirū igitur si sit diuersa decisio in vno q̄ i altero: & diuerse pene statute sunt. & ex hoc potest etiā solui aliud q̄ vnum determinabile relatum &c. quia illud est verum & procedit qn̄ illa determinabilia sunt in omnib⁹ equiparata & vnica ratio in omnibus viget equaliter. s3 qn̄ inter ipsa militat diuersa rō: tunc non possunt vniformiter determinari: sed difformiter fm quod militat diuersitas rationis. l. lucius. & ibi hoc ff. de vulg. & pupil. & Bart. in. l. ticia. §. ticia. ff. de leg. i. Sozi. in. l. cum anus. in. i. col. ff. de condi. et demon. ¶ Non obstat etiā illud qd̄ dicebatur de malo exemplo quod exprimitur in vtraq3 lege: q: tenendo secundam solutionē3 dico qd̄ i casu. d. l. i. i. §. adiectio. viget dūtaxat illud malum exemplum de quo ibi: intentio tn̄ tradentis et effectus ad quē tendebant pocula erat iustus & honestus: sed in casu. d. §. qui abortionis. nō dum viget malum exemplum verum etiam mala intētio & turpis effectus pp̄ter quē pocula predicta facta & tradita fuerunt. s. explēde libidinis per stuprū vel adulteriū vt alias supra diximus: cum igitur tendant ad diuersum effectū merito vt diuersa inter se debeāt diuerso iure censeri. d. l. papinianus exul. & quod similiter diximus. §. Idem videt̄ sentire Barto. in. d. l. i. i. §. adiectio. in solutione oppo. quam fecit de. d. §. qui abortionis: sed secūdum vltimā solutionem dico q̄ non solum dicūtur esse diuersa quo ad ipsum vltimū effectū de quo supra verū etia3 quo ad primas causas & sic quo ad ipsam cōpositionē q: illa de q̄bus in. d. §. adiectio. fiunt industria hois naturali & secundu3 naturalem peritiam medicorum sicut alia venena sanatiua medelarū vt al's supra d. immo ella vero de quibus in. d. §. qui abortionis fiunt p̄ modū superstitiosum arte diabolica & per inuocationē demonū tacitam vel expressam: vt alias dixim⁹. & habet̄ in sum. con. per Io. lec. &o. titu. q. d. ri. & tu. per totum. nimirum igitur si grauī⁹ puniūtur: q: omnia opera que fiunt arte malefica sunt plurimū detestāda & grauius puniēda: vt. d. l. null⁹ & l. nemo. C. de malef. & math. Et licet ista vltima solut. prima facie videatur subtilius & concludēter soluere nodū inter ipsas duas leges: precedens tn̄ solu. mihi magis placet & est magis iuridica: & hāc v3 tenere Bar. in d. §. adiectio. vt. §. dixi. hec eīn vltima i veritate sapit diuinationē: q: dicere quod pocula illa de quibus in. d. §. qui abortionis fuerūt facta per sortilegū siue maleficū diaboli instructione de hoc nullu3 verbū fit in. d. l. nec ex aliquo indicio vel coniectura hoc deduci pōt. Preterea video quod pocula q̄ fiūt arte magica & traduntur mulieri ad flectendā pudicā

animũ ad libidinem: licet mulier ipsa nõ moriat̃ ex poculi assumptione tñ maleficus ꝛ ille qui ipsũ p̃sulũit: vel q̃ scienter dedit poculũ puniant̃ oẽs vltimo supplicio: vt l. cor. in princi. l. nemo. ꝛ l. multi. C. de malef. ꝛ math. vbi hec expresse probant̃ ꝛ tñ in. d. §. q̃ abortionis: ex traditione illius poculi amatorij quando mulier que assumpsit non moritur non infert̃ pena vltimi supplicij: sed humiliores in metallum dãnantur honestiores vero in insulam relegãtur cõfiscata dimidia parte oim bonorum suorum vt ibi dicitur: ergo non est dicendum quod illa sint pocula facta arte magica: sꝫ naturali prout sunt illa de quibꝰ in dicto. §. adiectio. sꝫ ideo diuersis penis puniuntur: q: tendunt ad diuersum effectum vt alias supra diximus: et hoc est de mente Bar. in. d. §. adiectio. ponamꝰ em̃ quod quis dedit venenũ sanatiuũ egroto vt recuperet sanitatẽ et liberet̃ ab illa infirmitate ex cuiꝰ tñ assumptione fuit liberatꝰ a vita: q: mortuus extitit ne dicendũ ꝙ talis medicꝰ vel aliꝰ qui dedit venenum in medela sit puniendus pena mortis vel relegationis aut alia simili: certe non: imo erit immunis ab oi pena dũmodo nõ interuenerit dolus aut lata culpa: vt. d. l. ij. §. alio senatusc̃õsulto. ff. de sica. q: in isto veneno deficit dolus ꝛ aius occidẽdi deficit etiã malũ exẽplũ ꝛ turpitudo finalis intẽtionis: q: oia sunt bona ꝛ cũ bona intentiõe facta: id eo euadit impunis ergo sunt omnino diuersa quo ad effectuꝫ. ❡ Postremo vt me expediam de ista q. sic distinguendum aut nos loquimur de poculo abortionis seu amatorio ꝛ tũc aut ex illiꝰ assumptione ille q̃ assumpsit perijt: aut nõ: porti casu ille q̃ dedit ꝛ si dolo non dederit punit̃ vltimo supplicio pp malũ exemplũ. Suppleas tu ꝛ turpitudinẽ finalis intentionis: ꝛ ita intelligitur tex. in. d. §. q̃ abortionis: vbi ẽ casus. ❡ Aut nõ fuit mors secuta ꝛ isto casu humiliores in metallum perpetuo dãnãtur honestiores vero pp malũ exemplũ confiscata dimidia parte bonoꝝ suoꝝ in insulam perpetuo relegantur fm q̃d dicit tex. cũ glo. in. d. §. qui abortionis. ❡ Aut nos loquimur i veneno cõceptionis ꝛ tunc aut ex illiꝰ assumptione quis perijt et ille qui tradidit punitur pena relegationis duntaxat pp malum exemplũ ex quo in ipso tradente erat bona et iusta intentio sua finalis que tendebat ad suscipiendam prolem q̃d est fauorabile: vt supra diximus. Si enĩ ista est causa fauorabilis i quo igitur consistit istud malum exemplũ de quo loquitur tex. in. d. §. adiectio. in fi. Respõd. q: mulier illa videtur quodãmodo voluisse violentare naturã ꝛ voluisse imponere fecunditatem in vtero in quo deus ꝛ natura imposuerunt sterilitatem pp hoc videt̃ eẽ malum exemplum q: fuit nimiã audacia: nã ꝓhibitũ ẽ velle subuertere ordinem nature. c. si aliq̃s. de homicid. in antiquis. ❡ Aut nõ fuit secuta mors illius absorbentis ꝛ nulla pena punitur ex quo caret dolus ꝛ culpa dũ mõ aliqđ scandalum subsecutum non fuerit: ꝛ ita videtur sentire glos. in dicto. §. adiectio. ❡ Aut nos loquimur de veneno sanatiuo q̃d si

causa sanitatis ꝛ miscet in medelis ꝛ isto casu siue sequatur mors absorbētis siue liberatio ab illa egritudine siue non in omnē euētum qui tradidit vel composuit erit imunis ab omni pena dūmodo nō adsit dol⁹ vel culpa.d.l.iij. §.alio a ꝯrio sensu ꝛ supra ꝓxime diximus: ꝛ per hec sum expedit⁹ de ista ardua et nobili questione.

¶ Sed anteꝗ̄ ad vlteriora proce
15 dā † quero in hac materia quid si aliqs cā libidinis aut odij aliquid potandum dederit mulieri vt parere vel cōcipere non possit quod dicitur venenum siue poculum sterilitatis quod est contrariū veneno conceptionis de quo supra proxime dixi qua pena ille qui tradidit puniat̄. ¶ Respon. qđ de iure canonico quasi homicida puniēdus erit: ita dicit text. vbi est casus iste in.c.si aliquis. de homic. sed glos. ibi dicit ꝙ debet intelligi de pena spūali.s.excōicationis que infertur tam in clericum quā in laicum: nō tñ clericus propter hoc efficitur irregularis ac si verum hominē viuentem occidisset nisi probaretur infantem animatū ꝛ viuētem occidisse: vide glo. in.d.c.si aliquis.et ibi Abb. Si vero loquimur de iure ciuili fit eadem distinctio aut infans i vtero matris adhuc nullus erat homo: quia adhuc formatus nō fuerat nec animat⁹ ꝛ tradens poculum punitur pena extraordinaria siue relegatiōis.d.l. §.qui abortionis.l.diuus.ff.de extraordi.cri.et.l.cicero.§.fin.ff.de pen. aut erat iam animatus ꝛ viuens ꝛ punitur de homicidio: quia hominem dicitur occidisse: vt l.j.ff. ad leg.pomp.de paricid. et meli⁹ in.l.penul.C.ad leg.cor.de sic.ꝛ.l.j.in prin.ff.eo.titu.ꝛ per glo.in.d.l.diu⁹.ff.de extraord.crimi.ꝛ infra latius dicam in sequen.q.

¶ Summarium.

1 ET Poculū abortionis tradēs mulieri pregnāti q̄lr puniatur.
2 Mulier sciēter poculū abortiuū sumēs quā penā incurrat.
3 Abortiuum procurās dupliciter potest considerari.
4 Anima hominis dicitur in sanguine consistere.
5 Infans infra quod tempus dicatur in vtero formatus.
6 Infans in vtero ꝯ virtute planetarū fomentari ꝛ vegetari.
7 Infans septem mensiū pōt viuere ꝛ octo non: ꝛ quare.
8 Mulier pregnans septē mensium accipiēs poculum abortionis tenetur vt matricida.
9 Poculū abortionis dans mulieri septem annorū pregnāti tenetur lege cornelia de sica.
10 Poculū abortiōis a muliere pregnāte sumptum diuersimode potest considerari et scdm diuersitatem considerationis inspici.
11 Poculū abortiōis tradēs ex quo sequat̄ mors tenet̄ pena mortis siue dolore fecerit siue non.
12 Abortiuū procurās fetus nondū animati qua pena teneatur.
13 Poculū abortionis ministrātes ꝛ cōponentes eque puniuntur.

Decimotertio ꝓsequēdo materiā poculorū
1 quero † quid si aliqs ministrauerit poculū mulieri ꝓgnāti ad effectū vt faceret abortiuū qđ postea effectualiter subsecutū fuerit qua pena puniatur. nec putes.q. istā esse eandez de qua in.d.§.qui

abortionis qr ibi non fit mentio de aborsu secuto vel de infante occiso sed disponitur ibi[illegible] poculum ipsum nocuit matri. Ad propositum igitur respond. quod in hac q. repetenda est distinctio illa qua .s. proxime in fine precedentis. q dedimus quod aut infans in vtero matris erat iam animatus et viuens aut non. primo casu qui dedit poculum nulli dubium est quod secuto aborsu tenetur de homicidio. l. penult. C. ad leg. cor. de sica. l. j. in princ. ff. eo. tit. l. cicero. in princ. ff. de pen. et not. per glo. in. l. diuus. ff. de extraordi. crim. glo. est in. c. si aliquis. de homic. et. ij. q. iiij. c. consuluisti: qr isto casu dicitur occidisse hominem et sumus proprie in terminis legis cornelie de sicarijs capite quantotot. l. iij. i princ. ff eo. tit. et ista dicuntur esse mala venena que facta sunt hominis necandi causa. d. l. iij. i princ. Secundo vero casu quando partus siue infans nondum erat animatus neque formatus secuto aborsu non tenetur de sicarijs: sed alia pena extraordinaria relegationis vel simili ad arbitrium iudicis secundum qualitatem facti et personarum conditionem. d. l. diuus. et. l. cicero. §. fi. et. l. pregnantem. ff. de pen. et. l. si mulierem visceribus. ff. ad leg. corn.

2 de sicar. ¶ Mulier autem que sciens ter poculum ipsum assumpsit vt faceret abortiuum si inde sit secutus aborsus et infans iam animatus et completus erat tenetur pena legis pompeie de paricidis: qr est matricida: vt. l. j. in ver. mater. ff. ad leg. pompe. de paric. et ibi Bar. et Bar. in. d. l. diuus. idem tenet. Quid si mulier ipsa adhuc pregnans recepta pecunia partum suum abegerit tenetur pena capitis indistincte siue partus erat iam animatus siue non: et hoc propter turpitudinem illam receptionis pecuniarum: qr dicitur assassinium. vt. l. cicero. i princ. ff. de pen. vide

3 Bar. in. d. l. diuus. † Sed qr fit illa distinctio quod aut partus erat animatus aut non in materia abortionis quero quanto tempore partus siue infans in vtero matris dicitur esse animatus a die conceptionis. Respond. cum primum formatus fuerit infans et completus corpore tunc anima ingreditur in ipso corpore que infundit a Deo: illo iam cum corpus reperitur formatum. xxxij. q. ij. quod vero. et. c. moyses non enim conuenit quod anima parui infundatur i corpore illo antequam habeat perfectam formam in omnibus partibus et membris suis. qr non est conueniens quod habitare debeat i corpore sicco hoc est rudi et informi: debet enim habere sedem siue domum suam perfectam in qua habitare possit: vt dicit glo. i. d. c. quod vero. et. c. moyses. quia

4 glo. in ver. sicco: dicit quod secundum quorundam opinionem anima dicitur habitare in sanguine et propterea dicit quod Normandi Angli et Poloni fortiter bibunt ne extinguatur animam habitare in sicco.

5 † Rursus queritur quo tempore vel infra quantum tempus infans dicitur esse formatus in vtero matris. glo. in d. l. diuus. videtur tenere quod in quadraginta diebus. Barto. ibi dicit hoc esse verum in masculo: in femina vero post. lx. dies demum hoc declarandum reliquit naturalibus: Dominus autem Conciliat. in suis differentijs Phisic. differ. xlix. dicit quod trigesimo aut. xxxv. die ad plus partus has

infans in vtero matris dicitur
6 esse formatus. ¶ Deinde exponit
notabilem & pulchram doctrinā
circa partus genituram forma-
tionem & augmentum: & de illius
ortu. Dicit enim quod vnusquisq;
infans a principio sue creationis
dū pmo incipit generari vsq; ad
dié sui ort⁹ recipit fomētū & influē-
tiam ab omnibus septé planetis
quorū vnusquisq; singulo mense
successiue sui syderis gratiā natu
raliter operat in ipso infante in vte
ro matris iacēte fm quā paula-
tim infans recipit augumētū: ita
qđ deuenit ad perfectioné suā et
venit in lucem. ¶ Primo enim mē-
se regnat Saturnus qui est frigi
dus & siccus inimic⁹ vite humane
ne q consistit in calido & humido
vt per glo. predictā in. d. c. quod
vero. & d. c. moyses. istius planete
seu syderis natura est sperma vi-
ri de recenti effluxū in ventre ma
tris quod adhuc liquidū est vna
cum spermate mulieris insimul
coagulare & inspissare: ita qđ pos
sit recipere formā & adeo fortiter
illud perstringit coagulando qđ
reducit illud tanq̄ in massam pa
ste: quo sic in vnum coagulato fit
paulatim extēsio & formatur pri-
mo caput deinde alia membra
adeo qđ. xxx. die cōpleto cōmuni-
ter ifans solet habere formā suā
perfectā. ¶ Secundo mense ve-
nit Juppiter qui est calidus & hu
midus amic⁹ vite humane & ini-
micus mortis & infantem ipsum
qué formatum reperit extendit &
auget: quos vero inuenit nondū
esse bene formatos illorū formas
complet mirabili gratia & fortu-
na: quod euenire solet: quandoq;
propter debilitaté matris: & hinc
est quod mulieres iste communiter
solent secundo mense sentire in-
fantez in vtero cōmoueri. ¶ Ter
tio mēse Mars succedit q est cali
dus & siccus vt ignis & iste simili-
ter fert opem augumento part⁹
illas humiditates quas reperit
ex residuis syderis Jouis desic-
cat & incumbit augumento pue-
ri. ¶ Quarto deinde mēse venit
Uenus que est frigida & humida
vt aqua & ipsa similiter temperat
superfluas caliditates ignitas
pcedētis syderis. ¶ Quinto suc-
cedit Mercurius. ¶ Sexto Sol.
¶ Septimo Luna et vnunquod
q; sydus procedit pportionabili-
ter fm ei⁹ naturā in augmētum
ipsius infantis. completo igitur
septimo mēse cursus iste sydere⁹
reuertitur iterū ad primum q est
Saturnus q regnat et operatur
octauo mense. Deinde ad Iouez
qui venit nono mēse: postea Mar
tem qui decimo: & sic de singulis
7 successiue. Et hinc est qđ infans
qui nascitur septimo mense viuit
eo quia nascitur sub sydere lune
vite humane compatibili: & quia
tunc infans dicit esse perfect⁹ ex
quo participauit de natura & q̄li-
tatibus oium septem sydeꝝ siue
planetarum si nascitur illo septi-
mo mēse dum Luna dominatur
viuit: et quamplures reperiūtur
qui nati sunt septimo mense et
viuūt: si vero octauo mense veni
ret in lucem perraro vel nunq̄
viuit ratio est: quia venit sub syde
re Saturni maligno & multū cō-
trario vite hoīs ex quo vt dixi est
frigidus & siccus hz cōformitatē
cū morte: illi igitur qui sub isto sy
dere veniunt in lucé adeo graui-
ter vulnerantur & pmunt isti⁹ sy-

deris malignitate et frigiditate qđ necesse est vt pereant. Qui vero qui nono mēse veniunt in lucem put maior pars venit oēs cōiter viuunt et crescunt ex quo sub Joue ceteris benigniore sydere ꝛ humane vite cōseruatore oriuntur de quo magis quam de alijs natura letatur: hec lȝ sint aliquantulum extra materiā nostrā: tñ qꝛ sunt delectabilis intelligētie saltim pro iunioribus hic inserere placuit. ❡ Redeam⁹ nūc ad materiā nostrā qua querebamus q̄ꝫ to tpe infans in vtero matris dꝫ esse formatus: ꝛ concludendū est fm opinionem dicti doc. qđ communiter. xxx. et q̄nqꝫ. xxxv. die ad plus a die ipsius ꝯceptionis. quidam alij dixerūt quod masculus post. xl. femina vo post. lxxx. dies habet perfectam formā. ita dicit glo. v. distin. in princip. in ver. xl. quam refert ꝛ sequit Abb. in. c. si aliquis. in fi. de homic. tñ de iure ciuili nō est discedendum ab opinione gl. i. d. l. diu⁹. que est cōiter
8 approbata. † Si igitur post dictū tp̄s mulier acceperit poculū abortionis scienter tenet vt matricida et legis pōpeie de paricidis pena puniendā est. vt. d. l. j. §. mater. ff. ad leg. pō. de paric. † si au-
9 tem alius sciēter dederit poculū predictū qđ ipsa mulier ignoranter accepit ille qui tradidit punitur pena legis cornelie de sicarijs: vt. l. j. in princ. et. l. iij. ff. eo.
10 tit. de sica. † Si vero poculū predictuȝ assumptū fuerit ante tp̄s predictū. s. anteq̄ꝫ puerperiū esset formatū in vtero: et tūc aut mulier accepit pecuniam pro bibendo poculum vt faceret abortiuū et isto casu mulier semper puni-

tur pena capitis siue infans erat iam formatus siue nō. d. l. cicero. in princi. ꝛ ibi Bar. ꝛ idem Bar. in. d. l. diu⁹. ff. de extraor. crimi. si vero mulier pecuniam non accepit non punitur pena mortis: q̄n ante tp̄s formationis ꝛ vite ipsi⁹ infantis assumpsit poculum: sed alia pena extraordinaria relegationis. d. l. diu⁹. ꝛ ibi glo. ꝛ Bart. in. l. pregnantem. ꝛ. l. cicero. §. fin. ff. de pen. ꝛ. l. si mulierem visceribus. ff ad leg. cor. de sica. qđ verū est de iure ciuili ꝑ iura predicta. ❡ De iure autē canonico infert pena spūalis. s. excōicatiōis quocūqꝫ tempore fuerint data dicta pocula etiā si essent data mulieri nihil adhuc habenti in vtero ad effectum ne concipiat eadē pena puniunt velut homicide. c. si aliquis. de homic. in antiq. ꝛ dixim⁹ §. prime. q. in fi. Predicta omnia tñ procedunt q̄n fuit secutus effect⁹ qđ mulier fecit abortiuū partū: sed quid si non obstante poculo mulier peperit filiū viuentē et q̄ durauit in vita: an q̄ dedit poculū vel ipsa mulier puniatur et qua pena: vide do. And. barb. in consi. xxiij. in. ij. volu. vbi dicit qđ nō dꝫ puniri pena mortis et quo nō fuit secutus effectus: qꝛ hodie in maleficijs potius spectat euētus quā solus animus delinquētis sine effectu nihilominus non euadet impunis ille q̄ sciēter tradidit vel que sciēter assumpsit qꝛ poterit relegari ꝑ ea q̄ habentur in. d. l. si q̄s aliqđ. §. qui abortio-
nis. ff. de peni. † Q̄nqꝫ vero ex po- 11
culo h̄mōi sumpto mulier ipsa perijt: ꝛ tunc ille q̄ tradidit punit pena vltimi supplicij lȝ nō dederit dolose contra ipsam: quia reo

mali exempli est. et iste ppter casus in. d. §. qui abortionis. in fi. Quid si aliquis dederit poculum amatorium mulieri pregnanti vt flecteret eius animum ad amandū ipsum tradentem et quo poculo mulier ipsa perat qua pena puniatur tradens dic q eadē pena vltimi supplicij quāuis animum occidendi non habuerit et dolo nō fecerit: vt. d. §. qui abortionis. qui decidit vtrūqz casum in terminis hec tn̄ que supra diximus procedunt de iure ciuili et inter laicos. De iure autem canonico vltra ea que diximus. ē. clarius hic distingue qd aut loquimur de iure antiquo secundum legē moysis aut de iure nouo secundū constitutiones Pontificum. Primo casu si infans iam formatus ꝛ animatus erat quod qualiter ꝛ quanto tempore dicatur esse formatus ꝛ animat⁹ diximus. ē. ea. q. tunc det animam pro anima et sic punitꝛ pena mortis qui dedit poculum abortionis quo necauit infantem viuentem: vt in. c. moy-

12 ses. xxxij. q. ij. in princ. † aut part⁹ nondum erat completus in forma nec animatus ꝛ tradens poculum huiusmodi mulctatꝛ pecunia arbitrio iudicis. d. c. moyses. Ratio est q nō potest dici exanimatum illud quod caret anima quam nō habet adhuc. ¶ Secūdo vero casu quando loquimur de iure pontificio: aut loquimur de pena irregularitatis vel degradationis ꝛ ista nō infertꝛ nisi clericus effectualiter hominem viuentem occiderit vel quod sit natus vel adhuc in vtero matris nō refert ꝛ in. c. j. ꝛ. c. sicut dignum. §. j. de homic. ꝛ p glo. in. d. c. moyses

c si aliquis. in glo. eo. tit. ꝛ glo. in c. consuluisti. ij. q. iij. idem sequitur Panor. in. d. c. si aliquis aut loquimur de pena excommunicationis: et ista infertur pro quocūqz abortiuo secuto siue puerperium erat animatum siue non et iura ipsa appellant istud homicidium: sed anteq̄ infans sit plene formatus ꝛ animatus nō potest dici proprie homicidium: q non pōt corpus examinari qd adhuc caret anima: vt. ē. prime dixim⁹ isto casu igitur impropie dicitꝛ homicidium: vide ter. in dicto. c. si aliquis ꝛ ibi do. Abb. immo hac pena punitur etiā si aliquis libidine aut odio daret mulieri que nondum cōcepit venena siue pocula sterilitatis ad hoc ne coeundo concipere possit. vt. d. c. si aliquis. vbi est casus valde not. qd non solum quis tenetur de homicidio pro abortiuo iam facto vel

13 pro fiendo vel pro impedimento prestito ad concipiēdum. ¶ † Et nota etiā hoc vnum in tota materia poculorum quod non solū punitur qui scienter tradidit poculum verum etiam ille qui sciēter fecit ꝛ composuit: ita expresse not. Panorm. in. d. c. si aliquis. in princi. ꝛ not. in. l. j. in princ. ꝛ. l. iij. in princ. ff. ad leg. cor. de sica. hoc idem seruatur in q̄buscūqz aliis sortilegiis: vt not Arch. xxvj. q. v. quicūqz. ꝛ. j. dist. si quis viduam. xxiij. q. vlti. pessimam. ff. ad leg. iul. maie. l. j. ꝛ. ff. de iniur. l. item apud labeonem. §. adduxisse.

¶ Summarium.

1 Sacerdos celebrans si pretendens sortilegium faciat p̄ces inhonestas et indebitas quā penam incurrat.

Sacerdos

3 Sacerdos celebrãs cõtra viuentẽ vt citi⁹ moriat̃ infamis efficit̃.
5 Sacerdos simplex aut ignorans an pro sacramẽtorũ abusu sit potius q̃ expertus excusandus.

1 Decimo quarto † vltra ea que diximus supra in.xj.q.videndũ est quid de sacerdotibus qui super rebus prophanis ꝛ ceptis ad faciendum sortilegia et ad illum duntaxat effectum oblatis vnam aut plures missas scienter celebrant adhibitis nefariis ꝛ inhonestis precibus ꝛ verbis superstitiosis quibus penis puniũtur. Res vero super quib⁹ solent missas ipsas celebrare sũt vt plurimum iste: panis crudus siue pasta aut coctus vt placenta itez calamita quandoq̧ cutim indumẽti pueri nascentis quam apellãt pelliculam virginem et alia his similia simplicia aut mixta imposita super altari illis modis de q̃bus supra diximus in.iij.q. pro isto facinore: dic quod de iure canonum clericus omnino deponitur: vt in.c.siquis episcop⁹.xxvj. 1
3 q.v. † si enim pro sola celebratione misse defunctoꝝ dicta ꝑ viuentibus vt citius moriantur aut periculum mortis incurrant sacerdos perpetuo priuatur officio beneficio ordine gradu atq̧ dignitate ꝛ in perpetui exilij ergastulo vna cuz consulente vel id fieri ꝓcurante relegatur vt in.c.quicunq̧.xxvj.q.v.et diximus supra.xj.q.vex.pro faciliori.quãto magis deberet iste sacerdos deponi ꝛ relegari qui in missarum iuanꝫ celebratione illa prophane ꝛ immũda turpiter commiscuit illaq̧ vel deo: aut potius demoni vouere turpibus ꝛ superstitiosis precib⁹ non veretur certe non video cur minori pena puniri possit: maxime q̃n scienter ista patrauit.d.c. quicunq̧.in.ij.parte circa finem. pro quo facit in arg.tex.de cõse. dist.ij cum omne crimẽ.in fi.vbi grauiter punitur clericus depositione qui abutitur ordine sacramenti lꝫ id non faciat ad effectuz sortilegiandi aut per modum superstitiosum vt latius infra dicã.
3 ¶ † Quidam vero dixerũt quod pro huiusmodi facinore sit pena arbitraria iuxta doctrinam do. Abb.in.d.c.ij.extra eo.titulo.hoc tamen tolerari posset quotiescũq̧ factum non esset valde turpe vel persona sacerdotis esset adeo simplex ꝛ debilis ingenij quod de facili q̃s cognoscere posset quod bona fide ductus fuerit circumuentus putans bene facere ꝛ nõ peccare: vt in.d.c.ii.ꝛ est tex.et ibi Bar.in.l.si adulterium cum incestu.in ṽsi.idem pollioni.ff.ad leg. iul.de adult.

¶ Summarium.

1 ☞ Sacerdos abutens debito modo et ordine sacrificandi quã penam incurrat.

1 Decimoquinto q̃ro † quid de sacerdotibus qui abutũtur debito modo ꝛ ordine sacrificandi: vt quia nõ ponunt vinum cum aqua simul in calice: sed vinum tantũ aut aquã solam vel botrum vuarum comprimunt in calice aut panniculũ musto intinctum et diu ꝯseruatũ aqua ablauant ꝛ illam lauaturã ponunt in calice loco vini aqua commixti aut panem sacramenti

intinctum in vino calicis sacrato tradunt laicis p comunione siue eucharistie sacramento: quibus penis puniuntur omnia illa narrantur in tex.in.c.cum omne crimen.de conse.dist.ij.et concludit in fine quod sacerdos pro isto facinore debet puari ad tēpus omni ordine et gradu arbitrio iudicis z tandiu sic priuatus existere donec iudici visum fuerit illā cōgruam penitentiam peregisse vt postea purgatus ad omnia sua pristina restituatur vt ibi dicitur.

¶ Summarium.

1 Vasa sacra ecclesiastica vel res ecclesie benedictas polluens z in vsum prophanū illas cōuertens qua pena sit puniendus.

2 Presbyter vel diaconus reb⁹ abutens sacris vel sacratis qualiter puniantur.

3 Presbyter vel clericus admiscēs res sacras sortilegijs omni dignitate priuantur.

4 Rebus sacris vel bñdictis abutens habetur vt sacrilegus.

1 Decimosexto † q̄ro qua pena punit sacerdos vel laicus qui vasa ecclesiastica sacrata vel vestes sacras aut benedictas vt est altaris palla calix patena purificatoriū tabernaculū sacramēti eucharistie aut aliquarum reliquiaruz item lapidē sacratum totū aut partē siue corporale manipulū stolā camisum planetā: itē vela que sunt in sanctuario aut iuxta imaginem crucis aut beate marie virginis et alia his silia acceperit z ad prophanos vsus irreuerenter cōuerterit aut damnabilius in sortilegijs commiscuerit. Dic quod primo casu quādo quis abutitur illis in prophanis domesticis vsibus citra sortilegia de iure antiquo fm legem Moysis vltione diuina percutiebant z sepius morte z totius status subuersione si erant reges vel alij principes vt habetur Daniel.v. Ubi rex Baldassar filius Nabuchodonosor postq̄ cepit erga deum z res sacras irreuerenter se habere z qd sacrata vl' benedicta vasa aurea et argentea ex sacro templo dñi in Hierusalem abstulerat et cum illis ipse rex Baldassar vna cum principibus et primatibus suis vxoribus atq̄ cōcubinis in cōuiuijs suis vinum biberant iratus est valde deus de tanta eoꝝ insolentia.z primo monuit regē Baldassarem quodā preconio literarum miraculose scriptarū in albo pariete aule regie ques nemo sapientum ipsius regis Baldassaris: sed solus Daniel interpretatus est z cōminatus fuit futuruz malum iudicium contra ipsum adeo: vt illa nocte ipse Rex Baldassar ab inimicis suis iterfect⁹ est z regnum suum ad extraneas man⁹ deuenit.vide i.d.c.Daniel. de quo fit mentio de conse.dist.j. c.vestimenta.z.c.in sancta. vnde concludi potest qd de iure antiquo pro hmōi rapina z abusu sit pena mortis z bonorum suorum publicatio aut mala successio.

2 ¶ † De iure vero pōtificio Diaconus pro isto crimine trib⁹ annis z sex mensib⁹ excōicatus existit z ab altaris ministerio omnino suspēsus habetur. Presbyter

vero decem annis ⁊ sex mēsibus
remanet excōicatus vt habetur
de conse.dist.j.nemo per ignoran
3 tiam.❡†Si vero bona predicta
ipsi immiscuerunt in sortilegijs
aut alias tradiderūt vt immisce
rent grauius puniuntur:qꝛ cleri
cus debet deponi ⁊ oībus suis of
ficijs atqꝫ beneficijs ordie gradu 1
⁊ dignitate ꝓuari ⁊ in perpetuū
carcerem intrudi aut in exilium
perpetuū mitti.vt.d.c.si quis epi 2
scop⁹.⁊.c.quicūqꝫ.in fi.xxvj.q.v.
vel dic fm Abb.i.d.c.ij.extra co.
tit.quod erit pena arbitraria fm 3
arbitrium iudicis moderāda at=
tenta qualitate facti ⁊ ꝑsonaruꝫ
conditione vt al's diximus.s.eo. 1
per dicta iura que amplius non
4 refero vt capiā breuitatē.❡†Et
nota vnū in tota materia sortile=
giorꝫ quod ille qui abutitur reb⁹
sacris vel benedictis ⁊ ecclesiasti
cis semel dedicatis non solum te
netur penis de quibus.s.verum
etiam tenetur pena sacrilegij qꝛ
in veritate per similem cōtracta=
tionem rerū sacrarum committi
tur sacrilegium vt habetur.xvij.
q.iiij.sacrilegiū.⁊.c.si quis contu 2
max.§.j.⁊ domi.Joā.lec.in sum.
in titulo.de sacril.q.iij.et Sanc.
Thom.in secūda secunde.q.xcix.
arti.iij.versic.dicendum.et de pe
na ipsorum:vide in dicto.c.si qs
contumax.Jmo dicit Archi.in.c.
felicis.de pen.lib.vj.in princi.ꝙ
sacrilegium committit quilibet
de ordinibus clericorū qui ario=
los incātatores aruspices ⁊ si
miles cōsulit vel similia facit in=
telligens in effectu ꝙ omnis sor=
tilegus potest dici sacrilegus⁊ de
sacrilegio puniri:vide tamē que
latius dicam infra tit.sequē.q.j.

Et nota etiam quod pro isto cri=
mine subtractionis vasorum sa=
crorum de ecclesia imponuntur
grauiores pene de quibus habe=
tur.xij.q.ij.de viro.vide ibi.

❡Summarium.

☞Sacerdos preces nefandas
in sua celebratione faciens quali
ter puniatur.
Exemplū sacerdotis hispani pre=
ces prophanas in suis sacrificijs
offerre consueti.
Uotum inhonestū deo exhibens
quem penam incurrat.

Decimoseptimo q̄ro † quid de his sacerdoti bus qui in missarum suarum celebrationi bus huiusmodi aliq̄s preces nefandas et turpes absqꝫ alicuius rei immixtione protule= rit illas aut deo aut demoni vouē do non absqꝫ magna superstitio= ne dicauerit quero qua pena pu= niatur:⁊ vt facili⁹ res ista appre= hendi possit subdā exēplo ꝓut ha bui semel i facto Rome.❡†Qui dam vir hispanus clericus in sa cris beneficiatus et decretorum doc.etatis annorum.xlv.vel cir= ca captus erat amore quarundā monialium iuuenum que erant plurimum forma venuste quas iste sepius ad monasterium visi= tabat ⁊ blandis verbis atqꝫ mu= neribus multotiēs blādiebatur eis adeo quod propter illarum pulchritudinem et venerabilem venustatem ille hispanus paula= tim cepit ardescere et frequen= tius illarum monasterij limina visitare ⁊ in tam magnam deue=

nit insaniam et cecitatem quod die noctecꝫ tam in somnijs quaꝫ in vigilia nil aliud nisi illarum amplexus et concubitus meditabatur corde verbo gestis/ aut signis. Et in tam graui deměntia adductus fuit quod asserebat expresse ex quo ipse erat cleric⁹ esse sponsum ecclesie et moniales illas similiter esse spōsas ecclesie: nam quia dicebantur esse sponse Christi qui representatur per ecclesiam cōcludebat quod sponsi ꝛ sponse spirituales hoc est sacerdotes et moniales poterant adinuicem carnaliter copulari sine peccato: ꝛ quod ita deus preordinauerat putans summum bonū in solo coitu consistere et quod turpius est ipse sepius hoc predicabat illis iuuěculis adeo quod ipse ceperunt illum euitare. vnde ipse clericus postea deuenit i maiorem insaniam. quia quottidie cum esset literatus componebat aliquas orationes ꝛ preces nefarias quibus orabat deuꝫ ꝛ alios sanctos vt prestarent sibi robur maximum in renibus in lumbis vero calorem talem quo posset facillime in magna abundantia luxuriari ꝛ coitum carnis sepissime complere: ꝛ quia illarum monialium quedam vocabatur Cecilia altera Ursula alia vero Magdalena et Clara in ipsis suis orationibus: quas quotidie de nouo formabat summis precibus deprecabatur virgines illas sanctas et beatas post dei inuocationem vt ex dono gratie specialis in mětibus et cordibus ipsarum monialium hanc meditationem et firmam opinionem infunderēt: ita quod ipse moniales firmiter putarent et crederent nullum aliud magis meritoriū opus deo fieri posse quam coire et carnaliter commisceri crescere et multiplicare nulla adhibita personarum distinctione sit sacra vel prophana: sit coniugata vel soluta: sit consanguinea vel extranea et similia: et quod ex coitu huiusmodi putarent votum castitatis nullatenus infringi posse: sꝫ magis hoc Deo placere quam holocaustum siue sacrificium: ꝛ vltra hoc quod arděntius illarum corda incalesceret ad amandum et vehementer diligendum virum ipsum sacerdotem qui erat sponsus ecclesie et eius vota carnalia firmiter maxima cum humilitate adimplere eiusqꝫ mandatis vt veri patris parere asserēs quod illo modo consummādū erat matrimonium spirituale inter religiosos viros et mulieres quemadmodum matrimonium carnale cōsumitur per veram vtriusqꝫ coniugum carnalem copulam: vt in. c. continebatur. primo responso. de despon. impub. et in. c. tua nos. de sponsa. Quas quidem cedulas ipse clericus portabat quotidie ad quoddam monasterium vbi morabātur quidam boni ꝛ purissimi sacerdotes mendicantes qui potius simplicitate et bonitate q̄ doctrina religionem suam profitebantur et die qualibet ad ecclesiam illius monasterij accedebat ad missam et singulis diebus vnam ex ipsis cedulis dabat sacerdoti et dabat etiam iulium vnum pro eleemosina ad hoc vt in celebratiōe misse: scilicet in memento preces illas deo ꝛ sanctis virginibus pre

dictis offerret cum deuotione orando Deum et sanctas virgines predictas vt pia vota ipsius orantis exaudirent et hoc modo decepit vnum vel duos ex simplicioribus et rudioribus illorum monachorum et interim ipse quoque interesse misse et totidem easdemque preces ipse cum deuotione recitabat et prosequendo vlterius in hac sua superstitione quotidie nouas orationes componens deuenit tandem ad manus cuiusdam monachi qui erat ceteris magis doctus atque expertus qui sumpta cedula duplicata vna cum eleemosyna accessit ad altare et perlegens que intus erant verba valde obstupuit et ne misse sacrificium perturbaret dimisit cedulam illam in angulo altaris et prosecutus fuit missam: demum ea completa ipse monachus multum reprehendit ipsum clericum Hispanum dicens quod verba illa erant valde turpia et superstitiosa nec merebantur per aliquem sacerdotem in tanto misse mysterio memorari: at ille subrisit deridens monachi illius simplicitatem et ignorantiam cepitque secum vellere disputare quia argutus erat et quasdam interpretationes diuine scripture longe erroneas attribuens adeo quod non transibat absque scrupulo et labe heretice prauitatis vt alias diximus supra titu. i. q. i. et ii. Videns itaque monachus ille ipsum clericum tam graui errore apprehensum sumptis pluribus ex illis suis cedulis quas adinuenit de premissis omnibus consulit quamprimum Reueren. Dominum Vicarium pape: cuius tunc ego auditor aderam mihique mandauit vt rem hanc cognoscerem et ipsum clericum pro modo culpe corriperem: qui statim incarceratus et examinatus omnia ad vnguem confessus est immo a principio instabat pertinax in illa sua erronea opinione volens defendere falsas quasdam et nouas interpretationes quas diuine scripture attribuerat qui quamprimum vidit me preparari ad declarandum illum hereticum et penis hereticorum subiiciendum nisi errorem ipsum reuocaret: incontinenti omnia reuocauit et errorem suum solenniter abiurauit: adeo quod pro heresis suspitione meruit veniam et reuocauit omnes illas suas interpretationes quas dederat diuine scripture et reliquas omnes insanias suas quas supra narrauimus nihilominus: vt cautius in futurum procederet de mandato Summi Domini nostri Pape fuit relegatus ab vrbe ad certum tempus. ¶ †Ad propositum nunc questionis nostre redeundo quero si reperiatur aliquis sacerdos qui scienter preces huiusmodi aut similes que non tendunt ad verum diuinum cultum et salutem anime: sed potius vertuntur in peccatum et rem damnabilem in misse solenni sacrificio celebrauerit seu alio quouis modo vouerit aut obtulerit qua pena puniatur? dic quod isto casu putarem esse priuandum omni ordine et gradu officiis atque beneficiis ecclesiasticis et etiam relegandum esse tam ipsum sacerdotem quam illum qui ipsum consulit et premissa fieri mandat argu. eorum que habentur in dicto

c.quicunq3.in fin.xxvj.q.v.vbi si sacerdos pro viuētibus celebrat missam defunctorum vt illi pro quibus missa celebratur citius moriātur aut mortis periculum incurrant sacerdos ipse punitur penis predictis:et nihilominus ibi non apparet de aliqua superstitiosa oratione aut cerimonijs: sed solum de turpi celebrātis intentione quanto magis in casu nostro iste deberet hac pena puniri qui preces istas obscenas diuino cultui admodum cōtrarias et que omnes tendunt ad peccatum et totius christiane fidei lesionem dum querit per sacrificium misse prebere materiaz peccandi et male faciendi per quam et eius holocaustum solent peccata dimitti.de consecratione distinct.ij.cum omne crimen.et eadem distinctione.nihil in sacrificijs.et diximus supra titulo primo.q.secunda.in principio.nihilominus isto casu non discederez ab opinione Abbatis.de qua in dicto cap.secundo.extra eodem titulo:scicicet quod pene huiusmodi sint aggrauande vel minuende iuxta qualitatem facti: aut turpitudinem siue scandalum quod inde erorituret personarum conditionem in quibus omnibus plurimum vertitur arbitrium iudicis:ponamus enim quod esset aliquis simplex humilis sacerdos idiota qui sit alias bone conditionis ꝛ fame et pure conscientie qui ad preces ꝛ mandata alicuius magni Principis Baronis aut viri magne conditionis similes p̄ces emiserit:erit ne dicendum quod sit puniēdus ille sicut alius versutus malitiosus et qui in istis turpitudinib[us] delectatur certe non:ꝛ propterea bene et sancte disposuit textus in cap.sicut dignuz.in principio.de homicid.et in.l.respiciendum.et l.aut facta.ff.de pen.et.l.quid ergo.et ibi Bartolus.ff.de his qui notantur infa.et Bartolus Baldus et alij in.l.prima.§.diuus.et in.l.diuus.ꝛ.l.in lege cornelia.ff. ad legem corneliam de sicarijs. vbi dicunt quod in omnibus criminibus attenditur principaliter animus ꝛ intentio delinquentis an ex simplicitate quadaz vel ignorantia aut dolo et malitia inductus fuerit ad peccandum vt his attentis fiat variatio pene pro quo bene facit textus et quod ibi not.gloss.et Panormitanus in dicto cap.secundo. extra eodem titulo. Preterea ponamus quod aliquis persuadet sacerdoti quod voueat offerat pro eo preces quasdam in missa que expresse non apparebant nec cognoscebantur saltim per virum rudem et inexpertuz quod essent superstitiosa:vt quia in ipsis apparebant a principio verba quedam honesta et religiosa: deinde vero supstitiosa et diabolica sed erant per nomina quedam adeo ignota ipsi sacerdoti quod putabat omnia esse bona et nullam in se habere superstitionem:isto casu similiter putarez dictum sacerdotem esse longe mitius puniendum per ea que supra diximus et dicto cap.ij.et ibi glo.extra eodem titulo.

¶Liber secundus explicit.

¶ De Penis omnifariam coitus.

Liber Tertius.

¶ Summarium.

1 ☞ Carnalis coitus damnabilis est & summe preiudiciale.
2 Coitus crimen secundum personarum diuersitatem considerat.
3 Sacrilegium carnale ceteris carnalibus criminibus in grauitate prefertur.

1 Quia carnalis coitus criminis non minus frequens quam dãnabilis vsus habetur ob quẽ iura criminum reos huiusmodi diuersis penis ꝑsequuntur l.si adulterium cũ incestu.& ibi glo.& Bart.&.l.inter liberas.et.l.stuprum.ff. ad leg.iul. de adul.&.itẽ lex iulia.inst.de publi.iudi.xxx.q.ij. adulterij malũ. & eadem causa &.q.c.flagitia.no. Card.in Clemen.j.de pen. Abb. Felin.& alij cano.in.c.j.&.ij.extra de adul.& stup.& in.c.vt clericoꝝ. de vit.& honest.cler.ad quem coitum aliquando deuenitur mediãte opera sortilegiorum et per maleficia de quibus supra diximus lib.precedenti:ideo placuit post dictum tractatum sortilegiorum hunc immediate subiũgere.

2 †Coitus enĩ crimina sunt diuersa secundum diuersas personarũ conditiones & gradus ꝑ quibus diuersas iura statuere penas vt proxime diximus:ideo de his ali-
3 qua videamus.† Et primo de sacrilegio quod ceteris carnis criminibus his maxime que secundum naturam perpetrantur grauius nũcupatur.xxxij.q.vij. adulterij.&.xxvij.q.j.sciendum.

¶ Summarium.

1 ☞ Sacrilegiũ generaliter sumptum quid sit.
2 Sacrilegium dicitur quasi sacrilediũ quia ꝑ illud vel res sacra vel persone sacra leduntur.
3 Sacrilegiũ punibile que presuponat.
4 Sacrilegium an sit crimen ecclesiasticum vel seculare.
5 Sacrilegium an veniat furti appellatione.
6 Statutum faciens de furto mentionem an comprehendere dicatur sacrilegium.
7 Sacrilegiũ quot species habeat & quot modis committatur vsqꝫ ad nu.12.
12 Sacrilegium non committitur in re non sacra subtracta a loco sacro:& hoc de iure ciuili.
13 Sacrilegium an committatur in subtractione rei ad vsum sacrum destinate & nondum tradite.
14 Statutum de sacrilegio puniẽdo de quo statuto sit interpretandũ an stricto an largo.
15 Sacrilegium tripliciter ꝯsiderat.
16 Impositio manus violẽte in personam sacrã dicitur sacrilegium grauissimum.
17 Crucis signum inhoneste deturpans & inique maculans an sacrilegium committere dicatur.
18 Sanctitas hominis ꝓfertur sanctitati loci & per ꝯñs sacrilegium grauiꝰ est respectu ꝑsone ꝙ loci.
19 Coitus cum moniali quot peccata & mala dicatur inducere.

20 Stuprum ꝛ adulteriũ an possint in eadem persona simul cõmitti.

21 Diuersa crimina ex eodem facto orta an diuersis penis sint adiudicanda.

22 Accusatus ab vno super diuersis criminibꝰ vnico actu perpetratis an diuersis debeat multari penis

23 Coitus cum moniali habitꝰ qualiter sit in foro conscientie et contentioso puniendus.

24 Coitus cum moniali de iure ciuili morte punitur.

1 Primo igitur q̃ro ꝗd est sacrilegium generaliter sumptũ. Respõ. Sacrilegium est sacre rei violatio vel eiusdẽ vsurpatio: vt dicit Bal. in. l. iij. C. de fur. in prima col. ꝛ Azo. in sum. eo. titu. in princip. ꝛ S. Thom. in sum. scda scde. q. xcix. ar. iij. Jo. le.

2 in sum. con. eo. ti. q. j. ¶ Scdo videamꝰ q̃re dr sacrilegiũ. Respõd. quod sacrilegiũ dicit̃ quasi sacriledĩũ: qꝛ ꝑ illud res aut ꝑsona sacra ledit̃: ita dicit Bal. in. d. l. iij. ꝛ Azo. in sum. eo. ti. ꝛ alij prenominati in locis suis. Glo. tñ in. c. sacrilegiũ. xvij. q. iiij. alio modo describit sacrilegiũ dicẽs ꝙ sacrilegiũ est sacre rei violatio siue in se siue in alio: siue sit res sacra siue ꝑsona: deinde trãsit ad aliã descriptionẽ ꝛ dicit ꝙ sacrilegiuz est publici iuris trãsgressio: sed neutra istarum est bona prior eñ cõtinet oĩa membra diffinitionis siue descriptionis specie differẽtes ꝓut requirit̃ ſm qð diximꝰ supra ti. j. in princ. secunda etiaz non valet quia est nimis generalis secundũ quam sequeretur quod omne delictum ꝑ quod transgreditur publici iuris ordo esset sacrilegium ex quo transgreditur publicũ ius ꝛ ideo teneas diffinitionem Bal. et aliorum quam supra dixi que

3 est melior. ¶ Tertio quot requiruntur ad hoc vt sit sacrilegium ꝛ puniatur pena sacrilegij: vide Bald. ꝛ Sali. in. d. l. iij. C. de furt. Azo. in sum. eo. ti. ꝛ Bar. i. l. diuꝰ. ꝛ. l. sacrilegi. in prin. ff. ad leg. iul.

4 pecul. ¶ Quarto q̃ro an sacrilegium sit crimen ecclesiasticum vel seculare: ita quod illiꝰ cognitio ꝛ pene impositio spectet ad solum iudicem ecclesiasticũ vel secularẽ? ꝛ dic breuiter quod est crimẽ mixtum vtriusq; fori. c. cum sit generale. ꝛ ibi glo. Abb. ꝛ alij de foro compet. l. siquis in hoc genus. C. de episco. ꝛ cle. ꝛ. ff. ad le. iul. peculi. l. diuus. ꝛ. l. sacrilegij. ꝛ. l. sacrilegi. ꝛ. ff. de pen. l. aut facta. §. locꝰ. c. quod proposuisti. de foro cõpet. xvij. q. iiij. c. sacrilegiũ. c. siquis clericus: siquis contumax. § j. ꝛ. c. siquis suadente diabolo. ꝛ propterea dico ꝙ tam iudex ecclesiasticꝰ q̃ꝫ secularis poterit procedere contra laicum pro isto crimine: ꝛ habebit locum preuentio inter eos vt dicit Abb. in. d. c. cum sit generale. ꝛ Arc. in. c. felicis. de peni. libro. vj. ꝛ Cardi. in. d. clem. j. eo. ti.

5 tu. ꝛ Azo. in sum. eo. titu. ¶ Quinto quero an appellatione furti veniat sacrilegium quando tractatur de subtractione sacrarum rerum? dic quod sic vt. l. sacrilegi. ff. ad leg. iul. pecul. qꝛ quo ad penaz sacrilegium est furtum imo plus quam furtum est punibile: licet aliquid nõ sit proprie sacrilegiũ. d. l. sacrilegi. in secundo respon.

6 ¶ Et iõ dicit Bal. in. d. l. iij. C. de furt. quod statutum faciens mentionem de furto habet locum etiã

in sacrilegio: z sic tenet quod subtractio rei sacre continetur sub ppria vocabuli significatione fur
7 ti. ¶ † Sexto videndum est quot sunt species sacrilegij. respond. quod multe sunt secundum quod dicit Card. in .d. Clementi. j. de pen. in secundo not. Bald. tamen in dicta. l. iij. melius ceteris iudicio meo ponit quatuor species sacrilegij quamuis primo dicat qd tribus modis committitur sacri
8 legium. ¶ † Prima enim species est que committitur in personam violando: scilicet pcutiēdo vulnerando vel occidendo clericu3 vel monachū seu aliū religiosum vel personam ecclesiasticam. c. siquis suadente diabolo. xvij. quest. iiij.
9 ¶ † Secundo fit sacrilegium per coitum habitum cum moniali sacrata. xxvij. q. j. impudicas. z. l. si quis in hoc genus. C. de episco. z
10 cleri. ¶ † Tertia species est que fit circa locum sacrum: scilicet quando locus publicus sacer sicut est ecclesia violatur vel illius cimeterium in destruendo deuastando vel occupando aut ei⁹ immunitates infringendo. c. frater.
11 xvij. q. quarta. ¶ † Quarta species sacrilegij est que committitur in rē. s. auferendo rem sacrā z illa3 alibi asportando z contrectando rem ipsam: z istud tribus modis committitur secundū ius canonicum: primo cum subtrahitur aliquid sacrum de loco sacro z in hoc concordant ius ciuile z ius canonicum. xvij. questio. iiij. siquis contumax. §. sacrilegium. et est glos. in .c. sacrilegium. eadem causa et. q. et. l. diuus. et ibi Bartol. ff. ad leg. iul. pecul. Secūdo quādo res sacra, aufertur de loco nō sacro. Tertio quādo non sacrum de sacro dicto. c. siquis contumax. §. sacrilegium et per dicta glos. in. c. sacrilegium z not. in. c. conquestus z. c. cum sit generale de foro competen. iste due vltime species non dicuntur sacrilegium de iure ciuili sed so
12 la prima. ¶ † Et sic nota quod de iure ciuili locus sacer solus non facit sacrilegium quando tractamus de sacrilegio quod consistit in subtractione rerum etiā quod res essent subtracte de loco sacro publico sicut est ecclesia non dicitur sacrilegium de iure ciuili quando res non erat sacra. ita dicit Azo. in summa eodem titulo: z Bartolus in dicta. l. diuus. Baldus z Salicetus in dicta. l. iij. siquis igitur queret an sit sacrilegium de iure ciuili z quod pena sacrilegij puniatur, debent ista duo concurrere: primum est quod res sit sacra. item quod sublata sit de loco sacro. ita dicit textus z ibi docto. z maxime Bartolus in dicta. l. diuus. vbi dicit hanc esse communem opinionem. illud autem quod dicitur in dicto. c. sacrilegium. cum glos. in. c. siquis contumax. §. sacrilegium. xvij. q. quarta: procedit z habet locum de iure canonico in terris ecclesie vel inter ecclesiasticas personas in foro ecclesiastico iuxta notata per doct. in. c. solite. de maio. z obedien. z in. c. per venerabilem. qui filij sint legiti. z in. c. nouit. de iudic. ¶ Sed contra ista oppo. de. l. aut facta. §. locus. ff. de pē. vbi dz qd locus facit vt idem factu3 sit furtum vel sacrilegiū z capite luēdū vel minori supplicio sit puniēdū. glo. in dicta. l. diuus.

solvit hanc contrarietatem: ꝛ dicit quod est verum quod locus sacer facit sacrilegium si res sacra inde auferatur alias non: quia si diceretur esse sacrilegiuȝ cum res non sacra de loco sacro subtraheretur esset contra textum in dicta .l. diuus. vbi dicitur quod si quis rem prophanam apud edeȝ sacram depositam furto subtraxerit furti tenetur non sacrilegij Barto. vero in eadem .l. diuus. approbat eandem solutioneȝ quã dicit quod docto. communiter tenent: eandem etiam tenent Baldus ꝛ Salicetus i dicta .l. tertia. et Azo. in summa eodem titulo. Archidiac. in .d.c. felicis. in principio.

13 ¶ †Ulterius quero an subtrahens rem que erat destinata ad vsum ecclesie nondum tamen erat tradita ipsi ecclesie an committat sacrilegium. dic secundũ Baldum in dicta .l. tertia: quod non: quia res non dicitur sacra nisi postquam vere ꝛ effectualiter quo ad dominium ꝛ possessionem deuenerit ad ecclesiam maxime quando agitur de pena sacrilegij inferẽda de iure ciuili per ea que supra diximus.

14 ¶ †Ultra predicta etiam quero quid si in statuto fit mentio de sacrilegio punien do: an debeat intelligi stricte sacrilegium secundum quod intelligitur de iure ciuili: vt supra diximus vel large secundum ius canonicum. et dic quod debet intelligi de sacrilegio stricto secundum quod intelligitur de iure ciuili: ratio est quia statuta sunt de iure ciuili: vt per Barto. late in .l. omnes populi. ff. de iustitia ꝛ iure. ita dicit Bal. in dicta .l. tertia ij in .ij. colũ. in versi. sed dubitatur.

15 ¶ †Post hec videnduȝ est que sit pena sacrilegij. ꝛ dic breuiter secundũ Barto. in .d.l. sacrilegi. qꝫ ad habendum plenam cognitionem penarum huiusmodi criminis sciendum est quod triplex est sacrilegiũ. quoddam enim est sacrilegium: qꝫ dicitur verum ꝛ proprium sacrilegium quod est quando subtrahitur sacrum de sacro loco hoc est publico: ꝛ ad publicum vsum consecrato sicut est ecclesia publica ordinaria: vt .l. si quis in hoc genus. C. de episco. ꝛ cler. ꝛ .d.l. sacrilegi. in principio ꝛ isto casu capite puniuntur qui in illud incidunt. d.l. sacrilegi. i principio ꝛ .d.l. si quis in hoc genus ꝛ .l. aut facta. §. locus. ff. de pen. declarata vt supra. Idẽ est si leditur templum publicum sacratum vt per Barto. in dicta .l. sacrilegi. eadem quoqꝫ pena puniuntur qui violentas manus in personas ecclesiasticas iniecerunt. d.l. si quis in hoc genus. ꝛ ibi Bald. C. de episco. ꝛ cler. Quoddam vero non est proprie sacrilegium: sed quasi sacrilegium quod est quando quis subtrahit rem etiam sacram de loco sacro non tamen publice sacro: sed priuato prout est oratoriũ qꝫ fit quandoqꝫ in domo istorum magnatum aut nobilium ꝛ consecratur: idem de oratorio hospitalis priuati iuxta ea que habentur in .c. ad hec. de relig. domib. ꝛ in Clemen. qꝛ contingit. eo. ti. ꝛ per Feli. in .c. de quarta. de prescript. ꝛ ista dicunt loca sacra priuata idẽ est de edicula presbyteri posita iuxta ecclesiã vel canonica clericorum: ista non dicuntur esse loca publica sacra: sed priuata: ꝛ iđ qui subripuit reȝ de locis p̄dictis

non tenet pena sacrilegij de qua supra sed quasi sacrilegij que erit minor sacrilegio et maior furto et iuxta qualitatem facti et personarum conditionem quandoque erit maior: quandoque minor vt in. d. l. sacrilegi. in ij. rnso. et ibi Barto. qui hoc modo declarat. l. illam si recte considerentur verba sua: et hoc modo intelligitur tex. in. l. sacrilegi. in princi. et. l. diuus. ff. eo. tit. Tertium est sacrilegium quod large et improprie dicitur sacrilegium de quo loquuntur iura in. l. j. et. ij. et. iij. C. eo. titu. de crimi. et sacri. quod est quando quis diuinam legem et eius dispositionem offendit seu quouis modo eius intellectum etiam per negligentiam violat. Item disputare de auctoritate Principis. s. Imperatoris vel Pape et dubitare ne dignus sit quem Imperator ad aliquod officium deputauerit vel quod Imperator illum eligere non potuerit hoc crimen dicitur habere instar sacrilegij: vt. d. l. ij. C. eo. tit. et sic dicitur improprie sacrilegium et isto casu similiter erit pena arbitraria. d. l. sacrilegi. vide Bart. in. d. l. sacrilegi. in ver. tertium genus sacrilegij etc. et Bal. in. d. l. iij. et Azo. in sum. eo. ti. in prin. ¶ De iure autem canonico distingue: aut loquimur de illa prima specie sacrilegij que committitur per impositionem violente manus in clericum seu aliam personam ecclesiasticam et est pena maioris excommunicationis. vt in. c. si quis suadente diabolo. xvij. q. iiij. a qua quis non potest nisi a sede apostolica liberari: episcopus enim 17 vel alius ordinarius non habet facultatem absoluendi ab ista excommunicatione vt dicunt doc. in. d. c. si quis. et per Feli. in. d. c. cum sit generale. in. ij. col. de foro compet. fallit tamen in casibus de quibus in. c. ij. de senten. excomu. aut loquimur de alia specie sacrilegij que consistit in re sacra puta in corruptione vel demolitione ecclesie aut in asportatione rerum sacrarum et erit pena excommunicationis minor: vide tex. quod grauiorem imponit penitentiam pro isto crimine in. c. de viro. xij. q. ij. a qua per episcopum vel ordinarium loci absolui poterit. c. quisquis. § penulti. xvij. q. iiij. in aliis vero casibus minoribus erit pena pecuniaria vt. d. c. quisquis. in pn.

16 ¶ † Grauius enim sacrilegium quod committitur in personam est illud quod fit per impositionem violente manus. d. c. si quis suadente. et. l. si quis in hoc genus. C. de epis. et clerici. ¶ Eorum vero que committuntur in locis sacris grauius est illud quod committitur contra ecclesiam publicam sacratam quod tanto grauius est crimen quanto dignior et excellentior erat persona vel locus vtroque casu. l. sacrilegi. in princip. ff. ad leg. iul. pecul. et ibi Barto. et. d. c. si quis suadente. et. d. l. si quis in hoc genus. ¶ Sacrilegium vero quod committitur in rem sacram illud quidem grauius est et magis horrendum quod committitur contra sacramentum eucharistie quia dicitur committi contra xpm directe: cetera vero que committuntur contra alia sacramenta non dicuntur adeo horrenda. ita dicit. d. Jo. lec. in sum. con. eo. titulo. de sortilegiis. q. quarta.

17 ¶ † Quero hic quid de iudeo qui proiecit immunditias super cruce quando publice deferebatur ad processionem dum transirent ante domum he-

hrei dicte immūditie proiecte fuerunt an istud sit sacrilegiū ⁊ possit per vtrunq̧ iudicem procedi in hac causa contra hebreum et puniri et qua pena. dixit Pet. de anch. quē vide in consil. suo. xiiij. quod sic de quo diximus supra titu. proximo. q. x. vbi adest questio specialis. de pena vero violationis monialium que fit per coitū dicetur infra: sed quia non intendo hic tractare totam materiam sacrilegiorum ne longius diuertar ab ordine prime mee intētionis que fuit declarandi materiā coit⁹ ⁊ illius penas ideo his premissis pro aliquali intelligentia istius criminis deuenio nunc ad
18 materiam nostram. ¶ †Et dico quod grauius est sacrilegium et scelus quod committitur contra personam sacram siue ecclesiasticam q̄ illud quod committitur contra loca vel bona sacra: quia sanctitas loci ordinatur ad sanctitatē hominis. vt dicit. S. Tho. in sum. secunda secūde. q. 99. art. iij. ver. dicendū. ⁊ Joā. lec. in sum. conf. eo. titu. de sacrileg. q. iij. per Archi. i. d. c. felicis. de pen. lib. vj. ⁊ Card. in. d. Cle. j. de pen. Ideo videamus nunc de sacrilegio illo quod perpetratur ex coitu habito cum moniali: ⁊ anteq̄ ad vlteriora procedā. ¶ †Quero quot
19 crimina ex coitu huiusmodi cum moniali exoriuntur. Respond. q̄d tria secundum glo. in. c. virginibus. xxvij. q. j. s. sacrilegium incestus ⁊ adulterium. tu vero dic q̄ imo quatuor oriuntur sacrilegiū incestus adulterium ⁊ stuprum. Sacrilegium dico committitur: quia persona sacra lesa reperitur per violationem siue deflorationem: ⁊ optimum quod prius habebat priuilegiū virginitatis amisit: vt dicto. c. virginib⁹. ⁊ eadem causa ⁊. q. impudicas: secundum quod committitur crimen est incestus: quia sponsam dei violauit qui est pater noster ⁊ illa est coniuncta nobis in christo per affinitatem secūdum spūm. xxx. q. ij. qui abstulit. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de cog. spiritua. ⁊ glo. in. d. c. virginibus. Tertium est adulteriū quia sponsam alterius violauit quia monialis est sponsa christi. d. c. virginibus. ⁊ ibi glo. Quartum erit stuprum: quia vere virginem honeste viuētem stuprauit. l. inter liberos. ⁊. l. stuprum. ff. de adult. vide egregiū tex. in. c. si qua monacharū. xxvij. q. j. in quo fit mentio de vtroq̧. dicitur enim quod si qua monacharum in lapsum adulterij ceciderit: aut in stupri fuerit deducta
20 voraginem. ¶ Et licet †impossibile esse videatur q̄d ista duo crimina stuprum ⁊ adulteriū simul ⁊ semel eodem tempore ⁊ in eadem persona concurrere possint ex quo alterum presupponit illā esse solutam alterum vero coniugatam. d. l. si adulterium cum incestu. ⁊. l. stuprum. ff. ad leg. iul. de adult. ⁊. §. item lex iulia. instit. de pub. iudi. ⁊. l. j. C. eo. titu. solu. verū est quod ista duo crimina sunt incompatibilia: et ideo vtrunq̧ in eadem persona ⁊ eodem tempore concurrere non possunt est verum vno respectu quando tenderent ad eundem determinatū finem. d. l. si adulterium. et. l. stuprum. sed diuersis respectib⁹ bene concurrere possunt in eadem persona vt est in casu nostro: monialis enim quo ad carnem est

vera virgo intacta: quo ad spiritum vero dicitur esse nupta coniugio spirituali: et sponsa Christi per votum professionis sue: vnde non impeditur istorum duorum concursus vnum in spiritu: alteraz vero in corpore siue in carne: vt late diximus supra lib. precedenti. q. vij. in princi. argumento textus in. c. excommunicamus: el primo: et lo secundo in princip. de hereti. in antiq. vide not. text. qui loquitur de monialibus et expresse dicit quod monialis per peccatū carnis committere potest stuprum et adulteriuz. xxvij. q. prime: si qua monacharū. ¶ Et ex premissis etiam insurgit aliud dubium nunquid ista quatuor crimina de quibus supra quādo ex vnico concubitu orta fuerūt sint quatuor crimina separata in forma: et substātia: ita quod ipsorum reus possit de vnoquoqꝫ accusari pariterqꝫ puniri: et pena ex vno secuta alterum non impediat ac si ex diuersis factis et cum diuersis personis facta fuissent. Respond. articulus iste in veritate est subtilis et disputabilis: quando ex eodem facto plura oriūtur crimina: an reus possit de pluribus accusari et pluribus etiam penis puniri. glos. enim in dicto. c. virginibus. dicit quod ista dicuntur plura crimina nomine tantum: non autem effectualiter in substātia: et sic respectu accusationis sunt diuersa: quia reus potest de quolibet ad libitum accusantis deferri: sed quo ad effectum respectu pene omnia ista reputantur pro vno et sic secuta pena ex vno reus ipse a ceteris liberatur: ex quo in veritate non fuit nisi vnū factū: ideo fiscus debet esse vnicā pena contentus ad similitudinē duorum pluriumve reorū pro eadem summa in solidū obligatorum quorum si vnū totaliter creditor exegerit ceteri liberantur. l. ij. et ibi Barto. ff. de duo. re. fatetur tamen illa glo. quod vbicunqꝫ ex eodem facto plura oriūtur crimina quod pena vnius magis aggrauatur ratione edificti criminis: vt habetur in. l. si adulterium cū incestu. et ibi Barto. ff. de adult. et xxxij. q. vij. quēadmodū. §. sūt etiā. sed Barto. in. d. l. si adulteriū cū incestu. in. ij. col. in ver. vlterius queꝛo. tenuit contrariū quod reus vtiqꝫ poterit de omnibus puniri et sic pro vno facto pluribus et diuersis penis puniri: idem etiam tenet glo. in. d. l. si adulteriū cū incestu. in ver. occurrūt quam sequitur ibi Barto. et idem Barto. in. l. senatus. ff. de accu. et clarius etiā Bar. in. l. qui de crimine. C. de accusa. Concludēs in effectu quod quotiescunqꝫ ex eodem facto plura oriuntur crimina specie diuersa reus poterit de pluribus separatim accusari et de pluribus quoqꝫ puniri: sed si super vno fuisset in causa conclusum: adeo quod sola expectaretur pronūciatio debebit supersederi super ipso crimine et expectari donec causa super altero expediatur vsqꝫ ad dictum terminū adeo quod quis vnica sentētia duplici crimine reus declaratur et pluribus diuersis penis afficitur et satisfacere tenetur: quod est verum quando esset pena pecuniaria bonorum vel alia huiusmodi: nō autē quando esset pena vltimi supplicij vel mutilatiōis mēbri: quia isto casu pena semel commissa et executa in corpo-

re amplius reiterari non potest: q: mors vnica est que omnia sol; uit. §. deinceps. in auct. de nup. & l. vulgaris. & ibi Bart. ff. de furt. vide Barto. in. d. l. si adulterium cū incestu. in. ij. col. ver. sed quid releuat &c. quibus nō obstat text. in. d. l. senatus. ff de accu. vbi de homicidio & paricidio notatus vnica dūtaxat pena punitur: q: patet responsio per supra proxime dicta: nam morte semel execu ta nō potest amplius reiterari: & ideo vni⁹ pena vtrūq3 soluit: q: de vtroq3 est pena mortis. vt. l. j. ff. ad leg. pomp. de paric. & l. iij. §. fi. ff. ad leg. corn. de sica. Barto. au; tem in. d. l. si adulterium cum in= cestu. aliter respondet ad. d. l. se= natus: & dicit quod illa duo crimi na de quibus ibi non sunt eque pncipalia: vt principales species separate: sed vnum est tāq3 genus quod est homicidiu3: alterum vt species sub suo genere compreh̄e sa: nos aūt loquimur quādo sunt plures species criminum separa te & eque principales l3 ex eode3 fonte siue ex codē facto procedāt & hec est vera cōclusio communi

22 ter approbata. ¶ † Que limitan; da est primo pcedere quādo esset vn⁹ & idē accusator qui vellet eū; dem reū de pluribus criminibus impetere: q: ab vno tm̄ nō posset diuersimode vexari ex eodem fa= cto: vt supra: s3 bene a pluribus. ita dicit Bar. i. d. l. q̄ de crimine. & ratio est illa q: exceptio rei iudi cate super vno remoueret eūdem accusatorē super alio prosequen= tē & hoc maxime quando lata es= set absolutoria super vno que pa rit exceptionem super alio cōtra eandem personā non autem con tra diuersam: sed q̄ est ratio qua; re potius illa exceptio remouet eundem accusatorem & non di; uersum ratio potest esse ista que3 nunc consideraui: quia quando reus fuit semel absolut⁹ ab vno crimine si idem accusator vellet iterum agere super alio crimine ex eodem facto descendente cen; setur calūniari velle contra ipm accusatum: ideo iura ipsum repel lunt ab accusando: quia in eo fa; cto in quo semel succubuit non debet iterum admitti: que ratio non militat contra tertium: vide Barto. in. d. l. q̄ de crimine. & ibi Bal. & Abba. in. c. trāsmisse de co. q̄ co3. con. vxo. sue vbi secut⁹ fuit dictum Barto. in. d. l. si adulte; rium &c. ¶ Sed quero que vtili; tas resultat ex hoc quod quis pos sit de p̄lribus criminibus specie differentib⁹ quando ex eodem fa cto descendunt accusari & puni; ri quādo ex quolibet crimine im; ponitur pena mortis vt est homi cidium & paricidium de quibus diximus supra: item adulterium et incestum: vt. d. l. si adulterium cum incestu. in princi. cum mors vnica sit que omnia soluit: et est actus qui non pōt de nouo reite; rari: vt l. vulgaris. et ibi Barto. ff. de furt. & diximus supra proxi me. respon. Barto. in. d. l. si adul terium &c. in. ij. colum. ver. quero quid releuat &c. vbi dicit quod hoc est vtile & prodest in plurib⁹: & primo quia si sit lata sententia absolutoria super vno poterit ab alio dico non ab eodem accusato re accusari super alio: vt. d. l. qui de crimine. item si sequatur con; dēnatoria prodest in hoc: quia se; pius per statuta pena adulterij

vel alterius criminis que de iure ciuili est vltimum suppliciū alle- uiatur z fit pecuniaria.item pro- dest in hoc:quia vnius pena au- getur propter aliud vt grauius puniatur:ita tenet glos.in.d.l.si adulterium cum incestu.in prin- cip.z ibi Bartol.in.d.ver.quero quid releuat.in h.pro quo facit in argu.tex.in.l.sacrilegi.in.q.re sponso.ff.ad leg.iul.pecul.vbi si furtum fiat in loco priuatim sa- cro dicitur quasi sacrilegium et punitur plusq̄ furtum z minus quam sacrilegium de quo diximus supra in principio.istius.q.Pro resolutiōe igitur supradicte que- stionis mote per glo.in.d.c.virgi nibus dico quod glo.illa dum vult quod sint diuersa crimina respectu accusationis eo quod sit in electiōe accusatoris super quo ex dictis criminibus velit insti- tuere accusationem que postq̄ semel instituta est non licet post- ea super alias criminibus alias diuersas accusationes propone- re:sed in hoc male dicit per ea que supra proxime diximus.quia si sunt plura crimina specie diffe- rentia licet descendant ex eodem facto possunt institui plures ac- cusationes z imponi plures pe- ne:vt supra proxime dictum est posset saluari dictum glo.in vno casu.s.qñ lata esset sentētia abso- lutoria super vno ex dictis crimi- nibus qđ non liceret accusatori intētare iudiciū super alio.d.l.q̄ de crimine.z ibi Barto.alias di- ctum glo.saluari non potest lo- quēdo in foro iudiciali:quia etiā de iure canonico quoties ex eodē facto plura crimina oriūtur pos- sunt plures accusationes institu. et plures pene imponi:ita dicit expsse glo.relata ad tex.in.c.rele- gentes.xxxij.q.v.in ver.si adulte- riū.idē tenet Archi.in.d.c.virgi nib⁹.per tex.in.d.l.q̄ de crimine. quem ipse allegat ibi.si vero loq- mur in foro consciētie prout ipsa glo.postea dicit aliud esset dicen- dum.scilicet quod vna pena tan- tū puniretur.sed grauiꝰ propter alia crimina annexa:quia si vna sola qualitas aggrauat delictum multomagis vnū delictū separa- tū aggrauat aliud delictum.hoc idem tenet Bartol.post glo.in.d. l.si adulteriū cū incestu. ¶ Qui-
23 bus sic declaratis deuenio nūc ad expeditionem questionis no- stre z quero quibus penis puni- tur quis pro illo coitu habito cū moniali. ¶ Respon.aut loqmur in foro conscientie aut in foro cō- tentioso canonico:aut i foro ciui li.Primo casu qñ sumus in foro conscientie est pena excommuni- cationis z exclusionis a consor- tio aliorum professorum siue mo- nachorū siue monialiū:quia de- bent omnino ab aliorum mona- chorū siue monialiū consortio ex- pelli q̄ huiusmodi impudicitie se immiscuerint:z in aliquo loco ar- cto siue carcere ipsiꝰ monasterij intrudi ad agēdū perpetuā peni- tentiam:ita qđ in solo mortis ar- ticulo si digne z cōgrue penitue- rint non negetur viaticū eucha- ristie:vt in.c.impudicas z.c.virgi nibꝰ.xxvij.q.j.z nota q̄ non sunt abijciendi vel abijciēde extra mo nasterium:ita qđ vagari possint: sed intrudende vt supra ne cum alias conuersentur tanquā oues morbose:ne alias aut totum ouile inficiant:ita not.et expresse di-

eit Archidia. in. c. peruenit. xxvij. q. prima. pro quo facit tex. in. c. in ecclesiasticis. §. fi. de maio. et obed. quem vide ibi. Ea enim que proxime diximus habent locum in clericis. Laici vero excommunicantur nec vnquam admittūtur ad communionem fidelium nisi publicam: et idoneam de scelere ipso egerint penitentiam. d. c. impudicas. et. c. virginibus. et. ibi gl. et per Archidia. in. d. c. peruenit.

¶ Secundo vero casu quādo sumus in foro contentioso corā iudice ecclesiastico Clericus cuiuscunq sit grad⁹ vel dignitatis deponitur ab omni ordine sacro et officijs ac beneficijs omnib⁹ priuatur: et intruditur in arctū monasterium ad agendū perpetuam penitentiam. laicus vero excommunicatur: vt dicunt hec duo capitula. xxvij. q. j. si quis episcop⁹.

14 et. c. si qua monacharum. ¶ † De iure autem ciuili pro isto crimine est pena mortis. l. si quis in hoc genus. C. de episcopis et cler. qui tex. loquitur generaliter de quacūq iniuria illata ecclesie monasterio vel psonis ecclesiasticis: qd probatur etiam ratione nam in quolibet sacrilegio istius coitus inest adulteriū et incestum: vt supra proxime ꝯclusimus pro quibus criminibus nulli dubium est quod est pena capitis. d. l. si adulteriū cum incestu. ff. de adul. et. l. quāuis. §. fi. C. eo. tit. vbi dicit tex. sacrilegos alienarū nuptiarū gladio puniri opꝫ: multomagis gladio puniendus est qui est sacrilegus diuinarum nuptiarum. d. c. si qua monachaꝝ. arg. c. solite. de maio. et obe. et vide. d. Joan. lec. in sum. eo. tit. q. iij. p quo facit etiā tex. in. l. sacrilegi. in princip. ff. ad leg. iul. pecul. quia hic violatur sacrum de sacro etc. Sed predictis oppo. de. l. raptores. in fi. C. de episco. et cle. vbi dicitur quod siue volentibus siue nolentibus mulieribus siue sacratissimis monialibus pati carnalem concubitum in omnem euentum ille sacrilegus punitur pena capitis: et omnia eius bona publicantur que applicantur dicto monasterio et supra in casu nostro nulla est facta mentio de bonorum publicatione. solu. illa lex procedit quando ex parte viri interuenit rapt⁹: quia rapuit monialem de monasterio et illam postea violauit omnino punitur penis predictis ipse raptor respectu illius violentie et rapine ex qua fit iniuria publica toti monasterio: et monialibus que intus habentur: et ideo non attenditur nec consideratur voluntas illius rapte: sed magis cōsideratur generalis iniuria monasterij et ideo graui⁹ punitur dictorum bonorum publicatione: nos aūt loquimur quādo nullus interuenit raptus: sed sola defloratio monialis occulta: de quo quidē crimine raptus et eius penis dicetur infra eo. q. x. vbi tractabitur de raptu monialis sacre. itē et mulieris prophane virginis vidue vel nupte honeste viuentium: et quid de raptu meretricis causa libidinis.

¶ Summarium.

1 ☞ Coitus nefarius quid sit et quam penam exigat.

2 Coitus nefarius est peccatū cōtra naturam humane societatis.

3 Coitus cū masculo pctm̄ est sodomiticū ꝯ naturā humani sexus.

Coitus

4 Coitus cum brutis est pctm̄ contra naturam humani generis.
5 Clerici quanto tpe pro omni fornicatione debēt penitere.
6 Fornicatio clerici qualiter in foro iudiciali puniatur.
7 Eps super quibus penis dispensare possit cum clerico.
8 Coitus ille nefari9 dicitur quasi sit nefas de illo loqui.
9 Dispositio.l.qui contra.C.de incestis nup.non procedit in ignorantibus vel minoribus.
10 Matrimoniū nefanduz vel indebitum ignoranter cōtrahentes si supueniat sciētia tenētur abstinere z disiungi:q si persistent tenenk pena legis qui ʒ.C.de inces.nup.
11 Donationes constante nefando matrimonio facte an sint adueniente disiunctione reuocande.
12 Filij ex incestis nuptijs pcreati an succedant in bonis parentū.
13 Pueri ex incestis nuptijs habiti nō sunt a parētib9 filij appellādi.
14 Jus canonicum aliter disponit de filijs incestuosis alendis z puidendis q̄ ciuile.
15 Pena incestus est eadem cum pena adulterij.
16 Mulier an i materia fornicationis aliqn̄ vt vir puniatur.
17 Nuptie incestuose ignoranter facte nullam penam merenk si adueniente scientia dissoluātur.
18 Peccatū ignorāter et absq dolo cōmissum qn̄q punitur.

1 Secūdo q̄rot † quid de nefario coitu cū quis tā audax et pteruus reperitur qui cum ppria matre auia seu alijs ascēdentibus linea directa aut cū ppria filia nepte ceterisq descēdētib9 eadem linea directa ausus fuerit se carnalr cōmiscere:qua pena puniēdus sit.Rn̄.si loquimur in foro conscientie erit p penitētia excōicatio septē annoz:z vltra arbitrio iudicis spūalis:vt tanto tpe extra gremiū ecclesie z cōionē fideliū debeat cōmorari donec per cōgruam penitentiā deo et ecclesie satisfecerit xxxij.q.ij.hoc ipsum.§.j.vbi est
2 casus z dicit ibi tex.qd † istud dicit crimē cōtra naturā humane
3 societatis † aliud est qd fit cōtra naturaz sexus humani qd est qn̄ q̄s cū masculo se ꝯiunxerit more
4 sodomitico:† aliud est qd fit contra naturā humani gn̄is z illud est qd fit cū brutis que oia puniūtur excōicatione vltra septēniuz tanto tpe quāto iudex ipsē arbitrabik cōsiderata qualitate facti psonarum cōditione z animo delinquentis:vt.d.c.hoc ipsum.sed ea que proxime dixim9 intelligū
5 tur de laicis.† Clerici vero decēnio debēt penitere nō solū p isto: sed p oi fornicatione.lxxxj.dist. presbyter.vbi dr qd olim p̄sbyter fm canones apostoloz̄ pro fornicatione deponebatur:hodie vero iuxta auctoritatē beati Siluestri decē annoz̄ indicik penitentia cum maximis ieiunijs z abstinentia.vt ibi dicitur qua pena tā mulier que peccauit q̄ vir plectitur.ad hoc facit.xxvij.q.j.deno
6 tā.¶ † Jn foro aūt iudiciali corā iudice ecclesiastico.Clericus pro isto crimine debet deponi fm ea que habenk in.c.at si clerici.§.de adulterijs.extra de iudic.vbi dr qd eps sup adulterio z alijs minorib9 criminib9:sicut est stuprū simplex fornicatio z similia dispēsare potest:quia pro criminibus

hmôi non datur pena depositio-
nis: sz suspésionis vel alia minor
pena: vt in. c. significasti. de adul.
et. c. vt clericorũ §. j. de vita et ho.
cle. in criminibus eñ grauioribus
adulterio in quibus grauiores in-
feruntur pene. s. depositio non li-
cet epo dispensare. ita dicit text.
l. d. c. at si clerici. §. de adulteriis.
in fi. an ver. sed non debet. sed cri-
men incestus est grauius adulte
rio. xxxij. q. vij. adulterij malum.
ergo non debet suspensione: sed
depositione puniri ppter crimi-
nis turpitudinem. d. c. vt clerico
rum. et hoc tenet glo. in. d. c. at si
clerici. §. de adulteriis in ver. mi
nora. in princip. et in fi. Quod vi-
detur satis rationabile cum per
ipsum coitũ de necessitate duo cri
mina perpetrantur aut adulte-
rium et incestuz si mulier erat nu
pta aut stuprũ et incestum si erat
soluta merito debet grauiori pe-
na puniri q̃ si vnum tantum cõ-
misisset crimé. ita tenet gl. Bart.
et doc. in. l. si adulterium cum in-
cestu. ff. de adulte. vbi dicitur de
vtroq;. Et licet ista opinio q̃ pro
simplici adulterio sit pena suspẽ
sionis et non depositionis sit for-
san verior de iure et magis equa
et probabilis: vt latius infra di-
cam in sequẽ. q. cõmunis tñ opi.
canonistarium est in cõtrariuz q̃
pro simplici adulterio in clerico
sit pena depositionis: a qua opi.
in iudicando nõ esset recedendũ
vide que dixi infra. d. q. sequen.
et in. c. vt clericorũ. §. j. de vit. et ho
nest. cleri. et ibi per doct. et nihilo-
minus mo:abitur extra gremiũ
ecclesie et cõmunioné fideliũ co
tpe de quo in. d. c. presbyter. lxxxj.
distin. et tandiu stabit donec legi-
time purgatus ad pristina reuer
tatur officia. d. c. presbyter. et. l. di
stinc. ponderet pro quo facit bo-
nus text. in. c. ij. de fortil. et qd ibi
not. Abb. vbi depositus post per-
actam pniam et legitimaz purga
tionem ad pristina restituitur.
7 †Et signa hoc notabile verbum
quod Episcopus super isto et aliis
maioribus criminibus dispensare
nõ potest: de adulterio aũt et aliis
minoribus sicut est stuprũ et sim-
plex fornicatio despẽsare potest:
vt in. d. c. at si clerici. §. de adulte-
riis. et ibi glo. Abb. et alij scriben-
tes. an autem eps possit genera-
liter dispensare in omnibus casi-
bus: exceptis illis in quibus repe-
ritur phibitus vel dicat esse gñã
liter phibitus nec possit dispen-
sare nisi in casibus a iure expressis.
vide glos. in. d. c. at si clerici. in. §.
de adulteriis et ibi Abb. et doc. et
l. distinc. miror. xij. q. ij. de viro cũ
similibus. ¶ Laicus vero maio-
ri anathemate excommunicatur
xxxiij. q. ij. si quis cum matre. et in
c. si quis cuz duabus. in fine. que
iura loquuntur in laicis et maior
pena que indici possit de iure ca-
nonico contra laicos est excõmu
nicatio: vt in. c. si quis suadente
diabolo. xvij. qõ. iiij. et. c. sicut du
gnũ. de homic. et in. c. j. eo. tit. lib.
vj. contra clericos vero sunt plu-
res alie pene suspensionis priua
tionis depositionis: et similes vt
in. c. vt clericorũ. de vit. et honest.
cler. l. distin. presbyter. xxvij. q. j. si
qs eps. ¶ De iure auté ciuili cri
men istud appellat nefarius coitus:
vt per glo. in rub. C. de incest. nu.
et in aut. ex complexu. eo. tit. et no.
in. §. ergo non oés. insti. de nupt.
quasi quod nefas sit de eo loqui

8 ⁊ isto casu distinguetur aut hec cō
mixtio ⁊ carnalis copula interue
nit in figura mrīmonij prout ha
betur i.d.§.ergo nō cēs.⁊ nuptie
ipse vt nefarie et inceste omnino
sunt tollende.d.§.ergo ver.⁊ si ta
les ⁊ per glo.⁊ doc.in dicta rub.
C.de incest nup.Puniunt ēt alijs
penis: quia si scienter contrare⸗
rūt omīa lucra nuptialia siue sit
donatio ante nuptias siue ꝓpter
nuptias ⁊ alia quecunqꝫ sint do⸗
te excepta ab ipsis coniugibus.s.
ab vtroqꝫ tanq̄ indigno qui con
tra legū instituta nuptias prohi⸗
bitas contraxit auferuntur et ap
plicātur fisco.l.qui cōtra legum.
C.de icest.nup.in princ.que tamē
dispositio limitāda est:vt habeat
locum quādo coniuges ipsi erāt
ambo maiores ⁊ scienter contra⸗
xerunt cōtra legum decreta. Se⸗
cus āt si erant minores vel igno
9 rantes.†Ex quibus collige duas
limitationes prima est quod dis⸗
positio illius legis nō habet locū
in ignorantibus qui ignoranter
contraxerunt dummodo non sit
ignorantia crassa ⁊ affectata:sed
iusta ⁊ excusabilis Secundo limi
ta non habere locum in minori⸗
bus qui lapsu etatis contrexe⸗
runt:quia presumuntur ignari:⁊
illis parcitur.ita dicit tex.in.d.l.
qui cōtra.in fi.pro quo facit etiā
l.si adulterium cum incestu.§.idē
10 pollio.ff.de adult. Que†quidē
due limitationes iterū sunt colli⸗
mitande:vt habeant locum ⁊ ex
cusent ꝑētes a penis predictis
si incontinenti postq̄ habuerunt
notitiam de impedimento matri
monij vel minores postq̄ ad legi
timam etatem peruenerint in⸗
continenti se adinuicem separa⸗
uerint alias si vlterius perman⸗
serint in coniunctione non excu⸗
santur a penis ꝑdictis quia pre⸗
sumitur ⁊ habetur ac si a princi⸗
pio scienter ⁊ dolose cōtraxerint.
vide tex.cum glo.in.d.l.qui cōtra
11 legū.in fi.¶†Sed quero quid si
alter coniugum erat minor vel
ignorās:alter vero maior ⁊ sciēs
qui quidē maior minori vel igno
ranti bona quedaꝫ donauerit an
ipse donatarius isto casu dissolu
to matrimonio lucrabitur bona
predicta vel deuoluent ad fiscū.
dic quod lucrabitur sibi.ita dicit
glo.in.d.l.qui contra.in ver.fisco
in princ.per tex.in.l.fi.ff.de leg.j.
⁊.l.cū hic stat⁹.§.fi.ff.de dona.in⸗
ter vir.⁊ vxo.Quod tamen intelli
ge esse verum si ipse donatarius
incontinenti postq̄ sciuit vel per⸗
uenit ad legitimam etatem ab
huiusmodi coniugio se abstinue⸗
rit ⁊ separauerit vt dicit tex.in.d.
l.qui contra legum.in fi.¶Hec
tamen que dicta sunt de publica
tione bonorum procedunt de iu⸗
re antiquo siue de iure Codicis:
hodie vero de iure nouissimo au⸗
centicorum grauioribus afficiū⸗
tur penis isti scienter contrahen⸗
tes in gradu ꝓhibito quia nedū
bonis donatis de quibus supra
priuantur verum etiam dote mu
lier ⁊ omnib⁹ ⁊ quibuscunqꝫ alijs
bonis vndecunqꝫ quesitis ⁊ pro⸗
uenientibus vterqꝫ priuatur ⁊ in
super omni cingulo dignitatis
exuti perpetua notātur infamia
⁊ honestiores in insulam relegan
tur:viliores vero publice fustigā
tur ⁊ in exiliuꝫ mittuntur.Bona
autem ipsorum siqua legitime ꝓ
les ex illis vel altero ipsorum ex⸗
taret ex altero matrimonio ...

ex illo bona predicta omnia defe runtur ad illos quos lex a patria potestate liberauit: ita quod te-
12 neantur † ex bonis predictis ale- re parētes exules: filijs vero non extantibus succedunt nepotes/ vel alij inferiores in gradu cum eodem onere nullis autem filijs vel nepotibus aut alijs inferiori bus existētibus qui succedant bo na ipsa deferuntur fisco: et ista est lex noua et famosa in auct. de in- cest. nup. in principio translata. C. eo. tit. auct. incestas. ¶ Sed q̄ro quid si ex nuptijs huiusmodi ince stis aliqui supersunt filij nūquid succedent in bonis predictis pa- ternis aut maternis: maxime nō extantib⁹ legitimis filijs ex alio matrimonio? et videretur dicen- dum quo sic quo illis deficienti- bus tanq̄ proximioribus et ma- gis legitimis admittātur isti ad instar fratrū vterinorum qui ad- mittuntur ad successionem fra- tris defuncti deficientibus fratri bus vtrinq̧ cōiunctis vt in auct. defuncto. C. ad tertul. Jura tn̄ vo- lunt contrarium qđ isti filij tanq̄ incestuosi ꝛ ex damnato coitu ꝓ- creati paterne vł materne succes
13 sionis sint penit⁹ icapaces. † im- mo sunt indigni ꝛ incapaces ali- mentorum: ita quod a parentib⁹ proprijs alendi non sunt nec de- bēt filij vocari: vt in auct. ex com- plexu. C. eo. tit. ꝛ in corpore vnde sumitur i auct. quib. mo. nat. effi. sui. §. fi. cupiunt enim iura quod filij huiusmodi sint omnib⁹ exosi non propter se: quia ipsi nō pec- carunt sed in odium sceleris pa- rentum in perpetua egestate sor- descant ad instar filiorum rei cri minis lese maiestatis. l. quisq̧s. ꝛ

l. fi. C. ad leg. iul. maie. ꝛ c. ꝟgētis. de hereti. ꝛ diximus supra titu. j. q. iij. Hec tamen procedunt de iu- re ciuili qđ est magis rigorosum.
14 † De iure vero canonico filijs na- tis ex huiusmodi damnato coitu sunt prestanda alimenta ex mise- ricordia: ꝛ si sunt filie femine do- tantur masculis vero assignatur certa portio bonorum pro alimē- tis. c. cum haberet. et ibi Abb. de eo qui dux. in mat. quā pollu. per
15 adult. ¶ † Secūdo vero casu quā do p modū fornicationis grauiꝰ puniuntur. s. pena mortis vt est glo. not. in. l. si adulterium cuꝫ in cestu. in. j. glo. ff. de adult. q̄ dicit quod pena incestus est eadem pe na que adulterij. sed adulterij est pena mortis. l. q̄uis adulterij. C. eo. tit. in fine ideo eadeꝫ est pena incestus: qđ tamē intellige quan- do scienter coitus interuenerat.
16 † qua pena mulier punitur sicut vir. d. l. si adulteriū cuꝫ incestu. in ver. quare mulier. nec est hodie immutata hec pena: sicut pena adulterij in muliere per auct. sed hodie. C. eo. ti. ita dicit glo. in. d. l. q̄uis. in fi. ꝛ in. d. auct. sed hodie. ꝛ ibi Bar. ꝛ idem Bar. post glo. in d. l. si adulterium cum incestu. in prin. pōt etiaꝫ adduci tex. in arg. in. l. cum vir. C. eo. titu. de adult. vbi pro crimine perpetrato con- tra naturam cum masculo more sodomitico infertur pena gladij cum infamia perpetua. hoc em̄ ē crimē cōtra naturā hūane socie- tatis ꝛ turpissimi exēpli. d. c. hoc ipsum. ꝛ supradictū est merito ꝛc.
17 † sed quid si iste cōcubitus fuerit ignorāter ꝑpetratꝰ: q꞉ ignorabāt ambo talem coniunctionem san- guinis inesse. respond. si in figura

matrimonij fuit facta cōmixtio nulla pena puniuntur si statim habita scientia separantur.d.l.q contra legum.in fi.z.l.si adulterium cum incestu.§.idem Imperatores:si aūt per modum fornicatiōis cōmixtio interuenerit aut vir sciebat mulierem esse nuptaz z punitur de adulterio et incestu aut solutam z punitur de stupro z incestu criminibus.ita videtur sentire glos.in.d.l.si adulterium cuz incestu.z ibi Bart.in ver.z iō
18 pro declarāda.vbi dicit † quod punitur illud quod est i veritate nō illud quod erat in opinione. Et sic nota alium casum specialem vltra illum de quo diximꝰ supra lib.ij.q.xij.de poculo amatorio vbi quis punit ex crimine ignoranter z citra animum delinquē di cōmisso.rationē vero assignat Bar.in.d.l.si adulterium.ex quo a principio crimini incumbebat z sic rei illicite merito illiꝰ ignorātia non excusatur.l.vulgaris.§.si quis ea.ff.de furt.z.ff.de iniur.l. eum qui.§.si iniuria.Quod tamē limitādum puto nisi mulier esset aperte impudica vel meretrix publica cuius concubitus est impunibilis per iura vulgaria vide q̄ dixi infra proxima.q.in fi.

¶ Summarium.

1 ¶ Incestꝰ q̄d sit z cū q̄bꝰ psonis cōmittat et quibꝰ penis puniat.
2 Nuptias cum consanguinea contrahens quam penam incurrat.
3 Clericus incestuosus omnibꝰ sacris ordinibus priuatur.
4 Crimen incestus a laico commissum potest dupliciter cōsiderari.
5 Uxoratus affinem sue vxoris violans non potest vltra a propria vxore debitum carnis exigere.
6 Incestus in actu fornicatiōis cōmissus pena mortis de iure ciuili punitur.
7 Incestus in forma matrimonij ignorāter cōmissꝰ qualr puniat.
8 Ignorantie z lapsui etatis quandoq3 in penalibus parcitur.
9 Incestus an cum affine meretrice vel impudica cōmitti dicat:et an puniatur.

1 Tertio videndū est † de incestu proprie et stricte loquendo eo videlicet quod perpetratur cū consanguineis vel affinibus transuersalibꝰ quocūq3 gradu vel sexu cōiunctis ex dicta linea transuersali cum quibus nō licet cōtrahere matrimoniū:ois coitus cū illis psonis dicitur proprie incestꝰ vt dicit glo. in rubri.C.de incest.nupt.z.l.qui contra legum.in aut.incestas.et in aut.ex cōplexu.eo.ti.z in aut. de incest.nup.in prin.et.§.ergo non omnes.instit.de nup.c.virginibus.xxvij.q.j.et.c.j.et.ij.et per totuz tit.de eo.qui cog.consi.vxo. sue.z hec non solū intelliguntur de his personis que sunt coniuncte cognatione legali seu fm carnem verū etiam de his que cōiūcte sunt cognatiōe spirituali mediantibus baptismatis seu crismatis sacramentis cum quibus etiam stante vinculo dicte cognationis non licet contrahere matrimonium.c.j.ij.z.iij.z per totuz titulū de cogna.spiritua.z.xxx.q. iij.c.j.z.c.pitatium.et.c.non oportz cum ceteris sequentibus.Quero
2 † nunc quid si Titius cum Julia sorore germana.Emilia consobrina aut Flaminia cognata vxoris sorore rez carnalē habuerit q̄

pena puniatur vtroq3 foro. rñd.
de iure canonico in foro conscié-
tie secundum ius antiquum: cle-
rico indicta erat penitentia de-
cennalis vt tãto tpe ab ingressu
ecclesie cõmunione fideliũ ⁊ par-
ticipatione sacramentoꝝ se absti
neret post que demum purgatus
ad pristina reuerteretur. lxxxij. di
stinc. presbyter. ⁊ xxvj. q. j. deuo-
tam. Laic⁹ vero septé annis dũ-
tarat illa penitétia cruciabatur
xxxiij. q. ij. hoc ipsum verũtamen
hodie eidem septénali peniten-
tie tam clerici quam laici subij-
ciũtur. d. c. hoc ipsum. nisi essem⁹
in grauioribus ⁊ magis enormi-
bus vt qz cum matre filia mascu
lo vel brutis se turpiter cõmisce-
rent qz grauioribus penis istis
casibus cruciarent̃. d. c. hoc ipm.
3 in fine. ¶ †In foro aũt cõtétioso
de iure canonico clericus pro cri
minib⁹ predictis deponitur ab
oibus sacris ordinibus ⁊ benefi
cijs ac officijs ecclesiasticis priua
tur quia ista est pena incestus vt
no. in. c. at si clerici. §. de adulte-
rijs. ⁊ ibi glo. Abb. ⁊ ceteri scribé
tes de iudic. ratio est: qz istud est
grauius crimen adulterio. xxxij.
q. vij. adulterij malũ: sed ꝓ adul-
terio imponitur suspẽsio. c. signi-
ficauit. de adult. ergo pro isto qḋ
est mai⁹ fit depositio eo maxime
qz crimé istud incestus nõ potest
esse solũ: sed necesse est ꝙ habeat
aliud crimen annexũ stuprũ vel
adulteriũ ƒm quod mulier est nu
pta vel soluta: vt. d. l. si adulteriũ
cum incestu. ⁊ ibi glos. et Barto.
qui exprésse volunt ꝙ isto casu ra
tione adiuncti criminis infera-
tur grauior pena quã si esset vnũ
4 simplex crimé. ¶ †Laicus vero
vero aut cõmisit istud crimen in
figura matrimonij nuptijs pce-
dẽtib⁹ aut in actu fornicatiõis et
meri peccati. Pro casu aut scié-
ter cõtraxerũt ambo vel ipsoꝝ al
ter ⁊ ille qui scienter contraxit est
excõicatus nihilominus constito
de consanguinitatis vinculo sta
tim fit matrimonij separatio. c. j.
⁊. ij. ⁊ c. non debet. de ɔsan. ⁊ affi.
si vero ignoranter minus puniũ
tur arbitrio iudicis: et nihilomi-
nus sequit̃ matrimonij sepatio:
vt est ter. in. c. j. de cõsan. ⁊ affini.
5 ¶ †Scdo aũt casu principali qñ
in actu fornicationis si vir erat
cõiugatus priuatur perpetuo ne
possit amplius petere debitum
ab vxore cuius cõsanguineã vel
affinem: ipse stuprauit: patit̃ etiã
aliam penam qz omni spe coniu
gij perpetuo puatur ita quod si
decesserit ei⁹ vxor nõ poterit am-
plius cũ alia matrimoniũ cõtra-
here vt habetur in. c. j. ⁊. ij. et. c.
transmisse. de eo qui cog. con. vx.
sue. ⁊ xxxv. q. ij. si quis cũ matre.
⁊. q. iij. si vo. ⁊ c. de incestis. et hec
pena videt̃ potius adiecta in fo-
ro cõsciétie quã iudiciali in quo
alia etiã pena punit̃. qz erit excõ
municatus vt habet̃ in. c. clerici.
de exces. prela. vbi Abb. facit ma
gnũ sensũ dicédo ꝙ ille tex. est val
de not. ad hoc ꝙ iudex ecclesiasti
cus habet iurisdictioné in laicũ
delinquentem peccato carnali ⁊
ista crimina ipse appellat crimi-
na mixta ex quo sunt vtriusq3 fo
ri ⁊ vtriusq3 penis subijciuntur.
6 ¶ †De iure aũt ciuili ꝓ isto cri-
mine incestus in actu fornicatio
nis cõmisso est pena mortis. glo.
est no. ɔmuniter approbata ⁊ ibi
Bar. in. l. si adulteriũ cũ incestu.

in versi.si adulterium.ff.de adul.
ad idem est glo.in.l.inter liberas.
eo.tit.que dicit qd incestus pena
est eadem que adulterij: sed adul-
terij pena est pena capitis.l.q̃uis
in fi.C.eo.titu.ergo ꝛc. vide Bar.
in.d.l.si adulteriũ cũ incestu.ꝛ ibi
dicit ꝙ eadẽ pena pro incestu tã
masculi quã femine puniuntur:
sed est hodie immutata in mulie-
re sicut pena adulterij per aut. sꝫ
hodie.C.de adul.vt equiparatorũ
idem sit iudicium vt per Bartol.
ꝛ doc.in.l.j.ff.de lega.j.vide Bar-
to.in dicta.l.si adulterium cũ in-
cestu.in.ij.colum.ver.quero quid
releuat ꝛc. Eadem quoqꝫ pena pu
niuntur qui cum nepte ex fratre
vel sorore coitum habuerint vel
cum amita: matertera: nouerca:
socru: nuru: commatre: priuigna
cognata ꝛ similibus mulierib⁹ cõ
sanguinitate vel affinitate tã na-
turali ꝙ̃ spũali ꝯiũctis cũ quibus
oibus incestus perpetrat ꝛ eadẽ
incest⁹ pena puniuntur ꝛ mares ꝛ
femine ꝙ̃uis diuersimode: vt su-
pra proxime dictum est.d.aut. sed
hodie.ꝛ hec procedũt qd talis co-
pula interuenit i actu fornicatio-
nis nullo precedẽte matrimonio
7 vel nuptiaꝝ colore. † Si vero nu-
ptie precesserunt ꝛ talis coit⁹ fuit
factus in forma matrimonij ꝛ sciẽ
ter primo ꝛ ante oĩa ꝯstito de im-
pedimento consanguinitatis vel
affinitatis sunt adiuuicem sepa-
randi ꝛ alijs quoqꝫ penis puniun
tur. de quibus in.l.qui ꝯtra legũ.
C.de incest.nup.ꝛ in aut.eod.titu.
in princ. de quibus late diximus
8 s.eo.q.ij. † Si vero contraxerunt
ignoranter parcit illis eodẽ mõ si
erant minores tpe ꝯtracti matri-
monij: quia parcitur ignorantie
ꝛ lapsui etatis.d.l.qui contra.pro
pe finẽ. Sed nota qd ista duo ꝓ-
sunt ad euitandũ penas.d.l.qui
contra.quando incontinenti post
ꝙ̃ deuenit ad illorum notitiã im-
pedimentum predictum vel sta-
tim adueniẽte pubertate ꝛ cogno
uerint prohibitionem se adinui-
cem separauerint alĩs si adhuc ste
terint insimul non euitabunt pe-
nas.d.l.qui contra.vide tex. iun-
cta glos.in.d.l.qui contra.in fine.
vbi est casus in terminis. ¶ Secũ
do vero casu.s.quando in actu for
nicationis punitur de vero ince-
stu nec attẽditur error ille: sed fa-
ctũ quod est in veritate qd est verũ
sm Bar.in.d.l.si adulteriũ cũ in-
cestu.in.iiij.co.qñ mulier ipsa erat
9 honesta. † Si vero erat meretrix
vel aliter impudica non putarem
virum pena incestus puniri si ve-
re erat ignarus ꝛ ignorantia illa
erat probabilis ꝛ per consequẽs
excusabilis: ꝛ hoc qꝛ de iure ciui-
li accessus ꝛ illarum concubitus
est impunibilis vt.l.j.C.de cõcub.
ꝛ.l.q̃ adulterium.ꝛ ibi Bald.C.de
adul.ꝛ per Bart.in.l.verũ.in fi.ff.
de furt.ꝛ isto casu cessat ratio de q̃
supra primo mẽbro: qꝛ ibi dabat
operã rei illicite a pncipio ibi nõ.

¶ Summarium.

1 ☞ Affines cũ vna ꝛ eadẽ coeũtes
quam penam incurrant.
2 Coitus sciẽter cũ affini habitus
aliter punitur ꝙ̃ qui scienter.
3 Ignorãtia an liberet a pena i ma
teria fornicationis vel incestus.
4 Fr̃es germani vnã ꝛ eãdẽ carna
liter cognoscẽtes quã alter post-
ea ducat i vxorẽ quã penã icurrãt
5 Affinitas cõtrahitur ꝛ ex illicito
concubitu.
6 Coit⁹ cũ ea q̃ plures affines rece

plt 8z ꝫ eosdē affines incestuosus.
7 Coitus incestuosus in actu forni cario habit⁹ mortis pena punit.
8 Factū lege permittēte nō punit.
1 Quarto quero † de eo qui vnam mulierem eiusdez mulieris filiā vel duas mulieres sorores germanas inter se non autez viri coeuntis ita ecōuerso qn̄ pater ꝛ fili⁹ aut duo fratres germani idem si auus ꝛ nepos aut patru⁹ ꝛ nepos eadē muliere fornicati fuerint qua pena puniūtur. dic quod de iure canonico secundum antiqua iura.
2 † si taliscoitus fuerit scienter habit⁹ cum huiusmodi personis mulieribus ignorantibus vir nūq̄ poterit cuiq̄ mulieri matrimonio copulari ꝛ erit ꝑpetuo legitimo cōiugio priuatus: mulieres autem que hoc ignorarunt non priuabūtur alteri cōiugio copulari: si vero econtra mulieres conscie sint: vir aūt ignarus erat absq̄ maritis perpetuo maneant viro nulla cōiugij facultas admittit: si vero vtrinq̄ omnes erant conscij oēs pariformiter priuant ꝯiugio: si vero oēs ignari nemo priuat legitimis cōnubijs. tex. reperit q̄ loquitur de ignaris vtrinq̄ ꝛ sciētibus sil'r vtroq̄ mō. xxxv. q. iij. qui propinquā. de mulierib⁹ aūt ignaris ꝛ viro sciente ꝛ econtra. c. siquis cum matre ꝛ filia eadē causa ꝛ. q. ꝛ. c. si vero prime sequēti ⁋ de his
3 hēt ēt. xxxiij. q. in lectū. ⁋ † Ignorantibus vero consanguinitatez siue affinitatē iponit certa penitētia p sacerdotē illius arbitrio pro eronerationc consciētie qua peracta post annos septem volentibus matrimonialiter copulari coniugia legitima non negant: d. c. in lectum. ꝛ ibi glo. in ver. penitētiā. xxiij. q v. excōmunicatoꝝ. ꝛ. d. c. si quis cū duab⁹. xxxiij. q. ij.
4 ⁋ † Si quis aūt fornicat⁹ fuerit cū muliere quā fr̄ german⁹ ignorans factum postea duxit in vxorem eo qd̄ frater qui fornicatus fuerat prius crimen illud fr̄i celauit septē annis penitebit absq̄ cōiugio. xxxv. q. iij. si ꝯo hō.
5 ⁋ † Nota tn̄ hoc dictū ꝑpetuo qd̄ affinitas nō solū contrahit ex licito matrimoniali concubitu verū etiam per coitum fornicarium ꝛ illicitū. tex. est no. cū glo. in ver. cōcubitu. xxxv. q. iij. de incestis ꝛ. c. nec eam. vnde sequit qd̄ nulli ex cōsanguineis viri fornicātis licet contrahere matrimoniū vel aliter se carnaliter cōmiscere cū muliere illa cū qua frater aut cōsanguineus eius prius fornicatus fuerat ecōuerso ēt minime lꝫ viro fornicāti cū matre filia sorore vel alia quis ꝯsanguinea dicte mulieris cōtrahere matrimoniū vel al's se carnaliter immiscere: sed ab illarum ꝯcubitu oīno abstinere. d. c. de icestis.
6 ⁋ † Siquis autem hoc non obstante se immiscere ausus fuerit cōmittit incestum: ꝛ ille coitus dr̄ ꝑprie incestuosus ꝛ abhominabilis deo ꝛ cunctis hoibus. ita dicit text. xxxv. q. iij. nec eam quaz. ꝛ est ac si cum vera ꝛ legitima cōsanguinea siue affine muliere fornicatus esset.
7 ⁋ † Unde sequitur qd̄ pro huiusmodi incestuoso coitu habito non in figura matrimonij: sed actu fornicario est pena capitis sicut ex ꝑprio incestu. d. l. si adulteriū cum incestu. ꝙ est verū qn̄ scienter habuit coitum: sec⁹ si ignoranter. d. l. qui contra leguz.

& dixi.s.eo.tit.ij.z.iij.q.si vero in=
teruenit i figura matrimonij scie
ter:z tales coniuges subijciuntur
penis de quibus in aut.incestas.
C.de incest.nup.z in corpore vnde
sumitur eo.titu.si autem ignoran
ter non excusantur si erat mulier
honesta siue honeste vite:vt ibi dr
per Barto.latius in.d.l.si adulte
rium cum incestu. Si vero coitus
hmoi incestuosus pficeret cu dua
bus meretricib⁹ aut alijs impudi
cis mulieribus non putarem il=
lum pena mortis puniendu esse
qui hanc fornicatione fecerit sic
incestuosam: sed illud procedere
dutaxat in mulieribus honestis z
honeste viuentibus tm.l. inter li=
beras.z.l.stupru ff.de adul.§.item
lex iulia.institu.de pub.iudi.vide
que supra proxime diximus in.ij.
q.in fin.vbis.ad mulieres aut im
pudicas cum accessus z cocubit⁹
sit ipunibilis de iure ciuili.l.j.C.
de concubin.z ibi Bal.z ide Bal.
in.l.q adulteriu.ff.de adul.z.l.si
vxor.z ibi glo.ff.eo.titu.de adult.
Barto.in.l. verum.in fi.ff. de fur.
ppterea non puto ignorantes ali
qua pena saltim de iure ciuili pu
8 niendos esse:† quia qui facit lege
permittente penam non meretur.
l.graccus.C.de adul.l.nec i ea.§.
ius occidendi.ff.eo.titu.z.l.rapto
res.in princip.C.de episco.z cler.
Si vero scienter fornicat⁹ fuerit
puniendus est: sed non tam gra=
ui pena: sed alia mitiori iudicis
arbitrio aut illa de qua in.d. aut.
incestas.C.de incest.nup.z in cor=
pore vnde sumit eo. tit.sicut enim
ibi concubitus erat impunibilis
vno respectu.s.matrimonij vincu
lo:sed erat alio respectu punibi=
lis.s. respectu consanguinitatis
vel affinitatis: ita in casu nostro
coitus iste est impunibilis respe=
ctu vite impudice ipsius mulie=
ris per iura predicta punibilis
autem erit respectu sanguinis si=
ue affinitatis.

¶ Summarium.

1 Fornicationem committes
cum nouerca: socru:nuru:priui=
gna cognata: et similibus quali=
ter veniat puniendus.
2 Affines z sanguine coniuncti in
materia fornicationis equiparant.
3 Clericus cum affini coiens ince=
stum committere dicitur.
4 Laicus cu affini coiens potest du
pliciter in ca penali considerari.
5 Fornicatio potest ratione circum=
stantie pro incestu haberi.
6 Matrimonium incestuosum scie
ter z dolose contrahentes qua pe
na puniantur.

1 Quinto † quero quid si
aliquis fornicat⁹ fue=
rit cu nouerca: socru:
nuru:priuigna: cogna=
ta.s.fratris vxore vel
sorore vxoris aut cum commatre
vna seu duabus comatribus aut
earu filiabus mre ceterisqz psonis
hmoi affinitate coniuctis aut affi
nitate spuali vt habet i.c.j.z.c.su
p eo.de cogna.spu.q pena sit pu=
niedus.dic quod de iure canoni=
co fm ius antiquum in foro con=
sciëtie octo annoru pnia oneret vt
tadiu extra gremiu eccle z coio=
ne fideliu comoret z a sacris eccle
abstinedi heat necessitate.xxxij.q.
vij.siqs cu nouerca.z.xxiiij.q.ij.si
qs cu duab⁹.z.xxx.q.iiij.si pr z fi
li⁹.z.c.qs.de cogna.spu.z de con
2 san.z affi.c.j.§.inqsita.†vbi dr qd
no min⁹ debem⁹ abstinere a coiu
gio seu fornicatione affiniu quam

sanguine nostro cōiūctorū ⁊ ex ꝓ-
pria consanguinitate. ꝓ quo facit
etiaȝ. xxxv. q. iij. qualiter. ⁊. c. ⁊ hoc
quoqȝ. ⁊. c. sane. cū tribus sequēti-
bus. vbi dr qđ sicut vir iungit cō-
sanguineis prop̄ijs ita etiam iun
3 git ꝯsāguineis vxoris sue. ¶ †De
iure vo canonico in foro ꝯtentio-
so. si clericus est q̄ in hoc crimine
cecidit deponit q2 ꝑ istū coitū cō-
mittitur incestus. xxxv. q. i. quali-
ter. ⁊. d. c. ⁊ hoc quoqȝ. ⁊. d. c. j. §. in
q̄sita de ꝯsan. ⁊ affi. ⁊ alias. s. dixi-
4 mus i. q. ⁊. iij. q. ¶ †Si vo sit lai-
cus aut coitū hmōi habuit i figu
ra mrīmonij aut hūit in actu for-
nicationis si in figura matrimo-
nij aut scienter contraxit cum ea
sciēs ipedimētū cōsanguinitatis
aut affinitatis: ⁊ matrimoniū nō
valet ipso iure: sed debet omnino
separari ⁊ vir siue mulier q̄ h̄ mo
do sciēter cōtraxit ꝑpetuo priuat
ꝯiugio: si vo ꝯtraxerūt ignorāter
ambo vel alter tātū ille qui igno-
rāter ꝯtraxit nullā patit penā or
dinariā: sȝ facta separatiōe ipsiꝰ
matrimonij q̄ oino fienda est dat
sibi certa penitētia iudicio arbi-
trio. xxxv. q. iij. q̄ ꝓpiquā. ⁊. d. c. de
ꝓpinq̄s. ille vero siue illa que sciē
ter contraxit priuatur ꝑpetua spe
coniugij. d. c. si quis cū nouerca. ⁊
si quis cum duabus. xxxij. q. vij. ⁊
5 xxxiij. q. ij. ¶ †Si vero coitus iste
habitus fuit i actu fornicationis
⁊ siue scienter siue ignorater id
fecerint vtroqȝ modo puniēdi sūt
de incestu ⁊ stupro si soluta erat:
vel de incestu ⁊ adulterio si nu-
pta erat per ea que no. dixit Bar
tol. in dicta. l. si adulterium cum
incestu. ff. de adul. ⁊ diximus su-
pra proxima precedenti q. ⁊ dice-
6 mus infra. q. sequenti. ¶ †De iu-
re autem ciuili pena incestus am
bo puniuntur quando scienter cō
traxerunt matrimonium que est
pena mortis vt supra proxime di-
ximus: ⁊ habet in dicta. l. si adul-
terium cum incestu. et ibi glos. et
Bartol. ff. de adult. Si vero igno-
rāter separentur ⁊ penas euitāt
predictas dummodo cito ⁊ incon
tinenti se adinuicem separēt post
quam habuerunt scientiaȝ alias
non euitarent penas dicta. l. qui
contra legū. i fi. C. de incest. nupt.
⁊ in aut. de incest. nup. in princip.
Aut se commiscuerunt in actu for-
nicationis ⁊ isto casu non adhibe
tur aliqua distinctio an scienter
vel ignoranter se adinuicem com
miscuerint. quia isto casu non ꝓ-
dest illis ignorantia ex quo da-
bant operam a principio rei illi-
cite per ea que notāter dixit Bar-
to. in dicta. l. si adulteriuȝ cū ince-
stu. ⁊ diximꝰ supra ꝓxima. q. nō ta
men puto quod eadem pena sit
puniendus iste sicut ille qui scien-
ter: vt dicemus etiam infra. q. se-
quen. ⁊ alia sequen. ⁊ habetur in
d. c. de propinquis. ⁊. c. de incestis
xxxv. q. iij.

¶ Summarium.

1 Mulieris nupte concubituȝ obtinens quem penam incurrat.
2 Clericus adulter grauius punit q̄ȝ laicus.
3 Adulterium committens dicitur sacrilegus q2 sacramentū violat.
4 Pena adulterij qua clericus degradatur an hodie procedat.
5 Purgationem sibi iniunctam negligēs punitur pena criminis plene probati.
6 Episcopus non dispensat in criminibus maioribus.
7 Episcopꝰ potest in stupro simplici

fornicatione z silib⁹ dispensare.
8 Adulteriũ reputat inter minora crimina in materia dispẽsatoria.
9 Clericus qualr pro crimine sodomitico puniatur.
10 Pena est delicto cõmẽsurãda.
11 Minor culpa leuiorẽ pati debet vindictam.
12 Uxoratus coiẽs cum soluta an adulteriũ committat.
13 Mulier vxorata ɔmittẽs adulteriũ an viro defuncto possit ipune cũ illo cũ quo adulteriũ commisit matrimonium contrahere.

1 Sexto declarãda succedit questio † adulterij qñ qs obtinuit coitũ mulieris nupte q̃ pena puniat: dic qđ aut sumus in foro conscientie z Laicus subijcit penitẽtie septennali. Clericus vero decẽ annis penitebit.lxxxiij.dis.presbyter.xxvij.q.j. deuotaʒ.z.33.q.ij.hoc ipsum. vbi dicitur quod clerici sicut laici hodie illi septennali penitentie subijciuntur.
2 ¶ † De iure vero canonico in foro contentioso laic⁹ pro isto crimine excommunicatur. Clericus vero deponitur.habetur in.c.siquis episcop⁹.xxvij.q.prima: idem tenet glos.in.c.latori.ij.q.vij.quam sequitur ibi Archidia.z refert idem tenere Hosfre.in.c.vt clericorum.de vit.z honest.cleri.z Bern.et Laur.ibi: idẽ etiã tenet glos.in.c.siquis omnẽ.j.q.vij.que expresse dicit quod pro adulterio vel incestu est pena depositionis: idem etiam tenet Joan.de anan.in rubr.et in c.significauit.extra de adulte.Panormi. et ceteri moderni in dicto.c.vt clericorum.z in.c.peruenit.de adult.z clarius z copiosi⁹ in.c.at si clerici.de iudi.z hãc opi. dicit Joan.de anan.in dicto.c.significauit.quod tenet Joã. andr. z Joan.de imol.preceptor meus in dicto.c.vt clericorum: vbi ipse dicit ꝙ ista est communis opinio.ꝑ qua facit glos. communiter approbata in.c. maximianus.lxxxj. distinct.in quibus iuribus in effectu concluditur quod pro simplici fornicatione hodie non est pena depositionis in clericos: sed dũtaxat suspensionis: pro adulterio vero aut incestu est pena depositionis quibus superaddo textuʒ in.c.siquis sacerdos.xxx.q.prima vbi dicitur quod sacerdos ꝑ graui adulterio deponit: z ratio potest esse ista secundum quod dicit Sali.c.l.l.quamuis.la secũda.C.
3 de adult. † quia per adulterium quis videtur committere sacrilegium ex quo violat matrimoniuʒ quod est sacramentum ecclesie.c. debitum de bigam.per lesionẽ igitur istius sacramẽti committitur sacrilegiuʒ vt late diximus supra eo.titu.q.prima.z ideo lex ciuilis appellat adulterum sacrilegum alienarum nuptiaruʒ merito mãdat illum gladio puniri dicta.l. quamuis.in fine: sed credo quod dicatur improprie sacrilegiũ: maxime de iure ciuili: quia licet matrimonium sit sacramentum: tamen nulla res sacra corporaliter tangitur: deuastatur: corrũpitur aut asportatur.vt dicit Bartol.in dicta.l.diuus.ff.ad leg.iul. pecul. z habetur in.d.l.sacrilegi.in principio eodem titulo z late diximus
4 supra eo dicta.q.prima. ¶ † Sed aduerte quod ista opi.ꝙ clericus pro simplici adulterio debeat hodie deponi non videtur vera nec

iure probari:nullus enim textus
allegatus pro ista opinione pro-
bat q clericus pro simplici adul
terio deponat contra quam ar-
guo primo per textū in.c.signifi-
cauit.de adult.vbi clericꝰ qui im
putabat de adulterio contra quē
mulier ipsa q̄ passa fuerat adulte
rari deponebat ⁊ erat iam orta
infamia contra ipsum clericum
Pontifex ibi mandat iudici eccle
siastico quod dicto presbytero in-
dicat purgationem in qua si di-
ctus presbyter defecerit mandat
illū debere suspendi ⁊ non depo-
5 ni.†⁊ clarū est quod quotiescūq
aliquis deficit in purgatione sibi
iniuncta debet puniri eadē pena
qua puniri debebat crimine ple-
ne probato vt in.c.accedens.de
accusa.⁊ per Hostien.in sum.de
adult.in princi.Ergo sequitur qđ
pro isto crimine plene probato
nō debet imponi maior pena su-
spensionis.Pro qua opiniōe ad-
duco etiam textum in.c.at si cleri
ci.de iudi.in pncipio ⁊.§.de adul-
6 terijs.†vbi dicitur quod pro ho-
micidio furto ⁊ alijs maioribus
criminibus in quibus clericꝰ ve-
nit deponendus Episcopus dis-
7 pensare non potest.¶†De adul-
terio vero ⁊ alijs minoribus cri-
minibus sicut est stupruz simplex
fornicatio ⁊ similia.Episcopꝰ ad
libitum suum cum clerico peni-
tente dispensare poterit:deinde
ponitur ratio quare Episcopꝰ in
maioribꝰ criminibus in quibus
fit depositio dispēsare nō pōt nec
illos sic condemnatos ad libitū
suuz tradere curie seculari.quia
semel per sententiam illam depo
sitionis que est perpetua priua-
tio ab altaris ministerio:vt dicit
Abb.in.dicto.c.vt clericorū.⁊ in
dicto.c.at si clerici.semel functꝰ
fuit officio suo neq potest am-
plius illam reuocare seu quouis
modo moderari:vt i.l.iudex post
quam.ff.de re iudi.⁊ dicto.c.at si
clerici.§.de adulterijs.in fi.quod
non est sic in pena suspensionis
que fit ad tempus arbitrio iudi-
cis:vt dicam infra e.q.octaua.
8 ¶†Ex quo textu manifeste pro-
batur quod adulterium cōnume
ratur inter minora crimina dū di
cit ibi textus de adulterio ⁊ alijs
minoribus criminibꝰ ⁊c.ex q̄bus
verbis demonstratur equalitas
in ordine et qualitate secundum
Bald.in.l.ea quidem.C.de accu-
sat.⁊ not.in.l.nomen.in fin.ff.de
leg.iij.⁊ per Barto.in.l.cū pater.
§.dulcissimis.ff.de leg.ij.⁊ est glo.
not.in.d.c.at si clerici.§.de adul-
terijs.in ver.minora.que hoc idē
9 tenet.¶†Tertio hoc probo per
textum in dicto.c.vt clericorum.
in princi.vbi clericus pro pecca-
to commisso contra naturaz:sci-
licet per sodomiam patitur pe-
nam depositionis:quod est ma-
ximum omnium criminum que
carnaliter cōmittuntur.xxxij.q.se
ptima.c.adulterij malum.⁊.c.fla
gitia.⁊.33.q.secūda:hoc ipsuz er-
go in adulterio ⁊ alijs minoribꝰ
criminibus minor pena esset in-
ferenda:iuxta enim qualitatem
facti ⁊ personarum conditionez
iudex debet augere vel minuere
penam:vt dicit textus in dicto.c.
vt clericorū.in.ij.responso.⁊ in.c.
10 sicut dignum.de homicid.†Ra-
tio est quia pena debet cōmensu-
rari delicto vt pro paruis parua
pro maioribꝰ vero grauior pena
inferat:qđ manifeste demonstra

tur ex illis verbis dum dicit textus q clerici q deprehensi fuerint incontinentie vitio laborare pro ut magis aut minus peccauerint puniantur. idem dicit Panor. in dicto.c.vt clericorum.in vlti.not. Ergo pro adulterio quod est de minoribus criminibus: vt supra conclusum fuit debet imponi minor pena depositione puta suspensionis argumento eorum que habentur in.c.fraternitatis .xxxiiij.distinc. Pro qua opinione facit illa ratio de qua in.c.vergentis. de heretici. sumpto argumento a contrario sensu quod vbi minor est culpa ibi leuior debet esse vindicta: si enim pro sacrilegio incestu nefario coitu sodomia et similibus maioribus criminibus iura imponunt depositionem per iura superius adducta: quare non est dicendum quod pro adulterio et aliis minoribus sequacibus criminibus non sit imponenda minor pena quam ipsa depositione certe nullam video rationem in contrarium. Que quidem opinio in veritate videtur esse probabilior de iure et magis equa eo maxime quia hodie rarissimi sunt clerici qui possint seruare regulam continentie et castitatis et ideo propter fragilitatem humani generis inductum est: vt clerici non deponantur pro quocunque crimine: sed pro minoribus suspendantur quando sunt in sacris.d.c.fraternitatis.34.distin. Et tenendo istam opinionem de facili responderi potest ad iura pro contraria opinione adducta. Et primo non ob. textus in dicto.c. lator.j.q.septima. quia non dicit ibi textus q clericus pro adulterio deponatur: sed dicit quod pro delicto corporali fit depositio: vnde aut nos volumus intelligere illum tex.secundum ius antiquum: et potest esse verum q pro omni peccato carnali etiam pro simplici fornicatione que minus est inferebatur depositio: vt.d.c.fraternitatis.34.distin. aut nos loquimur de iure nouo: et ille tex.non probat illud ad quod inducitur: quia debet intelligi de peccatis carnalibus maioribus. vt habetur in dicto.c.vt clericorum.in princ.et.xxxij.q.septima: adulterij malum et.c.flagitia.et xxvij.q.pri.si quis episcopus. Pro adulterio vero et aliis minoribus criminibus inferenda erit minor pena vt equalitas seruetur in omnibus secundum cuiusque propositionem dicto.c.vt clericorum.in.ij. responso. vnde succedit regula illa de qua in.l.non hoc.C.vnde cogna.et in.l.natales.et ibi Bald.C. de probat. Secundo non obstat textus in dicto.c.si quis omnem.j.q. vij.quia dupliciter potest ad illum tex.responderi. Primo quia non loquitur de adulterio: sed de fornicatione. vnde si volumus illum intelligere de simplici fornicatione: prout est species coitus cum meretrice vel concubina aut alia muliere impudica: et isto casu loquendo secundum ius antiquum bene loquitur quo iure fiebat dispositio pro hac simplici fornicatione: vt dicto c.fraternitatis.34.distin.et supra pluries dictum fuit. aut loquitur de fornicatione prout est genus comprehendens sub se omnes species coitus: et isto casu illa pena verificari potest in maioribus criminibus non autem in minoribus. dicto.c.vt clericorum.et supra proxime diximus et ideo dici non potest q ille text.

concludat necessario de adulte-rio: et aliis minoribus criminibus hinc est quod succedit regula predicta de qua supra et i. d. l. nõ hoc. C. vnde cogna. Tertio nõ obstãt ea que dicuntur per Jo. and. Jmol. Abb. Joan. de anan. et alios doc. de quibus supra: quia illorum intentio in questionibus predictis principaliter fuit velle demonstrare qđ pro simplici fornicatione hodie infertur suspensio non priuatio. vbi autem dicunt quod pro adulterio et incestu infert pena depositionis: fateor quod bene dicũt quãdo illa duo sunt simul coniuncta propter incestum qđ est maius crimen: sed nõ dicũt expresse nec apparet quod voluerint clericum pro simplici adulterio deponẽdũ esse et quatenus hoc dixissent locuti fuissent sine lege contra. l. illã. C. de colla. et §. consideremus in aucten. de trien. et semiss. Quarto non obstant etiam glo. ille que allegantur pro alia opinione quod ita interpretantur illa iura sic generaliter loquentia: quia nõ sunt legibus approbate merito non faciunt fidem: maxime in via disputatiua. Quinto non obstat textus in dicto. c. vt clericorũ: quia non exprimit ibi in aliqua parte ipsius textus quod pro adulterio inferatur depositio sed in principio textus loquutus fuit specialiter de crimine cõtra naturam qđ fit per sodomiam et dedit penam depositionis: deinde fecit generalem dispositionem tã respectu criminũ quam penarũ que inferuntur pro criminibus carnalibus: et demũ concludit quod pene sunt cõmensurande delicto secundũ plus vel minus: quod apparet ibi dum

dicitur quod clerici qui incontinentie vitio reperti fuerint laborare prout magis vel minus peccauerint puniantur et isto modo declaratus ille textus potius facit pro ista opinione quã contraria. Nõ obstat etiam capitulo extrã ẽso. c. si quis sacerdos. xxx. q. prima: quia ibi non loquitur textus de simplici adulterio: sed de adulterio mixto cũ incestu quod patet: quia ibi ille sacerdos coitum habuerat cũ filia spirituali que erat sibi agnatione spirituali cõiũcta: vt in. c. primo et secundo: de cogna. spiritu. ideo grauius punitur propter incestum secundum Bartol. et doc. in. l. si adulterium cum incestu. ff. de adul. Non obstat etiam illud qđ dixit Salicet. in dicta. l. quamuis. la secunda. C. de adult. dum vult quod per adulterium cõmittatur sacrilegiũ ex quo leditur sacramẽtũ matrimonij. d. c. debitum. de bigam. quia licet dicatur sacrilegium largo modo et improprie dicitur sacrilegium nõ autem proprie et stricte: quia in veritate nulla fit lesio rei corporali vel persone sacre prout requiritur de iure ciuili secundũ qđ declarat Bart. in. l. sacrilegi. in prin. ff. ad leg. iul. pecul. et Bal. in. l. iij. C. de furt. et p Azo. in sum. eo. titulo in princ. ideo non dicitur proprie sacrilegium nec pena sacrilegij ibi committitur dicto. c. significauit. de adult. Et p ista remanet firma supradicta conclusio quod clericus pro simplici adulterio non deponitur: sed suspenditur que de facili iudicio meo sustineri potest in pãcto iuris et est eq̃or et probabilior precedenti: ideo videretur potius esse seruãda quoque

precedēs que videtur esse nimis rigorosa .l.xxiij.distin.c.psbyter. z.xxxiiij.distin.c.fraternitatis. Ni hilominus in consulendo z iudicando tutius est tenere aliā opi. que est communis quia in decisiuis a cōmuni opinione nullatenus est recedendū fm Bald.in.l. pri.C.de edic.diui adria.tollen.z in.l.pri.C.de pen.iud.q mal.iudi. Alexan.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.obliga.z in.l.prolatam.C.de sent.z interlo.omni. iudi.z per Abba.in c.canonū statuta.in fine de cōstitut.vbi ponit nōnullas exceptiones in quibus licet quandoqꝫ recedere a cōmuni opinione z hanc seq̄rer in iudicando. ¶ Ex qua nota quod sacerdos siue clericus in sacris ordinibus constitutus:per simplex adulteriū quod cōmiserit deponi potest z perpetuo ab altaris ministerio remoueri: secundū qꝺ declarat Panor.in dicto.c.at si clerici. in princ.in vlti.not.qꝺ nota contra istos presbyteros incontinentes qui alienas vxores sepius sollicitant z ad illarum concubitū libenter accedūt quod poterūt deponi z secuta cōtinuatione omnino priuari:dicto.c.vt clericorum. z.c.at si clerici. ¶ De iure autem ciuili aut iste cōcubitus fuit habitus in forma matrimonij aut in actu fornicationis. Primo casu aut cōtraxerūt scienter aut ignorāter:si sciēter vtrinqꝫ de adulterio:vterqꝫ punit.si vero alter tantum sciebat ille qui erat conscius punit alter non z statim dissoluitur matrimoniū:z omnia bona que sciens ignoranti donauerat vel in dotem dederat perdit.l.cū 12 qui duas.C.de adulte.z.l.qui cōtra legum.z ibi glo.z doc.C.de incest.nup.fallit tamen quādo ambo vel alter erat minor:quia sibi parcitur ratione minoris etatis dicta.l.qui cōtra legū.in fi.z per Barto.in dicta.l.si adulteriū cū incestu.si vero ignorabat mulierem:aut virum esse coniugatum excusatur etiam maior dūmodo incontinēti habita notitia de impedimento se ab illa separauerit alias si post cū eadē permanserit non excusatur a penis predictis. d.l.qui contra legū.in fi. ¶ Si vero illam cognouit in actu fornicationis aut scienter.quia sciebat illam esse nuptā z tenet de adulterio:maxime si erat mulier honeste vite.l.prima.z.l.quāuis.la secunda.C.de adult.si vero ignorabat.et similiter punit de adulterio qñ mulier erat honeste vite nec excusat isto casu ꝓpter ignorantiam facti qꝺ putabat illam esse solutam:q2 quotiescunqꝫ qs dat operam rei illicite a principio non attēdit animus illius adulterantis z q2 erat in eius opinione:sed illud qꝺ est in veritate:ita dicit Bartol.in dicta.l.si adulteriū cū incestu.z dixi supra titulo proximo.q.xij. ¶ Predicta tñ limitanda sunt nō procedere quādo mulier erat ipudica vel meretrix q2 talis ꝯcubitus est ꝑmissus a iure.l.verū.in fin.z ibi Bartol.ff. de furt.l.tertia.z ibi Barto.ff.de cond.ob turp.cau.et.l.secūda.C. de concubin. ¶ De iure tamen canonico non euaderet impunis etiā q2 mulier esset impudica aut meretrix:quia de illo iure nullus coitus extra vxoriū ē permissus. xxxij.q.iiij. meretrices. ¶ Sed quero nunc si vir coniugatus ha

buit coitum cum muliere soluta an ex isto coitu oriatur stuprum vel adulterium. dic breuiter q de iure ciuili dicit esse stuprum vt. l. prima. et q ibi no. C. de adul. quia ius ciuile considerauit lesionem thori coniugalis et sanguinis per commixtionem vxoris duntaxat non autem viri dicta. l. prima. de iure tamen canonico secus quia siue per virum siue per vxorem violetur thorum coniugale per alienos amplexus dicitur fieri adulterium. xxxii. q. quarta nemo. et c. dicat. et per Abb. in c. transmisse. de eo q cogn. consan. vxo. sue. in vlti. not. et in c. fin. de adult. Iterum quero: quid si aliquis coitum carnis huiusmodi habuerit cum muliere que olim fuerat meretrix nunc aut est coniugata qua pena puniatur an de adulterio vel de simplici fornicatione. aut loquimur de iure canonico in foro ecclesiastico et mulier erat iam effecta honeste vite et conuersationis omnesque turpes et inhonestas conuersationes euitauerat et sic ceperat habere nomen honeste matrone siue matris familias et coit' habit' cum illa erit punibilis de adulterio ac si nunquam fuisset meretrix vt l. q adulterium. in principio. et q ibi not. Bal. et Sali. C. de adult. non replico ampli' nomina penarum: quia satis plene dictum est supra. Aut iam ceperat iterum meretricari et reuerti ad veterem impudicam vitam et isto casu non punitur de adulterio: sed de simplici fornicatione que similiter est punibilis de iure canonico. xxx. q. iii. dicat aliquis. et c. sequen. et c. meretrices. et dicem' infra. q. sequent. cui' pena erit solum suspensio in clerico hodie. c. fraternitatis. xxxiiii. distin. et late diximus supra eadem. q. Laicus autem excommunicatur quocunque modo illam cognouerit aut in actu fornicationis: aut in forma adulterii vt in. c. secundo. de adult. xxvii. q. i. si quis episcopus. de quo etiam diximus supra. De iure autem ciuili si dicta mulier sit honesta et retinet nomen matris familias erit pena adulterii vt dicta. l. que adulterium. et Bal. et Salic. hoc enim nomen matris familias de iure habet tria significata secundum glo. in d. l. que adulterium. primo enim significat et demonstrat mulierem que non viuit meretricio more sed honeste: et morigerate. secundo pro ea que filios habet vt ff. de lib. exhiben. l. deinde. Tertio pro ea que est sui iuris: sed Salic. ibi dicit q etiam ea que est i potestate non amittit nomen predictum vide ipsum in dicta. l. que adulterium. Si vero inhoneste meretricio more viueret illius coit' de iure ciuili erit impunibilis tam q coitus concubine. l. prima et secunda. C. de concub. et per Barto. in. l. verum. in fin. ff. de furt. et l. iu. ff. de condi. ob turp. cau. et est text. nota. in. l. si ea enim. C. de adult. et d. l. que adulterium. in fi. vbi dicit quod coitus habitus cum femina et vili persona non meretur puniri propter vilitatem persone siue potius vilitatem conditionis sue prout sepius accidit i istis hospitiis vbi sunt famule quedam ita vulgares quod habentur tamque meretrices et cum plurib' et diuersis personis solent habere commercium. vide textum ibi in fin. et Salicet. et eundem Sali. magis clare et in terminis in dicta. l. si ea et textum

tertum in.l.si vxor.§.siue.ver. sed & in ea.ff. ad legem iul.de adult.
17 ¶ †Sed quero qd si aliqua mulier commisit adulterium cũ aliquo viro cum quo post morté mariti sui matrimonium contraxit: an poterit accusari de adulterio huiusmodi post scdas nuptias cõtractas? & videretur dicédũ quod nõ: quia quemadmodũ filij primo nati per subsequés matrimoniũ legitimantur & restituuntur natalibus: vt in.c.primo de eo qui dux.in matri.quam poll.p adulter.& c.p venerabilem: & ibi doc. qui fil.sint.legiti. Ier tamen dicit contrarium quod ipsa mulier poterit accusari & puniri de adulterio quod ante contractũ istud secundum matrimonium cum eodem viro cõmiserat. ita dixit tertus in.l.commissum.C.de adulte. Ulterius quero siquis carnaliter cognouerit concubinam alterius que indubitato affectu per vnum in domo sua duntaxat retinetur an vir qui illam stuprauit debeat puniri & qua pena? & videbat dicendũ qd non ex quo honesta mulier dici non potest que non veri marin patitur amplexus: tamen breuiter dicas cõtrarium esse verum: quia debet puniri de adulterio ex quo cũ illo viro honeste viuendo hoc est: quia non recipit plurium amplexus dicitur honeste viuere: nec perdit nomen honeste matrone: vt dicit glo.in.l. si vxor. in prin.in ver.concubina.ff. de adul. & l.stuprũ.ff.de ritu nupt. & iste est tertus i dicta.l. si vxor.in princ.ff.de adult.vbi dicitur q viro qui tenet dictam concubinam competit accusatio contra illum adulterum nõ iure mariti: sed iure extranei.ita dicit ibi tert⁹. glo. tamé variauit in pena.primo em dicit q tenetur de stupro: deinde dicit qd tenet de adulterio. Bartol.tamen tenet ibi opini. illam quod de stupro puniatur & non de adulterio: quia adulterium proprie non committitur nisi cũ muliere nupta: vide Bart.ibi: credo auté quod coitus iste improprie & largo modo loquendo dicatur adulteriũ: sed in penis imponendis nõ debemus attédere improprium & largam significationem: sed propriam & strictam: maxime quando per illam propriam significationem fit diminutio pene: q in dubijs &c.l. de interpretatione. & l.absentem.ff.de pen.c.qd in dubijs. de regulis iuris. lib.vj.cum similibus. ¶ Quero nunc ponamus quod Pamphila sit nupta Sempronio & tpe istiᵘ matrimonij commisit adulterium cum Gaio. deinde mortuo Sempronio ista Pamphila deuenit ad secundas nuptias & nupsit Titio: queritur nunquid Titius poterit dictam vxorem accusare de adulterio illo quod commiserat tempore primi viri? & videtur dicédum qd sic maxime si nõdũ erat elapsũ quinquennium.l.quinquennium.ff.de adulte.in contrarium tamen est veritas quod illam accusare non potest de adulterio commisso ante tépus sui matrimonij.l.si vxor. §.si quis vxorẽ suam.ff.de adul. & ratio potest esse ista: quia per illud adulteriũ alias commissum nulla fuit illata iniuria thoro cõiugali ipsius secũdi mariti: nec p illud dicitur violatum dictum cõiugale thorum. Idem dicendum est de stupro si mulier dum esset

virgo aut vidua stuprata fuerit
ab aliquo & postea nupserit non
potest maritus illam accusare de
stupro nec etiã illum stuprantem
pro crimine commisso cũ muliere
antequam esset sua uxor: q: tunc
nulla fuit sibi illata iniuria: quia
nullum ius habebat in ea vt. d. l.
si vxor. §. si quis plane. Secus au-
tem si ea mulier erat sponsa: quia
tũc poterit bene vir aut q̄ sit spõ-
sus ante consummationem ma-
trimonii aut postquam consum-
mauit matrimonium dictum stu-
prantem & mulierem quoq; accu-
sare de stupro & prosequi iniuriã
suam. d. l. si vir. §. si minor in fin.
eodem titulo. Idem etiam dicen-
dũ est de eo qui concubinam de-
sponsauit & accepit in vxorem q̃
non poterit aliquẽ accusare iure
mariti de stupro cũ ea commisso
tempore concubinatus sui. & iste
est tex. in. d. l. si vxor. §. si quis vxo-
rem. versicu. quod & etenim. ff. ad
leg. iul. de adulte. que omnia be-
ne nota. quia sunt vtilia & conti-
gibilia sepe.

¶ Summarium.

1 ☞ Stuprum quid sit & qua pe-
na puniatur.
2 Stuprum cũ virgine commissum
qualiter puniatur.
3 Laicus virginem deflorans tene-
tur eam dotare.
4 Stuprum cum muliere honesta
libera honeste cõditionis & fame
commissum grauiter punitur.
5 Actio legis aquilie vel iniuriarũ
aut de seruo corrupto competit
dño pro stupro cũ serua cõmisso.
6 Actione iniuriarum tãtum tene-
tur stuprãs cum ancilla in vili ha-
bitaculo persistente committẽs.
7 Coitus cum concubina alterius
an veniat puniendus.
8 Coitus cum meretrice etiam se-
creta non punitur.
9 Stuprum an cũ mulieribus in-
honeste et turpiter viuentib' cõ-
mitti dicatur.
10 Coitus quicũq; preterq̃ matri-
monialis de iure canonico est re-
probatus et punibilis.
11 Coitus cũ virgine impubere mi-
nore. xii. an. qualiter sit puniẽd'.
12 Tutor cum pupilla cuius tutelã
gerit coiens quã penã incurrat.
13 Coitus mulieris nobilis cum fa-
mulo ignobili commissus quali-
ter sit puniendus.

SEptimo videndum
1 est de stupro quod
est alia species for-
nicationis quod cõ-
mittitur cum solu-
ta muliere honeste
viuente. l. inter liberas. & l. stu-
prum. ff. de adult. & §. item lex iu-
lia. instit. de publi. iudic. ¶ Ques-
to igitur nunc que est pena istius
criminis. dic quod in foro con-
scientie clericus olim deponeba-
tur de iure antiquo: vt. lxxxii.
distinctione presbyter. quod erat
secundum canones apostolorũ:
idem seruabatur in simplici for-
nicatione: vt latius infra dice-
tur. hodie vero imponitur sibi pe-
nitentia decem annorum cum il-
lis ieiuniis disciplinis & peniten-
tiis de quibus in dicto. c. presby-
ter. Laicus autem habet peni-
tentiam septem annorum. xxvi.
questione prima. deuotam. xxx-
ii. questione secunda. hoc ipsum
vbi dicitur: quod clerici etiam

hodie non excedunt metā septe3
annorum in penitentia predicta.
In foro autem contentioso de iu
re canonico. dic q clericus pro
isto crimine deponitur. ita tenet
Panormitanus in .c. at si clerici
de iudi. & in dicto .c. vt clericoru3.
de vita & honestate clericorum. &
in .c. peruenit. in fi. de adulte. vbi
in effectu concludit q clericus in
sacris solum euadit penam de-
positionis quando commisit sim
plicem fornicationem cum mu-
liere soluta & impudica concubi-
na seu meretrice tunc non infer-
tur illi alia pena q suspensionis:
vt ibi plenius per Abb. pro aliis
vero criminibus carnalibus ex-
cepta solum hac simplici fornu-
catione est pena depositionis. vt
habetur. lxxxiij. presbyter. ij. q.
vlulator. lxxxj. distinctione maxi-
mianus: quam ius etiam pro ista
simplici fornicatione continua-
ta a qua clericus si post primam
vel secundam monitionem non
diuertit poterit deponi atq3 pri-
uari: vt in .c. ex parte adde de te-
stibus. & in .c. cum super. de coha-
bi. cleri. & mulie. Si vero ista for-
nicatio non esset amplius simplex:
sed haberet adiunctam aliquam
qualitatē seu accidēs puta adul
terij stupri incestus & similium: tūc
esset pena depositionis. ita dicit
Abb. in. d. c. at si clerici. in. ij. co-
lum. & in. d. c. peruenit. idem etia3
tenere videtur Joannes de Imo
la in. d. c. vt clericorum. vt refert
Joan. de ana. in rub. & in .c. signi-
ficauit. de adult. Cum tamē ista
sit communis opinio q p stupro
fiat depositio a qua in decisiuis
non esset recedēdum: vt supra di-
xi. tamen si quis vellet tenere con
trariam opinionem facile posset
per ea que supra proxime diximus
2 in precedenti .q. †. Et dicit etiam
Abb. in dicto .c. vt clericorum. q
pro stupro in virgine commisso
iudex ecclesiasticus poterit impo-
nere penam pecuniariam clerico
arbitrio suo vltra alias penas
spirituales quando ille non suffi
cerent: quia illas non timeret
quas penas si non solueret luet
in corpus. arg. l. j. §. fi. ff. de pen. &
non sufficit solum dotare mulie-
rem stupratam quia vltra dotem
tenetur etiam soluere pecunia-
riam aut corporalem penam. ita
dicit Abb. in dicto .c. peruenit. de
3 adulteriis. †Laicus autem de iu
re canonico si virginem deflora-
uit tenetur illam dotare & in vxo
rem ducere si non erat votatus
& his duabus penis copulatiue
punitur: si vero nollet aut non
posset propter aliquod impedi-
mentum illam ducere in vxorem
vltra penam dotis constitute te-
netur alia pena pecunaria siue
extraordinaria arbitrio iudicis:
vt dicitur i. d. c. j. & c. peruenit. de
adulte. & ibi Abb. si vero cum vi-
dua honeste viuente stuprum cō
miserit punietur pena pecunia-
ria arbitrio iudicis iuxta quali-
tatē facti & personarum cōditio-
nem. d. c. j. de adulte. vbi latius p
d. Abb. & idem Abb. in. d. c. vt cle-
ricorum. in. ij. colum. & idē Abb.
4 in .c. licet. de peni. ¶ †De iure au
tem ciuili pro stupro commisso
cum muliere libera & honeste con
ditionis & fame: si vir sit honeste
conditionis aut in dignitate cōsti
tutus. dimidie partis bonorum
suoru3 confiscatione & relegatio-
ne tēporali arbitrio iudicis puni

tur: si vero sit vilis persona fusti-
gatur ⁊ nihilominus in exilium
mittitur: vt supra. ita dicit textus
expresse in. §. item lex iulia. instit.
de pub. iud. ⁊ ista est pena regula-
ris que tamen fallit in pluribꝰ ca
sibus in quibꝰ alia pena imponi
5 tur. † Et primo quādo mulier nō
esset libera sed serua: quia tūc da-
tur domino actio legis aquilie in
iuriarum aut de seruo corrupto.
l. inter liberas. ⁊ ibi Bartol. ff. de
adult. l. fin. ff. de offi. presi. ⁊ l. pe-
6 nult. C. de ser. corrup. ¶ † Secun-
do fallit licet sit mulier libera: ta
men si est famula aut alias vilis
conditionis existens in caupona
hospitijs: aut alijs similibus abie
ctis locis habenti rem carnalem
cum mulieribus vilis cōditionis
non imponitur ista pena: sed tene
tur actione iniuriarum ꝓpter vi-
litatem persone. l. que adulteriū.
⁊ ibi glos. ⁊ Bartol. C. de adult. ⁊
Bartol. in dicta. l. inter liberas.
7 ¶ † Tertio fallit in concubina re
tenta in domo ⁊ indubitato affe-
ctu: quia licet cum illa habere cō-
cubitum de iure ciuili absq̄ ali-
qua pena. l. ij. C. de concubi. ⁊ not.
glo. in. l. stuprum. ⁊ in. l. inter libe-
ras. ⁊ ibi glo. ⁊ Bart. ff. de adulte.
8 ¶ † Quarto etiam fallit in publi
ca meretrice vel in alia muliere
impudica q̄ plures admittere so-
let ad eius amplexus licet secrete
agat. quia non dicitur honeste vi-
uere prout req̄rit illa lex iulia de
adulterijs. capite quinto. dicto. §.
item lex iulia. ⁊ ibi Joan. fabri ⁊ p
Bar. in. l. iij. ff. de cōdi. ob tur. cau.
vbi cōcludunt doc. predicti quod
tunc mulier ipsa perdit nomen ⁊
9 famam honeste matrone. ¶ † Cō
tra hec oppo. de. l. stuprum. ff. de
rit. nupt. vbi dicitur quod stuprū
committitur etiam cum mulie-
ribus que turpiter viuunt ⁊ a plu
ribus questum accipiunt: dum-
modo id non palam faciant. sol.
non negatur quin cum mulieri-
bus ipsis stuprum committitur:
quia mulier soluta est et libera
persona: sed dilictum non est pu-
nibile cum eis factū de iure ciuili
propter inhonestam vitam licet
nō sint publice meretrices: tamē
et quo plures fornicantes admit
tunt ⁊ personā suā pluribus expo
nunt dico quod accessus ad illas
est impunibilis: quia non dicunt
honeste viuere: vt requirunt iura
in dicta. l. inter liberos ⁊ l. stuprū.
ff. de adul. ⁊ dicto. §. itē lex iulia.
10 ¶ † De iure tamen canonico om
nis coitus preter q̄ vxoriꝰ siue ma
trimonialis est reprobatus ⁊ pu-
nibilis. xxxij. q. secunda: nemo. ⁊
11 c. meretrices. ¶ † Fallit etiam et
quinto regula predicta quando
quis haberet coitum cum virgi
ne ipubere minore. xij. annis nō-
dum viri potente: quia humilio-
res in metallum damnantur: ho
nestiores vero in insulam depor-
tantur. l. siquis aliquid. §. nondū.
ff. de peniten. quod nota quia ho-
die ista pena non inuenitur corre
pta neq̄ imutata. ita dicunt doc.
in. d. §. itē lex iulia. vbi glo. tāgit.
12 ¶ † Sexto etiam fallit dicta re-
gula in tutore qui pupillam cu-
ius tutelam gessit stuprauit: quia
tutor deportatur ⁊ omnia eiꝰ bo-
na publicantur. l. prima. C. siquis
eā. cui. tut. gess. stup. ratio est: q᷑ tu
tor datur loco patris persone prin
cipaliter ad illam nutriendum: ⁊
bonis ac honestis moribꝰ instruē
dum: non autem ad stuprandum.

l.ij.ff. de admini.tut.& instit.co.ti. in princip.& de tutel.in princip.
3 ¶ †Septio & vltimo fallit in muliere nobilis familie que seruo proprio se carnaliter cōmiscuit: quia mulier punitur pena capitis: seruus aūt igne peribit.l.pma. C.de mulie.que ser.ppri. se iūxe.

¶ Summarium.

1 Coitus contra naturam tripliciter consideratur.
2 Pena coitus cōtra naturā equaliter in omni statu imponitur.
3 Clericus pro pctō cōtra naturā perpetuo infamatur.
4 Peccatum contra naturam q̄ sit abhominabile.

1 Octauo† quero q̄d de coitu habito cōtra naturam? dic q᷑ istud est triplex. quoddam enim est quod fit contra naturam humane societatis & illud est qd̄ fit cum ppria matre vel filia de quo dictum est supra eo. tit.q.ii. Aliud est qd̄ fit contra naturam serus humani q᷑ est quando fit cū masculo vt.l.cū vir.C.de adul. Aliud est quod fit cōtra naturā gn̄is humani & illd̄ est qd̄ fit cū brutis.c.vt clericorum.de vi.& honest.cleri.in prin.vide que diximus supra eo.titu.d.q.secūda:et habetur in.c.clerici. de excess.prelat.xxxii.q.vij.adulterij.et.c. flagitia.&.xxxij.q.secunda.c.hoc ipsum.in fin.d.l.cum vir.&.l.fedissimam.C.de adult.
2 ¶ †Pro isto enim crimine de iure canonico.s.i antiquo & in foro conscientie taz in clerico q̄z in laico pena est parificata: iniungit penitētia tēporalis vltra septennium arbitrio sacerdotis vt extra gremiū ecclesie
3 & communionem fidelium vltra illud septennium tandiu commoretur donec de crimine ipso congruam egerit penitentiam arbitrio sacerdotis nunq̄z se in diuinis commiscendo.vt dicto.c. hoc ipsum.†Sed de iure canonico in foro contentioso in clerico erit ppetua depositio ab altaris ministerio ab omni ordine sacro ac omnium beneficiorum & officiorum perpetua priuatio vt est casus in.d.c.vt clericorum.in principio.de vit.& honesta.cleri.& ibi Abb.&.c.clerici.de excess.prelat.si vero sit laicus excommunicatur & a cetu fidelium omnino expellitur dicto.c.clerici.in fine.
4 ¶†De iure autem ciuili pro isto crimine est pena capitis.l.cum vir.C.de adulte.contra quod crimen & eius reos Imperator in dicta.l.cū vir multuz fortiter exclamat atq̄z irascitur propter eius summam turpitudinem dicēs iubemus insurgere leges armari iura gladio cōtra huiusmodi facinorosos homines qui audent peruertere ordinē nature:& est adeo turpe scelus quod non proficit scire et nefas quodammodo loq̄ de ipso: ꝓpter quod dicit Pōtifex quod venit fames terremotus & pestilētie:& primum ira Dei in filios diffidentie.vide tex.in.d.c. vt clericorum. de vi.& hon.cle.&.xxxii.q.vii. adulterij malū.c.flagitia &.c.offerebat Loth.&.c.clerici de excess.prelat.

¶ Summarium.

Fornicatio simplex qualiter puniatur.
Nomen istud fornicatio est nomē generis comprehendens omnes species coitus illiciti.
Fornicatio simplex qualiter i clericis puniri dicatur.

4 Coitus meretrici⁹ de iure ciuili
pmittit tā͞q oino impunibilis.
5 Coiēs cum meretrice agnata pe
nam incestus incurrit.
6 Cōcubina q̇b⁹casib⁹ dicat̄ ltima
vt illi⁹ filij succedāt pr̄i ab itesta.

1 Nondo q̄ro †q̄d de simplici for
nicatiōe h̄ita cū muliere so-
luta ꝛ ipudica aut cū publica me
retrice q̄ publice ertat parata:q̄
pena hmōi cris re⁹ punit̄. dic q̄
de iu.cañ.i foro ɔ̄ſcie pp vitiū icō
tinētie illa sepēnali pnia vl' forsā
mioꝝ sacerdotꝫ arbitrio subijcit̄.
xxxij.q.ij.h̄ ip̄m.xxij.q.j.p̄dicādū
ꝛ.xxx.q.v.i.c.adulterij.xxxij.q.iiij.
c.meretrices.ꝛ.xxxvij.q.j.c.lex il-
la.vbi ter.enūerat q̄nq̄ spēs cris
carnalis coit⁹ q̄ fiūt cū mulierib⁹
nālr.vbi dr̄ q̄d lꝫ fꝫ q̄rūdā opin.
2 † h̄ nomē fornicatio sit nomē gn̄ꝫ
ɔ̄phendēs sub se oēs spēs illiciti
coit⁹ de q̄b⁹.s.ꝛ tūc dr̄ poni vt ge
nus ɔ̄phēdēs sub se oēs spēs p̄di
ctas.xxij.q.iiij.c.meretrices.et.c.
seq.ꝛ.xxx.q.ij.h̄ ipꝫ.ppe fi.Q̄nq̄ꝫ
idē nomē fornicatio pōit̄ vt spēs
q̄ ɔ̄tinet̄ coit⁹habit⁹ p viꝝ solutū
cū mliere soluta ꝛ impudica aut
cū pub.meretrice.ita dr̄ ter.i.d.c.
3 meretrices.xxij.q.iiij. ¶ † De iu.
āt cañ.i foro ɔ̄tētioso oli erat pēa
depōnis ꝛ pūatiōis i clerico.81.
dist.p̄sbyt.hodie th̄ ē minor.s.su-
spēsiōis aut pecuniaria vt h̄ arbi
traria:ꝛ p Abb.i.d.c.vt clericoꝝ.
in.ij col.d vi.ꝛ hone.cle.hec em̄
q̄ dixim⁹ h̄nt locū i clerico.laic⁹
vo al'r punit̄ arbitrio iudicꝫ q̄nq̄ꝫ
pena pecuniar:q̄nq̄ꝫ alia:vt.d.
4 c.Abb.i.d.c.vt clericoꝝ. ¶ † De
iure vo ciuili iste coit⁹ meretricꝫ:
vel alteri⁹ mulieris ipudice ē p-
missus ꝛ penit⁹ ipunibilis:vt.l.j.
ꝛ.C.de ɔ̄cubi.ꝛ p Bar.i.l.verū.ff.
de furt.ꝛ idē Bar.in.d.l.iij.i p̄nc.ff.
5 de ɔ̄d.ob tur.cau.† Sꝫ añq̄ adul
teriora pcedā nō obmittā notab.
vbū q̄d dixit Sal.i.l.q̄ adulteriū.
C.de adul.q̄d si q̇s fornicat⁹ fue-
rit cū meretrice q̄ erat agnata ip
sius viri coeūtis icurrit penā in-
cest⁹ ipse vir si sciēter ɔ̄miscuit se
cū illa.Sec⁹ aūt si ignorabat illā
esse ei⁹ ɔ̄sanguineā:q: isto casu nō
pnit̄ etiā de incestu.ita tꝫ Sal.
in.d.l.q̄ adulteriū.et rō est:q: vir
nō dabat operā rei illicite:sed p-
misse.d.l.verū.in fi.ꝛ ibi Bar.ff.de
fur.ꝛ Bar.i.d.l.iij.in p̄n.ff.de ɔ̄d.
ob tur.cau.ꝛ.l.gracc⁹.C.de adul.
iō isto casu attēdit̄ poti⁹ illud q̄d
erat i opiniōe q̄ illd q̄d ē in vita
te.l.j.§.diu⁹.ꝛ.l.diuus.ꝛ.l.in lege
cornelia.ff.ad leg.corn.de sica.q̄n
vo a p̄ncipio dabat operā rei illi
cite:tūc succedit ꝛ viget alia rl'a
ɔ̄ria de q̄ p Bar.in.l.si adulteriū
cū icestu.ff.de adul.q̄ plus valet
illd q̄d ē in vitate q̄ illd q̄d erat
in opiniōe de q̄ late dixim⁹.s.tit.
prio.q.xj.i mā poculi abortionis
ꝛ amatorij:hec th̄ pcedūt de iure
ciuili:q̄ meretricꝫ ꝛ ɔ̄cubine coit⁹
est ipunibilis vt.s.sꝫ de iure cañ.
q̄ ois ɔ̄cubit⁹ p̄t̄q̄ vxori⁹ dr̄ eē dā
nat⁹.xxij.q.iiij.c.meretrices.pu
tarē h̄re locū ecdem rl'aꝫ de q̄.s.
ꝛ q̄ ignorātia nō deberet ip̄m ex-
cusare attēto q̄d dabat operā rei
illicite ꝛ dānabili.d.c.meretrices
p q̄ facit doctrina Bart.in.d.l.si
adulteriū cū icestu.ꝛ q̄d h̄r i.c.fi.
de homici.lib.vj.nec excusat̄ pp
turpitudinē vite ipsi⁹ mulieris:
q: turpitudo illa veꝝ q̄d excusat
virū a pena adl'terij vel stupri:nō
aūt a pena icest⁹ q̄ ifert̄ rōne san-
guinis:q: p turpitudinē vite illi⁹
iura sanguis nō tollūt:ita dr̄ ipse
6 ibi quē vide ꝛ not. ¶ † Et ad ea q̄
dixim⁹.s.de ɔ̄cubina retēta i do-
mo:nota q̄d ad h̄ vt aliq̄ dicat̄ le
gitima cōcubina q̄ retineri possit

impune de iure ciuili: cui⁹ filij dicant veri naturales ꝛ succedāt pr̄i i illis duab⁹ vncijs ab intestato: vt in auc.qb.mo.na.effi.sui.in p̄n.ꝛ i fi.ꝓl'a req̄runt de q̄b⁹ p.d. Jo.ana.i rub.ex.de adul.i.ij.col.

¶ Summarium.

1 ☞ Rapt⁹ mlier ab vtroqꝫ iure detestat ꝛ ḡuissimū crimē reputat

2 Raptores mulierum quibus penis adiudicentur.

3 Raptu interuenientes eque cum raptore puniuntur.

4 Soci⁹ differt a sequace ꝛ ecōtra.

5 Associās criminosum licet nihil agat nihilominus tenetur.

6 Receptator mul. rapte q̄l'r pūiat.

7 Filij aut parētes mulieris rapte an ipune possint raptorē occidere.

8 Iniuria vni de familia illata censetur toti familie facta.

9 Dispō legis vnic. C. de rap. v. an locum habeat in rapiēte masculum libidinis causa.

10 Jura pmittūt ꝯsāguineo ꝯsanguineū defēdere ꝛ ipune ꝓpugnare.

11 Associātes raptorē post raptū cōmissum qua pena teneantur.

12 Prestās opem malefactori post factū min⁹ pūit q̄ fcō iteruenies.

13 Auxiliū et fauorem malefactori p̄stantes diuersimode cōsiderāt.

14 Cōsulens vel psuadens malum qua pena teneatur.

15 Statutū puniens auxiliū ꝛ opem maleficio prestantes an includat consulentes.

16 Dictio q̄si est nota iproprietatis.

17 Uerbum videt quid importet.

18 Statutū puniēs auxilium p̄stantes malefactorib⁹ q̄s cōp̄hēdat.

19 Consulenti an facto non secuto pena imponatur.

20 Crimē manifestum grauius punitur q̄ occultum.

21 Cōsulens malefactorē assuetum qui nihilominus etiā absqꝫ cōsilio male fecisset an penā icurrat.

22 Argumētū cōtra legē nō ꝓcedit.

23 Persuasio pōt tā in bonam q̄ in malam partem sumi.

24 Persuadēs crimen an liberetur reuocatione si sequatur effect⁹.

25 Opem vel fauorē actui prebere qualiter quis dicatur.

26 Opem vel fauorem p̄bēs alicui actui dupl'r consideratur.

27 Opē alicui actui scienter p̄bens tenetur etiā actu nō cōsummato.

28 Opem actui malo cōcomitanter prebens tenetur.

29 Opē p̄stās post cōmissum maleficiū diuersimode cōsideratur.

30 Incarcerati omnimoda defensio permittitur.

31 Aduocatus ēt sciēter cū excōicato cōicās an icidat i excōicatione

32 Cōsiliū ad finē licitum tēdēs nō reprobat qualitercūqꝫ etiā fiat.

33 Supplicatio nō ꝓcedit ꝓ dānato crimine lese maiestatis.

34 Dispō legis vnice. C. d nili agge. nō rūpen. quo casu locū nō hēat.

35 Statutū d nō p̄stādo opē bānitꝭ nō includit eos q̄ charitatiue ꝛc. hoc faciunt.

36 Pena opē prestātib⁹ adiudicata qual'r sint commēsuranda.

37 Pluriū opē prestantium an pena esse debeat vniformis.

38 Rapiēs v̄ginē vl' viduā vl' nuptā de domo pr̄is quā penā icurrit.

39 Rapiēs seruā aut libertinā alterius capitis pena punitur.

40 Sponsus suā spōsam rapiēs an veniat puniendus.

41 Mulier rapiens virū an puniat pena legis de raptu.

42 Uir rapiēs aliū virum cā libidinis qualiter puniatur.

43 Consensus parētum an debeat nuptijs filie interuenire.

44 Puella an possit nubere raptori ei⁹ de parētū ꝯsensu.

45 Pena rapt⁹ an pcedat p meretrice aut pluriū ɔcubina rapta.

46 Rapientes z vi meretrices etiā publicas detinentes tenentur actione iniuriarum.

47 Meretrix penitens an rapi dicatur.

1 Decimo + nunc videndum est de raptu mulieris quod quidē est graue et longe detestabile crimen z iura
maxime ciuilia ipsum vehementer abhorrent quod patet ex atrocioribus penis que contra raptores ipsos eorūqꝫ cōplices z sequaces iura statuerunt vt.l.vnica.C. de raptu virg.vbi ptꝫ quod nedū puniunt raptores monialium sacratarum verum etiam virginū laicarū nuptarū z viduarū honeste viuentiū ac etiam spōsarū mulierū.ita qꝺ non liceat ipsi sponso propriam sponsam ex domo parētum rapere seu violenter abstrahere z ad eius domū adducere.z quid de viro rapiente vxorem propriam cū qua contraxerat z consummauerat matrimoniū an puniatur penis de quib⁹ in.d.l.vnica:z quid de eo qui rapuit meretricē causa libidinis aut cōcubinam seu aliā impudicā mulierē an comprehēdatur in.l.predicta vt illis penis subijciatur vel alijs z qbus. ¶ Pono igit̃ primo casum qꝺ Ticius armat⁹ z associatus Meuio Gaio z Sempronio ingressus fuit in monasterio sancte Catharine ex quo violenter ime cum socijs predictis rapuit quandam venerabilem monialē professam sororē Luciam nuncupatam quam sic raptam ex dicto monasterio extraxerūt illācꝫ duxerunt ad domum Pamphili et dum ipsam monialem raptā adducerent in itinere occurrerunt Tyberio Fabio et Pompeo qui similiter prestiterunt opem z auxilium prefato Ticio z illius socijs ad perducendum ipsam monialem ad domū supradicti Pā-
2 phili. ¶ Queritur modo nūquid
omnes isti sint pariter puniendi z quibus penis. Respond. qꝺ ipse Ticius vna cum Meuio Gaio z Sempronio socijs in raptu pluribus penis subijciūtur z primo quod si in flagranti crimine fuerint a parentibus cōsanguineis tutorib⁹ curatorib⁹ dñis vel patronis rapte mulieris dep̄hensi possunt impune interfici z vltra hec capite puniūtur:z omnia eorū bona publicant̃ z applicātur dicto monasterio ex quo monialis rapta repit̃ vel in quo pfessa
3 erat.l.vnica.C.de raptu virg.tq̄-
bus penis nedū ipse z eius principalis verū etiā Meuius Gaius z Sēpronius eius socij z adherentes q̄ in ipso raptu interuenerūt z dcō Ticio opē z auxiliū prestiterunt puniūtur z ppetua omnes notantur infamia.d.l.vnica.vnde Bal.in.d.l.vnica.sup isto ver-
4 bo dicit.+nota qꝺ dña est inter
sociū z sequacē quia socius est ille qui principaliter vadit ad maleficium pp se z sic pro interesse suo.Sequax vero est ille q̄ vadit pp aliū z pro alteri⁹ interesse vt h̄etur in Cle.j.de pen.vbi est glo. not.que declarat q̄s sit soci⁹ q̄s sequax:z quis ille qui dat consilium auxilium vel fauorem z q̄s illorū dr grauius delinquere z maiori pena dignus eristat. ¶ Item nota sm eundem Bald.ibi quod

eo ipso qđ quis associat aliquem
ad actū aliquē videt sibi dare au
xilium absq; eo quod aliquid fa-
ciat in eius fauorem quod est ve-
rū dicit ipse de auxilio fauoris nō
de auxilio facti qn nihil fecit nā
p hoc ille qui associat propter as
sociantis pñtiam fit audacior et
eius aduersari⁹ efficit timidior.
¶ †Ex quo infertur quod si Ga-
ius armatus associauit Ticiū ad
insultandum vel occidendū ali-
quem licet ipse Gai⁹ nihil fecerit
sed solū instetit ibi p̄sens armat⁹
dicit dedisse auxiliū z fauorez di
ctio Ticio ratione predicta quia
ex ipsius pñtia Ticius insultans
fit audacior: insultatus vero effi-
citur timidior. z hoc tenet Bald.
in. l. raptores. in. z. col. C. de epis.
z cler. z Sali. in. d. l. vnica. C. de ra
ptu virgi. Adde Soci. in consilio
157. incipiēte consultatio ver. iij.
ostenditur in. 2. parte fol. 1 j. vbi
hoc idē tz. ¶ †Sequitur in The-
mate quod Tici⁹ cum socijs mo-
nialem raptam in domo Pam-
phili introduxerunt z ibi illam
tenuerūt quero qua pena punia-
tur iste Pamphil⁹: qui raptores
ipsos cum moniali scienter rece-
ptauit: dic q; pena capitis dunta
xat punitur absq; bonoꝝ publi-
catiōe vt. d. l. vnica. §. penas aūt.
vbi dicit quod illi dūtaxat qui ra
ptui interfuerūt z principali ra-
ptori astiterunt illis tribus pe-
nis puniunt. s. pena capitis ꝑpe-
tue infamie z oium bonoꝝ ꝯfisca
tiōis siue publicatiōis: z isti oēs
poterunt a parentibus ꝯsangui-
neis tutorib⁹ z curatorib⁹ a dñis
vel patronis mulieris rapta ipu
ne occidi si in illo flagranti fue-
rint dep̄hēsi. z dicūt Bal. z Sali.

in. d. l. vnica qđ hec facultas siue
7 licētia occidēdi dz ꝯcessa tētiā fi-
lijs z nepotibus mulieris rapte
lz text. illos non exprimat z hec
virtute eiusdē vel maioris rōnis
q̄ viget i filijs z nepotib⁹ q̄ i alijs
8 consanguineis z agnatis. ¶ †Ex
quo dcō notāt ibi Bald. z Sali.
qđ iniuria facta vni de domo vel
de familia censetur esse facta to-
ti familie z ꝯsanguinitati: vnus-
q̄sq; poterit iniuriā suā vidicare
z ideo isto casu null⁹ de cōsangui
nitate poterit esse testis in hmōi
causis: hoc tñ intellige vbi esset
ꝯsuetudo qđ oēs de familia siue
de consanguinitate reuocare so-
leant ad animum suū iniuriā fa
ctā cōsanguineo vel alteri de fa-
milia fz Cy. in. d. l. vnica. ꝓ quo
facit tex. in. l. j. C. si rector ꝓuinc.
zc. z. C. si quacun. predi. potesta.
9 l. j. ¶ †Ex hoc etiā nota fm Sa-
lic. ibi dum q̄rit an facultas illa
occidendi p̄stita cēseat illis pso-
nis de q̄b⁹ ibi ꝯ raptores mascu-
loꝝ qn rapiūt masculi cā libidi-
nis z ꝯcludit qđ nō nec pene illi⁹
legis inferunt ꝯ ipsos. Bal. tamē
ibi tenet contrarium quod illa
lex z illius pene habeant locum
etiam contra rapientes masculū
z dicit esse casum ibi i dicta. l. vni-
ca. in fin. sed textus ille hoc non
probat: dū enim loquitur de ma-
sculis et feminis eisdem penis
puniendis: loquitur de his qui
associarunt siue dederunt auxi-
lium raptori: z sic de personis de-
linquentibus: non autem de illo
qui passus fuit rapinam: et ideo
puto opi. Salice. et sequacium
esse veriorem maxime; quia lex il
la est multum exorbitans z odio-
sa: vt dicit ibi Salice. bene veruz

est q non solum parentibus z cō-
sanguineis verum etiam z ami-
cis licet huiusmodi violentie z ra
pine resistere: et ipsos violentos
raptores etiam armis propulsa-
re atq3 abijcere cū moderamine
tamē iculpate tutele: vt dicit ibi
10 glo.in.d.l.vnica. ¶ † Per cuius
doctrinā decidit alia questio val
de notabilis. Quod quotiescun-
q3 aliquis esset insultatus a plu-
ribus quod parentes z consan-
guinei ipsius insultati: et omnes
qui sunt de illius familia pote-
runt licite z impune insultātib9
ipsis resistere z illos propulsare
etiam cum armis z siquem offen
derint vel occiderint in tali pro-
pulsatione: z resistentia non tenē
tur de homicidio nec alia pena
dūmodo id fecerint cum modera
mine inculpate tutele: q2 iura p-
mittunt cōsanguineo consangui
neum suū defendere. ita dicit Sa
lice. in dicta.l.vnica. vbi dicit q3
istud etiam tenet gl. ibi z glo.in.l.
11 vt vim.ff.de iust.z iure. ¶ † Se-
quitur nūc videāum quibus pe-
nis puniūtur Tyberius Fabius
z Pompeius qui ticium raptorē:
z socios post commissum facinus
associarunt ad domū supradicti
Pamphili: z breuiter dicas quod
isti puniuntur pena capitis dun-
taxat absq3 bonorū publicatio-
ne vel infamia: dicta.l.vnica.§.
penas. ¶ Et nota q3 isti non pos-
sunt a parētibus z cōsanguineis
mulieris z alijs personis de qui-
bus ibi impune iterfici vel offen-
di sicut alij ex quo non dicuntur
comperti in flagrāti crimine: q2
isti post commissum crimen in-
12 teruenerunt. ¶ † Ex quo dicto
nota hoc vnū q3 est summe notā
dum quod hi qui prestiterunt au
xilium z fauorē malefactori post
commissum crimen associando il
lum z illi fauendo eundemq3 de-
fendēdo mitius puniuntur: quā
illi qui delicto siue homicidio in-
terfuerūt l3 nihil fecerint. hoc p-
batur in dicta.l.vnica. secundū
quod illam declarat Bald. ibi. z
Bald. in dicta.l. raptores. C. de
episco. z cleri. z Salice. in dicta.l.
vnica. in ver. ceteros. in. vj. parte
sui commenti in. iiij. columna in
princ. hoc idem expresse dicit: qui
bus adde. d. Sozin. in cōsi. clvii.
incipiente cōsultatio ista. ver. iij.
ostenditur. in secunda parte. fol.
xj. vbi hoc idez tenet. quod an sit
verum: simpliciter patebit ex in-
13 fra dicendis. ¶ † Istorū enim q
prestāt auxilium z fauorez princi
pali malefactori plures sunt spe
cies: secundum quod notat glo.
in Clem. j. de penis z supra alias
tetigi verbum eadem. q. quorum
quidam dicunt sociū ipsius prin-
cipalis qui principaliter vadunt
propter se. quidam alij dicuntur
adherentes et sequaces qui ve-
niunt propter alium z p alteri9
interesse quidā sunt persuasores
z consultores qui persuasionib9
z consilijs suis animum z auda-
ciam prestant principali malefa-
ctori ad dictum maleficium per-
petrandum. quidam alij dicūtur
mandatores q hoc mandant ex-
presse: vt fiat maleficium: et hi
omnes sunt diuersi: diuersisq3 pe
nis puniuntur. videamus igitur
de quolibet: z vt seruemus ordi-
nem nature videbimus primo de
his que precedunt factū hoc est
que fiunt ante factum quod est
consilium: z persuasio ad malefi-

14 cium perpetrādum. ¶ †Et ideo
p̄mo quero an persuadens vel
consulens puniatur: et qua pena
facto secuto: et quid si factum nō
fuerit completum in totum sed p̄
parte: ⁊ quid si nihil actū sit an
persuasor ⁊ consultor puniantur
⁊ qua pena ⁊ anteq̄ ad vlteriora
15 deueniam. ¶ †Quero an ille q̇
consulit ⁊ persuadet dicatur p̄sta
re opem ⁊ auxilium maleficio ita
quod si statutum imponit penā
prestanti opem ⁊ auxilium male-
factori siue maleficio comprehen
dat etiam illum qui persuadet. ⁊
consulit Salice. in. d. l. vnica. in
iiij. colum. arguit ad partes pri-
mo quod sic secundū auctoritatē
catholicō ⁊ quorundā humana-
rum literarum professorū: demū
auctoritate iuris concludit q̄ nō
quia largo sumpto vocabulo et
improprie dicitur prestare opem
⁊ auxilium ille qui persuadet ⁊ cō
sulit. et pro hoc adducit textū in
l. qui seruo. in primo ⁊ secundo re
sponso. ff. de furt. vbi dicitur q̄ il-
le qui p̄suasit seruo alieno vt fu-
geret ⁊ furtū faceret secuta fuga
⁊ facto furto: qui persuaserat te-
netur domino actione furti: qua-
si ope et consilio eius furtum fa-
16 ctum fuerit. † dictio enim quasi
est nota improprietatis vt not. in
l. secunda. ff. de vsufruc. ear. rer. q̄
17 vsu consu. ⁊ similiter †verbum vi
detur de quo in. d. l. qui seruo. de-
notat similitudinem ⁊ improprie
tatem: vt. l. non videtur. C. de in
integ. rest. titulo generali. ⁊ sic cō
cludit ipse Salice. quod qui con-
sulit ⁊ p̄suadet de stricta ⁊ p̄pria
significatione vocabuli non dici
tur prestare opem ⁊ auxilium: ⁊ p̄
consequens dicas quod nō com-
18 prehenditur† in statuto imponen
te penam prestantibus opem et
auxilium: quia statuta ipsa sunt
exorbitantia: et vt plurimū odio-
sa: ⁊ non debent extēdi ad casum
improprium: sed proprie ⁊ stricte
intelliguntur. l. secunda. C. de no-
xal. l. quicquid astringende. ff. de
verb. oblig. c. si papa. de priuileg.
lib. vj. per Bartol. in. l. omnes po
puli. in. vj. q. p̄ncipali. ff. de iust. ⁊
iur. cum multis similibus. Reuer
tor nunc ad questionem nostram
an persuasor et consultor punia-
tur et qua pena? ⁊ dic aut lex vel
statutum imponit certam penā
persuasori ⁊ consultori facto secu
to ⁊ aliam vel nullam penam fa-
cto non secuto: et tunc seruanda
erit lex prout clare loquitur: aut
statutū vult q̄ puniatur cōsulēs
⁊ persuadēs: sed nullā exprimit
penam: ⁊ hic aduerte aut sumus
in atrocioribus siue minoribus
criminibus: et si querimus an
facto demū secuto punitur vel
facto etiam non secuto dūmodo
tentando peruenerit ad actū pri
mum facto. Primo casu dic quod
regulariter punitur consulens et
persuadens eadē pena qua prin
cipalis delinquens puniretur fa
cto secuto vt. l. nihil. ff. ad leg. cor.
de sicar. l. vtrū. ff. ad leg. pompe.
de paricid. et. ff. ad turpil. l. p̄ma.
§. incidit. ⁊ l. siquis non dicam ra
19 pere. C. de episcop. et cleri. † hoc
plus est in atrocioribus: quia fa-
cto etiā non secuto infertur pena
consulenti dicta. l. si quis nō dicā
rapere: sed cōtra hoc est qd̄ nota-
tur in dicta. l. vnica de rapt. virg.
in § penas. ver. ceteros. vbi dicit
quod persuadens ⁊ consulens nō
punitur eadem pena sicut prin-

cipalis raptoris:sed minori pena
capitis duintaxat vt ibi dicit:sed
dic q ideo ibi punitur minori pe
na:qr lex ibi iposuit penã certaz
a qua non est recedẽdũ:vt supra
diximus:alias si nõ fuisset decla-
rata certa pena eadem puniret
sicut principalis.ita dicit Sali.
in dicta.l.vnica. ¶ Secundo ve-
ro casu quando sumus in mino-
ribus criminibus vel in nõ atro-
cioribus ꝛ tũc dic si statutum nõ
imponit certã penã:sed mandat
ipsum puniri punitur eadem pe-
20 na per ea que proxime dixi.†fallit
tamen hoc quando delictum pro-
pter aliquam quãtitatem vel ac-
cidẽs diceretur grauius in perso
na delinquẽtis prout est furtum
manifestũ qđ grauius punitur q̃
non manifestũ:vñ si ex forma sta-
tuti delictũ esset magis punibile
factũ in vno loco q̃ in alio loco
vel vno tpe magis q̃ altero: vel
si diceret statutum q si reus inq
situs negauerit contẽta in inqui
sitione puniatur in duplũ:vt.l.
contra negantem.C.ad leg.aqui.
quia tunc consultor non punitur
sicut delinquens:sed pena simpli
ci:vt.ff.de furt.l.qui seruo.in pri.
et.l.is qui opem.eodẽ titulo ꝛ ibi
Bart. ¶ Predicta etiam limita
esse vera quando principalis qui
fecit delictum non fuisset alias fa-
cturus nisi precessisset consilium
et persuasio illa:quando autem
erat alias omnino facturus dic
21 vt infra dicã. ¶ †Quero nũc qđ
si delinquens erat alias omnino
facturus id quod fecit:an isto ca
su persuadens vel consulens pu-
niatur: quidã dixerunt quod nõ
q: isto casu cõsulens non fuit cau
sa delicti:vt in.l.non solũ.§.si mã
dato.in §.attilicinus.ff.de iniur.
sumpto argumẽto a cõtrario sen
su.ibi enim dicitur quod persua-
sit alicui nolenti inferre iniuriaz
facere dicitur ibi: quod tenetur
persuadens ac si ipse fecisset.ra-
tio est q: ille qui fecit iniuriã non
erat alias facturus ergo si facturus
erat non tenet.pro quo facit etiã
textus in §.ope.insti.de obli.que
ex delict.nas.et hanc opinionem
videtur tenere glo.in.d.ver.atti-
licinus.Quidã alij tenuerunt cõ
trariũ qđ omnino cõsultor vel per-
suadens teneatur etiam si delin
quens illud alias facturus erat
q: non debuit consultor ꝛ persua
sor malo cõsilio suo iniquo viro
augere malitiaz ꝛ animũ ad de-
linquendum.ꝛ iste est textus not.
vbi est casus in.l.j.§.persuadere.
in fi.ff.de ser.corru.ꝛ ibi gl.ꝛ hoc
etiã tenet Salic.i.d.l.vnica.C.de
rap.virg.cum hac tñ distinctiõe
qđ vbi delinquens non erat alias
facturus persuasor teneat eadez
pena sicut pncipalis per ea que
supra proxime diximus:vt dicto
§.persuadere.nisi in lege vel sta-
tuto reperiretur certa pena expres-
sa quo casu illi standum erit per
ea q̃ supra diximus.ꝛ not.in.d.l.
vnica.§.penas.ver.ceteros.si ve-
ro erat malus de per se ꝛ illud deli
ctum erat alias omnino facturus.
et isto casu similiter tenet persua
dens:sed minori pena quam iu-
dex secundum qualitatem facti
et conditionẽ persone arbitrabit
maiorem aut minorem:ꝛ secun-
dum etiam vehementiem ꝛ ma-
gnitudinẽ persuasionis ꝛ cõsilij:
alias enim ex leui verbo persuasiuo
enunciatiue aut iocose forsan pro-
lato quis non tenetur: nec dicere

tur pter hoc opem prestitisse.d.
§.ope.inst.de oblig.que ex delic.
nas.z istius opinionis fuit etiam
Dyn.in.c.nullius ex consilio.de
regu.iur.lib.vj.hoc idez videtur
sentire Bartol.in.l.j.§.incidit.ff.
ad turpil.qui textus in instigante
loquitur quod idem est sicut per-
suadent vt dicit Sali.in dicta.l.
vnica.Et non obstat ea que supra
dicebantur in.d.§.attilicinus. ar
12 guendo a contrario sensu †quia
illud argumentum nunquam p-
cedit quando tenderet contra le
gem:vel esset alteri legi contra-
rius.vt.C.de condit.incert.l.si qs
patrem. quod etiã tenet Salicet.
13 ibi. ¶ †Hec tamen omnia que su
pra dixi de consulente z persuadẽ
te intellige de illo qui malam per
suasionez aut consilium dedit ad
effectum vt maleficium fieret nõ
autem de eo qui dat bonum con
silium vel bonam persuasionem.
quia istud nomen consilium:z p-
suasio in dubio potest adaptari
ad bonum sicut ad maluz z ideo
non dicitur nec presumitur malũ
nisi sit adiecta illa qualitas mali
vt dicta.l.pri.§.psuadere.z alias
diximus supra lib.ij.qõne.x. vbi
dictũ fuit de veneno qd similiter
potest comprehendere bonum et
malum venenum vt.l.tertia in
princ.z.§.adiectio.ff.ad leg.corn.
de sicar.z.l.prima.§.dolum.ff.de
14 dolo. ¶ †Quero nunc quid si p
suadens aut consulẽs reuocauit
consilium suum an delicto secu-
to teneatur:dic breuiter aut loq-
mur in mãdante:aut in cõsulẽte.
primo casu sufficit simplex reuo-
catio mandati ad euitãdũ penã:
ita quod perueniat ad notitiam
mandatarij vt.l.si mandasset.ff.
manda.z per Salice.plene in.l.
nõ ideo minus.in quarta.q.C.de
accu.Secundo vero casu nõ suffi
cit simplex reuocatio quinimmo
necesse est quod expresse fiat con-
traria psuasio z sic expssa dissua-
sio z consilium dissuasiuũ z nega
tiuum prebeatur illi qui factur9
erat delictum:ita quod verisimi-
liter z probabiliter credatur qd
ille nõ sit amplius facturus: nec
adhuc sufficit:sed habet necesse
si vult euitare penas denuncia-
re z notificare ista illi contra quẽ
datum erat consilium vt caueat
ab illo qui qrit ipsum offendere
zc.ita not.dicit Inno.in.c.ad au-
dientiam.de homicid.q trãsum-
ptiue posuit Bartol.in.l.non so-
lum.§.si mãdato.ff.de iniur.z idẽ
tenet etiaz Sali.in dicta.l.vnica.
in ver.quero quarto.in.v.colum.
diuersitatis eni ratio potest esse
ista secundum eum quia manda-
tum processit solum gratia man-
dãtis tantũ.d.l.non solũ.§.si mã-
dato.z verisimile est q mandata
rius qui facit p alio z non pro se
statim audita reuocatione cesset
ab opere.Persuasus vero et con-
sultus qui pro se agit nõ sic faci-
le se abstinebit ab opere quod p-
ficere intẽdit arg.l.secũda.ff.mã-
da.z.l.prima.§.persuadere.in fi.
15 ff.de ser.corrup. ¶ †Et quoniam
diximus supra de his q prestãt opẽ
fauoris cuius opis fauor denota
tur:z intelligitur eo ipso quod qs
est presens maleficio licet nihil
aliud agat:qz p illius presentiam
insultans siue delinquens efficit
audacior:aduersarius vero effici
tur timidior:vt latius diximus su-
pra. ¶ Restat nunc videre de his
qui prestant opez ministerij z ad-

latorū corporaliter. Circa quod distingue aut quis prestitit opez
26 scienter † aut ignoranter: si igno ranter quia non putabat qui pre stitit opem illuz cui prestitit vel le male facere et non tenetur: q2 ignorantia facti illum excusat: nam in delictis ignorantia facti admittitur regulariter: quando quis non habuit animum delinquendi. l. prima. §. diuus. ff. ad legem corne. de sica. l. cū qui duas. C. de adulte. l. qui contra legum. C. de incest. nupt. l. item apud labeonem. §. si quis virginem. ff. de iniurijs. et per Dyn. in. c. nullus ex consilio. de reg. iur. ¶ Aut prestans opem sciēter prestitit: et tūc aut prestitit opem maleficio irregulari fiendo et non tenetur: vt. l. qui seruo. in principio. ff. de furt. ita dicit Salice. in dicta. l. vnica. in versi. nunc transeamus &c. sed aduerte: quia textus ille in dicta l. qui seruo. loquit̄ in persuadēte non in opē prestante de hoc nos loquimur hic: et ideo dubito satis de ista decisione super qua poteris cogitare: aut maleficium erat regulare: et tunc distingue aut nos loquimur de ope et auxilio prestito ante factū: aut de ea que prestatur in facto: aut de ea
27 que prestatur post factū. ¶ † Primo casu quando sumus ante factum et quis prestitit opem scienter tenetur: vt. l. qui seruo. secundo respōso. ff. de furt. et. l. si pignore. §. qui ferramenta. eo. tit. et per Bart. in. l. is qui opem. ff. de furt. et vide textum in. l. fi. C. de discuss. lib. x. et. ff. de adult. l. qui domum. et. l. vtraz. ff. de paricid. et per Sal.
28 in. d. l. vnica. in. vj. colū. ¶ † Secundo vero casu quando prestatio opis fit tempore maleficij: vt quia prestans concomitauit delinquentem ad patrādum delictū et nulli dubiuz est quod punitur: vt dicta. l. vnica. C. de rapto. virg. in ver. ne igitur. et ver. penas autem. et. l. si quis non dicam rapere. C. de episco. et cleri. et ibi Bal. et Bald. etiam in dicta. l. vnica. vbi etiam Salicetus idem tenet.
29 ¶ † Tertio autem casu quando prestatio opis fit post commissuz delictum et hic aduerte: quia diuersimode fit prestatio opis delinquenti post cōmissum crimen: quod fit quatuor modis. Et primo interdum quis prestat opem delinquenti vt euadat per viam fuge tunc prestās opem punitur vt dicta. l. vnica. in ver. penas autem. de rapto. virg. et. l. prima et secunda. et per totum titulum. C. de his qui latro. occulta. et. l. prima. §. quod autem. ff. de ser. corrup. et. l. is cuius ope. ff. de adulte. vide Bartol. in dicta. l. is qui opem. ff. de furt. ¶ † Interdum autē quis
30 prestat opē criminoso vt euadat per viam Justitie vt cōmuniter faciunt: Aduocati: Procuratores et similes: et tunc talis prestatio opis nō est punibilis ser permissa a iure: quia vnicuiqz est pmissum defendere incarceratuz: vt. l. et si non defendant. ff. de pen. q2 defensio est de iure nature. l. vt vim. et ibi Bar. ff. de iust. et iur. facit quod no. Inno. de sen. excō.
31 c. solet. † vbi dicit q̄ Aduocatus non incidit in excommunicationem si scienter communicat cum excommunicato: quando ab eo petit consilium in causa excōmunicationis. ¶ † Interdum vero
32 q̄s prestat opē criminoso vt eua-

dat per viam gratie siue misericordie supplicādo Principi pro eo: et illo casu similiter nullam penā meretur: quia non incumbit rei illicite qui petit gratiam a Principe: vt. ff. de pen. l. relegati. §. fi. in fin. et l. diui fratres. in princip.
33 ff. eodem ti. ¶ †Fallit hoc in dānato pro crimine lese maiestatis: pro quo supplicare non lz. l. quisquis. C. ad leg. iu. maiest.
34 ¶ †Fallit etiaz in casu. C. de nili aggeri. non rump. l. vnica. vbi ille qui rūpit aggeres nili et deuiat cursus aquarum a loco et aluco suo antiquo debet igne ibi concremari: conscij vero et auxilium illi prestantes confiscatis omnibus bonis imperpetuum relegātur: ita quod nemini vnquam liceat pro ipsis supplicare: ita dicit ibi textus: et hoc ideo quia in lege ita reperitur expressum: vbi aūt non esset lege prohibitum non impeditur quis nec debet puniri si exercet opera charitatis erga criminosum: vnde dicunt doc. quod non meretur penā ille etiam qui prestat alimoniā delinquēti qui est pauper: quod est verū: vt dixi nisi aliter fuerit lege cautuz: vt. l. quisquis. C. ad leg. iul. maiesta. et c. vergentis. de heret.
35 ¶ †Et faciunt secundum Sali. in dicta. l. vnica ad statutum quo cauetur quod nemo possit bannito prestare opem vt non comprehēdantur isti qui propter iustitiam gratiam vel charitatem prestant sibi opem: sed illi qui contra curiā et iustitiam prestāt sibi opem: vt supra diximus.
36 ¶ †Quero nunc in casibus in quibus prestatio opis est punibilis qua pena puniatur qui prestitit? et breuiter dic secūdum quod diximus supra in persuasione et cōsilio aut est certa pena statuta a lege et illa est seruanda. l. vnica. C. de raptu vir. et l. vnica. C. de nili agge. etc. aut nulla reperitur pena expressa et determinata: et tunc aut nos loquimur de his qui prestiterunt opem ante factum. et eodez modo puniuntur sicut consultores: vt supra diximus. aut in ipso facto: et puniuntur eadem pena: sicut principalis delinquens: vt dicta. l. vnica. C. de raptu virgi. in §. ne igitur. aut loquimur de his qui prestiterunt opem post factū sicut est ad fugam: et tunc si talis prestatio opis cadit in aliquod certum delictum: aut pro illo facto sit aliqua pena certa statuta a lege et illa sit seruanda: quando vero nulla pena certa sit a lege statuta et tunc puniatur minori pena quam ille qui tulit opem in ipso facto: vt dicta. l. vnica. C. de raptu virginum. in. §. penas autez. et hoc idem tenent ibi Baldus. et
37 Salicet. ¶ †Iterum quero quid si plures fuerunt qui prestiterūt opem an pena omnium istorum sit vniformis: vt sic omnes pariter vnica pena puniantur vel diuersis. Et breuiter dicas quod pene iste sunt difformes secundum plus vel minus in eo quod quis deliquerit: ita tenet Innocētius. in c. sicut dignum. de homicid. idem est de iure ciuili: sicut dixit Salicet. in dicta. l. vnica. C. de raptu virginum. in sexta columna. vbi dicit quod diuerse sunt pene de iure statute secundum qualitatem auxilij prestiti et prauam intentionem prestātis. vt dicto. c. sicut dignum. nam ille qui dedit ope sua tale auxiliū delinquenti quod patra

uit ꝛ perfecit homicidium nulli dubiuꝫ est ꝙ tenetur ꝛ ipse de homicidio: si vero minꝰ peccauerit secundum gradum culpe succedet pena dicto.c.sicut dignuꝫ.ꝛ.c. vt clericorum.de vita ꝛ honest.clerico.ꝛ hec sufficiāt quo ad materiam istius opis.reuertor nūc ad residuū dicte.l.vnice: vt declaremus totam materiam ipsius raptus mulieris: ꝛ ideo. ¶ † Quero
38 nunc quid si aliquis rapuit mulierem virginem vel viduam honeste viuētis aut mulierē nuptaꝫ ex domo patris vel mariti: qua pena puniatur. Et breuiter dicas ꝙ tam ipse raptor ꝙ̄ eiꝰ socij fautores: defensores: adherentes: ꝛ sequaces: ꝛ receptatores eisdem penis puniūtur: quibꝰ de supra proxime diximus de rapiētibus monialem vt expresse cauetur in.d.l. vnica.in princi.C.de raptu virg. excepto quod bona ipsoruꝫ i istis casibus applicantur ipsis mulieribus raptis pleno iure.d.l.vnica.§.si autē ingenuā. ¶ † Item
39 quero q̄d si aliquis rapuit seruā aut libertinā alteriꝰ dic similiter ꝙ raptores puniunt̄ pena mortis sed non patiuntur bonorū publicationē: vt.d.l.vnica. in princ. ꝛ.§.ne autē.ꝛ.§.seq.ꝛ eorū fautores etiā puniūt̄ vt ibi: excepto ꝙ
40 eorꝫ bona nō publicāt̄. ¶ † Deinde q̄ro q̄d si spōsus rapuit spōsam suā ꝓpriā an puniat̄ ꝛ q̄ pena. R̄n. ꝙ de iure ciuili punit̄ eisdem penis sicut ille q̄ rapuit mulierē honestā sibi nullo iure cōiūctam dicta.l.vnica.§.quibus.et ibi vide. ¶ De iure autem canonico nulla pena punitur sponsus qui sponsam suam rapuit cum q̄ prius precesserat nuptiarum consensus.c.cum causa que.extra de rapto.ꝛ ibi.glos.que melius hoc declarat ꝛ nota.xxvij.q̄one.ij.raptus.ꝛ.c.lex illa.vbi hoc expresse probatur. Successiue q̄ro quid si maritus rapuerit vxoreꝫ an subijciatur penis de quibꝰ in dicta l.vnica. dic ꝙ non vtroqꝫ iure: qꝛ omnes doct.concludunt ꝙ maritus habet plenum ius in personam vxoris sue: intellige tamen cum illa cum qua cōsumauit matrimonium: vt dicto.c.cum causa.extra de raptu.ꝛ.l.fin.C.de lib. homi.exhi.et ita tenent Bald.et Salic.in dicta.l.vnica.ꝛ canoniste in dicto.c.causa que.sed quia dicta lex vnica loquitur de viro
41 rapiēte mulierem. ¶ † Quid ecōtra si mulier rapiat virum causa libidinis? videretur esse idem dicendum: qꝛ ista sunt synonima tamen breuiter dicas contrariuꝫ ꝙ dispositio illius legis non habet locum in muliere rapiente virum ex quo non viget eadem ratio iniuriarum in hoc casu sicut in alio: ita tenent Bal.ꝛ Sali.in dicta.l.vnica.ꝛ est cōmunis opi-
42 nio omnium doc. ¶ † Idem etiā dicendum est in viro rapiēte aliū virum causa libidinis: quia non comprehenditur sub illa lege: ita tenet Salice.et Bald.ibi: et di-
43 ximus supra ea.q.in p̄n. ¶ † Sequitur ibi in textu quod nuptie procedere debent de consensu parentum ipsius puelle alias non valent. dic ꝙ hoc est verum de iure ciuili: vt ibi dicitur. Secus de iure canonico: vt dicto.c.causa que.ꝛ.c.fin.de rapto.ꝛ.xxvij.q.se-
44 cūda raptꝰ.ꝛ.c.lex illa. † Et ideo dicitur etiam ibi quod puella nubere non potest ipsi raptori etiaꝫ si parētes

si parentes cōsentiāt q̄ si iniuriā ipsaȝ remiserint ⁊ dictis nuptijs cōsenserint debent deportari: ita dicit expresse text. in d. l. vnica. de raptu. §. penul. in fi. cuius cōtrarium disponitur de iure canonico. d. c. causa que. ⁊ c. fin. extra de rapto. vbi est casus ꝙ si raptor rapuerit virginem: cum qua nullus nuptiarū consensus prius intervenerat et dato ꝙ mulier rapta fuerit in vita si tamē postea consenserit ⁊ placuerit sibi suo rapto ri nubere nihil obstat quo minꝰ possit illi impune nubere. d. c. fin. quod nota quia cum causa matrimonij sit spiritualis ⁊ regulet̄ a iure canonico: vt in. c. debet. de bigam. debemus in hoc stare dispositioni iuris canonici. c. ꝑ venerabilē. q̄ fil. sint legit. ⁊ c. si diligenti. de for. competen. ⁊ no. per doc. in. c. solite. de maio. ⁊ obediē.

45 ⁊ in. c. nouit. de iudi. ¶ †Ultimo i hac decima questione quero q̄d si rapta fuerit meretrix causa libidinis cōcubina plurīū aut alia mulier ipudica an raptores subijciantur penis dicte. l. vnice. C. de rapt. virg. Barto. in. l. verum. in fi. ff. de furt. ⁊ in. l. tertia. in fin. de cōd. ob tur. cau. dicit quod nō. ⁊ ita etiam videtur sentire Bal. in dicta. l. vnica. C. de rapt. ⁊ ideo dicunt doc. quod qui rapit meretricē libidinis cā ⁊ eadeȝ de causa tenet illam inclusam in domo per plures horas ⁊ dies nō tenetur de priuato carcere: nec tenetur etiam de vi priuata dicta. l. verum. ⁊ ibi Bart. ⁊ hoc idem tenet Salice. in dicta. l. vnica. in secunda colum. in ver. oppo. prima ⁊c. et ita etiam tenet glo. in dicta.

46 l. vnica. in ver. viduarū. ¶ †Nota tū vnum quod dicit dominus Matth. de matthesilla. in singulari suo. ciij. quod incipit: nota vnum quod solent vulgares ⁊c. vbi dicit quod licet isti qui capiūt ⁊ detinent inclusas meretrices violenter in domo priuata causa libidinis non teneantur de priuato carcere nec vi publica: vt ꝑ Bartoluȝ in dicta. l. verum. ff. de furt. tamen tenetur actione iniuriarum ipsi mulieri que quidē iniurie possent esse adeo atroces attenta qualitate facti ⁊ personarum cōditione quod iudex posset arbitrari penam mortis esse inferendam contra dictum raptoreȝ ⁊ detentorem: ⁊ allegat doctrinā Bartol. in. l. fina. ff. de rer. diuis. sed parcat mihi excellentia sua: quia dictum suum non puto esse verum ex quo iura per ipsuȝ allegata hoc non probant. ⁊ Barto. etiam in. d. l. fin. ff. de re. diui. nullū verbuȝ facit de ista materia in

47 libro meo. ¶ †Sed q̄ro quid si meretrix illa desierat iam meretricari ⁊ ceperat honeste viuere prout probari poterat. Quia iam penituerat ipsam preterite vite si huiusmodi mulier rapta fuerit an raptor puniatur: ac si mulierē honestam rapuisset: vt habetur in dict. l. vnica. in principio. C. de raptu vir. Sali. secutꝰ opi. Cyn. in dicta. l. vnica. dicit ꝙ isto casu raptor subijcitur eisdeȝ penis de quibꝰ in dicta. l. vnica. quia sufficit quod mulier illa honeste viuat tempore raptus. lex eniȝ illa nō requirit vitam preteritaȝ: sed presentem duntaxat que est tempore raptꝰ: vnde si reperit̄ honesta tempore raptus pena cōmittitur alias non: ita tenet Salic. in

dicta.l.vnica qui dicit hoc esse de mente Cyn.ibi:idem etiam tenet Bald. expresse in dicta.l.vnica. vbi dicit qd aut i muliere illa ap parebant signa penitentie:qr nolebat amplius meretricari.vt qr practicabat continue inter honestas mulieres:z euitabat multuz consortia inhonesta tam virorum quam mulierum:que aliquantulum sibi suspecta videbantur:z alia cuncta opera honesta z laudabilia faciebat q̃ honeste z pudice mulieres facere solent:z isto casu idem iudicandum erit de illa sicut de alijs honestis : z pudicis mulieribus. ¶ Aut preterite vite nondum bene penituerat:qr adhuc impudice viuebat:z si nõ publice saltim secrete: z noctis tempore admittebat plures in domo et plurium virorum patiebatur amplexus isto casu iudicandum erit de illa sicut de meretrice vt.C. de nupt.l. imperialis.z dicit ipse Bald.quod istud est satis tolerabile quod isto casu non habeat locum dispositio. d.l. vnice. z per hec sum expeditus de ista pulcherrima.q.

¶ Summarium.

1 ☞ Coitus cũ quacũqz muliere vulgariter honesta sz occulte impudica an sit punibilis.

2 Mulier per quemcunqz coituz siue occultum siue manifestum extra matrimoniũ infamis efficit.

3 Jus canonicum punit quemcũqz coitum preter vxorium.

1 Vndecimo quero † qd si mulier nupta aut vidua que publice retinet nomẽ honeste matrone occulte tamen plurium virorum admittere consueuit amplexus an coit' habit' cũ mulierib' huiusmodi sit punibilis z qua pena? z breuiter dicas 2 quod quã primum † mulier cepit meretricari z inhoneste viuere:siue secrete hoc faciat siue publice perdit florẽ pudoris:z nomẽ honeste matrone vt.l.inter liberas. z ibi Bart.ff.de adulte.z insti. de pub.iudi.§ item lex iulia.z ibi.d. Joan.fabri.qui igitur concubuit cum ipsis mulieribus istius conditionis nullaz penam meretur de iure ciuili:vt.d.l. verum.z ibi Bartol.ff.de furt.z est glo.z in.d. l.vnica.C.de rapto.virg. z Bart. in.l.ij.ff.de condi.ob turp. caus. vide textum not.in.l.que adulterium.C.de adult.qui tex.loquitur 3 de nupta z vidua. † Fateor bene quod de iure canonico iste coitus non erit impunibilis:quia illo iure omnis coit' pter vxoriũ est punibilis.xxxij.q.v.c.meretrices.

¶ Summarium.

1 ☞ Christian' carnaliter cognoscens iudeam vel econtra iude' christianã:qualiter puniatur.

2 Matrimonium inter christianuz z iudeã vel econuerso contractũ nullum est de iure canonico.

3 Matrimonium verum z propriũ est communicatio diuini iuris.

4 Adulterium mortis pena punit.

5 Filij ex matrimonio christiani z iudee pcreati nõ dicũt legitimi.

6 Ignorantia facti liberat a pena in casu matrimonij.

7 Scia adueniente ilico cessat priuilegium ignorantie.

8 Matrimoniuz scienter inter christianum z iudeam contractũ punitur excommunicatione perpetua de iure canonico.

9 Judeus contrahẽs matrimoniũ

cum christiana an sit seculari curie subdendus.
10 Circunstantia aggrauat delictū.
11 Judeus an ob matrimonium cū christiana contractuȝ possit morte puniri.
12 Judeo quondaȝ auinione ob matrimonium cum christiana contractū fuerūt testiculi amputati.
13 Judeus carēs signo deferri inter christianos solito si pecet cū christiana presumitur dolo peccasse.
14 Christianus coiēs cū iudea quare mitius tractet̄ ꝙ iudeus coiēs cum christiana.
15 Judeus habituȝ a christianis nō differentē deferens an ꝛ qualiter sit puniendus.
16 Christianus cum extranee fidei professore coiens qualiter puniatur. vel econtra.

1 Quodecimo quero † q̄d si Judeus carnaliter cognouerit mulierem christianam vel econtra Christianus coitū carnis habuit cum muliere hebrea qua pena puniet̄? Respond. aut illam cognouit carnaliter in figura matrimonij: aut i actu fornicationis: si in figura matrimonij: aut loquimur de iure canoni
2 co. † ꝛ matrimonium est ipso iure nullum: ideo fit separatio incontinenti. xxviij. q. j. caue. ꝛ c. siq̄s. ꝛ c. in nōnullis. de iude. in foro conscientie puniuntur pena septem annorum de qua in. c. hoc ipsum. xxxiij. q. ij. ꝛ diximus supra eo. ti. q. ij. ꝛ. iij. ¶ In foro autē cōtentioso corā iudice ecclesiastico dic aut contraxit ignorāter in figura matrimonij: ꝛ nō punitur aliqua pena secundum quod tenet Panor. 5
in. d. c. in nōnullis. ratio est: q꞉ dabat operam rei licite: vt alias late diximus. s. eo. q. j. ꝛ. ij. ꝛ. iij. aut scienter. ꝛ punitur pena excōmunicationis ꝛ nihilominus separantur: vt. s. dictū est per doctrinam Abb. in. d. c. nōnullis. argumēto tex. in. c. siquis episcop⁹ aut presbyter. iuncta glos. xxvij. q. j. ꝛ omnino adinuicem separātur vt ibi: vide tex. no. ꝛ. c. siquis. xxviij. q. j. qui vult quod penitus a communiōe fideliū separent̄. ¶ † De 3
iure autem ciuili aut illaȝ cognouit in actu fornicationis aut in figura matrimonij: si per matrimoniū aut scienter aut ignorāter cōtraxit cuȝ illa. si scienter: primo ꝛ principaliter matrimonium nullū est: q꞉ verū ꝛ ꝓprium matrimoniuȝ est communicatio diuini iuris. l. j. ff. de ri. nup. ꝛ. l. aduersus. ff. de crimi. expil. heredi. que q̄dē communicatio esse non potest inter iudeum ꝛ christianā vel econtra iter christianū ꝛ iudeā. xxviij. q. j. caue. c. seq. ꝛ. c. siq̄s. vbi est casus † ꝛ isti de iure ciuili sunt pena 4
adulterij puniendi: que est pena mortis vt late dixim⁹. s. eo. in. q. adulterij: sed aduerte ꝙ per illaȝ commixtionem nō cōmittitur ꝓprie adulterium: sed crimen illud vicem adulterij obtinet vt. C. de iude. l. nequis christianeȝ. immo videtur esse deterioris conditionis ꝙ adulteriū q꞉ sine temporis ꝑfinitione a quocūꝙ poterit accusari iste coit⁹ ꝙ nō est sic i adulterio ꝓprio vt. l. miles. §. si pater. §. mulier ꝛ. §. sexaginta. ff. eodem titu. iteȝ poterit vnusquisꝙ illos accusare absꝙ inscriptione tallionis pene: vt dicit glo. in dicta l. neq̄s. ¶ † Si vo ex coitu huiusmodi liberos susceperit nō sūt le

gitimi aliquo pacto ex quo nullū erat matrimonium inter parentes illos tamen puto vt incestuosos filios appellari non possent ita vt nec a patre alēdi sint argumēto eorū que habentur in aut. de incest. nupt. in princi. & in aut. ex complexu. eo. C. eo. titu. immo videtur esse grauius istud quam coire cum propria consanguinea: quia per coitum consanguinee violantur iura consanguinitatis duntaxat: vt in. c. primo & secundo de consang. & affin. quia remoto vinculo consanguinitatis potest esse matrimoniū inter eos cū sint ambo Christiani: & hinc est quod se
8 pius dispensantur a summo Pōtifice: vt tota die videmus: sed per istam aliam cōmixtionem fit iniuria duobus sacramentis: primo fit iniuria baptismo: & vniuerse christiane religioni vt. xxviij. q. j. caue. c. nō oportet. & c. sequen. fit etiam iniuria sacramento matrimonij quod conantur contrahere contra legum institutiones dicta. l. nequis. C. de iude. & l. j. ff. de rit. nupt. nec vnquam poterit tale matrimonium siue potius adulterina cōmixtio a sede apostolica dispensari: nisi precedat baptismatis sacramentum dicto. c. non oportet. & ibi glo. merito illorū proles tanquā incestuosa: & dānabilis debet cēseri incapax om-
9 nis successiōis generaliter. d. aut. cōplexu. & ex eo quod habetur in corpore. & istud etiam videtur esse de mente Oldra. in cō. cccxxiij. quod incipit qualiter puniatur Iudeus &c. ¶ †Si vero ignoranter contraxerunt & excusant a pena secundum quod dicit glo in. c. in nonnullis. de iude. quam sequitur ibi Abb. & alij dicentes quod ista est ignorātia facti merito indulget excusationem: vt. l. prima: & ibi Barto. ff. de iur. & fac. igno. & in. c.
7 ignorantia. de regulis iur. lib. vj. ¶ †Sed nota quod ista ignorantia poterit illis prodesse si incontinenti absque mora postquam habuerint notitiā de tali impedimēto se adinuicē separauerit alias nō euitant penas predictas: quia videntur cōsentire in illo peccato: & velle illū damnatum coitum cōtinuare secundum ea que habentur in illo not. textu in. l. qui contra legum. C. de incest. nupt. & ibi
8 Bal. & Sali. ¶ †De iure vero canonico pro huiusmodi matrimonio sic cōtracto est pena excōmunicationis perpetue. xxviij. q. prima. caue cum duobus. c. sequen. ¶ Si vero illam cognouit in actu fornicationis & eadem distinctio repetitur aut sciēter aut ignoranter: si sciēter aut loquimur de iure canonico secūdū antiquam legem moysis: & indistincte erat pena mortis. q. q. vij. nos si incompetēter. §. sed notandum. ver. natham. & §. his ita. ver ic. multa enim. & xxiij. q. quinta. c. reos. §. natham. & §. multa em. vbi est idem casus: dr enim ibi quod iudex iudeum cum madianita coeuntē gladio trāsfixit: & fuit reputatū ad iusti-
9 tiā. ¶ †De iure vero Pontificio in foro contētioso quidā dixerūt idē esse quod Iudeus qui in huiusmodi crimine incidit tradendus sit curie secularis condigna animaduersione puniēdus: quia verba denotant penam mortis vt infra dicam: quando per iudicem ecclesiasticū cognoscit de crimie ipso: ita quod puniatur vltimo supplicio

tra iidz curie secularis:ita tenet.d. Feli.in d.c.in nõnullis.que quidẽ verba animaduersiõis denotãt: vt dixi maximum arbitrium continens etiam mortem secundum dominũ Fel.ibi q̃ allegat ad hoc bonum textum in.c.vt inquisitionis:circa medium de hereti.lib. vi.vbi textus ille loquendo iudicibus et dominis temporalibus per verbum istud animaduersionis demonstratur pena mortis. Oldrad.tamen in consilio.333 ꝙ incipit qualiter puniatur ꝛc.consuluit in fauorem cuiusdam Judei q̃ carnaliter cognouerat mulierem christianam que erat mulier impudica et meretrix secundũ ꝙ apparet ex verbis suis.vbi demum concludit quod non deberet puniri iste iude⁹ pena mortis pro isto coitu:sꝫ alia graui pena citra mortem tamen:et attestat vidisse in Ciuitate Auinionen̄.amputari virilia cuidam hebreo pro isto crimine ꝙ tamen dicit esse veruꝫ quando est simplex fornicatio que non habet annexam aliquã qualitatẽ que aggrauat delictum:sicut est stuprũ vel adulterium:quando mulier esset

10 honesta:quia tunc nõ negat Judeum debere puniri maioribus penis sicut alios diximus supra in Christianis:ꝛ vt clarius materia ista aperiatur dic:vt infra sequitur:maxime quo ad dictum verbum animaduersionis quod vt dixi denotat ꝛ cõprehendit penam mortis:maxime quando refert ad Potestates domines temporales et Judices et cetera.vt dicit textus in dicto.c.vt inquisitionis.de hereti.libro sexto:ubi dum dicitur Potestates domini temporales Rectoresq́ꝫ et eorum officiales de p̄dictis animaduersionem assumant ꝛc.que quidẽ animaduersio denotat penã mortis vt diximus.idem tenẽt Jo.and. ꝛ Dom.de scto gemi.in.d.c.vt inquisitionis.ꝛ Ant.de but.fm qđ refert ideꝫ Feli.in.d.c.nõnullis.in fi.idem tenet in cõsi.xij.vbi dicit ꝙ istud verbum in terminis nostris denotat penam mortis.

11 †Quidam tamen fuerunt in contraria opi.ꝙ Judex propter hoc delictum non sit puniendus pena mortis sed alia minori pena: puta deportationis pecuniaria vel alia huiusmodi arbitrio iudicis declarãda.ꝛ hanc opi.tenuit Pe.de vbal.de peru.in ꝯsi.lxxv.qđ icipit:quidã dict⁹ gaius.ꝛ Roma.in ꝯsi.clv.quod incipit an iude⁹ q̃ cognoscit christianam.Jo.calde.in consi.xij.de foro compe.hanc etiam opi.videtur tenere glos.in d.c.in nonnullis super.versi.animaduersionis.dicens q̃ð erit pena pecuniaria vel alia tẽporalis arbitrio iudicis:ꝛ sic videt excludere mortẽ.

12 † Oldra.etiã in cõsi.cccxxxiij.qđ incipit qualiter puniatur iudeus vbi dicit ꝙ dũ ipse esset i ciuitate Auinionen̄.vidit ꝓ isto crimine cuidã hebreo amputari testiculos. Ego em̄ i istis terminis attenderem ad conditionem personarum ꝛ maxime mulieris an esset honesta matrona siue mulier nobilis aut vilis cõditionis vel inhoneste vite vt sunt iste meretricule ꝛ vulgares mulieres:itẽ an iude⁹ semel tãtũ nacta occasione i istud crimẽ inciderit: vel iuxta etatem an iunior sit minor.xxv.annis vel maior ad quadragenarium accedens vel circa

14

z an sit vrorat⁹ vel solut⁹ vel talis sit q̄ al's erat honeste ꝯditiōis aut poti⁹ pluries illud idē cōmiserit vel ad id perpetrandum longo tp̄e vacauerat aut nō vnā tm̄ mulierē:sed plures z plures sub eisdem amplexibus subiecerat z similia:vt fm personarum conditionem facti contingentiā z criminis turpitudinem siue delinquendi consuetudinez qn̄qȝ leuē qn̄qȝ grauem qn̄qȝ grauissimam mortis penam imponerem iuxta notata per Abb.in.c.ij.de sortil.z idez Abb.in.d.c.in nonnullis.de iude.z per Mathesil.in singu.suo de quo supra eo.in .x.q.in fine. ¶ Si vero ignorāter hmōi scel⁹ patratū fuerit aut fuit cū nupta z erit pena adulterij aut cum virgine vel vidua honeste viuente z erit pena stupri ac si esset factum cum muliere christiana de qnib⁹ latius dictum fuit supra eo.titu. in.vj.z.vij.q.q̄uis glos.in.d.c.in nonnullis videatur velle ꝙ parcitur hebreo vel hebree qn̄ ignorāter fecerūt. vbi dicitur quod qui errauerit excusatur:sed illud debet intelligi quādo errauerit in facto z illam cognouit in figura matrimonij nō aūt in actu fornicatiōis:vt hic.aut erat mulier vilis cōditionis z inhoneste vite.s. meretrix occulta vel publica et erit.pena arbitraria citra mortē tñ.ita videtur sentire glos.in.d.c. in nonnullis.in ver.per errorem. idem tenet Jo.and.in.c.cū q̄s.de regul.iur.lib.vj.in mercurialib⁹ z Jo.and.in.d.c.cum quis.Abb.
13 z Feli.in.d.c.in nonnullis.† Sed aduerte quod cōtra istā ignorantiaz facti in iudeo adest q̄dā presumptio fraudis z doli ex quo nō videt̄ carere culpa quod est quando iude⁹ ambulat sine signo deferri solito ab hebreis ꝑ quod separatim cognoscuntur a christianis prout deferre tenentur:vt habetur in .d.c.in nonnullis.z quoties nō deferunt illud videntur esse in dolo nec poterunt se excusare propter ignorantiam ratione presumpti doli.d.c.in nonnul-
14 lis.† Mulieres vero hebree nullū signū deferre solent distinctū a christianis sicut masculi maxime de consuetudine vt diu vidi maximam copiaz in vrbe romana z alibi z nullam vnq̄ vidi deferre habitum aut signum aliquod ꝑ qd̄ cognosceret̄ a christianis mulieribus:z ideo putarē magis excusandum esse christianū qui haberet coitū cū hebrea quā hebreā q̄ coitū habuerit cū xp̄iana: q2.j. casu potest esse excusabilis ignorantia facti ratione indifferentie z vniformis habitus quod nō est i secundo casu in quo non videtur posse adaptari excusatio aliqua ratione ignorātie saltiz respectu
15 mulieris christiane.† z ꝓpterea dicit tex.in.d.c.in nōnullis.ꝙ grauiter puniēdi sunt hebrei q̄ nō deferunt habitū distinctum a christianis vt cognoscātur ab oibus.
16 ¶ † Juxta hec quero quid si turchus morus hereticus sarracen⁹ vel alius quicunqȝ extranee fidei professor rem carnalez habuerit cū muliere christiana vel christianus vir cū eoꝝ mulierib⁹ respectiue se carnaliter ꝯmiscuerit quib⁹ penis subiacebunt.respōd. quod in his adhibetur similis distinctio ꝺ qua supra:aut i figura matrimonij aut i actu fornicationis et aut scienter aut ignoranter:et

tunc aut erat minor cum fecit in forma matrimonij: aut erat maior iuxta distinctioné supra primo factam et eisdé penis puniuntur: de quibus ibi per tex. in. d. c. in nonnullis. in princ. vbi loquitur etiã de sarracenis: et ratio ibi apposita ꝯcludit etiã in alijs p̄missis: ita etiã videtur sentire glo. in d. c. in nõnullis. ꝙ eadẽ sit rõ in alijs que est in iudeis per iura p̄dicta. et idem etiã videtur innuere tex. ibi dum loquitur de sarracenis et notat in rub. et in. c. j. eo. tit.

¶ Summarium.

1 Custos carcerũ rem carnalem explẽs cum incarcerata quã penam incurrat.

2 Custos carcerũ tenet carceratã mulierem debite tractare et illesam custodire.

1 Decimotertio vidẽdũ esse putaui q̃d si officialis vel custos carcerum rem carnalem expleuerit cuẽ muliere incarcerata qua pena puniatur: Respõd. aut mulier illa erat honeste vite conditionis et fame et isto casu officialis siue custos hmõi punitur eadé pena qua punitur tutor qui pupillam cuius tutelam gesserat vel gereret stuprauit: de qua dictum fuit late supra eo. tit. q. vij. vbi diximus plene de stupro in. vj. fallen. eadem eñ rõ militat in vtroq;: quẽadmodum aũt tutor tenetur alere pupillam et illam honestis moribus conseruare. s. illius personã ex quo principaliter datur psone secũdario aũt rebus. C. de admini. tut. l. cuẽ plures. §. in primis et C. de alim. pupil. prestãd. l. fi. inst. q̃. tut. dar. pos. §. ad certum. ver. certe. et ibi

2 glo. eodẽ mõ custos carcerũ tenet diligẽter et honeste custodire et alere mulieré incarceratã et illã illesam supplicio vel innocẽtie cõseruare: vt. l. j. et. l. fin. C. de custo. reo. q: aliter faciendo esset vehemẽs suspitio imo p̄sumptio fraudis aut corruptionis contra ipm officialẽ: et ista fuit doctrina illius antiqui et famosi doct. do. Jo. fabri instit. de pub. iudi. §. itẽ lex iulia. quẽ refert et seq̃tur generosus practicus. d. Paris. de put. in suo tra. de sindi. i. c. adulteriũ. §. siue.

¶ Summarium.

1 Matrimoniũ scdm contrahens viuente prima vxore quam penam incurrat.

2 Matrimoniũ nullũ dissolui non dr: q: qd nihil est rũpi nõ dicitur.

3 Pene iuris ciuilis euitant facti ignorãtia probabili.

4 Maior errãs in iure an excuset.

5 Scdam ducẽs vxoré p̄ma viuẽte infamis ppetuo efficitur: et secũdam dimittere cogitur.

1 Decimoquarto quero Ticius habẽs vxoré adhuc viuentem contraxit matrimonium cum secunda qua pena puniatur? et ita ecõtra domina Cornelia existens coniugata contraxit matrimonium cum secundo vtroq; casu carnali copula subsecuta et quid agendum sit de secunda vxore vel secundo viro reuertente primo vel prima. Respond. dic quod aut istud secũdum matrimonium contractum fuit scienter aut ignoranter siue ab vtroq; vel ab altero tantum. Primo casu quo ad validitatẽ matrimonij secundi certum est quod nulluẽ est: quia cũ primum

constat de vita prioris coniugis
statim fit separatio secundi non
quod rumpatur siue diuidatur
2 matrimoniũ:† quia quod nullũ
est rumpi non põt.l.j.ff.de in inst.
rup.et irri.facta.et.l.si post mor=
tem.§.si.ff.de bon.pos.contr.tab.
sed fit separatio & declaratio nul=
litatis hui⁹ secũdi matrimonij:&
reuertit ad primum vel primam
coniugem.c.nuper.de biga.c.ac=
cepisti.de spons.duo.aget cũ peni
tentiam de peccato.d.c.accepisti.
xxxiij.disti.c.fraternitatis.lxxxij.
dist.presbyter.xxxiiij.q.ij.hoc ipsũ
3 †penas vero iuris ciuilis de qb⁹
in.d.l.eum qui duas.ff.de adul.&
l.quis.C.eo.tit.ppter ignorãtiã
euadet dũmodo ignorantia sit in
4 facto probabilis.†si vero errasent in iure putantes posse con=
trahi cum duabus secus esset ni=
si essent minores ambo vel alter
ipsorũ de quibus late habetur in
d.l.si adulterium cum incestu.§.
idẽ pollioni.& ibi Bar.ff.de adul.
&.l.qui cõtra legum.C.de incest.
nup.vbi est optimus text.& glos.
ibi Bal.Sali.& alij:& supra etiam
5 dixim⁹ eo.tit.in.vij.&.xij.qq.†Se
cundo vero casu quando scienter
grauius puniuntur:quia de iure
canonico est excõicatus.d.c.ac=
cepisti.&.d.c.nuper.& nihilomin⁹
tenetur illaz vel illũ dimittere:de
iure aũt ciuili est infamis ipso iu=
re.d.l.eum qui duas.&.l.j.in fi.ff.
de his qui not.infam.& vir puni=
tur de adulterio si secunda erat
cõiugata & econtra:mulier si vir
erat vxoratus.d.l.quis.in fin.et
aut.sed hodie.C.de adult.si vero
mulier erat soluta de stupro eo=
dem modo mulier si vir erat solu
tus.d.l.eũ qui.&.l.inter liberas.
&.l.stuprum.ff.de adult.& insti.de
pub.iud.§.itẽ lex iulia.Puto etiã
qd patiunt alias penas qñ scien=
ter contraxerũt:qz omnia eorũ bo
na confiscantur qñ sunt sine ꝓle
legitima & mittuntur in ꝑpetuũ
exiliũ vt in aut.de incest.nupt.in
princ.&.l.qui contra legũ.C.eo.ti.
& dixi late.s.eo.in.ij.&.iij.qq.Sed
quid si alter dũtaxat scienter cõ=
traxit alter vero ignorans erat:&
ille qui scienter contraxit aliqd
donauerit ignorãti an soluto hu=
iusmodi matrimonio cõpetit re=
petitio bonorum donatorum ipsi
donanti aduersus dictum dona=
tarium.dic quod non.vide glos.
not.in.l.eum q̃ duas.& in.d.l.qui
contra legum.& dixim⁹ supra eo.
tit.q.iij.vj.&.vij.in fi.si vero vter=
qz ignoranter & ambo bona fide
ꝯtraxerũt cõpetit repetitio vt ibi dr.

¶ Summarium.

1 Clericus & religiosus professus
cũ vna & eadẽ coeuntes qualiter
veniãt puniendi.
2 Religiosus fornicationẽ cõmit-
tẽs dr sacrilegiũ eo cõmittere.
3 Filij pñbyterorũ dicũtur icestuosi.

1 Decimoquinto et vlti=
mo non obmittã silen
tio hãc notabilem qõ=
nem que sepi⁹ occur=
rit in facto presbyter
associatur cum monacho siue ali
quo religioso cuiuscunqz religio=
nis professo & ambo cum eadem
muliere fornicant:quero qua pe=
na puniantur:item quod crimen
ex isto coitu oritur.Respõd.aut
mulier erat honeste vite & tunc si
nupta erat adulterium:si vero so
luta & laica stuprum vt supra la=
ti⁹ dixim⁹ in.vj.&.vij.q.si aũt erat
ipudica vel meretrix simplex for=

nicatio vt supra dixi.d.q.vj.z.vij. †Quidam vero dixerunt quod oritur sacrilegium tam respectu presbyteri quam monachi propter sacramentorum ecclesiasticorum lesionem. xxvij.q.prima.c.virginibus.z.c.ipudicas.z.c.si qua monacharum.veritas tamē est ista quod monachus dumtaxat vel alius regularis sacerdos committit sacrilegium:clericus vero stuprum dūtaxat aut adulteriū si erat nupta:vel simplicē fornicationem si mulier impudica erat vel meretrix.z ratio est ista quia monachus per fornicationē non solum ledit sacramētū sacrorum ordinū verumetiam frangit z violat votum sue relegionis in qua expresse vouit castitatem:clericus vero secularis tacite videtur vouisse castitatē in assumptione sacrorū ordinum z propterea non est adeo graue peccatum in eo qui dicitur clericus secularis sicut in monacho qui est regularis:vt dicit Jo.de imo.in cle.ad nostram. de hereti.qui dixit qd monachus de sacrilegio:clericus vero siue presbyter de adulterio:stupro:aut simplici fornicatiōe punief.lxxxij. distin.presbyter.ij.q.vij.c.paulus alias lator. ¶†Sed cōtra predicta est glo.not.in.l.ij.in fi.in x.filij.C.de episc.z cler.que vult q filij clericorum siue presbyterorum post susceptos sacros ordines progeniti dicunt incestuosi ex quo sequit quod existens in sacris etiā per simplicē fornicationē habitā cū muliere soluta z impudica dicitur cōmittere incestum ratione lesionis sacrorum ordinum et oēs filij inde suscepti dicuntur incestuosi:quā glos.tenet z sequit ibi Barto.quam dicit esse notandā Bald.similiter ibi illam approbat et alij doc.communiter:sed Pet.de bellapti.dicebat cōtra q illi filij dicuntur spurij non autē incestuosi. Deinde Bal.dicit qd ista.q.fuit in facto et reuocabat in dubium vtrum cum clerico in sacris fieret incestus:et demum conclusum fuit quod sic per illā glo.z quod in isto crimine cessat abolitio sicut in coitu habito cū moniali q sicut illa est spōsa xpi: ita iste est sponsus ecclesie.z hec sunt verba Bal.in.d.l.ij.de qua q.meminit et Bal.in.l.siquis ice sti.C.de incest.nupt.z cū illa glo. transire videntur doc.cōiter de iure ciuili:sed ego repio Joan.de ana.in.c.significauit.de adult.q dicit quod illa glo.est valde periculosa z reprobata de iure canonico z quod sacerdotes deberēt illam abradere de libro.C.qz ipse tenet ibi z Panor.Jo.de imol.et alij canoniste communiter in.c. vt clericorum.de vit.z honest.cleri.z Abb.in.c.atsi clerici.de iudi. quod clericus in sacris constitutus pro simplici fornicatione nō qualificata hodie non dz deponi sed suspēdi.xxxiiij.dist.fraternitatis.sed si ex illo coitu oriret incestus fieret depositio:vt late diximus supra eo.tit.q.ij.z.iij.z per Abb.in d.c.at si clerici.Joan.de imol.in.d.c.vt clericorum.Hostien. in sum.in tit.de adul.in princ.et Jo.de ana.in.d.c.significauit.qd dicendū.Ego enim i hac re puto saluo semp saniori iudicio:ita eē distinguendum quod aut nos sumus in terris imperij:z tractatur de successione bonorum que proprie ptinet ad ius ciuile:z isto ca

su tenerē glo. pdictā & opi. Bal. & altorū: si vero sumus in terris ecclie & tenerē opi. canonista. maxime qñ agit de reb⁹ ecclesiasticis vel de puniēdo psonā clerici arg. eorū q̄ hñt in. c. p venerabilē. q̄ fil. sint legit. c. solite. de maio. & obed. & c. at si clerici. de iud. c. cū cōtingat. de foro compet. cū similib⁹.

De Questionib⁹ & tortura Liber Quartus.

In Superioribus titulis vidim⁹ de pluribus criminib⁹ reisq̄ ipsorū & penis: sed quia accidit quandoq̄ quod crimina ipsa non sunt bene probata: & iudex non pōt devenire ad sniaꝫ nō precedēte rei confessiōe vel apertissimis probationibus: vt. l. sciāt cuncti. C. de proba. tamen contra ipsum reum multotiens laborat infamia & alia indicia vigent pp̄ter que necessario deveniendū est ad torturam in qua vel necesse erit reum ipsum confiteri crimen vel saltim purgare indicia & suspitiones que contra ipsum laborant. Ideo in presenti libro de Questionibus et tortura pro cōmuni maxime iudicum commoditate aliqua breviter exponem⁹ in qua materia doctores q̄plures ex antiquis atq̄ modernis q̄dam in ordinarijs lecturis: quidam vero in extraordinarijs cōpendijs & tractatibus diversa cōmentaria ediderunt. ¶ Ego vero ne aliorum relatione dictorū frustra videar occupare mēbranas eas dūtaxat attingam que vtiliora sunt: & in quib⁹ doctorum scripta silent. In alijs vero breviter & remissive ad vlteriora procedā. Inditiorū & questiōis materia ad modū frequens est et in iudicijs practicabilis in causis criminalibus. Que in iudicis arbitrio plurimum consistit: & iudices maxime iuniores & parum experti sepe solent in istis aliqua de necessarijs pretermittere aut vlterius quā iuris sit procedere propterea materiā ipsaꝫ vltra alios clari⁹ & facilius ad communem practicā accōmodabo. ¶ Videbimus eñ primo quid sit tortura et que sit. Questio & quomodo ista differūt inter se. ¶ Secundo quot sunt tormentorum species. ¶ Tertio quid sit indicium: & que sunt legitima & sufficientia indicia ad torturam. ¶ Quarto qnot sunt gradus torture. ¶ Quinto in quib⁹ criminibus possit dari tortura. ¶ Sexto que psone possunt torqueri & que non possunt torqueri & quibus de causis vbi dabitur noua declaratio vltra oēs doct. ad tex. in. l. siquis in gravi. §. ignoscitur. ff. ad syllan. ¶ Septimo loco videbimus an & quando in parvis criminibus possit inferri tortura. ¶ Et quid in causa pecuniaria. ¶ Et an & quando tortura possit dari pro pena. ¶ Et an & quādo quis dicatur competēter tortus et purgasse indicia. ¶ Et quādo & in quibus casibus reus possit repeti in tortura. ¶ Et q̄d si reus moritur in tortura. ¶ Et q̄d si nulla pcedebāt indicia ante torturam. ¶ Vel si aderant non tamen erant in actis descripta. ¶ Et an & quādo reus dicat legi-

xime tortus. Jtē quid de cōfessione habita in tormētis vel timore tormentoꝝ quando nulla p̄cedebant indicia. ¶ Uel si p̄cedebāt in veritate non tamē apparebāt in actis ānotata an sufficiat illa confessio ad condemnandū reuȝ maxime si ratificata reperitur. ¶ Et quid si reus ante torturam petijt copiam indicioꝝ que fuit sibi denegata qua nō obstāte fuit positus ad torturam ⁊ confessus forte fuerit aliqua crimina nunquid illa confessio sibi noceat. ¶ Et quid si aliquis ꝓpter priuilegiū etatem vel aliā iustam causam de iure torqueri non poterit si tñ fuerit tortus ⁊ confessus an preiudicet sibi illa cōfessio: ⁊ que remedia dantur contra iudicem istis qui sic iniuste torti fuerunt.

¶ Summarium.

1 Questio iudicialis quid sit.
2 Interrogatio nuda vel leuis territio non dicitur questio.
3 Tortura q̄d sit ⁊ q̄re sit inuenta.
4 Tortura q̄ differat a questione.
5 Tortura est via probationis extraordinaria.

1 Primo igitur q̄ro † q̄d est questio? Respond. questio proprie loquēdo est inquisitio veritatis per tormenta ⁊ corporis dolorem. ita dicit tex. in. l. item apud labeonem. §. questionē. ff. de iniu. iūcta. l. j. §. q̄onē. ff. ad senat. consul. syllan. ⁊ glo. in d. l. j. in ver. necatorum. eo. titulo Azo. aūt in sum. de q̄stio. in princ. dicit q̄ q̄ est inquisitio veritatis p tormenta. † Nuda ergo in-
2 terrogatio vel leuis territio non dicitur questio. d. l. itē apd labeonem. §. questionem. in v̄. nuda. ⁊ per Azo. in. d. sum. ⁊ tit. in princ. qui dicit quod non debent quoq̄ adhiberi tormenta quanta accusator vel istigator postulat aut desiderat: sed vt moderate rationis temperamenta desiderant. l. de minore. §. tormēta. ff. de questio. Panor. vero. in. c. cum in contemplatione. de regur. iur. in antiquis. in princ. lectu. idem dicit quod questio est indagatio veritatis per tormentum: ⁊ appellat̄ questio a querendo q: iudex p tormentū inquirit veritatē. ita dicit ipse Sali. autē in rub. C. de questio. dat duas expositiones siue diffinitiones ad istud verbum q̄stio. p̄ma est quod questio est inquisitio que fit ad veritatem per tormenta eruendam. secūda est. ¶ Questio est tormētalis inquisitio veritatis: et ista est breuior et magis placet: q̄ omnes tñ descriptiones siue diffinitiones in effectu tendūt i vnū q̄ q̄ sit illa indagatio quam facit iudex ad inueniendum veritatem ꝯtra reuȝ in tormentis existentem dum patit̄
3 cruciatū in corpore. ¶ † Deinde q̄ro q̄d est tortura? Respō. tortura est corporis cruciatus ad eruēdam veritateȝ repertus: vt dicit Panor. in. d. c. cū in cōtemplatione. in prin. qui dicit etiam q̄ tortura siue tormentum dicitur q̄si torquēs mentem: q: per cruciatū corporis mēs quoq̄ torquet̄: vt latius dicemus infra eo. tit. q. iiij. i illo quarto gradu torture ⁊ habetur. v. q. v. illi qui. i ver. vbi religiosus tortor vt dū corpa penis subijciunt̄ q̄ gesta sunt fideli-
4 ter ⁊ veraciter exquirāt̄. ¶ † Hec est differentia inter vnū et alteꝝ: q: vnum pertinet ad iudicem so-

Inm:alterū vero pertinet ad reū solum.l.tormentū.D.l.item apud labeonem.§.questionē.nihilominus sepius solet vnum pro altero poni:vt no.in.D.§.qōnem.ꝛ v.q.v.illi qui.ꝛ per gloss.in.D.l.j.in princ.ff.ad sena.consul.syllania.

5 ℭ †Et nota hoc ꝙ tortura est remedium siue via extraordinaria ꝓbatiōis:vt dicit Bal.in.l.si q̄s alicui.C.ad leg.iul.maie.via em̄ ordinaria est illa que fit ꝑ testes ꝛ instrumenta:vt.l.sciant cuncti.C.de ꝓba.cum similibus.

ℭ Summarium.

1 ☞ Tormentorum species multe sunt et diuerse.

2 Gradus torture sunt quinq̄.

1 Secūdo quero † quot sunt tormentorū species. Respon.ꝙ multe sunt ac diuerse vt ponunt doc.maxime practici in eorū tractatib⁹.Gādi.in opere suo mal.in tit.de questi.ꝛ tormē.Ang.de are.in suo opusculo mal.in glos.fama publica precedēte in ver.tortura.D.Frāc.brun.de sancto seueri.l alio suo tract.malef.de indi.ꝛ tortu.in.ij.parte.At ille isignis doc.modernus Bonon.Do.Hippol.de marsil.clarius ceteris hec aperuit in egregiis cōmētariis suis que nuper edidit super notabili titulo ff.de questio.in.l.j.in princip.vbi ponit quatuordecim species tormentoꝝ oēs diuersas quoꝝ plura fuerūt ab antiquis inuēta: q̄dam vero noniter ipse inuenisse asserit prout est illud subtractionis somni qd in verit..e perquā subtili ingenij acuita.. adinuētū fuit:ꝛ ego semel illud expert⁹ fui Rome in quadā ardua causa duorū religiosoꝝ lȝ alio modo et faciliori illo vsus fuerim:ꝛ profecto vidi ea q̄ prius nō credebam quod illud affert maximum tormentū ꝛ fastidiū in corpore absq̄ aliqua membrorum lesione:vide Do.Frāc.brun.in materia predicta in.D.suo trac.de indi.ꝛ tor.in ij.parte.Alber.Gādi.in eodē suo tract.in tit.de questio.et tormen.Ange.de aret.in tracta.malef.in glo.fama publica in materia torture.Ant.rosel.ꝛ Do.Abb.in.c.cū in contemplatione.de reg.iur.in anti.Pari.de put.in tract.quem edidit de sindica.in.c.tortura.el j.cum tribus sequē.Do.Bonifa.de vitelli.in trac.suo malef.in ij.parte eundem Dn̄m Hippoly.de marsi.in practica sua Auerolde nūcupata vbi copiose tractat de hac tortura.Bar.in.l.j.in prin.et §.diu⁹.ꝛ in.l.fi.ff.de questio.Bal.in.l.ij.C.quor.appella.non recip.et in.l.milites.ꝛ in.l.fi.C.de questio.ꝛ Salt.in.D.l.fine.eo.titu.in quib⁹ locis oēs tractant de hac materia torture ꝛ modo torquendi.ꝛ Azo.in sum.de quest.in prin. Istud tñ tormentū corde siue pendentis funiculi doc.cōiter ponūt pro magis cōi et consueto quod in se ꝯtinet plures gradus timoris:doloris:ꝛ cruciatus qui adhibentur plus vel minus fm qualitatem facti personarum cōditionem et vrgentiam indicioꝝ fm quod declarant prefati doct. in

2 locis supra notatis. ℭ †Ego autē vltra alios ꝓ faciliori notitia istius practicabilis materie cōsideraui quinq̄ esse gradus torture siue tormēti sub hac specie tormēti corde quibus rei diuersimode crucianẜ plus vel minus gra-

uius aut leuius iuxta qualitatez
facti personarum conditionem ꝛ
abundātiam indicioꝝ:sed ante
ꝙ ad illoꝝ declarationem deue-
niaz discutiā primo que sint aut
dicunt legitima indicia ꝛ sufficiē
tia ad torturam.

¶ Summarium.

1 ☞ Indicia ad torturam suffi-
cientia que sint.
2 Indiciū dupliciter consideratur.
3 Indiciū semiplenum et dubita-
tum quod dicatur.
4 Indiciū plenū ꝛ indubitatū qd sit.
5 Fama dupl'r cōsideratur.
6 Fama in homine quid sit.
7 Infamia quid dicatur.
8 Fama vulgaris quid sit.
9 Rumor quid sit.
10 Suspitio quid sit.
11 Presumptio in genere q̄ dicatur.
12 Presumptio diuersimode consi-
deratur.
13 Fictio qualiter definiatur.
14 Argumētū quid dicatur.
15 Adminiculū in materia proba-
tionis duplex est.
16 Coniectura quid dicatur.
17 Ignorantia siue nescientia quid
sit ꝛ qualiter definiatur.
18 Error quid sit.
19 Uerisimile dr quasi vero simile.
20 Notoriū quid dicatur.
21 Probatio quid sit ꝛ qualiter di-
uidatur.
22 Manifestū ꝛ euidens an ꝛ quali-
ter differat a notorio.
23 Probatio p euidentiā facti que
dicatur.
24 Indicia legitima q̄ dicātur.

1 TErtio quero † que sint
legitima indicia ꝛ suf
ficiētia ad torturam:
ante quorum declara
tionem necessario vi-
dendū esse putaui quid est indi-
cium: quid fama: ꝛ quedam alia
que precedunt inquisitionem et
2 torturam. ¶ † Et primo dic quod
indicium duplex est fm Bal. in
l. ea quidez. C. de accusa. ꝛ Gand.
in suo trac. mal. l. ti. de presump. ꝛ in-
3 dic. dubitat. ꝛ indubitat. ¶ † Indi-
cium dubitatum siue semiple-
num est presumptio quedam for-
titer mouens animuz ad aliquid
credendum vel discredendum: et
hoc probatur in. l. cū probatio. ff.
de proba. ꝛ per Gand. in. d. tit. de
4 presumpt. ꝛc. ¶ † Indicium vero
plenum ꝛ indubitatū est demon-
stratio rei per signa sufficientia p
que animus in aliquo tanꝙ im-
proprio existente quiescit ꝛ plus
inuestigare non curat: ꝛ hoc pba
tur in. l. indicia. C. de rei vendica.
ꝛ per. d. Gand. in. d. titu. vt supra
Bal. in. d. l. ea quidē. in. ij. col. Sz
qr in causis criminalibus maxi-
me qn proceditur per inquisitio-
nem necesse est quod precedat in-
famia cōtra reum de crimine ex
quo reperitur inquisitus: vt in
c. qualiter ꝛ qn. ꝛ ibi p oēs scribē
tes de accusa. ideo aliqua de fa-
ma ꝛ infamia hic inserere placuit
ꝛ dic fm Bal. in. d. l. ea qdem. in
5 prin. qd. ¶ † Fama est duplex vna
que est in homine. s. que inheret
homini: altera q̄ est inter hoies.
6 ¶ † Fama em que est in homine
vel que iheret homini est stat⁹ il-
lese maiestatis ac dignitatis mo-
ribus ꝛ legibus cōprobatus. hoc
pbatur in. l. cognitionū genera.
ff. de var. ꝛ extraor. cogni. cui⁹ fa-
me cōtraria est infamia q̄ sic dif-
7 finit. ¶ † Infamia est priuatio fa-
me contingentis ex accidēti pre-
ter naturaz: vel sic: infamia est de

ſcientia ſtatus ⁊ leſio maieſtatis ⁊ dignitatis. iſta videtur iudicio meo ꝙ ſit melior diffinitio quam precedens: q̄r per iſtam declarantur omnia cõtraria bone fame ⁊ per id quod diffinitur vnũquodq̄ contrarium per eius oppoſitũ diffinitur ⁊ reliquũ: vt probaṫ in l. j. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ⁊ inſtit. eo. tit. in princ. ⁊ de iure perſo. in princ. ⁊ de tutel. ſimiliter in princ. ¶ Secunda dicit fama que eſt inter hoïes que predicatur de aliquo hoïe ſeu alio facto: ⁊ hec dici põt fama loquens que ſemper de aliquo loquitur: ⁊ ita diffinitur ſecundum Bald. in
8 d. l. ea quidem. ¶ † Fama eſt dictum gentium ſeu vulgi ex imaginatia opinione vel credulitate gentiũ ſeu vulgi procedens que ꝓbatur in. l. de minore. §. tormẽta. ff. de q̄ſti. ⁊ ſub iſta diffinitione tam bona ꝙ̄ mala fama cõtineṫ. l. iij. §. idẽ diu⁹. ff. de teſti. ⁊ hec eſt illa fama que eſt ꝓparatoria inquiſitionis non aũt prior de qua ſupra: ſed quia ſolet quandoq̄ non certa fama: ſed rumor inſurgere in populo qui eſt minus ꝙ̄ fama ideo videam⁹ q̄d ſit iſte rumor.
9 ¶ † Rumor eſt furioſa proclamatio gentium ⁊ ſtrepitus multaꝝ vocum. hoc probatur in. l. fi. ff. de heredi. inſtitu. et. l. miles. §. mulier. ff. de adulte. ⁊ iſte rumor eſt initiũ fame ⁊ minus ea. ita dicit Bal. in. d. l. ea quidem. Quoniã vero ſunt plures gradus cognitiõis q̄n res eſt adhuc dubia anteq̄ perueniaṫ ad perfectã notitiam veritatis in quibus gradibus anim⁹ iudicis ſemper remanet titubans anteq̄ perueniatur ad vltimum firme credulitatis ⁊ certe ſcientie finẽ ſm notabilẽ doctrinam Bar. in. l. admonendi. in iiij. col. ff. de iur. iu. id̄ de ipſis gradibus cognitionis aliqua breuiter declarãda putaui: inter quos offert ſe mihi ſuſpitio: ideo quero
10 q̄d eſt ſuſpitio. Reſpond. ¶ † Suſpitio eſt aliq̄lis applicatio animi ad aliquid cũ vehementi titubatiõe: vel ſic. ſuſpitio eſt motus quidã mentis ad aliq̄d vehemẽti titubatione. probantur hec. ff. de teſta. l. de ſtatu. non t̄n intelligas ſuſpitionem iſtã comprehendere ſuſpitionẽ tutoris vt intelligatur de illa q̄n remouendus eſt a tutela vt ſuſpectus: quia illa eſt alia ſpecies ſuſpitionis. ita dicit Bal. in. d. l. ea quidẽ. per. l. impuberibus. §. fin. ff. de ſuſpec. tuto.
11 ¶ † Poſt hec ſuccurrit preſumptio: videam⁹ nunc q̄ eſt ⁊ quotu
12 plex ſit p̄ſumptio. Reſpõ. ¶ † Preſumptionum plures ſunt ſpecies quedã. em̄ eſt p̄ſumptio hoïs: alia eſt p̄ſumptio iuris: alia ꝟo p̄ſumptio facti:: alia autẽ preſumptio iuris et de iure ſiue iuris et facti: de quibus vide late Gand. in d. trac. ⁊ titu. de preſump. ⁊ indic. ¶ Preſumptio em̄ hominis ſecũdũ Bald. ibi eſt quidã conceptus cauſatus in mente ab aliqua ꝓbabili coniectura: vt. ff. de verb. obli. l. continuus. §. cũ ita. ¶ Preſumptio vero iuris ſimplex eſt ſimilitudo quedam ſufficiẽs ad rẽ dubiam de qua creduntur credẽda. C. de cõtrahen. ⁊ cõmit. ſtipul. l. j. ⁊. l. iuriſgentium. §. quod fere. ff. de pact. ¶ Preſumptio aũt facti eſt cũ ex facti ſimilitudine aliq̄d demonſtratur q̄d animũ videntis ad illud dubitãter applicat. ¶ Preſumptio vero iuris ⁊ de iu

re est status a iure promulgatus
ex indubia coniectura. hoc ꝓba-
tur in. l. cũ ostendimus. in fi. ff. de
fideiusso. tuto. sequitur nũc vide-
13 re quid sit fictio ꝛ dic qd. ¶ † Fi-
ctio est falsitas pro veritate acce
pta ex spãlissima et iustissima cã
in iure expressa vt not. in. l. in bel
lo. ff. de capti. ꝛ postlim. reuer. et
l. si is qui ꝑ emptore. ꝛ ibi late ꝑ
Bart. ff. de vsu cap. Argumentũ
14 autez sic diffinitur. ¶ † Argumẽ-
tum est propositio ex aliquibꝰ exi
stentibus resultans ad propositũ
respondendũ seu cõcludendũ. vn-
de quando plura indicia vel plu-
res propositiones siue presum-
ptiones testes vel coniecture ad
vnã ꝛ eandẽ conclusionẽ tendũt
ad effectum aliquid probandi il-
la coadunatio siue copulatio ex
pluribus in vnum dicitur argu-
mentum quod est proprie colla-
tio plurium diuersoꝝ tendentiũ
ad vnam ꝛ eandẽ conclusionem
vt in. l. iij. §. idez diuus. ff. de testi.
15 ꝛ. l. diuꝰ. ff. de cust. reo. ¶ † Aliud
indicium probationis siue cogni
tionis dicitur adminiculum: et
istud est duplex aliud est. ¶ Admi-
niculum vehemens: aliud vero
adminiculũ leue siue non vehe-
mens. ¶ Adminiculum eñi vehe
mens est suppletio defectus pro-
bationis per se solum nõ opans
sed cum alia ꝓbatione coopans
probatur hoc extra de success. ab
intesta. c. fi. ꝛ i. c. fi. de iur. iu. ¶ Ad
miniculum non vehemens est
aliqualis pars confirmationis
veri tendens ad aliquid suspen-
dendum de defectu ꝓbationis: ꝛ
talia adminicula per se sola etiã
plura non sufficiunt: vt. l. ij. §. j. ff.
de excusa. tuto. sequitur modo
16 cõiectura q̃ sic diffinitur. ¶ † Cõ
iectura est acceptio seu reputa-
tio veri ex aliquibꝰ signis extrin
secis proueniens per que deueni
tur ad veꝝ sicut per circuluz cõ-
iecturamus tabernã dicit Bald.
ibi. ꝛ per habitum distinguimus
meretricem. l. item apud labeo-
nem. §. siquis virginem. ff. de in
iur. ꝛ habetur in. c. in nonnullis.
extra de iudeis. his omnibus op
posita sunt nescientia siue igno-
rantia ꝛ error q̃ nesciẽtia sic diffi
17 nitur. ¶ † Nesciẽtia siue ignorã-
tia est intellectus non determi-
nans se ad veꝝ vel falsum. Error
aũt est priuatio intellectus deter
minati ad verum ꝛ auriga tendẽ
18 tis ad falsuz. vł sic. ¶ † Error est
priuatio veritatis causata in in-
tellectu ꝑ falsaz imaginationez.
vt ꝓbatur. ff. de testa. l. de statue
ꝛ. ff. de iuris. om. iudi. l. si ꝑ errorẽ
et. l. siquis nec cãm. eo. tit. videa-
mus nũc de verisimili ꝛ nõ verisi
19 mili ꝛ dic breuiter qd. ¶ † Veri-
simile est id quod veꝝ videtur et
est vero simile vt. ff. de adul. l. mi-
les. §. mulier. ¶ Non verisimile
vero dr̃ illud quod a vero est mul
tum dissimile. vt. ff. qd met. cau. l.
non est verisimile. in princ. vbi fit
mentio etiam de ꝑsumptione iu
ris tantum siue hoīs: sed credo
potius quod illa sit q̃dam leuis
presumptio. Postq̃ vidimus de
gradibus probationis per quos
ascenditur siue peruenit ad ple-
nam ꝓbationem ꝛ certam fidem
credulitatis: videamus nunc de
ipsa certitudine veritatis: et q̃ro
quid est notoriũ generaliter? Re
20 spond. fm Bal. ibi. ¶ Notorium
est cõis et indubia certitudo rei
de qua queritur indubiam fidez

faciens an et qn quid dicatur esse notorium: et quot homines faciunt notorium vide Bald. ibi qui refert quosdam tenuisse qd maior pars populi facit notoriu et quod in aliqua villa siue paruo castro minor numerus hominum facit notorium q in ciuitate: et ideo dicit fm Alber. de gandi. quod ad sciendum quot homines faciunt notorium hoc est arbitrarium: qr iudex arbitrabit quot homines faciunt notoriu, de qua materia: vide latissime per cano. in. d. c. qliter et quando. de accusa. Videamus modo quid est probatio intelligendo de plena et perfecta probatione q sic diffinitur fm Bald.
21 ibi. ¶ † Probatio est actus ré dubiam in lucem cognitionis educens: et hoc notatur. C. de proba. in rubr. et ibi Bald. Succedit altera species probationis et cognitionis veritatis q dicitur euidens et manifestum. ista duo differunt inter se et differunt etiam a notorio vt ifra dicam. ¶ Euidés ita diffinitur euidés est quod manifeste liquet fm Bald. in. d. l. ea quidem. c. si forte. de elec. lib. vj. et est satis diuersum a manifesto et plus est quam manifestum. euidens enim illud est quod palam est oculis et semper apparet. ff. de cõtrahen. empt. l. ea que. l. nõ codicillũ. C. de testa. et in. c. euidentia. de accusa. i. q. j. c. vt euidenter. ¶ Quod enim in euidenti est nulla potest tergiuersatione celari et nullam optat probationem. extra de cohabi. cleri. et mulie. c. fi. vide que not. per Archi. in. c. cu3 si forte. de elec. lib. vj. Bald. enim in. d. l. ea quidé. diffiniuit manifestũ: sed diffinitio sua mihi non placet. dicit enim quod manifestum est illud q euidenter apparet sequeretur ergo quod manifestum esset idem quod euidens et tamen est satis diuersum vt proxime dixi: et dicam infra quod minus est manifestum quã euidés: sed secundum diffinitioné Bald. idem esset manifestum quod euidens ideo putaui sic esse diffiniédum. Manifestum est demonstratio quedam ex qua vehementer animus dubius informatur ad aliquod non tamen tollitur tota
22 dubietas. y. q. j. de manifesto. et hinc est quod dicitur manifestu3 indiget probatione. xj. q. iij. c. eorum. euidens autem nulla indiget probatione: vt. d. l. ea que. ff. de actio. empt. vide Jo. and. in. c. constitutu3. de ver. sign. lib. vj. et tert. not in. l. quoniam sororem. C. de iur. delib. vbi de vtroq3 fit mentio: tamen euidens ponitur pro magis claro quam manifestum: vide. d. Alber. de rosa. in. d. suo in litera. e. in ver. euidens. el primo et. ij. Bald. tamen in. d. l. ea quidem. aliam ponit differentiã inter ista duo dicens quod euidens dicitur id solum quod apparet per oculorum inspectioné vt. ff. fin. regu. l. si irruptione. §. ad offi. et idem Bald. in rub. C. de
23 probat. dicit † q illa dicitur probatio per euidentiam facti quãdo rés subijcitur oculis iudicis. Manifestum autem largius dr somne id quod nobis innotescit per quecunq3 sensum corporis. s. visum auditũ sicut est son9 cãpane aut alium sensum: vt. l. j. §. occisorum. ff. ad sylla. de quib9 sensib9 habetur in. l. eum. §. penulti. ff. de aquic. poss. ¶ Differũt etiã

ista duo

ista duo secundum ipsum a noto
rio: quia manifestum vel euidēs
est illud quod vni tantuz vel plu-
ribus patet: notoriuz autem esse
nō potest nisi toti populo vel ma
iori parti publice inotescat vt su
pra late diximus ⁊ no. in. c. vestra.
⁊ ibi Inno. de cohabi. cleri. ⁊ mu
lie. ¶ Et per hec sum expeditus
de istis gradibus seu adminicu-
lis probationis ac de specib⁹ ple-
ne: seu perfecte probationis qui
quidem gradus ⁊ adminicula ꝓ-
bationis a quibusdam appellan-
tur indicia non plena ⁊ dubitata
per que animus iudicis deducit
quandoqꝫ in suspitionem quan-
doqꝫ vero in opinionem que ma-
gis est ꝓpinqua indubitate fidei
ꝙ suspitio secundum Bart. in. d.
l. admonendi. ff. de iure iu. ex qui-
bus tamen indicijs dubitatis nō
datur iudici indubia fides ⁊ fir-
ma credulitas: sed quedam suspi
tio quandoqꝫ ex qua iudicis mēs
satis dubia reperitur. ⁊ isto casu
non facile deueniendum est ad
torturam maxime si persona sit
honeste conditionis: q: ista suspi-
tio est primus gradus probatio-
nis ⁊ minus quam semiplena ꝓ-
batio secundum Barto. in. d. l. ad
monendi. in glo. mag. Quandoqꝫ
vero indicia sunt talia que addu
cunt animū iudicis in opinionez
que est secundus gradus proba-
tionis secundum Bar. ibi. ex qua
animus iudicis multū dependet
in illa parte non tamen est plene
cert⁹. ⁊ ideo isto casu deueniri so-
let ad torturam que datur in sup
plemētum probationis in causis
criminalibus quādo veritas ali-
ter haberi nō potest vt per Bar.
in. l. fi. ff. de questio. q: tormentuz
illud fuit inuentum causa necessi
tatis ⁊ in supplementum proba-
tionis: vt dixi quotiescunqꝫ reus
est valde suspectus contra quem
laborant indicia vt dicit Panor.
in. d. c. cum in contemplatione. in
princi. de reg. iur. ⁊ Bal. in. l. ij. C.
quor. appel. non recip. idem Bal.
in. l. milites. ⁊. l. fin. C. de questio.
Bar. in. l. j. in princ. ⁊. §. diuus. ⁊. l.
24 fi. ff. de quest. ¶ Que autez dñr
esse legitima idicia dic quod illa
sunt que sunt ꝓxima facto ꝙ quā
to ꝓpinquiora sunt tāto sunt me
liora. l. j. §. pterea. ⁊. l. de minore.
§. tormenta. ff. de questi. ⁊ ibi per
moder. Que aūt indicia dicant
esse sufficiētia ad torturam certa
regula tradi nō potest: sed hoc re
linquitur arbitrio ⁊ discretiōi bo
ni iudicis secundū qd dicit Azo. i
d. sum. de questio. vbi dicit ꝙ non
debet iudex reo adhibere tormen
ta quanta accusator exposcit: sed
quanta moderate rationis tēpe-
ramenta desiderāt: idē dicit Bar
to. in. d. l. fi. ff. de q̄stio. i prin. dicit
tñ Ab. in. d. c. cum in contempla-
tione. quod licet sup hoc an ⁊ qñ
indicia dicantur esse sufficientia
ad torturā certa regula tradi nō
possit arg. l. testiuz. §. tu magis. ff.
de testi. ⁊. l. de minore §. fi. ff. de q̄-
sti. tamen dicit ꝙ omnes doc. te-
nent ꝙ vnus testis de visu facit
indicium ad torturā: intellige tu
quod sit testis fide dignus non su
spectus ⁊ omni exceptione maior
secundum qd dicit Bar. in. d. l. fi.
⁊ Bal. in. d. l. ij. ⁊ ita cōmuniter te
nēt doc. Bon⁹ itaqꝫ ⁊ discret⁹ iu-
dex cuncta circunspiciet: ⁊ iuxta
criminis qualitatem facti cōtin-
gentiam conditionem persone ⁊
abundantiam indiciorum consi-

derabit an ad torturam ipsaz de- 1
ueniendum sit: et casu quo ad illã deueniri contingat iterum matu re considerare debet qua grauitate leuitate vel moderamine ve- niãt inferenda iuxta notata per Azo. in. d. sum. de questio. § quantum moderate rationis temperamenta desiderant. aliter enim sunt torquendi iuuenes robusti: et alio modo debiles delicati vel se- 2
nes: alio modo rustic⁹ vel miles: et alio modo ciuis: alio modo nobilis: et alio modo ignobilis et plebeus. l. de minore. § tormenta. ff. de questio. et l. j. §. si. eo. ti. Bartol. in. d. l. si. eo. titu. Bald. in. d. l. ii. C. quo. appel. nõ reci. et idẽ Bal. i. l. milites. et l. fi. C. de q̃stio. Abb. i. d. c. cũ i cõtẽplatiõe. de re. iu. i antiq.

ℭ Summarium.

1 ☞ Tortura multos gradus habere dicitur.

2 Torture p̃imus gradus q̃s sit.

3 Tortura dicitur a terrendo.

4 Primus gradus torture non dicitur pprie tortura s3 poti⁹ terror.

5 Torture secũdus gradus q̃s sit.

6 Tortura leuis p nulla ẽ habẽda.

7 Tortura leuis non impedit grauiorem nouis et vehemẽtibus indiciis accedentibus.

8 Priuilegium de se non torquendis habentes quibus tormentis subiici possint.

9 Torture tertius: quartus: et quintus gradus qui sint.

10 Tortura in quinto gradu dicitur grauior pena q̃ vtriusq3 manus abscissio.

11 Tortura quo remedio nocere nõ dicatur.

12 Maleficia contra torturas adinuenta alijs remedijs repelli possunt.

Quarto nunc † videndum est de istis quinq3 gradib⁹ torture de quibus. §. fit mentio quomodo cognoscuntur et qualiter inferunt? Respõd. declarando p̃imum gradum incipiemus a minori vel ĩfimo ascẽdendo veluti per gradus scalarũ reducendo materiam ad practicam dico q3. ℭ † P̃imus siue infimus gradus torture est territio illa quam infert iudex reo quando illuz cognoscit suspectũ tamẽ indicia nõ adsunt talia vt torqueri possit: isto casu iudex mandat quandoq3 reũ ipsuz spoliari ligariq3: et in ordine poni ac si vere torquẽd⁹ esset et quãdoq3 ligari mãdatur ad funiculum: ita vt nihil aliud deficiat q̃ sola eleuatio et hoc fit ad incutiendum timorem reo vt facilius fateatur stantib⁹ maxime iudicijs persuasionibus. Et ista p̃ptr non dicitur tortura: q: vere corpus nõ torquet nec sentit dolorem: sed poti⁹ est quidam mentis timor: fm Bal. in. d. l. ii. quor. app. re. et in. l. ii. C. de confes. vbi dicit quod confessio facta a reo in istis p̃paratorijs tormẽtorum cu3 sit facta et extorta propter timorem tormentorum indiget ratificatiõe ac si facta fuisset in plenis tormentis alias nũquã sufficeret ad condẽnationez. vide Ang. et Sali. in. d. l. ii. et Salic. in. l. fina. C. de questio. Barto. in. l. j. §. siquis vltro. ff. eo. titu. vide notet. in. l. ii. C. de custo. reo. q̃ loquitur pprie de hac ratificatione q̃ fit apud acta sub publico testimonio. et dicit Imperator ibi. q̃ hoc modo freni quidem temperies iudicibus immodice seuiẽtib⁹ ad-

hibetur. Iste autem actus vt dixi non potest dici proprie tortura vt proxime diximus: sed appellatur proprie territio siue terror tormē
3 torum. ¶ †Largo vero sumpto vocabulo et improprie posset dici tortura prout quidam descripserunt hoc nomen tortura que dicitur a terrendo: sed isto modo terretur ergo etc. vel dicas quod licet corpus vere non torqueatur animus tamen bene torquetur: et timoris patitur cruciatū: et sic largo modo dici potest tortura.
4 ¶ †Et nota quod iste terror siue primus gradus incuti et experiri potest contra quoscunque etiam contra eos qui de iure torqueri non possunt aliqua de causa vt infra latius dicetur in .vj. q. vel quādo deficerent indicia propter que torqri deberet vel qualibet alia iusta de causa ad torturam deueniri non potest ad istum gradum deueniri poterit secundum Bal. in. d. l. ij. in ver. quero quandoque etc. vbi dicit quod illi qui de iure torqueri non possunt poterūt bene terreri. iste enim primus siue infimus gradus torture non solet adhiberi robustis versutis atque dolosis viris: sed debilibus timidioribus pusillanimis: atque delicatis quoties contra ipsos militarēt alique presumptiones et coniecture siue indicia leuia. ¶ Et licet interdum essent plura indicia multotiens tamen cum isto infimo gradu ab hominibus similis conditionis solet extorqueri confessio absque eo quod ad vlteriora procedatur: vt sepius expertus sui in facto de quo infimo gradu fit sepius experientia in robustioribus et magis cautis: quoties vt dixi nō militāt plena indicia vide. d. Par. de put. in dicto suo tract. de sindic. in. c. aduertendum. et Bald. in dicta. l. secunda.
5 ¶ †Secūdus gradus torture est cum reus ligatus eleuatur modicum supra terram paulo momēto detinetur eleuatus et protinus deponitur: vel cum detinetur suspensus spacio dicendi Aue mamariam: vel Pater nostrum aut vnū miserere iuxta qualitatem facti et personarum cōditionē: deinde deponitur absque aliquo impulsu quassatione vel tractu cordelle hec dicitur leuis tortura ad quā deueniendum est quotiescunque indicia quedam apperent aliqualiter probata: et reus est magis suspectus. Indicia tamen ipsa non sunt plena satis ad inferendum plenā torturā: puta si esset vnus testis de visu deponens: tamen non esset omni exceptione maior vel duo testes de auditu ab aliis: nō autem ab ipso reo: et similes presumptiones vel indicia nō plena precedente: tamen suspitione contra personam ipsius rei: vt proxime dixi. ¶ Et ista est illa leuis tortura de qua loquitur Bald. in. d.
6 l. ij. C. quorum appel. etc. vbi dicit quod quemadmodum leuis febricula non dicitur febris et infirmitas talis que prestet impedimentum ad comparendum sicut est vera febris que hominem sternit. vt. l. ob que vitia. § fin. ff. de edil. edic. ita ista leuis tortura non dicitur tortura siue tormentum et quo causetur dolor mentis et corporis cruciatus: sicut in tortura ordinaria. ¶ †Et nota quod est magni effectus ista doctrina et que infertur quod quotiescunque contra reū militāt

legitima indicia ex quibus de iure quis torqueri potest si fuerit semel isto modo leuiter tortus non obstabit quo minus possit iteruz grauius torqueri ex eisdem indicijs ꝛ tunc secūda vice dicetur cōpetenter tortus : nec propterea reus conqueri poterit quod fuerit repetitus in tortura absq̧ nouis indicijs iuxta ea que habentur in.l.repeti.ff.codez titulo . de questio.quia ista non dicitur proprie repetitio ex quo pma nō fuit habita pro tortura p ea q̇ supra diximus:ita etiam sentit Barto. in.l.fina.ꝛ.l.repeti.ff.de questio.ꝛ Bald.in dicta.l.secunda.C.quoꝝ. app.ꝛc.Angel.de aret.in.d.glos. fama pub.in ver. quid si aliquis fuit tortus.sed leuiter ꝛc.Hippo. marsil.in dicta.l.j.in princ.ꝛ.l.repeti.Parid.de pu.in.d.trac.in.c. sequitur modo Franc.brū. Gād. ꝛ ceteri doc.in locis supra notatis.

8 ¶†Quidam tamen dixerūt arguentes ex dicta doctrina Baldi de qua supra quod illi etiam qui aliqua ex causa vel priuilegio torqueri non possunt poterūt tamen tormento istius secundi gradus supponi absq̧ piculo ex quo ista leuis tortura non dicitur tortura sicut leuis febricula non dicitur febris dicta.l.ob que vitia. ¶Ego tamē de veritate istius dicti alias dubitaui:nec videtur esse bona consequentia de leui febricula ad leuē torturā: qꝛ est diuersa ratio in vno quam in alio: ibi eniz in dicta.l.ab que vitia excusatur a comparendo in iudicio ille q̇ propter febriz est impedit⁹: ꝛ nō potest ambulare foris : quia non exit de lecto nec de domo: is vero qui patitur quartanam febrim:aut aliam leuem febriculam quaz non curat nec propter illam remanet quin vadat foris per omnia loca saltim in Ciuitate.Ex quo enim vadit per vrbem sicut vadit per alia loca:ita venire potest ad curiam ꝛ coram iudice:quia ratio illa impedimēti de qua in dicta.l.ob que vitia.in pn. cessat in eo q̇ patitur leuem febriculā:ideo in eodē cessat legis excusatio:sed hic in leui tortura fieri non potest quod corpus nō torqueatur nec patiatur aliqualem doloꝛez licet sit leuis doloꝛ:doloꝛ est:ꝛ infert iniuria dignitati:vel innocentie ipsius rei:quia tortura vt diximus supra eo . titulo.q. prima est cruciatus quidā in corpore ꝛc.cum igitur per hanc leuē torturam inferatur in corpore dicti rei aliqualis cruciatus :non potest dici nisi qꝛ illa sit tortura ꝛ quod ille sit tortus quamuis leuiter. ¶Et ideo ego nunquam consueui ad gradum istum deuenire nisi qn̄ pcedūt indicia ꝛ sunt bene probata:tamen sunt indicia aliquantulum remota a facto ꝛ persona esset vilis ꝛ ignota ꝛ valde suspecta de crimine aut in responsionibus suis variaret : ꝛ alijs huiusmodi suspitionibus precedentibus.l.de minore.§. tormēta.in fi.ff.de questio.ꝛ per Bald. in dicta l.secunda.Bartol.in dicta.l.finali.ꝛ Panoꝛmi.in dicto. c.cum in contemplatione.Si autem esset vir nobilis aut honeste familie ꝛ conditionis adhoc non deuenirem regulariter:nisi precedentibus legitimis indicijs ꝛ bene probatis iuxta nota.per Bartol.in dicta.l.fina.ff.de questio.ꝛ per alios in locis supra notatis.

¶ Cōfessio similiter facta in istis leuibꝰ tormētis indiget ratificatione: sicut illa q̄ est facta in plenis tormentis: vt supra diximus in precedēti gradu: ⁊ notabiliter in. dicta. l. secunda. C. de cust. reo.

9 ¶ † Tertiꝰ torture gradus est cū reus suspensus detinetur in tortura spacio dicendi vnum miserere vel duo aut aliquātulū plus absq̧ tamen aliquo tractu vel impulsiōe chorde q̄ infertur ad maiorē cruciatum ⁊ ad istum gradū ascendet iudex quotiescunq̧ reꝰ est magis de crimine suspectus: ⁊ indicia contra ipsum tendentia sunt plene ꝓbata: delictū tamen non est de attrocibus vt est furtū modici valoris vulnus non letale seu aliud crimen capitale vt. l. ij. ⁊ ibi Barto. ff. de pub. iudi. vel quando delictum esset grauius ⁊ indicia magis aperta persona tamen esset talis nobilis vel alias esset honeste familie ⁊ alias bone cōditionis ⁊ fame ⁊ nō assuetus i similibus cōmisceri cum quo mitius ⁊ magis temperate agendū esset non excedendo iudex istum gradum torture non credo ꝙ posset reprehendi arg. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. l. in seruoꝝ. ⁊. l. respiciendū. §. delinquūt. ff. de pen. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui not. in fam. ⁊. l. testium. §. tu magis. ff. de testib.

¶ Quartus torture gradus dicetur quotiescunq̧ reus post eleuationem diutius suspensus in tortura detinet̃: vcꝫ p quartā tertiaꝫ mediāue parteꝫ vel duas tertias vnius hore aut per integram horam secundū grauitatem criminis suspitionē rei ⁊ vires indiciorum quādoq̧ in ipso detentionis spacio adhibētur vnus duo aut plures ictus siue tractus corde ad maiores cruciatus inferendū in corpore maxime quando indicia sunt pregnantia. Reus est suspectus multumet habet mēbra robusta et crimen est graue ex se etiā ꝙ ista oia non ꝯcurrant: si tn̄ maior pars concurrit sufficit vel quoties scandalū nō modicū generaret vt est furtū magne rei sacre vel aliud turpe sacrilegiū: vel sacramentoꝝ abusus aut homicidiū graue vel falsitas lr̄arum apostolicarū ⁊ similia indicia: vt diximus essent vrgentia et bene ꝓbata vtputa vnus testis omni exceptione maior de visu ipsiꝰ facinoris deponēs aut duo seu plures testes alia ꝓbantes indicia ⁊ circūstantias necessarias ipsius criminis secūdū quod latius declarat do. Alber. gād. i. d. suo tra. mal. in tit. de presump. ⁊ indic. dubit. ⁊ indubit. Bar. in. d. l. j. §. fi. et l. fi. ff. de quest. Bal. i. l. milites. §. oportet. C. eo. tit. idē Bald. in. d. l. ij. C. quor. app. ⁊c. Bal. Ang. ⁊ Salic. in. d. l. ea quidem. C. de accus. canoniste in. c. qualiter ⁊ quādo. eo. titu. ⁊ in. c. cum in contemplatione. de reg. iu. in antiq.

¶ Quintus ⁊ vltimꝰ torture gradus succedit qđ est istud quotiescūq̧ post aliquam suspensionis detentionem ⁊ ictus siue tractus corde si reus adhuc pertinax in eius negatiua institerit ⁊ torturā huiusmodi spernere videret̃ ꝓ grauiori cruciatu ad pedes ipsiꝰ rei torquendi subĳciūtur pondera quedam pendētia vt sunt compedes ferrei: lorica aut aliud simile pondus: ⁊ cum pōdere ipso suspēsus detinetur: vel ictibꝰ cruciatur: et

istud est seuissimū genus tormen-
ti: t dicunt doc. q̄ scripserunt de
hac materia: quod tunc corpus
ipsius rei dilaniatur: membraq̄
t ossa quodāmodo dissoluunt: et
19 euellūtur a corpore. † t hec dr gra
uior pena q̄ vtriusq̄ manus ab-
scissio: vt dicit tex. in aut. vt nul-
li iud. §. qt vero. t dicit Cassiod.
in lib. variarum epistolarū. vt re-
fert. d. Par. de put. in suo tract.
sind. in. c. tortura el. q. fo. 1 1 3. epi-
stola. rlir. facilius est a te mortē ex-
petere q̄ tormētorum crudelia sub-
stinere inter supremas anheli-
tus angustias melius est perire
quā viuere: t detestabilis sensus
penarū excludit dulcissime salu-
tis affectū: iste vltimus gradus t
modus torquendi raro fit: t iu-
dex haud facile ad illuz deueniet
nisi in certis casib' et criminib'
atrocissimis vt est in heresis t cri
mine lese maiestatis euersionis
stat' aut similis proditionis. vbi
de totius patrie aut multorū sa-
lute tractatur aut cū ageretur de
ingēti assassinio enormissimo ho-
micidio sacre persone vel de mor-
te alicuius Cardinalis: seu alte-
rius magni Principis: vel cōtra
maleficū aut mathematicum in
quibus criminibus nullū prodest
priuilegiū dignitatis vt. l. si quis
alicui. C. ad leg. iul. maiest. t. l. t si
excepta. C. de malef. t math. l. ma
nicheos. et. l. ariani. C. de heret. c.
ad abolendā. eo. tit. t similib' nec
tūc etiam nisi indicia essent adeo
clara t pregnantia vt nil deesset
nisi rei cōfessio vt. l. milites. §. opz
t ibi Bal. C. de questio. Bald. in. l.
quisq̄s. C. ad leg. iul. maie. t Bal. 11
Ang. t Salice. in. l. ea quidem. C.
de accu. Bart. in. d. l. fi. ff. de que-
stio. t. l. i. §. fi. eo. titu. Par. de put.
in. d. tract. de sind. c. tortura. t. c.
aduertendū. t alios moder. i locis
supra notatis. ¶ Nōnulli tñ repe
riuntur adeo terribiles t robusti
qui nullum timent dolorem neq̄
cruciatum aliquē sentire vident
in corpore etiam si mille tracti-
bus quassarent: quod pluribus
modis cōtingere solet: quidā eñ
robustitate corporis t brachiorum:
alij vero leuitate qui leui ponde-
re comprimuntur. quidam alij
mēbrorum agilitate quoruz bra-
chia ex modica eleuatione ex re-
tro antea resoluuntur t supra ca-
put directo tēdūt adeo quod leuē
aut nullū cruciatū sentire vidēt. t
ego alias in facto habui. ¶ Qui
dā alij reperiunt qui cum diabo-
licis t sortilegijs t incantationi-
bus malefice artis de qua supra
diximus late in. q. lib. in. vi. t vij. q.
adeo corroborantur i corpore vel
substinentur in aere aut graui so
pore detinent oppressi postq̄ sunt
eleuati vt nulluz penitus dolorē
patiant i corpore t hoc appellāt
quidam maleficium taciturnita-
tis siue insensibilitatis: ex quo in
ducitur tutela quedam (vt aiūt)
aduersus ipsam torturam quod
reus ipse nullū dolorē patitur de
quo alias diximus supra. d. lib. ij.
t ego alias plures expertus sum
in facto vt infra dicā t a plurib'
huiusce artis malefice magistris
referri audiui q̄ varijs modis t
per diuersa malefica verba t in-
strumēta id expetunt t obtinent
quod qualiter fiat referre nō ex-
pedit q: fieri nō posset absq̄ sacre
christiane fidei euersiōe. ¶ † Di-
xit tñ Alber. magnus in li. quē edi
dit de secre natu. quod lapis q̄dā

mesites nuncupatus qui oritur ex ciuitate que dicitur mesis in partibus orientalib9 contritus & aqua aut vino commixtus datus; q ad potandum illi qui torquendus est inducit insensibilitatem pene et cruciatus: vt refert Par. de put. in d. trac. sindi. in c. tortura lo secōdo. ¶ Quidā alij dicūt verba que sequuntur. vz. Imparibus meritis tria pēdent corpora ramis. Dismas & Gestas in medio est diuina potestas. Dismas dānatur gestas ad astra leuat. Alij etiam dicunt verba prophete. Eructauit cor meum verbum bonum veritatem nunc dicā regi. Alij vero dicūt quemadmodū lac beate gloriose marie virginis fuit dulce & suaue domino nostro Jesu Christo: ita hec tortura siue corda sit dulcis & suauis brachijs & membris meis. ¶ Quidam alij dicunt illa verba que domin9 noster Jesus Christus dixit tempore passiōis. videlicet a principio sue capture quem queritis &c. vsq ad extremum vite & vltimum verbū Consummatū est. ¶ Quidam alij dicūt Jesus aūt trāsiēs per medium illorum ibat os autem nō comminuetis ex eo. Que quidem verba & coniurationes olim non putabam quicquā operari posse contra torturam & plerisq ridicula potius q credibilia esse videntur. at ego quia pluries vidi & expertus sum in facto pmo Pisis dum eram assessor Magnifici domini Capitanei illius Ciuitatis. deinde Rome dū essem Auditor criminalium causarum Reueren. Domini Auditoris Camere vbi quidam fur sagacissim9 & duplicis malitie reus contra quem erant examinati quindecim testes super diuersis indicijs magni furti centum triginta septē ducatis auri: habēs notitiam quod curia prefati domini Auditoris procedebat contra ipsum antequā personaliter cōpareret accepit nonnulla sortilegia contra torturam: quibus expertis iterum atq iterum vidēs q sufficiebant ad parangonem quadam die dū ego essem in edibus turris noue ad examinandū quosdam alios reos ille sponte veniens accessit ad me & se constituit in carcerib9 ipsis dicēs qd vltro venerat ad purgandū indicia & notam infamie sibi illate: cō quem tn necesse fuit deuenire ad torturā tot indicijs cōtra ipm laborantibus in qua dū erat eleuatus dormiebat capite cliuo ac si iaceret in lecto absq vlla penit9 lamentatione aut clamore & ad tractus corde erat tanquā statua marmorea: qui dum eleuabatur a principio dicebat quedam verba submissa voce: deinde silebat vt dormiens. statim ego suspicatus fui ne gestaret aliquod sortilegium siue facturam malefica penes se aut ex illis verbis captaret aliquod suffragium perquisiui quā diligenter per oēs partes corporis sui demumq reperi in capite sub scuffia: scilz inter crines quandam paruam cedulam hec verba continentem. videlicet. ✠ Jesus autem transiens ✠ per medium illorū ibat. ✠ os nō comminuetis ex eo ✠ cum crucibus ita signatis. quā licet abstuli ab eo: q licet illa sic ablata satis cōquereretur nihilominus iter positus ad torturā: & eleuat9

iterum illud idem sicut antea fa-
ciebat et in principio ipsius eleua
tionis nōnulla v̄ba submissa vo
ce dicebat que percipere nunq̄
potui nec quicq̄ cōfessus est: de-
mū mutatis tormentis sub tor-
mento taxilli subiect⁹ fuit et simi-
liter spernēdo dolores nihil vn-
q̄ penit⁹ cōfessus est: sed in sua ne-
gatiua semper audaci⁹ cōualuit 12
adeo qđ necesse mihi fuit eo istā-
te ab inquisitione eundē absolue-
re et processum totum vna cū in-
quisitiōe aboleri mādare: nec est
mirandum de absolutione hmōi
nā similis casus et maior quoq̄
occurrit. d. Hippolyto de marsil.
dum erat officialis Illustrissimi
Ducis Mediolani vt ipse refert
in. l. repeti. in. iiij. col. ff. de quest.
nec dum est annus elapsus quod
audiui alium Rome positum fuis
se ad torturā et repetitis vicibus
grauiter cruciatum qui illa ver-
ba de lacte beate virginis marie
submissa voce dicebat et nullum
dolorem pati: sed cuncta sperne-
re videbatur et dormiebat sicut
alius in tortura adeo quod a tri-
bus iudicib⁹ presente p̄curatore
fiscali examinatus nulla vnq̄ ab
eo confessio extorqueri potuit li-
cet correus et criminis socius id
fateretur expresse et illū in sociū
nominaret cuius processum vidi
illumq̄ cognoui. ¶ Aliud exem-
plū quod similiter in facto acci-
dit mihi Rome cuiusdam malefi
ce mulieris que anteq̄ eleuaret
in tortura verba quedam submis
sa voce dicebat: deinde eleuata
silebat penit⁹ velut mortua et ni- 1
grior apparebat in vultu carbo-
ne extincto oculos extra caput val 2
de tremēdos more illoꝝ q̄ stran-
gulantur emittens: et nihil peni-
tus loquebatur boni neq̄ mali.

¶ Si nunc vellemus disputare
de viribus et veritate dictoꝝ ma-
leficioꝝ taciturnitatis siue insen
sibilitatis fieret ampla lectura:
sed q2 cupio breuiter me expedire
hic non inseram. vide que late di
ximus supra lib. ij. q. vj. vij. et viij.

¶ † Nōnulli tñ dixerūt qđ aduer-
sus istas cōiurationes et malefi-
cia taciturnitatis reperiunt re-
media quedam que diuersis pre-
cibus conficiuntur ex quibus di-
cūt quod omnes ligature et male
ficia huiusmodi dissoluūt omni-
noq̄ pereunt et reus grauissima
patitur tormenta et cruciatus in
corpore et inter alia dicere solent
verba illa Prophete: vz. Dñe la-
bia mea aperiat et os meum an-
nūciabit veritatē. Eructauit cor
meum verbum bonū dicam cū-
cta opera mea regi. Confundat
nequitia pctōris: perdes oēs qui
loquuntur mendacium. Contere
brachia iniqui rei et lingua mali-
gna subuertetur. ex quibus ver-
bis precibus et exorcismis dicunt
maleficia ipsa resolui et reum mi-
rabiliter cruciari. Uide. d. Pari.
de put. in. d. trac. sindic. in. c. tortu
ra. lo. iij. fol. 113. et illum Silue.
prie. in. d. tract. de strig. demon.
mirand. lib. 4. c. v. Super quib⁹
tamen cogita: q2 de virtute ipso-
rum remedioꝝ non possem quic-
quam certi attestari ex quo illa
nunq̄ expertus fui nec per aliū
experiri hactenus vidi.

¶ Summarium.

Tortura quibus de causis inferri possit.

Indiciū non debet a tortura inchoari.

3 Oratio indefinita equipollet vni-
uersali.
4 Distictio nō hꝫ locū i criminibꝰ.
5 Solennitas iudicialis nō est pro
leuibus criminibus obseruāda.
6 Tortura est de solennijs indicij:
nec ad eā deueniꝭ nisi cā cognita.
7 Tortura non est pro leui crimi-
ne inferenda.
8 Persona vilis potest pro vili cri-
mine quibusdā penis coherceri
secus in persona graui z honeste
conditionis.
9 Persona pauper que penam pe-
cuniariam soluere nō potest:pōt
corporaliter affligi.

1 Quinto vidēdū† est in quibus causis et criminibus possit inferri tortura? dic qð generaliter in omnibus causis criminalibus seu omnibꝰ criminibus si precedāt legitima indicia zveritas aliter haberi nō
2 potest:† nam regula torture est affirmatiua z vniuersalis:vt habetur in.l.in princi.ff.de questio. ibi in criminibus seruandis zc. q̄uis ab ea nullatenus sit incohandum examen:sed in casu necessitatis quotiescūq; vndiq; vrgent indicia z confessio veritatis aliter haberi non potest nisi mediante tortura tunc adhibenda est.d.l.j.in prin.ibi enim dicitur
3 in criminibus seruandis zc.†que oratio cum sit indefinita equipollet vniuersali.l.si plures.ff.de leg.ij.per Alex.et doct.in rub.ff. solut.mat.l.j §.siquis simpliciter.ff.de verb.ob.et Bal.in.l.nullum.C.de assesso.hoc idem tenet Gand.in trac.mal.in tit.de questio.et tormen.in princip.ver.incipiamus.Hippoly.marsil.in.l. diuus.in.prin.ff.de questio.Frā. brun.in trac.de indic.z tort.in.ij. col.ver.tertio principaliter quero zc.Par.de put.in trac.sind.in c.an in causa pecuniaria pri.col. et probatur per text.in.d.l.milites.§.opꝫ.C.eo.ti.inducendo hoc modo:ibi enim dicitur non esse a tormentis incipiendum examen nisi pluribus indicijs quasi certis zc.z tunc demum deueniendū erit ad qōnes si personaꝝ cōditio id requirit:qꝛ iunt q̄dam psone q̄ ex cā spūali torqueri non pn̄t vt.j.dicetur in sequē.qōne.z nota ibi dum dꝛ personaꝝ conditio z non dixit qualitas criminis quasi dicat qð in criminibus nulle fiat distinctio qualiacunq; sint
4 †quia vbi lex non distinguit nec nos distinguere debemus.l.de ferre.ff.de arbi.l.de precio.ff.de publi.cū similibus. Contra hoc oppo.de.l.edictū.ff.de questi.vbi dicitur quod qōnes non semper nec in omni causa z persona desiderari debent:sed cum capitalia z atrociora maleficia non aliter explorari pn̄t q̄ꝫ per seruorū questiones efficacissimas zc.z sic text. ibi expresse inhibere videtur qð pro leuibus criminibus inuestigandis nullatenus sit dāda tortura.sol.verum est quod in leuibus z paruis criminibus non est adiungēda plena z grauis tortura fm gradum excedēs:leuis tn̄ tortura primi et secundi gradus nō videtur excludi etiā in paruis criminibus argu.l.ob que vitia. §.fi.ff.de edil.edic.z p Bal.in.d.l. ij.C.quoꝛ.app.zc.licet em̄ hec solutio sit vera in se tamen non bene ꝯgruit illi legi que loquitur in alijs terminis:z propterea dic qð

ibi loquitur de tortura que infer=
tur in alium.s.in seruum non in
ipsummet reum:ratio est: q: non
ita facile deueniẽdum est ad tor=
turam seruorum pro inueniẽdis
alienis criminib9 ex quo illi sunt
innotiu criminis predicti quam
ipsiusmet rei de crimine suspecti
quam solutionem sentit etiã glo.
in.d.l.edictum.in ver.efficacissi=
mas.dum soluit contrarium de
d.l.j.§.si quis vltro.ff.de questio.
Item oppo.de.l.leuia.ff.de accu.
5 †vbi in leuibus criminibus sum=
marie procedendum est sine pro=
6 cessu vel solennitate iudiciali:†
sed tortura est de processu nec ad
illam deueniri potest nisi prece=
dentibus indiciis z cã cognita z
precedente pronunciatione inter
locutoria ipsius iudicis:vt dicit
Bal.in dicta.l.secũda.idem Bal.
in.l.siquis alieni.C.ad legem iu=
lie maiesta.Sali.in.l.fi.C.de que=
stio.z Barto.in.l.fin.ff.eo.tit.An=
gel.de are.z alii moderni practici
in locis supra notatis.z Bald.in
d.l.milites.§.oportet.z.l.ea qui=
dem solut.dic quod plena z gra=
uis tortura non est equum:quod
in paruis criminibus inferatur.
7 †quia maior pena esset in inqui=
rendo quam in puniendo:quod
esset contra textũ in.l.in seruor.
ff.de pen.s3 illa territio seu leuis
tortura non excedens secundum
gradum non videtur esse prohi=
bita in huiusmodi criminibus:
maxime quando persona rei est
vilis cõditionis z valde suspecta
8 de crimine illo.†z ista potius di=
ci potest quedã modica cohertio
q̃ tortura secundum Bald.in di=
cta.l.secũda.vel dic q̃ ille tert9 in
dicta.l.leuia loquitur de aliis so=
lennitatibus ipsius processus:vi
delicet de libello inscriptione ad
penam tallionis de solennitati=
bus probationum publicationis
processus:z aliis similib9 termi=
nis z solemnitatibus:non autem
de ista modica cohertione sine q̃
veritas aliter haberi non potest:
z ita videtur sentire glo.in dicta.
l.leuia.¶ Si autem esset persona
grauis z honeste conditiõis:aut
nobilis familie pro leuibus cri=
minibus huiusmodi nõ esset de=
ueniendum ad aliquem actum
torture quantumcunq; leuis et
minime:quia ex eo videretur as=
ferri iniuria dignitati siue nobi=
litati:z ideo bene dixit textus in
dicta.l.milites.§.oportet.C.de q̃=
stio.ibi.si persone z cõditio id re=
quirit z c.z ita videt̃ sentire gl.in
dicta.l.leuia.intelligendo de vili
bus et suspectis personis:vt ibi
vide Bald.in dicta.l.secunda.et
Bartol.in.l.non omnes.§.a bar=
baris.ff.de re milit.et Parid.de
put.in dicto tracta.sindic.in.c.
an in causa pecuniaria vide in=
fra eodem titulo.q.septima.ver.
limita.in fi.¶ Et propterea non
videtur esse deneganda vili per=
sone maxime qñ esset persona su=
9 specta.¶ †Quia videmus alias
q̃ vilis persona z paup q̃ ꝓpter
inopiam non potest soluere penã
pecuniariam licet in corpore per
torturã z sic eo casu tortura ipsa
datur pro pena per hoc est regu=
lare in oib9 publicis criminib9.
l.j.§.fi.ff.de pen.vbi est not.tex.l.
q̃cunq;.§.quod si.C.de ser.fugit.
z.l.siquis id.ff.de iuris.omni.iu=
di.¶ Uide Bar.in.d.l.j.§.fi.q̃ di
cit hoc esse regulare in vilib9 per
sonis z ibi tradit pulchrã limita=

tionem ad regulam de qua in.l.
in seruorum.ff. de pen.q̄ q̄libet
pena corporalis minima ⁊c.vbi
dicit quod illud non habet locū
in vilioribus personis:sed in maio-
ribus ⁊ honestis.

¶ Summarium.

1 ☞ Regula torture generalis est et affirmatiua:nec aliquis dicit' exemi nisi sit expressus.
2 Persone q̄ torqueri non debent.
3 Milites nr̄i temporis an sint in criminalib⁹ a tortura exempti.
4 Consuetudo torquendi milites: decuriones:et similes a tortura exemptas an sit valida.
5 Doctores non sunt torquendi.
6 Minores impuberes non debēt torqueri.
7 Mulieres pregnātes nō torquēt'.
8 Serui an et quibus casibus possint vel non possint torqueri.
9 Senes etate confecti non sunt torquendi.
10 Intellect⁹ .§. ignoscitur.l.super. ff.ad sille.
11 Senex an comprehendatur sub regula torture affirmatiua.
12 Cessante causa cessat effectus.

1 SErto † q̄ro an omnes
psone indistincte tor
queri poterūt in cau-
sis criminalibus:dic
quod sic regulariter
seruatis tamen de iure seruan-
dis ⁊ precedentibus indicijs legi
timis:q2 regula torture est affir-
matiua vt supra proxime dictū
est.A tortura autem nemo dicit'
exemptus nisi quatenus reperia
tur expressum vt habetur i.d.l.j.
in princ.ff.de quest.⁊.d.l.milites.
§.oportet.C.eo.tit.A qua quidē
regula plures persone excipiūt'
2 q̄ torq̄ri nō possunt. ¶ † Quorū
quidam sunt milites qui priuile
gio militie ⁊ fauore reipub.torq̄
ri prohibentur dicta.l.milites.in
princ. ¶ Secundo excipiuntur
decuriones et eorū filij ac nepo
tes qui durante decurionatus
officio ꝓpter dignitatem officij
torqueri nō possunt.d.l.milites.
⁊.l.decuriōes.⁊.l.diuo marco.C.
3 de questio. ¶ † Sed quero an ho-
die milites nostri temporis decu-
riōes siue cōsiliarij habeāt istud
priuilegiū vt torqueri nō possint.
Bart.in.d.l.milites dicit q̄ gau-
dent illo priuilegio vt torqueri
non possint.idem tenet Cy.in.l.
diuo marco.eo.tit.⁊ Jaco.but.in
d.l.milites.Sali.in.l.j.in penul.
col.C.de iur.⁊ fac.igno.l dicta.l.
decuriones.in fi.q̄uis dicta ibi
quod hoc male seruatur de con-
suetudine in Lombardia eandē
consuetudinem q̄ non seruatur
ista priuilegia ego vidi Rome se-
pe sepi⁹ seruari cōtrariū.Barba.
tamē in apostil.ad Sali.in.d.l.
diuo marco i.a.fi.dicit amplian-
4 do cōem doc.opi.† q̄ si consuetu
do esset in contrariū q̄ torqueāt'
talis cōsuetudo non valet dicit
ipse casus ē singularis fm Bart.
⁊ ipsum in.l.oēs iudices.C.de de-
curio lib.x.Idem tenet.d.Alex.in
l.centurio.in.ix.col.ff.de vulga.⁊
pupil.⁊ Roma.l singulari.490.
qd incipit mulieres.vbi idem di-
5 cit † de doctore quod expresse fir
mat do.Jas.in.l.de quibus.col.
xiij.ver.non tamen.ff.de legib.⁊
Mathesil.singul.59.quod icipit
nota q̄ legum doctores ⁊c.vide
Bart.in.l.j.C.de aduoca.diuer.iu
dicū.vbi dicit doc.et aduocatus
torqueri non potest ex quo est cō
stitutus in dignitate et non solū

durāte officio aduocationis: sed
etiam eo deposito: et ideo dicit qd
quoties per ipsum suscipiendum
esset iuramētum debet mitti no-
tarius ad domum suam tanq̄ ad
6 egregiam personam. ¶ † Tertio
excipiuntur minores. s. impube-
res qui ꝓpter defectū etatis que
adhuc tenera est torqueri nō pos-
sunt: sed illius loco ferula cedun
tur. l. j. §. impubes. ff. ad syl. et l. de
7 minore. in pn. ff. de q̄st. ¶ † Quar
to excipiuntur mulieres pregnā-
tes que propter accidens: scz im-
pedimentum pregnantie nō tor-
quētur ne subsequatur abortus
etiam post partū per. xl. dies do-
nec mulier fuerit pristine sanita-
ti et viribus restituta. l. pregnan-
tis. ff. de pen. et l. imperator. et ibi
Bald. ff. de sta. homi. Hippoly. de
marsil. in. l. j. in princi. in. v. col. ff.
de quest. et alij moderni practici
8 in sepe dictis eorum trac. ¶ † Quin
to excipiuntur serui qui licet in-
distincte nō prohibeātur torque-
ri tn̄ cōtra certas ꝑsonas nō tor-
quent nisi in quibusdā casib⁹: vt
l. seruus. C. eo. tit. de quest. sed ista
nō est ꝓprie fallētia ad regulam
vt sit generalis in oibus casibus
et personis: sed solum quo ad cer
9 tas personas. ¶ † Excipit sexto
senex etate ꝯfect⁹ q̄ ꝓpter lapsum
etatis torqueri nō potest. l. iij. §.
ignoscitur. ff. ad syllan. quā opin.
tenuit Gand. in. d. suo trac. in ti.
de quest. et torm. in princ. Bart. in
d. l. iij. §. ignoscitur. et in. d. l. de mi
nore. in prin. Ange. de are. in suo
tract. malef. in gloss. fama publi.
ver. quero q̄ persone. Hipp. mar.
in. l. edictū. in. iij. col. ff. de questi.
Alex. in apostil. ad Barto. in. d. l.
10 milites. in prin. † et ita cōmuniter
transeunt doc. cum ista limitatio-
ne. Ego autem teneo contrarium
s. quod ista exceptio siue limita-
tio non sit vera de iure nec ꝓba-
tur per tex. in. d. §. ignoscit. quicquid
dixerint doc. predicti qui videntur
11 in hoc casu loqui sine lege. † et rō
tex. in. d. §. ignoscitur. nō ꝯcludit
gn̄aliter quod senex nō possit tor-
queri: propterea dico q senex eta
te confectus remanet sub regula
affirmatiua torture. d. l. j. in prin
ci. ff. de questi. et l. milites. l. decu-
riones. C. eo. tit. vbi excipiuntur
quedā persone que torqueri non
pn̄t ergo regula est in contrariū
q regulariter oēs alij q̄ nō sunt
in iure expressi torqueri possunt.
ita concludunt Baldus. Sali. et
alij l. d. l. milites et. l. decuriones.
text. eni in. d. §. ignoscitur. nō ꝓhi
bet generaliter senem torqueri
nō posse. pro cuius declaratione
sciendū est q illa lex. iij. ff. ad syl-
lan. fuit ꝯdita cōtra seruos igna
uos qui neglexerunt afferre opē
dn̄o suo dū erat insultatus ante-
quā interficeretur: ex eo eni q nō
attulerunt opē presumuntur esse
in dolo et cōscij criminis seu for-
san ꝑticipes: et propterea torquē
tur omnes q̄ in dicta domo repie
bant tempore quo dn̄s fuit occi-
sus et nō tulerunt opē dn̄o saltem
in clamando et sic illi in negligen
tia apprehensi fuerūt torquent
ad eruēdū veritatem q̄re dn̄o suo
opem non prestiterunt vel illius
necē nō vindicarūt: vt tenebant
de iure: et ad videndū etiā nunquid
necis illius fuerint fortasse par-
ticipes et ad purgandum quodā-
modo suspitionē illam que viget
contra illos omnes torquentur
regulariter qui p̄sentes in eadem

domo eius reperiebantur. d.l.j. in prin.z.§.si pater.z.§.si vir aut vxor.ff.ad sylla. quorū aliqui excusantur a tortura ex iusta cā siue iusto impedimēto quo detenti fuerūt.d.l.iij.quidā ꝓpter impedimentū nature vt est mutus:surdus:cec⁹:z furiosus:q̄ ꝓpter defectum sensus naturalis nō potuerunt adesse rumori vel afferre opem dño.d.l.iij.§.surdus.z.§.cecus.itē etiā ignoscitur his q̄ clausis ianuis nō potuerunt exire foris z succurrere domino z eidem opez afferre.d.l.iij.§.subuenitur. postea immediate sequit.§.ignoscitur.vbi dicitur quod ignoscit etiam his qui etate defecti sunt vt propter non prestitam opem z auxilium domino non reddātur negligentes z culpabiles ex quo propter corporis debilitatem et membrorū languedinē nō potuerunt currere z adesse rumori z necem dñi vindicare sicut iuuenes et vt ipsi desiderabāt:z propterea ob hanc causam iura nō presumunt senem illum fuisse negligētem aut culpabilem vel suspectum de crimine q: iusta de causa impeditus zc.stante igitur impedimento predicto cessat causa suspitionis:z cessante cā suspitionis et culpe merito etiam cessat tortura. Que ꝓpter negligentiā adhibitā erga dominū infert:vt d.l.j.in princ.z.§.si pater.lo.ij.et §.si vir aut vxor.eo.tit.+quia cessante causa cessat effect⁹.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iur.patro.ibi eñ senex nō excusat a tortura ꝓpter etatem senilem:sed excusat a causa ꝓpter quam infertur tortura. cōcludе igitur quod etas ibi nō est cā principalis ad eximendum senem a tortura:ita quod senilis etas p se sit causa exclusionis torture sed excludit causam suspitionis presumpte scientie et participationis:ꝓpter qua infertur tortura.d.l.j.in princ.z.§.si pater.el ij.z.§.si vir aut vxor.eo.tit.extra igitur illum casum non video rationem in contrariū quare senex torqueri non possit in casibus in quib⁹ de iure deueniri potest ad torturā saltim leuiter z tēperate mitius tamen q̄ꝫ in alijs iunioribus.l.j.§.diuus.z.l.de minore.§. tormenta.ff.de questi.non est igit dicēdum quod ex dispositione.d. §.ignoscit.limitetur z ledat regula iuris cōmunis de qua in.d.l.j. princ.ff.de questi.que loquitur affirmatiue generaliter z indistincte vt latius supra dictū fuit argumento.l.sancimus.C.de testa. et.l. precipimus.C. de appella.si eñ iura noluissent senem debere torqueri illud vtriqꝫ expressissent z excepissent a regula:sicut expsse cauerint z exceperunt milites decuriones z eorum filios:itē impuberem mulierem pregnantem et alios:de quibus supra.d.l.milites.l.diuo marco.l.decuriones. C.eo.titu.z.l.de minore.in princ. ff.eodem titulo.l.pregnantem.ff. de pen.cum similibus.cum itaqꝫ hoc nō reperiatur expressum:nō est dicendum quod regula iuris que est affirmatiua debeat imutari vel corrigi aut limitari dicta l.sancim⁹.et dicta.l.precipimus. Quidam alij exponūt illud verbum ignoscitur:non quod senex omnino prohibeatur torqueri: sed quod rarius torquetur:et casu quo debeat torqueri:tunc mitius z leuius torquēdus erit quā

iuuenis: hec em̄ opinio lꝫ videat
equa ⁊ pia p̄cedēs tñ est de iure
verioꝛ p ea que supra dicta sunt
ego tamen quando casus contin
geret omnē diligentiam adhibe
rem ad eruēdam veritatem ali-
ter ꝙ per torturam et persuasio-
nibus aut comminationibꝰ quo-
ties tñ esset necesse ad illam deue
nire non excederem secundū aut
tertium gradum nisi essemus in
atrocioribus et persona rei esset
vilis ⁊ valde suspecta. An autem
reperiantur alij ꝙ supra nomina
ti qui dicantur esse exempti a tor
tura. vide do. hippoly. de marsi.
in. l. edictum. ff. de questio. in. iij.
colū. vbi plures enumerat inter
quos dicit quod ille qui est vtilis
reipublice torqueri nō potest fm
do. Paris. de put. quem ipse re-
fert idem tenere in. d. suo tracta.
&c. ⁊ dicit esse bonum tex. ad hoc
in. l. ad bestias. ff. de pen. vbi dici-
tur ꝙ dānatus ad bestias eximi-
tur ab illa pena quando ille erat
vtilis populo ⁊ ad preces populi
debet liberari: nota ꝙ ego intelli
go illud dictum esse verum per il
lum text. quotiescunq per tortu-
ram adeo cruciaretur quod effi-
ceretur inutilis: quia posset mē-
bro debilitari vel mori in tortu-
ra ꝙ quidem perraro contingit
alias autem non videtur esse eadē
ratio in tortura sicut in morte:
quia illi qui substinent torturam
non moriuntur nec debilitantur
regulariter: ⁊ sic per illam nō ces
sat vtilitas reipubl. quando ille
seruatur in vita: ideo dubito de
isto dicto propter diuersitatē ra
tionis: super quo tamen cogita
Predictas tñ limitationes om-
nes pro limita ⁊ declara non p-
cedere nec habere locum in cri-
minibus exceptis ⁊ atrocissimis
sicut est crimen lese maiestatis in
quo nulla dignitas nullumq pe
nitus priuilegiū suffragatur reo
ad effugiendum torturam. l. quis
quis. C. ad leg. iul. maiest. ⁊ in cri-
mine heresis vt dicunt doc. in. d.
l. quisquis. ⁊ canoniste in. c. vgē-
tis. de hereti. in aut. ⁊ in. c. cū fm
leges. eo. titu. lib. vj. Item in cri-
mine maleficorum ⁊ incantato-
rū: vt. l. ⁊ si excepta. C. de malefi. ⁊
mathe. in quibus criminibꝰ oēs
indistincte torquētur: vt ibi dicit
⁊ notatur etiam per. d. dñm hip
po. in dicta. l. edictum.

¶ Summarium.

1 ☞ Tortura an dari possit in causa pecuniaria.

2 Serui liberti quo casu torqueāt.

3 Liber homo nō torquetur in causa pecuniaria.

4 Tortura datur vbi veritas aliter haberi non potest.

5 Tortura an possit in actione furti dari.

6 Seruus alienus an possit in pecuniaria causa torqueri.

7 Homo liber regulariter nō torq̄tur in causa pecuniaria.

8 Mercatores fugitiui pñt torqueri pro depositis sibi factis.

9 Torturam in causa pecuniaria dare impium est.

10 Corporis cruciatꝰ etiā minimus maioꝛ est oī pena pecuniaria.

11 Semel tortus quo casu possit iterum torqueri.

12 Judicis arbitrio et discretioni relinquitur modus et alia essentialia torture.

13 Confessio in tortura facta ⁊ postea negata an aliaꝫ torturam inducat.

1 Septimo quero † an in cā pecuniaria & ciuili deueniri possit ad tar turaz: dic qđ sic quãcq non tamē omnes pso ne nec in omni casu deueniendũ erit: sed serui dũtaxat alieni quo tienscunq veritas rei aliter habe ri nõ potest torquentur. l. diuus. in princ. ff. de questi. & ista est vna ex differentijs que vertunt inter causas ciuiles & criminales fm quod dicit Bar. in d. l. diuus. q2 in causis ciuilibus nõ torquen tur nisi serui alieni nõ aũt liberti necq statuliberi & casu quo deue niendũ sit: non ita de facili deue niendũ est: sed vbi veritas aliũde haberi non potest qꝫ per tormen ta seruorum: sed in causis crimi nalibus torquent etiã liberi pro eruenda veritate: ita dicit Bart.
2 in. d. l. diuus. ¶ † Qđ tamē est ve rum nisi causa ciuilis haberet in se annexum delictum: quia tunc etiã liberi torquentur: vt est tert. not. in. c. j. de deposit. quem tert. omnes doc. allegant ad hoc & no tant etiã doc. in. l. ex libero. ff. de
3 questio. † Unde dico qđ i hac mã poni potest regula negatiua. s. quod in causa pecuniaria liber homo regulariter non torquetur d. l. diuus. fallit ista regula in ali quibus casibus: & primo in casu d. c. j. de deposi. qñ causa ciuilis
4 hz annexũ delictũ. ¶ † Itē fallit quando ciuiliter ageretur de fal so & veritas aliter hēri non pos set qꝫ tũc deueniri possit ad tor turaz: ita dicit Bal. in. l. sicut fal si. C. de falsis. ¶ Et quo tertu idē puto dicendum esse in furto vbi ageretur ad rem sibi furto sub tractam non per accusationem furti: sz priuato iudicio ciuili per actionem furti: vt in. §. furti autē actio. in. l. de obli. q ex delic. nas. vel conditione furtiua: vt in. l. si pro fure. & in princ. §. j. ff. de cõdi. furti. q vbi plena probatio per te stes aut instra haberi non posset quod liceat deuenire ad torturã: q2 ratio tert. in. d. l. sicut falsi. ita militat in isto casu sicut in illo.
6 ¶ † Et pdicta pcedunt in libero homie: serui eũt alieni bene pote runt torqueri in cā pecuniaria et hoc fieri põt quotiescũqꝫ veritas aľr haberi non põt: vt. d. l. diuus.
7 ff. de questio. ¶ † Predicta etiã li mita & declara quod liber hõ nõ torquetur regulariter in cā pecu niaria est verũ quãdo loquimur de principali. Secus aũt in teste vacillãte q2 liber homo si adhi betur: vt testis in cā pecuniaria & vacillat poterit torqueri. ita di cit tex. ibi Bart. & alij in. l. ex libe ro. ff. de questio. & hoc nõ puenit ex natura cause: sed propter acci dens. s. illam vacillationem. l. li ber homo. in prin. & l. vnius. §. te stes ff. eo. tit. vide Bar. i. d. l. liber homo. & l. ex libero. & d. §. testes. & do. Hipp. de mar. ibi. vbi copio se declarat hanc materiã. & Bal. & Sali. in. d. l. sicut falsi. C. de fal. & Jo. de imol. Panor. & alij cano. in. c. grauis. de deposi. vbi in hac materia multa bona dixerunt. et Cyn. in. l. fi. C. do fal. & est glo. no. xv. q. iiij. c. presbyter. Et inquan tum diximus. s. quod qñ causa pe cuniaria habet annexũ delictum deueniri poterit ad torturaz per tex. in dicto. c. j. de deposi. per quē tex. dixit do. Paridē de puteo in tract. sindi. in. c. an in causa pecu niaria in princip. se decidisse alo

8 questionez istam.† quod isti mercatores falliti cessantes z fugitiui poterunt torqueri vt indicent pecunias sibi datas in depositũ vel i societaté ad mercãdũ quas nunc denegãt habere z perdidisse dicunt quez omnino vide quez etiã refert z sequitur.d. Hippol. de marsi.in.d.l.diuus.in.ij.col.q̃ deinde opponit contra illud.c.j. 9 extra deposi.dicẽs† quod nimis durum et iniquum esse videtur qđ in cã ciuili z pecuniaria deueniatur ad torturã licet simus in terminis.d.c.j.qr ex hoc magis cruciatur z patitur reus siue debitor in inquirendo veritatez rei quam ipsa re comperta i satisfaciendo:quia nil aliud in cõdénationem venit nisi pecunia in cuiꝰ solutione debitor nulluz patitur dolorem in corpore z minꝰ nocet solutio z sententia quam inquisi 10 tio.† qr quilibet corporis cruciatus siue corporalis pena etiam minima est maior quacunq̧ pena pecuniaria q̃tũcũq̧ sit magna.l.i seruoꝝ.ff.de pen.ad istud contrariũ dantur due solutiones p doc.fm ipsum:prima est quod tortura nõ datur ad penã nec dicitur proprie pena:sed est dolor corporis vel membri ad eruẽdã veritatem zc.d.l.itez apud labeonem.§.questionem.ff.de iniurijs. z supra dictũ fuit in prima.q.huius tituli:quia si tortura esset pena vel daretur ad penã profecto non essent duo tituli separati titulꝰ de questio.a tit.de penis.sed quia sunt materie diuerse z sepate.s.materia inquisitionis z materia pene ꝑpterea edite sũt sub diuersis titulis z noibus. quidã vero dicunt q̧ licet tortura non sit pena iuris de facto tñ ẽ pena non leuis:qr cruciatus ille affert penam et dolorem intolerabilez in corpore: sed non obstat quia licet tortura afferat dolorem et cruciatum in corpore tñ non dicitur proprie pena que habeat effectũ iuris:sed posset forsan improprie dici pena hoc est illa tolerãtia doloris et cruciatus quã qui torquetur substinet in membris z corpore nec datur ad effectum pene a lege statute et propterea ex diuersis non fit bona illatio. l.naliter.§.nihil cõe.ff.de acqui. posses.z.l.papinianꝰ.ff.de mino. quidã vero dãt aliã solutioné limitando.vcz.d.l.in seruoꝝ.ff.de pen.vt dispositio illa nõ habeat locum in plebeis z vilibus personis:sed in nobilibus z magne cõditionis hoibus q̃ non debẽt torqueri nec cruciari in corpe pro re pecuniaria cuiuscũq̧ sit valoris. Ego aũt cõsideraui quod lz solutiones iste sint vere in se tñ ad solutionem istius oppo.nõ oportebat tantum laborare qr solutio ipsius breuissima est. Nam est verum quod in causis pecuniarijs regulariter non deuenitur ad torturam.d.l.diuus.nisi in casibus z personis.exceptis.vt supra diximus in prin.q.z adhoc facit regula illa de qua in.d.l.i seruoꝝ. ff.de peñ.sed in casu.d.c.j.et.l.si cut falsi.C.de fal.ideo deuenitur ad torturam pp delictum furti vel falsitatis annexum:z isto respectu videt potius deferri in cã criminali quam ciuili:qr tunc illa non dicit causa mere ciuilis: sz potiꝰ mixta cũ criminali:vide imol.z alios i.d.c.j.z ratio illa de qua in.d.l.in seruorũ.non videt multum

multum vigere in proposito nostro: quia in materia torture non debemus attendere ad finez cause ex qua venit soluēda pecunia: quia alias sequeretur qd in multis causis criminalibus in quibus de iure communi aut ex forma statutorum venit imponēda pena pecuniaria vel bonoruz publicatio: vt in .l. siquis aliqd § q abortionis .ff. de pen. & inst. de publi. iu. § itē lex iulia. si illa rō pcederet sequeretur q illis casibus nō posset qs torqueri. qr esset maior pena inquisitionis q̄ cōdēnationis: quod est falsuz. Dicas igitur quod in omnibus causis in quibus infert tortura considerādū est principiū cause & illius natura an descendat siue oriatur ex contractu vel quasi: an vero ex delicto vel quasi delicto: vt institu. quib. mod. re cōtra. obli. & de verbo. obli. cū simul. & de obliga. que ex deli. nas. per totuz: vt primo casu non sit locus torture regulariter etiam q veritas aliter haberi non possit: qr in causis ciuilibus iura dederunt alia remedia: aut actor plene probauit intentionē suaz & reus condēnat. l. si debitori. ff. de iudi. aut semiplene probauit & defertur sibi iuramentuz in supplemētum pbationis dūmodo actor sit honesta persona & nō agatur de maxima summa vt nota. dicit Bart. in .l. admonendi. & ibi p moder. latissime. ff. de iureiu. & Bal. in .l. in bone fidei. C. eo. ti. Jo. de imo. Panor. & alij cano. in .c. fi. eo. tit. aut auctor nō plene neq3 semiplene probauit: sed minus q̄ semiplene vt qr habuit testes qui non erant omni exceptione maiores vel forte erāt singulares quo casu nō deuenit ad iud iuramentū: vt dicunt prefati doc. in .d. c. fi. sed isto casu defertur iuramentum reo qd dr iuramentuz purgationis & obtinet absolutionem vt not. in .d. c. fi. aut actor pposuit libelluz: sed nihil penitus probauit: & isto casu reus absoluitur etiam absq3 aliquo iuramento: vt .l. actor. C. de probat. & .l. qui accusare. C. de eden. & per ista media deciduntur cause ciuiles non autē p torturam intelligendo de causis mere ciuilibus: ille vero q habent annexum delictū dici nō possunt mere ciuiles vt .d. c. j. & .l. sicut falsi. ideo non est mirādū si in illis pōt inferri tortura: qr datur pter delictū nō pter ciuilē causam nec ex natura cause ciuilis: qr tortura fuit adinuenta pro causis criminalibus cōtra culpabiles & dolosos quoties deficiūt plene pbationes in crimine: & dr remedium extraordinariū vt no. Bal. in .l. ij. C. quor. appel. non recip. & per Azo. in sum. de questio. & Panor. in .c. cum in contemplatione. de regu. iur. in princ. ¶ Et lz tortura etiā i causis criminalibus nō soleat dari ad penā th dat qn̄q3 ad penam qn ex crimine veniret imponenda pena pecuniaria: & reus pp paupertatē illā soluere non posset luit in corpus q luitio fit interdum per torturā maxime qn est vilis persona vt .ff. de pen. l. j. §. fi. & C. de ser. fugi. l. quicūq3. § qd si. & .l. siquis id quod. ff. de iuris. om. iudi. vide .d. Par. de put. in .d. trac. in .c. tortura. el primo. vbi dicit quod pro leuibus furtis fur qn̄q3 torquetur ad penā: maxime quando est vilis persona & paup vt in aut. vt iud. sine

11 quo.suff.§.ex diuerso. ¶ †Posset etiā hic inseri questio illa de qua in.l.repeti.ff.de quest.an ꝛ quādo semel tortus possit iterū repeti in tortura ꝛ an ꝛ quādo quis dicat͂ cōpetēter tortus.ꝛ q̇d si reus mo‑rit͂ i tortura vel ꝑꝑ torturā mors fuerit subsecuta an iudex tenet͂ ꝛ ad quā penā.ꝛ q̇d si reus fuit po‑situs ad torturam nullis indicijs precedentibus vel si aderant in‑dicia nō tñ erāt i actis descripta. ꝛ q̇d si reus petijt copiā indicioꝝ ꝛ fuit sibi denegata ꝛ non obstāte petitione predicta fuit posit⁹ ad torturā.ꝛ q̇d si re⁹ in tortura fue‑rit cōfessus aliud crimē qñ nulla ꝓcedebāt indicia vel si q̄ aderāt erāt inualida: vel si legitima erāt non erant scripta in actis vel qñ fuit sibi denegata indicioꝝ copia an cōfessio illa ēt ad bāchū iuris ratificata noceat reo ad cōdēna‑tionē vel ad aliū effectū ꝛ quez.ꝛ q̇d si reus ꝑpter priuilegiū etatē pregnātiam vel aliā similē legiti‑mā causaz torqueri nō poterat si fuerit tortus ꝛ ꝯfessus: ꝛ ratifica‑uerit confessionem suam an pote‑rit ex ea subseq̄ cōdemnatio vel‑le omnia ista ad longū describere potius superfluū esset quaz neces‑sarium: q2 omnes doc.ꝛ antiqui ꝛ moderni in theorica ꝛ in practi‑ca in suis commentis hec plene descripserunt apud quos per te ip̄m videre poteris. Bar.in.l.j.in princi.ꝛ.§.idē cornelio.ꝛ.l.fi.ff.de q̄stio.ꝛ in.d.l.j.ꝛ fin.ꝛ.l.milites.§. oportet.C.eo.ti.ꝛ i.l.ea quidez.C. de accus. Bal.i.l.ij.C.quoꝝ.appel. ꝛc.idem Bald.in.l.j.C.de confes. ꝛ in.l.ij.C.qd met.cau. Gandi.in trac.mal.in tit.de questi.ꝛ tormē. Ang.are.in suo trac.mal.in glo. fama publica.ver.nunc videam⁹ vsq₃ in finē. Par.de put.in tract. sind.i.c.tortura.lo primo.cū trib⁹ seq.ꝛ.c.viso.de idicijs. Hip.mar. i.l.j.i pnc.ꝛ.§.fi.ꝛ.§.ad questionē. ff.de quest. Fran.brun.in trac.de indic.ꝛ tor.in.ij.pte canoniste i.c. qualiter ꝛ qñ.ꝛ.c.inquisitionis.de accusa.ꝛ in.c.cum in contempla‑tione.ꝛ ibi Panor.de reg.iur.i an‑

12 tiquis. ¶ †Nihilominus quo mo‑deramine ꝛ qua leuitate vel gra‑uitate sit danda tortura ꝛ que in‑dicia ad illā inferēdā idonea sint ꝛ qñ quis dicatur cōpetēter tor‑tus vel non: similiter qñ quis di‑catur purgasse indicia: vel nō oia ista demū relinquunt͂ arbitrio ꝛ discretioni honesti iudicis qm̄ in his certa regula tradi non potest sed alterant͂ ex qualitate facti ꝑ‑sonaꝝ ꝯditione loci ꝯsuetudine ꝛ alijs circunstātijs ꝛ qualitatib⁹. vt dicit Bal.in.d.l.ij.C.quoꝝ.app. ꝛc.ꝛ.d.l.milites.§.oportet. Bart. in.d.l.fi.ff.de questio.ꝛ.l.j.in pnc. eo.ti.ꝛ est tex.in.l.j.§.calūniatori‑bus.ff.ad turpil.ꝛ.l.testium.§.tu magis.ff.de testi. Panor.in.d.c.cū in contemplatione.de regu.iur.

13 Azo.in sum.eo.tit. ¶ †Quid au‑tē si reus semel aut pluries cōfes‑sus fuerit in tormētis: deinde tpe suo adductus ad banchum iuris loco ratificatiōis negauerit: ꝛ cō‑fessionem ipsam reuocauerit q̇d tūc aget iudex. dic qd repōet illū iterū ad torturā in qua tādiu mo‑rabit͂ suspēsus q̄tū iudici videbi‑tur esse sufficiēs: ꝛ si reuocationē ipsaz reuocauerit reuertēdo ad pmā ꝯfessionē illi stādū erit ꝛ ite‑rū ratificāda: si vero passis tormē‑tis semp in eadē reuocatione in‑stiterit debebit absolui. vide Bar

fo.in.l.j.§.si quis vltro.& in.l.re-petiti.ff.de questio.&.d.Hippoly.de mar.i.d.l.repeti.in.iiij.col.vbi di cit q dum ipse erat officialis illu strissi. Ducis Mediolani habuit pre manibus quẽdam insignẽ ri-baldũ q similes actus sepi⁹ fecit: & repetitis vicibus in tortura fa-tebat: deide ad bãchũ iurisaddu ctus semper negauit & reuocauit precedentem confessionẽ adeo q fuit sibi necesse vt ipse dicit illum absoluere & abolere processuz cũ inq̃sitiõe: iterrogat⁹ postea q̃re sic fecerat respõdit q magis sibi ex-pediebat torqueri pluries in bra-chũs cũ corda q̃ semel i gula: qm̃ multi inueniunt medici q sciunt resarcire ossa brachiorũ ẽt si esset fracta: sz nemo reperit q sciat re-sarcire gulã laqueo obclusam.

De relaxatione Carceratorum. Liber Quintus.

¶ Summarium.

1 Relaxatio reorum a carceri-bus diuersimode consideratur.

2 Relaxationum que lite pendente fiunt species.

Cum sepius contingat quod rei pro diuersis criminibus i car ceribus deducũ-tur ex quib⁹ post ea diuersimode relaxentur: nõ cõgruũ mihi visuz fuit in hoc vltimo libro de relaxa tione carceratoruz & de extremis actis causarũ q̃dã breuiter expo-

1 nere. ¶ † Verumtamẽ qz reorũ re-laxationes diuerse sunt quarũ q̃dã fiũt post cause decisionẽ & sic post latã sentẽtiã: alie vero fiũt li te adhuc pẽdẽte. Relaxationũ r̃o q fiũt post litis decisionẽ: q̃dã est q̃ fit p sentẽtie executionẽ. Quedã alia est q fit p gratiã ex beneficio & indulgẽtia principis. Alia autẽ relaxatio est q fit ppter innocen-tiaz incarcerati quãdo plene de

2 illi⁹ innocẽtia cõstat. ¶ † Relaxa tionũ vero q fiũt lite pẽdẽte q̃dã est q fit p cõpositionẽ pene factã cum curia aut fisco. ¶ Alia est q̃ fit propter fideiussorem prestituz de se representando & soluẽdo pe nã &c. ¶ Quedam alia est q fit li-cẽtiose & de facto p fugã incarce-rati: & ista quãdoqz accidit cũ fra ctura & violẽtia carcerũ: qñqz aũt clanculo absqz aliq̃ fractura aut violẽtia. ¶ Breuiter igit cuiusqz relaxationis speciem declarem⁹. ¶ Vidẽdũ erit p̃mo de relaxatio ne illa que fit per sentẽtie & pene executionez. ¶ Scdo de illa q fit ex bñficio & indulgẽtia principis. ¶ Tertio de illa q fit ex ppria in nocẽtia icarcerati. ¶ Quarto de illa q fit p compositionem pene. ¶ Quinto de illa q fit p fideiusso-rem p̃stitũ de se rep̃sentãdo & sol-uẽdo penã &c. ¶ Sexto de illa q est illicita q fit p fugã ipsi⁹ rei: vt s̃.dictum est. ¶ Septimo & vlti-mo post premissa breuit & succin cte videbim⁹ de calumniatorib⁹ ac de expensis & dãnis & interesse.

¶ De sententie & penaruz executione.

¶ Summarium.

1 Executio sententie quid di-catur.

2 Snia et res iudicata an differãt et in quo.

5 Penarum executio debet fieri publice in metum aliorum
4 Carceres sunt ad custodiam nõ ad penam.

1 O Vero primo † quid est ista executio? Respõd. qd est satisfacito quedam que fit per condemnatum opera et ministerio publici executoris p sententie iam late observatione: vt probatur in. l. iiij. §. ait pretor. ff. de re iud. et l. ij. et. fi. C. de cust. reo. Bald. in auctenti. sed nouo iure. C. de ser. fugiti. que necesse est qp fiat post latam sniam tpe rei iudicate. nã si antea fieret non valeret. l. j. C. de execu. rei iudic. vbi Bal. dicit qd in ordinatis p essentiam rõnis posterius presupponit suũ prius inesse: vt not. Jo. mona. l. c. si ꝯfirmationẽ. de ele. li. vj. ¶ Item vidẽdum esset qd sit res iudicata: et an sentẽtia ipsa et res iudicata sint idem vel potius di-
2 uersa. ¶ † Et que est differentia inter sniam et rem iudicatã: sed qr ista requirunt altiorẽ indaginẽ et ampliorẽ examinationẽ: iõ vt breui^9 me expediã hic ptermitto. vide Bart. in. l. j. ff. de re iudi. Jo. de imo. et Panor. in rub. extra eo. tit. Host. in sum. eo. ti. in princip. vbi designat pulchram figurã. Quo ad materiã nostrã dico quod aut pena exequenda est corpalis vltimi supplicij vel citra mortem corporis afflictiua: aut ẽ deportationis siue relegationis: aut est pecuniaria: aut bonorum publicationis: lz iterdũ iste possint eẽ simul vnite qñ sumus in atrocissimis sicut i crimine lese maiestatis heresis false monete rapt^9 virginũ et similibus. In quib^9 vita bona et fama simul pereunt. l. quisquis. C. ad le. iul. maiest. l. arriani. C. de heret. c. ad abolendã et c. vergentis. eo. ti. l. j. et. ij. C. de fals. mone. et l. vnica. C. de rapt. virg. et ibi Cyn. Bald. et Salice. et diximus supra libr. j. et. iij. in. iiij. et. x. q. ¶ Primo enim casu quando sumus in penis corpalib^9 aut exilij relaxatio pdicta fiẽda est anteq̃ fiat executio: qr executio penarum corporaliũ debet esse publica et i locis publicis fieri et nõ i carceribus vt vni^9
5 exemplo ceteri pertimescant † et vnius pena sit met^9 multorum. l. capitaliũ. §. famosos. et l. aut facta. §. fi. ff. de pen. et l. j. C. ad leg. iul. repetũ. et not. in. l. j. ff. de iusti. et iu. et in Cle. j. de pen. Cardi. in Cle. j. in. xij. et. xiiij. not. de offi. ordi. xlv. distinctio. disciplina. ij. q. vij. quapp. x. q. j. qr sacerdotes. de cohabit. cle. et mu. c. clicos. et de excess. prelat. c. j. cũ similibus eodẽ modo primo relaxandus est ante executionẽ qñ executio ipsa fieri dz per relegationem aut deportationẽ: qr ad hoc vt snia et pena que i ea cõtinetur sortiant effectum siue executionis necesse est qp reus exeat de carceribus et ad loca sibi deputata submigret: vt. l. fi. C. de cust. reo. et l. custodias. ff. de pub. iudi. nisi relegatio ipsa facta fuisset in carceribus: qr re^9 cõdẽnat^9 esset ad perpetuos carceres: qua pena sepe vtunt iudices ecclesiastici: vt. xxvj. q. v. si quis eps. et. c. ꝯ idolorum. et. c. j. de heret. lib. vj. et est glo. c. excõmunicamus. el. ij. de heret. in anti. hoc em raro vel nũq̃ faciũt iudices seculares: qr ius ciuile non vtitur istis pẽnis carceralib^9: sed potius relegationis aut deportationis fm psonarum cõ

ditionem et qualitatē facti.l.iij.
in prin.⁊.§.adiectio.ff.ad leg.cor.
de sica.iuncta.l.si quis aliqd §.
4 qui abortionis.ff.de pen.†carce-
res enim ius ciuile inuenit ad cu
stodiam non aūt ad penā.l.ij.⁊.l.
fi.C.de cust.reo.Aut executio ipsa
fienda est in pecunia vel in bonis
⁊ isto casu reus non erit relaxan-
dus de carceribus nisi demū se-
cuta solutione dicte pene vel sal-
tim satisfactiōe:quia fisco fuerit
satisfactum aut per pignorū tra-
ditionem aut per idoneū fideius-
sorem adeo quod plene sit cautū
fisco.d.l.iiij.§.ait pretor.ff.de re
iudi.l.j.§.diuus.ff.de iur.fis.

¶ Summarium.

1 ☞ Executio sententie in causis criminalibus an sit ilico post sententiam facienda.
2 ¶ Executio snie quo casu sit post latam sententiam facienda.
3 Conuictus et sponte ꝯfessus an ab executione sentētie possit appellare.
4 Remedium appellandi duobus modis tollitur.
5 Dispō.l.ij.C.quorū app.nō reci. multis casibus limitatur.
6 Reo etiam notorio nō tolluntur iuris defensiones.
7 Cōfesso ⁊ ꝯuicto in ciuilibus an remediū appellationis tollatur.
8 Cōuictus dūtaxat cōdēnat⁹ post sentētiā aūt cōfessus an habeat remedium appellationis.
9 Appellatio nō admittitur in notorijs.

1 Secūdo † quero an sta
tim post latam sniam
in causis criminalib⁹
fienda sit executio vel
poti⁹ expectari debeat
res iudicata per lapsum decem
dierum vt in aut.de appel.in pn.
colla.iiij.⁊ dic qd in causis crimi-
nalib⁹ regulariter nō fit executio
pene anteq̄ snia trāseat in rem iu
dicatā p lapsum decē dierū vt.l.
additos.C.de appell.⁊.l.additos.
C.de episcop.audi.⁊ in aut.sed ho
2 die.C.de appell. ¶ †Que regula
fallit qn̄ sum⁹ in atrociorib⁹ cri-
minib⁹ ⁊ reus voce ppria spōte cō
fessus esset ⁊ testib⁹ plene ꝯuict⁹
q⁊ tūc post latā sniam incōtinēti
⁊ immediate fit executio vt.l.ij.C.
quor.app.nō recipi.⁊.d.l.fi.C.de
custo.reo.⁊.l.custodias.ff.de pu-
bli.iudi.imo si re⁹ post latā sniam
incōtinēti vellet appellare nō au
diretur ⁊ eius apellatio tanq̄ ca
lumniosa penitus reijceretur:ita
dz in.d.l.ij.C.quor.appell.⁊c. vbi
dicitur q̄ homicida venefic⁹ ma-
leficus adulter ⁊ is qui manifestā
violentiam intulisse probatur si
voce propria confessus sit sponte
crimen ⁊ testibus plene conuict⁹
reperitur non auditur appellās
maxime in casibus ⁊ criminibus
3 ibi expressis. ¶ †Bal.aūt ibi que
rit qd erit dicēdū alijs mino-
ribus criminibus extra illa que
sunt ibi expressa an si reus reperi
tur cōfessus ⁊ ꝯuictus possit iter-
ponere appellationē ⁊ an sit au-
diēdus:demū concludit q̄ appel
lare non poterit ⁊ si forsan appel
lauerit nō erit audiendus.ita tz
glo.i.d.l.ij.quā sequitur ibi Bal.
licet Jac.butri.dixerit cōtrariuȝ
hac rōne quia dicit quod reus in
causa appellationis poterit con-
fessionem suā reuocare nihilomi
nus.Bal.hoc non obstante tenet
opinionem glo.ibi ⁊ respōdet ad
rationem Jaco.but.q⁊ illud est ve
rū quod reus posset reuocare cō-

fessionem suã qñ illam per erro= rem aut metu tormentoꝝ fecisset vel quando testes non clare pro= barẽt: sed aliquantulũ appareret dubium illoꝝ dictum tũc posset bene audiri in appellatione ⁊ cõ= fessionem suam vt erroneam vel
4 extortã metu tormentoꝝ †ad hoc igitur vt tollatur remediũ appel= landi duo principaliter requirũ= tur primũ quod reus sit plene te= stibus conuictus qui luce clario= rem ꝓbationẽ ostendãt: secundũ qđ spõte absq aliq̃ impedimen= to ꝯfessus fuerit. istis eñ vel ipo= rũ altero deficiẽte nõ deuegatur appellatio vt tꝫ glo. in. d. l. ij. ⁊ ibi Bal. ⁊ alij. Quidam vero addunt tertiuꝫ requisitũ ad hoc vt tolla= tur remediuꝫ appellationis. s. qđ sit vnum de illis criminibus ex= pressis in. d. l. ij. quãuis Bal. secu tus glo. ibi teneat contrarium vt
5 supra proxime diximus. ¶ †Li= mita tamẽ illud quod dicitur in d. l. ij. nõ procedere quando reus vellet facere defensiones iuris di cens quod q̃cq̃d fecit id totũ fe= cit ad sui defensionẽ vel quod ille quem ipse offendit erat bãnitꝰ et similia: quia isto casu poterit au= diri non obstante sua cõfessione ⁊ tã clara probatiõe. ita tenet ele
6 gãter Bald. d. l. ij. † q: reo etiam notorio in facto non tollũtur de= fensiones iuris secũdũ quod sin= gulariter voluit Inno. i. c. statui=
7 mus. de offic. delega. ¶ †Quero nũc quid in causis ciuilibus an confesso ⁊ conuicto auferat reme diũ appellationis. glo. in. d. l. ij. di cit qđ sic qđ aufertur ad similitu= dinem causaꝝ criminaliũ vt su= pra proxime dictum est. et illam glo. sequit ibi Bal. quã dicit esse

8 notabilem. ¶ †Iterum quero qđ si reus non erat cõfessus: sed con= uictus dũtaxat cuius vigore fuit cõdemnatus ⁊ post sententiaꝫ cõ fessus fuerit crimẽ an ẽt iste debe bit excludi a remedio appellatio nis: dic aut ꝯfessus fuit in iudicio ⁊ apud acta ⁊ appellare nõ pote= rit ex quo confessio illa consonat cũ veritate probationũ et cẽsetur ac si confessus fuisset ante sniaꝫ: ita dicit Bald. in. d. l. ij. in. ij. colũ. versi. modo quero: aut fuit cõfes= sus extra iudicium ⁊ admittit ad appellandũ. q: confessio extraiu= dicialis non facit notorium imo nec plenaꝫ probationẽ ex qua se= qui possit cõdẽnatio: sed bene fa= cit indicium ad torturã. l. capite quito. §. fi. ff. de adul. vide bonum tex. in. l. nõ tantum. ff. de appella.
9 ¶ †Idẽ ẽt dicendũ est in notorijs criminibus in quibus nõ admit= titur appellatio secundum quod voluit Abb. in. c. super his. de pe= nis. vbi dicit quod iudex in noto= rijs criminibus põt mãdare pe= nã exeq etiã absq aliqua cõdẽna tione. ⁊ idẽ dicit voluisse Inno. in c. ex parte. el primo de verb. sign. vide Abb. in. c. ad nostrã el. ij. de iureiur. Idem dicendum est de q̃= busdam interlocutorijs que tra= hũt secuꝫ executionẽ sicut est illa que fertur contra debitorem su= spectum de fuga vt. l. sciendum. ff. qui satisda. cogantur ⁊. l. si fi= deiussor. §. fin. eodem titulo. ⁊ ibi Bar. quem vide.

¶ Summarium.

1 Pena nõ debet excedere suũ auctorem.
2 Delictum vnius non debet in al tertius detrimentum retorqueri.
3 Paupertas non excusat a pena

4 Pena delinquētis quo casu extē-
datur ad alios.

1 Tertio q̄ro † si condēnatus ad penā pecuniariā illam soluere non pōt ꝑpter paupertatē an executio sn̄ie fieri possit i bonis vxoris sue aut pr̄is si eēt filiꝰ familias matris fratrū vel alioꝝ de eiꝰ familia. respond. ꝙ nō. qꝛ pena non dꝫ excedere suū auctorē. l. sancimus. C. de pen. qui etiā in rub. ⁊ toto titulo. C. ne fil. ꝑ pat. ⁊ ne vxo. pro marit. vel ecō- 1
2 tra ⁊. l. ob maritoꝝ. eo. tit. † qꝛ nemo dꝫ alterius odio vel crimine dānā sentire. l. si quis in suo §. le- 2
gis. C. de inoff. test. ⁊. l. legē. in pn. pri. rn̄. C. de natu. lib. ⁊. l. si pena. ⁊
l. crimē. ff. de pen. ⁊. l. si maritus. 3
ff. solu. mat. ⁊. l. fi. ff. ad sylla. ⁊ in
5 regula nemo. de re. iu. li. vj. † Pau 1
pertas igitur nō excusabit illū a penaꝛ qꝛ si non poterit soluere penā in ere luet in corpore: ita dicit
4 tex. not. in. l. j. in fi. ff. de pen. † ⁊ ibi Bar. vbi singulariter limitat regulā illā de qua in. l. in seruoꝝ. ff. de pen. quē vide. ⁊ diximus etiaꝫ supra lib. proximo precedē. q. vij. an in causa pecuniaria ⁊c. ⁊ not. etiā. ff. de off. p̄sī. l. illicitas. §. fi. et de iurisd. om. iudi. l. si q̄s id qđ. §. in seruos. ⁊. ff. de ser. fugit. l. quicunqꝫ §. quod si. ⁊. C. de sepul. vio. l. fi. §. fi. sꝫ ꝯtra p̄dicta facit. C. ad leg. iul. maie. l. quisquis. ⁊. c. ꝟgentis. de heret. ⁊. c. in quibusdā. de pen. ⁊. c. cuꝫ multe. xv. q. viij. ⁊. j. q. iiij. itē pctō israelitaꝝ. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de fil. presbyt. in q̄bus iuribꝰ ꝓbatꝛ ꝙ pena que oritur ex delicto vniꝰ extenditur ad alios qui nihil peccarunt. sol. speciale est in crimine ⁊ lese maiestatis propter criminis immanitatem ⁊ propter reuerentiam maiestatis principis. idē est in crimine heresis ⁊ multo magis. qꝛ hic offendit maiestas diuina q̄ maior est tpali. d. c. ꝟgentis. ⁊ ibi glo. ⁊. c. accusatꝰ. eo. tit. li. vj. vide ea que diximus supra lib. j. i tit. de heret. q. iij. vbi posui alios casus in quibus vnus nō delinquēs punitur ex delicto alterius: ⁊ pena vnius delinquentis extēditur ad non peccantes.

¶ Summarium.

1 Cōdēnatus ad mēbri mutilationem an punietur in mēbro valido an debili.

2 Cōdēnatus ad mēbri amputationem si illo careat an poterit in alio puniri.

3 Vnia amputatiōis manꝰ nō specificata exequit̄ i minus valida.

1 Quarto q̄ro † q̄d si reꝰ incarceratꝰ fuit ꝯdēnatꝰ ad mutilationē vniꝰ mēbri puta amputationis manꝰ pedis oculi ⁊ similiū ⁊ hēat alteruꝫ ex dictis mēbris debile vel aridū an executio pene fiet sup mēbro debili vel sup valido: tu dic aut pena reperit̄ īposita sup certo mēbro puta manu dextera vel pede dextero ⁊ illa vel ille amputādus est q̄liscūqꝫ sit lꝫ dextera sit vtilis sinistra vero inutilis vt in aut. sꝫ nouo iure. C. de seru. fugit. et ibi glo. not. ⁊ Bart. ⁊ Ang. ⁊ Pau. de cast. idē dicit Jo. an. i. c. in penis. de reg. iur. l. vj. i mercuriel. vbi dicit ꝙ isto casu sola d̄formitas corporis facit penā. ⁊ ad h̄ facit bonꝰ tex. i. l. ij. §. qđ si q̄s ⁊. §. seq. ff. arb. fur. cel. ⁊ Bar. in. l. hos accusare. §. fi. ff. de accus. ¶ † Quid si reus caret illa manu vel pede aut ocu

lo q̄ vel q̄ ex forma statuti venit 1 amputandus nūquid iudex poterit ɔdēnare ad amputationē mēbri illius qđ supest? dic quod nō: sed debebit illū cōdēnare in alio mēbro; quod est verū q̄ pena ɔmutari pōt in alio mēbro ante lataꝫ sniam non aūt post. qꝛ si reperiẗ nota snia super illo vnico mēbro qđ amputādū venit ex forma statuti aut trāsiuit in rem iudicatā aut nō si trāsiuit necesse est q̄ fiat executio super illo membro alias snia eēt nulla: nec pōt variare iudex postq̄ functꝰ est officio suo. l. iudex postq̄. ff. de re iudi. nisi hoc fieret de mādato Principis: vt. l. j. C. de p̄cib. imp. offer. ꝛ. l. j. § fi. ff. de q̄stio. aut nōdū trāsiuit in rē iudicatā ꝛ poterit reꝰ ab ea appellare. qꝛ maius supplicium patereẗ 2 ex amputatiōe illius mēbri qđ solū est q̄ si duo essent: ꝛ interpretatio penarū non debet fieri in duriorē cāꝫ: sꝫ in mitiorē. vide Bal. in. d. aut. sed nouo iure. in. ij. col.

3 ¶ †Et qd si simpliciter dicatur in statuto vel in snia amputeẗ sibi manus vel pes nec specificeẗ certū membrū: tunc ɔcludūt doc. predicti quod in mēbro minꝰ potenti fiēda erit executio: quod est verū qn̄ duas hꝫ: sed si nō hꝫ nisi vnā dic vt supra prime dixi; vide latius de p̄dictis Bal. in. d. aut. sed nouo iure. et Ange. de are. in tract. malefi. in glos. quas si non soluerit infra decem dies amputetur sibi ꝛc.

¶ Summarium.

1 ☞ Iudex ecclesiasticus nullam habet sanguinis iurisdictionem.

2 Iudex ecclesiasticus procurans sanguinis effusionem irregularitatem incurrat.

Quinto quero † qđ si pro crimine reus venit fustigandus: puta pro vno furto vel sortilegio siue aliis similibus minoribꝰ criminibus: ꝛ sit in manibus iudicis ecclesiastici an iudex ipse poterit ferre sniam ad fustigationem ꝛ illaꝫ mādare exequi per milites ꝛ executores: ꝛ videtur dicēdū quod nō: qꝛ iudex ecclesiasticus nullam hꝫ iurisdictionē sanguinis. c. sniaꝫ sanguinis. ne cler. vel mona. sed in fustigatiōe vt plurimū iteruenit aliq̄lis sanguinis effusio: qꝛ cutis humeꝝ crebris verberibꝰ sepiꝰ percussa laceraẗ ꝛ emittit sanguineꝫ maxime qn̄ est longa fustigatio; vt experientia docet: ergo nō pōt †qꝛ incurreret irregularitateꝫ vt ibi dicitur. tu dic qđ iudex ecclesiasticꝰ hꝫ iurisdictionē verberādi ꝛ fustigādi ꝛ sniam suā sup his pōt mādare exequi absq̄ scrupulo irregularitatis. xxvj. q. v. contra idoloꝝ. ꝛ. xxiij. q. v. circūcelliones. § fi. illa igiẗ q̄lis q̄lis sanguinis effusio nō cōsideraẗ nec venit principaliter ex snia; sꝫ ex postfacto accidit satis est qđ in snia clerici nō inferẗ talis pena ex q̄ p̄ncipaliter ꝛ imediate veniat sanguis sicut est in amputatione mēbri vel alia simili penaꝝ ꝑ sanguis hūanꝰ imediate dēat effūdi; vt. d. c. circūcelliōi. vide. d. Abb. ꝛ alios cano. i. c. ij. de sortil. Circa materiā istiꝰ executionis nō me extendā vlterius; vide latiꝰ per doc. in d. auẗ. sed nouo iure. ꝛ in. l. capitaliū. §. famosos. ꝛ in. l. quū vltimo. ff. de pen. ꝛ in. d. l. j. eo. ti. ꝛ in. l. j. ꝛ l sancimus. C. eo. tit. ꝛ ibi Bald. ꝛ Ang. de are. in. d. trac. in cōmēto

fnle super ṽ.quas si nõ soluerit. ꝛ in ver.ꝛ ibi caput a spatulis ꝛc. Gãd.i suo trac.mal.i tit.de penis reo.ꝛ.D.Par.de put.in trac.sind. in titu.de executio.sniaꝝ fol.41.

¶ Summarium.

1 ¶ Judex an possit penas a lege statutas augere:minuere:alterare aut cõmutare.
2 Pena est delicto cõmensuranda.
3 Judex nõ põt suã sniaz imutare.
4 Snia contra iuris dispositionez lata an sit valida.
5 Snia penalis an debeat continere causam.
6 Snia petitiõi difformis nulla ẽ.
7 Questio facti sub iudicis constat arbitrio sed non pena.
8 Judex põt ex cã penã iuris commutare.
9 Judex põt ex causa penam infamie permutare.
10 Judex põt ẽt de iure municipali penas statutarias immutare.
11 Statuta recipiũt interpretationẽ declaratiuã a iure cõi.
12 Lex cõcedẽs pplo statuta ꝯdere cõcedit ẽt iudici penas imutare.
13 Judex potest in supplementuz legis agere.
14 Judici an liceat leges trãsgredi.
15 Judex ex cã leges ꝛ statuta trãsgrediẽs an piuriũ incurrat.
16 Autoritas legis aut superioris est in omni iuramẽto excepta.

1 Sexto non obmittam hanc notabilẽ qõnez quã bñ nota:an iudex possit si aliq̃ iusta cã sibi videbitur penas certas a lege statutas augere minuere alterare aut in aliã spẽm cõmutare?ꝛ vr dõm quod nõ nisi hoc faceret de expresso principis mandato:quia iudex est minister legis ꝛ iustitie ꝛ nõ hꝫ auctoritatẽ supra legem imo debet illas adunguẽ seruare ꝛ fꝫ illas in omnibus causis iudicare:nõ aũt alterare illaꝝ dispositionẽ:qꝛ dr ꝙ facti quidẽ qd arbitrio iudicis ꝯsistit:sed pene impositio ꝛ psecutio ꝯsistit i facultate legis.l.j.§ j.ver.nam siqdez.ff.ad turpil.l.oẽs.in princ.ff.ad municip.ij.q.iij.siquẽ.§.notandũ.vbi dicitur quod facti quidẽ qd in arbitrio est iudicãtis pene aũt psecutio nõ eius voluntati mãdatur sed legis auctoritati reseruatur.p quo facit tex.in.l.seruos.in fin.C.ad leg.iul.de vi pub.vbi expsse dicitur quod non lz iudici penam certaz a lege statutã minuere aut mollificare.ꝛ.l.si opis.C.de pen.vide glo.not.in d.c.siquem.in ver.volũtati. ¶ In ꝯtriũ est tex.in.l.ꝛ si seuerior.ꝛ ibi glos.C.de his q̃ notã.infam.ꝛ.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.eo.ti.ꝛ ibi gl.Bar.ꝛ alij ibi oẽs ꝯcludunt quod põt iudex penam certã a lege statutã in snia sua ex iusta cã augere minuere aut in aliã spẽm ꝯmutare:ita quod vbi lex irrogat penã pecuniariã pro aliquo crimine iudex ipse põt imponere corporalem ex iusta cã:ꝛ hãc facultatem ꝛ arbitriũ iudex ipse habet a lege vt quotiescũqꝫ ex q̃litatibus aut alijs circunstantijs delictũ vr enormius aut turpius vel ex eo imminet scandalum nõ modicũ vel alia simili iusta causa ꝯcurrente lex dat arbitriũ iudici vt i snia sua possit ex causa hmõi penas certas a lege statutas augere minuere vel in aliã spẽm ꝑmutare: qd qdẽ arbitriũ nõ solũ hꝫ quo ad penas principales verũ ẽt q̃ ad accessorias.s.isamie qꝛ

iudex potest dispensare cũ infa-
mia q̃ reo venit ex crimine irro-
gãda vt est gl. in. d. q̃d ergo. §. pe-
na grauior. ff. eo. tit. ꝛ ibi Barto.
hoc dicit expresse. idẽ Bal. ꝛ Sa-
lice. ꝛ in. d. l. si seuerior. C. eo. tit. ꝛ
ꝙ tale arbitrium iudex hꝫ a lege
probatur in. l. aut facta. §. fi. ꝛ. l.
hodie. ff. d̃ pẽ. ꝛ. d. l. ꝛ si seuerior. ꝛ
d. l. quid ergo. §. pena grauior. Et
ratio istius arbitrij potest esse: qꝛ
delicta cum diuersis circunstan-
tijs ꝛ qualitatibus perpetrantur
ex quibꝰ crimẽ ipm̃ qñq; fit excu-
sabile qñq; magis atrox ꝛ odio-
sum q̃s circũstãtias ꝛ qualitates
oẽs lex ipsa exprimere non potuit:
sed q̃sdã exp̃sit vt. d. l. aut facta.
§. j. cũ duobus seq. iõ dedit iudici
hãc facultatẽ ꝛ arbitrium vt ẜm
facti ꝯtingentiã penas ipsas ar-
bitrio suo ex cã augeret minue-
ret vel mutaret vt. d. l. aut fcã. §.
2 fi. ꝛ. d. §. pena grauior. † ꝛ per hoc
iudex nõ dꝫ venire cõtra legẽ vel
ab eiꝰ dispositione recedere: sed
potiꝰ legẽ seruare q̃ ita vult atq;
disponit qd̃ ꝓbat etiã ꝑ illã regu
lam iuris q̃ dꝛ qd̃ pena dꝫ cõmen
surari delicto: vt. l. sancimꝰ. C. de
pen. ꝛ in. c. sicut dignum. extra de
homic. ꝛ. c. vt clericorum. de vit. ꝛ
hon. cle. ꝛ hec est vera ꝛ cõis ꝯclu
sio vt. s. dixi. quam tꝫ Bart. post
glos. in. d. l. q̃d ergo. §. pena gra-
uior. ꝛ Bal. Cy. ꝛ Salı. in. d. l. ꝛ si
seuerior. C. eo. tit. ¶ Que quidem
conclusio recipit nõnullas limi-
tationes q̃s ꝑ oppositiones bre-
3 uiter declarabo. ¶ † Et p̃mo op-
pono de. l. moris. §. iste fere. ff. de
pen. vbi dꝛ quod iudex nõ põt ali-
quo modo mutare sententiã suã
qua pronũciauit decurionem es-
se relegãdũ qꝛ iura id ꝓhibẽt ex-
presse sed dꝫ principem consulere
vt rescribat quid agẽdũ sit in hac
re. idem disponitur in. l. j. §. fi. ff.
de q̃stio. ꝛ. l. j. §. fin. autẽ. ff. ad tur-
pil. sol. ibi. iudex iam pronũciaue
rat hic nõ ꝛ verũ est ꝙ iudex postq̃
tulit sñiam non põt illam ꝛ pe
nas in illa expressas ampliꝰ per-
mutare vt ibi dicit qꝛ semel fun-
ctꝰ fuit offõ suo. l. iudex postq̃. ff.
de re iudic. et ideo limitatur ista
ꝯclusio habere locũ añq̃ feratur
sñia seu in ipsa sñia. non aũt post
sñiam. ꝛ ꝓpterea Bar. in. d. l. mo-
ris. §. iste fere reprehẽdit quosdã
iudices q̃ apponũt certas clausu
las in fine sñiaꝝ suaꝝ post verbũ
condẽnamus ꝛc. qꝛ nihil valent.
4 ¶ † Item oppo. de. l. diuus. ff. de
iniur. vbi nõ valet sñia lata ꝯ iu-
ris dispositionẽ qñ non fuit ser-
uata pena iuris. sol. ibi ꝑ errorẽ
ꝛ sine cã fuit alterata firma iuris
hic aũt ex certa scientia ꝛ ex cã ꝛ
ratiõe: vt. l. hodie. ff. de pen. ꝛ ita
soluit Salı. istud ꝯtrium in. d. l. ꝛ si
seuerior. iõ secũdo limita ꝯclusio-
nẽ predictã qñ iudex ex certa sciẽ-
tia facit ꝛ ex iusta causa alias nõ
5 posset. ¶ † Sed q̃ro an sit neces-
se ꝙ iudex exprimat istam cãm in
sñia ꝙ ideo imponit istam penã
ꝓpter talẽ cãm specificatã. ꝛ bre-
uiter dicas ꝙ non: sed an debeat
in genere exprimere cãm dicẽdo
ex iustis causis aĩum nostrũ mo-
uentibꝰ ꝛc. Bar. in. d. l. q̃d ergo. §.
pena grauior. dicit ꝙ si iudex exp̃
meret cãꝫ in gñe nõ errat vt dcm̃
est: tñ si nullã exprimit in gñe nec
in specie per hoc nõ vitiatur sen-
tẽtia dũmodo ex actis appareat
qd̃ fuit iusta cã que mouit iudicẽ
ad ita ꝓnũciãdũ al's si nulla esset
cã nec appareret ex actis sñia pos

et dici nulla tanquam lata contra ius constitutionis et per expressum iuris errorem: vt.l.j.ff.que sent.sin.app. resc.et per Barto.in.d.§.pena grauior.
6 ¶ †Item oppo.de.l.fi.C.de fideicom.libert.et.l.vt fundus.ff.com diui.et.l.i seruos.§.fi.C.ad leg.iu. de vi publi.vbi dicitur quod quotiescunque sententia non est conformis libello et quod continet aliud quam petitio nulla est. sed hic aliud habetur in petitione et libello accusationis vbi petita fuit certa pena quam ius declarat in illo casu: et aliud in sententia continetur merito etc.sol.dicit Sali.in.d.l.et si seuerior.quod illud habet locum in causis ciuilibus non autem in criminalibus in quibus non est necesse apponere conclusionem certe pene in libello accusationis: sed sufficit concludi quod reus penis a iure statutis puniatur et iudex excedendo penas certas ex causa dicitur legitime procedere: vt.s.dictum est.
7 ¶ †Iterum oppo.d.l.si opis.C.de pen.et.ii.q.iii. c.si quem.§.notandum.vbi dicitur quod facti quidem quod in arbitrio est iudicantis pene autem persecutio non eius voluntati: sed legis dispositioni mandatur.sol.illud est verum quod iudex non potest penas iuris imutare sine causa: sed cum causa bene potest facere vt.s. dictum est: et per hanc solutionem tolluntur omnia contraria que superius in principio adducebantur. Postquam vidimus limitationes istius conclusionis per oppositiones predictas videamus modo illius extensiones que erunt multum vtiles.
8 ¶ †Et prima extensio siue declaratio est quod ista conclusio non solum habet locum in iudiciis siue causis et penis minoribus et extraordinariis: sed generaliter in omnibus ordinariis: ita tenet glo.not.communiter approbata i.d.l.hodie.ff.de pen. quam sequitur ibi Bar.et idem Bar.in d.l.quod ergo.§.pena. Bal.et Sali. in dicta.l.et si seuerior.in primo not.vbi expresse dicit quod iudex in sententia potest ex causa penam ordinariam permutare.
9 ¶ †Secundo ampliat istam vt habeat locum etiam in accessoriis penis ad principalem sicut est infamia que ex illo crimine oritur siue infertur vltra alias penas: nam sicut iudex imutat et dispensat penas principales: ita etiam dispensare et permutare potest penam infamie.ita tenet glo.in.d.l.et si seuerior.quam sequitur ibi Bal.Sali.et alii.
10 ¶ †Tertio ampliatur vt non solum procedat istud de iure communi: sed etiam de iure municipali.ita quod si statutum imponit certam penam pro aliquo crimine iudex potest illam ex causa permutare non obstante quod a principio officii iudex iurauerit seruare statuta illius loci.ita dicit expresse Sali.in.d.l.et si seuerior.i.iiii.col. in ver.quero quarto. Ubi primo arguit quod non possit: quia statuta sunt stricti iuris.l.constitutionibus.ff.ad municip.et propter iuramentum quod debet ad vnguem seruari: vt i.c.licet mulieres.de iureiur.lib.vi.cum similibus. deinde quatuor fundamentis comprobat dictum suum quod potest.
11 ¶ †Et primo quia statuta recipiunt interpretationem declaratiuam a iure communi l.ii.C.de nox.a.et per Bar.in.l.omnes populi.in.iiii.q. principali.ff. de iusti.et iur.
12 ¶ †Secundo quia illa lex que dat potestatem populo condendi statuta illa eadem dat potestatem iudici penas ex causa permutandi aut minorandi: vt.l.hodie.ff.de pen.et.l.aut facta.§.fi.eo.titu.iuncta.l.omnes populi. ff.de iust.et iur.
13 ¶ †Tertio quia hoc permittitur iudici ex causa et sic in supplementum legis que culpas et ca

fus ac fauores republice sigilla-
tiz excogitare nō potuit:sz hec rō
hz locū ēt in statutis:qz statuētes
ipsi nō potuerūt oēs cās cū suis
qualitatib⁹ adherētib⁹ z circun-
stantijs exprimere aut cogitare:
ideo videtur iudicis arbitrio ɔmi
sisse vt penas ipās iuxta facti cō
tingentiā z qualitates ex iusta cā
pmutare possit.d.l.hodie.z.l.aut
14 facta.§.fi.ff.de pē. ¶ † Quarto di
cit qd p ista opi.facit singu.dictū
Inno.in.c.j.de ɔstitu.vbi dicit q
licitū est iudici rōne casuū emer-
15 gentiū leges trāsgredi. ¶ † Et nō
obstat illud qd dr de iuramento.
qz iudices sicut statuta:ita et le-
ges iurāt fuare:vt.l.rē nō nouā.
C.de iudi.z in aut.vt iusiuran.qd
pstā.ab his zc.tñ nō obstante tali
iuramento pōt cum eā minorare
vel augere penas: z sic faciēdo nō
ledūt nec trāsgrediunt leges:sed
illas obseruāt:qz sic fieri mādāt
z p hoc etiā nō dr iudex incurre-
16 re piuriū:†qz in oī iuramēto sem
per intelligit excepta auctoritas
legis aut supioris:vt.l.fi.ff.q sat.
cog.ita tenet.d.Frāc.are.in.d.l.
z si seuerior.z Bal.etiā in eadē.l.
z si seuerior.vbi dicit qd iudex nō
incurrit piuriū alterādo penā le-
gis vel statuti qñ hoc facit ex cā
vel cū cause cognitione:qz alterā
do penā legis vel statuti iusta cā
pcedēte illud facit lege pmittēte
z ex ptāte sibi a lege cōcessa.arg.
d.l.hodie.z ideo dixit Archid.ibi
qd in oī iuramēto intelligit sem-
per excepta legis z Principis au
ctoritas.d.l.fi.ff.qui satisda.cog.
¶ Demū queri pōt quid si Titi⁹
accusauit Sēproniū q intulit si-
bi violentiā cū armis z sic reme-
dio legis iulie de vi pub.z proba-
uit violentiā sine armis sibi illa-
tā fuisse ex quo videt pbata intē
tio legis iulie de vi pūata.nunqd
Sēproni⁹ poterit cōdēnari de vi
priua.put pbatū fuit.quidā dixe
rūt q sic:qz iudex pōt penam mi-
nuere ex cā:qdam alij dixerūt qd
nō:qz hoc nō fuit deductū in iudi
cio a principio:vide Sali.in.d.l.
z si seuerior.in fi.z in.l.iij.C.ad le.
iul.de vi pub.

¶ De beneficio z indulgentia principis.

¶ Summarium.

1 Dānat⁹ heresi:lesiōe maie-
statis.rap.vir.z silib⁹ criminib⁹
an obtenta gratia ad omnia in-
cōmoda censeatur restitutus.
2 Principi ɔpetit ppli salutē tueri.
3 Uerbū indulgeo quid importet.
4 Uerbū restituo plus importat q
verbum indulgeo.
5 Uerba ista indulgeo z restituo in
rescripto pncipꝫ insta qd operent.

SUccedit nunc viden
dū de scda specie re-
laxationis que fit be
neficio et indulgētia
pncipis postq reus
largitate principis obtinuit ve-
niā sui criminis z culpe ex carce-
rib⁹ liberat:qd fit plurib⁹ modis:
qz gratia qñq fit stricta:qñq vo
1 orit pinguior. ¶ † Ponamus eñ
quē esse dānatū aliquo ex maiori
bus criminib⁹ vt est heresis lese
maiestatis raptus virginis false
monete z similiū ex qbus de iure
infert pena mortis ppetua infa-
mia z oīm bonoꝝ publicatio:vt l.
c.ad abolēdā.z.c.vgētꝫ.de heret.
z.l.j.z.ij.C.eo.ti.l.qsqs.C.ad leg.
iul.maiest.z.l.j.C.de rap.vg.z.C.
de falsa moneta.si obtinuit mere
ri veniā ex indulgētia principis

an censeatur restitutus ad vitam famam dignitates et bona vel ad vitam duntaxat: et vr dicendum quod censeatur ad vitam duntaxat restitutus ex quo restitutio siue indulgentia ipsa tendit contra publicam vtilitatem et ordinem recte iustitie. l. cogruit. ff. de offic. presi. et. ff. de his qui no. infa. l. furti. §. mandati. et in auten. vt nulli iudi. in
2 prin. † nemini enim magis congruit salutem populi tueri et purgare ciuitatem malis hominibus quam ipsi Principi. l. nam salutem. in prin. ff. de offic. pfec. vigil. sol. tu dic attendenda fore diligenter verba rescripti ipsius principis: quandoque enim princeps exprimit speciem gratie quam reo carcerato largiri intendit: vt quia dixit facimus tibi gratiam vite duntaxat vel indulgemus tibi vitam aut restituimus te ad vitam tantum et tunc solius vite gratiam obtinuisse dicetur: si vero dixerit facimus tibi gratiam olim vel restituimus te ad omnia vt in pristinum eras et dr restitutus quo ad omnia postquam verba rescripti clare sonant et constat expresse de principis voluntate. arg. l. non aliter. ff. de leg. iij. et l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. obli. si vero non constat in rescripto de predictis et nullum fit verbum de fama vel bonis: sed simpliciter reperitur principem fecisse gratiam illi: et tunc diligenter attendenda sunt verba rescripti. aut
3 enim princeps vsus fuit † verbo indulgeo aut verbo restituo. primo casu sola criminis pena corporalis censetur esse remissa. l. ij. et l. si adeo ptis. C. de sente. pass. et rest. idem probatur in. l. insulam. et. l. generali.
4 eo. titu. † Secundo vero casu quo ad omnia censetur esse restitutus: scz ad ad vitam famam et bona in pristinum statum in quem erat ante sniam repositus vt. l. j. et. l. fi. C. eo. tit. quia tantum de restitutionis gratia tribuit quantum condenationis snia ademit. dicit tex. in. d. l. fi. ex quibus habes notare quod verbum restituo habet amplius significatum quam verbum indulgeo: quia per vnum restituuntur omnia per alterum vero vita duntaxat: et propterea sis cautus vt in rescripto gratie quam impetrare cupis pro amico incarcerato vtaris verbo restituo. non autem idulgeo vel alio simili verbo arido Bar. et Bald. in. l. j. et ij. et. d. l. insulam. C. eo. titu.
5 ¶ † Sed quero si in rescripto vtrunque verbum reperitur expressum. s. verbum indulgeo et verbum restituo: vt quia Princeps dixerit per indulgentiam nostram te restituimus: vel per nostram restitutionem tibi indulgemus quidnam consequitur reus per ista verba: dic secundum Bar. i. d. l. fi. quod ad omnia censetur esse restitutus. si enim alterum ex dictis verbis per se omnia ista comprehendit quando non reperitur limitatum multomagis quando habet aliud adiunctum per quod non debet eius ampla significatio restringi: sed potius ampliari fauore liberationis ratione adiuncti: vide Bar. in dicta. l. fi. et vide que diximus supra lib. j. q. iiij. et. v.

¶ Summarium.

1 ☞ Papa vel imperator post criminis et snie narrationem proferens hec verba Damus gratiam an ad omnia restituant.

2 Verba dubia in materia gratiosa sunt latissime interpretanda.

1 SEcundo quero † quid si Papa vel Imperator in rescripto suo post narrationem criminis et snie dixerit facimus tibi gratiam an reus censeatur ad omnia restitu-

tut⁹.s.ad vitā ꝛ famā ꝛ bona.dic
qd sic.tex.est not.in.l.j.§.fi.et ibi.
Bar.ff.de qst.ꝛ Bar.in.l.gall⁹.§.
ꝛ qd si tm.ff.de lib.et posthu.ꝛ.d.
2 l.fi.C.de sent.pass.rō est q: † vba
dubia i mā gratiosa sūt latissime
iterpretāda in fauorē illi⁹ q̄ reci-
pit gratiaz.l.fi.ff.de const.princi-
pū.c.si gratiose de rescrip.lib.vj.

Summarium.

1 Verbū rebānire q̄d iportet.
2 Banniti secūdū communē vsum
loquendi qui dicantur.

3 Tertio q̄ro † ciuitas fe-
cit statutū q̄ oēs ban
niti rebāniant:an bā
niti q̄ꝝ bona fuerunt
publicata post gra-
tiam pene recupent ēt bona:ꝛ sic
an illud verbū rebānire hēat viz
restitutionis vel idulgentie et vr
dōz qd hēat vim simplicis indul
gentie attēto maxime cōi vsu lo-
quēdi quo isti condēnati pro cri-
mine appellātur bāniti ꝛ ecōuer
so rebāniti dnr q̄ sunt ob anno p̄
dicto ꝛ sic a pena restituti.l.j.ꝛ.l.
relegatoꝝ.ff.de iterdic.ꝛ relega.
2ium dōm est q̄ imo istud vbuz
hz vim plene restitutiōis:ꝛ tales
rebāniti poterūt recupare bona
ꝛ famā ꝛ oia q̄ pri⁹ p sniam pdi-
derant ꝛ fuerāt priuati p rebāni-
tionē igitur qs d: esse restitutus.
ita dicit Bar.in.d.l.fi.C.de sent.
pass.imo cōis vsus loquēdi ma-
gis vr et probare hanc sniam q̄
3 precedentē 2iā:† q: cōiter solent
vocari banniti illi qui sunt dam-
nati ēt pena mortis p quocunq̄
graui crimine:ꝛ rebāniti dnr illi
q̄ sūt restituti aduers⁹ dcāz sniaz
siue bānuz p quā siue qd priuat⁹
fuerat vita bonis ꝛ fama:nō pro
pter istā vbū bānū vulgares acci-
piūt p snia ꝛ ppea dnt quē ex ca
pite bānitū vł hēre bānū capit:
ꝛ hāc.q.disputauit Jac.de are.vt
refert Bar.i.d.l.fi.ꝛ determina-
uit put.s̄.ɔclusiuz ē:alijs ēt rōni-
b⁹ de quib⁹ ibi p eū.vide ēt Bar.
in.l.gall⁹.§.ꝛ qd si tm.ff.de lib.et
posthu.ꝛ in.l.j.§.fi.ff.de quest.idē
Bar.in.l.nō solū.§.fi.ff.de pcur.
Bal.in.d.l.fi.C.de sent pass.idez
Bal.in.l.si qua pena.ff.de his q̄
sunt sui vel alie.iur.ꝛ p moder-
nos magis copiose in.d.l.gallus.
§.ꝛ quid si tantum.

Summarium.

1 Bāniti bona fisco applica-
ta an in rebānitiōe recupentur.
2 Princeps grām alicui faciēs nō
p̄sumit alteri velle p̄iudicare.

1 Quarto quero † q̄d si
bona istius restituti
fuerāt per fiscū alie-
nata an ipse restitu-
t⁹ poterit bona ipsa
recuperare ꝛ a possessoribus vin-
dicare:dic quod non.duplici rōe
pma q: emptores dictoꝝ bonoꝝ
sunt bone fidei possessores imo
veri dni:q: emerūt a fisco q̄ erat
verus dns ipsoꝝ bonoꝝ et sic nō
datur rei vēdicatio 2 dnm.l.j.ꝛ.l.
rē.ꝛ.l.offm.ff.de rei vēdi.ꝛ ipsi
possessores sunt vi dni dcoꝝ bo-
noꝝ.l.bene a zenone.C.de q̄dri.
2 pscrip.Jtē q: † Princeps faciens
grām alicui cēsetur illā ipartiri
sine iniuria ꝛ preiudicio tertū:nō
eīn vr esse equū qd faciēdo graz
vni velit inferre p̄iudiciū alteri:
q: semp ista ɔditio subintelligit
sine p̄iudicio iuris alieni.l.ꝛ si si-
ne.§.sed qd papinian⁹.ff.de mi-
no.l.qd si mino.§.scevole co.tit.
ꝛ bar.in d.l.fi.

Summarium.

1 ☞Bānit⁹ restitutus an bona ꝛ in bāno cōfiscata recupet vel eorum valorem.

2 Preciū rei alienate restituit̄ q̄tenus qs ex ea locupletior fact⁹ est.

1 Quinto q̄ro†nūqd iste restitutus poterit saltim ꝯsequi p̄ciū dictoꝝ bonoꝝ a fisco. Bar.l.d.l.fi. dicit qd sic quatenus ex eo effect⁹ fuerit fisc⁹ locupletior alias nō.l.sed et si lege.§.itē si rē.ff.de pet.hered. qꝛ fiscus succedit loco heredis illius dānati.l.ij.C.de bon.pscrip. ꝛ.l.pri.C.de bon.eo.qui ant.sent. mor.sib.con.qui cū sit legitimus ꝛ bone fidei poss.p̄ciū rei alienate p ipsū teaten⁹ tenet̄ restituere q̄ten⁹ ex eo locupletior fact⁹ fuerit.ꝛ non aliter.l.tutor.ff.ad leg. iul.de vi.ꝛ idō si i p̄ciū p̄dictū fuisset a fisco furto subtractū vl̄ alio aliq casu fortuito perijsset nō teneret ad illi⁹ restōnē cū non sit effect⁹ locupletior.d.l.ꝛ si rē et p̄ciū. vide Bar.in.d.l.fi.C.de sent.pass.

Summarium.

1 ☞Ciuitas an p statutū possit aliquem restituere fame.

2 Fame restitutio diuersimode cōsideratur.

Condēnandi potestatē habens habet et absoluendi.

1 Sexto q̄ro†de vno dubio quod ex p̄missis surgit an rebānit⁹ p dictū statutū dicatur restitutus ad famā:ꝛ sic an ciuitas p statutū possit aliquē restituere fame:ꝛ vr̄ dicendū q nō qꝛ restitutio fame et dignitatū dr̄ spectare ad p̄ncipē nō aūt ad ciues inferiores.l.j.§.penul.ff.de postul.vbi dr̄ q solus

2 †Princeps et Senatus restituit famam.tu dic q aut infamia orta fuit de iure cōi aut p statutū: qꝛ statutū ex aliquo delicto irrogat infamiā ex quo nō oriebatur de iure cōi.primo casu nō pōt nisi p Imperatorē vel Senatum fama restitui.d.l.j.§.penul.scdo vero casu pōt ciuitas ipsa p suū decretū vel statutū restituere famā:

3 †qꝛ cuius est cōdere eiusdē est tollere.l.nā natura.ff.de condi.ind. ꝛ.l.nihil tā naturale.ff.de re.iur. ꝛ q hʒ facultatē ꝯdēnādi hʒ etiā absoluēdi ptātē.l.iij.ff.de re iud. ꝛ Bar.in.d.l.fi.C.de sent.pass.ꝛ vide que diximus supra in lib.j.in tit.de here.in.vj.q.

De absolutiōe innocētis.

1 ☞Iudex q̄primū scit carcerati innocētiā dʒ illū absoluere.

2 Snia pōt die feriata in fauorem innocentis ferri.

3 Tortura quibus possit indifferēti tempore dari.

4 Tempus iuridicū est in sentētiarum prolationibus ꝛ earū executionibus attendendum.

Expeditis duabus speciebus relaxationū qn cōstat de crimine ꝛ est lata snia deueniēdum est modo ad tertiā relaxationis spēm q̄ fit ppt innocētiā.
1 † Dic igit̄ qd q̄primū iudex cognoscit inocētiā incarcerati:et de illa sibi ꝯstat dʒ illū q̄pmū absoluere ꝛ a carcerib⁹ liberare:vt l.j.in p̄nc.ꝛ.l.fi.C.de cust.reo.vbi dr̄ q q̄primū re⁹ est icarcerat⁹ statim dʒ qd fieri vt re⁹ ꝯdēnet̄ ꝛ innocēs absoluat̄. de his etiā qui tū carcer iclusos aut ꝯuictos velox pena subducat aut inocētes diutina carcerl custodia nō maceret

vt.l.ij.z fi.C.de cust.reo.ibi aut li berādos diutina carceris custo- dia nō maceret zc.z.l.custodias.
2 et ibi Bart.ff.de pub.iudi.†vbi dicit qd ēt dieb⁹ feriatis pōt fer- ri sentētia in fauorē innocētis dū mō nō sint ferie in honorē dei sz qd tz gl.ibi.z i.l.dies festos.C.de
3 feri.¶†Examinatio tñ et tortu- ra fieri pōt ꝯ magnos latrones z ꝓditores ꝓpe cōspirātes ꝯ mul toꝝ salutē z in silib⁹ maiorib⁹ criminib⁹ quocūqꝫ tpe q̄dragesi- mali z feriato i honorem dei ēt si eēt dies pascalis nō fit aliq̄ dña dieꝝ solenniū q̄ indagādū v̄itatē ipsoꝝ maioꝝ criminū vt.l.ꝓuin- ciaꝝ.C.d feri.z ibi glo.z Bar.dic ergo sic aut querim⁹ de examina tione z inq̄sitione v̄itatis.z tunc aut sumus in maiorib⁹ z atrocio rib⁹criminib⁹:z ista fieri pōt q̄cū qꝫ die ēt feriato i honorē dei z pa scali.d.l.ꝓuinciaruz.aut de alijs minorib⁹ z illa fieri pōt silr q̄cū- qꝫ die ēt feriata dūmō non sit de maiorib⁹ dieb⁹ solēnib⁹:vt p gl. z bal.in.d.l.ꝓuinciarum.et.d.l. custodias:aut q̄rim⁹ de cause de-
4 cisiōe† z tūc aut sum⁹ in materia ꝯdēnationis:z ista snīa ferri non pōt tpe feriaꝝ ēt q̄ sint ferie mes- siū vl vindemiaꝝ.sz ꝯstito de cri- mine snīa z pene executio dz dif- ferri i tps iuridicū:iste ē ꝓpē cas⁹ i.d.l.custodias.de pu.iud.i fi.aut sum⁹ i absolutiōe inocētis z isto casu pōt ferri snīa q̄cūqꝫ die feria ta exceptꝫ ferijs itroductꝫ i hono rē di.d.l.custodias z ibi gl.z bar.

¶Summarium.

1 ☞ Suspect⁹ de homicidio nul la accedēte ꝓbatiōe vel cōfessiōe ēt sequēte tortura absoluēd⁹ est.
2 Purgatio indicioꝝ alicuius ma leficij d: q̄dā snīa absolutoria.
3 Sententia absolutoria differt a sententia liberatoria.
4 Purgatus per torturā an nouis indicijs superuenientibus pote- rit iteꝝ torq̄ri z iudicialr agitari
5 Innocēs quis dicatur:z an inno cens et culpabilis sint idem.

1 Secundo q̄ro † solonē hui⁹ memorabilis qd nis q̄ sepi⁹ i facto ac- cidit tici⁹ repitur in- q̄sit⁹ d homicidio qd semiproniū de nocte occiderat: deinde examinat⁹ negauit.sz q: indicia ꝯ ipm aderāt vrgēter iu- dex deuenit ad rigorosuz examē q̄ i tormētis silr i eadē negatiua ꝑseuerāter isstit adeo qd iudex ꝯsiderās illū fuisse satis ꝯpetēter tortū sz q̄litatē idicioꝝ ex tormē tis illū deponi fecit putās p illaz torturā purgasse indicia q̄ ꝯtra ipz militabāt:modo re⁹ ipse isstat ꝓ absolutoria z liberatiōe a car- ceribus q̄rit q̄d agēdū sit:q̄dā di xerūt qd oino vt inocēs absoluē- dus erit z a carcerib⁹ liberādus ex quo nō fuit rept⁹ culpabilis.q̄ dā vero dixerūt nullaten⁹ absol- uēdū fore nisi exp̄sse ꝯstiterit ipm eē vere inoxiū:q: nemo dici pōt innocēs nisi qñ exp̄sse ꝯstat de in- nocētia sua qd ē qñ rept⁹ est ver⁹ reus criminis:nō dic aut plene ꝯstat de homicidio:z de v̄o homi cida q̄ ē ali⁹ q̄ ipse tici⁹:z isto ca- su si ꝯstat iudici qd tici⁹ nō occi- dit ipse nec fuit criminis ꝑticeps tūc vt verus innocēs debebit dif- finitiue absolui ex quo plene cō- stat de eius innocentia.z ita in- telligitur text.in.l.j.z fi.C.de cust. reo.z.l.j.§.fi.ff.de questi.z.l.custo dias.z ibi Bar.ff.de pub.iud.aut

consiat de

constat de delicto non tamen de psona delinquentis q fuerit ali⁹ q ticius: z tunc non poterit dict⁹ tici⁹ vt innocēs diffinitiue absolui ex quo nihil pbauit de innocētia sua: sed ppter torturā quā substinuit in corpore dz purgasse indicia que contra ipsum erāt: z ideo isto casu debebit absolui ab inqsitiōe z pcessu: qz nō fuit rept⁹ culpabilis. † Et ista ē vera forma absolutiōis qn icarcerat⁹ purgauit indicia z nōdū rept⁹ est ver⁹ reus quā ponit Bar. in. l. fi. in. pn. ff. de qōn. z hec dz quedā sentētia absolutoria ab obseruatiōe iudicij vt habet i. l. pperādū. §. z siqdē. C. de iudi. z ibi gl. z Bar. z moderni. Et p istā absolutoriā obtinebit liberatōnē a carcerib⁹ iuxta terminos. l. fi. ff. de req. reis. z. l. fi. C. de cust. reo. ¶ † Et nota qd iter istas duas absolutiones est maxima dria: qz qn cōstat vere de innocentia ipsi⁹ ticij quod est quādo reperitur verus homicida vt. s. dixi absoluit diffinitiue ab ipso crimine z a tota causa vt verus innocēs: z isto casu nullus poterit amplius de obiecto crimine iquirere seu alio quouis modo contra ipsum. d. l. fin. C. de custo. reo. qz obstat curie exceptio innocentie z rei iudicate vt. l. ij. C. de except. rei iudic. z. l. j. C. qn prouo. nō est neces. z. l. si cui. §. hisdem. ff. de accus. z qd ibi not. Bar. i. l. si q adulteri. C. de adult. z ibi Bal. z Sali. arg. l. sicut. §. hisdem. ff. de accusa. z ibi per notabilem doctrinam Barto. idem tenet Bal. i. l. si q adulteri. sup glo. fi. C. de adul.

4 ¶ † Secūdo vero casu quando purgauit indicia per torturā ista absolutoria nō obstabit quominus possit contra ipm absolutuz de nouo pcedi si noua idicia supuenerint: z sic ista absolutoria nō parit exceptionē perēptoriā rei iudicate sicut precedēs ad crimē vel ad iudiciū sup eodē crimine. ita tz not. Bald. z Sali. in. d. l. si q adulteri. secuti doctrinam glo. ibi quaz dnt oēs docere. vbi Sali. spūaliter formauit hāc. q. post gl. ibi z dat saluberrimū ɔsiliū iudici i istis casib⁹ dicēs qd vtile est nō absoluere reū diffinitiue vt innocētē qn iudex est dubius: z hoc pōt facere iudex vt ipse dicit ex iusta causa: puta si hz reū accusatū vel inqsitum in manib⁹ z hz sufficientia indicia ɔtra euz q pluries tort⁹ nō fuit ɔfessus iudex poterit si instaret pro absolutoria illum absoluere a processu vel ab obseruatione iudicij vt supra. z isto casu dicit ipse q iudex pōt accusationis abolutionē facere nō aūt ipsuz absoluere diffinitiue a crimine: vide ipsuz ibi q dicit ēt q ista faciūt ad qōnē quā ipse disputauit z declarauit in. l. si qs. C. ad leg. iu. maie. z hāc opinionē tenuit etiam Pet. de bellaperti. ibi nemine contradicente. vide Barto. in. l. j. in princip. ff. de questio. z supra dixim⁹. quod refert z sequitur Ange. de aret. in tracta. mal. in gl. fama pub. in fi. z Par. de put. in tra. sind. in. c. viso de repetitione torture. i fi. fol. cxxv. qui tamen moderni melius declarāt verba Bar. in. d. l. fi. dicētes quod illa absolutoria nō erit absolutoria diffinitiue a crimine fz terminos. d. l. sicut. § hisdem. z. l. absentem. ff. de pen. sed erit diffinitiua respectu abolutiōis pcessus z inquisitionis inde facte: vnde non impeditur qd supuenientib⁹ no-

nis indicijs noua possit formari accusatio vel inquisitio contra eundē reū p doctrinā glo. Bald. et Sali. supra relatā. et ppterea bene dixit Bar. in. d. l. fi. ff. de questio. non re
5 pertā culpabilē absoluebā† et nō dixit innocētem. quia hoc verbū innocēs psupponit et denotat oīmodā immunitatē et carentiā criminis et doli. d. l. absentem. et Bal. in d. l. si qui adulteri. quāuis nō desint qui subtilizandi in via disputatiua tenere velint idē denotari per verbū innocēs quod p verbū nō culpabilis: tn̄ in hoc vlterius nō insisto: postq̄ habem⁹ opinionem clarā q̄ seruāda est in decisionib⁹ causarum et a qua nullatenus est recedendū: vt dicit Bar. in. l. ij. C. de pena iudi. qui male iudic. et Bal. etiam ibi dicit quod in iudicando nunq̄ recedendū est a carrocio prudentum maxime glo.

¶ Summarium.

1 Testes familiares et domestici et quicunq̄ sunt in causa innocentie probande admittendi.

2 Testis nullo me 'o examinādus nullam facit probationem immo nec indicium.

3 Innocentia probatur per testes etiam de iure alias non admittendos.

4 Reus vel innocens quibuscunq̄ defensionibus vti permittitur.

5 Testes domestici preferuntur ceteris in rebus domi gestis.

1 Tertio quero† an in causis criminalib⁹ quando agitur de probando innocentiam accusati vel inquisiti admittātur testes domestici et familiares: et alij qui alias de iure non solent addmitti pro cuius faciliori notitia figurabo casum. Ticius reperitur inquisit⁹ de homicidio de nocte perpetrato vult probare innocentiam per negatiuā ab impossibili coarctato loco et tempore dicendo q̄ illa nocte eademmet hora et momento quibus Sempronius fuit occisus ipse erat in domo sua vna cū vxore filijs et alijs familiarib⁹ suis adeo quod erat impossibile quod corpus naturale posset esse in duob⁹ locis diuersis eodem temporis momēto: vel si vellet probare quod illamet hora noctis ipse iacebat in lecto cū vxore sua nunquid hanc distātiā a crimine et existentiam in domo sua poterit probare per consanguineos aut vxorem et per testes familiares. et videtur dicendum quod non: quia testes huiusmodi non dicūtur legitimi testes nec legitimam probationem faciunt contra quos plures dantur exceptiones adeo q̄ nedum in criminalibus vbi luce clariores requiruntur probationes. l. sciant cuncti. C. de probat. c. cū oporteat. de accusa. v. q. vj. epiphanium. et est glos. in. c. veniens. de testi. verum etiam in causis ciuilibus nō admittuntur nec fidem faciunt. vt habetur in. c. in literis. de testib. et not. Specul. in tit. de teste. in pn. §. opponitur. versic. item quod est parens. et Bartol. in. l. j. §. diuus. el primo et §. antoninus. ff. de questio. et. l. maritus. in princ. eo. titu. vbi dicit quod testis qui non debuit examinari propter reuerentiam vt sunt filij famuli et illi in
2 quibus habemus imperiū† non solum plene probāt: sed nec semiplene immo nec faciunt indiciū

etiam cũ tortura. vt dicit. d. Hip-
pol. de marsi. in. l. j. §. questioné.
in princip. ff. de questio. in contra
rium tamen est veritas. q: † quo-
tiescunqȝ tractatur de probando
innocentiam admittuntur testes
qui alias de iure non admitteren
tur presertim quando aliorum te
stium copia haberi non potest vel
quãdo veritas aliter probari nõ
potest: ita singulariter voluit Jo.
de anan. in consi. lii. quod incipit
visa inquisitione ꝛc. in. j. colum.
Hippoly. marsi. in singu. suis nu-
me. lir. quod incipit innocentib⁹
Specu. in titu. de inquisitione. §.
j. in. v. col. ver. sed nunquid. ꝛ ver.
generaliter. vbi dicit quod reus
potest poponere eas excusatio-
nes quas habet ꝛ ꝓbare innocé-
tiam suam per domesticos ꝛ cõcu
bicularios suos secundum quod
tenuit Hostien. in sum. ver. sed qua
liter argu. te. xy. q. j. sint manife-
ste. ꝛ c. sequen. ii. q. vii. cum pasto-
ris. ꝛ in. c. venens. de testi. ꝛ not.
Barto. in. l. quoties. C. de naufra.
lib. xj. † vbi dicit quod de his que
domi geruntur non solum dome-
stici admittuntur ad testimoniũ:
verumetiam de istis tanqȝ meli⁹
informati ceteris preferũtur: ma
xime quando essent persone ho-
neste ꝛ fidedigne et probate opi-
nionis vt. d. c. in literis. de testib. ꝛ
in. l. ꝯsensu. ꝛ ibi Ba. C. de repud.
ꝛ vide latius. d. Hippo. de marsi.
i. d. l. j. § ad questioné. ff. de quest.
vbi latius tradit istam materiaȝ
ꝛ dicit hanc esse puram veritateȝ
ab omnibus doct. approbatam.
¶ Hec tamen limita ꝛ declara ꝓ
cedere posse quãdo inquisit⁹ esset
bone conditionis ꝛ fame nec so-
lit⁹ in sanguine immisceri veure
de nocte alias si esset vir factio-
sus sanguinolentus vel qȝ preces
serant graues inimicitie inter ip-
sum ꝛ occisũ: ꝛ qȝ erat solitus ire
de nocte sepius armatus: vel si
fuisset visus illa nocte exire de do
mo armatus ꝛ ambulare per vr-
bem vel ante domum illius occi-
si ꝛ similia indicia ꝛ qualitates
que sunt proxima facto ꝛ reddũt
illum valde suspectum de isto cri
mine: vel si fuisset repertus eius
gladius sanguinolentus de recé-
ti: vel si in loco homicidij fuisset
repertum de mane birretum scuf
fia calciamentum chiroteca vel
quid simile ex bonis vel arma q̃-
daȝ sicut gladius pugio pars cli-
pei siue rotellini aut aliud simile
quod redderet illum valde suspe
ctum non crederé isto casu quod
testes ꝑnominati facerét plenam
fidé de illius innocétia: q: illorũ
depositiones eliduntur siue debi
litãtur ꝑ supra scripta indicia ni-
si forsan illa purgasset ꝑ torturã:
vt supra dixim⁹ in ꝑcedéti. q. ꝛ ita
teneo ꝑ doctrinã Bar. in. l. fi. i. ij.
co. ff. de quest. vide Ang. de are. in
suo trac. mal. in glo. fama publi-
ca. in. iii. col. ꝛ Par. de pu. in trac.
sind. in. c. aduertédum ꝛ. l. nõ oés.
§. a barbaris. ff. de re milita. ꝛ qđ
ibi not. Bar. cui ꝯclusioni non ob
stant ea que supra in cõtrarium
adducta fuerunt: quia loquũtur
in materia penali: ꝯdénationis
quando agitur de ꝓbãdo crimi-
ne ad effectũ ꝯdénationis ꝛ pene
q̃ sunt magis odiose: ꝛ iõ illis ca-
sibus probationes requiruntur
luce clariores. d. l. fi. ꝛ. c. epipha-
nium. ꝛ c. cum oporteat. nos au-
té loqmur in materia innocétie ꝛ
absolutiõis q̃ est fauorabilis. d. l.

absentez.ff.de pen.z.c.qualiter z 2 qñ.de accu.z.c.veniens.de testib.

Summarium.

1 Incarceratus et innocenter tortus z damnificatus an z qđ remedium habeat restitutionis.

1 QUarto quero † quid si incarceratus criminis delati innocens demũ repertus est de cuius innocẽtia plene 𝔷stat iudici nihilominꝰ passus fuit maxima dãna in corpore z in bonis:qꝛ habuit torturã z carcerationẽ satis longã adeo qđ fecit magnas expensas tã in captura quã icarceratiõe p̃dicta an habebit aliquod remediũ ad recuperãdũ dãna z expẽsas hmõi z cõtra quẽ:de hoc dicetur.j.eo.lib.in ti. de expen.dã.z interes.

Summarium.

1 Uno solo a pluribus armatis aggresso z ab vno tantum occiso an ille solus punietur.

2 Pena suũ tãtũ ꝓsequi dꝫ autorẽ.

3 Homicidium in multorũ presentia z comitatu commissum diuersimode in materia penali z respectu astantium consideratur.

4 Jura municipalia regulariter puniunt factum.

5 Animus occidẽdi an z quo casu presumatur.

1 QUinto quero † quid si Gaius Sempronius z Meuius ensibus armati aggressi fuerunt Ticium solũ q̃ ab ipso Gaio vnico vulnere iterfectus est an ceteri duo ab isto homicidio vt inocẽtes poterũt absolui ex q̃ cõstat p vnũ tantum.s.gaium homicidium ipsum fuisse commissum.z videtur dicendũ quod sic: 2 †qꝛ pena suũ tãtũ ꝓsequitꝛ autorẽ q̃ facinꝰ ipsum patrauit.l.sancimus.C.de pen.nec vlteriꝰ ꝑgrediatꝛ metꝰ q̃ꝫ reperiatꝛ delictũ.z.l. fi.C.de epiico.audi.vbi dꝛ.homicida qđ fecit semp expectet:ſꝫ illi q̃ gladio non feriere gladio perire nõ debẽt.vt habetꝛ Math.xxvj.z Jo.xviij.c.z.xxiij.q.viij.in p̃n.nec debent propterea amici ꝫanguinei affines z socij z q̃ fuere inorij alterius crimine lnere penas.d. l.sancimus.distigue aut loq̃mur de pena corporali que infertur i personaꝫ:aut de pena ,relegetionis vel pecuniaria vel alia simili primo casu aut homicidiũ.uit cõmissum in rixa vel quadam repẽtina z inopinata violentia z aggressu aut sciẽter z aprensate cõicato cõsilio z deliberatione p̃habita. 3 † P̃rio casu vꝫ qñ loquimur de pena corporali aut homicidium fuit cõmissum in rixa inopinato rumore:z tũc aut loquimur de iure cõi fm terminos legis cornelie de sicariis z non tenetur de homicidio nisi ille qui pcussit:ceteri vero vt innocentes ab homicidio z a pena corporali erũt absoluẽdi vt.l.j.§ duꝰ.z.l.si in rixa. z ibi Barto.ff.ad leg.cor.de sica.z rõ est:qꝛ isto casu iura non presumunt alios habuisse aim occidẽdi.d.l.si in rixa.in prin.si vero ꝓbaretꝛ q̃ oẽs pariter hẽbãt aium occidendi:z eo aio insulterũt dictũ Ticium oẽs pariter tenẽtur de homicedio:ſꝫ vnus tãtũ pcusserit:qꝛ in ea lege nõ factum ipm consummatuꝫ:sed aius principaliter cõideratur:ita dicit Barto. d.l.j.§ oiuꝰ.z.l.si in rixa .z.l.in lege cornelia.ff.ad leg.cor.de sica.z l.is qui cum telo.C.eo.titu.vbi si

aliquis cum telo armatus ambu
lauerit aio aliquē interficiendi lꝫ
ipm non occiderit necꝫ tetigerit
nihilominꝰ pena illius legis te-
netur. ¶ †Aut loquimur secūdū
iura municipalia q̄ regulariter
puniūt factū:qꝛ regulariter im-
ponunt penā illi q̄ cōmiserit ho-
micidium: ꝛ tunc ista pena corpo 1
rali non punit̄ nisi ille qui re ipsa
homicidiū ꝑpetrauerit argu.l.ij.
ff.ad leg.aquil.in qua lege equi- 2
lia principaliter ꝯsideratur ꝛ pu-
nit̄ factū.s.qui occiderit ꝛc.vide
Bar.in.d.§.diuus.ꝛ in.d.l.si in ri
xa.in prin. ¶ †Secūdo aūt casu 3
ꝑncipali qn̄ aio deliberato ꝛ cōi-
cato consilio aut loquimur de iu- 4
re cōi ſm terminos.d.l.cornelie
ꝛ oēs tenent̄:qꝛ oēs dicūt̄ habuis
se aium occidendi.vt est glo.not. 5
ꝛ ibi Bar.ꝛ doc.in.d.l.si in rixa.in
princ.ꝛ Cyn.ꝛ Bal.in.d.l.is qui
cum telo. ¶ Aut loquimur de iu- 7
re municipali ſm statuta locorū
ꝛ non tenetur nisi qui occiderit ꝛ 1
realiter percusserit:rō qꝛ statuta
ipsa puniūt factū ꝛ non solū aiuꝫ
ꝛ sic potius attenditur factū quā
aius ꝙ ius ex facto solo sine dolo
ꝛ aio occidendi nō infertur pena
corporalis in tantum quod lata
culpa isto casu non equiparatur
dolo:vt est ter.in.d.l.in lege corne
lia.ꝛ per cōsequēs ceteri q̄ nō per
cusserunt a pena corporali erunt
absoluēdi:sed tenetur de auxilio
ꝛ fauore minori pena.vt ibi per
eum.idē etiā tenet Bal.in.l.non
ideo minus.in penult.col.in ver.
iuxta hoc q̄ro.C.de accusa.vbi di 2
cit ꝙ qn̄ plures sunt simul.in eo-
dē loco cōgregati ꝛ contra vnuꝫ
quem occiderunt aut vulneraue-
runt vnusquisꝗ tenetur de eo qd̄
fecit:non autē de eo quod alij fe
cerūt:licet nisi factum magis di
stincte probaret̄ quomodo ꝛ qua
liter vnus impendisset auxiliū al
teri:ꝛ hoc est quādo facta sunt di
stincta non cumulata ꝛ clare pro
bant̄ vt.l.ij.§.siqs.ff.vi bo.rapto.

¶ Summarium.

Pluribus de homicidio su
spectis nec quis actum fecerit sci
ri potest an omnes cōdēnabunt̄.
Occisus ictu lapidis ex domo ali
cuius proiecti nec ꝯstat de ꝓiciē
te an omnes tūc domi existentes
punientur.
Probatio in cā penali debet esse
clarissima.
Uulneratꝰ a pluribꝰ si vniꝰ ictu
moriatur an solum ab illo dica-
tur occisus.
Duobus se simul ꝛ semel insultā
tibus an in altero illorum presu-
matur suspitius defensio.
Innocentia non presumitur in
clerico male conuersatiente.

Sexto q̄ro † ꝓsequēdo
materiā q̄ñ non ap-
paret ꝛ iudici cōstare
nō pōt cuiꝰ ictu ꝛ vul-
nere titiꝰ interēptꝰ sit
retētis eisdē terminis.s.qd̄ titiꝰ
vnico tm̄ vulnere ꝑcussus ꝛ iterē-
ptus fuerit an oēs sint cōdēnādi
de homicidio vel oēs ꝓp hāc du-
bietatē absoluēdi.dic breuiter ꝙ
si est tāta dubietas qd̄ nullo mō
ꝯstare pōt de vero ꝑcussore potiꝰ
oēs erūt absoluēdi ꝙ oēs vel vnꝰ
eoꝝ cōdēnādꝰ:ita tenet elegāter.
d.Spec.i ti.de homici.l.ij.co.ver.
† Pone qd̄ q̄tuor:vbi dicit ꝙ si q̄
tuor erāt in vna domo ꝛ vnus ꝓ
iecit lapidē ex fenestra ꝛ pretereū
tē occidit si cōstat qd̄ vnꝰ ex illis
quatuor proiecit lapidem tamen

nullo modo constare pôt quis il lorum proiecerit non erunt oês cõdemnandi pena capitis:qr cer tum est q vnus tantum proie cit:ergo tres sunt innocentes nec debent vni⁹ delicto ceteri inno centes puniri per.l.sancim⁹.C.de
3 pen.z.l.absenté.ff.eo.tit.qr tunc non deficit ius sed probatio vt.l. duo sunt ticii.ff.de testa.tutel.que quidem probatio debet esse luce clarior in causis criminalibus z maxime in his in quibus tractat de pena corporali.l.sciant cuncti. C.de proba.ij.q.viij.sciant.hoc ta men limitandum est nisi oês illi quatuor studiose z cõicato consi lio accessissent ad illã domum in eaq ingressi fuissent eo aio z inté tione vt dcm̃ ticiũ trãseunté lapi de interficerẽt:qr isto casu oês pa riter ɔdẽnãdi erũt pena capitis ille qui proiecit ex facto proprio ceteri vero de mandato tenent: ita dicit Spec.in.d.tit.de homic.
4 ver.pone.¶ †Posset etiã hic inse ri alia qõ qd si plures isti percus serunt ticiũ z intulerunt sibi plu ra vulnera q post aliqd tps repi tur mortu⁹ z nescitur ex quo vul nere.quia habebat plura vulne ra letalia in persona sua z a pluri bus aggressorib⁹ illata aut scitur ex quo vulnere perijt tñ nescitur a quo vuln⁹ ipm fuerit illatum. z quid si habebat vnicũ vuln⁹ le tale cetera vero duo vel tria mi nora nõ letalia z a plurib⁹ illata z mortuus fuerit:an oês teneant de homicidio quasi oês occideret vel null⁹ rõne dubietatis.de oib⁹ his vide Bart.in.d.l.si in rixa.in ij.z iij.col.que hic non insero bre uitatis causa quia sunt notissi
5 ma.†Et quid si duo adinuicez se insultarũt z eodẽ tpe z quasi mo mento admenãtes adinuicẽ eus ginatis ensibus vnus venit occi sus ab altero:supstes vero qui oc cidit dicit se defendendo illud fe cisse ad sui defensionẽ:z probari nõ pôt quis primo z quis secũdo insultauerit an rõne istius dubie tatis ille occidens debeat absol ui:vide Bar.i.l.j §.cũ arietes.ff. si quadru.pauper.fe.dica.z ibi la te p.d.Alex.in apostil.nunquid in dubio presumendũ sit illuz fecisse ad sui defensionẽ vel ad offensaz qui prius inceperit.¶ Que autẽ diximus supra de eo qui plurib⁹ vulneribus confossus mortu⁹ est z apparere non pôt cui⁹ ictu pe rierit rõe dubietatis nemo puni tur pena homicidij:illud est verũ de iure ciuili qñ agitur de pena corporali:qr tũc necesse est quod adsit dolus z luce clarius pbet. l.in lege cornelia.ff.de sicar.z.l.fi.
6 C.de pbat.¶ †De iure aũt cano nico secus esset:qr in dubio cleri cus potius cẽsetur irregularis q̃ innocens z ppea debebit se absti nere a diuinis lz clare perpẽdi nõ possit an ictu clerici vl' alteri⁹ ille pierit vt est tex.i.c.significauit.de homic.z ibi Abb.Joan.de imo.z alij canoniste.rõ est qr illud fit fa uore aie z nullum corpori detri mentũ infertur abstinendo:sed se imiscẽdo posset eẽ periculũ vt ibi dicitur:vide ẽt Bar.in.l.si ex pla gis §.j.ff.ad leg.aquil.Bald.z Jmol.in.l.cũ mulier.ff.solu.mat. z in.d.l.semel mora.eo.ti.

¶ Summarium.

☞ Consanguinei vel amici ho micide post commissum homici diũ ipsuz in locũ tutũ deducẽtes an censeant criminis participes.

2 Associans maleficū in recessu an videatur associasse in accessu.

Septimo & vltimo silentio nō pretermittam hāc vltimā q. in hac materia que sepi⁹ cōtingit in facto † quod si plures armati cōsanguinei vel amici ipsius homicide statim cōpleto homicidio in loco commissi criminis comparuerūt ipsumq3 homicidam associarūt & reduxerunt ad locū tutum ipsum defendendo a manibus inimicoꝝ & curie an vt pticipes & ɔscij criminis & auxiliatores sint ɔdēnādi: & silr an p̄sumēdū sit ꝙ fuerint cōscij a principio de homicidio ppetrādo & qd cōicato prius ɔsilio illud fieri mādauerint & vo studiose ꝓcul steterit noluerūt se discooperire nisi post factū an teneāt de homicidio pena capitis vel alia pena & q̄. rnd. qd aut isti associātes a p̄ncipio cōicato ɔsilio cū ipo homicida venerūt eo aio & ad illū effectū vt occultarēt se ꝓpe locum criminis & expectarēt ibi donec ꝑficeret & casu quo oporteret assisterēt & tūc tenerēt vt socij vel de auxilio aut casualr trāseūtes p illū locū iuenerūt eoꝝ ɔsanguineū occidisse ticiū: idē est si post factū audito rumore occurrerūt eoꝝ agnatū: q2 nō p̄sumit a p̄ncipio illos fuisse ɔscios & nō tenēt ꝓut in slr decidit Spe. i ti. de homic. §. pone qd q̄tuor hoies &c. ita dt Sali. i. l. vnica. i. iiij. col. §. ex. vj. pte & v. col. §. ex nūc trāseam⁹. C. de raptu virg.
2 † & Bald. in. l. non ideo mīn⁹. C. de accu. in. viij. col. in §. si. q̄ro an associās &c. vbi meli⁹ declarat istū articulū & q̄rit an ille q̄ associat ad recessu3 videat associasse ad maleficiū cōmittendum ita ꝙ puniri possit vt auxiliator & dicit ꝙ aut quis associauit ante scīm & nulli dubiū est ꝙ tenet: aut post factū: & tunc aut immediate facto maleficio illi apparuerunt & associarūt malefactorē siue homicidam: & tunc certu3 indicium est cōtra ipsos ꝙ fuerint dicti maleficij cōscij & participes: & vt auxiliatores tenētur. ita dicit Bal. ibi qui allegat tex. in. l. si vētri. §. fi. ff. de priui. credi. & ita dicit qd 13 Alber. ibi & Cy. i. l. j. C. de nili agge. nō rūp. Aut associarūt ex interuallo & nō poterunt puniri vt socij de auxilio quod opem prestiterint maleficio: sed poterunt puniri quēadmodū punit receptator. ita dicit ipse qui dicit ꝙ Alberi. & alij doc. hoc idem tenent. qua pena teneātur receptatores videri pōt i toto tit. ff. & C. de receptato.

¶ De penaꝝ cōpositionibus.

¶ Summarium.

1 Cōpositio quid in actu iudiciali dicatur.
2 Persona rōnalis dz triplicē qualitatē essentialē cōtinere.
3 Cōpositio in mā penarū q̄d sit.
4 Compositio in penalibus dupliciter consideratur.
5 Cōpositio debet de ptiū cōsensu fieri alias extortio dicitur.
6 Ecclesia debet sanguinem abhorrere.
7 Cōpositiones penales non fiunt absq3 causa rationabili.
8 Cōpositio in actu penali plura presupponit consideranda.
9 Cōpositio non admittitur in criminibus atrocibus.
10 Venie facilitas incentiuum tribuit delinquēdi.
11 Compositio non fit faciliter post

latam sententiam.

12 Pecunia in cõpositiõe imposita venit fisco applicanda.

13 Compositio succedit loco pene.

14 Compositio in materia penali an etiam famam deleat.

15 Corrũpens ptẽ pecunia vel alr vt illã decipiat nõ euitat īfamiã.

16 Uerba ista ad effectum redimendi vexationes ꝛc. inducunt processus ꝛ litis extinctionem.

Sequitur nunc declaranda alia species relaxationis que fit per cõpositioné pene factã cum fisco aut cum curia. Et hec est prima que fit lite
1 pẽdẽte: vt supra dixim⁹. ¶ † Primo enim quero quia sit compositio vt precedentium ordo seruetur? Respond. sumendo hoc verbum cõpositio simpliciter ꝛ generaliter. Compositio est plurium simpliciuꝫ commixtio partis ad partes q̃ cadit tam in rebus sensatis ꝛ intellectualibus q̄ī insensatis ꝛ materialibus: vt est glos. not. in. c. j. de sum. trini. i ver. simplex. que dicit qd in diuina essentia triplex figuratur persona sub eadem tñ substãtia ꝛ subiecto eo-
2 dem modo. † in qualibet aĩa rationali ꝛ in vna essentia naturali siue substantia spirituali triplex reperit qualitas essentialis. s. intellect⁹ rõ ꝛ memoria. intellect⁹ eñ est qui cõparat patri: rõ idest sapientia que comparatur filio ꝛ memoria q̃ cõparatur spũi sctõ: de his tñ vlterius non me intromitto: qꝛ non faciũt ad materiaꝫ nostrã: hec modica dixisse volui p aliquali notitia isti⁹ verbi. vide glo. ibi: ꝛ latius. d. Feli. in. c. no-
3 ui. in. ij. col. de iudi. ¶ † Redeũdo ad materiã nr̃am q̄ro quid est cõpositio in istis terminis? Respõd. Cõpositio est ꝯuentio q̃ã p reũ cũ p̄side facta ex cã lite pẽdẽte de dubio crimis statu de soluẽdo fisco certã pecuniaꝝ summã ad effectum redimẽdi vexatiões litis: vt pbatur in. l. ab accusatione. l. desitit. ꝛ. l. sequẽ. ff. ad senat. con. turpil. ꝛ in auꝭ. de defenso. ciuita. §. quia vero. ꝛ. c. fi. de transac. vbi
4 est tex. no. ¶ † Et anteq̄ ad vlteriora pceda notã qd in hac mã due sunt species compositionum vna est q̃ fit cum fisco vel Preside que cõcernit interesse reipub. Altera vero est que fit cũ parte offensa que dicitur priuata ex quo concernit interesse priuatõ. l. transigere. C. de transac. ꝛ. d. c. fi. eo. tit. Examinemus modo singula verba dicte ꝯpositionis publice que fit cum Preside vel fisco. Dicitur enim primo qd est conuẽtio que-
5 dã ꝛc. † naꝫ compositio ista fiẽda est de concordia ꝛ cõi ꝯsensu alias si violẽter fieret diceretur potius extorsio quedam illicita. l. j. C. si p vim vel alio mod. l. extat. ff. qd met. cau. ꝛ. l. j. ꝛ. iij. ꝛ. l. lex iulia de repetũdis. ff. ad leg. iul. repetũd. ꝛ ideo iudex vel alius magistratus teneretur in sindicatu ad restitutioné pti. d. l. j. ꝛ. l. lex iulia. et l. extat. Quis enim compositiões iste sepi⁹ fieri ꝯsueuerunt p iudices ecclesiasticos etiam vbi de crimine plene cõstat: maxime in criminibus capitalibus ꝛ in quib⁹ veniret imponenda pena sanguinis: ꝛ que ꝯmutat in pecuniaria pena. xvij. q. iiij. si quis diacon⁹. ꝛ
6 c. sequen. ꝛ hoc est quia † ecclesia abhorret sanguinem. c. sniaꝫ sanguinis. ne. cleri. vel mona. et. c. in

archiepiscopatu.de rapto.lj.dist. c.j.z de excel.plat.c.ex lris.l.dist. si quis viduam.vide Abba.et.d. Joan.de imol.in.d.c.sniam sanguinis.z in c.sicut dignum.de homicid.z per Arch.in.d.c.si quis diaconus.xvij.q.iiij.z propterea iudices ecclesiastici sunt faciliores in cōponēdo z cōmutādo penas quā in rigorosa sanguinis effusione per iura predicta:sed ista nō dicit pprie cōpositio sed poti9 dispensatio z cōmutatio pene. vide Ab.in.d.c.sicut.z.c sniam.Itē dicitur conuentio facta cū Preside ad differētiā illius que fit cū parte aduersa:nā illa proprie appellat transactio.l.transigere.C. de trāsac.l.fallaciter.z.l.fin.C.de abolit.l.destitisti.et.l.ab accusa-
7 tiōe.ff.ad senat.c.ō.turpil.¶ †Ex causa ideo dictū fuit:qz ɔpositiones hmōi absqz cā rōnabili fieri nō possunt.l.aut facta.§.fi.z.l.capitaliū.§.solent.ff.de pen.c.sicut
8 dignū.de homic.†in his em̄ cōpositionibus plura sunt consideranda:z primo persone cōditio:vt si alias sit nobilis z honesta psona z in similibus excessib9 alias nō inciderit:vt cum eo admittatur cōpositio alias si esset turpis persona z criminosus vel assuet9 nō admittitur compositio sicut non admitteretur dispensatio:vt.d.c. fi.de trās.z.l.transigere.C.de eo. ti.z.l.fi.C.de abluitio.z.l.iij.in fi. C.de episcopa.audien.Itē qualitas facti ne sit de atrocioribus vt est crimē heresis lese maiestatis z similiū.item tēpus:loc9:intentio delinquētis:etas:qz facilius cuz minore q̄ cum maiore cōponitur.
9 ¶ †Itez sexus:qz mulieri facili9 ignoscit ppter sexus fragilitatē quā viro dūmodo non sit mulier maligna z rixosa z in similib9 assueta:qz nō erit digna principis largitate z legis benignitate.d.l.iij. in fi.C.de epis.audi.cuz em̄ iudex indigno veniā indulget ad plapsiōis contagiū prouocat vniuer-
10 sos †quia facilitas venie incentiuū tribuit delinquendi xxiij.q. iiij.est iniusta in fide.z in c.vt clericoruz.de vit.z hone.cle.l.j.C.de emēda.ppin.Spec.i tit.de aduo. §.ɔñr in fi.de qualitatibus enim predictis cōsiderādis habetur in l.respiciēdum.§.delinquunt.z.l. aut facta.§.j.z sequen.ff.de pen. et.l.capitalium.§.solent.eo.tit.c. sicut dignum.de homici.¶ Lite pendente ideo dicuntur ista verba:qz post latā sniam sero fieret ɔpositio q̄ fieri nō posset per iudicem q̄ semel functus fuit officio suo.l.iudex postq̄.z ibi Bar.ff.de re iudi.c.i lris.z ibi Abb.z Inno. de offi.delega.fieri tñ posset post latam sniam Principis auctoritate z decreto.l.j.in fi.ff.de q̄ñ.z
11 ibi Bar.z moder.tante q̄ plene confiet de crimine:ideo dictū est quia liquidato crimine ferēda est snia:z iuxta determinationē iuris pena erit certa statuenda siue declaranda in sentētia.l.ij.z.l.fi. ff de custo.reo.z.l.capitalium in princi.ff.de pen.l.j.§.j.ver.naz siquidē.ff.ad turpillia.nisi euidēs ratio z vrgēs causa aliud suaderet q̄ pena iuris pmutari vel alterari deberet quod iudex facere pōt.qz istō arbitriuz hz a lege:vt late supra diximus in ti.de legit. senten.execu.q vj.siue vltima.et habetur per Barto.z doc.in.d.l. aut facta.§.fi.z.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his q̄ not.isam.

z alijs iurib⁹ ibi not. ex quo seqt̃ qđ postq̃ reus fuerit cõfessus cri men nõ poterit amplius fieri ista compositio: sed debebit ferri snia z certa pena declarari. Sequitur
12 in themate de soluendo fisco zc. † pecunia enim que soluitur p cõ positione regulariter debet per
13 solui fisco: † quia ista compositio succedit loco pene. l. senatus. §. si quis delatorẽ z. §. sequen. ff. de iu re fis. de iure tñ canonico in foro ecclesiastico alio modo applican tur iste pecunie cõpositionum: qz illaꝝ medietas applicat̃ ecclesie: altera vero medietas distribuit̃ inter paupes nisi eps eẽt pauper: qz tunc posset illã medietatem p suis indigentijs retinere. c. presbyteri. de pen. xvij. q. iiij. quid sub diaconum. alias eñ si iudex pecu nias ipsas pro se retineret vel im bursaret teneret̃ crimine peculatus z de barattaria cõmissa tene returq̃ illas integraliter parti re stituere cũ maximo eius dedecore et ignominia. l. j. ij. et. iij. ff. ad leg. iul. repetũ. z not. in. c. sciscitatus. de rescrip. dz etiã fisco appli cãda ad differẽtiã illi⁹ que appli cat̃ parti qñ fit priuata ꝯpositio q̃ fit per transactionem. d. l. trãsigere. C. eod. titu. Superest vltima particula declarãda ad effectum
14 abolẽdi pcessum z redimẽdi. zc † hec ṽba nõ absq̃ ministerio fue runt apposita fm Bart. in. l. is q̃ reus. ff. de publi. iud. z in. l. si re⁹ paratus. ff. de procur. nã ex istis verbis euitatur infamia que ori tur ex illo crimine qñ cõstaret de illo: z ferretur snia: vt lati⁹ infra dicetur in sequẽ. qõne. p̱terea si diceret̃ ad effectum euitandi pe nam non valeret ꝯpositio tãq̃ fa

cta in fraudẽ fisci. l. impatores. ff. de pollicita. z reus per illa verba censeretur virtualiter fateri deli ctũ z nõ posset infamiã euitare. l.
15 qm̃. ff. de his qui not. infami. † q̃ vero paciscitur cum parte vel il lam pecunia corrũpit ne accedat ad curiam ad illum accusanduz non euadit infamiã nec tollitur propterea effectus accusationis vel inquisitiõis: z nihil sibi pdest compositio quo ad curiam ac si nihil fecisset: z ita sepe faciunt iu dei rome: quia pecunia corrũpũt aduersariũ ne accedat ad curiaz z crimen iudici deferat: nihilominus postea p exploratores secre tos quos spionos vulgariter vo cant solẽt crimina post modũ de ferri z ꝯperta veritate acrius pu niũtur: z sic illaꝝ pecuniaꝝ expo sitio nihil sibi pdest. l. fi. ff. ad tur pil. l. fallaciter. z. l. fi. C. de abolit. vide Bart. in. d. l. is qui re⁹. p illa enim verba ad effectũ redimendi vexationes litis zc. nota q̃ p ista verba fit abolitio pcessus z litis
16 extinctio. † z perdendo vexatiões iudicij redimit quietem argu. l. fi. C. de feri. l. properãdũ. C. de iudi. z c. finem litibus. de dolo z contu. z nota etiã q̃ per compositionẽ hmõi fit abolitio pcessus: non tñ reus absoluitur vt innocens per diffinitiuã sniam. qz ad illam de ueniri non põt nisi plene cõstite rit de illius innocẽtia: vt supra di ctũ fuit in titulo de absolutio. in noc. in. ij. q. z not. in. l. j. §. fin. ff. de questio. z. l. custodias. z ibi Bart. ff. de publi. iudi. vide etiam dñm Pari. de put. in. d. suo trac. sindi ca. in. c. compositio. fo. 40. vbi la tius ceteris hanc compositionis materiam exponit.

¶ Summarium.

1 Compositio non fit indifferenter cū omnibus personis.

2 Remissio pene non est bis in idipsum facienda.

3 Cōpositio dr̄ grām in se ɔtinere.

4 Correctio et pena dr̄ quedā medicina addisciplinā reuocatoria.

5 Indulgentia indigno indulta dr̄ ad prolapsum prouocatoria.

6 Facilitas venie incētiuū tribuit delinquendi.

1 Secūdo quero † cū quibus psonis fieri possit compositio: rn̄d. q non debet cum omnibus indifferenter fieri: sed cū illis dūtaxat de quibus speratur qd amplius in eisdē criminibus non incidēt ꝛ qui erroris cōmissi facile se emēdabunt ꝛ cū illis quoq̧ qui semel tantum inciderūt in crimen nō autē cum illis qui delinquendi cōsuetudinem cōtraxerunt. l. iij. in fin. C. de epi. audien. vbi singulariter dicit
2 Imperator † remissionē venie crimina nisi semel cōmissa non habeant nec in eos liberalitatis auguste referatur humanitas q̄ impunitatē veteris admissi nō emēdationi potius q̄ ɔsuetudini deportauerint et lz text. ille loquat in casu quo delinquens ex mera principis liberalitate veniā cōsecutus fuit nihilominus doct. ad hanc cōpositionis speciē frequē-
3 ter accōmodant ꝛ merito. † q2 cōpositiones hmōi speciem quādā gratie in se continere dicunt per quas primo ɔseruatur fama illesa: ꝛ propꝛij criminis pena minuitur: vt in. c. fi. de trāsac. xvij. q. iiij. si diaconus. ꝛ in. c. ij. de pen. c. sicut dignū. de homici. ꝛ iō negari non pōt qd quandā gratie speciē in se nō cōtineat. vide text. no. l. j.
4 C. de emenda. ppin. † tibi quos ad ad vite decora domestice leuitatis exempla non reuocāt correctiōis saltem medicina cōpellat. ad idē est tex. iuncta glo. in. c. vt clericorū. de vit. ꝛ honest. cleri. ꝛ Spec. in tit. de aduo. §. ꝛ cōsequēter in fi. xxiij. q. iiij. est iniusta. in fine. dū
5 dr̄ † cum vni iudex indigne veniā indulget ad plapsionis cōtagiū
6 puocat vniuersos. † facilitas eīn venie incentiuū tribuit delinquēdi. ꝛ ppterea q̄ hmōi moribꝰ corrupti sunt ab ipsius cōpositiōis beneficio tāq̄ indigni merito repellēdi sunt per iura predicta.

¶ Summarium.

1 Compositio in quibus criminibus fieri possit.

2 Cōpositio non fit in criminibus atrocibus pꝛincipe incōsulto.

3 Iudex ex cā potest cōpositionē in criminalibus inducere.

4 Compositio facile fit vbi nō constat de culpa.

5 Cōpositio parte non vocata vel non contenta nulla est.

6 Iudex pōt in minoribus delictis q̄ncūq̧ ad cōpositionē deuenire.

1 Tertio quero † in quibꝰ casibus ꝛ super quibꝰ criminibus fieri possit hec compositio: et an liceat in omnibus generaliter componere? Respon. quidā dixerūt quod in illis casibus ꝛ criminibus in quibꝰ reus trāsigere pōt in eisdem quoq̧ ei componere licet. ita econtra vbi transactio denegat ibi etiā cōpositio nō pmittitur: q2 compositio ꝛ trāsactio idē sonant: vt est tex. in. l. ab accusatione. in prin. ff. ad

turpil.z.in c.fi.in prin.de trāſ.tu aūt dic aut loqmur de cōpoſitio ne priuata illa.ſ.q̄ fit cum parte offenſa et que concernit intereſſe priuatum:z iſta hʒ conformitatē z ſimilitudinē tranſactionis:z fatendū eſt q̄ fieri pōt in caſibus z criminib⁹ illis in q̄bus tranſigere licet per.d.l.ab accuſatione.z per ea que notātur in dicto.c.fi.

¶ Aut loqmur de cōpoſitiōe publica que fit cū fiſco vel curia:et q̄ cōcernit intereſſe publicū. Et iſta indiſtincte in omnib⁹ criminib⁹ fieri pōt et quo ſuccedit loco pene.d.c.fi.de trāſ.z.c.ij.de penis.xvij.q.iiij.ſi q̄s diaconū.not. Bal.z Doc.in.l.venia.ſup glo.fi.

2 C.de in ius.voc.†tu aūt clari⁹ diſtingue qd̄ aut nos ſum⁹ i atrociſſimis delictis vt eſt crimē leſe maieſtatis:z hereſis:rapt⁹ virginū z ſilū.z i iſtis iudex ꝯponere nō pōt niſi pn̄cipe ꝯſulto z de ei⁹ expſſo mādato.l.q̄ſq̄s.in princ.l. meminiſſe.C.ad leg.iul.maie.z.l. j.in princ.l.lege.xij.tabul.et.l.fi. ff.eo.ti.rō eſt:q: p iſtud crimen in perſonā ipſi⁹ principis vel ſui ſtatus trāquillitatē machinatur vt in.d.iurib⁹.et.l.maieſtatis.ff.eo. tit.z ideo in iſtis nō licet cōponere abſq̄ illius ſciētia z cōſenſu q̄ principaliter leſus reperitur:vt d.l.meminiſſe.z.d.l.j.ff.eo.tit.z.l. vnica.C.d raptu virg.§.pen.vbi eſt inhibita cōcordia patri puelle rapte cū ipſo raptore. Aut ſumus in alijs criminib⁹ atrocioribus iſtis exceptis vt ē crimē aſſaſſinij:falſe monete:veneni:ppinationis:homicidij:z ſimiliū:z tūc aut plene conſtat de crimine:aut nō cōſtat plene:ſed ad ſūt pſumptiōes vehemētes z idicia vigētia:prio caſu nō licet iudici ad cōpoſitionē ipſaʒ deuenire:ſed debet pſequi cauſaʒ vſq̄ ad finē et certā ferre ſniam penaſq̄ a iure ſtatutas imponere.l.cū reis.z.l.

3 ſancim⁹.C.de pen.z.l.fi.C.de cuſto.reo.qd̄ verū puto niſi. ¶ †Iudex ex iuſtis z rōnabilib⁹ cauſis ad aliud declarādū moueret:q: ſi aliq̄ iuſta cā vt eſt minoris etas ignorātia:error:caſus fortuitus: aut iuſt⁹ dolor vel alia ſimilis cā animū iudicātis moueret ad mitigādū penas z iuris ſtatuti rigorē tūc ad cōpoſitionē iſtā deueniri poſſet q̄ppe cū penas certas a lege ſtatutas ex q̄litatib⁹ z rōnibus z cauſis ſupradictis minuere alleuiare vel in alterā ipēm cōmutare pōt etiā ſi ferat ſentētia: z hoc arbitriū ipſe iudex hʒ a lege vt.ſ.lati⁹.dixim⁹ in ti.de executio.ſent.q.vj.vt.l.reſpiciēdū.§. delinquunt.z.l.aut facta.§.fi.l.ſi q̄s aliqd.§.inſtrumēta.z.l.abſentē.§.fi.ff.de pen.l.qd ergo.§.pena grauior.ff.de his q̄ not.infa. l.ab accuſatione.in princ.ff.ad ſenat.cōſul.turpil.vide tex.valde not.in.c.fi.de trāſ.z Specul.i tit. de pparat.iudicio.§.j.ver.circa iudicē.z ver.ceteruʒ.z habet.xc. diſt.ſtudendū.z.v.q.ij.ſi pmates.

4 z ibi.d.Arch.xvij.q.iij.ſubdiaconū.vbi de multiplici ꝯpoſitiōe penaꝝ habetur mentio.z p canoniſtas in.d.c.fi.de trāſac.z in.c.ij. de pen.z ib Abb.ſecūdo vero caſu quando nō plene cōſtat de culpa rei z tunc nulli dubium eſt qd̄ fieri pōt cōpoſitio p iudicē cōcordata tn̄ parte leſa.z ita itelligat text.in.d.c.fi.de trāſac.z i.d.c.ij. de pen.z.v.q.ij.ſi primates.et.xc. diſtinc.ſtudēdū.xvij.q.v.circūce

liones .2.xxij.q.iiij.innocẽs. et al's si fieret cõpositio pte nõ ꝯcordata posset reclamare i iudicio ꝛ ꝓseq iudiciũ ꝯ ipz reũ ꝓ suo interesse.ita not.tenuit Salic.in.l.si ꝓ fure.ff.de ꝯdi.fur.ꝛ ẽ gl.not.ꝛ ibi Bal.ꝛ in.l.venia.in gl.fi.C.de in ius vocã.dũ tamẽ compositio ipsa fiat aliqua rõnabili causa ꝛ cũ persona honesta que istud beneficiũ mercatur consideratis etiaz criminũ qualitatibus ꝛ facti circũstãtijs ꝛ his similib⁹:vt in.d.c.fi.in fi.de trãsac.ꝛ habetur in.c.significasti.de homicid.ꝛ ꝑ Bar.in.d.l.respiciendũ.§.delinquũt.ꝛ l.aut facta.ꝛ.l.si quis aliquid.§.instrumenta.ff.de pen.et Bar.in l.iij.§.diuus.ꝛ in.l.si in rixa.ff.ad leg.cor.de sicar.ꝛ.l.qd ergo.§.pena grauior.ff.de his q̃ not.ifam.

†Aut sumus in minoribus delictis in quibus iudex hʒ mai⁹ arbitrium:ꝛ nõ est dubiuz qꝺ iudex põt in illis qñcunq; deuenire ad compositionẽ parte maxime concordata vt dñt cano.in.d.c.fi.de transac.ꝛ in.d.c.ij.de pen.et Archi.in.d.cano.studẽdũ.ꝛc.distin.ꝛ.v.q.ij.si primates.ꝛ per Specul.in ti.de offi.om.iud.§.deseruit.ver.ꝛ generaliter.et idem Specul.in tit.de ꝓparat.iudi.§.j.ver.circa iudicem.ꝛ idem etiam in titu.de treug.ꝛ pac.per totũ.vbi pleni⁹:vide quib⁹ sic supra conclusis nõ ob.tex.in.c.j.ꝛ.ij.de collu.deteg. vbi not.ꝙ licet partes ipse.s.re⁹ ꝛ accusator iter se composuerint ꝛ cõcordauerint adeo quod crimen intentatũ nõ prosequerẽtur vlterius nihilominus iudex nonꝫ debebit desistere quin ad vlteriora procedat vsq; ad finem:q: ibi fuit facta collusio fraudulẽta inter partes ipsas interueniẽte pecunia et ad effectum fraudandi iudicium siue fiscũ ꝛ ꝓpterea nõ toleratur quin ea non obstante ad vlteriora in crimine ꝓcedatur:et hoc videt innuere tex.ibi i fine in ver.nõ ex charitate.ꝛ meli⁹ glos.i.d.ver.hoc declarat:qꝺ facta bono ꝫelo tolerari potest.per text.in dicto.c.fina.de transac.ꝛ.v.q.ij.si primatus.ꝛ.xc.distinc.studenduꝫ.vide Abb.ꝛ Jo.de imol.in.d.c.j.ꝛ.ij.de collu.deteg.ꝛ in.d.c.fi.de trans.ꝛ Specul.in.d.ti.de offi.om.iud.d.§.deseruit.§.ꝛ generaliter.ꝛ ꝑ do.Feli.i rubr.de treug.ꝛ pac.ꝛ.per Jo.and.in addit.ad Specul.in tit.de ꝓpara.iudi.§.j.ver.sed quid si est iaꝫ in causa cõclusum ꝛc.vbi allegat multas cõcordantias ꝛ doctrinas doc.ad hoc vide Bar.in.l.congruit.ff.de offi.presid.in fi.ꝛ Bal.in.d.l.trãsigere.C.de transac.ꝛ ideꝫ Bald.in.l.venia.in fi.C.de ius vocan.ꝛ Ang.in aucten.vt litig.iurent.§.fin. Bal.in.l.extimauerunt.ff.si cer.pet.et in.l.ex stipulatione.C.de sent.ꝛ iterlo.om.iud.ꝛ videas etiam licet confuse loquatur in hac materia dñm Pari.de put.i suo trac.sind.in.c.cõpositio fol.4[illegible].ꝛ Bar.in.l.is [illegible]ui reus.ff.de pub.iudi.ꝛ Panor.et canonistas in.d.c.fina.de transac.et.c.ij.de pen.cum similibus.

¶Summarium.

☞Reus componens cum curia vel fisco cum cõsensu partis an dicatur fateri delictum.
Cõpositio qualr̃ sit tute faciẽda.
Compositio priuata potest sola parte contenta fieri:et an talem procurans compositionem dicatur fateri delictum.

1 Quarto quero tan per compositionez factã cuz curia vel fisco interueniente consensu partis ipse reus censeatur fateri delictum:ita quod incurrat infamiã saltim facti. Respond. aut cõpositio ipsa fit mere cũ Preside vel iudice pro publico interesse & fm illã formam traditam.§.q.j.s.ad effectum euitãdi incõmoda litis & redimẽdi vexationes iudicij & nullã incurrit infamiã isto casu nec iuris nec facti.qz per illa verba nunq̃ videt fateri delictum secundũ qđ dicit Bar.in.l.infamẽ.ff.de pub.iudi.& in.l.iusiurandũ & ad pecunias.§.ait pror.ff.de iur.iu.vide etiam Bart.in.l.si reus paratus.ff.de procura.vbi tradit istam cautelã quando fit ista oblatio per compositionem cum curia:vide Bal.in.d.l.si reus parat⁹:& in.l.si seruum.§.nũc videam⁹.ff.de verb.obli.& Bar.in.l.quoniã intelligit ff.de his q̃ not.infam. ¶ Aut cõpositio ista fit ad effectum euitãdi penaz criminis & hoc exprimitur in cõpositione & isto casu nulli dubium est quod Reus per ista verba censet fateri delictũ:quia videtur timere penã sibi inferri quã nemo timere debet nisi ille qui est peccator & i culpa vt not.in.l.j.in princ.ff.de iusti.& iu.& p cõsequens isto casu euitare non poterit aliquam infamie notam saltim facti per quã grauat eius opinio apud graues et honestos viros.vide Bar.in.d.l.infamẽ.et d.l.quoniã.

2 ¶ †Et ideo sit bene cautus Aduocatus vel Procurator qui hz clientulũ suum incarceratuz vel sub fideiussore ob nozrium qui cupit per cõpositionez istam a curia & illius molestijs liberari vt bene forment dictam cõpositionẽ & aduertant diligenter ad rationem siue causam cõpositionis que exprimitur vt nullez faciãt mẽtionẽ de pena neq; de crimine saltim dispositiue:sed solũ assertiue & sub gñalib⁹ vbis dicendo qz Ticius repitur incarceratus siue inquisit⁹ & sub fideiussore detentus pro tali asserto crimine.s.furti:homicidij:vulneris insultus & similium:vt dicit perpetrati in personam vel in bonis Sempronij vt dicunt q tamẽ esse verum per dictum ticium expresse negatur nihilomin⁹:qz dictus ticius est pro suis negocijs grauiter occupat⁹ vel est de proximo recessur⁹ ad longinquas partes ibi diu moraturus vel est debilis infirmus pauper:aut aliaz similẽ iustã causam exprimere idcirco cupiẽs reb⁹ suis quiete vacare et ab hmõi molestijs criminalis curie:& actis iudicialib⁹ liberari ad infrascriptam compositionẽ deuenit cũ Magnifico et excellentiss.viro Do.N. preside Pretore vel iudice vt solueret cẽtum fisco & liberetur ab omni inq̃sitione & processu p̄sentis cause vide Bart.in.d.l.si reus parat⁹ &.d.l.infamem.&.l.qm̃.& Specu.in tit.de offic.om.iud.§.vj.ver.et generaliter.& in tit.de p̄parat.iudicio.ver.circa iudicem & in titu.de teste.§.xj.versi.fin.vbi dicit q iudex si viderit expedire ɔcordiã poterit q̃nq; partes terrere vt deueniat ad cõpositionẽ.vide tex.in.c.fi.de trãsac.& in.c.ij.de pen.&.xvij.q.iiij.qui sub diaconum.

3 ¶ †Aut nos loquimur de cõpo-

sitione priuata que fit solū cum
parte, paciscendo cū illa: ꝛ si com 2
positio ista fiat super crimine fa-
moso ꝛ reus incurrit infamiā: qꝛ
per hoc videtur fateri delictū: et 3
iste est casus in. d. l. quoniā. ff. de
his qui not. infa. et. l. athletas. §.
fi. eo. tit. ꝛ ibi Bart. hoc tamen li-
mitandū puto qn̄ ista concordia
fieret priuatim ꝛ extra iudicium
ignorante iudice et curia: sed si
fieret in iudicio mediante iudice
postq̄ precesserat prior cōpositio
cū curia ꝛ fieret ad effectū eximē
di reū ab ipsis vexationib⁹ ꝛ mo
lestijs iudicialib⁹ non crederē qꝺ
isto casu reus incideret in aliquā
infamiā p ea q. s. diximus in pre-
cedēti mēbro. vide Bart. in. d. l. si
reus paratus. ꝛ in. d. l. infamē.

¶ Summarium.

☞ Cōpositio facta cū fisco vel 1
curia cum cōsensu partis offense
an sit valida.
Pars nō ꝯsentiēs cōpositioni nō 2
impeditur iudiciū prosequi.
Cōpositio p curiā aut fiscum pti 1
bus absentib⁹ facta an sit valida.

Quinto q̄ro † an valeat
cōpositio facta cum fi
sco vel curia sine ꝯsen
su partis offense: Rn̄.
aut nos loq̄mur de i-
teresse fisci quo ad penam crimi-
nis: ꝛ isto respectu vꝫ ꝯpositio: qꝛ
semel cū fisco cōcordatū fuit ꝛ sa-
tisfactū: ꝛ ideo nō poterit isto re-
spectu amplius molestari. arg. l.
trāsigere. C. de trāsac. ꝛ. l. iiij. §. ait
pretor. ff. de re iud. ea maxime rō-
ne: qꝛ cōpositio ipsa et pecunie q̄
soluuntur fisco mediante cōposi-
tione succedunt loco pene: vt. l. si
donate. §. j. ff. de dona. inter vir. ꝛ
vxo. ꝛ dicemus infra. q. sequē. aut
loquimur respectu partis et sui
interesse † ꝛ ex quo pars huic non
cōsensit nō p̄iudicat sibi quo ad
suū interesse: ꝛ poterit prosecq̄ iu-
dicium cōtra ipsum † sicut econ-
tra quādo compositio fit cū par-
te extraiudicialiter absente iudi
ce per quam non preiudicatur fi-
sco. l. quoniā. ff. de his qui not. in-
fa. ꝛ no. in. l. trāsigere. C. de trans-
ac. ꝛ ibi Bar. eodem modo nō dꝫ
p̄iudicare parti qn̄ fuit facta cū
sola curia arg. l. fallaciter. ꝛ. l. seq.
C. de abolitio. ꝛ iō isto casu pars
poterit ꝓsequi iudicium ratione
sui interesse: sed reus tutus erit
quo ad penam per ea que. s. dixi-
mus. si vō facta fuerit cū vtroq̄ꝫ
scꝫ fisco ꝛ parte ꝛ tunc tutus erit
in omnibus: vt. l. j. C. de abolit.

¶ Summarium.

☞ Cōpositiōe semel l curia fa-
cta an poterit iudex nouis indi-
cijs supueniētib⁹ iq̄sitiōes facere
Compositio cum fisco loco pene
succedit.

Sexto q̄ro † posiq̄ re⁹ fe
cit cōpositionē cū cu-
ria an iudex poterit
postea si forsan supue
nerint noua idicia su
per eodē crimine ꝯ ipm inq̄rere.
Rn̄d. in hoc casu repetenda est di
stinctio quā supra in proxima. q.
posui qꝺ aut pars ꝛ fiscus simul
cōcordati fuerūt: ꝛ nō poterit am
pli⁹ nec curia nec priuat⁹ sup di-
cto crimine ꝓcedere. d. l. j. ꝛ. l. fal-
laciter. C. de abolit. et per Bal. in
d. l. transigere. qꝛ compositio ꝛ il-
li⁹ solutio facta fisco succedit lo-
co pene. l. si donate. §. j. ff. de don.
inter vi. ꝛ vxor. idē tenet do. Par.
de put. i trac. sindic. in. c. an facta
compositione, fo. xlj. in. ij. col. au.

alter istorum dubitaret fuit concordatus z ille qui fuit extra concordiã nõ impeditur quo minus iudiciũ prosequatur saltum pro suo interesse: vt. s. proxime dictum est arg. d. l. fallaciter. in pnc. ¶ Sed cõtra predicta oppono de. l. sicut. §. hisdem ff de accu. z. l. fallaciter. C. de abol. vbi semel abolita accusatione vel inquisitione si postea noua superuenerint indicia nõ impeditur iudex quo minus possit de nouo cõtra dictum reũ compositum procedere: z ita glo. no. in. l. si quis adulteri. in fi. C. de adul. vbi ille qui semel
1 absolutus fuit ab inquisitione et processu siue ab obseruatione iudi
2 cij nõ est tutus quo minus si post ea superuenerint noua indicia cu
3 ria nõ possit iterũ cõtra ipm procedere de quo late diximus. s. in tit. de abso. innoc. q. ad solutura illa
4 procedunt qñ est facta abolitio cri
5 minis gratuita: vel qñ reus purgauit indicia p torturã: et sic qñ fiscus nihil cõsecutus fuit pro pena
6 vel loco pene: nos aũt loquimur in casu in quo facta fuit cõposi
7 tio z soluta pecunia fisco que lo
8 co pene succedit: vt. d. l. si dona te. §. fi. ff. de dona. inter vir. z vxo. z. l. senatus. §. si quis delatorẽ. z §.
9 seq. ff. de iur. fis. z hoc quo ad interesse publicum: z fisci quo autẽ
10 ad interesse priuatũ nõ putarem istũ etiã esse tutũ qui cõposuit nisi quatenus cũ parte cõcordauerit
11 de eo qd sua interest z quatenus concernit interesse priuatũ: vt. s. proxime diximus. vide Bar. in. d. l. sicut. §. hisdẽ. ¶ Itẽ oppo. de. l. j. z l. fallaciter. C. de abol. vbi distinguitur aut abolitio processus fuit im
13 petrata a preside vel pretore aut a principe. primo casu non tollitur quo minus iterum possit ex principis rescripto super eodẽ crimine procedi: secundo aũt casu qñ a principe obtinuit abolitionẽ erit tutus perpetuo. sol. ibi loquitur in simplici abolitiõe gratuita q gratis fuit obtẽta: hic vero in cõpositiõe q fit ex causa onerosa: z ideo non est bona consequentia de vno ad aliũ ex quo sunt diuersa. l. fi. C. de codicil. et. l. j. C. de impo. lucrat. descrip. lib. xij.

¶ De fideiussoribus reorum.

¶ Summarium.

Fideiussio qñ sit in actibus iudiciarijs necessaria.

Reus pro quibus criminibus possit fideiussoribus relaxari.

Iudex nolens reũ fideiussoribus idoneis relaxare põt corã sindicatu conueniri actiõe iniuriarũ.

Fideiussor rei debet esse idoneus.

Mulier honesta fideiussorez hñs non debet in leuioribus causis detineri: secus in mulieribus inhonestis.

Reus corporaliter puniendus non debet fideiussoribus relaxari.

Fideiussor nõ põt se ad penã corporalẽ pro reo exponere.

Pene corporalis inflictio multarũ circũstãtiarũ exigit cõsiderationẽ.

Fideiussor an pro reo arbitrarie puniẽdo sit admittendus.

Reus in defectum pecunie pene corporali adiudicandus an poterit fideiussoribus relaxari.

Pena arbitraria tria presupponit consideranda.

Diues z pecuniosus de crimine suspectus z in iudiciũ deductus an suo obligatiõe propria sub pena pecuniaria debeat relaxari.

Iudex circa reorum custodiam z detentionis modũ dicitur habere magnum a lege arbitrium.

Diues

14 Diues ꝛ nobilis persona pro cri-
mine etiam capitali detentus an
ad eius petitionem sit mite ꝛ in
loco honesto detinendus.
15 Ignorantia potius presumitur
ꝙ culpa.
16 Carceratorū detinendi modus
iudicis discretiōi dꝫ esse ꝯmissus.

SUpra proxime vidi-
mus de compositio-
nibus penarum pri-
mam speciem relaxa
tionis reorum qn̄ de
1 crimine nōdum plene cōstat. †vi
dendū est modo de alia specie re-
laxationis que fit dū crimē est du
biū ꝛ iudex est in actu inuestigan
di veritatē que fieri solet mediā
te fideiussore prestito per reū de se
representādo toties quoties fue-
rit requisit⁹ vel de nō recedēdo ex
certo loco sine iudicis licentia si-
cut de nō exeundo de ciuitate: op
pido: castro: aut palatio p̄toris: ꝛ
2 de soluendo penam. ¶ †Uidea-
mus nūc p quibus delictis sit re
laxandus reus sub cautione pre-
dicta. ꝛ dic aut sumus in crimini-
bus in quibus venit imponenda
dūtaxat pena pecuniaria quo ca
su aut reus fuit confessus vel ple-
ne conuict⁹ ꝛ non debet relaxari:
sed detineri donec soluat penā. l.
si ꝯfessus. ff. de custo. reo. aut non
fuit confessus neqꝫ cōuictus ꝛ de
bet relaxari prestita idonea cau-
tione de se rep̄sentādo vel de non
recedendo ex certo loco: vt dicit
Bart. in. d. l. j. ff. de custo. reo. vbi
post Jac. de arena declarat istum
arti. reducendo ad practicam. p
quo facit tex. in. l. fi. C. eo. ti. ꝛ. l. j. ꝛ
l. siquis. ff. eo. ti. in quibus iurib⁹
in effectu disponit quod in crimi
nib⁹ illis in qb⁹ venit imponēda
pena pecuniaria reus dꝫ prestito
idoneo fideiussore relaxari. ꝛ rō ē
qꝛ pena ipsa pariformiter satisfie
ri pōt fisco p fideiussorē sicut per
ipsū ꝛ principalē. arg. l. deniqꝫ. ꝛ. l.
3 seq. ff. de iu. fis. ¶ †Quinimo si iu
dex vellet retinere cū q̄ est parat⁹
p̄stare idoneū fideiussorem posset
agi ꝯ ipm in sindicatu actione in
iuriarū: vt no. Bart. in. l. si vero p
cōdemnatione. §. j. ff. qui satisda.
4 cogan. ¶ †Fallit regula ista qn̄
reus nō haberet fideiussorem ido
neum: qꝛ tūc detineri poterit fm
Bar. i. d. l. j. ff. de custo. reo. ꝛ i. d. l.
5 si vero. §. j. ¶ †Mulier aūt hone-
sta in causis criminalib⁹ si crimē
sit leue vel de nō atrociorib⁹ non
debet psonaliter detineri neqꝫ in
carcerari: sed fideiussoribus rela
xari si habeat facultatem fideiu-
bēdi: si vero nō haberet fideiusso
rē similiter nō detinetur: sed stat
sue iuratorie cautioni relaxatur.
si aūt crimē esset de atrocriorib⁹
tunc non incarceraurt apud vi-
ros: sed intruditur in monasteriū
vel assisteriū custodiēda vel apud
honestas matronas cōseruatur.
ita dicit tex. no. i auf. vt nulli iud.
§. necessarium. ver. si vero crimen
translata in auf. nouo iure. C. de
custo. reo. hoc tamen intellige de
mulieribus honestis ꝛ que hone-
stam vitam agunt. mulieres vero
impudice ꝛ inhoneste non habēt
istud priuilegiū. ita dicit Barto.
in. d. auf. vt nulli indi. d. §. necessa
rium. vide Bald. ꝛ doc. in. d. auf.
6 nouo iure. ¶ †Quando vero cri-
mē est atrox vel est tale de quo ve-
nit imponenda pena corporalis
siue corporis afflictiua: isto casu
nō dꝫ reus regulariter fideiusso-
bus relaxari. sed personaliter de-

tineri:rō est ne eludatur iudiciū
si postq̄ȝ repertus fuisset culpabi
lis fugam arriperet iudicium elu
deret quoniā huic pene corpora-
li nō pōt p aliū quaȝ p ipsummet
reum principalē satisfieri etiaȝ si
fideiussor expresse se obligasset ad
penam corporaleȝ ꝛ diceret velle
subire penā in corpore suo in euē
tū in quem delatus curie reperi-
7 retur culpabilis non pōt.† qꝛ ne-
mo est dn̄s membrorum suorum.
l.liber homo.ꝛ ibi Bar.ff.ad leg.
aquil.ꝛ vide Bar.in.d.l.j.ff.de cu
sto.reo.ꝛ vide.xxiij.q.v.de occidē-
dis ꝛ.c.si non licet.ꝛ.c.cuȝ homo.
8 †in q̄bus quidem iuribus habet
quod quādo sumus in huiusmo-
di criminibus in quibus venit in
ferenda pena corporalis fit distin
ctio p̄sonaꝝ ꝑ modo facultatuȝ:
dignitatis:honoris:criminisqua
litate innocentia rei ꝛ similibꝰ fȝ
qđ dicit tex.i.d.l.j.ff.de.cust.reo.ꝛ
fȝ ista iudex arbitrabit an reꝰ sit
detinendus in carceribꝰ vel in pa
latio militibus custodiendus vel
fideiussoribuscommittendus qui
erunt fideiussores nō de represen-
tādo:sed de sistendo in certo loco
ꝛ non recedēdo ab illo aut in vin
culis coijciendus fm quod decla
rat Bar.dictuȝ illud Jac.de are.
in.d.l.j.in.ij.colum.ꝛ sic iudex fȝ
qualitates ꝛ conditiones istas ar
bitrabitur modum detentionis
ipsius rei fȝ quod cōsiderat iuris
9 consultus in.d.l.j. ¶ †Aut sumꝰ
in crimine ex quo venit imponen
da pena arbitraria ꝛ isto casu an
reus sit fideiussoribus relaxandꝰ
vel non.Bar.in.d.l.j.ff.de custo.
reo.dicit qđ aut delictū est adeo
turpe qđ verisimile est iudicē im-
positurum penam corporalem:ꝛ
indicatur sicut de pena corporali
simpliciter.ꝛ ideo non erit fideiu
soribus relaxādꝰ.d.l.j.ff.de custo-
reo.aut verisimile est iudicem ar-
bitrari debere penaȝ esse pecunia
riam ꝛ poterit relaxari.d.l.si vero
pro ꝯdemnatione.§ j.ff.qui satis-
cog.qꝛ isto casu iudicatur de eo si
cut de crimine pro quo venit im-
ponenda pena pecuniaria simpli
citer.d.l.si vero.ꝛ vide Bar.i.d.l.
j.ff.de custo.reo.qui tn̄ nō ita di-
10 stincte loquitur. ¶ †Sed querit
quid si in defectuȝ pene pecunia-
rie veniret imponēda corporalis
an tūc poterit sub fideiussoribus
relaxari.ꝛ cōcludit quod nō regu
lariter:deinde dat modū ꝛ caute-
lam q̄uo possit relaxari vide ibi p
cū. ¶ Bal.aūt in.d.l.nullus.C.de
exhib.re.aliter distinguit ꝛ clariꝰ
ac copiosius dicens. Quod aut
sumus i crimine ex quo venit im-
ponenda pena ordinaria aut ex-
traordinaria ꝛ arbitria. Primo
casu quādo ordinaria ꝛ determi-
nata aut est pena corporalis aut
pecuniaria:si corporalis non erit
fideiussoribus relaxandus immo
detinēdus ꝛ custodiēdꝰ in carcerē
d.l.nullus.in fi.ꝛ.l.siquis in ea.C.
de custo.reo.ꝛ.l.j.ff.eo.tit. qn̄ aūt
esset ꝯfessus delictū aut legitime
conuictus:non solum est detinen
dus:sed ēt in vinculis coniiciēdꝰ
ꝛ supponēdus donec ferat sn̄ia ꝛ
mādetur executioni.d.l.nullus.i
princip.ꝛ.l.si confessus.ff.eo.titu.
ideo tunc nō est fideiussoribus re-
laxādꝰ.qꝛ fugiēdo posset illudere
penam ꝛ iudicem simul qm̄ non
est in ptāte fideiussoris soluere iu
dicatū.ita dicit Bald.ꝛ in.d.l.nul
lus.Si autē est imponenda pena
pecuniaria:aut reꝰ est ꝯfessus de-

lictum aut conuictus: et similiter nõ est relaxandus: sed detinendus et ꝯfestim condẽnandus. d. l. j. et fi. C. de custo. reo. et l. si confessus. ff. eo. tit. Aut non ꝯfitetur sed negat et dꝫ fideiussoribus dimitti: qui de-
bent promittere de representãdo 11
illũ et de soluendo penã delicti ꝓ quo detinetur: vt. d. l. j. ff. de custo. reo. et ex hoc nota ꝙ Bald. vult ꝙ ille tex. in. d. l. j. ff. de cust. reo. intelligatur ẽt de fideiussore p̃stito de se rep̃sentãdo et soluẽdo penã: licet Bar. ibi dicat ꝙ lex illa debet itelligi de fideiussore prestito de non separando se nec recedẽdo de certo loco: que intelligentia Barto.
mihi videtur ꝙ nimis restringat 12
tex. Et ideo mihi magis placet intellectus Bald. vel dic quod intelligitur de vtroqꝫ ex quo tex. simpliciter loquitur nec magis se restringit ad vnam speciem fideiussoris q̃ ad alteram imo ſm declarationeꝫ glo. in ver. fideissoribus vr̃ intelligere potius de fideiussore rep̃sentando ſm quod ipsa exẽplificat. s. quãdo crimẽ esset leue: sed pro leui crimine regulariter venit imponenda pena pecuniaria: ideo fit relaxatio sub fideiussore de representando: vt. d. l. fi. C. de exhib. re. et l. j. ff. de cust. reo. nimis enim durum esse vr̃ ꝙ q̃s detineatur i palatio vel in alio loco ex q̃ recedere non possit pro tam leui crimine: q2 videretur detineri i carceribus ex quo locus ille pro carcere habetur: vt not. Ange. in. l. ij. C. de exhi. re. et Paris de put. in tra. sind. in. c. an ptãs qui aliquẽ tenebat arrestatũ fol. xxix. in materia carcerationis. vide gl. in. d. l. j. ff. de custo. reo. in ver. vel sibi q̃ hoc idem tenet. Et clarius hoc sentire vr̃ ꝙ text. loquatur de fideiussore de representando dũ allegat tex. i. l. cũ clericis. §. j. et. § ipse vero. C. de epis. et cle. q̃ tex. ꝓprie loq̇tur de fideiussore de rep̄sẽtãdo et stãdo iuri et iudicatũ soluẽdo sub certa pena si recte isp̄iciatur. ¶ † Tertio vero casu qñ sumus i pena arbitraria et isto casu dicit Bald. cõsiderãdã esse criminis qualitatẽ loci cõsuetudinem et cõditionẽ ꝑsone. l. q̃d ergo. § pena grauior. ff. de his qui not. infa. vnde si verimile ẽ quod pena sit corporalis idem iudicatur quod de ordinaria corporali: si vero ꝯsideratur q̃d sit pecuniaria idem seruatur q̃d in pecuniaria
ordinaria. ¶ † Post predicta quero et not. bene hanc. q. que sepius occurrit in facto. quidam nobilis vir et magne cõditionis aut diuitys copiosissimus imputatur de crimine aliquo ex quo de iure cõi vel ex forma statutoꝝ venit imponenda pena corporalis citatus ꝯparet examinatus negat: iudex vult ipsum detinere donec perficiatur ꝓcessus et purgẽtur indicia. iste replicat dicẽdo q̃d est paratus seipsũ obligare de se rep̄sentãdo toties quoties etc. sub pena mille duc. etc. et de stando iuri et parendo iudicato: vel dicit ꝙ vult p̄stare idoneam cautionem de se representando vt supra: queritur an iudex poterit illũ relaxare sub tali fideiussiõe vel ꝓpria obligatiõe: et videtur dicendũ ꝙ non: q2 cũ sit pena corporalis posset illud indicium vt supra ꝓxime diximus: et not. in d. l. ij. C. de custo. reo. et. l. fi. C. de requir. re. ¶ Contrariũ tñ dõm est: et ista est veritas q̃d iudex ꝓ criminis qualitate et magna ꝑsone ꝯditione ꝓ dignitate vel innocẽ-

tia poterit arbitrio suo detentio-
nē ipsam moderari: ⁊ dictū nobi-
lē dimittere aut sub ꝓpria iurato
ria aut sub fideiussoris obligatio
ne de se repñtādo vel de nō dis-
cedēdo, ex certo loco ſm qd notat
13 Bar. i. d. l. j. ff. d custo. reo. ¶ † Cō-
cludēdum est igit qd iudex circa
custodiā reoꝝ ⁊ modū detētionis
ipsoꝝ habet magnū arbitriū a le
ge vt dicit iuriscōsult⁹ in. d. l. j. ff.
de custo. reo. dū dicit qd de custo-
dia reoꝝ ꝓconsul existimare solet
an in carcerē sit recipiēda vel mi
litib⁹ tradēda aut fideiussorib⁹ cō
mittenda vel sibi qd est quādo fi-
dei ꝓprie obligationis ipsius rei
iudex stare intendit qd facere po
test vt dixi propter arbitriū qd hꝫ
a lege. ⁊ hoc fit aut ex criminis le
uitate aut psone nobilitate digni
tate vel grauitate seu pp amplis-
simas facultates qb⁹ cōiecturis
verisile eē vr ipꝫ reū nō fugiturū
nec iudiciū delusurū. vt. d. l. j. ⁊. l.
nō oēs. § a barbaris. ff. d re mili.
⁊. l. cū clericis. § j. ⁊ § se. C. de epis.
⁊ cle. ⁊ p Bal. ⁊ Ang. in. d. l. ij. C. d
exhib. re. ¶ Iuxta pdicta successi-
14 ue † qro qd si iste nobilis vel ditis
sim⁹ vt supra fuerit delat⁹ de cri-
mine graui ex q venit iponēda pe
na mortis nō tñ ē de atrociorib⁹
⁊ dicat nolle incarcerari: sed ha-
bere palatium vel vnam camerā
in ipso palatio loco carceris ⁊ ibi
p milites custodiri vel pstare ido-
neas cautiōes de nō discedēdo ex
loco pdicto donec fuerit ꝯplet⁹ ꝓ
cessus: an iudex poterit sine scru-
pulo iustitie illi ꝯplacere. ⁊ breui-
ter dic qd istud remittit arbitrio
iudicis q bene considerare debet
criminis qlitatē psone ꝯditionē
illius innocentiam vel culpam q
cōiecturari possunt ex qualitate
indicioꝝ. si eniꝫ viderit indicia
esse leuia vel procedere a maliuo
lis ⁊ suspectis psonis poterit con
iecturari potius pro innocentia
q pro crimine ipsius detenti ⁊ ꝓ-
pterea isto casu poterit retinere i
palatio vel in aliqua camera cuꝫ
cautione vel custodia militum. ⁊
hoc est quod dicit tex. in. d. l. j. vel
pro innocentia persone. ⁊ ibi glo.
15 † quia potius presumendum est
pro eius innocentia quam ꝓ cul-
pa. quia de bono viro bonum pre
sumendū est. l. nō omnes. § a bar-
baris. ff. de re milit. ⁊ per Bar. in
l. si cui. § hisdem. ff. de accu. ⁊ p
Abb. ⁊ cano. i. c. afferte. d psump.
si vero delat⁹ sit magis suspect⁹
de crimine vel quia indicia gra-
uius stringunt contra ipsum vel
qr als ꝯmiserit sile delictū ⁊ silia
⁊ tūc nō debebit ipsum extra pu-
blicos carceres detinere ſꝫ quod
concludit Barto. ⁊ doct. in. d. l. j.
16 ¶ † Pro quo facit. l. diu⁹. la. j. ff.
eo. ti. ⁊. l. j. § siquis iea. ⁊. l. fi. C. eo.
ti. in quibus omnibus iurib⁹ cō-
mittit iudici custodiēdi mod⁹ ſm
criminis qualitatem cuius arbi-
triū in his plurimū versat queād
modū in existentia ⁊ grauitate in
dicioꝝ ad torturā vt. l. j. in pnc. ff.
de qstī. ⁊ p Bar. in. l. fi. ff. eo. ti. ⁊ di
ximus supra lib. iiij. in princ. ⁊. l. te
stium. § tu magis. ff. de testib.

¶ De fuga incarcerati.

¶ Summarium.

1 Fuga incarceratoꝝ dupliciter consideratur.
2 Fuga que fit añ incarceratioeꝫ an criminis probationē iducat.
3 Fuga crimiosi maleficiū reputat
4 Fuga quandoqꝫ semiplenā facit probationem.

5 Fuga criminosi magnam psumptionem inducit.
6 Fuga an possit dici delictū.
7 Fuga vnius an alterius criminis probationem inducat.
8 Fuga qñq3 nihil operatur.
9. Fuga officialis tempore sindicatus fugientis quid inducat.
10 Fuga qñq3 plenam inducit probationem.
11 Fuga receptatoris fugitiuum q̃d operetur.
12 Carceris fractio cū fuga plenissimam facit probationē.
31 Fugiēs aio reuertendi 7 sponte rediens an probatione3 augeat.
14 Fugiēs et cito sponte reuertens non dr fugitiuus.
15 Latitās i domo an dicat̃ fugitiu⁹
16 Jura pmittūt quecūq3 modū etiā illicitū in redēptionē sanguinis.
17 Metus excusat fugientem.
18 Fugiēs psentiā iudicis crudelis an excusetur a fuga.
19 Judicis crudelitas an mali presumptionem inducat.
20 Fugiēs ad superiorē an dicatur fugitiuus.
21 Fugiēs a carcere:vel custodia habetur pro confesso.
22 Arrestatus fugiens an pro confesso habeatur.
23 Fugitiui an et qualiter sint ad sniam citandi.
Fugiēs a carcerib⁹ multis casibus excusatur.
24 Fuga incarcerati an possit cōtra potestatē vel iudicē probare.
25 Ostiū carceris apertū inueniens an impune possit exire.
26 Fugiēs a carcere de custodis licētia non tenetur sed ipse custos.
27 Fugiēs a cacere priuato an pro cōfesso habeatur.
28 Carceres publici vel priu ...ui dicantur 7 an differāt.
29 Latitans an dicatur fugere.
30 Mulier fugiens a carcere causa libidinis euitāde nō hr̃ p ꝯfessa.
31 Famulus fugiēs a domo dñi psumit̃ re⁹ rez tpe sue fuge amissaꝝ.
32 Debitor an ipune possit aufugere

Nunc videndu3 est de fuga reorum 7 in isto titulo nigrū erit gñalius rubro iuxta notata per doc. i rub. ff. so. ma. nam i pcessu tractabit̃ de fuga carceratoru3 7 illorū quoq3 qui nondu3 fuerunt incarcerati.
1 ¶ †Et q̃uis plures sint fugarum species de illa iñ reoꝝ fuga q̃ criminis occasione fugerūt hic tractandum erit 7 ista est duplex:quedam que fit ante incarcerationē quedam vero q̃ fit postq̃3 quis est intrusus ex ipsis carceribus. Videam⁹ primo de illa q̃ fit anteq̃3 quis sit inclusus in carcerem:7 p faciliori doctrina figurabo casu3.
2 ¶ †Quero primo an fuga que fit ante incarcerationez faciat pbationē criminis aduersus fugiētē tici⁹ reperit̃ occisus de nocte ignorat̃ q̃s illū occiderit 7 q̃ fuerit ei⁹ socij aut fautores. Meuius 7 Sempronius postq̃ dictū homicidiu3 factū esse dr a ciuitate fugā arripuerūt 7 nescit̃ ex qua causa queritur an ipsa fuga pbet illos esse istius criminis reos 7 si nō pbat̃ plene an saltī3 ex dicta fuga semiplena pbatio oriat̃. ¶ Respōd. dixerūt q̃dā q̃d ex fuga hmōi indu-
3 cit̃ plena pbatio †ex quo fuga ipsa ē maleficiū. l. desertorē. §. desertor. ff. de re milit. 7. l. quis sit fugitiuus. §. apud labeonē. ff. de edil. edic. 7. l. ipuberibus. ff. de suspec. tuto. 7 ibi Bar. 7 idē Bart. in. d. l.

4 desertorē. §. j. ¶ † Quidā alij dixe
rūt qđ ex fuga ñ inducit̄ plēa sꝫ tm̄
semiplena ꝓbatio: vt ē glo. i. l. ad
monēdi. ff. de iu. iur. ꝛ gl. i. l. i. bone
fidei. C. eo. ti. c. fin. de sucess. ab in-
test. ꝛ c. fin. de iu. iur. ꝛ ibi p cano.
5 ¶ † Quidaꝫ alij dixerūt qđ fuga
de p se i causis criminalib⁹ nullā
facit ꝓbationē plenā neqꝫ semi-
plenā: sꝫ solū quādā suspitiōeꝫ: ita
qđ fuga sola nō facit idiciū ad tor
turā. ꝛ adducūt tex. i. l. vnica. C. de
rapt. virg. vbi đt q ꝯ raptores fu
giētes si postea capti fuerint post
legitimas ꝛ iuri cognitas ꝓbatio
nes sine fori ꝓscriptione durissi-
mis penis afficiāt: cū tex. ibi post
fugā reqrat exactissimas siue cla
rissimas ꝓbationes: sequit̄ ğ qđ
fuga nullā facit ꝓbationē. ita te-
net Sali. in. d. l. vnica. Circa q̄ bre
uiter dicēdum est qꝛ cupio me ex-
pedire fm̄ qđ elegāter no. Bar. in
d. l. admonendi. ff. de iu. iur. ꝛ in. l.
6 lege cornelia. ff. ad syllan. † qđ qñ
qꝫ fuga iputat̄ alicui ad delictū: ꝛ
sic fuga ē ipm̄ delictū ꝛ tunc ꝓba
ta fuga ꝓbatū est delictū: ꝛ ita in-
telligit̄ tex. in. d. l. iij. §. desertorē. ꝛ
§. emāsor. ff. de re mili. ꝛ l. quis sit
fugitiuus. §. apud labeonē. ff. de
edil. edic. ¶ Quandoqꝫ fuga non
inducit̄ vt delictū pricipaliter: sꝫ
ad ꝓbationē alteri⁹ delicti tūc si
quidē ad ꝓbationē alteri⁹ crimi-
nis ꝓbādi sufficit sola suspitio si-
cut ē i suspecto tutore: ꝛ isto casu
silr̄ ꝓbata fuga ꝓbatū est delictū
qđ ꝯsistit i sola suspitione: ꝛ ita in-
telligit̄ tex. in. d. l. ipuberib⁹. in fi.
ff. de suspec. tuto. ꝛ l. locoruꝫ. C. de
7 omni agr. desert. li. xij. ¶ † Qñqꝫ
fuga inducitur ad ꝓbationē alte-
rius criminis in quo requiruntur
plene ꝛ ordinarie ꝓbationes vt. l.
sciāt cūcti. C. de ꝓba. c. in lr̄is. de
testib. ꝛ c. lꝫ clamor. eo. tit. ꝛ tunc
p fugā nō fit plena ꝓbatio: sꝫ nec
semiplena: sed q̄lis qualis ꝓsum-
ptio siue suspitio, vt. l. lege corne-
lia. ff. ad sylla. ꝛ. l. j. C. de rapt. vg.
ꝛ ibi Cyn. Bald. Sali. hoc idē te-
nēt ꝛ Bal. in. l. j. in. v. col. C. de ser.
8 fug. ¶ † Conclusio ergo regula-
ris sit ista qđ quotiescumqꝫ fuga
non inducitur vt delictū princi-
paliter: sed ad ꝓbationē alterius
criminis ad qđ ꝓbandū reqrunt̄
ordinarie ꝓbationes vt. l. j. C. de
rapt. virg. ꝛ. l. fi. C. de ꝓba. c. i lr̄is.
de testi. ꝛ tūc fuga nō facit plenā
neqꝫ semiplenā ꝓbationē: sꝫ facit
quādā suspitionē. d. l. j. C. de rapt.
virg. ꝛ. l. in lege cornelia. ff. ad syl-
lan. ꝛ Bar. in. l. fi. ff. de questi. ꝛ p
ea que dixim⁹. s. ꝛ notāt moder.
practici in eoꝝ trac. mal. de q̄b⁹
late memini supra in tit. de q̄stio.
9 ꝛ tor. q. iij. mā idicioꝝ. ¶ † Que
q̄dē ꝯclusio fallit primo in oibus
officialibus publicis siue sint of-
ficiales qui presunt iustitie siue
ꝓsunt administrationi vt in aut.
de collato. §. sup hoc. ꝛ. l. iij. C. de
exacto. tribu. lib. x. q̄ isti si tpe sin-
dicatus vel quo reddere debent
rōnē administrationis sue aufu-
gerint de loco in quo officiū gesse
rūt illoꝝ fuga facit semiplenā ꝓ-
bationē regulariter vt. d. aut. de
colla. §. sup hoc ꝛ. §. si quis aūt. ꝛ
in aut. vt iudi. sin. quo. suffr. §. ne-
cessitatē. ꝛ in aut. de exhib. re. §. si
vero etiā q̄dā ita qđ ꝓcedēte fu-
ga hmōi actor ei⁹ aduersari⁹ nō
cogit̄ facere alias ꝓbationes de
his q̄ petit sꝫ solo eius iuramēto
stat̄ quo iūcto cū fuga officialis
inducit̄ plena ꝓbatio vt in. d. iu-
10 ribus. ¶ † Qñqꝫ vero inducitur

plena probatio criminis contra
reũ propter odiũ fuge vt est casus
in .l.si apparitor. C.de coartal.
lib.xij.vbi dicitur qđ si apparitor
pendente iudicio ꝯ ipm tpe sindi
cat⁹ siue reddẽde administratio-
nis aufugerit iudex dꝫ cõtra ipm
emittere edictũ pemptoriũ vt cõ-
pareat ad se defendẽdũ:quo non
ꝯparẽte poterit ferre sniaꝫ ꝯ ipm
etiã absentẽ.ꝛ nota qđ ibi est ca-
sus singularis qđ in cã criminali
fertur snia ꝯ absentẽ ꝛ ꝯtumacẽ
et fuga hr̃ p plena pbatiõe cui⁹
ꝯtriũ disponit̃ de iure cõi.l.absen-
tem.ff.de pen.ꝛ.l.j.ꝛ fi.ff.de req.
re.et.l.i.l.cornelia.ff.ad syll.ꝛ.l.j.
11 C.de rap.virg.cũ si.lib⁹. ¶†Qñ-
qꝫ autem nõ ꝯtra ipm fugientẽ:
sed ꝯ aliũ.s.receptatorẽ hunc fu
gitiuũ ex fuga pdicta inducit̃ ple
na pbatio: vt.l.cõsiliarios.C.de
assesso.ꝛ ibi Bar.ꝛ.l.iij.C.de exa-
12 cto.tribu.li.x. ¶†Scdo fallit in
eo q̃ fractis carcerib⁹ cũ ꝯspira-
tiõe aufugit cuius fuga plenã fa-
cit pbationẽ ꝯ ipm vt.l.in eos.ff.
de cust.reo.et latius declarabit̃.
13 j.eo.loco suo. ¶†Hec tñ exceptio
siue fallẽtia prior limitatur plu-
rib⁹ modis vt nõ pcedat ꝛ pmo
qñ q̃s aufugit animo reuertẽdi:
ꝛ deinde reuersus fuit spõte:quia
non subijcitur penis pdictis:nec
fuga inducit pbationẽ ꝯ ipꝫ isto
casu:vt.d.l.desertorẽ.§.j.ꝛ ibi gl.
ff.de re mili.ꝛ.d.l.q̃s sit fugitiu⁹.
in prin.ꝛ.§.apud labeonem.ꝛ ibi
Bar.ff.de edil.edic.Sed qualiter
probabitur qđ hẽbat aiuꝫ reuer-
tendi.dic quod p testes.qꝛ forsan
anteq̃ fugeret declarauit aium
suũ coram testibus q̃ discedebat
animo reuertendi iuxta not.per
Bar.in.l.j.§.si q̃s ipsi ptori.ff.de
oper.no.nunc.si vero p testes id
pbari nõ põt cõsideratur ꝯditio
psone an sit nobilis honesta ꝛ le-
galis vel potius vilis ꝛ suspecta
ꝛ fm illius ꝯditionẽ iudicare fu-
gã vt.l.nõ oẽs.§.a barbaris.ff.de
14 re milit.†itẽ attendit̃ an sit diu-
turna vel breuis absentia: qꝛ si ci
to reuersus fuerit psumit̃ q̃ aufu
gerit aio reuertẽdi put reuersus
fuit:aut diu stetit absens ꝛ psumi
tur q̃ aio fugiẽdi ꝛ nõ reuertẽdi
recesserit.d.l.desertorẽ.§.emãsor
ꝛ ibi gl.ꝛ Bar.q̃ hoc bene notãt.
ꝛ.d.l.q̃s sit fugitiuus.in princi.ꝛ
idẽ ꝫ Bal.in.l.j.in.v.col.C.de ser.
15 fugi. ¶†Secundo limitatur vt
nõ pcedat qñ q̃s aufugeret aut
latitaret caut⁹ in domo nõ eũdo
p vrbẽ nec apparẽdo in publicũ
post formatã inq̃sitionẽ:aut post-
q̃ curia cepit cõtra ipm pcedere
qꝛ iuste timet q̃ timet psecutionẽ
curie.ita not.dicit Bar.arg.illi⁹
text.in.l.j.in fi.ff.de bon.eor.qui
ant.sent.ꝛc.vbi dicit quod fuga
aut latitatio isto casu qđ nõ fie-
ret si adhuc nulla eẽt formata in
q̃sitio vel accusatio:vl anteq̃ cu-
ria cepisset ꝯ ipꝫ pcedere:qꝛ si tũc
aufugeret fuga illa faceret indi-
ciũ ꝯ ipsuꝫ aut saltim induceret̃
suspitio: vt.l.lege cornelia.ff.ad
sylla.rõ est qꝛ isto casu nõ ex alia
cã quã ppria criminis ꝯscientia
aufugisse psumit̃:ita dicit Bar.i
d.l.j.quã doctrinã diligẽter nota:
qꝛ nõ reperi alibi ꝛ est magni effe
ctus:cui⁹.l.arg.dixerunt quidã.
16 †Quod re⁹ qui iurauit sup inq̃si
tiõe dicere veritatẽ ꝛ postea dixit
mẽdaciũ vt saluaret vitã:qꝛ nega
uit oia ꝯtẽta i ea vera esse q̃ licite
potuit hoc facere vt mortẽ euita-
ret.qꝛ iura ꝑmittunt vnicuiq̃ vi-

taz & sanguinē ꝓpriū quouis mō
redimere ⁊ nō tenebit̃ de piurio:
vt not.in.d.l.j.ff.de bon.cor.⁊c.vi
de Alex.in apostil.Bart.in.d.l.j.
in fi.vbi dicit ita fuisse cōsultum
per plures viros doc.predicta tñ
intellige esse vera qñ est crimē ta‑
le ex q̄ venit imponēda pena san‑
guinis vt.l.trāsigere.⁊ qđ ibi no.
glo.⁊ Bald.C.de trāsac.⁊.d.l.j.ff.
17 de bon.cor.⁊c. ¶ †Tertio limita‑
tur p̄dicta exceptio qñ ɔstabat qđ
q̄s debebat capi de facto.q̄r tunc
lz aufugere ⁊ euitare violētiā fa‑
cti:⁊ tunc fuga p̄dicta nō opatur
aliquid ɔtra ipsum:ita dicit dñs
And.de iser.in constit.regni.i.c.vt
pticipatio vt refert ⁊ seq̄t̃.d.Par.
de put.i trac.sin.i.c.an iudex fol.
18 52.i.ij.col.i vol.meo. ¶ †Quar‑
to limitatur vt non noceat fuga
qñ quis aufugit pñtiam seuiētis
iudicis q̄ ɔsueuit esse multū cru‑
delis cū subditis suis ⁊ i quo pl⁹
seuitie q̄ᷓ iustitie repit̃ iec.iste eñi
dr̃ iustus timor ⁊ fuga isto casu dr̃
esse facta ex iusta cā:ita dicit idē
And.de iser.i ɔsti.reg.in.c.grādis
⁊.c.penam eoꝝ ⁊.d.Luc.de pēna
in.l.si coloni.C.de agri.⁊ cēsi.lib.
xi.vbi dicit quod si q̄s timet seui
tiā impij iudicis in quo nulla est
iustitia:sz tota crudelitas aufuge
ret ex curia in qua tenebatur aut
custodiebat̃ detētus nō dz h̄ri ꝓ
19 cōfesso:† q̄r de malo iudice malū
p̄sumēdū est.l.siq̄s per impssionē.
C.quod met.cau.arg.l.nō oēs.§.
a barbaris.ff.de re milit.ꝓ quo
facit etiā qđ no.Bar.in.d.l.j.§.si
quis ipsi p̄tori.ff.de opis no.nun.
vbi dicit qđ ille qui oīno aut ꝓba
biliter timet penam iudicis dubi
tās ne cōtra ipm nimiū inseuiat
actus ille qui fiendus erat corā
iudice sufficit si fiat corā vicinis
aut amicis.idē tz Par.de put.in
d.su.trac.sindi.in.d.c.an iudex q̄
demū offert bonā cautelā officia‑
li cuius fuga faceret ꝓbationem
contra ipsum:vt quotiescūq̄ vi‑
deret officiales sindicatores sibi
inimicos et suspectos iter arri‑
piat ad supiorē cū ꝓtestatione qđ
nō itēdit p illū recessuz arripe fu‑
gā vt fugiat iustitiā:sed accedere
ad superiorem vt audiatur in cā
20 sua pro iustitia sine suspitione.†
nā qui arripit iter ad superiorem
vr̃ appellare:⁊ accessus ille loco
appellationis habet̃ fm Hosti.in
c.vt debitus.de app.de quo Bal.
dixit esse tex.in.l.sed si per p̄torē.
§.fi.ff.ex quib.cau.maio.⁊ aliq̄đ
p Bart.in.d.l.j.§.si q̄s ipsi p̄tori.
21 de ope.no.nun. ¶ †Sequit̃ nūc
secunda exceptio declaranda qñ
fuga fit ex carcerib⁹: quo casu fu
ga facit plenā ꝓbationem:vt.s̄.
diximus imo facit fugiētē h̄ri ꝓ
confesso crimen illud ꝓ quo deti‑
nebatur.l.in eos.ff.de custo.reo.
adeo q̄ iudex poterit ferre sniam
ɔ̄ fugientē ac si fuisset vere ɔfes‑
sus in iudicio etiā qđ sit absens.
ita sentit gl.⁊ Bar.in.d.l.in eos.
vt seq̄tur ɔfessiōis effect⁹ ⁊ est tex.
in.l.si apparitor.C.de coartal.li.
xij.qđ nota vt dixi.q̄r est casus ex‑
ceptus ɔ̄ regulā iuris cōis vt ab‑
sens ꝓ crimine dānari possit.d.l.
absentem.ff.de pen.cū similibus.
¶ Quod dictum amplia vt ꝓce‑
dat etiā in fugiēte ex aliq̄ came‑
ra vel ex palatio Ptātis in quo
detinebat̃ sub custodia.ita tenē‑
dū est arg.illius tex.d.l.in eos.q̄r
loca ipsa siue palatiū dr̃ eē carcer
qñ q̄s detinet̃ in eo de mandato
iudicis:vt ē tex.⁊ ibi notāt doc.in

l.j.ff.de cust.reo.vide Joã.and.in
addi.ad Specul.in tit.de p̃sump.
22 §.spẽs.ver.violẽta. ¶ †Ubi vult
qd etiam arrestatus in ciuitate
aut palatio p crimine si fugit in
arresto habeat p ↄfesso.vide ipm
q copiose narrat istã mãm in.d.
23 additiõe. ¶ †Qui q̃rit an sit ne=
cesse dcõs fugitiuos citare ad sen
tẽtiã qñ sunt absentes.⁊ cõcludit
demũ q nõ ꝯ q̃uẽ vr̃ esse tex.in.d.
l.si apparitor.C.de coartal.li.xij.
vbi absens p fugã citand⁹ est ad
sniaȝ edicto pemptorio vt.j.cer=
tũ terminũ ↄpeat:quo elapso ⁊ nõ
comparente iudex poterit ferre
sniam ꝯ absentẽ ⁊ hoc vr̃ esse ma=
gis tutũ p snia vt per edictũ sal=
tim citẽtur vt.l.pperãdũ.C.de iu
di.qd tȝ etiã glo.in.d.l.si appari=
tor.iõ cogita. ¶ Hec ẽt exceptio
recipit nõnullas limitationes.⁊
p̃.vt non pcedat qñ quis esset in=
carceratus p inquisitione gñali
sȝ solũ qñ ex spãli inq̃sitione ⁊ p
certo crimine.ita singulariter li=
mitat Bal.d.l.in eos.in ↄs.ccxxx.
p̃mo li.qd icipit p̃m⁹ qõis articu=
lus:vbi d̃t.d.l.i eos ita dẽre intel
ligi fm qd refert Joan.and.in.d.
addi.de q̃.s̃. ¶ Secundo limitat
vt nõ pcedat.d.l.in eos.nisi fuga
ipsa facta fuerit cum cõspiratio=
ne prius hita in carcerib⁹ cũ so=
cijs ħ mõ habet p ↄfesso al's nõ
vt dicit Bal.i.d.ↄsi.ccxxx. ¶ Ter=
tio limitatur vt non pcedat illa
dispositio nisi quãdo interuenit
factura carceꝝ al's si sine fractu=
ra aufugissent quia exiuerint per
fenestras aut p ostium.vt qꝛ in=
uenerunt ostiũ aptũ vt latius.j.
dicet nõ hẽrent p ↄfessis.ita limi
tat Bal.d.l.penul.in.d.ↄsi.q̃ dicit
ita tenet Guil.de cun.in.l.succur
ritur.ff.ex q̇b.cau.maio.idem tȝ
Bald.i.l.i.bõe fidei.i.ix.col.C.de
24 iur.iu.†vbi dicit ẽt q fuga incar
cerati nõ pbat ↄtra ptãtẽ vel iu=
dicẽ seu officialẽ. ¶ Quarto limi
tat vt nõ hẽat locũ i eo q̇ aufugit
aĩo reuertẽdi ⁊ deide spõte reuer=
sus fuerit.qꝛ ille nõ hẽtur p ↄfes=
so nec icurrit penas de q̇b⁹ i.d.l.
i eos.qũo aũt ⁊ qual'r cognoscat
q fugiens habuerit aĩm reuer=
tendi satis plene dictum fuit.s̃.
eo in p̃cedẽti.excep.in prima fal=
25 lẽ. ¶ †Quarto limitat.d.l.i eos.
vt nõ pcedat qñ fugiẽs inuenit
ostiũ carceris aptũ.ita notanter
declarauit Ange.illũ tex.in.l.ve=
rũ.la.ij.ff.de fur.⁊i.l.j.ff.de effrac.
fm qd refert idem Joã.and.in.d.
apost.de qua.s̃.⁊ vide aliã apost.
ad Barto.in.l.j.ff.de bon.cor.⁊c.
26 ¶ †Quinto limita vt nõ hẽat lo=
cũ.d.l.in eos.qñ q̇s aufugit de li=
cẽtia custodis:qꝛ isto casu tenebi
tur custos ⁊ nõ ipe fugiẽs.ita te=
nuit Guil.de cu.i.l.quoties.C.de
exac.trib.lib.x.⁊ Bal.i.l.ad ↄmẽ=
tariẽsesȝ.eo.ti.vide Jo.and.in.d.
addi.⁊ facit tex.optim⁹ i.l.ↄsilia=
27 rios.C.de assess. ¶ †Sexto limita
vt dũtaxat hẽat locũ i eo q̇ aufu=
git ex publicis carcerib⁹ nõ autẽ
i eo q̇ ex p̃uatis carcerib⁹ aufuge
ret.ita dicit Guil.de cun.i.d.l.suc
currit.Bal.etiã ibi fm qd referũt
Jas.⁊ q̇dã alij mod.i.l.admonẽdi
28 sup gl.i ✠.fuga.ff.de iur.iu.†⁊ no
ta qd publici carceres nõ solum
dñr illi q̇ fortibus clauib⁹ apiũt
⁊ hñt ppetuos custodes:veꝝ etiã
dici pñt carceres publici aliq̃ alia
camera i palatio ptãtis imo totũ
palatiũ qñ p̃tor vel iudex statue=
ret alicui locũ p carcere:qꝛ car=
cer public⁹ d̃ loc⁹ ordinatione ⁊

decreto iudicis deputat⁹ in quo custodiat̃ p̃sona sicut esset palatiū ptātes arx vel alia domus vt notāt doc. in. l. j. ff. de cust. reo. ꝛ iō si tyrānus vel alia p̃uatata p̃sona capet aliquē ꝛ violēter detineret in aliq̃ arce vel etiā i carceribus q̃ solēt esse publici nihilominus isto casu dñr carceres p̃uati q: destinati sunt p hoiez nullā hñtē iurisdictionē sup hoie capto vide Bal. in. d. l. succurrit. ꝛ Bar. ꝛ
29 doc. i. l. ij. ff. de p̃ua. carce. ¶ †Sȝ q̄ro q̄d si aliq̃s latitat ꝛ nō appȝ in publicū ne capiat̃ an dicat̃ fugere. dic qui nō. ita dicit bal. i. l. j. i. 3. col. C. de edil. actio. cui ꝯcordat dcm̄ Bar. i. d. l. j. in fi. ff. de bon. eoꝝ.
30 ꝛc. i. 2. mēbro sue distin. ¶ †Et q̄d si mulier aufugit de carcerib⁹ cā euitāde libidinis. dic q̄ nō hēt̃ p ꝯfessa fm bal. i. d. l. j. i. 3. col. ¶ Et q̄d si aliq̃s fuit accusat⁹ q̄d p̄duxit falsuȝ istr̄m ꝛ dū cōtra notariū q̄ de illo rogat⁹ fuerat p̄cederet̃ de falso notari⁹ aufugit an fuga notarii noceat pti ꝛ i quo. vid Jo.
31 and. i. d. addi. de q̄. s. ¶ †Et nota vnū q̄d dix̄ gl. no. i aut. de exhib. re §. si vero etiā q̄dā vbi dixit arg. illius ter. q̄d si famul⁹ aut seruitoꝛ aufugerit aut recesserit a dño sine licentia quod oia bona que deficiūt in domo patroni p̄sumūtur a dicto seruitoꝛe fugiente fur
32 to fuisse subtracta. ¶ †Post hec q̄ro quid si vnus aufugit propter multa debita p ip̄m cōtracta q: timebat ad instantiā creditoꝝ incarcerari deinde reuersus cū oibus vel maioꝝ pte ꝯcordauit an poterit postea p aliquem ex illis creditoꝛib⁹ aut per alios creditores posterioꝛes rōe p̄cedētis fuge capi vt suspect⁹ de fuga. doc. i. d. l. admonēdi. i gl. ma. i ṽ. fuga tenēt q̄ sic: vide lati⁹ ibi. pro quo facit tex. in. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de remilit. ꝛ p hec sum expeditus de ista mā fuge de qua vide late p doc. maxime moder. in. d. l. admonendi. et quedam per Alex. in apostil. ad Bar. in. d. l. j. ff. de bon. eo. qui. ant. sen. ꝛc. ꝛ in. l. in eos. ff. de cust. reo. ꝛ Joan. and. in addit. ad Specul. in tit. de p̄sum. §. species ver. violenta.

¶ De Calumniatoribus.

Summarium.

1 Actio calūniatoris an ꝛ q̄lr ꝯ instigatoꝛē criminis intētetur.
2 Accusatoꝛ: querelās: instigatoꝛ ꝛ sollicitatoꝛ cause criminalis tenētur de calūnia.
3 Reo absoluto inq̄rendū est de accusatoris aut delatoris consilio.
4 Calūniātiū spēs sunt tres.
5 Calūniatoꝛ: p̄uaricatoꝛ: ꝛ tergiuersatoꝛ qualr differāt.
6 Crimē intētū p̄bans an dicatur calumniatoꝛ.
7 Calūniatoꝛ qua pena puniatur.
8 Senatuscōsulti turpil. pena q̄ sit
9 Accusatoꝛ criminis nihil probās p̄sumitur calūniosus: ꝛ vt calumniatoꝛ punitur.
10 Instigātes ꝛ sollicitātes cām criminaleȝ q̄ casu d calūnia teneat̃.
11 Calūnie p̄sumptio i quib⁹ personis locum non habeat.
12 Judex ꝯ aliquē p viā inq̄sitiōis p̄cedēs an nulla accedēte p̄bacione teneatur de calumnia.

Post carcerū liberationē vtile est videre de Calūniatoꝛibus qui falsas vel calūniosas accusatiōes aut querelas p̄ponūt aduersus inocētes qualr de ipsoꝝ calūnia cogno-

scat: z qb⁹ penis puniēdi sunt. ꝓ
cuius faciliori notitia breuiter fi
gurabo casum. Ticius a trib⁹ no
cturno tpe insultat⁹ fuit z trib⁹
vulneribus pcussus Sēproni⁹ q̄
als ipsius titij inimic⁹ dicebat
hic de cā vel ꝓpter alias suspi
tiones capt⁹ z incarceratus fuit
z instigāte Gaio ꝯsanguineo vel
amico vulnerati ꝯ Sēproniū ꝓ
cessum fuit in cā ēt vsqꝫ ad rigo
rosum examē īclusiue: sꝫ q̄r d. Sē
pronius in ṽitate isti⁹ criminis
innocēs erat istetit fortis ad oēꝫ
paragonē quē cū iudex innocētē
cognosceret absoluit z a carceri
bus liberauit: nihilomin⁹ q̄r i d.
carcerib⁹ p plures dies stetit īclu
sus z magnas iiurias z expēsas
fecit z calūnia d. Sēpronij pretē
dit se passum fuisse vellet propo
nere cōtra do. Gaium accusatio
nē aut querelā calūnie. ¶ Que
1 rit mō † quo iure et qua vita suc
currit huic sempronio ꝯ istū gaiū
delatorē siue instigatorem? Rñd.
q̄dā dixerūt qđ ꝯ Gaiū ꝓcedi nō
pōt de calūnia: q̄r nō venit vt ac
cusator apertus nec se inscripsit
ad penam tallionis z nulla acta
in cā criminali facta fuerūt noīe
suo: vt. l. fi. C. de accu. z. l. j. in pnc.
ff. ad turpil. et. l. ij. C. q̄ accus. non
2 pos. ¶ † In contrariū est veritas
qđ imo nō solū accusator sed et
quilibet instigator z sollicitator
cause criminalis siue sit public⁹
siue secretus quocūqꝫ ꝓcedat te
net de calūnia: vt ē tex. no. in. l. j.
§. incidit. z ibi gl. z Bar. ff. ad tur
pil. z d. l. j. in prin. z. §. calūniari.
3 z. §. sed nō vtiqꝫ. eo. tit. vbi dr † q
iudex reo absoluto tūc incipit de
accusatoris aut delatoris cōsilio
querere qua mēte et quo aīo ad
accusationē ꝓcesserit: z si iuene
rit illū calūniose z dolose ad accu
sationē ipsaꝫ ꝓcessisse sufficit qđ
ꝓnūciet illū calūniasse q̄uis pe
nā certā nō exprimat lex tñ irro
gat penā. d. §. sed nō vtiqꝫ. ṽ. nā si
4 q̄dē. ¶ † Et pro faciliori notitia
isti⁹ materie p̄mitte qđ tres sunt
spēs calūniantiū principaliter: qui
dā eñ dr calūniator: q̄dā p̄uari
cator: alius vero tergiuersator.
5 ¶ † Calūniator est q̄ sciēter z do
lose falsa crimina ꝓponit ī accu
satione vel inq̄sitione. ¶ Preua
ricator ṽo est q̄ vera crimina dis
simulat. ¶ Tergiuersator aūt ē
q̄ in vniuersum ab accusatiōe re
cedit: vt not. in. l. j. in prin. in ver.
calūniari. ff. ad turpil. his sic pre
suppositis deuenio ad q̄stionē.
6 ¶ † Quero an eo ipso qđ q̄s non
ꝓbauit crimē qđ intēdit dicat ca
lūniasse: ita qđ d calūnia ꝯdēnari
possit. quidā dixerūt ꝙ nō: q̄r si iu
dex ꝓnūciat in cā calūnie ꝯ accu
satorē z reliquos nō ꝓbasti p ista
ṽba nō dr esse ꝯdēnatus de calū
nia: sed poti⁹ absolutus ibi dum
dicit pepcit ei zc. si ṽo ꝓnūciaue
rit calūniatus es eo ipso incidit
in turpillianū. d. §. sꝫ nō vtiqꝫ. ṽ.
nā siq̄dem. ¶ Sed ꝯ p̄dicta facit
tex. in. l. j. §. j. C. de aduo. diuer. iu
dicio. vbi dr ꝙ eo ipso qđ q̄s defe
cit in ꝓbatione dr calūniasse z vt
calūniator ꝯdēnari poterit pena
7 calūnie. ¶ † Que calūniātis pe
na est silitudo supplicij vt est glo.
in. d. l. j. C. de aduo. zc. z ibi Bart.
8 ¶ † Pena ṽo senatuscōsulti tur
pilliani est q̄nqꝫ librar auri fisco
applicādarū: vt. l. iij. §. fi. ff. de p̄
uari. z ibi gl. ad ꝯtriū s. formatū.
ita rñdet qđ repiunt q̄dā psone q̄
compellunt aliqua iuste de cā ad

accusandū: quarū qdā sunt q̄ rōne
sanguinis vt vēdicēt necē defun-
cti sicut mr̄ q̄ agit ď morte filij: vt
l. mr̄. C. de calū. ⁊. j. dicet̄. itē vxor
de morte viri ⁊ ecōtra pr̄ de mor-
te filij ⁊ ecōuerso. l. calūniātes. C.
eo. tit. ⁊ no. in. d. l. mr̄. ⁊ p glo. in. l.
athletas. §. pen. in ṽ. ex vtraq̃. ff.
de his q̄ not. infa. qdā sunt q̄ rōne
officij cōpellunt̄ ad accusandū vt
sunt tutores: curatores ⁊ sīles: vt
l. ij. C. q̄ accu. nō pos. ⁊. j. clari⁹ di-
cem⁹. quotiescūq̃ em̄ sunt hmōi
psone excepte q̄ veniūt ad accusā
dū ex quadā necessitate vt dixim⁹
ille excusant̄ a p̄sumpta calūnia:
⁊ iō eo ipso qđ nō pbauerint nō
dr̄ calūniasse: sed poti⁹ p̄sumūt̄
errasse: ⁊ iusto errore ducti fuisse
nisi expsse pbet̄ ɔ̄riū qđ dolose et
malitiose venerint ad accusādū:
⁊ iō in istis psonis qn̄ pnunciatū
fuit nō pbasti iudex pepcit ei qr
iura p̄sumūt in eis qđ poti⁹ iusto
errore et; iusta de cā moti fuerint
ad accusandū q̄ȝ dolose: vt. s. dixi
mus. ⁊ pbat̄ in. d. l. mr̄. C. de calū.
⁊. d. l. ij. C. q̄ accus. nō pos. ⁊ ita in-
telligit̄ tex. in. d. l. j. §. sed nō vtiq̃.
ff. ad turpil. ⁊ qđ ibi not. Bar. ita
etiā itelligit glo. illū tex. i. l. athle-
tas. §. pen. in ṽ. vtraq̃. ff. de his q̄
no. infa. ꝙ tex. i. d. l. j. ff. ad turpil.
loquit̄ in psonis exceptis. tex. ve
ro in. d. l. j. C. de aduo. diuer. iudi.
loquitur regulr̄r in psonis priua-
tis ⁊ nō exceptis in q̄bus pcedit
9 alia regula ꝙ eo ipso qđ q̄s non
pbat vr̄ calūniari ⁊ iura p̄sumūt
illū calūniasse ⁊ de calūnia cōdē-
nari poterit nisi euidēter pbaue
rit ꝙ aliqua iusta de cā mot⁹ fue
rit ad accusandū q̄ posset ipȝ ex-
cusare ab illa p̄sumpta calūnia:
⁊ iō bene dicit Bar. in. d. l. j. i pn.
ff. ad turp. ꝙ iudex dȝ statuere ter
minū huic reo. j. quē pbet ꝙ ha-
buerit iustā cām agēdi: infra quē
nisi pbauerit poterit merito de
calūnia ɔdēnari iuxta terminos
d. l. j. C. de aduo. ⁊c. ⁊ qđ ibi no. gl.
⁊ Bar. ad ppositū igit̄ qōnis p̄fe
dico aut iste Sempronī⁹ est de p-
sonis exceptis q̄ aliq̄ necessitate
cōpellunt̄ ad accusandum: ⁊ defi
ciēs in pbatione nō presumit̄ ca-
lumniator siue calūniasse: aut nō
erat de illis psonis ⁊ i dubio cri-
mine nō pbato presumit̄ calum-
niasse ⁊ poterit iudex sibi statue-
re terminū ad se purgādū aduer
sus illā p̄sumptionē ifra quē nisi
se purgauerit poterit vt calūnia
tor cōdēnari p ea q̄. s. dixim⁹. vi-
de Bar. i. d. l. j. §. incidit. ⁊. l. in se-
natus. §. an ad eos. ff. ad turpill.
¶ Et ideo vt clarior hēat̄ notitia
de p̄missis distingue sic. Aut pro-
cessum fuit in cā criminis p viam
accusationis via ordinaria: ⁊ ac-
cusatus isto casu si ē innocēs tu-
tus erit ⁊ poterit iure merito vin
dicare oēm iniuriā q̄ sibi inferre-
tur in cā: qr accusator non audit̄
nisi pri⁹ se inscribat ad penā tal-
lionis: vt. l. fi. C. de accusa. ⁊. l. j. in
princi. ff. ad turpil. ⁊ nisi p̄stiterit
etiā idoneā cautionē de psequen
do litē vsq̃ ad finē ⁊ in euentum
succūbentie de reficiendis expen
sis: vt. d. l. iij. C. qui accu. non pos.
¶ Et vtinā ordo iste seruaret̄ ho-
die in oib⁹ causis criminalib⁹ vt
isti etiā instigatores ⁊ sollicitato-
res ita facerēt qn̄ pceditur p viā
inq̄sitionis: qr nō orirentur quo-
tidie tot pauperū innocentiū cla
mores ⁊ querele q̄ post multa dā
na ⁊ opprobria grauesq̃ iiurias
q̄s sepi⁹ patiūt̄ nō cogeret̄ mul-

tas tolerare z dāna quam pluri-ma indebite substinere: z cauti⁹ discerēt viri maligni alioꝝ crimina tū falsa tū simulata i iudiciū pponere z in alienis calamitatibus gl'iari iux illd Prouer.xvij.c. mal'obedit ligue iniq̄ z fallax obtēperat labijs mēdacib⁹: q̄ despicit pauperē exprobat factori ei⁹ z q̄ i ruina letaꝛ alteri⁹ nō erit impunit⁹. z.xiij.dz. Risus dolore miscebit: z extrema gaudij luct⁹ occupat. Qn̄q; vo pcedit p viā inquisitiōis z tūc aut p modū q̄rele et desistēs i pbatiōe an cēseaꝛ i dubio calūniasse recurrēdū erit ad illā distictionē de q̄.s̄. aut erat de psonis exceptz aut nō z dic vt.s̄. prime dixim⁹. qd autē teneaꝛ de calūnia qn̄ ꝯstat ipm calūniasse vel incidat i penā senatuscōsulti turpilliani nemeni dubiū est.l.j. §.incidit. z ibi glo. z.l.in senatus. §.an ad eos. z ibi Bar.ff.ad turp.
10 z dixim⁹ silr supra eo. ¶ †Idem dōm est de instigatore et illo qui sollicitat in cā ꝯtra aliquē vt illo deficiēte in pbatione nō euadat calūniātis penas vt est casus in d.l.j.§.incidit. z ibi Bar.ff.ad turpil. z.l.in senat⁹.§.an ad eos.eo.
1 tit. vbi pprie loq̄tur qn̄ pcedit in crimine via extraordinaria p in-
11 quisitionē. †Aut pcedit ad instātiā fisci vl illi⁹ pcuratoris: z q̄dā dixerūt q̄ ille i dubio excusaꝛ a p̄sumpta calūnia pp necessitatem officij sicut tutor curator z alij similes de q̄b⁹.s̄.i.d.l.ij.C.q̄ accu. nō poss. sed si appareret de illius calūnia qd dolose et calunniose egit nō euitabit penas predictas vt.d.l.i senat⁹.§.an ad eos. z ibi. Bar.ff.eo.ti. vbi loquiꝛ ēt de iudice q̄ teneꝛ de calūnia qn̄ dolose et calūniose egit ꝯtra reuz. ad q̄ faciūt notata p Bar.in.l.si postulauerit.§.fi.ff.de adul. vbi si pcurator fisci fecit torq̄ri seruū alienuz nullam hn̄s cām ex qua torture seruus deterioꝛat⁹ fuit dr ibi q̄ fisc⁹ z procurator tenētur ad estimationē serui ipsi dn̄o z ad oīa dāna que occasione p̄dicta passus fuerit: vide ibi z vide Gand. in trac.mal.i ti.qualiter cognos. de malef.per denunci. z.j. prime dicam. ¶ Qn̄q; proceditur ad denunciā officialis publici put sūt Bonon̄. ex forma statutoꝝ in ciuitate officiales q̄daz q̄ dn̄r magistrales z in q̄libet capella deputatur vn⁹ in comitatu vero sunt massarij siue saltuarij i qualibet villa siue cōi z isti tenenꝛ denunciare curie oīa maleficia q̄ fiūt in sua capella vel in suo cōi respectiue: queriꝛ modo si aliqua denunciatio per officialem facta fuerit contra aliquē de crimine non vero z sic iniusta z mendosa an ille denunciator teneaꝛ de calūnia z incidat in turpillianū. dic aut cōstat de illius calūnia z dolo: z nulli dubiū est qd teneꝛ vt.l.in senat⁹.§.an ad eos. z qd ibi not. Bar. ff.ad turpil. aut constat de illius innocentia: q: deceptus fuit seu aliqua alia iusta cā z nō tenetur vt.d.l.j.in princ. z.§.sed nō vtiq; ff.ad turpil. aut sumus in dubio z excusatur rōne officij a presumpta calūnia. q: quicq̄d facit illud agit ex necessitate officij.l.ij.C.q̄ accu.non poss.l.ij.§.si publico.et ibi Bar.ff.de adul. z.d.l.j.§.sed non vtiq;.fm Bar.ibi. z Bart.in l.in senatus.§.an ad eos. in fine. eo.tit. vbi expresse ponit casum. z ita decidit q̄ maxime est verum

quando aliqua precedebāt indicia: secus si nulla: q2 tunc nō euitaret aliqualē infamiā saltim taciti. vt. l. ob hec v̄ba. ꝛ qđ ibi not. ff. de infami.
12 ¶ † Qñqꝫ aūt inquisitio reperitur formata p iudicez ex mero officio ꝛ ex illo mero officio proceditur in causa nemine querelante vel instigante: et isto casu crimine nō ꝓbato queritur an iudex incidat in turpillianū ꝛ teneatur vt calūniator: breuiter dicas aut cōstat qđ iudex ꝓcessit nimis animose ꝛ dolose in cā nullis vel leuissimis ꝛ inanib⁹ indicijs precedētibus ꝛ nulli dubiuz est quod teneť de calūnia ꝛ icidit in turpillianuz ꝛ patitur oēs penas ac si esset mere puuat⁹ quādo cōstat de dolo ipsi⁹. ita dicit expresse Bart. in. d. l. in senat⁹. §. an ad eos. ff. ad turpil. aut cōstat de eius bona iustitia ꝛ ꝙ ex iusta et rationabili causa motus fuit ad inquisitionē ꝛ ꝓcessum ꝯtra inquisituz ꝑpter multa indicia q̄ ꝯtra ipsum aderāt: ꝛ nō tenebiť de calumnia imo p̄sumptio iuris erit ꝓ eo qđ mot⁹ fuerit ad litez zelo iustitie put ipse teneť ꝛ nō ꝑpter calūniam. d. l. ij. §. si publico. ff. de adul. l. ij. C. qui accu. nō poss. ꝛ. l. cōgruit. ꝛ. l. obseruādū. ff. de offi. p̄sid. aut sum⁹ in dubio ꝛ isto casu similiter poti⁹ p̄sumiť ꝙ zelo iustitie ꝙ̄ dolo et calūnia ꝓcesserit in causa ꝛ ꝙ fecerit ꝑpter necessitatē officij. d. l. ij. C. qui accu. non poss. ꝛ. l. ij. §. si publico. ff. de adult. et not. Bar. in. d. §. an ad eos. et Bar. Bal. et doc. i. l. j. C. de pen. iud. qui mal. iudi. Alexā. i. l. j. ff. de iurisd. om. iud. qđ maxime presumendū est attenta cōditiōe persone ipsius iudicis. l. non oēs §. a barbaris. ff. de re milit. ꝛ attenta etiā cōditione ꝑsone inquisite ꝛ natura cause: ꝛ attenta etiā qualitate indicioꝝ iuxta not. in l. respiciēdum. §. delinquūt. ff. de pen. ꝛ. l. aut facta. eo. tit. cū multis similibus. ¶ Et nota inquātū diximus supra qđ calūnie pena est similitudo supplicij criminis obiecti. d. l. j. et ibi glo. C. de aduo. diuer. iudi. hoc est verum in iudicijs criminalib⁹ ordinarijs. Secus autē erit in extraordinarijs. q2 in illis calūniosus puniendus erit ꝓ motu iudicis: ita dicit gl. quā sequiť Bart. i. d. l. j. §. sed nō vtiqꝫ. in fine. ff. ad turpil. ¶ Quomodo autē ꝛ q̄liter ꝓbeť calūnia ꝛ qualiter ꝓcedať in causa calūnie: ꝛ q̄ ꝓbationes requirunť et ml̄ta alia circa istā materiā: vide late Bar. i. d. l. j. i p̄n. ff. ad turpil.

¶ De expēsis dānis ꝛ interesse.

¶ Summarium.

1 ☞ Reo innocēti quib⁹ modis prouideatur.

2 Cōdēnatio expēsarū fit i causis criminalib⁹ q̄litercūqꝫ ꝓcedať.

3 Iudex maleficioꝝ an cognoscat de causis ciuilibus.

4 Reus absolutus an omissa calūnia poterit agere dūtaxat ad expensas quas fecit.

1 Postremo vidēdum est † qb⁹ modis ꝓuideatur reo inocēti vt releueť indemnis a tot damnis expensis ꝛ interesse que passus fuit in dicta incarceratione ꝛ cause ꝓsecutione vsqꝫ ad finez circa q̄ repetendus esset casus supra figuratus in tit. primo precedēti ꝛ successiue omnes distinctiōes ꝛ mēbra q̄ ibi posuim⁹ hic inserēda essent q̄ tamē

causa breuitatis obmitto. ¶ Cõclusio ergo sit ista qd in omnib' casibus in quib9 accusator delator instigator querelãs pcurator fisci aut sindicus qui denũciauit vel ipsemet iudex notatr z cõdemnatur de calũnia in omnib9 illis casibus instãte reo innocẽte poterit iudex cõdemnare reũ calũnie in expensis vt expresse z notabiliter tenet Bar.in.d.l.j.i prin. in fin.cõmẽti.ff.ad turpil.q post quorũdã doc.opi.q tenebãt cõtrarium illis confutatis cõcludit
2 †quod in omnib9 causis criminalibus siue pcessum fuerit per accusationẽ siue p inquisitionẽ: aut alio quouis modo fieri debet parte petente condẽnatio expensarũ sicut in causis ciuilibus de quibus dicit esse casum in.l.fina. secundũ vnam lec.C.de fruc.z lit. expen.circa que vide lati9 ibi p eum.Que quidem expense peti poterunt aut officio iudicis nobili humiliter implorato anteq̃ feratur sentẽtia absolutionis vt vnico cõtextu feratur super vtroq;aut iure actionis intentando nouũ iudiciũ:vt dicit Bar.in.d. l.j.in prin.vbi vide lati9 dicta p
eum:z pbat tex.in.l.iij.C.qui accu.non poss.in fin.z.l.interdũ.§. qui furem.ff.de furt.z ibi Bar.q
3 dicit.†nota quod licet iudex maleficiorũ nõ possit cognoscere de causis ciuilibus est verum principaliter incidẽter tamẽ bene poterit cognoscere causas que descendũt ex crimine sicut est restitutio rei furto subtracte:item expensas factas in causa poterit illas cognoscere z reũ in eis condẽnare z taxare:vt dicit ibi Bar.et vide Bar.in.l.si postulauerit.§. fi.ff.de adult.vbi dicit qd ibi est quasi casus q in causis criminalibus victus victori condemnetur in expen.vide Inno.in.c.cũ oporteat.i fine magne glo.de accusa. et per Abb.et cano.in.c.calũnia.
4 extra de pen. ¶ †Sed quero an reus absolutus poterit agere ad expẽsas dũtaxat quas fecit z obmittere causaz calũnie.credo qd sic:quia iste sunt cause separate secundum qd dicit Barto.in.d.l. pri.in princi.ff.ad turpil.tamen ad hoc vt possit obtinere sniam in cã expensarum oportet quod probetur calumnia accusatoris qua probata iudex poterit ex officio suo ipsum punire de calũnia vt.l.iij.C.qui accu.nõ poss.z hoc idem videtr esse de mente Bar.in d.l.j.in prin.in vlt.q.ff.ad turpil. Laus Deo beateq; gloriose virgini Marie gratie immortales.

Finis.

Pomp.But placeñ.ad Lectorẽ.

Surgebant hominum fraudes:
fera bella:furorq;:
Jurgia:z impietas:omne genus vitij.
Non tulit hec Paulus:sed quonam digna libello hoc:
Queq; forent docuit crimina supplicio.

¶ Hoc excellẽs opus D.Pauli Grilland. nuper emendatum et Summarijs:necnon copioso Indice locupletatũ Lugduni anno Christiane salutis.M.D.xxxvj. mensis Septẽbris die.x.Benedictus Boninus imprimebat.

Regestum.

A B C D E F G H J K L M N O P Q. Omnes sunt quaterni.